

PRAELECTIONES THEOLOGICÆ DE FIDE, SPE, ET CHARITATE

P. THOMÆ MŁODZIANOWSKI
POLONI SOCIETATIS JESU.

LESNÆ,
Imprimebat MICH: BUCK, ANNO M. DC. LXXIV.

APPROBATIO.

X Commissione Perillustris & Reverendissimi Domini D. ALBERTI DOBRZELEWSKI, Præpositi Infulati Łascensis, Archi-Diaconi Posnaniensis, Scholastici Vladislawiensis, Gneznen, Lanciciensis Canonici, S.R.M. Secretarii, Vicarii in Spiritualibus & Officialis Posnaniensis Generalis. Hos speciales Theologicos, de FIDE, SPE, ET CHARITATE Tractatus, quos A.R.P. THOMAS MŁODZIANOWSKI, S. T. in Collegio Posnaniensi Soc: JESU, consummatus Professor Theologus, (Fide placente DEO, Spe non confundente, Charitate coronante, omne bonum Opus animantibus,) magno studio, pari ingenii subtilitate, utilitati publicæ proficuos ac multùm necessarios raro Polonis exemplo elaboravit: eosdem & ego, cum se suâ propriâ communi bono commendent dignitate, utpotè longè dignissimos, prælo mediante, luci publicæ censeo exponendos.

STEPHANUS MORĘSKI, S. T. D.
Can. Cathedralis & D. M. Magdalen.
Præpositus Posnan.

HYACINTHUS KOCZOWSKI,
PRÆPOSITUS PROVINCIALIS SOCIETATIS JESU PER POLONIAM.

Um Prælectiones Theologicæ, de FIDE, SPE, CHARITATE, à R.P. THOMA MLODZIANOWSKI, nostræ Societatis Sacerdote, & Theologo Compositæ, aliquot ejusdem Societatis Theologi recognoverint, & in Lucem edi posse probaverint. Potestate nobis facta ab Admodum Reverendo Patre JOANNE PAULO OLIVA, Generali præfatæ Societatis JESU: Facultatem Concedimus, ut typis mandentur, si iis ad quos pertinet ita videbitur. In Cujus rei testimonium, has Literas manu nostra firmatas, Sigilloq; Officii nostri Munitas, dedimus. Cracoviæ 19. Martij. 1674.

HYACINTHUS KOCZOWSKI,
Præpositus Provincialis Societatis JESU
per Poloniam mppr.

MAGISTRÆ FIDEI *Irenæus*
DE
FIDE,
VIRGINI SUPRA SPEM,
DUM MATRI
DE
SPE,
PRAETIOSISSIMAE
DE
CARITATE
PRAELECTIONES THEOLOGICAS

impendit

mancipium suum

T. M. S. J.

1. 4.

TRACTATUS I.

DE FIDE.

INtellectio prior est volitione, utpote directivum directo. adeoq; suo modo & intellectus voluntate. quia autem fides habet se per modum intellectûs supernaturalis, spes autem & charitas sunt de linea voluntatis, ideo fides præ illis habet rationem prioris, cui prioritati respondere debet prioritas tractandi.

DISPUTATIO I.

2. *DE OBJECTO FIDEI.* 5

REvolvendo mentem ad omnes Philosophiæ & Theologiæ materias, longissima tractatio instituitur de Objecto Logicæ & Fidei ob eandem rationem: Cum enim Logica subserviat omnibus scientiis, amplissimum debet habere objectum, laboraturq; ne vel nimium restringatur, vel multum diducatur. Quia autem magna etiam est amplitudo fidei, extendens se ad tot revelabilia, & prælucens ex communiori sententia quibuscunq; actibus supernaturalibus, ideo de illius objecto operosiùs disputatur. Hoc ut fiat, sit

3. ### QVÆSTIO I.

De Objecto Fidei Materiali.

UT ea quæ inferiùs dicentur clariora fiant, proponenda hîc est categoria objecti. Et quidem summum genus categoriæ objecti, est ipsum Objectum, quod dividitur in Adæquatum & Inadæquatum. Inadæquatum dividitur in materiale & formale. Hæc ipsa, dividuntur in objecta purè partialia, & in objectum principale, seu nobilissimam speciem objecti. Purè partiale formale objectum dividitur in rationem propter quam, in qua, sub qua, Adæquatum item objectum, dividitur in adæquatum Considerationis, & adæquatum Attributionis. Adæquatum Considerationis illud est, quod de singulis illius habitûs in Recto dici potest. Adæquatum autē Attributionis est, ad quod in genere scibilis, omnia in illo habitu revocantur. Principaliora ex his ut perstringantur.

PRÆMITTO PRIMÒ. *Quid sit objectum?* Si accipiatur objectum in latissima sua significatione, est Ratio ipsius circa quod. Usurpo in definitione objecti ly *Ratio* & non ly *Ens:* quia opposita enti negatio seu non ens potest adhuc habere rationem objecti, licet ita oppositè sumpta non sit ens. Saltem sine Addito: sed de hoc etiam infra. Non usurpo item ly *Id* in definitione objecti, sed ly *Ratio;* quia ly *Id* est 6. genus altiùs præ Ratione. in descriptionibus autē debet poni genus proximiùs: Jàm autem ly *Id quod* est genus superius, quia per illud ipsa *Ratio ut sic* potest describi: de quo actum in prœmialibus Metaph: Nobilissima species objecti ut sic, est Noscibilitas, seu intelligibilitas objecti, quæ definitivè est Ratio circa quam intellectus. Hæc ipsa Ratio ejus circa quod, seu ratio objecti per ordinem ad noscitiva tali discursu proponitur.

NOSCIBILITAS est prædicatum, quod sibi quæcunq; determinant: quia latissima divisio est in ens, & non ens. cui utriq; competit noscibilitas; ostenditq; hoc inductio ab utraq; parte. & licet ex articulo fidei,

7. lo fidei, tribuamus Deo innoſcibilitatem per comprehenſionem; nondum ſequitur eſſe aliquod ens cui innoſcibilitas competat: quia illa innoſcibilitas eſt adhuc per ordinem ad intellectum Divinum vera noſcibilitas. Et quidem accedendo ad ipſum ens, ei neceſſariò competit noſcibilitas, quia ſi ens eſt, eſt id quod eſt, ſi eſt id quod eſt, noſcibile eſt: quia notitia eſt quæ attingit *eſt* & *non eſt* Objecti. Si ergò eſt quod eſt, & non eſt quod non eſt, hoc ipſo jam noſcibile: quia attingibile à notitia eſt. Unde ulteriùs infertur, noſcibilitatem objecti, priorem eſſe etiam vero, pro paſſione ſumpto: quia antecedenter ad emanationem, intelligitur ens, tanquàm emanativum. Si antecedenter
8. emanativum intelligitur, Ergo antecedenter noſcibile eſt.

Non ens gaudet etiam noſcibilitate accommodatâ: convenit enim illi ſpecies noſcibilitatis, nempe aliqua definibilitas. Ergo competere debet & genus, quod eſt noſcibilitas. Rurſus etiam negationes, in eo quod negationes ſunt, negationes ſunt. ſi negationes ſunt, ergo cognoſcibiles ſunt: quia notitiæ alia pars eſt, attingentia ipſius non eſſe. Deniq; quid eſt magis innoſcibile, quàm ipſa innoſcibilitas, quæ tamen ſuo modo noſcibilis eſt, cum de illa formetur conceptus. Ex quibus omnibus ſequitur hæc propoſitio, quòd noſcibilitas ſit prædicatum, quod ſibi quæcunq; determinant.

9. Hæc ipſa noſcibilitas, eſt Ratio circa quam intellectus, adeoq; objectum: debet enim ſervari proportio inter habitum & objectum, & ita objectum volitivi eſt volibile, factivi, factibile. quæ proportio non ſervaretur, niſi dicatur quod objectum intellectûs ſit noſcibile & intelligibile; hocq; noſcibile & intelligibile, erit ratio reſtrictiva objecti ut ſic, de qua quærebatur in præmiſſo.

Dices. Ly Ratio circa quod, non eſt ratio definitiva objecti, quia oppoſita rationi non ratio, poteſt habere rationem objecti, & tamen non ratio, non eſt Ratio.

Respondetur. Ly non ratio, in quantùm poteſt habere rationem objecti, in tantùm jàm tranſit in conditionem rationis, ſumitur enim hîc ratio ita commu- 10
niter, ut extendatur ad ly non ratio, ſicut ſumi poteſt ita latè ens, ut extendatur etiàm ad negationes. Nec tamen etiàm ita latè ſumptum ens ponitur à nobis pro genere in definitione objecti, quia objectum latiùs patet, etiàm ita ſumpto ente, dantur enim altiora genera ſic ſumpto ente, ut videre eſt in Metaph: ſub initium, quibus nihilominùs competit habere rationem objecti.

Præmitto Secundò. *Quid ſit objectum Materiale?* Noſcibilitas ut dictum Præmiſſo 1., eſt prædicatum quibuscunq; conveniens, ita ſparſum, ut cum noſcere ſit nonniſi aliquibus proprium, noſci tamen ſingulis conveniat, quæ ipſa plurificatio noſcibilitatis, etiàm in uno quoq; cui 11
competit eſſe circa quod, tanquàm circa noſcibile, ſeu in unoquoq; objecto reperitur; ita ut nullum ſit ens, quod in ſe aliter & aliter noſci non poſſit. Et certè nihil eſt magìs unum quàm ipſum unum; & tamen ipſum unum habet plura prædicata, quæ in illo agnoſci poſſunt. ut quòd ſit initium numeri, quòd indiviſum quid in ſe, & diviſum à quolibet alio, quòd ſit perfectio etiàm Deo attribuibilis. Quod ipſum ulteriùs in hoc reſolvitur. Quæcũq; prædicata noſcibilia in objecto, ſtant in ly *Eſt* & *Non eſt*, ad lineam *Eſt* revocatur identitas, convenientiæ, depẽdentiæ. &c: ſimilia. ad lineam *Non eſt* revocantur diverſitates, differentiæ, diviſiones, alietates &c: ſimilia. Et quia nihil ita eſt, quin 12
in linea eſt, cum pluribus conveniat, participando ipſum eſt, pluribus conveniens; in linea item non eſt, cum nihil dicat unam nonniſi alietatem, ſed alietatem à reliquis omnibus, ideo fit, ut plurificatis tot habitudinibus, diverſa in objecto oriantur prædicata, adeoq; diverſæ, & plurificatæ noſcibilitates, quæ plurificatio noſcibilitatum vocatur objectum materiale, ex proportione ad materiam. Quæ ſimul ex proportione objecti formalis ad formam ut attingatur.

Præmitto Tertiò. *Quid ſit objectum Formale?* Quod per accommodationem & proportionem participat de aliquo primo eſſentiali conceptu alicujus, illud

13 illud per accommodationem & propor-
tionem est ipsum illud; & ita ex propor-
tione, cum termino materiali, denomina-
tur aliquis terminus, vel Metaphysicus
qui est subsistentia, vel Logicus. Ex pro-
portione cum locutione externa, appel-
latur notitia verbum mentis, & sic de re-
liquis. Quod ipsum resolvitur in hoc prin-
cipium: quia cum res stet primoessentia-
li suo conceptu, sicut per physicam parti-
cipationem illius constituuntur res physi-
cè. ita ex proportione & accommoda-
tione ad eundem primo essentialem con-
ceptum, constitui debebunt tales, per ac-
commodationem & proportionem. Por-
rò datur in objectis aliqua participatio &
accommodatio ad primoessentialem con-
14 ceptum, tàm materiæ quàm formæ: quia
ut dixi in physicis, primòessentialis con-
ceptus materiæ, est, esse subjectum pri-
mum, vel potentiam passivam; primò au-
tem essentialis conceptus formæ, est esse
actum materiæ; eò quòd per prædicta
definiantur materia & forma, definitio
autem procedens per prima, infert pri-
mòessentialem conceptum. Ulteriùs in-
vestigavit Aristoteles materiam ex trans-
mutatione substantiali; in qua id quod
transit, est subjectum commune, habetq;
hanc proportionem ad materiam varia
scibilitas objecti, & cum idem objectum
nunc ad hanc nunc ad illam scientiam spe-
ctet tanquàm aliquid commune, benè vo-
cabitur objectum materiale. Investigavit
15 item Aristoteles formam ex termino ad
quem, quo habito conquiescit agens, &
ex eo quia cum detur diversa combinatio
accidentium illius combinationis exigen-
tia, cum non possit referri in materiam
tanquàm subjectum commune, referri
debebit in formam substantialem. Ita
etiam datur objectum, ad quod, tanquam
ad terminum proprium tendit scientia, &
cujus notitiâ conquisitâ quiescit; quod
item objectum exigit diversa principia
species, passiones, &c: ab aliis scientiis, &
hoc ex proportione erit Objectum for-
male.

PRÆMITTO QUARTÒ. *Quid sit Obje-
ctum Attributionis?* Est enim id, ad quod
omnia reliqua in scientia tractabilia refe-
runtur. Ea quæ sunt excellentia affectant 16
esse unum ut ostendit inductio in DEO,
Rege. &c: & Ratio est. Quià cum excel-
lentia stet in prælatione, si quid ita præfe-
ribile sit, ut ne parem quidem admittat,
longè excellentiùs est. Jàm autem inter
notitias excellentissima scientia est: Unde
superat notitiam sensuum: quia notitiæ
sensuum potest subesse falsum. Scientia
autem cum definitivè sit cognitio certa
fallere non potest. Superat opinionem
quæ est ens debile, ita ut sibi contrarium
superare non possit: unde duæ opiniones
contrariæ de eodem objecto, stare secum
possunt, non autem scientiæ. Quod si inter
notitias est excellentissima scientia, debet
niti ad unitatem quam quia non potest
habere, ex suppositione, quòd plura in- 17
tra se ambiat, affectat unitatem Attribu-
tionis, ne plura in se ambiendo sit sicut
scopæ dissolutæ. Unde quædam conside-
rat tanquam principia, quædam ut speci-
es, quædam ùt passiones, quædam ut effe-
ctus, quædam ut opposita.

De hoc objecto duo dicuntur. Inprimis
quod attributio spectari debeat penes
formale, quia debet spectari penes scibi-
litatem debitam huic scientiæ: debita au-
tem huic scientiæ scibilitas, est penes for-
male. Unde dicitur aliquod objectum ma-
teriale attributionis: quia scilicet est id
cui jungitur formale, ad quod est attribu-
tio. Secundum dicitur de hoc objecto
quod non sit ex placito. quia non ex pla-
cito est, corporis principia esse materiam 18
& formam. ejusdem proprietatem esse
quantitatem & qualitatem. Cumq; non
ex placito v. g. sit quod corpus naturale
quà naturale, in ratione corporis natura-
lis non sit ulteriùs scibiliter revocabile,
hoc ipso non ex placito erit objectum at-
tributionis. Quando autem Ripalda dicit
ex eo arbitrarium esse objectum attribu-
tionis: quia DEUS posset infundere fidem
nonnisi ad certa objecta potentem se ex-
tendere, id non convincit. Spectat qui-
dē ad placitū Divinum infundere ita latè
vel non ita latè patentem habitum, sed
quòd ipse habitus, ita latè se extendat, hoc
jàm oritur ex natura illius, consequenter
& ipsum objectum illius habitûs, ex na-

 tura

19 tura ſua habebit, quod has paſſiones, hos effectus &c: poſtulet.

PRÆMITTO QVINTÒ. *Objectum Conſiderationis interdum in aliquibus habitibus non eſſe diſtinctum ab objecto Attributionis.* Nempe in illo habitu, in quo ſingula quæ ad ipſum ſpectant ſunt talia, ut poſſint eſſe ſpecies objecti; hoc ipſo enim prædicari poterit illud objectum attributionis de ſingulis: nam illud de ſpeciebus prædicatur per omnes. Si autem prædicabitur de omnibus, hoc ipſo erit objectum conſiderationis. Et ſic intellectus habet cognoſcibile pro objecto tàm Attributionis quàm conſiderationis. In Metaphyſica etiam hæc objecta fortè non diſtinguuntur, nec debent diſtingui in præ-
20 ſenti: quia omnia quæ ſunt in Fide, poſſunt eſſe ſpecies objecti fidei.

DIFFICULTAS I.

Quodnam Objectum Materiale Fidei adæquatum?

DICENDUM PRIMÒ. *Objectum materiale Fidei adæquatum non eſt ſolus DEUS.* PROBATUR PRIMÒ. Quia vel ſolus Deus eſt affectibilis ratione formali Fidei, vel nō ſolus. Si ſolus DEUS. Ergo ly Abraham genuit Iſaac, non afficitur formali ratione fidei. Abraham enim genuit Iſaac, non eſt DEUS, quem ſolùm dicis poſſe affici formali ratione fidei. Si verò non ſolus DEUS, eſt affectibilis ratione formali fidei. Ergò
21 non ſolus eſt objectum materiale fidei, hoc enim quod afficitur ratione formali fidei, eſt objectum materiale fidei.

PROBATUR SECUNDÒ. Si ſolus DEUS eſſet objectum materiale fidei, ideo eſſet, quia reliqua ratione formali fidei nonniſi dependenter à DEO informantur. Sed hoc falſum eſt, quia nihil repugnat per ſe, & ſine relatione ad DEUM, tanquàm materiale, revelari, diciq; aliquid à DEO.

PROBATUR TERTIÒ. Si objectum materiale fidei adæquatum eſſet ſolus Deus, deberet Deo in ratione objecti materialis competere formalitas objecti attributionis: Sed nulli materiali quà tali competit ratio attributionis ut dixi Præmiſſ. 4. Ergo nec competet Deo.

OBJICITUR PRIMÒ. Solus Deus adæquatè terminat actum fidei; quia illum creatura terminat, nonniſi ut eſt participatio quædam Dei. 22

RESPONDETUR. Qvandò credo Abraham genuit Iſaac, nihil cogito de participatione Dei, participatioq; illa eſt in re ſed non in relucescentia tendentiæ intentionalis.

INSTABIS. Ergo ſi fertur actus fidei etiàm in creaturam, non erit ille actus fidei Theologicæ.

RESPONDETUR. Negando illatum, quia ſpecificatio actûs deſumitur ex formali non materiali: Unde proximum, qui eſt materiale objectū, poſſum diligere virtute Theologicâ. Jàm autē in præſenti motivum formale fidei importabit Deum. 23

OBJICITUR SECUNDÒ. Effectus fidei eſt ſummè certus ut pote participatio ſcientiæ Divinæ. Ergò non poteſt habere pro objecto creaturam: quia illa non habet tantam certitudinem quantam Deus.

RESPONDETUR. Ut actus Fidei ſit ſummè certus, ſufficere ut objectum formale illius ſit ſummè certum; certitudo enim aſſenſûs pēdet à formali & motivo.

OBJICITUR TERTIÒ à pari. PRIMA PARITAS eſt. Non poſſunt videri creaturæ viſione beatificâ quin videatur DEUS. Ergo nec quicquam credi de illis quin credatur DEUS.

RESPONDETUR. diſparitatem eſſe. Quia creaturæ quà tales, non poſſunt principiare noſtrâ beatitudinem, adeòq; 25
quà tales informari ratione formali beatitudinis: nullum enim ens quà tale, poteſt eſſe ſummum bonum, adeoq; beatitudo noſtra; quia hæc ex ſuppoſitione hujus vocis ſupponit pro poſſeſſione ſecura ſummi boni, ut eſt in ſe. Jàm autem creaturæ quà tales, poſſunt informari (ut probatum) ratione formali fidei: nec apparet ſi informentur, quod debeant eſſe ſummum bonum. Rurſus videre creaturas viſione beatificâ, importat videri illas, vel in intellectu Divino, vel in decreto, vel in Omnipotentia, vel in eſſentia Divina, prout æquivalenti quibuscunq; perfectionibus creatis, qui omnes modi videndi, inferunt neceſſariò Deitatem,

25 etiam tanquàm objectum materiale. Jàm autem credi aliquid potest, quin credendi conobjectum materiale, sit Deus. Et sic credo hanc propositionem Creatura non est Deus, in qua propositione, objectum materiale est creatura: in qua conobjectum non est Deus, quia illud est hîc solùm objectum materiale, de quo prædicatur prædicatum sequens quod est, non est Deus; de Deo autem non credo quod non sit Deus: consequenter cum dico Creatura non est Deus, cum illo subjecto, Creatura, conobjectum non est Deus.

SECUNDA PARITAS est. Non potest charitas Theologica ferri in proximum, quin feratur in Deum. Ergo nec fides.

RESPONDETUR. Sicut charitas non po-
26 test ferri in proximum nisi feratur in Deum tanquàm in objectum formale; ita & fides. Utrobiq; autem potest non ferri in Deum tanquam in objectum materiale.

DICENDUM SECUNDÒ. *Objectum adæquatum materiale non est solus Deus & creatura.* Probatur quia præter hæc duo extrema, reperire est tertium, informabile ratione formali fidei, hoc est negationes & privationes. Imo de facto de illis extat revelatio, ut cum dicit Scriptura tenebras fuisse super faciem abyssi.

DICENDUM TERTIÒ. *Objectum materiale adæquatum fidei, ut vocant alii Attributionis, est Revelabile nominaliter sumptum.* Nominaliter inquam sumptum, hoc est prout revelabile extenditur ad id quod
27 revelatum, revelatur, revelabitur; non autem pro eo, quod nonnisi revelādū est, adeoq; non sumēdo illud participialiter,

Videtur hæc Conclusio, esse contra communem sententiam, quæ pro tali objecto ponit Deum sub ratione Deitatis. Cæterùm est S. Thomæ qui in proœm: hîc ita habet. *Formale Fidei objectum est veritas prima, materiale verò quidquid creditur propter revelationem divinam.* Et hîc q.1. art: 1. in ☉ hæc habet. *Materiale verò objectum fidei est id quod à fidelibus creditur.* Et infra. *Si vero consideremus materialiter, ea, quibus fides assentitur, non solum est ipse Deus; sed etiam multa alia.* Quando autem ibidem addit, quæ tamen sub assensum fidei non cadunt, nisi secundum quod habent aliquem ordinem ad
Deum, loquitur de formali, quia loquitur 28
de assensu qui est nonnisi ratione formalis, exemplificatq; hanc suam doctrinam per sanitatem, quæ est objectum medicinæ non materiale sed formale: legatur textus. Deinde per omnes idem debet esse objectum Conclusionum quod & principiorum; jam autem Theologia comparatur habitui Conclusionum, fides principiis. Porrò S. Thomas discurrens de objecto Theologiæ 1. par: q. 1. a. 3. in 6. docet, quod divinitùs revelabilia, in una ratione formali objecti hujus scientiæ communicent. Ergo si revelabilia sunt objectum Theologiæ, erunt & fidei objectum.

S. etiam Bonaventura videtur idem docere nisi quòd, quoad vocem differat.
Nam q. 1. in prol: in fine, loquens de eo 29
quod est objectum proprium Theologiæ, subdit, *possumus* inquit *unico vocabulo nominare ut sic esse credibile, prout tamen credibile, transit in rationem intelligibilis, & hoc per additionem rationis.* Videtur etiam esse sententia hæc Augustini. qui in Enchirid. c. 8. dicit: *Fides suarum rerum est & alienarum; nam & se quisq; credit aliquandò esse cœpisse nec fuisse utiq; sempiternùm, & alia, atq; alia.*

Videtur idem docere Pontius d. 13. q. 3. Ubi propositionem veram cum certis limitationibus pro objecto materiali fidei assignat; Deum verò nonnisi sub conditione, quod aliquod unum ex pluribus objectis incomplexis, statui deberet. In eandem sententiam inclinat Martinon
qui 1. par: dis: 1. num: 8. & 9. non ponit in 30
Theologia pro objecto materiali solum Deum.

PROBATUR PRIMÒ CONCLUSIO. Ratio objecti formalis quæ potest retentâ eadem formali ratione, æquè primò alia objecta informare, non debet determinari ad unum certum materiale primò & per se. Ergo idem dicendum est de Fide. Sed ratio formalis objecti fidei, potest retentâ eadem formali ratione, æquè primò alia revelabilia informare ac informat Deum. Ergo non debet restringi ad solum Deum, sed pro materiali dicet revelabile. Antecedens primum probatur. Tum quia arbitrariè, & contra naturam, ratio illa formalis nonnisi ad unum

31 restringeretur, & adhuc positâ illâ per nostros conceptus restrictione, æquè ut ante maneret irrestricta, quia nostri conceptus naturas rerum non immutant. Tum quia ratio illa materialis habet se sicut materia, & formalis sicut forma. Ergo sicut impertinenter restringitur nonnisi primariò ad unam partem materiæ forma aliqua; ita & formale immeritò restringeretur, nonnisi ad unum primo & per se materiale. Tum quia positâ falsitate antecedentis, licitum erit unicuiq; restringere objecta etiam aliarum scientiarum. Antecedens autem subsumpti probatur. Quia non potest ostendi unde detur determinatio in Deo, secundum quam determinatus sit, ne possit quodcunq; re-
32 velabile primò per se revelare; ita ut sit adstrictus ad revelandum primo per se nonnisi Deitatem. Et licet quidem determinatus sit Deus, ut si velit sibi credi, dicat se id revelare, & se veracem esse, hoc tamen posito non apparet, quare de cætero non maneat indifferens ad quodcũq; revelabile primò per se revelãdum: Cur enim non poterit DEUS per se revelare, quod cœlum sit, & exigere hunc actum Credo cœlum esse creatum? Est hoc argumentum ex principio negativo, respicitq; hanc negativam rationem. quia non est etiam major ratio, cur in Logicis æquè primò spectant ad Logicam omnes tres operationes & non sola ut suppono demonstratio? Cur item æquè spectent ad
33 Metaphysicã per se reliqua entia ac Deus? Cur item ad physicam æquè spectent reliqua corpora, ac corpus humanum? quæ ratio militabit quod primò per se reliqua etiam revelabilia spectent ad Fidem, & non solus Deus idq; in ratione objecti materialis?

Ut hoc argumentum robur habeat, ponenda est regula universalis discernendi quænam objecta ad aliquem habitum, primò & per se spectent, quæ nonnisi reductivè? Si enim ad Deum reductivè tanquàm ad objectum materiale reliqua revelabilia referrentur, deberet poni Deus objectum materiale adæquatum, ut alii vocant attributionis. In duobus hæc regula stat, inprimis in principio negativo:

Non sunt multiplicanda entia sine neces- 34
sitate, adeoq; nec habitus, hinc quæ revocari possunt ad habitum revocari debent, & quæ possunt non considerari primò per se, debent non considerari primò per se. Secundum principium est. Quandò aliquid est revocabile ad aliquod objectum in aliqua consideratione, si tamen maneat ejus considerabilitas intra eundem habitum, non revocabilis ad notitiam alius objecti, apparet quòd in illo, sit capacitas ad per se intendi, & per se informari à formali. Probat hoc inductio. Elementa secundum quod sunt partes misti, possunt revocari ad mistum, quia tamen manet adhuc considerabilitas illorum, secundum quòd corpora sunt, benè per se
ingrediuntur considerationem physicam 35
suntq; species objecti. Rursus prima & secunda operatio, possunt quidem considerari tanquam partes compositivæ Syllogismi: quia tamen possunt adhuc considerari, secundum quod sunt operationes rectificabiles, adhuc primò & per se spectãt ad objectum Logicæ, & non tantum reductivè. Quæ inductio, respicit hanc majorem. Habitus adæquatè sumptus, omnem considerabilitatem sibi propriam attingit: Unde infertur Ergo si præter considerabilitatem reductivam, manet adhuc aliquid considerabilitatis propriæ, illam etiam attinget habitus. Sed non reductivè ut supponitur. Ergo per se. Major autem illa probatur, quia & adæquatè
tunc sumeretur habitus ut supponitur, 36
quamvis non omnem considerabilitatem propriam attingens. & non adæquatè, quia adhuc esset complebilis per residuam illam considerabilitatem; residuaq; illa considerabilitas, & esset propria, ut supponitur, & non esset propria, quia non attingeretur. Quia autem licèt creaturæ possint in sua considerabilitate referri ad Deum tanquam effectus, tanquam quid conducens ad notitiam &c. quia tamen non repugnat aliquid enuntiare & revelare de illis Deum, sine hoc ordine, ideo adhuc possent cadere idq; per se, sub fidẽ.

Continuatur Intentum.

PROBATUR SECUNDÒ. Intellectûs objectum est cognoscibile vel intelligibile,

37 bile, Ergò & objectum Fidei materiale erit intelligibile vel cognoscibile, in specie, Ergo revelabile. Consequentia prima Probatur, quia idem debet esse objectum materiale speciei potentiæ, quod & generis potentiæ, ut ostendit inductio. & sic sensitivæ ut sic objectum, est sensibile; speciesq; sensitivæ respiciunt pro materiali sensibile. Quod ipsum ulterius in hoc resolvitur. Si non esset idem objectum materiale speciei potentiæ, & generis potentiæ, & esset illa species illius generis ut supponitur, & non esset: quia deficeret in eo, quòd requirit species: requirit enim species ut dicat eosdem ordines essentiales quos dicit & genus: quia debet species complecti in se genus, hoc
38 ipso enim non esset species: si species debet in se complecti genus, debet etiam complecti ordines essentiales, quos dicit genus, neq; enim ordines illi essentiales distinguuntur ab ipso genere. Non diceret autem species eosdem ordines essentiales, quia inter istos ordines quos dicit genus, est ordo ad objectum, quem ordinem non diceret illa species, quia non haberet pro objecto materiali idem objectum, cum ipso genere potentiæ. Subsumitur: Sed fides est species intellectivæ potentiæ. Nam hîc agitur de Fide supernaturali, quæ se habet per modum potentiæ, & est quidam intellectus supernaturalis. Ergo si intellectus ut sic, dicit pro objecto intelligibile, dicit etiam fides. Se-
39 cunda consequentia probatur: quia hic agitur de objecto, quod sit species intelligibilis objecti spectans ad lineam credendi, & tamen uno nomine significatur, sub quo, omnia per se spectantia continentur, hoc autē nomen non potest ostendi aliud, quàm revelabile. Quod ipsum ut constet.

PROBATUR TERTIÒ Conclusio. Quia sub nullo alio nomine commodiùs explicari potest Ratio materialis objecti adæquata. Non sub nomine Entis divini: quia peccatum est etiam species objecti fidei, & tamen non est ens divinum: Negationes item & privationes, sunt (ut dictum) species objecti fidei, & tamen pro materiali fidei, non involvunt ens Divinum: potest item de non esse divino dari fides, ut cum credo non dari negationem 40
esse Divini: objectum actûs fidei, est non esse Divinum negativum, quod tamen non est Divinum, quia divino esse, est contradictoriè oppositum. Non sub nomine Entis revelabilis: quia ly ens, est genus remotum: genera autem remota non debent poni in explicatione objecti, propter dicta in Logicis. Non sub nomine revelati: tum quia modi loquendi formari debent secundum usum Doctorum. Jàm autem tota Schola Aristotelica objectum habitûs cognoscitivi appellat cognoscibile, non cognitum, volibile, non volitum. Tum quia revelatum ex modo significādi importat tempus præteritum. Jam autem potest esse actus fidei pro tēpore præsenti, de quo nonnisi verum est 41
dicere, Revelatur. Tum quia eadem fides quæ nunc est, attingeret objectum, quod Deus cras de novo revelaret. Sicut eodem habitu fidei Beatissima Virgo credidit venturum Christum, & venisse aliàs, positâ Incarnatione. Assumptum probatur quia quandò jam peracta est Incarnatio debuisset in omnibus fidelibus mutari habitus fidei. Ergo apparet quod non ad solum revelatum, sed etiam ad id quod revelabitur porrigat se fides. Non sub nomine credibilîs; quia creditio est quid posteriùs revelatione. Ergo & credibile est quid posteriùs revelabili: pro ratione enim adferri potest, Cur aliquid sit credibile, quia scilicet est Revelabile. Ergò non est objectum fidei, quia pro 42
illo priori, pro quo anteceditur à revelabili ipsum credibile, jàm est objectum fidei. Cumq; ipsum credibile, non sit ultima ratio fidei, non debet pro objecto illius poni, quia hoc intrare debet definitionem fidei, definitiva autem debent esse ultima: unde assumi debet ad definitionē, genus proximum & differentia ultima. Tum quia credibile ex modo significandi ut sonat, importat connexionem cum actu credendi: objectum autem fidei, potiùs connecti debet cum aliquo tenente se ex parte Dei revelantis. cum veracitas illius sit ratio formalis Quæ Jàm autem revelabile, magìs se tenet ex parte Dei veracitatis. Tum quia sicut ex eo probatur, ens credi-

43 credibile esse objectum materiale: quia
ad illud feruntur omnes actus fidei; ita di-
cam revelabile esse objectum fidei: quia
ad illud feruntur omnes assensus propter
revelationem. Tum quia si ex eo credi-
bile est objectum fidei, quia habitus fidei
est creditivus; ita etiam objectum fidei e-
rit revelabile; quia habitus fidei est assen-
sivus propter revelationem. Et sicut ha-
bitûs cognoscitivi objectum est cognosci-
bile, inferturq; ex eo habitûs creditivi ob-
jectum esse credibile, inferemus & nos es-
se revelabile. Ly item Revelabile, im-
portat rationem assentiendi; cum tamen
credibilitas quâ talis, utpote tenens se à
parte actûs, non sit quâ talis, ratio assenti-
endi. Tum quia concedunt oppositi, cre-
44 dibile esse quid posteriùs revelabili, & ex
eo nonnisi revelabile non esse objectum,
quia credibile magis proportionatur fi-
dei habitui: nam quantùmvis magis pro-
portionetur fidei sub formalitate habitûs
creditivi, non tamen magis proportiona-
tur, sub formalitate habitûs, procedentis
propter revelationem, quæ formalitas,
est prior in Fide. Quod autem dicitur
quantumvis illuminabile priùs sit visibili,
nihilominus visibile esse objectum visûs,
id non convincit: Nam in multorum sen-
tentia lucidum coloratum est objectum
visûs. Nec procedit paritas: nam cum
lux sola, non possit videri, non potest esse
objectum visivæ: universaliter enim ob-
jectû potentiæ debet esse tale circa quod
45 versetur potentia; hoc ipso enim & esset
objectum & non esset. Cum ergò non
versetur oculus circa lucem; nec enim
eam videt ut supponit oppugnans, non
potest esse lux objectum visivæ. Ex alia
autem parte propter rationes adlatas re-
velabile est objectum fidei; habetq; ra-
tionem prioris ut consentit oppugnans.

DIFFICULTAS II.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT PRIMÒ Quidam. Impos-
sibilis est actus fidei, qui pro objecto
materiali, non attingat DEUM; sicut im-
possibilis est actus tertiæ operationis,
quin simul actu, quamvis non signatè, at-
tingat præmissas Ergo Deus est objectum 46
fidei materiale, ex quo cætera omnia pen-
dent in esse credibilis. Antecedens pro-
bat ex Svario. Nihil actus fidei attingit,
nisi propter testimonium DEI, sed pro-
pter testimoniũ DEI attingere quidquam
non potest, nisi simul attingat DEUM,
juxta illud ad Hæbr. I. Accedentem ad
DEUM oportet credere quod sit, quod sit
omni actu fidei supernaturalis. Et certè
quomodo credimus DEO, si non credimus
Deum esse, & veracem esse.

RESPONDETUR. Negando antecedens.
Prima ejus probatio est pro nobis, & pa-
ritatem non habet. Pro nobis est; quia si
ita se habet DEUS in actu fidei sicut præ-
missæ, certè illæ in tertia operatione, non
se habent per modum materialis, sed per 47
modum formalis, quia per modum moti-
vi; adeoq; etiam DEUS ex vi paritatis, ha-
bebit se per modum formalis. Paritas
etiam non tenet: quia si fieret illatio sine
attendentia ad præmissas, esset illatio sine
suo formalizativo: quia formalizativum
& distinctivum illius, est illa attendentia
præmissarum. Si autem pro materiali u-
niuscujusq; assensûs fidei non sit DEUS,
nondum sequeretur esse actum fidei sine
suo materiali: nihil enim repugnat hoc
materiale, esse etiam aliquid creatum,
cum tamen (ut dixi) nullum possit esse
formalisativum illationis, nisi attendentia
præmissarum. Quoad secundam pro-
bationem antecedentis distinguitur. illa
propositio, sed propter testimonium DEI 48
attingere quidquam non potest fides, nisi
simul credat Deum, creditione inclusâ in
ipsomet testimonio habente se per mo-
dum formalis, Concedo propositionem;
nisi credat Deum creditione non inclusâ
in ipsomet formali. Nego propositionem.

EXPLICATUR Distinctio. Dupliciter
possumus attingere Deum tanquam ob-
jectum materiale. Inprimis ut subjectum
credendi sit ipse Deus, motivum autem sit
testimonium illius de se, & quia verax est.
Secundò possumus credere Deum, ita ut
creditio illius reperiatur in ipso formali
inclusa, impossibile enim est credere testi-
monio Dei, & implicitè non credere ipsum
Deum. Si priori modo in omni actu fidei
relu-

49 reluceat Deus, sequeretur objectum ma-
teriale adæquatum fidei esse Deum: quia
jàm cum nullo alio materiali, per se uni-
retur ratio formalis objecti; si posteriori
modo, non sequetur esse objectum adæ-
quatum materiale DEUM, sed solùm se-
quetur, esse illum objectum adæquatum
formale, quod non negatur. Quod ipsum
resolvitur ulteriùs. Non raró id quod est
subjectum, aut amittit rationem simplici-
ter subjecti, aut transit in rationem forma-
lis. sic v. g., si hoc quod fuit propositio,
evadat nonnisi terminus, vel definitio,
tunc jàm non habebit rationem subjecti:
quia ratio subjecti non habetur extra pro-
positionem; terminus autem & defini-
tio, non est propositio: cum stando in ra-
50 tione termini, non habeat quidquam,
quod de illo prædicetur. Tunc autem est
aliquid subjectum, quandò cadit supra il-
lud prædicatum. Rursus ipsa ratio subje-
cti, potest transire in rationem formalis.
Cum enim non sit adstrictum subjectum,
ad rationem nonnisi subjecti; benè potest
terminus transire in rationem formalis.
Porro subjectum in ratione formalis du-
plici viâ transit, Inprimis si ponatur per
modum prædicati: & sic quandò enuntio
Animal est rationale, ly animal, est subje-
ctum. Quando autem per secundam ope-
rationem dico, homo est animal rationa-
le, ly animal, transit ex subjecto in forma-
le, quia omne prædicatum, habet se per
modum formæ respectu ejus de quo præ-
51 dicatur. unde etiam prædicata vocantur
formæ Logicæ.

Alia etiam viâ subjectum transit in for-
male, quando totum illud complexum
accipitur pro motivo, motivum enim ha-
bet se per modum formalis, & ita cum di-
citur Petrus est homo, quia est animal ra-
tionale, ly animal jam non est subjectum
nec materiale, sed transit in formale.
Quia autem DEUS attestans habet ratio-
nem formalis & motivi; ideo ly DEUS
quod aliàs est materiale, & subjectum fi-
dei, transit in formale; Si transit in forma-
le, non sequitur, quod in quocunq; actu
fidei attingatur Deus ut objectum mate-
riale. Quod attinet ad illam authorita-
tem Apostoli, illius mens fuit ostendere,
ut explicant Theologi, quodnam sit ob- 52
jectum credendum, necessitate medii.

OBJICIT SECUNDÒ Koninck hìc disp. 9.
dub. 1. num. 10. Revelabile, non est jam
actu tale, quod possit fide divinâ credi.
Ergò revelabile non est objectum mate-
riale fidei: nam ut aliquid sit tale, non suf-
ficit quod possit à Deo revelari, sed opus
est, ut sit à Deo revelatum.

RESPONDETUR. Revelabile sumptum
participialiter, non est jam actu tale, quod
possit fide divinâ credi actu; secus senti-
endum de revelabili nominaliter, qua ra-
tione sumptum, statuitur à nobis pro ma-
teriali. Idem aliter distinguitur. Revela-
bile non est jàm actu tale, hoc est quan-
tùm ex parte habitùs habentis se per mo-
dum potentiæ supernaturalis, quod pos- 53
sit fide divinâ credi, nego antecedens. Re-
velabile non est jam actu tale, hoc est non
habet omnia necessaria ut eliciatur actus
fidei, concedo antecedens & nego conse-
quentiam.

EXPLICATUR distinctio. Potentiæ
omnes habent hoc, ut non tantùm vis illa-
rum extendatur ad id quod de facto est,
sed ad id quod potest esse; ostenditq; hoc
inductio & experientia. Visiva enim no-
stra non tãtùm extenditur ad flores, quos
præ nobis habemus, sed etiam ad illos, qui
v. g. ex Indiis adferrentur. Quod ipsum
ulteriùs in hoc fundatur: quia potentiæ
ad sua objecta est relatio transcendenta-
lis, si transcendentalis, essentialis; si es-
sentialis, immutabilis; sicut & omnia es- 54
sentialia immutabilia sunt. Si immutabilis
ab existentia objectorum quæ mutabilis
est, pendere non potest. Quia autem fi-
des, est habitus, habens se per modum po-
tentiæ, utpote adferens primas vires agẽ-
di, fit ut extendatur, non tantùm ad id,
quod revelatum est, & cujus existit physi-
cè, moraliterq; durat revelatio, sed etiam
ad id, quod exiturum est, seu revelabile
est. Quia tamen ipsæ potentiæ ad hoc ut
exeant in actum, indigent suis prærequi-
sitis, & sic visiva indiget certâ distantiâ,
lumine, objecto actu colorato, &c: ut ex-
periẽtia ostendit, deposcitq; conditio cre-
aturæ, quæ cum esse limitatum habeat, &
operari, sequens ad esse, limitatum habe-
bit;

55 bit; non esset autem limitatum, si independenter ab omnibus prærequisitis ageret, quod proprium est Dei. Ideò etiam fit, ut & habitus, qui est per modum potentiæ, exigat prærequisita ad versandum actu circa suum objectum, inter quæ prærequisita, est ipsamet revelatio actualis, tanquam formale assentiendi, quæ quia non supponitur esse versata circa id quod nonnisi revelabitur, fit ut circa illud, non possit versari actu, ex defectu prærequisitorum, fides.

INSTABIS PRIMÒ. Cum non possit actu versari fides circa id quod potest nõnisi revelari; cur nihilominus dicetur revelabile esse objectum fidei.

RESPONDETUR. Quia id exigit condi-
56 tio ipsius potentiæ, natæ se extendere, etiam ad ea, quæ non existunt, quantùm est ex illa, nullâq; factâ ex illa mutatione, modo adsint prærequisita. Objectum autem de quo hîc complecti debet omnia, ad quæ se extendit potentia, seu habitus.

INSTAT SECUNDÒ Koninck. ut possit aliquid coloratum videri nõ sufficit quod à DEO possit illuminari, sed requiritur ut sit actu illuminatum. Ergò etiam ut aliquid sit actu objectum fidei, debet esse actu revelatum.

RESPONDETUR. Quantùm ex vi potentiæ visivæ, sine ulla in illa mutatione, extendi potest ad id, quod postea illuminabitur, licet ex defectu prærequisitorum actu non extendatur. Quod idem verum
57 est de fide.

OBJICITUR TERTIÒ. Multa sunt revelabilia ad quæ se non extendit fides, ut ad incarnationem Spiritûs Sancti. Ergo revelabile ad aliquid se extendit ad quæ se non extendit fides. Ex altera parte, ad aliqua se extendit fides, ad quæ se non extendit revelabile: quia fides se extendit ad negationes, non autem revelabile: quia revelabile includit ens, cum tamen negationes, non sint ens.

RESPONDETUR. Objectum materiale, ex eo ipso quia commune est, potest se ad plura extẽdere quàm habitus; vocaturq; adæquatum nonnisi hoc sensu, quòd includat omnes species illius habitûs. Sed quidquid de hoc sit, quantùm ex vi habi-
tûs fidei, ille idem manens, potest se ex- 58
tendere ad credendam illam Incarnationem, licèt se non extendat actu, defectu prærequisitorum; ita ut sit ad illud objectum actu potentia, sed actu, se non extendens. Revelabile includit ens implicitè, sed commune etiam negationibus, secundum quod Arist: 4. Metaph: tex: 2. ait *Ipsum non ens, quandoq; esse ens dicimus.*

Quæ ipsa latitudo hujus objecti, ostendit fidem, sicut & intellectum, ad infinita syncategorematicè se extendere posse. licèt non se extendat ad infinita categorematicè.

INSTABIS PRIMÒ. Saltem non est ratio cur sub nomine revelabilis hoc objectum statui debeat: nam etiam Logica
est habitus cognoscitivus, & tamen non 59
sequitur quod materiale illius, debeat poni sub nomine Cognoscibilis.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia Logica non est potentia, hinc non est necesse ut participet immediatè de ratione objecti ipsiusmet potentiæ. Fides autem est potentia supernaturalis intellectiva. Deinde quia alii habitus habent nomen, sub quo sua objecta exprimant, & ad quod species omnes per se considerabiles revocari possunt. Jàm autem non est nomen, quod exprimat objectum fidei, non dejiciendo à ratione materialis etiam illa objecta, quæ per se primò possunt informari ratione formali fidei divinæ, quod ipsum obest, ne hoc objectum, di-
catur Deus. 60

INSTAT SECUNDÒ Valentia, nihil est in fide quod non revocetur ad Deum, spectantq; omnia ut pleniorem DEI cognitionem habeamus. Ergo Deus, non revelabile, erit quæsitum objectum materiale

RESPONDETUR. Quia multa præter considerabilitatem illam reducibilem ad Deum possunt informari ratione formali fidei. ideo præter illam reducibilitatem, habebunt adhuc rationem specierum objecti fidei: & quia objectum de quo hîc quæritur, debet esse commune omnibus per se considerabilibus, cum hanc communitatem non dicat Deus, fit, ut non sit quæsitum objectum.

OBJICITUR QUARTÒ. Idem debet esse

obje-

61 objectum principiorum & habitûs discursivi. Sed objectum materiale Theologiæ, quæ est habitus discursivus, ex principiis fidei est solus Deus. Ergo & fidei.

Respondetur. Negatam fuisse minorem in Prœmial: 1. partis Major autem vera est, ejusq; ratio hæc haberi potest. Quia si non idem objectum esset principiorum & habitûs, nunquàm foret argumentum in forma: quia scilicet scientia est habitus Conclusionum, & principia sunt præmissæ. Si ergò aliud est objectum principiorum & aliud Conclusionis, erunt quatuor termini, consequenter nihil tunc scietur. Deinde discursivè nihil scitur, nisi mediantibus principiis. Ergo si principia idem objectum non tangunt, quod vult

62 scire scientia discursiva, nihil unquã sciet

Noto tamen. Duo esse principia universalia fidei. Hoc Deus dixit, & Deus est veritas prima. Hujus principii Deus est veritas prima, objectum materiale est Deus, sed ita (ut secundum dicta) in multis assensibus transeat in formale, non ergo universaliter erit objectum materiale. Sub illo autem termino Hoc Deus dixit, ly *hoc* quod est pro materiali, non supponit pro solo Deo, adeoq; illic Deus non est materiale, consequenter utrumq; hoc principium faciet, ut materiale fidei, non sit solus Deus.

Objicitur Quintò. Authoritas sacræ Scripturæ & Patrum pro objecto fidei statuentium Deum, quod assumptum

63 distinctè probat Valentia hîc disp. 1. quæst: 1. puncto 1. §.3.

Respondetur Authoritates has ut plurimùm loqui de objecto formali, vel de objecto principali, hoc est nobilissima credendorum specie quæ indubiè est Deus.

Difficultas III.

Quo sensu possit dici Objectum materiale adæquatum Fidei DEUS?

Idem habitus sub diversis formalitatibus potest habere diversum objectum. Ratio quia si diversitas simpliciter scientiarũ, infert diversa objecta. Ergò etiam intra eundem habitum, diversitas scientiæ quoad formalitates, potest diversitatem 64 formalem objectorum requirere. Deinde si eadem indivisibilis entitas, secundum totum suum esse sumpta, aliter definitur prout est essentia, aliter prout natura, aliter prout quidditas. Ergo etiam & idem habitus, sub diversa formalitate aliter definiri potest. Ergo & aliud habere formaliter objectum, cum suo objecto definiatur. Porro fides dupliciter spectari potest. Inprimis inquantum est habitus sumptus pro potentia intellectiva supernaturali. sic sumpta habet pro objecto revelabile. Deinde spectari potest fides prout est habitus quidam ænigmaticus, & in specie præludens visioni beatificæ. De sic sumpta fide.

Dicendum est. *Quod fides sumpta pro cognitione ænigmatica, antecedente cognitionem quæ vocatur faciei ad faciem, habeat pro objecto adæquato Deum.* 65

Probatur Primò. Omnibus illis rationibus quas supra solvebamus contra Conclusionem, faventq; loca Scripturæ, ut 1. ad Thessalon. 1. *In omni loco fides vestra, quæ est ad Deum, perfecta est.* Augustinus etiam lib. 4. de Civit. c. 20. dicit, *Fidei primum & maximum officium est ut in unum credat DEUM.*

Probatur Secundò. Visionis beatificæ objectum est Deus ut scitur ex 1. par: & ex materia de beatitudine. Ergo & fidei sumptæ pro habitu ænigmatico. Consequentia probatur ex S. Paulo Videmus nunc in ænigmate, tunc autem facie ad faciem, acsi diceret Idem quod nunc clarè 66 non cognoscimus clarè videbimus in Deo, non idem autem clarè videremus, si non idem esset objectum fidei & visionis.

Probatur Tertiò. Quia si non esset idem objectum Fidei pro ænigmatico habitu sumptæ & visionis, & sumeretur pro ænigmatico habitu ut supponitur, & non sumeretur, quia ænigma & ævidens solùm differunt claritudine & inevidentiâ: hoc ipso enim non esset hujus, sed alius, & aliud ænigma. Quæ autem tantùm claritudine & inevidentiâ distinguuntur, non distinguuntur objecto materiali: quia aliàs non sola claritate & evidentiâ distinguerentur.

67 OBJICITUR PRIMÒ. Etiàm sic sumptâ fide pro habitu ænigmatico quod Abraham genuerit Isaac, & quod Tobias habuerit canem non apparet, quî ista omnia pertineant ad Deum.

RESPONDETUR. Pertinere ad Deum eo modo, quo, ista videre in Patria, pertinebit ad Deum: referendo scilicet generationem Isaac tanquàm pertinētem ad genealogiam temporalem Filii Dei, & canem Tobiæ tanqvàm effectum providētiæ divinæ. Unde & viri spirituales de facili creaturas referunt ad Deum. Quanquàm ex dictis supra, sufficeret referibilitas in ratione formali.

INSTABIS. Si DEUS sub qualicunq; formalitate, esset objectum quod inquiri-
68 tur, ideo esset: quia omnia dicerent ordinē ad Deum: quæ ratio multùm probat; quia sequeretur omnium scientiarum objectum esse Deum; quia omnia quæ tractantur in scientiis, dicunt ordinem ad Deum.

RESPONDETUR. Ordinem hunc debere esse non in ratione entis, qualem dicunt objecta scientiarum ad Deum; sed in ratione attingibilìs: in qua ratione, considerantur reliqua in fide pro ænigmatico habitu sumpta, relatè ad Deum.

OBJICITUR SECUNDÒ. Fidei pro habitu ænigmatico sumptæ objectum est Deus. Ergo & simpliciter sumptæ.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: quia quæ rationes militāt pro antecedenti,
69 ti, non pugnant pro consequenti: & fides sumpta pro habitu ænigmatico, attendit ad id quod postea videndum; sumpto autem pro potentia intellectiva supernaturali, quæ competit in via, attendit ad id, quod dicit veritas prima in dicēdo, quam etiam dicere id, quod non est Deus, nihil vetat.

OBJICITUR TERTIÒ. Potest Deus decretum facere aut de non revelando quoquam, aut de non revelando eo, quod sit in ratione attingibilìs à fide attribuibile ad Deum, quo casu adhuc foret eadem fides, & tamen non haberet idem objectum. Ergo DEUS non est objectum fidei.

RESPONDETUR. Quod ad duos illos
casus attinet eos & illi similes attingit Lu- 70
go disp: 3. sect: 1. & Amicus disp: 1. sect: 7. ut hi casus resolvantur.

ASSERO PRIMÒ. *Nullam esse creaturam essentialiter irrevelabilem.* RATIO quia implicat illam non cognosci à Deo, & implicat illam præcludere jus Deo, ne Deus etiam ex absoluta sua potētia possit dicere quid de illa sentiat, videturq; esse limitatio DEO indebita, ut non possit dicere quid sentiat, liberisq; insignis servitus est, non posse promere, quid sentias præcipuè cum ipsa dictio, ordinetur ad internos cōceptus manifestandos.

ASSERO SECUNDÒ. *De facto Deum non habere decretum nihil revelandi.* RATIO quia implicat cum tali decreto aliqua revelâs-
se, cum tamen de facto aliquid revelârit. 71
Habet tamen de facto Decretum aliqua non revelandi: quia de facto aliqua non revelabit.

ASSERO TERTIÒ. *Casu quo Deus formavet Decretum de nihil revelando*, dupliciter illud decretum se posset habere. Primò. ut sit æquivalens negatio etiam non revelādi hujus decreti. Secundò. ut se illud decretum extendat nonnisi ad distincta ab illo decreto. Sicut in humanis accidit cum iratus aliquis dicit, Nolo quidquam loqui tibi. Qui actus, hunc sensum habet, denuntio tibi, quod extra hanc denuntiationem, nihil tibi sim denuntiaturus. Casu quo DEUS formaret decretum in priori sensu, nihil jàm caderet sub fidem, quia
nulla esset veritas, quam posset attingere 72
sub suo formali fides. Casu autem quo Deus formaret decretum posteriori modo, adhuc foret fides: quia illud ipsum revelaret Deus, quod in posterum nihil vellet revelare, & si hoc ipsum revelat, habetur sufficiens formale fidei.

ASSERO QUARTÒ. *Posset Deus facere decretum de non revelanda v.g. Incarnatione directè, quo decreto posito, posset Deus revelare decretum de Incarnatione.*

RATIO quia decretum de Incarnatione directè manifestatur indirectè autem Incarnatio: quia sic manifestari illam non implicat: quia non fecit DEUS decretum de illa indirectè non manifestanda. Et è converso posset DEUS facere decretum

de non

73 de non revelando decreto de Incarnatione directè, & hoc caſu, poſſet revelare Incarnationem, quamvis ex illa revelata, ſequatur indirecta revelatio, decreti Incarnationis.

ASSERO QUINTÒ. *Caſu quo Deus faceret decretum de non revelanda Incarnatione, & non faceret decretum de non revelando ipſo decreto, nulla committeretur implicantia.*

RATIO. quia illa oſtendi non poteſt, neq; circa idem verſaretur decretum, & non decretum. An autem tunc circa indirectè revelatum poſſit verſari fides decidendum conformiter ad dicenda de revelatione virtuali. Ex his aſſertis ad Objectionem.

RESPONDETUR. Caſu quo DEUS faceret decretum de non revelando quodpiam,
74 quod in ratione attingibilîs à fide poſſit attribui ad DEUM tanquàm rationem formalem motivam, illudq; decretum manifeſtaret. tunc pullularet contradictio: quia & non eſſet attribuibile ut ſupponitur, & eſſet attribuibile, quia illud ipſum decretum manifeſtatum, eſt attribuibile ad Deum tanquam motivum fidei. Caſu autem quo illud decretum non manifeſtaret, nullamq; aliam rem; jam non eſſet ulla fides. An autem habitus fidei caſu quo nonniſi unum objectum attingeret v. g. illud decretum de non revelando, eſſet ejuſdem ſpeciei cum noſtrate, dubitari poſſet. Sed ſi ex accidenti non poſſet verſari, adhuc eſſet ejuſdem ſpeciei. Caſu ta-
75 men quo daretur aliqua fides, quæ eſſet eſſentialiter nonniſi unius objecti attactiva, indubiè ſpecie à noſtra differret. An autem poſſit dari fides talis? conſequenter decidendum, An etiam poſſit dari intellectus, nonniſi ad unum cognoſcẽdum determinatus, de quo in Animaſt.

QVÆSTIO II.

De ratione formali Quæ Fidei.

QUantumvis Ratio formalis propter Quam fidei, & Quæ, eadem ſit ut infra videbimus, diſceptando tamen diſcernetur, ob amplitudinem materiæ. Communiter omnes aſſignant pro objecto formali fidei Veritatem primam hoc eſt DEUM, prout habet rationem veritatis 76
primæ. Fundatur hoc in prima Joan: 5. *Si teſtimonium hominis accipimus teſtimonium Dei majus eſt. &c. Qui credit in Filium DEI habet teſtimonium Dei in ſe.*

Chriſtus ipſe fidem Petri in revelationem Patris refert: & ad Galat: 4. S. Paulus ſuum Evangelium refert in revelationem JESU CHRISTI. & prima ad Theſſal. 2. appellat illud non verbum hominum, ſed verbum DEI.

Porrò triplex poteſt formari conceptus de veritate prima. PRIMÒ quòd ſit veritas prima in dicẽdo, quæ in re eſt ipſemet DEUS, prout neceſſariò verum dicens, & impotens mentiri. SECUNDÒ formatur conceptus de veritate prima; quod ſit veritas prima in cognoſcendo, quæ in re eſt 77
ipſemet Deus, nonniſi res ut ſunt cognoſcens, ad eoq; impotens falli. TERTIÒ formatur conceptus veritatis primæ, ſecundùm quod eſt veritas prima in eſſendo, de qua infra.

DIFFICULTAS I.

An veritas prima in dicendo, & ſemper quidem, ſit Objectum formale fidei.

DICENDUM PRIMÒ. *Veritatem primam in dicendo eſſe etiam rationẽ formalem fidei.*

PROBATUR PRIMÒ. Si veritas prima in dicendo non eſſet formale fidei, poſſet credi antequam poſſet credi, Sed id implicat. Ergo & illud ex quo ſequitur. Sequela probatur. Poſſe aſſentiri antequàm 78
dicatur, eſt poſſe credi antequam poſſit credi. Sed ſi veritas prima in dicendo, non eſſet etiàm motivum formale fidei, poſſemus aſſentiri antequam dicatur. ſiquidem illa dictio, non eſſet ratio formalis aſſentiendi. Ergo ſi veritas prima in dicendo non eſſet etiam motivum formale fidei, poſſemus aſſentiri, antequàm poſſemus aſſentiri. Major immediata probatur. Credere eſt aſſentiri quia dicitur: hoc enim eſt definitivè credere. Ergo poſſe aſſentiri antequam dicatur, eſt poſſe credi antequam poſſit credi.

PROBATUR SECUNDÒ. Si veritas prima in dicendo non ſpectaret etiàm ad rationem formalem fidei, non poſſet dari

79 ratio cur aliquid credatur: quæram enim cur credas DEUM esse trinum, & non credas Antichristum salvandum. Si dicas te non credere Antichristum salvandum; quia id non cognoscit DEUS: quia id non promisit. &c: te autem non credere nisi quod cognoscit quod promittit &c: DEUS, quæram ex te Unde tibi constet non cognoscere Deum, vel non promisse salvationem Antichristi? & tunc tandem respondere debebis, ideo te credere Trinitatem: quia DEUS dixit. Itemq; ideo te credere perditionem Antichristi, quia id Deus dixit.

PROBATUR TERTIÒ Si dictio Dei, non est etiam motivum formale fidei: Ergo Deo dicenti possemus dicere Nego.
80 Sequela probatur. quia quando aliquid non est ratio formalis motiva ad aliquid, quamvis construatur cum Subjecto possumus dicere Nego: Ut ostendit Inductio. Nam si quis dicat currente Petro Petrus currit quia lignum est, bene respondeo Nego, non quidem Petrum currere, sed complexum illud. Quod resolvitur in principium Dialecticum. *Propositio Causalis est vera quando causa est vera:* Et quia illa causa ponitur pro prædicato; prædicatum autem, ut sit verum debet habere in illo genere quãdam identitatem, falsa autem causalis, non habet hanc identitatem. Non possumus autem respondere DEO dicenti Nego: quia aliàs posset illi dici falsum est. Sicut quandò illâ adlatâ cau-
81 sali de ligno, dicimus Nego, idem est, ac si dicamus, falsum est. nihil enim negatur nisi falsum. Quod attinet ad Secundam partem tituli nempe An veritas sit semper objectum formale fidei. hæc pars etiam affirmatur. Sed ejus probatio pendet ab impugnatione aliarum Sententiarum? quæ adstruunt alia motiva excludendo veritatem in dicendo. Quod ut fiat. Sit

Punctum Difficultatis I.

An veritas intrinseca credibilium posit esse motivum formale fidei.

DOcet Ripalda disp. 2. de Fide num: 30. Quod objectum formale & intrinsecum fidei, possit esse veritas intrin-
seca credibilium prælucente tamen ut ob- 82
jecto formali extrinseco authoritate Dei, quæ doctrina in quantùm requirit Auctoritatem primam coincidit cum conclusione prima, in quantùm autem recurrit ad veritatem intrinsecã credibilium. Contra

DICENDUM est. *Quod veritas intrinseca credibilium nullo modo posit esse motivum fidei.*

PROBATUR PRIMÒ quia & esset actus ille fidei & non esset. Esset ut supponitur non esset autem. quia impossibile est esse actum fidei sine motivo, sicut & actum virtutis cujuscunq; sine motivo illius virtutis. quod resolvitur in hoc principium. Quia actus specificantur ab objecto seu motivo. Sed si veritas intrinseca credibilium moveret fidem, esset actus fidei sine suo motivo: quia veritas intrinseca credi- 83
biliũ non potest esse ullo motivo per modum attestantis, hoc ipso enim non esset veritas intrinseca. Ergo nec potest esse motivum fidei. Cum fides nec definiri nec concipi possit, sine ordine ad attestationem; quam attestationem veritas intrinseca credibilium quãtalis, non dicit.

PROBATUR SECUNDÒ. Quia vel aliquorum credibilium veritas intrinseca potest esse motivũ assentiendi fidei: Vel omniũ. Neutrum dici potest. Non primum, quia non est major ratio unius quàm alius. non etiam omnium: quia quod non potest esse motivum nobis ullo modo assentiendi, illud non potest esse motivum assentiendi per fidem. Sed nobis saltem aliquorum
credibilium intrinseca veritas, non potest 84
esse ullo modo motivum assentiendi: quia veritas intrinseca in tantum est motivum assentiendi; in quantùm apparet nobis connexio terminorum clara & evidens: quid enim aliud? Jam autem quæ est connexio terminorum in ordine ad nostrum intellectum in hoc credibili, Unitas Divina est Trinitas.

PROBATUR TERTIÒ In quantum moveor veritate intrinseca credibilis hujus, Terra est, vel est motivum idem quando id experior, aut ratione naturali attingo, vel non est idem. Si idem & eodem modo movens; Ergo sicut in experimẽtali v. g. Scientia, motivum illud veritatis intrinsecæ non est motivum fidei; nec aliàs erit.

Si non

85 Si non idem, nec eodem modo movens; Ergo vel non est veritas illi intrinseca motivum: quia hæc est eadem utpote identificata rei. vel si non est eodem modo movens, ostende differentiam, & quidem sufficientem ad fidem.

RESPONDEBIS ex Ripalda. Quod virtualiter illic respiciatur semper auctoritas Divina quæ formalisat fidem.

CONTRA quia hic non disputatur de virtuali illa respicientia: Concedimus enim illam formalisare fidem. Sed quæritur de illa parte, quæ est veritas intrinseca credibilium, quomodo illa formaliset fidem?

OBJICIT Primò Ripalda. Objectum formale immediatum & intrinsecum Cōclusionis formalis, potest esse veritas ipsius conclusionis objectiva, quin immediatè & intrinsecè assensus Conclusionis respiciat præmissarum objecta: at assensus mysterii revelati elicitus per fidem, potest esse Conclusio formalis illata per discursum. Ergo objectum formale & intrinsecum assensus fidei, potest esse veritas ipsa mysterii revelati. 86

RESPONDETUR. Negando Majorem propter illum terminum *Conclusionis formalis:* hæc enim non potest esse sine respicientia præmissarum; quia non potest esse, quin resolvatur in ly. *Eo quòd hæc sint* ut scitur ex Logicis; nec haberet tunc Conclusio per quid distingueretur ab assensu simplicis propositionis: unde foret materialiter nonnisi Conclusio. Negatur etiam Paritas quia cum utrobiq; sit eliciendus assensus scientificus cumq; ille quà scientificus est, non determinet sibi præmissas, sed & cum illis & sine illis haberi possit, stante ratione scientiæ, ideo poni poterit etiam sine præmissis. propter solam veritatem intrinsecam. Jam autem assensus fidei, cum non sit assensus scientificus, ideo intelligi non potest cum motivo solo, vel eodem modo currente scientifico. Non videtur autem quomodo veritas intrinseca non sit motivum præcisè scientificum, vel quomodo non eodem modo concurreret etiam ad fidem. Si autem eodem modo concurreret ad fidem, quo concurrit ad scientiam, quo modo extraheret illum assensum ad rationem fidei? 87 88

OBJICIT SECUNDÒ. Assensus Trinitatis sequentes primum ejus assensum, eliciuntur à Catholico virtute infusa fidei, at ii assensus non semper respiciunt immediatè Auctoritatem DEI. Ergo respiciunt intrinsecè veritatem intrinsecā mysterii, quid enim aliud? Minor probatur ipsâ experientiâ: quia immemores revelationis recitamus Articulos fidei. Imò quamvis DEUS negaret omnem concursum ad memoriam revelationis, si ea Mysteria proponerentur, continuò crederemus; sicut assensum scientificum damus objecto sine discursu, quem dederamus cum discursu.

RESPONDETUR. Majorem inprimis falsam esse universaliter: potest enim Catholicus etiam naturali fide assentiri Mysterio, excitabuntq; tales actus charitatem non nisi naturalem, ita ut ille assensus tunc non nisi revocandus sit ad fidem, quando est sicut oportet. quæ distinctio non reperitur in actibus scientificis. 89

Ad intentum difficultatis. Negatur Minor recitamus autem articulos fidei, immemores revelationis, memoriâ quæ possit fundare ut ajunt, actum reflexum, licet simus memores implicitè illius revelationis, seu tanquam definitivi prædicati inclusi in definito, licet non evoluto.

RATIO. quia quando recitamus Credo in Deum, si quæratur ex nobis quare credis? revolveret se hic actus ex vi præsentis quam tunc habet dispositionis, in hoc principium: *quia Deus dixit.* Rursus si quæratur quid sit credo? in supposita materia respondebitur per definitionem: assentior quia revelatum. Verè ergo in illò Credo, tanquam in definito, Dei dictio tanquam definitivum prædicatum includetur. Et quamvis Deus neget concursum ad memoriam illam revelationis fundativæ ut ait reflexionis, & evolutè se habentis, non potest tamen negare concursum ad memoriam revelationis inclusæ in ipsomet Credo, tanquam definito, casu quo velit esse actū fidei. Imò etiam in assensu sciētifico, si ille sit similis præhabito, debet reperiri discursus virtualis saltim. 90

OBJI-

91 Objicit Tertiò Idem. Priusquàm intellectus assētiatur alicui mysterio, proponitur per apprehensionem auctoritas Dei revelans Mysterium eaq; apprehensione elucescit tum veritas intrinseca existentiæ revelationis, tum veritas intrinseca existentiæ mysterii, At præmissâ apprehensione illâ; potest intellectus assentiri veritati intrinsecæ Mysterii, quin eo assensu veritati revelationis assentiatur. quod ipsum probatur. Ea ratione cum sola apprehensione Mysterii non poterat intellectus assentiri Mysterio: quia in ea sola non innotescebat veritas Mysterii: at solâ adjunctâ apprehensionê revelationis Divinæ innotescit veritas Mysterii, quæ antea latebat. Ergo ea sola adjun-
92 cta, poterit assentiri veritati sibi propositæ Mysterii.

Respondetur. Negando Minorem. Probatio illius Transitur quia non infert Negatum. & si admittit apprehensionem revelationis admittit assensum, non ob Veritatem intrinsecam, sed ob Revelationem factam ita ut id cui assentimur, sit veritas intrinseca, propter quod autem assentimur, sit revelatio quæ apprehenditur.

Instari potest Primò. Potest aliquis assentiri Deum esse Trinum quia est Trinitas. Ergo potest aliquis assentiri mysterio propter veritatem intrinsecam.

Respondetur Concedendo totum: Quia ille assensus nō esset fidei, sed Theologicus, quia non debet semper immedia-
93 tè inniti revelationi. Cæterum si quis diceret Credo esse Trinitatem, quia est Trinitas, esset illic actus fidei, sed includendo revelationem inclusam in ipso Credo, faceretq; hunc sensum. Assentior: quia Deus dicit se esse Trinitatem, quia est Trinitas ut ille dicit.

Instat Secundò Ripalda Quamvis Deus decerneret negare cōcursum ad assentiendum revelationi: potest intellectus assentiri Mysterio quod sibi proponitur revelatum à Deo, & tamen tunc attingeretur nonnisi veritas intrinseca.

Respondetur. Si Deus Neget concursum ad assentiendum clarè & evolutè revelationi, poterit adhuc assentiri fides: sufficit enim assensus implicitè revelationi: secus Si Deus deneget concursum ad 94
assentiendum etiam implicitè revelationi, & tanquam definitionis termino, incluso in definito: Jam enim tunc, esset nonnisi assensus Theologicus.

Instat Tertiò à Pari Prima Paritas. Existentiæ coloris non potest intellectus assentiri intuitivè absente luce, vero luce præsente assentiri potest, quin eo assensu assentiatur existentiæ lucis. sicut absente luce, potest assentiri exstitisse lucem. Ergo similiter poterit assentiri post revelationem propositam Mysterio, cui ante illam assentiri non poterat, quin eo assensu revelationem attingat.

Respondetur. Negādo Consequentiam. Quia in casu Antecedentis Assensus ille scientificus, habebit præcisum sui spe- 95
cificativum, veritatem intrinsecam. Jam autem assensus fidei si fieret propter veritatem intrinsecam Mysterii, non haberet præcisum sui specificativum quia haberet idem & eodem modo concurrens motivum, ac concurrit ad assensum scientificū.

Secunda Paritas est. Ex Solo amore Simplici Bonitatis Divinæ potest moveri homo ad detestationem efficacem peccati oppositi bonitati Divinæ, quam detestatio intrinsecè & immediatè non attingit. Ergò similiter poterit intellectus, ex sola apprehensione Auctoritatis Divinæ revelantis Mysterium, moveri ad assensum veritatis Mysterii, non respicientem intrinsecè Auctoritatem revelantem Dei. 96

Respondetur. Paritas non tenet. Quia unaquæq; virtus habet & actus prosecutivos, & fugæ, prosequitur amor bonitatem Divinam, fugit opposita illi, adeoq; utrobiq; habendo suum specificativum. Specificativum autem suum non haberet fides, si veritatem intrinsecā pro motivo haberet. Deinde quod attinet ad antecedens, licèt detestatio utcunq; non attingat bonitatem Divinam, attingit tamen detestatio amorosa. Cujus specificativum hîc & nunc, est bonitas Divina.

Objicit Quartò Proposita per apprehensionem svasivam Auctoritate Dei revelāte Mysterium, potest voluntas imperare assensum Mysterii, non imperato assen-

97 assensu revelationis, consequenter respicietur tunc veritas nonnisi intrinseca Mysterii. Probatur. Quia voluntas potest Deo præstare obsequium, non solum in assensu revelationis sed etiam immediatè in assensu Mysterii. Imo hoc obsequium potius exigitur in assensu Mysterii. Nam voluntas obsequium non præstat in eo assensu, qui non est subditus libertati ipsius; at tota libertas voluntatis, revocatur solum in assentiendo revelationi; cui posito assensu, non potest dissentiri Mysterio: quia lumine naturæ notum est, revelationem Divinam esse necessariò connexam cum veritate mysterii. Quod autem hoc obsequium, sit etiam situm in assentiendo immediatè mysterio revelato. RATIO est.
98 Tum quia obsequium præstitum Auctoritati creatæ, non tam consistit in assensu testimonii ipsius, quàm in assensu rei propositæ. Tum quia Hæreticus contemnit Auctoritatem Dei non solum dissentiendo revelationi, sed etiam immediatè dissentiendo Mysterio. Ergo & Catholicus poterit revereri Auctoritatem Dei non solum assentiens revelationi; sed etiã immediatè assentiendo Mysterio, ob revelationẽ simplici apprehensione propositã.

RESPONDETUR. Quod possit voluntas imperare assensum Mysterii, non imperato explicitè assensu revelationi, imperato tamen implicitè & non clare, in illo termino, *Credo*. Licèt autem voluntas præstet obsequium etiam in assensu fidei, qui
99 exhibetur Mysterio, non excluditur tamen unquam assensus revelationi implicitè. Deinde Negatur quod obseqvium creatum, magis sistat in assensu rei dictæ, quam Auctoritati dicentis, cum taxa assensus rei propositæ sit magnitudo assensus ad Auctoritatem, quâ negatâ, negatur ipsum principium quodammodo: eritq; error in principio. Negatio autem assensus ad rem dictam, erit negatio particularis, & quasi Conclusionis. Negatur. item quòd in humanis, rei propositæ credendo assentiri possimus sine motivo, *Quia dictũ*. Negamus item hæreticum in tantum esse hæreticum: quia dissentitur rei propositæ, sed quia dissentitur rei propositæ, prout dictæ à Deo. De illa quæstione An sit libertas in assentiendo Mysterio supposito assensu ad revelationem quid sit dicendum ex alibi conclusis colligitur. Esse scilicet liberum illum assensum quia determinatio ad assentiendum Mysterio supposito assensu ad revelationem, est ex suppositione Consequenti, & exercitio libertatis, quod exercitium libertatis non aufert sed fundat libertatem. Imo si liberè nonnisi revelationi assentiamur, majus erit obsequium assentiri illi, quam Mysterio, contra quàm velit Ripalda. 100

TANGIT hoc Argumentum. An ad assensum fidei sufficiat simplex apprehensio revelationis, non assentiendo revelationi. Et quidem fieri potest assensus mysterio non assentiendo illi revelationi explicitè. quia non est ratio cur implicitè factus assensus, non sit sufficiens, non tamẽ iste implicitus assensus excludi debet: simplex enim apprehensio revelationis non potest esse formalisativa fidei; est enim indifferens ad assentiri & dissentiri sicut & propositio malitiæ. Ergo se sola, in ratione fidei, non potest formalisare assensum. Deinde Fides. est assensus *Propter*, adeoq; habens motivũ, habetq; se per modum Secũdæ operationis, Secunda autem operatio, non est Simplex apprehensio. 101

OBJICIT QUINTÒ Varias authoritates. Sed illæ non ostendunt quòd aliquid independenter à dictione Divina formalisset pro sua parte fidem; sed solum ostendunt fidem extendi etiam ad objecta quæ proponuntur, & non ad solam revelationem, nec ad id solùm, quia Deus verax est. 102

An promissio Dei prout condistincta veridicitati, formaliset Fidem.

Punctum Difficultatis II.

DICENDUM. *Quòd non*. Est Conclusio contra Ripalda. Qui licet concedat moveri fidem veritate in dicendo & cognoscendo. tamen d.2. n.74. dicit plures assensus fidei, illis non moveri, sed sola fidelitate Dei in promissis, si hæc distinguitur à veracitate.

PROBATUR PRIMÒ Conclusio. Quia illa fidelitas prout veridicitati condistinguitur, & esset motivum fidei quâ talis ut

103 ſupponitur, & non eſſet: quia ex motivo illo fidelitatis, non poſſet dicere homo Credo. Quod ipſum probatur. quia Credo definitivè, non eſt utcunq; aſſentiri certò: quia aliàs etiam Viſio Dei, quæ eſt aſſenſus certus foret fides; confunderemusq; genericum prædicatum, quod eſt aſſenſus certus, cum ſpecifico, quod eſt fides Divina. Item. Credo non eſt aſſentior certo inevidēter: quia cum ipſum aſſentiri certo, non dicat formalitatem Credo, quâ talis. inevidentia item eſt prædicatum, quod nihil dicit de prædicatis intrinſecis, adeoq; conſtitutivis ipſius Credo: eſt enim inevidentia, non niſi proprietas conſequens ad Credo. Ergo conjunctio hujus inevidentiæ cum aſſentior Cer-
104 tò, non formaliſabit nec conſtituet fidem. Non etiam Credo definitivè aſſentiri certo propter locum extrinſecum: quia formalitas præciſa loci extrinſeci, nihil importat de ſpecifico ipſius Credo: locus enim extrinſecus eſt prædicatum commune, adeoq; etiam ad opiniones & aſſenſus non certos applicabile. Ergo conjunctio illius tanquam alicujus generis cum alio generico, hoc eſt, aſſentior certo, non formaliſabit Credo: quia duæ rationes genericæ, non poſſunt ſpecificare ultimo. nec quidquam aliud oſtendi poteſt, quod dicat ly Credo, niſi aſſentior certo propter teſtimonium Dei. Ex quibus omnibus. Probatur illa Sequela. Quando homo non poteſt dicere aſſentior certo, quia
105 Deus teſtatur, non poteſt dicere Credo. Sed ſi moveatur motivo, quod eſt promiſſio condiſtincta à teſtimonio vel dictione vera, non poteſt dicere, aſſentior quia dicitur, ſed quia promittitur, prout promittitur diſtinguitur ab ipſo dicere vel teſtari verè. Ergo ſi moveatur motivo quod eſt promiſſio, non poteſt dicere Credo.

PROBATUR SECUNDÒ & Suppono. Promiſſionem ſpectare etiam ad ſpem, quo ſuppoſito ſic formatur Argumentum. vel eodem modo promiſſio illa movet Spem ac Fidem, vel nō eodem. Si eodem. Ergo Fides eſt Spes habens ſcilicet motivum ſpecificativum ſpei. Ergo non eſt Fides. & illa Spes erit Fides. dabiturq; prædicatorum commiſtio; ſi non eodem mo-do ſumpta promiſſio movet Fidem, non 106
poterit quidquam aliud aſſignari niſi veritas, quam ſemper intendit intellectus.

PROBATUR TERTIÒ quia ille aſſenſus vel eſt certiſſimus ex parte motivi vel non. Si non eſt certiſſimus. Ergo non eſt talis de quo hic quæritur. Si autem eſt certiſſimus, debebit oſtendi unde diſumat certitudinem? Unde enim certò aſſentitur homo. Deum eſſe fidelem in promiſſis, nō ex eo quia dicit ſe talem: hoc enim negat Ripalda. Non ex eo: quia demonſtrat Ratio illum eſſe talem: quia hic aſſenſus nō eſſet ex ſuo genere certiſſimus, nec eſſet fidei. Non ex experientia illius fidelitatis: quia experientia hæc nonniſi moralem certitudinem fundare poteſt. Ergo recurri ad hoc debet, quia dicit ſe 107
eſſe fidelem, & eſt in dicendo verax. Ergo non movebitur tunc anima ad fidem independenter à motivo veridicitatis primæ. Quod Argumentum vide infra ad inſtantiam primam.

OBJICIT PRIMÒ. Aſſenſus quibus perſvademur futura quæ à Deo promittuntur facienda, eliciuntur à fide Theologica. Idq; probat authoritas S. Pauli, qui agnoſcit ad Romanos 4. fidem Abrahæ, quæ tamen innitebatur promiſſioni Divinæ. actum item ſpei, præcedit fides Theologica, quæ certè innititur promiſſioni Divinæ. Deniq; quia aſſenſus quo perſuadeor, fore bonum à Deo promiſſum quia à Deo promiſſum eſt, omnino eſt certus & obſcurus, innixus verbo Dei. Ergo 108
cum non ſpectet ad ſpem & charitatem, ſpectabit ad fidem. Sed hi aſſenſus non moventur à veracitate & ſapientia Divina Ergo dantur aſſenſus fidei Theologicæ. qui non movetur à Sapientia Divina. Minor in qua eſt difficultas probatur pluribus Auctoritatibus Scripturæ Et Auguſtinus lib: 2. de Civit: cap: 77. & S. Thom: Lecti: 3. In 4. ad Rom: ubi dicit. S. Paulus asſignâſſe rationem firmitatis fidei Abrahæ, conſiderationem omnipotentiæ Dei. Tullius etiam pro Sexto Roſcio habet. Nemo credit niſi ei quem fidelem putat.

RESPONDETUR. Recitatæ ab illo Auctoritates non concludunt intentum, ad Hebr.

109 Hebr: 10. nihil aliud dicitur nisi quòd res promissa sub fidem certissimam & indeclinabilem cadat; non autem quod motivum illius qua talis, sit promissio. & ibidem 11. Solum vult quòd Deus promittens sit subjectum quod creditur, ejusq; fidelitas allicitivum ut promptiùs credatur. Unde & Sara fidelem esse credidit Deum, qui repromiserat. Sed non ideo formaliter credidit, quia repromiserat. de hoc enim nihil habet S. Paulus. Et ad Thessalon: & 2. ad Timot: 2. nihil aliud habet, quam quod Deus fidelis, sit subjectum circa quod versatur fides. Aug. Citatus loquitur de invitativo & allicitivo fidei. quod etiam intelligit S. Thom: per illos terminos *Ratio firmitatis:* experimur
110 enim nos invitari ad assentiendū ei, quod dicitur ex motivo, Quia dicitur: si cæteroqui sit fidelis, & potens promittens. Quanquam sæpe nomine fidelis venit veridicus. Unde infideles Reipublicæ dicuntur, qui non dicūt veritatem v.g. de conjuratis.

INSTAT PRIMÒ Ripalda. Pro minori Argumenti. Eo ipso quod Deus fidelis & potens aliquid promittat seclusâ apprehensione alterius attributi possumus persvaderi futurum esse infallibiliter quod promittit: persvademur enim illi iam non defuturam voluntatem potentiamq; implendi: ratione enim horum connectitur Deus cum existentia boni promissi; attributa autem connexa cum existentia rei
111 promissæ, sunt media sufficientia ad persvadendam existentiā futuram promissi.

RESPONDETUR: Fidelitatem promissionum Divinarum dupliciter à nobis spectari posse. Inprimis quâ importat nonnisi actum internū voluntatis Divinæ. Deinde secundū quod illa promissio manifestata est. Priori modo sumpta, est incognoscibilis viatori, adeoq; nec actuum illius motiva. Secundo modo accepta movere potest fidem. Sed partiamur in promissione manifestata duas formalitates, promissionis & manifestationis. præcisa formalitas promissionis, ut dixi non movet fidem. Ergo movebit ratione aliùs formalitatis: quia manifestata: si autem movebit quia manifestata, & nō movebit veridicitas Divina, tunc, ut supponitur, & 112
movebit: quia manifestatio illa, non potest aliter movere fidem, nisi dicendo verum; quo enim alio modo? *Ex quibus jam.*

COLLIGITUR RESPONSIO. Eo ipso quòd Deus fidelis & potens aliquid promittat, promissione nobis manifestata per veridicitâtem, seclusa apprehensione cujuscunq; alterius attributi, possumus persvaderi futurū esse infallibiliter id, quod Deus promittit. Secus si non manifestetur promissio per veridicitatem, & non involvendo attributa connexa cum promissi manifestatione per veridicitatem. Deinde eo ipso quod Deus fidelis & potens aliquid promittat, noscaturq; certò illius fidelitas & potentia, persvademur ita futurum. Secus si non constet certò de illi- 113
us fidelitate, & potentia; de qua negamus certò posse constare, nisi ratione motivi. *Quia dixit.* Resolvatur enim ut placuerit illa creditio in Syllogismum fidelem, seu qui formaliter vel virtualiter formatur in omni actu fidei, indubiè in tali Syllogismo ponetur hic terminus. Deus est fidelis & potens, cujus assensus cum non possit fieri ex sola promissione, resolvi debebit in veracitatem divinam: Ergo non illâ exclusâ ut voluit Ripalda, fiet tunc assensus fidei Et certe ponatur hic Syllogismus. Deus est fidelis in promissis. Sed hoc promisit. Ergo hoc fiet. Unde illa major constabit. non ex eo quia promisit si fore fidelem: forte enim mentitur promittendo se fore fidelem. Ergo debebis recur- 114
rere ad veridicitatem. Minor etiam illa. Sed hoc Deus promisit. Unde tibi constat. non quia dixit: quia quærere restat. nescis an verè dicat quod promiserit. Unde & hic recurrere debes ad veridicitatem.

INSTAT SECUNDÒ Idem. Ut credatur promissionibus humanis sufficit hominem promittentem apprehendi fidelem & potentem exequi promissa. Ergo & in Divinis idem dicendum.

RESPONDETUR. Inprimis Antecedens falsum esse, quia etiā in humanis Ly *Credo* resolvitur in *Quia dixit verè.* Paritas etiā non tenet: quia in humanis ut credatur promissio, non debet fieri assensus certissimus, quòd promittens sit fidelis. Secus

115 est in fide: qui assensus certissimus, quòd Deus sit fidelis, cum non possit haberi, nisi propter *Quia dixit veritas prima*, sit ut veridicitas Divina, debeat esse resolutorium illius assensûs.

INSTAT TERTIÒ. Deus videns suam omnipotentiam & decretum efficax de existentia rei, Videt rem futuram infallibiliter. Ergo etiam homo sciens Deum omnipotentẽ & decernere rem dare, certò sciet dandam esse.

RESPONDETUR. Consequens esse de subjecto non supponente. Negatur enim quod independenter à fide, innitente veridicitati, possit nosci notitiâ fundante assensum certissimum, Deum esse fidelem. Disparitas etiam est. quia in illo actu
116 Divino, non involvitur quidquam quod haberi non possit ex visione Omnipotentiæ & Decreti. Jam autem actus Credo, ex vi definitionis, involvit aliquid, quod non importat fidelitas. Quia involvit ly *dicitur verè*; quæ ratio non habetur in pura promissione.

OBJICITUR SECUNDÒ Esse discrimen inter promissionem Divinam & dictionẽ quia dicito seu testificatio connectitur cũ re asserta medio judicio intellectus. Unde ad hoc requiritur, & veridicitas & sapientia. Promissio autem connectitur cum re promissa medio affectu voluntatis; requiritq; & fidelitatem & potentiam.

RESPONDETUR. Concedo esse inter fidelitatem disparitatem. Negando ta-
117 men ex dictis, utrumq; horum habere vim formalisandi actum Credo.

OBJICITUR TERTIÒ. Demus hominem in rebus assertis mendacem & ignarum fidelem verò & potentem in promissis. Is quidem erit indignus fide in iis quæ testificatur; dignus in iis quæ promittit. Ergo & fidelitas & potentia possunt formare promissiorum fidem, seorsìm à veracitate & scientia.

RESPONDETUR Etiam in humanis tunc non fore fidem rigorosè, quia illa definitivè est assensus: *Quia dicitur verè* sed fore nonnisi spem. Deinde paritas non tenet: quia nõ repugnat in humanis assensus sufficiens, antecedens actum spei, quamvis non sit ille actus Creditio. Quia autem non potest haberi in via, assensus intelle- 118
ctualis certissimus, nisi qui sit fidei; posito quod detur certissimus assensus, hoc ipso debebit esse fidei, quæ fides, quia ex dictis non potest aliunde formari nisi propter motivum *Quia dicitur verè*, hoc motivum ab illo actu respici debet, cum censeat Ripalda, non respici ab illo actu fidei, illud motivum.

Punctum Difficultatis III.

Quomodo formandus sit Conceptus veritatis primæ in dicendo?

DICTUM supra Si in re spectetur veritas prima in dicendo erit Deitas ipsa, quæ est principium non mentiendi, sed dicendi conformiter ad mentem. Si autem 119
spectetur veritas prima in dicendo, prout subest nostris conceptibus, erit formalitas quædam perfectionis, pullulans ex Deitate, nata principiare locutionem nõ nisi conformem menti.

ROSMER ut ostendat veritatem in cognoscendo (de qua mox) non spectare ad motivum fidei; ita discurrit.

Ponit duas has veritates, nempe in dicendo & cognoscendo distinctas esse; cõcipiuntur enim per ordinem ad diversa connotata. Et quia si Deus non foret verax in dicẽndo, non sequeretur per locum intrinsecum, quod non foret verax in cognoscendo, infertq; exinde veritatem Dei in dicendo, non posse ferri extra id quod est verum in re. Sicut actus prosecutionis 120
non potest ferri extra id quod est bonum.

Quare licet per impossibile DEUS cognoscat rem aliter quam est, & velit illam revelare, non posset id facere; quemadmodum si per impossibile existimaret chymeram esse possibilem, nihilominus non posset illam producere; quia est extra objectum adæquatum omnipotentiæ illius; ita ex proportione nec posset dicere falsum, quia falsum est extra objectum adæquatum veritatis in dicendo. Unde per illum veritas in dicendo, est veritas prout determinata, dicere, nonnisi ut est in re.

DICENDUM est, *Non rectè prædicto modo formari Conceptum veritatis primæ in dicendo.*

PRO-

121 PROBATUR PRIMÒ Quia sic sumpta veritas, & esset ut supponitur formaliter veritas in dicendo: hoc enim habet explicatio Rosm: & non esset. quia de Divinis conformiter formamus conceptus, seclusis imperfectionibus ac de Creatis, ut ostendit Inductio, probatq; ratio. Quia semper incipit nostra scientia à manifestioribus; manifestiora autem nobis sunt creata. Cumq; id fieri debeat per discursum, debet assumi notiùs, quod est quid creatum, ut deveniatur ad ignotiùs, quod est increatum. Porrò veritas in dicendo in Creatis nō desumitur in ordine ad hoc, quod verum in re dicat, sed quod non mētiatur, seu quod non dicat difformiter ad mentem. Ipsa item oppositio veridicita-
122 tis ad mentem, quod est contra mentem itio, ostendit quod veridicitas desumatur ex conformitate ad mentem. Unde quamvis aliquis dicat conformiter ad objectū, & non conformiter ad mentem, dicitur adhuc mentiri, licet non dicat falsum sed falsò. Hæcq; acceptio vocis est etiam inter Recentiores ex quibus Ripalda explicās quid sit veritas in dicēdo disp. 2. Num. 8. ait *Veritas in dicendo quâ Deo repugnat fallere, aliud nobis, quàm ipse judicat, suadendo.*

PROBATUR SECUNDÒ. Tum quia illa veritas & diceret conformitatem cum rebus quâ veritas in dicendo est, & non diceret. Diceret quidem ut supponitur. non diceret autem: quia quod veritas in dicendo quâ talis dicat conformitatē cum
123 rebus, ex nullo illius prædicato intrinseco habetur, cum salvari possit per præcisam conformitatem cum mente.

Tum quia Dictio illis competit, quæ supponuntur noscere intellectivè Unde omnia bruta dicuntur muta, quamvis barriant, balent, glocitent quia in illis, non supponitur notitia intellectiva. Ergo si illa veridictio est dictio, non poterit esse dictio, quin præsupponat ex conditione ipsius dictionis, notitiam seu mentem. Cur ergo dictio quâ talis, per ordinem ad res ita se habentes sumetur? Tùm quia formale fidei, debet tale poni, quod sit secūdum dignitatem assensûs certissimi. Unde si daretur aliqua pica vel psittacus. qui nō posset fallere, seu falsum dicere; assensus propter verba illius non esset assensus se- 124
cundum dignitatem assensus certissimi: & tamen talis nonnisi veritas ponitur à Rosmer pro motivo fidei.

Quod autem dicit Rosmer, ad credendum Deo requiri locutionem, quæ sit expressio mentis loquentis, ad infallibilitatem tamen fidei non requiri, ut sit expressio mentis: quod inquam dicit. Non Convincit. Quia si ad fidem non requiritur expressio mentis; Ergo ad fidem quâ talem sufficit certitudo, qualem adfert ille psittacus: quia ille etiam non posset nisi verum dicere, seclusoq; prædicato Deitatis, quæ præcisè per illum non resolvit fidem, tale erit motivum fidei per Rosm: quale motivum esset garritus ille psittaci

PROBATUR TERTIÒ. Ideo talis ve- 125
ridicitas ponitur à Rosmer, ut sit sola resolutorium fidei; non potest autem esse: quia si quæratur, quare nonnisi verum dicis? non tantum potest recurri ad ejus naturam; sed etiam quia mens illo verbo expressa, conformatur etiam objecto. Ergo & poterit in hoc resolvi illa veridicitas. Ergo & resolvetur. Ad eum modum: quo, quia pro ratione possum adferre cur homo sit risibilis: non tantū quia est risibilis, sed etiam quia est admirativus, fit ut admirativum, sit in quod, resolvitur risibile.

DIFFICULTAS II.

An veritas in Cognoscendo sit etiam formale Fidei?

126

DICENDUM est. *Veritatem primam in cognoscendo ingredi etiam rationem formalem fidei.*

PROBATUR PRIMÒ Communi argumento. Fides nostra debet esse summè infallibilis, & talis, cui nullo modo subesse possit falsum, ut infra constabit. Ergo debet habere pro motivo formali summam veritatem, non solùm in dicendo; sed etiam in cognoscendo. Consequentia probatur. Quia non potest aliquis moveri ad fidem summè infallibilem, nisi ipsius testificantis Auctoritas quâ movetur sit talis, ut sit impossibile illam falli & fallere: nam si alterutrum ex istis desit, adeoq; si non posset quidem ipse decipere, posset

127 tamen decipi, non immerito deceptio timeretur. Sed Dei Auctoritas falli non potest. Ergo ad illam spectare debet etiam veritas in cognoscendo.

Probatur Secundò Id ingreditur formale fidei, quod pro ratione credendi adferri potest. Sed veritas in cognoscendo pro ratione credendi adferri potest: quia si dicat mihi Deus Crede; possum illi dicere quare? respondebit Deus: quia ego te non fallo. posset reponere Creatura. quamvis non velis me fallere, nescio an res ipsa ita se habeat, & tunc responderet Deus ita se habet quia ego sum veritas prima in cognoscendo.

Probatur Tertiò Si veritas prima in cognoscendo non ingrederetur forma-
128 le fidei, possem dicenti Deo, Crede, hoc dicere: Nescis quid dicas, & tamen vis me credere; siquidem veritas illa in cognoscendo non spectaret ad creditionem. Et tamen impium est dicere Deo. *Nescis quid dicas.*

Objicit Primò in contra Rosmer. Posita sola veritate in dicendo, cæteris omnibus per possibile vel impossibile ablatis, habetur sufficiens fundamentum firmiter credendi: repugnaret enim Deo revelare id, quod falsum est.

Respondetur. Ex dictis supra. Negando debere talem conceptum formari veritatis in dicendo. Sed illo etiam formato, nondum illa veridicitas ex dictis supra, erit ultimum resolutorium fidei, nec
129 esset fundamentum, firmiter, secùndum dignitatem assensûs certissimi, credendi.

Objicit Secundò Si haberet homo potentiam locutivam, ita alligatam ad verum, ut non posset loqui, nisi id quod est à parte rei verum, haberemus sufficiens fundamentum illi credendi, licet posset falli in cognoscendo.

Respondetur. In casu antecedentis, non fore sufficiens fundamentum secundum dignitatem assensus certissimi credendi illi homini: loqueretur enim ut psittacus supra descriptus. Paritas etiam non tenet: quia nihil esset reperire in homine illo in linea veri, in quod resolveretur illa veridicitas. Sed solũ resolveretur in principium extrinsecum: Deum determinantem. Jam autem illa veridicitas Divina, 130
posset resolvi in verinoscitivitatem. Cur non enim? si potest resolvi in verinoscitivitatem, sola non erit ultimum resolutorium fidei, de quo hîc.

Objicit Tertiò. Licet Deus per impossibile non esset supremus Dominus, adhuc haberetur formale fidei; Ergo etiam haberetur, quamvis non esset infallibilis in cognoscendo.

Respondetur Disparitas est. Quia formale fidei in ratione veri seu causæ assentiendi, non potest resolvi in Dominiũ, & alias proprietates; potest autem veridicitas in linea veri, resolvi in Verinoscitivitatem. inquirendo enim cur non tantùm verè, sed etiam verum dicat Deus; potest respondere verè cognosco, & si non 131
posset hoc respondere, esset alia veritas prima, & aliud Credo seu fides, ob mutationẽ formalis sui, quod est veritas prima.

Objicitur Quartò Veritas in dicendo duplex cogitari potest, formalis quæ includit veritatem nõ dicendi aliter, quàm sit in mente. & hæc potest consistere cum mendacio materiali. Et alia veritas in dicendo materialis, quæ ex se non potest inclinare nisi in id, quod est in re verum; & huic est per Accidens sive sit in mente loquentis, taliter, qualiter enũtiatur sive non, huicq; veritati innititur fides.

Respondetur Ex dictis. Non dari ullam materialem acceptionem veritatis in dicendo; & quamvis daretur non fore ultimum resolutorium fidei, in linea veri. 132
Et certe quæro An defacto non possit resolvi hæc veridicitas materialis in verinoscitivitatem? Si non potest resolvi, cur non? cum de facto detur verinoscivitas in Deo. Si potest resolvi; resolvetur: ad eũ modum; quo si resolvi potest risibile in admirativum, resolvitur hoc ipso, frustraq; esset fingere risibile irresolubile. Ergo & in præsenti idem dicendum.

Objicitur Quintò. Locutionem Dei significare quidem conceptum infallibilem Dei; hoc tamen est per accidens respectu infallibilitatis fidei, quia hæc infallibilitas maneret, licèt Deus non foret per impossibile infallibilis, in cognoscendo.

Re-

133 Respondetur. non esse id per accidens ad infallibilitatem fidei in linea veræ. Quia si locutio ipsa Divina quæ debet esse ultimum resolutorium, resolvitur in verinoscitivitatem, etiam fides in eandem resolvetur. Et sicut illa locutio non maneret eadem, quæ nunc est, si nunc resolveretur in verinoscitivitatem, & postea non resolveretur; sic nec fides esset eadem, si desineret resolvi in verinoscitivitatem: ad eum modum, quo non maneret eadem risibilitas, si non resolveretur in admirativitatem.

Difficultas III.

An veritas in Essendo sit etiam formale fidei

134 Præmittenda sunt aliqua, postea de ipso titulo discurrendum.

Punctum Difficultatis I.

Explicatur Veritas prima in Essendo.

Præmitto Primò. *Veritatem primam in essendo dupliciter Spectari posse. Inprimis* Sumendo illam pro veritate, quæ est attributum entis, & secundum quam Deus ut loquitur Ripalda disp:2.n.8. chymericæ Divinitati repugnat, & indubiè sic sumpta veritas prima in essendo, non est objectum formale fidei: quia ad assentiendum fide Divina non videtur quomodo pertineat proprietas emanãs ex ipsa conditione Entis. *Secundò* potest sumi veri-
135 tas prima in essendo, pro eo, quod Deus sit veritas per essentiam, pro eo quod est Deum esse radicem veritatis primæ in cognoscendo & dicendo; pro eo quod est illam esse quid primum & absolutum de linea & in linea veri. *Hinc.*

Præmitto Secundò. *Quomodo explicari debeat veritas prima in essendo.*

Explicatur Primò. ille terminus quod scilicet veritas prima in essendo, sit veritas, quæ essentialiter sit Deus; ita ut Deo competat per essentiam, esse veritatem. Ea solùm prædicata in creatis dicuntur esse essentialiter vel per essentiam, quæ identificantur; & ita dicitur homo per essentiam, esse admirativus, risivus; quia hæc omnia idẽtificantur essentiæ hominis. non dicitur autem homo esse per 136
essentiã risus vel admiratio: quia hæ sunt rationes non identificatæ homini. Et ratio est. quia si identificantur essentiæ, sunt essentia. Si sunt essentia. sicut essentiale est essentiæ esse essentiam, & per essentiam est essentiæ, ut sit essentia; ita & prædicata identificata essentiæ, erunt essentia, & per essentiam convenient. Quia autem veritas quæ est conformitas menti & objecto, oppositioq; positiva ei, quod est difformitas rei & notitiæ, est prædicatum identificatum, sicut & reliqua essentiæ Divinæ. Ideo in Deo veritas prima descripta, essentialiter erit Deus; competetq; Deo per essentiam, esse illam veritatem primam. Revolvendo autem mentem ad creata. Quamvis certum sit ea 137
quæ sunt identificata esse essentialiter illa ipsa, competereq; per essentiam. Multa nihilominus sunt, quæ nec identificantur, nec competunt per essentiam, quantumvis in se non dicant imperfectionem; id ipsum deposcente natura entis limitati & finiti in perfectione. Porrò Deitas habet quidem titulo identificationis, ut illi prædicata sua per essentiam conveniant; insuper ut illi identificentur, habet titulum illimitati Entis, essentieq; perfectissimæ in ratione essentiæ. Quam rationem Patres appellant pelagus essendi. Cum autem nomine essentiæ veniat id, per quod intelligitur res in suo esse constitui; si posito defectu cujuscunq; perfectionis, nondum intelligitur res illa in suo esse consti- 138
tui, certè illa perfectio erit in re essentia, competetq; per essentiam. Quia autem positis omnibus prædicatis perfectionibusq; Divinis, nondum intelligitur constitutus in suo esse Deus, nisi sit veritas prima, fit ut illa veritas sit essentialiter Deus, seu essentia Dei; esseq; illam veritatem, competet per essentiam Deo; ita ut si cõparetur illa veritas ad Deitatem infinitas perfectiones continentem, quæ etiam cõstituunt esse Dei, dicatur esse de essentia, eo quod comparetur tanquam contẽtum ad continens. Si autem comparetur titulo idẽtificationis erit ipsamet essentia Dei: quia identificatio non habet unum cui identificetur, & aliud quod se identificet; sed

139 sed utrumq; est identificatum, & cui identificatur; eo quod identificatio sit unitas, unitas autem indivisio, indivisio autem quà talis, non habet divisionem: consequenter nec partitionem In quod & Cui. Ideo identificatio spectato titulo identificationis, non habet Cui identificetur, & Quod nonnisi identificetur: consequenter & veritas prima, titulo identificationis, non tantùm erit de essentia Dei sed & essentialiter Deus. & hunc Deum, secùndum quòd est essentialiter veritas prima, & secundùm quod est essentialiter Deus, illa veritas, dicimus esse Formale fidei; hancq; ipsam formalitatem, vocamus Veritatem primam in essendo. quod erat explicandum.

140 EXPLICATUR SECUNDÒ. Veritas prima in essendo, secùndum hunc terminum, quòd sit ultimum resolutorium: Quare Deus est verax? Resolubilitas prædicatorum & perfectionum non solùm Creatis sed & Divinis competit. ostendit hoc inductio. quia non tantùm risibile in admirativum, admirativum in rationale formaliter, rationale formaliter in rationale radicaliter resolvitur; sed & Creativitas ex nihilo in omnipotentiam, omnipotentia in illimitationem resolvitur. & sic de reliquis. Ratio est: quia resolubilitas nihil est aliud, nisi nexus prædicatorum in aliqua determinata seriè, quorum unum supponit aliud, deveniendo ad unum, ulterius non suppositivum in illo genere:

141 quæ omnia simul & sigillatìm sumpta, cum nullam involvant imperfectionem, convenient Deo; adeoq; & ipsa resolubilitas prædicatorum conveniet Deo. Ex qua ipsa definitione ad hoc ut aliquid resolvi possit, & aliud ut sit ultimum resolutivum; debet inprimis esse inter illa alietas aliqua: quia cum unum resolvatur in aliud, ex ipsa exigentia ipsius ly unum & aliud pluralitas requiritur: quia pluralitas definitivè est, unum & aliud. Accipiendoq; resolutionem Physicam quæ est resolutio manifesta: sicut in illa datur terminus, à quo fit resolutio, & id ad quod fit, qui termini sunt duo, adeoq; pluralitatem involventes; ita & hæc proportionata resolutio, pluralitatem deposcet.

Deinde ad eandem resolutionem re- 142
quiritur ut sint aliquo modo idem, seu ex eadem serié: ostendit hoc inductio. Et ita Ubiquitas Dei resolvitur in Immensitatē, non in Prædestinativitatem, & Creativitas resolvitur in Omnipotentiam, non in Immensitatem. & Ratio est: quia cum hæc resolutio, sit resolutio emanati in emanatum. cum autem omne principium cum eo cujus est principium, debeat esse aliquo modo idem, ratione illius communis perfectionis, quâ emanans continet perfectionem emanati. Si autem habent communem perfectionem, debent esse aliquo modo idem. Deniq; ad resolutionem requiritur ut deveniatur ad aliquod primum in illo genere. quod probat In-
ductio. Nam rationale radicaliter est pri- 143
mum in linea hominis: probat proportio ad resolutionē magìs notam: quia etiam in Physicis resolutio est in materiam Physicam; materia autem Physica est subjectum primum. Cumq; resolutio Physica fiat in primum, proportionata ei resolutio Metaphysica, debet etiam esse in aliquod primum. Ratio quia hæc resolutio fit in principia, & cum non detur processus in infinitum in causis & principiis; habebunt illa transitum consummabilem; si consummabilem, habebunt talem, ut deveniri possit ad primum.

Quæ omnia sic ad præsens applicantur.

Si competit aliis Divinis prædicatis & perfectionibus resolubilitas, competet & Veritati, modo dentur plures termini cum a- 144
liqua communicatione in eadē serié, deveniaturq; usq; ad primum in illo genere; hoc autem totum in præsenti habetur: quia inter veritatem in dicendo, & cognoscendo est manifesta alietas; inter autem illas veritates, & veritatem in essendo, est alietas non minor saltem, quàm sit inter rationale formaliter; & rationale radicaliter; inter quæ tamen est alietas. Datur item communicatio: quia omnia adunātur in Prædicato Veritatis, deveniturq; tandem ad primum: quia devenitur ad radicem illius utriusq; veritatis; idq; in linea veritatis. Si devenitur ad radicem; devenitur ad primum: hoc ipso enim non esset radix in illo genere; si non esset primum

145 mum in illo genere. Consequenter veritas prima in essendo cum servet resolutorii conditiones, erit resolutorium. Unde si quæratur quare credendum Deo dicẽti? respondebis, quia est verax in dicendo. Si quæratur, verè quidem dicit, sed restat quærere an vera? respondebis dicit vera: quia est veritas in cognoscendo; restat quærere. unde habeatur quòd Deus sit verax utroq; modo? Responderi potest. quia est veritas per essentiam; & emanativus illarum veritatum, ex vi primæ veritatis in Essendo. Et sic sumpta veritas prima, nempe ita resolutiva utriusq;, dicitur à nobis esse Veritas prima in essendo. de qua quæritur an sit ratio formalis. *Quæ* fidei quod erat explicandum.

146 EXPLICATUR Tertiò. Quod veritas prima in essendo, sit veritas absoluta, essentialiter conveniens Deo, supra quàm fundantur veritates respectivæ, nempe, veritas in dicendo, & cognoscendo. Ratio veri ut sic communis ad veritatem tam quæ est attributum, quàm quamcunq; aliam Videtur definitive esse *Ratio ipsius, ita, sicut;* quod probatur; quia si unicuiq; particulari veritati & speciei, est quid commune, ut dicat rationem *Ita Sicut;* hoc ipso ratio illa est generica: quia prædicabitur de pluribus speciebus. Rursus impossibile est etiam concipere veritatem sine conformitate, conformitas autem ipsa est ratio ipsius *Ita Sicut.* hinc fit, ut sicut impossibile est, concipere veritatem sine conformi-

147 tate ita nec sit possibile concipere sine ratione ipsius *Ita Sicut.* Cum autem ipsum *Ita, Sicut* non solum sit relativum, sed etiam absolutum. Unde duo *Ita, Sicut* in ratione albedinis, non tantùm dicunt similitudinem; sed & duas albedines. hoc est, Ita, Sicut utriusq; qualitatis, quæ duæ qualitates sunt quid absolutum. Consequenter etiam ratio ipsius Ita, Sicut veritatis, non solum erit quid relativum, sed etiam absolutum. Quod etiã respicit illud principium, quòd relativa fundentur in absolutis. quibus positis duo præstanda sunt. Dividendi est veritas ut sic, Deinde advertendum an tandem in Deo ipso deveniatur ad veritatem in essendo eamq; absolutam atq; adeò primam. *Ratio ipsius Ita, Sicut* seu veritas, dividitur in attributalẽ & intẽ- 148
tionalem? Attributalis est, quæ sequitur ubiq; conditionẽ Entis. Intentionalis autẽ veritas est, quæ sequitur intentiones & intẽtionativa. Suppono autẽ nomine intentionũ, venire intellectiones & volitiones; intentionativa autem erunt intellectiva & volitiva. Dividendo ipsam veritatem intentionalem possumus illã dividere in veritatem intentionalẽ respectivã & absolutam. Intentionalis respectiva, adhuc dividi potest in veritatem in dicendo, seu dicẽtem. *Ita sicut est in notitia,* & in veritatẽ in noscendo seu importantem Ita notitiæ ad Sicut objecti, quæ veritates sunt respectivæ; quia concipiuntur ad aliud, & tanquã potentiæ ad actus *& in veritatem absolutam.*
Dividitur deinde in veritatem absolutam. 149
Cur enim hæc divisio repugnat? præcipuè respectu Dei sub cujus nomine absolutæ veritatis in Deo venit ex acceptione termini veritas in essẽdo. & quia absoluta semper sunt prima, comparatè ad respectiva; & hanc veritatem primam, dicimus etiam esse rationem formalem quæ fidei, supra quam fundatur & veritas in cognoscendo & veritas in dicendo; tanquam veritates respectivæ supra absolutam. Quæ cum nõ sit accidẽtalis DEO, erit nõ utcunq; veritas prima; sed veritas prima in essendo, & per essentiam; de quo quærebatur.

ADDO his omnibus. Non sufficere recursum ad veritatem primam in cognoscendo radicaliter sumptam. quia ly radicaliter, in explicandis conceptibus, illi 150
formalitati addi debet, quæ ex modo concipiendi, non habeat in illo genere priorem. Unde nec rectè definitur homo per admirativum radicaliter sumptum. quod etiã aliàs est probatum. Jam autem veritate prima in cognoscẽdo, datur prior prior formalitas veritatis primæ in essendo.

PRÆMITTO Tertiò. *Licet Antiqui Scholastici non resolverint fidem in veritatem primam in essendo explicitis terminis; implicitis tamen, & æquivalentibus resolverunt:* quia resolverunt fidem in veritatem primam, nomine autem veritatis primæ, venire strictè veritatem primam in essendo, ostendunt adlatæ explicationes. Unde etiam S. Thomas hîc quæst: 1. art: 1. pro objecto for-

 mali

151 mali fidei ponit veritatem primam, ſine
addito. Primitas autem ex dictis compe-
tit veritati in eſſendo. Et inferiùs q. 17. art.
5. docet. quod in qualibet virtute Theo-
logica, formale objectum ejus, debeat eſ-
ſe regula in ſuo ordine ſuprema, & non in-
digens aliâ, ut in Charitate ſumma boni-
tas, in Spe ſumma fidelitas, in Fide ſumma
veritas; ſumma autem erit ſi complecta-
tur veritatem in eſſendo.

Punctum Difficultatis II.

Proponitur & probatur Concluſio.

DICENDUM *eſt veritatem primam in eſſen-
do ſupra explicatam ingredi etiam ratio-
nem formalem fidei.* eſt Concluſio quam vi-
152 detur in re docere Aureolus in quantùm
in motivo fidei, recurrit ad Deitatem.
Videtur etiam illam in re tenere Ripalda
diſp. 2. Num. 103. ſub finem.

PROBATUR Primò Concluſionem.
Ratio formalis fidei, debet eſſe ſumma
veritas, hoc eſt talis quâ in ratione verita-
tis nec major nec dignior dari poſſit. Sed
talis non eſſet, ſi rationem formalem fi-
dei, veritas in eſſendo non ingrederetur.
Ergo. Major probatur. Tum quia fides
Catholica ex vi conceptus ſui, adeò eſt in-
fallibilis, ut non magis ſit impoſſibile De-
um non eſſe, quam fidem Catholicam in-
fallibilem non eſſe. Jam autem ſumma in-
fallibilitate eſt neceſſe Deum eſſe. Tum
quia Omnis alia veritas, quæ nõ eſt omni-
153 no maxima; ſed eſt minor maxima, eſt
veritas ſecunda, conſequenter non Divi-
na, & ulteriùs debita alicui creaturæ, tan-
dem nõ principium virtutis Theologicæ.
Tum quia citatus S. Thom: quæſt: 15. Art:
5. ad 2. docuit formale objectum ſeu mẽ-
ſuram virtutis cujuſcunq; Theologicæ eſ-
ſe ſupremum ac primam in ſuo ordine,
h. e. eſt, quæ ante ſe aliam non habeat, per
quam regulari & menſurari poſſit. Mi-
nor principalis probatur. quia veritas
quæ includit in ſuo conceptu etiam veri-
tatem in eſſendo, eſt major & dignior in
ratione veritatis, quam ſit ratio quæ in-
cluderet ſolam veritatem primam in di-
cendo & cognoſcendo. quod ipſum pro-
batur. Tum quia ſi per impoſſibile iſtæ
duæ veritates darentur, abſq; illa tertia, 154
non eſſent æqué dignæ, quam ſi eſſent u-
nitæ veritati primæ in eſſendo: nam hæc
ſe ſola adfert aliquid, quod duæ illæ prio-
res non dicunt. Tum quia veritas in co-
gnoſcendo & dicẽdo, eſt dignior ſola ve-
ritate prima in dicendo. Ergo etiam ve-
ritas prima in eſſendo dignior erit, quam
illæ duæ ſolæ. Tum quia etiam ſcientifi-
co quâ tali, convenit eſſe veracem in di-
cendo & cognoſcendo: ſi enim res non
cognoſceret ut ſunt; hoc ipſo circa illas
ſcientificus non eſſet: & ſi cognoſcens ali-
ter diceret, quàm ſentiret non procede-
ret ut ſcientificus, ſed ut deceptor. Eccle-
ſiæ item convenit utraq; veritas: nam Ec-
cleſia vera, nec in dicendo nec in cogno-
ſcendo falli poteſt. Cum tamen nec ſcien- 155
tifici nec Eccleſiæ veritas, ſit veritas ſum-
ma. Ergo apparet in illis duabus verita-
tibus, non ſtare ſummitatem veritatis.

PROBATUR Secundò Argumento Ne-
gativo. Vel repugnat veritas prima in eſ-
ſendo condiſtincta à veritate in dicendo
& cognoſcendo, & in quam hæ duæ reſol-
vantur vel non repugnat. Si repugnat.
Contra. Tum quia non eſt, nec poteſt o-
ſtendi in hoc implicantia. Tum quia ve-
ritas prima in eſſendo eſt perfectio ſim-
pliciter ſimplex: meliùs enim eſt eſſe ve-
ritatem primam per eſſentiam, quàm per
accidens. Ergo eſt poſſibilis. Tum quia
Si non daretur veritas prima in eſſendo,
non reſolveretur in eſſe, ipſum agere in
eadem linea. agere enim reperitur in di- 156
cere, & noſcere; & tamen agere ſequitur
ad eſſe: nec repugnat ut ſequatur ad eſſe,
in ſeriè veritatis; adeoq; ad veritatem in
eſſendo. Si autem non repugnat hæc ve-
ritas, nec ullam dicit imperfectionem.
Ergo datur in Deo. Hæc ipſa veritas in
eſſendo jam data in Deo. Vel poteſt eſſe
motivũ fidei vel non poteſt. Si non poteſt.
Contra. Tum quia nulla in hoc implican-
tia. Tum quia Si illæ duæ veritates poſ-
ſunt eſſe motiva. Ergo & hæc. eo quòd
omnibus videatur hoc competere, ex ge-
nerico prædicato veritatis. Tum quia
DEO dicenti crede mihi: quia tanquam
veritas prima in eſſendo non poſſum te
fallere. non poſſet certe dicere Creatura
non

157 non es. nec posset se creatura excusare. Nolo credere, vel non possum credere, quia est, illegitimũ motivum; unde enim illegitimitas illius? Si autem potest esse motivum. Ergo & est: quia incredibile est, in assignãda formalitate motiva fidei, reperibili in Deo, exclusisse aliqua Deum à ratione movendi fidem; quæ aliàs nata sunt movere. Et nisi oppositum revelatio, vel Auctoritas convincat. præsumendum est de Deo, quod egerit conformiter ad exigẽtiam suarum formalitatum, sicut & aliàs agit conformiter ad exigentias rerum. unde etiam infertur finem à Deo primo intendi. deduciturq; in tertia Parte, venturum fuisse Christum quantùmvis Adam non peccâsset aliaq; in aliis mate-
158 riis inferuntur. Ergo cum aliàs veritas prima in essendo possit esse formalisativa fidei, de facto est. cum in oppositum nec auctoritas nec ratio urgeat.

Probatur Tertiò. In quod resolvitur fides id est motivum fidei; resolvitur in veritatem primam in essendo. Ergo. Minor probatur. In quod ipsa veritas Dei prima, quæ supponitur esse motivum fidei resolvitur in ratione veritatis, in illud etiam ultimò resolvitur fides. Sed veritas Dei resolvitur in ratione veritatis, in veritatem in essendo. Ergo etiam ulteriùs & fides in illam resolvetur. Major probatur ex cõditione ipsius resolutorii. quia quod ipsum in ulterius resolvitur, non potest esse ultimum resolutorium; & esset enim ul-
159 timũ ut supponitur, & non ultimum: quia ultra illud, ad aliud resolutorium procederetur. Minor principalis probatur. Quia si quæram quare nostra fides sit infallibilis. respondes, quia dixit qui in dicendo falli non potest. quærere restat quamvis dixit is qui falli non potest in dicendo, fortè tamen res non ita se habet, ut dixit? respondebis ita se habet: quia is qui dixit simul est veritas prima in cognoscendo. quæro quare is qui dixit res fidei, est veritas prima in cognoscendo? restat adhuc dicere in eadẽ linea veritatis. quod sit veritas prima in essendo, & habeat radicem, ex qua pullulent illæ duæ. Tum quia si veritas prima in cognoscendo & dicendo non resolveretur ultimo in veritatem in essendo, & esset illa veritas in essen- 160
do, & non esset: esset ut supponitur, non esset autem quia non esset prima & origo, & radix in ratione veritatis; cum tamen id nomine veritatis in essendo per explicationes capiatur. Tum quia in Deo veritas prima in dicendo & cognoscendo, sunt eadem indivisibilis & indistincta entitas, aliter & aliter à nobis concepta. Et sicut: quia Deus non potest fallere, habemus fundamentum concipiendi Deitatem sub formalitate veritatis primæ in dicendo: quia vero non potest difformiter rebus cognoscere, concipimus Deitatem sub formalitate veritatis in cognoscendo. Ergo etiam quia hoc illi utrumq; competit per essentiam, & secùndum exigentiam ejusdem essentialem, habemus fundamen- 161
tum accipiendi Deitatem sub formalitate Veritatis in essendo. His formalitatibus conceptis quæro, quænam ex his tribus per modum radicis, in genere & formalitate veritatis concipi possit? Certè veritas in essendo. si autem illa est radix erit etiam resolutorium. Tum quia in illud resolvitur veritas Divina, consequenter & fides; quo solo relicto, & aliis circumscriptis mente nostrâ, adhuc dabitur radix reliquarum formalitatum, quæ convenire possunt veritati Divinæ: hoc enim intelligitur nomine resolutorii. Sed circumscripta mente nostra adhuc dabitur radix reliquarum formalitatum quæ convenire possunt veritati Divinæ: hoc enim intelligitur nomine resolutorii, sed circumscri- 162
pta mente nostra à Deo veritate in dicendo & cognoscendo, & relictâ veritate in essendo, adhuc dabitur radix, ex qua pullulent reliquæ formalitates veritatis Divinæ. Ergo veritas in essendo est resolutorium Minor probatur. Quia nihil plus intelligitur per veritatem in essendo nisi illa radix, hinc si non esset illa radix, & esset veritas in essendo ut supponitur; & non esset veritas in essendo: quia non haberet conceptum ejusdem explicatum, per esse Radicis. Et certè, ex esse effluit & cognoscere & dicere. Ergo & ex esse seu veritate in essendo, effluet veritas in dicendo & cognoscendo tanquàm essentialiter Conveniens, veritati in essendo.

163 Punctum Difficultatis III.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT Primò. Fides humana ultimò resolvitur in veritatem in dicendo & cognoscendo. Ergo & fides Divina.

RESPONDETUR Disparitatem esse. quia cum dicere & cognoscere, non sit de essentia hominis, veritas illius non debebit resolvi in veritatem in essendo. DEO autem verum dicere & verè noscere essentiale est. Rursus. Cum fides humana non sit summè infallibilis, resolutorium illius non debet referri in summè infallibile, & essentialiter verum principium: Cum autem fides Divina, sit summè infallibilis, ultimum resolutorium illius debe-
164 bit esse summè infallibile. quia vero distinctio harum veritatum in Deo, pendet à nostris conceptibus, fit, ut talem debeamus veritatis primæ conceptum, (in quem resolvatur fides) formare, qui ex sua formalitate, in ordine veritatis, maximam & ultimam infallibilitatem importet: hæc autem non alia est, nisi veritas in essendo.

INSTABIS Primò. Veritas in dicendo hoc ipso quia est prima, involvit illas reliquas duas. Ergo in illam quâ talem, resolvi potest fides.

RESPONDETUR. Veritatem in dicendo secundum quod prima est, involvere illas duas; sed non secundum quod veritas in dicendo est. Quod involvat secundum quod prima est, Probatur *quia* hoc ipsa
165 quod prima sit, Divina est. Si Divina, identificabit sibi realiter omnes formalitates; Sed non involvit easdem secundùm quod veritas in dicendo est. quia sic accepta dicit nonnisi rationem communem veritatis in dicendo quæ qvâ talis non identificat sibi veritatem in cognoscendo & essendo: quia alias etiam in Creatis idem importaret. Quod si veritas in dicendo quâ talis non importat reliquas, quâ talis, non dicet summam infallibilitatem & ultimam, adeoq; non erit ultimum resolutorium. Unde veritas prima in dicendo, involvit illas duas realiter; sed non involvit cum exclusione ulterioris resolubilitatis in ordine ad nostros conceptus. de facto enim resolvi potest in alias veritates ut dictum. Si resolvi potest, non erit objectum for- 166
male ultimo resolutivum.

INSTABIS Secundò. Non posse ostendi quid dicat veritas prima in essendo. quod non dicat veritas in dicendo.

RESPONDETUR. Nihil plus in re dicere; tamen in ordine ad nostros conceptus secundum dictas explicationes plus dicit. Jam autem in resolutorio assignando, nõ est attendendũ ad id, quod est aliqua formalitas in re: aliàs fides posset resolvi in immensitatem Dei, hæc enim in re, est veritas Divina.

INSTABIS Tertiò. Si inquiritur ratio ultima secundum conceptum nostrũ hæc non erit veritas in essendo sed Deitas.

RESPONDETUR. Quod Deitas sit ultimum resolutorium veritatis Divinæ in 167
ratione entis, sed non in ratione & formalitate veritatis, hic autem non requiritur de ultimo resolutorio in ratione entis, sed in linea & formalitate veri.

OBJICITUR Secundò. DEUS quatenus prima veritas est objectum formale fidei. Deus quâ Deus, est veritas prima. Ergo Deus quâ Deus, est objectũ formale fidei. Ergo non quatenus est veritas prima.

RESPONDETUR Negando Consequentiam: quia Argumentum habet quatuor terminos desumptos à diversitate suppositionis. Nam veritas prima in Majori reduplicativè sumitur; adeoq; in suppositione formali. In Minori autem sumitur non reduplicativè, adeoq; in suppositione materiali: Deus enim quâ Deus, non- 168
nisi materialiter dicit veritatem primam. Distingui etiam posset Major Deus quatenus est formaliter veritas prima est formale fidei. Concedo Deus quatenus est materialiter veritas prima est objectum formale fidei Nego Distinctaq; Minori consequentiam Nego.

OBJICITUR Tertiò à Pari Cognitio respectu bonitatis finalisantis, non se habet ut ratio formalis. Ergo nec veritas in cognoscendo, respectu fidei. Ergo multo minus veritas in essendo.

RESPONDETUR Disparitatem esse: quia non est eadem formalitas communis bonitatis & cognitionis. hinc bonitas in cognitionem, idq; in præcisa & formali ratione

169 ratione boni, resolvi non potest. Jam autem veritas in dicendo cum veritate in cognoscendo, conveniunt in ratione formali & præcisè veritatis. & ex altera parte, veritas in cognoscendo pro sua parte, non est quid impertinens ad fidei assensum quâ talem; sed completivam illi ratione, deservientem infallibilitati ejusdem, adferre potest. Præcisa autem cognitio, appetitui quâ tali, non tribuit ullam completivam rationem. Rursus cum cognitum spectet ad intellectum, volitum ad voluntatem; impertinens est, ut ratio formalis unius potentiæ, compleat rationem formalem alius potentiæ. Cum autem assensus fidei sit assensus intellectualis, intellectus autem extendatur & ad verum dictũ
170 & ad verum cognitum, hinc casu quo spectet veritas in cognoscendo ad assensum fidei, complebit eundem, non tanquam quid alterius potentiæ, sed tanquam quid referibile, ad eandem rationem fidei.

OBJICITUR Quartò Pontius *disp.* 27. *quæst.* 2. qui tam veritatem in cognoscendo, quam in dicendo, multo magis in essendo, rejicit à ratione objecti formalis fidei: quia etiamsi proponeretur DEUS (supple veritas in essendo) ac veracitas ejus, non posset propterea moveri intellectus, nec inclinari ullo modo ut credat Antichristum esse venturum; quam enim connexionẽ habet veritas in essendo aut veracitas ejus, cum Antichristo venturo, quandoquidẽ Deus & veracitas illius pos-
171 sent esse, quantumvis Antichristus non esset futurus.

RESPONDETUR. Quamvis proponeretur Deus & veracitas ejus nonnisi in actu primo, hoc est potens dicere vel non dicere Antichristum venturum, non posset propterea intellectus moveri ad assẽtiendum quòd Antichristus sit venturus: secus si proponatur veracitas Divina exercens se in actu secundo, circa objectum hoc, quod est adventus Antichristi. Et sicut cognitio Divina, habet nexum cum objecto: ita & veritas in essendo dicit cõnexionem conformabilitatis essentialis cum meritis objecti: ut scilicet, casu quo velit Deus revelare Antichristum venturum, vi sui decreti essentialiter determinetur, ad verè nonnisi & verum dicendũ. 172

INSTAT Idem. Si prædictæ veritates essent formale fidei, non requirerent aliã applicationem objecti formalis motivi, quàm quod cognoscantur ut patet in aliis omnibus objectis motivis. Nec potest concipi aut explicari, qua ratione veracitas Dei objecto alicui materiali uniatur.

RESPONDETUR. Instantiam multum probare: quia probaret ad assentiendum fide humana v. g. Imperatori, non esse plus necessarium quam cognoscere veracitatem ejus in dicendo. Quod si recurrat ad veracitatem in dicendo exercitam in actu secundo circa hoc objectum, idem & nos faciemus. Supponimus autem, quòd nonnisi in actu secundo exercita, veritas prima in dicendo v. g. sit motivum fidei. 173

Quæ ipsæ veritates uniuntur seipsis objecto materiali v. g. exercendo se, & dicendo hanc contradictionis partem, licet ad hoc requiratur revelatio extrinseca. de qua infra.

OBJICIT Quintò Idem. Multi ex simplicioribus Catholicis egregiè & utiliter credunt; & tamen non cognoscunt Deum habere ejusmodi veritates.

RESPONDETUR. Dum quæritur de formali fidei; non quæritur de eo quid rudiores Catholici explicitè credendo apprehendant. Sed quæritur ex objecto, in quid resolvenda sit fides: Sufficitq; quod fideles rudiores implicitè noscant, apprehendendo de revelatis, quod sint verbum Dei veri. 174

INSTAT PRIMÒ. Etiam Catholici Docti putant Deum non habere talem veracitatem, existimant enim de potentia absoluta Deum, posse mentiri absq; imperfectione.

RESPONDETUR. Proponi hanc Conclusionem tanquam probabilem, contra opiniones quæ censurantur. Et etiamsi neq; hoc ipsũ apprehendant rudiores, parùm refert nam ruditas aliquorum Catholicorum, non impedit, quominus de altioribus objectis docti discurrant, quia rudes nec terminũ *Objectum formale fidei*, norunt, & tamen de hoc formali discurrimus.

INSTAT Secundò. Quod ii etiam Theologi qui censent Deum non posse

175 mentiri, nihilominus ſi velint fateri verum, concedent ſe id ipſum non concipere actu, quotiès id credunt fide Divina.

Responsum ſupra, quòd id ſufficiat concipi implicitè: quod nemo negabit ſe concipere, quotieſcunq; dicit Credo.

Instat Tertiò. Credimus quandòq; hominibus quamvis non cogitemus tunc, an ſint veraces. Ergo ſimiliter poſſumus credere Deo.

Respondetur. Etiam in fide humana implicitè attingitur veracitas. interrogatus enim quis quare credat: recurreret ad hoc, dicens, eſt dignus fide. Paritas etiam non tenet: quia ſicut non rarò evenit fidē humanam falli; ita non rarò evenit ut imprudenter præſtetur. Fides autem Divi-
176 na quâ talis imprudenter elici non poteſt; & cum ſit ſummè infallibilis neceſſariò debet ſervare omnia ad infallibilitatem requiſita; quorum primum eſt, infallibilitas ſumma motivi.

Difficultas IV.

An Deitas quà talis ſit ratio formalis Quæ Fidei?

Secùndum dicta de diſtinctione virtuali, indubiè in conſortio aliorum attributorum, Deitas eſt motivum fidei: cum enim identificata ſit realiter triplici illi veritati, idq; cum excluſione diſtinctionis virtualis, quod triplici illi veritati competit in ſenſu formali, competere debet Dei-
177 tati in ſenſu reali. Sed eo jure etiam ubiquitas Dei, & cætera ſimilia, ſpecificant in ſenſu reali fidem; aliàs ſi non ſpecificarent in ſenſu reali, diſtinguerentur virtualiter. Difficultas ergo procedit de Deitate quâ tali, præciſâ ab attributis. an tamen ipſa ſit formaliter motivum formale fidei.

Dicendum *quod non.* Eſt Contra Ripalda citantem Cajetanum & Aureolum diſp. 2 Num. 101.

Probatur Primò. Pone per impoſſibile alium ſpecie Deum, eſſentialiter mēdacem; habere tamen eſſe à ſe aliaſq; perfectiones, per impoſſibile. Vel ſi mavis, pone per impoſſibile potentem mentiri: vel præſentem Deum facere per impoſſibile decretum, nonniſi de mentiendo & fallendo: conſtareq; creaturæ intellectu- 178
ali de exercitio mendacitatis. hoc poſito. formatur disjunctiva. Vel poſſet adhuc illa excellentia præciſè Deitatis, movere ad aſſenſum; vel non poſſet. Si poſſet. Ergo intellectus non neceſſario aſſentitur vero, ſciens enim Deum mentiri, adeoq; oppoſitum eſſe verum ei, quod dicit; nihilominus diceret eſſe verum: aſſenſus enim eſt æquivalenter dictio importans *Ita eſt, vel Verum eſt.* Rurſus ſi poſſet tunc intellectus aſſentiri, in aſſenſu ſuo admitteret duo contradictoria: admittere enim in aſſenſu eſt verum, quia non eſt verum, eſt admittere in aſſenſu duo contradictoria. Sed aſſentiri ſciendo quòd mendaciū, aut potiùs falſum ſit, eſt admittere in aſſenſu, eſt verū, quia non eſt verum. Ergo 179
aſſentiri ſciendo, quòd mendacium ſeu falſum ſit, eſt admittere in aſſenſu duo contradictoria. Minor probatur quia aſſenſus ut dixi eſt quædam dictio importans *verum eſt,* aſſentiri autem: quia mendacium ſeu falſum eſt, eſt aſſentiri, quia non eſt verum. Ergo aſſentiri ſciendo quòd mendacium ſit, eſt admittere in aſſenſu, eſt verū quia non eſt verum. Quod ſi reſidua illa excellentia Deitatis nō poſſet movere ad aſſenſum. Ergo neq; nunc movere formaliter poteſt quâ talis. Probatur Conſequentia quia utrobiq; reſiduum, ſecluſâ veridicitate eſt idem nempe Deitas. Ergo ſi ſemel movere non poteſt; nec alias movebit. benè enim arguo. Veridicitas ſi ſemel non eſt nata habere aſ- 180
ſenſum; quantùm ex illa, ſemper nata eſt non habere. propter principium. Idem manens idem, ſemper eſt & facit idem: Ratio item formalis dum eſt, ſemper eſt ratio formalis: quia eſſe rationem formalem, non eſt quid diſtinctum, ab ipſamet illius entitate.

Respondebis Primò. Argumentum eſſe à faciliori ad difficilius via affirmationis. Nam habere prædicatum eſſentiale vel ex adjuncto fallendi, & tamen mereri aſſenſum difficilius eſt, quàm præſcindere à veridicitate & tamē mereri aſſenſum.

Contra. Tum quia non eſt à faciliori ad difficilius, ſed in eodem argumentum: quia non comparatur præſcindentia veridicita-

181 dicitatis ad conjunctionem cum falsidici-
tate, sed utrobiq; spectatur eadem rema-
nentia Deitatis. Cur ergo utrobiq; non
merebitur assensum. Sicut si albedo
est ratio formalis dealbandi, etiam jun-
cta nigredini, est ratio formalis de-
albandi. Tum quia Conjunctio non
veridicitatis cum Deitate, fundat ut Dei-
tas mereatur per te dissensum quod ma-
jus est. Ergo etiam separatio veridici-
tatis per intentionem saltem, fundabit,
nec illi consentiatur positivè, quod minus
est. Licitùm autem est argumentari ad
minus via affirmationis in eadem linea.
Tum quia Conjunctio non veridicitatis,
expellit physicè veridicitatem, mereturq;
dissensum. Ergo & præcisio veridicitatis,
182 quæ illam expellit intentionaliter, saltem
fundabit, ne mereatur assensum.

Respondebis Secundò ex principiis
Ripalda Deitatem non utcunq;, sed ut est
exigens opponi cuicunq; imperfectioni,
adeoq; mendacio, esse formale fidei.

Contra. Tum quia jam & sumeretur
Deitas præcisè ut supponitur & non præ-
cisè, sed sub formalitate opposita falso.
imò sumeretur pro eodem, ac veritas pri-
ma in essendo. Tum quia videtur impli-
care fides, quæ habeat pro motivo, Quia
dicitur verum: videtur enim implicare
amor, qui amet, quia non est malum, & nõ
possit amare, quia est bonum. Videtur
item implicare intellectus, non potens
quidem assentiri falso, impotens tamen as-
183 sentiri vero. Ergo etiam ex proportione,
impossibilis est fides, quæ tantùm innita-
tur huic principio, quòd Deus non possit
dicere falsum & mentiri, non autem, quod
dicat verum. Sed quidquid sit de illius
possibilitate saltem præsens fides non de-
bet resolvi in motivũ: quia Deus non po-
test dicere falsum, sed in motivum: quia
verum est. Siquidem etiam Theologica
charitas, non resolvitur in hoc, quòd in
Deo nulla sit malitia, sed in positivum
nempe ejus bonitatem in se. Tum quia
Si Deus non tantum est exclusio omnis im-
perfectionis, sed inclusio omnis perfecti-
onis; imo est exclusio omnis imperfectio-
nis, inclusione omnis perfectionis. Ergo
si sumitur Deitas prout Deitas est. & si su-
mitur cum exclusione omnis imperfectio- 184
nis, sumitur cum inlcusione omnis perfe-
ctionis, adeoq; & veridicitatis. Ergo non
præcisè ab illa, formalisabit fidem ut vo-
luit Ripalda. Tum quia Deitas quâ dei-
tas est. non constituitur exclusione omnis
imperfectionis, sed datur aliquis positi-
vus ejusdem conceptus, supra quem fun-
dantur illæ negationes: immo nec inclu-
sione omnis perfectionis constituitur, ut
dictum in prima parte. Ergo si Deitas
quâ Deitas est, est motivum formale fidei,
non est motivum quâ exclusivâ imperfe-
ctionis mendacij, & tamen Ripalda ponit
Deitatem quâ Deitatem, pro hoc formali.
Tum quia sicut partimur has formalites
non dicere falsum. & formalitatem dicere
verum; ita partiri possumus formalitem 185
non discredentis & formalitatem creden-
tis proportionandoq; prædicta, non alia
prodibit proportio, quàm ut ei, qui non
potest falsum dicere, non discredatur. ei
autem, qui nonnisi verum, & verè dicit,
credatur positivè: Quia autem nos Divi-
no testimonio non tantùm non discredi-
mus, sed positivè credimus, fit ut fides
quam habemus, non illi negativo, Non
mentiri seu Non dicere falsum: sed posi-
tivæ veritati innitatur.

Probatur Secundò. Ratio formalis
unius non potest contineri in ratione for-
mali alterius. Sed si præter veridicitatem,
verinoscitivitatem, veriessentialitatem,
esset Deitas quâ talis, motivum formale
fidei, ratio formalis unius contineretur in 186
ratione formali alterius. Ergo Deitas
quâ talis, non est motivum formale fidei.
Major probatur. Inductione: quia ratio
formalis veridicitatis non est ratio forma-
lis verinoscitivitatis. ratio formalis al-
bedinis non est ratio formalis dulcedi-
nis. Quod ipsum in hoc fundatur: quia
ratio formalis unius, non aliud est, nisi
definitivum prædicatum hujus formæ,
vel formalitatis, sed definitio unius non
est definitio alterius, nisi pullulet chymæ-
ra. Ergo. Minor probatur. quia ra-
tionem formalem fidei illæ veritates præ-
stant seipsis. Ergo si illam rationem præ-
stat Deitas quâ talis seipsa, hoc ipso ratio
formalis unius, erit ratio formalis alterius.

Respon-

187 Respondebis Quòd præſtet diverſam ſpecie rationem formalem fidei Deitas, poteſt autem una ratio formalis, præſtare diverſam ſpecie rationem formalem, licet ſub diverſo genere proximo, contentam. unde etiam eadem Concluſio potes ex diverſis ſpecie motivis inferri.

Contra Quia & præſtaret tunc Deitas diverſam ſpecie rationem formalem fidei ut ſupponitur, & non præſtaret: quia ſi nihil obſit non debemus intra eundem habitum adæquatè ſumptum, diverſam ſpecie inadæquata fidem ponere, ut ſi nihil obſit teneat illa paritas una fides. unus Deus. Quamvis enim baptiſma ſit triplex, non erit neceſſe ponere triplicem fidem, quia de baptiſmo multiplici modo capi-
188 endo, datur doctrina Patrum exigebatq; neceſſitas auferendi originalis. cui commodè uno baptiſmi modo, ſatis fieri non potuiſſet. Sed nec doctrina Patrum procedit de multiplici ſpecie fidei; neq; eſt ulla neceſſitas ejus habendæ: & infidelitas ſufficienter tollitur, per unum aſſenſum: quia DEUS dicit.

Probatur Tertiò Tum quia Si motivum fidei eſſet ipſa Deitas, quæro aſſentiens propter Deitatem, vel poteſt dicere. Aſſentior quia Deitas dicit; vel tantum aſſentior quia Deitas eſt. Si hoc ſecundum. Ergo non oſtendis per quid conjungatur ad teſtandum Deus, cum hac potiùs parte Contradictionis. v. g. Incarnatio eſt, hoc enim conjunctivum per ordi-
189 nem ad nos non aliud cogitari poteſt niſi dictio. Deinde etiam Contradictoria, & non revelata credere poſſemus, ſi ſufficit motivum quia Deus eſt. quia tàm comparatè ad revelata, quàm non revelata vera eſt propoſitio Deitas eſt. Rurſus de hoc ipſo, Deitas eſt quærere reſtat. Unde de illo conſtet; & quidem certò & infallibiliter non recurrendo ad veritatem primam. Si autem credas propter Deitatem dicentem. Ergo jam non præcisè ſumitur Deitas, ſed prout dicens. De hoc ipſo Deo dicente quæro, an aſſentiaris Deo dicenti. quia verum dicit, vel quia falſum dicit, vel ſimpliciter quia dicit. non primum; quia ſic non præſcinderet Deitas à veritate prima in dicendo. quod intendit Ripalda. Non ſecundum: quia cognito 190
mendacio, nemo aſſentiri poteſt. Non ultimum quia ly dicit abſtrahens à vero & falſo, abſtrahit ab aſſenſu & diſſenſu, & eſt quid commune ad aſſenſum & diſſenſum. Ergo recurrere debes ad Deum verè dicentem, adeoq; moventem fidem non præſcindendo à veritate in dicendo. Tum quia & præſcinderet Deitas movens ad fidem à veridicitate ut ſupponitur, & non præſcinderet: quia vel ſumitur Deitas prout eſt radix veritatis vel nō ſumitur prout eſt radix. Si ſumitur prout eſt radix. Ergo non præciſè ut Deitas eſt, ſed ſub formali ratione veridicitatis, formaliſat fidem. Si autem non ſumitur prout eſt radix veritatis, non poteris oſtendere, quo modo exponatur mendacio quod tamen requirit Ripalda: hæc enim oppoſi- 191
tio mendacio eſt vel ratione formalis, vel ratione radicalis veritatis: ſicut nec oppoſitio in homine ad irrationale alia intelligi poteſt, niſi formalis, vel radicalis rationalitas. Tum quia vel dantur aliquæ rationes in Deo non connexæ cum fide, vel omnes ſunt connexæ. Si aliquæ non connexæ Ergo nec Deitas præſcindens à veridicitate erit ratio connexa: nec enim ſtat particularis pro illa ratio, niſi recurratur ad prædicatum veritatis, ad quod non vult recurrere Ripalda. Si autem omnes ſunt connexæ. Ergo ex ratione quia Deus eſt ubiq;, poſſum nunc credere Antichriſtum damnandum.

Objicit Primò Ripalda. Excellentia 192
Deitatis ſeipſa immediate confert Auctoritatem ſuis teſtimoniis, cohibet enim omnem irreverentiam; Diſſenſus autem teſtimonio Dei, eſt magna irreverentia.

Respondetur. Excellentiam Deitatis ſumptam prout eſt à parte rei, conferre dignitatem ſuis teſtimoniis, ſed non prout ſubeſt noſtris præciſionibus. Unde caſu quo Deus præſcindat à veridicitate, & non præſcindat à Deitate, adhuc impendendus erit illi omnis debitus cultus; ſed tunc creditio non erit debita: quia carebit ſuo formali. Neq; tunc non creditio, erit irreverentia, quia nec erit debita creditio. Sicut non eſſet irreverentia, non elicere actum creditionis, ſi Deus retenta ſua

193 ta ſua excellentia, prohiberet aſſenſum fidei fieri.

INSTAT idem. Demus Beatos eſſe impeccabiles & ſcientia infuſa præditos, & quidem ita repugnante mendacio eſſentialiter, quam repugnet mendacium Deo nihilominus teſtimonium DEI dignius erit, certe non ob aliud, quàm ob formaliſantem Deitatem.

RESPONDETUR. Fore, dignius ob veritatem primam in eſſendo quæ competit DEO.

OBJICIT Secundò. Sacra Auctoritas refert, fidem noſtram in Deum ſine memoria attributorum.

RESPONDETUR. Fidem tribui Deo Auctori quia ille in re eſt veritas prima. Nec
194 enim Auctoritas Sacra dicit quidquam, de præciſione Deitatis.

OBJICIT Tertiò Eo ipſo, quòd DEUS apprehendatur teſtari quidpiam, apprehendetur illud eſſe verum; quamvis Deus non apprehendatur verax & ſapiens; at eo ipſo quia DEUS apprehenditur teſtari verum, poteſt Deo credi. Ergò poteſt illi credi ſeorſim à veracitate & ſapientia. Major probatur: ſufficit apprehendi Divinitatem ab omni attributo diſtinctam, ut ab ea, ratione ſui immediatè, removeatur omnis imperfectio, quia Deitas ſeipſa repugnat omni imperfectioni. Unde etiam Chriſti Humanitas, eo ipſo, quòd apprehendatur unita Divinitati, immediatè apprehenditur libera ab omni peccato &
195 errore.

RESPONDETUR. Debere ſemper apprehendi Deum ut veracem & ſapientem radicaliter. quamvis non apprehendatur verax & ſapiens formaliter. Unde etiam non poteſt apprehendi Divinitas removens omnem imperfectionem, etiam mendacii niſi in quantùm eſt radix veritatis. Licèt poſſit non apprehendi cum formali veritate: nec enim eſt ratio opponendi ſe omni imperfectioni; niſi ratione vel formalis vel radicalis perfectionis Quòd ſi tunc apprehendetur DEUS, prout eſt radix veritatis, hoc ipſo apprehendetur tanquam veritas in eſſendo; conſequenter non præcisè ab illa, formaliſabit fidem.

Continuatur ſolutio Objectionum. 196

INSTAT primò, Decernat Deus non conferre ſuum concurſum Petro ad loquendum quidquam falſum; hoc decreto removet DEUS à Petro imperfectionem teſtimonii falſi, tamen non eo ipſo confert perfectionem veracitatis & ſapientiæ, in iis quæ loquitur, nam cum eo decreto poteſt componi Petrum eſſe locutum verum & eſſe mendacem; quoniam quòd loquitur licet re ipſa ſit verum, & propterea DEUS concurſum det ad loquendum, tamen loquitur, contra judicium mentis erroneum. Ergo etiam poſſumus apprehendere Deitatem removentem ſingulas imperfectiones, quin apprehendamus perfectiones attributales Dei.

RESPONSUM jàm eſt. Poſſe nos appre- 197
hendere Deitatem removentem ſingulas imperfectiones, quin apprehendamus perfectiones attributales formaliter ſumptas. Sed non poſſumus removentem apprehendere, quin apprehendamus perfectiones attributales radicaliter ſumptas: ob rationem ſupra adlatam. Deinde Conſequentia non tenet. quia non eſt cogitabile, in quid reſolvi poſſit illa veridicitas Petri, quam in concurſum Dei, & tale Decretum, adeòq; in aliquid extrinſecum dicenti; perfectio autem illa veridicitatis Divinæ, vel potiùs non dictionis falſi, non poteſt in aliquid extrinſecum reſolvi; & cum non reſolvatur in veritatem formaliter ſumptam, debebit reſolvi in radicaliter ſumptam. Si autem radica- 198
liter ſumpta veritas formaliſabit fidem. Ergo non præcisè Deitas ut ſic. quod voluit Ripalda.

INSTAT Secundò. Gratia Juſtificans eſt eſſentialiter repugnans peccato, atq; etiam odio Dei; tamen non apprehendimus gratiam, eſſe charitatem, licet iiſdem imperfectionibus repugnet. Ergò etiam poſſumus apprehendere Deitatem, cum oppoſitione ad mendacium, licèt præciſam ab attributis veritatis.

RESPONDETUR. In noſtris principiis identificantibus gratiam charitati falſum eſt Antecedens. Deinde ex dictis poſſumus illam Oppoſitionem Dei ad mendacium cogitare ſine attributis veritatis formali-

199 maliter ſumptæ, modo ſumatur radicaliter: Si enim non apprehendetur cum radicali veritate, nullum dabitur fundamentum opponendi ſe mendacio.

INSTAT Tertiò. Uni & eidem imperfectioni poſſunt opponi plures perfectiones, ut eidem mendacio Viſio Beata, Unio hypoſtatica, affectus veracitatis. Ergò & in remotione mendacii, non continetur formaliter conceptus veracitatis.

RESPONDETUR. In ratione mendacii non contineri formaliter conceptum veracitatis formalis. licet contineatur ex dictis, conceptus veracitatis radicalis. Univerſaliter autem uni imperfectioni opponuntur plures perfectiones. quandò in illis dantur prædicata contraria illi imper-
200 fectioni in eodem genere, nec tantùm disparatè ſe habentia: nam diſparatè ſe habere, eſt præſcindere ab oppoſitione, vel non oppoſitione, ad illam imperfectionem. Porrò mendacio in eodem genere, non opponitur niſi veritas formalis aut radicalis, ſine qua radicali exigentia, Deitas comparata ad mendacium non niſi disparatè & præciſivè habebit ſe.

INSTAT Quartò. Teſtari falſum poteſt apprehendi vel conceptu inadæquato, ut imperfectio eſt. vel conceptu adæquato, ut eſt talis imperfectio. hinc quãvis Divinitas repugnans falſitati ſui teſtimonii, quatenus talis imperfectio eſt, non poſſit apprehendi absq; veracitate & ſapientia; tamen repugnans falſitati teſti-
201 monii, quatenus imperfectio eſt, poteſt à veracitate & ſapientia præſcindi: quia Deus non opponitur omni imperfectioni ratione veracitatis & ſapientiæ, ſed ratione perfectionis propriæ Deitatis.

RESPONDETUR. Quando apprehenditur Deitas prout repugnans imperfectioni ut ſic, apprehenditur prout eſt radix perfectionum ut ſic, ad quam radicem, tanquam quid poſitivum, adeòq; prius, ſequitur negatio imperfectionis. Si autem apprehenditur prout eſt, ut ſic radix perfectionum, adeòq; prout eſt radix veritatis, non apprehendetur præcisè Deitas: ſed ſub formalitate radicis, ſine qua præciſivè ſe habebit, ad opponi vel non opponi imperfectionibus.

INSTAT Quintò Idem. Veritas & ſa- 202
pientia radicalis, non eſt conceptus objectivus, diſtinctus à conceptu Deitatis: quia Deitas ſuo conceptu objectivo, eſt radix omnium attributorum.

RESPONDETUR. Veritatem radicalem, non eſſe diſtinctum actu nemine cogitante conceptum à Deitate, eſſe tamen diſtingvibilem: quia omnia illa præſcindi poſſunt, quæ non ſe habent ut definitum & definitio, habentq; diverſa connotata. Veritas autem, non definitur per eſſe radicem. Confundendo autem conceptum Deitatis cum conceptu radicis attributorum v. g. veritatis, & ſapientiæ ſumetur tunc Deitas, pro veritate in eſſendo.

OBJICIT Quartò. Cum aſſenſu Dei teſtificantis & moventis noſtram fidem, 203
componitur defectus aſſenſus rei teſtificatæ. Jam autem ſi DEUS teſtificans includeret veracitatem & ſapientiam, non poſſet iſte diſſenſus componi: quia ex apprehenſione terminorum, evidens eſt, verum eſſe, quidquid à ſummè veraci dicitur. Major autem probatur exemplo Abraham. Genes: 19. exemplo S. Petri Matth. 14. Rurſus diſcredentes Deo, poſſunt credere Deum eſſe mendacem ex illo Joh. 1, 5. Quod non poteſt fieri niſi dividatur aſſenſus Dei teſtificãtis, ab aſſenſu rei teſtificatæ: nam mendax minimè creditur, qui non creditur teſtatus aliquid contra mentem. Deniq; viri Spirituales conſulunt fidelibus, ut ſe præmuniant aſſenſu perfecto Dei teſtificantis. Ergò 204
apparet ſine aſſenſu Dei teſtificantis, tardari aſſenſum rei teſtificatæ, ac niſi alter ab altero eſſet ſeparabilis, non poſſet alter in alterum eam motionem conferre. Ergò ſeparabilis eſt.

RESPONDETUR. Si apprehendatur hoc Deum dicere, qui eſt veritas radicalis, evidens eſt Deum non poſſe mentiri, atq; ſi apprehendatur formaliter verax. Unde argumentum probat, nec teſtimonio Dei niti fidem. Directè ad argumentum dicitur cum aſſenſu dicto, componi diſſenſum rei teſtificatæ, caſu quo non conſtet per motiva credibilitatis verſatam eſſe veritatem primam circa hoc objectum, ſecus ſi id conſtet. Abraham ſolum

205 solum depoſcebat in confirmationem promiſſi aliquod ſignum, ut illo tanquàm motivo credibilitatis evidentiori, roboraretur, vel ſuam tenuitatem profitebatur dicens. Unde ſcire poſſum quòd poſſeſſurus ſim terram. Sed inde non ſequitur, quòd rei à Deo teſtificatæ, & quam noverat teſtificari Deum, aſſenſum non præbuerit. Dubitatio S. Petri non erat contra fidem, aliàs debuiſſet tunc amiſiſſe habitum fidei, quod nemo dicit. Sed illa dubitatio erat contra virtutem ſpei, non ergò inde ſequitur S. Petrum rei teſtificatæ non præbuiſſe aſſenſum. Diſcredentes Deo æquivalenter dicuntur facere Deum mendacem. Quia ſi illis evidenter moraliter conſtat, hoc Deum
206 dixiſſe, & nolint aſſentiri, debebunt ſaltem interpretativè cenſeri negantes Dei veridicitatem. Concedo præmunitionem illam de quà Argumentum eſſe bonam; ſeparariq; aſſenſum rei teſtificatæ à Deo, ab aſſenſu revelationis, ſi non adſint motiva credibilitatis, ſecus ſi adſint. Sed inde non ſequitur, ſolâ Deitate præcisè formaliſari fidem.

Objicitur Quintò. Fides poteſt eſſe imperfecta, quæ imperfectio in eo erit, quia proponetur ſolùm probabilis connexio Dei loquentis verè cum objecto, qualis eſt apprehenſio Deitatis, ut ab attributis diſtinctæ: in qua, non elucet manifeſta conjunctio Deitatis ſumptæ pro radice veridicitatis, cum objecto te-
207 ſtificato.

Respondetur. Eſt manifeſta conjunctio Deitatis, ſumptæ pro radice veridicitatis, cum objecto teſtificato: non enim probabile eſt, ſed certum, veritatem radicalem ſeu in eſſendo, mentiri non poſſe. Imperfecta ergo illa fides non in moventem radicalem veritatem, ſed in multa in contra occurrentia rejici debet. An autem concedi poſſint Actus fidei infirmi, de hoc infra.

Addo hìc, qui non tenent Præciſiones objectivas, per illos Deitatem etiam independenter à formalitate radicalis veritatis formaliſare & quidem formaliter fidem: quia hæc non præſcindunt; & ſub aliis formalitatibus reſpondet Deitas: ad eum modum, quo per illos peccatum 208
factum contra naturam rationalem eſt formaliter Theologicum quia ſub natura rationali formaliter continetur Deus.

Difficultas V.

An Ratio Formalis Quæ Fidei debeat eſſe Excedens?

Meminit aliquoties S. Thomas objecti Fidei cum addito excedentis dicit enim S. Thom: 1ª 2æ q. 62. art. 2. *Objectum inquit Theologicarum virtutum* (inter quas eſt fides) *eſt ipſe DEUS, qui eſt omnium rerum finis prout noſtræ rationis cognitionem excedit.* & ad 2. ibidem Theologicam virtutum eſſe circa ea, ſecundùm quod rationem humanam excedunt & 209
art. 3. ad 2. *habere* inquit *fidem & ſpem, de his quæ ſunt ſupra facultatem naturæ humanæ, excedit omnem virtutem homini proportionalem.* Ex quibus verbis pullulat quæſtio. An ratio formalis Quæ fidei, quamquam id alii etiam ad materiale extendunt, debeat, habere rationem Excedentis.

Explicant. hanc veritatem excedentem ſic. Omnis certitudo ac veritas cognitionis creatæ, fundatur in veritate prima Dei; ſicut enim eſſe creatum, eſt participatio Divini eſſe, ſic etiam quæ accidunt Creaturis, ſunt participationes attributorum Dei: v.g. Humanitas eſt participatio Divinitatis; humanitatis virtutes ſunt participationes potentiæ Divinæ. humanitatis duratio, eſt participatio æ- 210
ternitatis Divinæ. Ergo etiam & certitudo & infallibilitas aſſenſûs creaturæ, fundabitur in veritate prima. Quia autem quædam infallibilitas ac certitudo cognitionis creaturæ, eſt debita creaturæ. quædam autem eſt ſupra exigentiam illius; ideo etiam duplicem, ſecundùm modum noſtrum cognoſcendi, veritatem in Deo apprehendimus; unam quidem, quæ ſit principiũ infallibilitatis ſuper excedentis omne debitum Creaturæ. altera quæ principiat debitam certitudinem, ſaltem alicui poſſibili Creaturæ. Et hujus quidem certitudinis principium eſt, tribuendo vires cognoſcitivas debitas creaturis; objectis verò vim motivam na-

211 turalem potentiarum cognoſcitivarum, & præſtando concurſum naturalem. Si autem præſtet vires ſupernaturales & concurſum ſupernaturalem; habebit Deus rationem veritatis, vel dicentis ſupernaturalis. Ut de hac doctrina ſic explicata ſtatuatur.

Dicendum eſt. *Licet ad actum fidei excedentem concurrat veritas prima formaliſativa fidei Theologicæ, ponere tamen motivum formale veritatem primam prout excedentem; ut ratio excedentis teneat ſe penes motivum, nulla eſt neceſſitas.* Prima pars Concluſionis Nempe quod veritas prima concurrat ad actum fidei excedentem alibi probatur: quia ſcilicet actus excedens, eſt actus ſupernaturalis ut explicans ſupponit, & o-
212 ſtendunt dicta de ſupernaturalitate. Sed veritas prima concurrit ad actum fidei ſupernaturalem. Ergo concurrit ad excedentem. Secunda pars.

Probatur Primò quia S. Thom: hîc quæſt. 1. art. 1. diſcurrens de objecto formali fidei ponit veritatem primam ſine ullo addito.

Probatur Secundò. Quia eſt inexplicabile, poſito quòd iſta excedentia teneat ſe à parte motivi formalis, ad quidnam deſerviat idq; neceſſariò: nam non deſervit ad efficiendā producendaq; rationem actûs excedentis in fide: quia motiva formalia, non producunt phyſicè actus, ſed in genere cauſæ formalis extrinſecæ: productioq; illorum, ſpectat ad
213 intellectum & habitum ſupernaturalem. Non item deſervit ad rationem ipſam ſalvandam motivi requiſiti ad actum ſupernaturalem: quia motivum formale, & objectum formale ſunt idem; diximus autem in materia de Ente ſupernaturali, ab objectis, non deſumi ſupernaturalitatem. Non eſt etiam neceſſe ponere veritatem primam excedentem pro motivo, ut ſic fiat actus ſupernaturalis ex ordine ſuo infallibilis: quia Supernaturalitas, non eſt infallibilis ex ſuo ordine: nihil enim repugnat, dari probabilitatem ſupernaturalem; & opinionem ſupernaturalem. Si autem per ly, Ex ordine ſuo infallibilis, intelligatur; quia ſcilicet ſuppoſito quòd Deo dicenti innitatur, qui
eſt ſumma veritas, ſummam infallibilita- 214
tem habebit. Sed ad hoc etiam ponere veritatem primam excedentem pro motivo formali impertinens eſt. Ratio quia etiamſi aliquid diceret Deus, prout eſt veritas prima non excedens, adhuc illi infallibiliter aſſentiri poſſemus: quia tam excedens quam non excedens infallibilitas Divina, ab eodem deſumuntur nempe eſſentiali determinatione naturæ Divinæ, ut nec mentiri, nec falli poſſit.

Probatur Tertiò. Tum quia objectum formale fidei, debet poni ſtans in ipſomet Deo & non involvendo aliquid creatum; ratio autem excedentis, vel non excedentis, tenet ſe à parte creata. Tum quia revelatio paſſiva non ingreditur formale fidei, ut infra videbitur. Ergo 215
nec ratio excedentis. Tum quia ſi nihil obſit, maximè debemus exaltare Deum; magis autem exaltabitur ſi ratio veritatis illi intrinſeca, ſine ulla deſumibilitate excellentiæ ab alio extrinſeco, æquè ſufficiat ad formandam fidem, merendumq; aſſenſum infallibilem. Ratio autem excedentis, habetur nonniſi ratione alicujus extrinſeci.

Objicitur Primò. authoritas S. Thomæ in oppoſitum ex quæſt. 62.

Respondetur. Illis locis non plus velle S. Thom: quam quod primaria objecta fidei ſint talia, ut ad illa lumen naturale, ſine præſuppoſita revelatione pervadere non poſſit, ut ad myſterium Trinitatis. Sed inde non ſequitur, quòd ve- 216
ritas prima, illa objecta atteſtans, in ipſa ratione formali motivi, debeat habere rationem excedentis.

Instabis. Saltem fidei pro habitu ænigmatico ſumptæ objectum, erit veritas prima excedens: quia etiam viſionis Beatæ objectum, eſt Deitas excedens.

Respondetur. Excedentiam illam viſionis hoc ſenſu admitti: quia nullus eſt intellectus, qui poſſit connaturaliter, & actu naturali attingere Deum prout eſt in ſe. ubi etiam ſupernaturalitas tenet ſe à parte actus, & non à parte motivi.

Objicitur Secundò. Virtus quæcunq; Theologica, ordinat hominem in Beatitudinem ſupernaturalem. Sed ſi fides non

reſpice-

217 respiceret veritatem primam excedentem, non ordinaret hominem in Beatitudinem supernaturalem. non enim ordinaret in cognitionem finis supernaturalis: præcipuè cum Deus ut est principium rerum naturalium, non sit finis supernaturalis.

RESPONDETUR. Negando Minorem. Ordinatio enim in cognitionem finis supernaturalis, non exigit motivum excedens: præcipuè quia tota ordinatio in beatitudinem supernaturalem, est ab ipsamet supernaturalitate, quæ non desumitur ex motivo.

INSTABIS ex Scoto. Potissimam rationem fidei esse versari circa Trinitatem; hanc autem nihil continet nisi veritas pri-
218 ma excedens: quia nullus effectus inducit in cognitionem Trinitatis.

RESPONDETUR. Negando Minorem: quia licèt creata non inducant nos in notitiam Trinitatis. Sufficit illam notificari à veritate prima, nullaq; est necessitas, ut excedentia, teneat si à parte motivi. Unde si ordinâsset Deus credi Mysterium Trinitatis actu naturali, licèt propter se dicentem, foret ille actus infallibilis, licèt non excedens. Quod autem dicitur fidem vocari supernaturalem, quia est de ratione objecti supernaturalis. id immeritò assumitur, cum ratio supernaturalis in fide, non desumatur ab objecto.

OBJICITUR Tertiò. Veritas prima ex-
219 cedens, non potest esse principium cognitionis, quæ non sit vera: veritas autem prima non excedens, in quantùm non excedens, hoc est, agens secundum exigentiam ac vires debitas Creaturæ, potest esse principium cognitionis quæ non sit vera. ut patet in cognitionibus probabilibus. habitus autem fidei est talis. qui tum ex vi speciei, tum ex vi ordinis, non potest esse principium falsi: quia quamvis habitus scientificus in sua specie non possit esse falsus, non tamen ex vi ordinis: quia est in ordine naturalis, qui fallibilitatem patitur.

RESPONDETUR. Concedo veritatem primam non excedentem, posse principiare hoc est comproducere physicè cognitionem quæ non sit vera. Nego au- 220
tem veritatem non excedentem, quæ sit per modum attestantis, posse esse principium falsi. Transeat item, quod veritas excedens, non possit comproducere Physicè cognitionem, quæ non sit vera. Sed inde non sequitur motivum formale debere esse veritatem excedentem: quia ratio motivi formalis, non habet rationem producentis actûs. Dixi *transeat*: quia posset dari opinio supernaturalis, ad quam concurreret Deus, sub formalitate excedentis.

INSTABIS. Apocal. 20. dicitur Ecce nova facio omnia. Ergo & objectum fidei novum: quomodo autem novum, si non excedens?

RESPONDETUR. Non satìs apparet 221
quomodo in novo testamento sit novum motivum fidei, cum in utroq; fuerit fides infallibilis: adeoq; & motivum infallibile. diximusq; superiùs, nato Christo, permansisse eosdem habitus. Salvabitur ergo illa novitas fidei, ob admissos Gentiles ad fidem. Cæterum hoc sensu admittimus veritatem primam excedentem, quòd scilicet ad fidei Theologicæ actum, nunquam moveat veritas prima, nisi dando ei veritatem summam & excedentem quamcunq; creatam.

Sub hoc titulo decidendum est id quod proponit universaliter de omnibus virtutibus Theologicis quæst. 4. Esparza. An sit de ratione illarum, ut sint prælatio Dei super omnia. Et quidem si spectetur 222
hæc prælatio ratione motivi, indubiè illis convenit: quia habent pro objecto Deitatem, cui prælatio super omnia convenit. Sed quia actus supernaturalis & naturalis possunt inniti eidem motivo, non apparet quæ prælatio Theologicis virtutibus conveniat? RATIO Si enim esset aliqua prælatio, esset in eo, quòd ita præferretur. vel Auctoritas per assensum, vel Bonitas per amorem. ut animus ex vi hujus actûs, paratus sit contemnere, cætera omnia repugnantia vel assensui vel amori: Sed hoc potest etiam habere actus naturalis, innitens v. g. veritati Divinæ.

S. Thom: qui in oppositum citatur non habet plus, quàm quòd virtutum Theo-

223 logicarũ objectum ſit in genere ſuo ſummum v. g. Auctoritas ſumma, Bonitas ſumma,&c. Sed Negatur ab iiſdẽ actum naturalem ſpecificari non poſſe. Dantur quidem veritates Theologicæ ut feramur in Deum tanquam ultimum finem ſupernaturalem, ſed dantur, ut feramur ſupernaturaliter. Nam actu naturali, etiam in finem ſupernaturalem, ferri poſſumus. Et ſicut dantur gratiæ ſupernaturales ad agendum ſupernaturaliter. ita dantur naturales: vel ſaltem non repugnat eas dari, ut attingant illum finem ſupernaturalem naturaliter.

Neque valet, ſi dicas cum Eſparza: quòd cum agitur de vigore naturæ, ſub ea voce univerſali, ſolùm comprehendantur
224 omnia naturaliter occurrentia in contrarium. At amor ſupernaturalis ita amat, ut præterea ſuperet omnia etiam ſupernaturaliter occurrentia in contrariũ: & pollet vi ad ea ſuperanda, pro adimpletione præceptorum ſupernaturalium, quod eſt longè difficilius. *Non inquam valet.* quia poteſt fieri actus naturalis, qui velit etiam ſupernaturaliter occurrentia, ne Deo v.g. dicenti credatur, ſuperare, idq; cum auxilio gratiæ, ordinis naturalis. Ergo hæc ſuperatio ſupernaturaliter occurrentium, quæ eſt fundativa iſtius prælationis in fide Theologica, eſt quid commune etiam actui naturali; atq; adeo iſta prælatio non debetur ſoli virtuti Theologicæ ut voluit Eſparza.

225 Colliges ex dictis Objectum Attributionis fidei, eſſe revelabile, prout ſubeſt veritati primæ atteſtanti.

QVÆSTIO III.

De Ratione Formali Fidei propter Quam.

PRæmitto Primò. *Prædicatum titulum ſub hac phraſi ab Auctoribus tractari.* Quodnam ſit ultimum reſolutoriũ fidei? quid autem veniat nomine reſolutorii ſupra dictum.

Præmitto Secundò. *Debere poni etiam in fide motivum aſſenſus* ſeu rationem Propter quam, adeoq; ultimum reſolutorium.

Ratio: quia & eſſet ille aſſenſus, & non eſſet aſſenſus, eſſet ut ſupponitur, non eſſet autem, quia aſſenſus nullo alio diſtin- 226
gui poteſt à ſimplici apprehẽſione, transireq; in ſecundam vel tertiam operationem, niſi ratione motivi. Tum quia per ipſum Gvilhelmum Pariſienſem & per Rubionem ſaltem debet intercedere motivum obediendi Deo. Ergo adhuc ille aſſenſus, non erit ſine motivo. hoc autem motivum non ſufficere vel exinde oſtenditur: quia obedientia ſpectat ad voluntatem, motivumq; illius non eſt conſtitutivum virtutis Theologicæ. Tum quia Rationes in oppoſitum non convincunt: laudabilitas enim fidei non eſt in aſſentiri ſine motivo, ſed in aſſentiri ſine evidentia; & tamen infallibiliter, & æqualiter omnibus, defereturq; adhuc in hoc aſſenſu plus Deo, quàm homini, quia deferetur firmi- 227
or aſſenſus; falſumq; eſt quòd poſſit præcipere Deus aſſenſum ſine motivo: quia non poteſt præcipere rem impoſſibilem, & conſtitutum ſine conſtitutivis. Jam autem aſſenſus quod ſit ob motivum, per hoc conſtituitur.

Præmitto Tertiò. *In quo ſit punctus Difficultatis in præſenti?* Credo v. g. ſub ſpeciebus Sacramẽtalibus eſſe Corpus Chriſti, hæc veritas non eſt nota ex ipſis terminis. Ergo illi aſſentiri debeo propter aliud: nempè quia hoc Deus dixit. hæc ipſa propoſitio non eſt nota ex terminis. Ergo etiam illi nõ poſſum aſſentiri niſi propter aliud. quid ergo eſt illud aliud? Si aliquid humanum; ergo reſolvis fidem Theologicam & infallibilem, in aliquid 228
non Theologicum & fallibile. Si reſolvis in Divinum teſtimonium quæro an ſit diſtinctum à priori an idem? ſi idem, ergo nihil reſpõdiſti. Si aliud. de ipſo illo alio teſtimonio redit difficultas, cum non ſit ex terminis notum. Unde vel dabis proceſſum in infinitum in teſtimoniis, vel tandem debebis reſpondere, non per teſtimonium, in quo aut non ſalvabis rationem Theologici, aut non ſalvabis, quomodo ſit notum ex terminis, quod tamen in omni reſolutorio videtur requiri. *His præmiſſis, ſit*

DIFFI-

229 ## DIFFICULTAS I.

Examinantur aliorum sententiæ.

Plures post alios sententias refert Amicus disp. 9. & Lugo disp. 1. & alii. Seligentur aliquæ.

EXPLICAT Primò Pontius disp. 27. num. 7. Si loquamur de ultimo motivo formali ipsiusmet fidei ultimo, resolvitur in ipsam revelationem Divinam, vel solam vel cum veracitate. Si vero loquamur de ultimo motivo, quo inclinamur ad judicandum, quòd existat revelatio Divina, non habetur idem motivum in omnibus fidelibus. Nam interdum sunt motiva credibilitatis, interdum Auctoritas & testimonium hominis fide digni. *Hæc explicatio*

230 NON SATISFACIT. Tum quia: si motivum formale ipsiusmet fidei, idq; ultimo resolutivũ est revelatio Divina, quæro an hæc propositio Deus revelavit, sit ex terminis nota? Si non est ex terminis nota. Ergo illi assentior nonnisi propter aliud, adeoq; non erit illa ultimum resolutorium. Si est ex terminis nota, ostende hanc evidentiam; & si illam ostenderis ostendes intrinsecam connexionem terminorum, si quæ est, quæ ipsa connexio, ex dictis supra, non spectat ad fidem. Tum quia illud ipsum judicium, quò judico existere revelationẽ, potest esse actus fidei: Ergo habebit motivum fidei, quod docet Pontius, esse revelationem? Cur ergo universaliter de illo enũtiat judicio, quòd

231 resolvatur v. g. in motiva credibilitatis. Tum quia hîc non quæritur, quodnam sit ultimum resolutorium ex subjecto, sed quod ultimum ex objecto; & tamen Pontius recurrit ad diversitatem motivorum, ex subjecto.

EXPLICAT Secundò Amicus cit: num. 26. quod scilicet ultimum resolutorium sit Scriptura testificans, verbum Dei, traditio, & Ecclesia: mutuo verò unum resolvitur in aliud in diverso genere; omnia autem in Auctoritatem increatam Dei dicentis, per simplicem duntaxat adhæsionem objecti materialis propter formale. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Quia non respondet ad punctum difficultatis: quærere enim restat An hæc propositio, *Increata id* 232
Auctoritas dixit, sit in terminis nota vel non: redibitq; argumentum supra factum. quærereq; restabit, quî per simplicem adhæsionem objecti materialis propter nota formale fieri possit assensus, si propositio dicta, non sit ex terminis nota.

EXPICATUR Tertiò. Resolvi fidem in lumen fidei, quo Deus illuminat mentem nostram. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT quia confundit principium effectivum, cum formali, & motivo, hic autem non quæritur de principio effectivo, quale est illud lumen.

EXPLICAT Qvartò Granado. docens motivum fidei & ultimum resolutorium, esse auxilium quoddam Dei actuale, quod nõ quidem habet se per modum principii 233
effectivi, sed per modum cõcursus actualis, quò Deus illuminat mentem credentis, & ita manifestat illi veritatẽ objecti credendi, ut crediturus credat connexionem Divini testimonii, cum objecto credendi.

Hæc Sententia immerito impugnatur quasi coincidat cum Hæreticis, qui fidem suam in instinctum internum resolvunt: nam Hæretici admittentes instinctum internum, non in hoc sunt Hæretici, quia illum admittunt, nam etiam Catholici dicere possunt. se instinctum internum ad fidem habere; internamq; securitatem de rebus fidei. Sed in hoc sunt Hæretici: quia ad illum internum instinctum recurrunt, ita, ut rejiciant omnem aliam externam regulam, quâ ille spiritus internus re- 234
guletur, propterea; appellatur spiritus privatus. Nihilominus *hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Quia instinctus ille, non est motivum assensûs summè infallibile: major enim est infallibilitas immediatè dicentis Dei. Deinde nullo modo est ultimum resolutorium: Si enim quæram, Cur credas Trinitatem? respondebis quia Deus revelavit quî est verax. Quodsi quæram de hoc præcisè, quare sit verax, & unde tibi constat esse illum veracem? certè id non resolves in instinctum tuum, tanquam in motivum, sed tanquam in proponentem illam veracitatem? hîc autem quæritur non de propositione, sed de resolutorio.

Ex-

235 Explicat Quintò Ripalda disp. 3. num. 5. quòd huic principio, Deus est verax, assentiamur immediatè propter se, & non propter aliud. *Hæc explicatio*

Non Satisfacit. Tum quia. Assensus tunc fieret propter intrinsecam veritatem illius propositionis, hîc autem assensus non potest esse fidei ut dictum supra. Tum quia si illi propositioni non propter aliud assentiremur id ideo esset, quia nihil notius est, quàm Deum esse dignum fide & veracem. Sed hæc ratio non convincit: quia quamvis dicto objecto nihil sit notius, notitia Theologicâ ut Metapyhsicè; falsum tamen est quòd etiam sit notum notitia fidei: hæc enim non potest esse propter aliud, nisi pro-
236 pter *Quia dicitur*. Quod vero assumit Ripalda. fidem soli objecto secundario assentiri propter revelationem, & non primario, id non convincit: quia hoc ipsum non probatur, nec ostendetur quî adhuc ille assensus, sit futurus fidei. Deinde primarium objectum fidei est etiam Dei existentia, & tamen assentiri huic objecto possumus: quia dicit Ego sum qui sum. Tum quia & esset ille assensus fidei ut supponitur, & non esset: quia nihil condistinctivum sui, ab aliis, eandem veritatem attingentibus assensibus, in præcisa ratione assentiendi haberet, si inniteretur intrinsecæ objecti veritati. Descendamus ad alias sententias.

237 Punctum Difficultatis I.

An ultimum resolutorium Fidei sit Authoritas Ecclesiæ?

Affirmat Medina Bannez & alij. Porro Auctoritas Ecclesiæ duplex cogitari potest *Una* quidem humana, in quantum dicit collectionem hominum Doctorum & Sanctorum sub uno capite toto orbe sparsorum: Secunda Auctoritas Ecclesiæ, est quasi Divina, sita in speciali assistentia Spiritus Sancti, secundùm quam eam gubernat ne erret. *Hæc Explicatio*

Non Satisfacit Primò quia non tangit punctum difficultatis. Credo v.g. Deum esse Trinum. quæro cur? respon-
debitur, quia Deus revelavit. quæro unde 238
constet quòd revelavit? respondebitur quia ita dicit Ecclesia. quæro estnè notum in terminis quod quidquid dicit Ecclesia est verum, & quia hoc dicit Ecclesia? & inprimis quod hoc dicat Ecclesia non est tibi notum: quia hoc dicit tibi tuus hic & alter in fide Magister, qui non sunt Ecclesia: & ad maximum est hoc tibi notum per sensus & notitia morali. Ergo resolvis fidem vel in notitiam sensuum vel in aliquid fallibile. Quod attinet ad illam aliam partem. Quidquid dicit Ecclesia est verum. quomodo id est ex terminis notum? Si autem non est in terminis notum. Ergo illi propositioni assentiris propter aliud. Ergo prior illa
non fuit ultimum resolutorium, & de il- 239
lo alio quærendum restabit. estne notum in terminis?

Non Satisfacit Secundò. Quæro an fides Apostolorum & nostra sit ejusdem speciei vel non, idq; in ratione motivi? si ejusdem speciei. ergo immerito assignasti duplex motivum fidei, nempè veritatem Divinam, & Auctoritatem Ecclesiæ, quæ etiam quâ participata, specie distinguitur ab increata Auctoritate. Si autem est diversæ speciei, dicetur id contra communem sensum. Et deinde non satisfiet præsenti difficultati. quæritur enim hîc de motivo fidei, non ratione subjecti alicujus particularis, sed de motivo ex ratione objecti, quod scilicet competat omnibus acti-
bus, quicunq; sunt actus verè fidei. Jam 240
autem credebat aliquid Adam & Apostoli, & non propter Ecclesiæ propositionem.

Respondebis quòd motivum fidei ut sic, sub distinctione concipi debeat, quòd scilicet sit assensus vel propter Auctoritatem Ecclesiæ, vel propter Auctoritatem Divinam attestantem.

Contra est. Tum quia si duæ illæ Auctoritates copulativè non accipientur, in quantùm innitetur soli Auctoritati Ecclesiæ fides, non erit summè infallibilis, nec rigorosè Theologica. Tum quia illæ duæ Auctoritates, vel conveniunt in ratione communi motivi fidei, vel non conveniunt, si conveniunt, illa potius ratio communis, erit resolutorium. Si non conveniunt,

241 niunt, non ſatisfacis difficultati: quia hîc quæritur de ratione, in qua, conveniant etiam motiva: quia quæritur de ratione, in qua, conveniant ipſi actus. Tum quia redibit argumentum immediatè factum. An ſcilicet fides ex hoc motivo elicita, ſit eadem ſpecie, cum fide ex hoc alio motivo elicita.

NON SATISFACIT Tertiò. Quia fides neq; poteſt reſolvi in humanam Auctoritatem Eccleſiæ, neq; in divinam. non in humanā quia quamvis hæc magna ſit, nihilominus non eſt ex ſua ratione formali infallibilis. non etiam reſolvi poteſt fides noſtra in Auctoritatem Eccleſiæ Divinam. Quia fides noſtra, ex ſuo motivo, debet eſſe ſummè infallibilis & Divina. non eſſet
242 autem ex ſuo motivo ſummè infallibilis: quia major eſt infallibilitas per eſſentiam, quàm per accidentalem aſſiſtentiam. Nec videtur quomodo eſſet fides illa Divina ob illam aſſiſtentiam, quæ participativè eſt quid Divinum. Sicut quod ſit propter hominem, non eſt ex eo præcisè Theologicum, quantumvis homo dicat participationem Divinitatis eamq; etiam infallibilem; quia ſuæ entitati innexam. *Penſandum quomodo alias hæc ſententia impugnari ſoleat.*

IMPUGNATUR Primò Quod ſcilicet Adami fides & Apoſtolorum non reſolvatur in Auctoritatem Eccleſiæ.

RESPONDETUR. Hoc ipſum concedere Medinam. Hinc ut teneat Argumentum
243 reſtaurari debet ex dictis ſupra.

IMPUGNATUR Secundò. Auctoritas Eccleſiæ nobis innoteſcit per Auctoritatem Divinam: Cur enim credis Eccleſiam non poſſe falli? quia id Deus dicit. Si interim quæratur cur id Deus dixerit? reſpondes quia Eccleſia dicit, en apertum circulum.

RESPONDERI poſſet. Sicut in ſimili Hæreticis reſpondetur. Triplex eſt claſſis hominum cum quibus agi debet; ſunt enim vel Ethnici. qui aliunde Eccleſiam non habent cognitam, vel Hæretici, vel Catholici: Si Ethnici, illis Auctoritas ſcripturæ non poteſt per Eccleſiam probari, nec Eccleſia per ſcripturam, ſine manifeſto circulo: Aſſumeretur enim ignotum ad ignotum, cum tamen probatio legitima, debeat eſſe à noto ad ignotum, vel à notiori ad igno- 244
tius. Quamvis ubi illis poſtea Auctoritas Eccleſiæ per motiva credibilitatis fuerit cognita, poſſit illius Auctoritas aſſumi, in motivum probandi ſcripturam. Quoad ſecundam claſſem, hoc eſt, Hæreticorum attinet. cum iſtis etiam agendo non poteſt directè aſſumi Auctoritas Eccleſiæ ad probandum Articulum. Jàm enim non aſſumeretur aliquid ignotum, ſed eſſet regreſſus demonſtrativus, ſimilis ei, cum causā per effectum aliunde cognitum, & effectum per cauſam notam probamus. Quoad tertiam claſſem attinet hoc eſt Catholicos. cum iis ſupponatur æquè nota ſcriptura ac Auctoritas Eccleſiæ, tunc adinvicem ſe oſtendent, nec fiet probatio propriè dicta in qua fit progreſſus ſecundum 245
conditionem noti ad ignotius. ſed potius manifeſtatio unius in alio; ad eum modum quo ſpecula ſibi oppoſita, in ſeipſis invicem repræſentantur & apparent. Dicerent ergo oppoſiti quod ſcilicet in auctoritatem Eccleſiæ reſolvant fidem, tanquam aliunde cognitam, & non ex ſola ſcriptura, licèt habeat etiam in ſcriptura teſtimonium: neq; enim committitur, tunc circulus quando aſſumitur aliquid aliunde etiam notum. Sed de hoc argumento alias etiam dicetur.

IMPUGNATUR Tertiò. Quia reſolvendo ſaltem partialiter fidem in Auctoritatem Eccleſiæ, reſolveretur in aliquid non Divinum, hoc autem non debet admitti: quia ſicut ſicut de my- 246
ſterio Euchariſtiæ canit Eccleſia; ita & in præſenti dici poteſt. Sola fides ſufficit. ad quod alludit etiam Auguſtinus, contra epiſtolam. Fundamenti capit: 14. *Ea credimus non hominibus, ſed ipſi Deo, animam noſtram noſtram firmanti & illuminanti* Unde & Joan 12. dicitur. *Qui credit in me non credit in me, ſed in eum qui miſit me* & C. 2. *Doctrina mea non eſt mea.*

RESPONDERI poſſet fidem non eſſe adæquatè Divinam ſi nomine adæquatæ fidei Divinæ intelligatur fidem ſecundum totam latitudinem ſui motivi. Si autem nomine fidei adæquatæ intelligatur fides pro principali à quo fit denominatio habens pro motivo Auctoritatem quæ eſt

F Deus,

247 Deus, sic sumpta erit adæquatè Divina: pro principali enim respiciet semper Deum; ad eum modum quo homo dicitur adæquatè & complerè rationalis, quamvis nonnisi principalis ejus pars intelligat. Dictum illud *Sola fides sufficit* hoc solum vult, quòd nullus sensus exploret veritatem corporis Christi in Eucharistia sed sola fides, quod verum est, eam resolvendo etiam in Auctoritatem Ecclesiæ: quæ quia movebit ad fidem, adhuc sola fides sufficiet. Et sicut per arguentes revelatio intrat formale fidei, quamvis illa sit quid creatum; nec id obest ut sit Divina; ita nec oberit Auctoritas Ecclesiæ. Augustini verba verificantur quia etiã credere propter Auctoritatẽ Ecclesiæ est credere pro-
248 pter assistentiam Spiritus Sancti. adeoq; propter aliquid Divinum. Locus illæ S. Joan: non plus vult quàm esse identitatem naturæ inter Patrem & Filium, hinc qui credit credit in Patrem. credit & in Filium. Quando autem Petrus dicitur immediatè motus ad credendum Divina Auctoritate, poterit adhuc movere Auctoritas Ecclesiæ: quia & hæc adhuc non est revelatio carnis & sanguinis, sed aliquid Divinum. Cæterum hæ rationes possunt ex adlatis supra restaurari.

Dices Primò in oppositum esse Auctoritatis.

Prima Auctoritas Sanctæ Scripturæ. Actorum 16. dicitur, quòd Deus aperuerit cor Lydiæ ut intenderet illis quæ
249 à S. Paulo dicebantur & 1. Joan: 2. *qui novit* inquit *Deum audit nos, qui non est ex Deo non audit nos.*

Respondetur. Primum locum non plus probare, quàm quòd gratia Dei provenerit Lydiam ad intelligenda & capienda mysteria fidei. Secundus locus non convincit: quia non dicitur eum qui est ex Deo, audire illos & propter illos dicentes assentiri. quod tamen probari debuerat: sed Apost. tantum dicit, eos qui Deum norunt, recipere doctrinam Apostolicam.

Secunda Auctoritas est S. Augustini, contra epist: Fundamenti. cap. 5. *Evangelio non crederem, nisi me Ecclesiæ commoveret Auctoritas.*

Respondetur In illo commovere, involvi non rationem causæ formalis sed rationem applicativi, & sicut motu cietur calor, nec tamen motus est ratio formalis calefaciendi, sed conditio & applicativum; ita & in præsenti. 250

Tertia Auctoritas est S. Thom: hic q. 5. à 3. ubi, & alias, docet fidei formale esse veritatem primam, secundùm quòd in Scriptura S. & doctrina Ecclesiæ manifestatur.

Respondetur Ly secundùm non reduplicat motivum: quia illud jam dixerat in ante esse veritatem primam sine ullo addito: Ly ergo illud *secundùm*, innuit, ubinam contineatur Doctrina fidei, nempe in Scriptura & Propositione Ecclesiæ.

251 Dices Secundò Si petatur à fideli cur credat Christum esse Deum? respondet quia hoc Deus revelavit. Si quæratur unde constet quod id Deus revelarit? respondebit quia Ecclesia à Spiritu Sancto directa, hoc me docet: ita autem responderi debere probatur: quia unaquæq; res debet in illa principia resolvi ex quibus nascitur; fides autem nostra nata est ex doctrina Ecclesiæ, Apostolorum autem fides nata est ex immediata revelatione. Ergo fides nostra, in Auctoritatem Ecclesiæ, Apostolorum, in immediatam revelationem, resolvenda.

Respondetur. Quando pro ratione credendi adfertur Auctoritas Ecclesiæ, non adfertur ratio formalis motiva, sed 252
applicativa: ad eum modum, quo pro ratione ustionis redditur applicatio ignis. Ratio adlata multum probat. nempe quod ars Syllogisandi, inventa ab Aristotele, in eodem Aristotele resoluta fuerit in principia lumine naturæ nota; nostra autem Syllogisatio in Magistros, qui nos illam docuerunt. Porrò res in eadem principia resolvitur ex quibus nascitur, non tanquam applcativis sed tanquàm constitutivis.

Dices Tertiò Hæretici ideo sunt Hæretici, quia fidem suam non resolvunt in Auctoritatem Ecclesiæ.

Respondetur Ideo sunt Hæretici: quia negant regulam in proponendo res fidei

253 fidei infallibilem esse Ecclesiam, quod tamen est revelatum.

Dices Quartò Auctoritas Ecclesiæ habet se per modum organi & instrumenti Divini, & habet se sicut Moyses & Prophetæ, qui fuerunt instrumenta revelationum Divinarum. In humanis autem testimonium Nuntii seu Legati, intrat partialiter assensum fidei humanæ.

Respondetur. Organum & instrumentum non se habet per modum motivi, sed explicantis propter quid credi debeat. Negatur item in Moysen resolutam fuisse fidem. Instantia de Nuntio pro nobis est; quia ille non movet sua Auctoritate, sed solus princeps cujus est Legatus. Quamvis autem nuntius in humanis
254 partialiter ingrederetur fidem humanam, non foret absurdum; foret autem absurdum si ingrederetur fidem Divinam Auctoritas Ecclesiæ: quia fides humana non est summè infallibilis, secus Divina. Si summè infallibilis, debet habere motivum summè infallibile, quod non est, nisi Deus.

Dices Quintò. Ex hoc ipso quòd aliquid ab Ecclesia proponatur credendum, rectè infertur id esse de Fide.

Respondetur. Inferri id rectè esse de fide, ex eo quòd Ecclesia sit regula certò & infallibiliter proponens, tanquàm quid revelatum, quod est re verâ revelatum. Sed non rectè infertur esse de fide; quasi ipsa, sit ratio formalis cre-
255 dendi; assistentiâq; Spiritûs S. non est in ordine ad complendam Ecclesiam in ratione motivi formalis fidei; sed in ordine ad complendum, ut habeat rationem infallibiliter proponentis.

Punctum Difficultatis II.

In quid alii resolvant hoc principium: Quod Deus dicit verum est?

Lugo disp. 1. sect. 6. & 7. proponit modum quendam solvendæ præsentis difficultatis, quem est necesse hîc examinare.

Docet Primò. Quod assensus fidei fiat saltem per discursum virtualem v. g. revelatio Divina fallere non potest. Deus autem revelavit verbum esse homi- 256
nem. Ergò verbum est homo. quæ omnia cum possint uno actu attingi, conficient discursum nonnisi virtualem.

Docet Secundò Prædictam propositionem revelatio Divina fallere non potest, æquivalere huic: Deus est summè verax; additq; veritatem quæ concurrit ad actum fidei, esse tàm veritatem in dicendo, quàm cognoscendo.

Docet Tertiò Assensum de summa Dei Auctoritate, qui ad credenda revelata mysteria ducit, debere quidem esse supernaturalem & elicitum à fide, non tamen fieri propter revelationem talis objecti. Sed hæc Suprema Dei Auctoritas aliunde agnoscitur, ut possit movere ad credenda alia, propter revelationem. Ra- 257
tiones hujus dogmatis infra attingentur.

Docet Quartò Non multum referre an assensus fidei de Veracitate Divina, ultimò resolvatur in Deitatem ut voluit Aureolus. rationem reddit: quia adhuc assensus ille non minùs esset Theologicus: haberet enim pro objecto formali ultimo naturam Divinam.

Docet Quintò Posse etiam defendi, quòd ipsa veracitas Dei sit ultimum motivum, in quod resolvitur assensus fidei, dicitque dupliciter posse affirmari eam perfectionem de Deo. *Primò* absolutè dicendo Deus est summè verax; & tunc debebit id colligi ex alio medio; idque ideò quia sicut existentiam Dei non possumus in hac vita cognoscere, nisi ex reve- 258
latione vel ex Creaturis. Sic & perfectiones Dei, nō possumus affirmare absolutè, nisi per aliquod mediū vel revelationis, vel alterius argumenti. *Secundò* possumus veracitatē Dei affirmare non absolutè, sed sub conditione hoc est, si Deus loquitur, loquitur verè. & hic assensus, non videtur indigere alio medio, sed posse ex apprehensione terminorum fieri: si enim penetrentur termini, quòd scilicet Deus in suo conceptu sit Ens primum, summè perfectum, & simul si apprehendatur, quòd veracitas summa sit maxima perfectio naturæ intellectualis, statim ex terminis constabit, si sit Deus, debere esse summè veracem. *Hæc doctrina*

259 NON SATISFACIT Primò. Quia attendendo ad dogma quintum. Quæro an conditionatæ illi: si Deus est, verax est, assentiamur immediatè, vel non. Si non assentimur immediatè. Ergò non respondet ad punctum: assignare enim debebat ultimum resolutorium, atque adeò, cui immediatè assentiamur. Quòd si immediatè assentiamur illi propositioni. Quæro an assentiamur illi, propter evidentiam illius vel propter aliud. Si propter aliud. Ergò non fit assensus immediatus. Si non propter aliud contra erit.

Tum quia illi propositioni, DEUS est verax, absolutè spectatæ, non assentimur immediatè propter illam ipsam, eò quòd Dei veracitas absoluta, sicut & exi-
260 stentia, per Lugo, præter revelationem, nonnisi ex Creaturis colligi possit. Ergò & illa conditionata, si sit Deus, verax est non habebit assensum immediatum, sed ejus veracitas nonnisi ex Creaturis colligetur: non enim apparet major ratio de una quàm de alia. Et sicut quòd alicujus rei est causa quòad esse in statu absoluto, est etiam ejus causa conditionata, quòad esse conditionatum, ita quod est nonnisi unica ratio motiva alicujus pro statu absoluto, erit etiam ratio motiva pro statu conditionato, imò hoc ipsum præstitit Lugo: nam illam etiam Conditionatam veracitatem, tanquam ex ratione collegit, quòd scilicet naturæ rationalis proprietas sit, veracitas. Tum quia ex
261 vi hujus doctrinæ sequitur resolvi fidem in aliquid evidens naturaliter, adeòque in lumen naturæ, subrueturq; Formalitas, quà Theologicæ fidei, quæ debet defendi. Quòd autem ille assensus pendeat à principio supernaturali effectivo, impertinens est ad præsentem materiam, quiæ hîc quæritur de Formalitate Theologicâ fidei, ex parte motivi. Tum quia etiam in hac materia potest similis circulus vitiosus ostendi, qualem opponit aliis de Lugo. Sit verbi gratiâ articulus: Credo Deum esse. quæro, cur est credendum Deum esse? respondes: quia Deus dixit, & verax est. quæro quare est verax? respondes: quia si sit Deus, necessariò est verax. Et quia conditionata trahit semper secum, & supponit seque- 262
lam status absoluti, etiam tunc supponetur esse Deum veracem. de quo ipso esse, primò quærebatur. Ipse Lugo num. III. docet quòd ad dilectionem Dei absolutam non sufficiat assensus & cognitio solùm conditionata. quomodo ergò sufficiet ad assensum absolutum fidei quòd Deus sit, conditionata illa, si Deus est, verax est.

NON SATISFACIT Secundò. Quia non potest admittere ultimum resolutorium esse Deitatem. Tum quia argumentum redit factum suprà. quia similis circulus vitiosus daretur, qualem aliis objicit Lugo: Nam credis quòd Deus sit, quia Deus est verax, & se esse dixit? quæram quare est verax? respondebo quia 263
est Deus, en circulum. Tum quia ista resolutio veracitatis in Deitatem, confundit resolutorium in ratione Entis, cum resolutorio in ratione Veri, quæ duo sunt distincta. Certè enim veracitas Petri in ratione Entis resolvitur in esse Petri; neque tamen quisquam dixerit, quòd fides humana resolvatur ultimò, in esse hominis.

Tum quia ultimum hoc, quod ille dicit resolutorium, illemetipse resolvit in aliud: dicit enim quòd Deus sit, hoc non innotescere propter se, sed nonnisi ex revelatione vel ex Creaturis. Quomodo ergò Ly Deus est, erit ultimum resolutorium.

NON SATISFACIT Tertiò. Quia re- 264
staurari possunt argumenta, quæ sibi objecit Lugo, præoccuparique ejus responsiones. Formatur ergò Ratio. Tum quia multi rudes credunt, quos certum est non formare cognitionem illam conditionatam, de Dei veracitate & existentia. Status etiam conditionatus non facilitat cognitionem & tam difficulter definitur, hoc in specie granum absolutè sumptum, quàm conditionate: cùm statu excepto, nihil minus sit in illa conditionata, quàm in absoluta propositione, quomodo ergò resolvetur fides rudium, in evidentiam dictæ conditionatæ. Quod autem dicit Lugo rudes cum majori firmitate assentiri, quia non vident rationes in oppositum

265 id non convincit: quia prius ostendi debuisset, quòd rudes illam conditionatam, idque tanquam evidentem propter se, forment. Deinde ostendit Lugo in rudibus quæ sit evidentia ex parte subjecti & firmitas, de qua hîc non quæritur. Certum autem est eum, qui parum novit, & tamen in oppositum non timet argumenta, non habere hoc ipso ex parte objecti cognitionem evidentem, sed obstinationem quandam in sentiendo, quæ certè non est evidentia, adeòque si hæc solùm sit in rusticis, non resolvetur fides illorum in evidentiam dicti principii, propter se, scilicet immediate assentiendo, quòd Deus sit verax.

Tum quia Quæro: An assensus illius
266 primi principii, sit certior assensu Incarnationis, aut æquè certus, an non? Si æquè certus vel certur unde hæc illi certitudo, præcipuè cùm sit illi communis cum aliis notitiis scientificis, attingentibus illam veritatem: Si Deus est, verax est; & tamen certitudo scientifica non est summa ut fidei, neque ita certa ac dum assentior quia Deus dixit. Si autem non est certior, nec æquè certus assensus illius principii, ac assensus de Incarnatione, quomodo salvabitur illud axioma, benè procedens de rationibus formalibus: Propter quod unum quodque tale, & ipsum magis. Recurrere autem ad certitudinem, ex ipso habitu fidei oriundam, non tenet: quia hic quæritur de certitudine motiva,
267 non de certitudine oriunda, à principio effectivo.

Tum quia concedimus quidem habitum fidei, posse se extendere ad duplicem illum assensum, hoc est veracitatis Divinæ & mysterio, sed non probat Lugo, quod & quomodo extendat, se ad assensum dicti principii, cum formalitate summæ certitudinis, & salvando formalitatem fidei, quæ videtur semper formalisari, nonnisi per Ly *quia dicitur*.

Deinde non minùs est opposita incertitudo certitudini quàm inevidentia evidentiæ; hinc si non potest fides esse principium incerti assensûs, quomodo poterit esse principium evidentis assensûs, qualem ille ponit circa illam propositionem: Deus est verax. Imò hoc ipso sequere- 268
tur, quòd etiam assensus fidei circa Incarnationem deberet esse evidens, quantumvis minus assensu principii: si enim certitudo motivi communicat suam certitudinem objecto. Ergò & evidentia principii, communicabit evidentiam objecto, seu mysterio; & sicut evidentia principii naturalis communicat suam evidentiam assensui & objecto, ita & evidentia principii fidei communicabit evidentiam mysterio. Quod ipsum in hoc resolvitur. sicut principium se communicat in motivum objecto, ita necesse est ut communicet quidquid illi identificatum est realiter. Cùm ergò evidentia sit identificata illi, etiam evidentiam communicabit.
Neque dicas, quòd de ratione actûs fidei, 269
sit, non esse evidentem, consequenter non potest illi communicari, tanquam subjecto incapaci evidentia. Non inquam id dicas: Inferam enim, & posse asse actum fidei evidentem, & non posse. non posse quidem ut tu dicis, posse autem: quia potest elici propter motivum evidens. Nec videtur quomodo actus, qui potest elici propter motivum evidens, non possit esse evidens. Cùm illius evidentia, sit evidentia principii; & si capax est hujus motivi, capax etiam erit communicandorum sibi prædicatorum motivi, quâ motivum est, inter quæ est evidentia.

Neque valet ulteriùs si dicas. Sicut non
communicatur à principio ratio principii 270
ipsi objecto ad quod movet, ita nec communicandam evidentiam: non inquam valet hoc enim quod est non communicari rationem principii, non aliud est, quàm quòd motivum, ad assensum illius objecti sit hoc principium, non è converso. Et si communicaretur illi ratio principii, hoc ipso non esset jam objectum cui propter principium fieret assensus. Jam autem per omnes, communicatur evidentia objecto, per ipsummet principium. Hinc si à principio communicaretur ipsi objecto ratio principii, destrueretur ratio distinctionis inter illa, quæ non destruitur ex communicatione evidentiæ, imò si principium communicaret suam certitudinem

271 dinem objecto, non communicando identificatam realiter evidentiam, daretur in principio aliquid impossibile, nempe distinctio virtualis in ordine ad prædicata physica, qualia sunt communicare certitudinem, non communicare evidentiam, quæ cum illa est idem realiter: supponitur enim evidentiam non esse meram denominationem secundò intentionalem.

Punctum Difficultatis III.

In quid per Alios resolvatur hoc principium: Sed id Deus dixit?

EXaminanda est hic mens Lugonis, qui ad hoc explicandum.

272 DOCET Primò. Quòd revelatio non sit tantùm conditio sine qua fidei, sed aliquo modo ratio formalis, sive proxima sive ultima.

DOCET Secundò. Assensum hujus propositionis Id Deus dixit esse immediatum, & ex apprehensione terminorum; non esse tamen evidentem, sed obscurum, licet sit certus.

DOCET tertiò. Eum assensum elici ab habitu fidei: quia licet in naturalibus alius sit assensus principiorum, & alius Conclusionis; id tamen non procedit de habitu fidei; quia hic cùm sit per modum potentiæ, idem met extenditur ad assensum principii & Conclusionis.

DOCET Quartò. Licet non sit necesse
273 ad fidem, ut nobis objectum illius immediatè reveletur, necesse tamen esse ut proponatur tanquam alicui immediatè revelatum. loquente tunc nobis Deo per os illorum qui mysteria revelata proponunt, & appellari potest Locutio Dei, hæc illorum propositio: est enim quasi locutio mediata Dei. Unde Psal. 40. dicit David *Lingva mea calamus scribæ*. Actor. 1. *sicut prædixit Spiritus Sanctus per os David.* Augustinus epistolâ 79, 9 6. Miracula loquelam Dei appellat.

DOCET Quintò. Assensum quæ sit mediatæ revelationi, hoc est propositioni Parochi, esse immediatum, quamvis obscurum, dicitque eo casu, non fieri talem discursum: Omnis testificatio taliter facta est locutio Dei; hæc testificatio est ta- 274
lis. Ergò est locutio Dei. Sicut enim quando audio Petrum non discurro, omnis vox talis est vox Petri, sed comparo immediatè vocem quam audio, cum idea vocis Petri; ita comparo immediatè locutionem Parochi, cum idea quam habeo de locutione mediata Dei. Concluditque nos quidem omnes, non credere propter immediatè nobis factam revelationem; possumus tamen credere propter revelationem mediatam: quia nobis hæc doctrina ex parte Dei proponitur, & quidem cum tanta evidentia, quam deposcit Dei locutio. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT Primò. Quia hanc propositionem: Id Deus dixit, & ponit esse ultimum resolutorium fidei, dicit e- 275
nim illum assensum esse immediatum & non ponit: quia resolvit hoc ulteriùs in propositionem Parochi, cum tanta evidentia proponentis, quæ non potest haberi nisi pro eo, quòd hoc Deus dixit. Jam autem nec ipsa propositio Parochi est ultimum resolutorium: quia quæram cur credis Incarnationem: quia Deus dixit. Cur credis Deum dixisse: quia Parochus proponit cum tali evidentia motivorum, quæ non potest haberi, nisi pro Dei locutione. Quæro ulteriùs: Unde id habeas, quòd judices ita proponere Parochum sicut oportet ad propositionem locutionis Divinæ. Ultimò ut resolves in ideam quam habes de propositione debita locu-
cutionis Divinæ. en locutionem Parochi 276
resolves in ideam; de qua ipsa idea quæro. An assensus illi propositioni, secundùm quam judicas, illam ideam esse ideam propositionis debitæ Verbo DEI, an inquam assensus illi, fiat per fidem, an per lumen naturale. si fit assensus, vi luminis Naturalis. Ergò fidem non resolvis in aliquid Divinum & summè infallibile. si per fidem. Ubi obsecro est revelatio seu dictio Dei, de ista idea, viderisq; relabi in circulum, quia Dei dictionem per idem, ideam per Dei dictionē explicas. Tum quia de utroque illo, scilicet de idea & propositione Parochi quæro: An ille assensus sit evidens an inevidens? Si est evidens, cur obtruduntur illi termini, quòd scilicet

277 ſcilicet proponatur myſterium cum tanta
evidentia miraculorũ, martyriorum &c.
Neque valet ſi dicas, quòd illa evidentia
ſe habeat nonniſi per modum conditionis,
ſine qua non. Dicam enim etiam illam
propoſitionem Parochi, habere ſe nonniſi
per modum Conditionis. Si autem illa
propoſitio erit evidens. Ergò & aſſenſus
erit evidens: nam utrumque motivum &
quòd Deus ſit verax, & quòd Deus dixe-
rit, ſecundùm reſolutoriũ ſuum ultimum,
habent evidentiam. Rursùs ſi ille aſſen-
ſus eſt evidens, reſolves fidem in aliquid
naturale. Imò reſolves etiam in perce-
ptionem ſenſibilem, & auditionem ver-
borum Parochi, tibi propoſitorum.

Tum quia cùm aſſentiris illi propoſiti-
278 oni, hæc eſt vera idea modi proponendi,
qui debitus eſt propoſitioni Verbi Dei.
oſtende mihi unde illa propoſitio habet
infallibilitatem, & meretur aſſenſum in-
fallibilem? Si ex tuo judicio. Ergò re-
ſolvis fidem in aliquid naturale. Si ex Dei
revelatione. Ergò das proceſſum in infini-
tum. Nam de illa alia revelatione quæ re-
velabat illam ideam redibit quæſtio. Tum
quia hìc quæritur reſolutorium univerſa-
le, quod non eſt illa propoſitio Parochi
cum tali evidentia. Nam eſt tanta excel-
lentia Divinæ Majeſtatis, ut ei etiam non
adferenti miracula credi deberet, modò
aliunde prudenter judicetur dixiſſe, lau-
dabilisque actus eſt: Paratus ſum crede-
re iſtis omnibus, modò mihi aliô medio
279 conſtet Deum loqui, quem actum videtur
elicuiſſe S. P. IGNATIUS, dum dice-
bat etiamſi ſcriptura periret, ſe crediturũ
ex iis, quæ ſibi Manreſæ patefecerat Do-
minus. Tum quia quæ aſſumit Lugo
dogmate quinto, non convincunt. nam
quòd non diſcurrat audiens vocem Petri,
an ſit vox Petri, id referri debet in eviden-
tiam ſenſuum, qualem evidentiam non
habeo in illa propoſitione Parochi, niſi
velim reſolvere fidem in experientiam
ſenſuum; idemque dicendum eſt, cur non
diſcurram de albedine, quando video al-
bedinem.

Addo Caſu, quo aliquis nunquam vi-
diſſet albedinem, vel nunquam audiſſet
vocem Petri, poſſet uterque diſcurrere,
ut ſi illi dicatur qui nunquam vidit albedi- 280
nem, quòd ſit disgregativa viſûs, deſcri-
baturque qualitas vocis. Sicut ergò in il-
lis negatio experientiæ de albedine, &
voce Petri, fundat diſcurſum; ſic & nega-
tio evidentiæ, tam ſenſuum quàm princi-
pii ex terminis noti, fundare poteſt in fi-
deli diſcurſum: An talis debeat eſſe pro-
poſitio, nomine Dei.

Non Satisfacit Secundò. Tum
quia ſicut non ſunt multiplicanda Entia ſi-
ne neceſſitate, ita nec rationes formales,
& quod poteſt eſſe conditio, vel applica-
tivum, debet eſſe ea ſerie contentum. Suf-
ficit autem ut propoſitio Parochi, ſit per
modum applicativi; præcipuè cùm etiam
judicium antecedens de motivis credibili-
tatis, reſolvatur in illam evidentiam, quod 281
eſt diſtinctum à fide. Cur ergò idem re-
ſolutorium utriusque erit? cùm ipſa reſo-
luta, quâ talia, ſint diſtinctiſſima. Tum
quia ſi quæram cur credas Deum eſſe Tri-
num? reſpondebis: quia Deus dixit. unde
conſtat quòd dixerit? reſpondebis: quia
Parochus dixit cũ evidentia debita verbo
Dei. quæro cùm Parochus interdum pro-
ponere poſſit, eadem allegando pro falſo
perſuadẽdo, quæ allegavit pro verbo Dei,
unde ſciam, quòd id ſit verum vel falſum?
recurres ad revelationem. Ergò illa po-
tiùs erit reſolutivum, vel de illa ipſa quæ-
ram, unde conſtet quòd hoc Deus dixerit?

Tum quia hunc eundem mediũ terminũ
urgendo dici poteſt. Illa propoſitio cum
tanta evidentia motivorum poteſt funda- 282
re articulum fidei, caſu, quo res ſit reve-
lata, & convincatur audiens; interdum
non poteſt fundare. Ergò hoc quod eſt
propoſitionem illam eſſe talem, præter
illam talem, aliquid plùs requiritur, & hoc
potiùs erit reſolutorium fidei. *Neque valet
ſi dicas.* Interdum etiam principiis Lumi-
ne naturæ notis, non præbetur aſſenſus,
ſunt tamen principia; ita & illa propoſi-
tio, erit ultimum reſolutorium, quamvis
illi interdum non præbeatur aſſenſus. Nõ
inquã valet: quia negatio aſſenſus, orire-
tur ex debilitate ingenii, & ad illud probã-
dum, non aſſumetur quidquam, niſi ſola
inductio. Jam autem etiam prudentes,
poſſunt negare propoſitionem Parochi,

& ad

283 & ad illam probandam non aſſumetur Inductio, ſed aliquid aliud: quod à poſteriori monſtrat, non eſſe illud ultimò reſolutorium: nam ultimum reſolutorium quâ tale, in illo genere, nec à priori, nec à poſteriori probari debet, ſed eſſe ex terminis, in illo genere notum.

Non Satisfacit Tertiò Quia argumenta quæ ſibi oppoſuit Lugo urgeri poſſunt. Primum Argumentum eſt: quia ſi Deus loquitur nobis mediante Parocho, deberemus illi credere ſicut Prophetis, ſequereturque Parochum habere infallibilem Auctoritatem in proponendo.

Respondet Lugo. Non habere Auctoritatem permanentem, habere tamen actualem, tunc, cùm proponit cum ſuffici-
284 entibus motivis credibilitatis: ad Dei enim providentiam ſpectat, ne in illis quæ tali modô proponit, decipiat Auditores.

Contra eſt. Tum quia non rarò Parochus, proponit tanquam articulum fidei etiam ea, quæ errores ſunt, ut indubiè contingebat, quando primum ſuadebatur Lutheraniſmus; poſſunt item proponere tanquam articulum fidei, quod nondum definivit Eccleſia tanquam articulũ fidei. Ergò apparet non habere illos etiam actualem aſſiſtentiam infallibilem.

Tum quia quamvis immediatè nõ posſit miraculum verum fieri in comprobationem erroris, poteſt tamẽ adduci in confirmationem doctrinæ falſæ, quod tamen aliàs ſeruit ad proponendum articulum
285 verum.

Tum quia ſpectat quidem ad Divinam providentiam eamque obligatam, ne omnes Magiſtri errent in proponenda doctrina fidei, erraret enim Eccleſia univerſa, niſi ad miracula recurratur. Sed non eſt obligata providentia Dei, ne hic Parochus erret, quomodo ergò inferri poterit, habere illum infallibilem Auctoritatem actualem. Deinde hæc doctrina videtur ſupponere, quòd in Prophetis fuerit aliqua Auctoritas permanens, & tamẽ nullum eſt fundamentum id aſſerendi.

Secundum Argumentum eſt, quod ſic proponi poteſt: Accipiamus teſtimonium Parochi, prout condiſtinctum ab immediata revelatione Dei, illud teſtimoni-
um non eſt teſtimonium & dictio Dei, ſed 286
verè teſtimonium hominis. Ergò vel reſolvitur fides in aliquid humanum, vel propoſitio illa Parochi, non eſt ultimum reſolutorium.

Respondet Lugo. Quòd propoſitio Parochi, licèt non denominetur à ſeipſa ſola, teſtificatio Dei, ipſa tamen etiã prout condiſtincta à revelatione præterita Dei, eſt, denominaturque teſtificatio mediata Dei, hocque illuſtrat inſtantiis

Contra eſt. Tum quia Nego illam propoſitionem Parochi prout condiſtinctam à revelatione præterita, eſſe quæ denominetur teſtificatio mediata Dei. Nec id probat de Lugo. Sed dico eſſe teſtificationem merè humanam de objecto
Divino. Sicut teſtimonium teſtis, ſequi- 287
tur conditionem ipſius, & non conditionem ejus quod teſtatur. Tum quia Inſtantia quam adfert de veritate propoſitionis non convincit. Nam quod propoſitio vera, quæ independenter ab objecto non habet veritatem, & tamen eſt vera, ipſa ſola, prout condiſtincta ab objecto, in id rejici debet; quia ſola prout condiſtincta ab objecto, eſt conformis objecto: non enim objectum eſt conforme ſibi ipſi; & tamen veritas in illa conformitate conſiſtit: Jam autem nullum eſt tale fundamentum, ratione cujus teſtimonium Parochi, præciſum à revelatione immediata, habeat prædicatum ſui conſtitutivum, in ratione teſtimonii Dei mediati. 288

Tum quia Inſtantia adducta de characteribus non convincit. Nam quando reſolvitur fides humana in characteres, non reſolvitur unquam tanquam in motivum formale, ſed tanquam in effectum, & applicativum veritatis. Hinc ſi tenet paritas, etiam teſtificatio Parochi, deberet eſſe effectus & applicativum motivi formalis, non autem motivum formale. Rurſus quamvis characteres forent ultimum reſolutorium fidei humanæ, non dejiceretur adhuc fides humana, à gradu fidei humanæ, cùm tam character, quàm immediata teſtificatio intra gradum humani conſiſtat: cum autem teſtificatio Parochi, prout condiſtincta à teſtimonio Divino

289 Divino immediato, non habeat gradum Divini, fit ut si fides illi inniteretur, dejiceretur à gradu fidei Theologicæ.

Tertium Argumentum est. Ille qui negat Parochum sufficienter sibi proposuisse mysterium fidei. Vel potest adhuc aliunde credere mysterium verbi gratiâ ex propositione quam sibi facit, vel non potest. Si potest. Ergo apparet ut in ante urgebatur, non esse hoc ultimum resolutorium, & universale; vel habebitur fides innitens principio, quia Deus dixit, non resolvendo illam in id, in quod deberet resolvi per Lugonem, nempe in propositionem fidei. Si autem non potest. Cur non?

Respondet Lugo. Verum quidem
290 esse, quòd non obligetur ad credendum aliquis, si sibi sufficienter non proponatur, obligatur tamen ad credendum, si sibi sufficienter proponatur.

Contra est. quia nihil apparet malitiæ si aliquis dicat, tu quidem sufficienter proponis. Sed ego propter tuam propositionem nolo credere, sed nonnisi propter meam. est quidem malum si sibi sufficienter proponatur, nolle tamen credere: quia est simpliciter, nolle se subdere Deo attestanti; quæ subditio tota manet, si aliunde, & non ex propositione Parochi, movear ad assensum.

Punctum Difficultatis IV.

291 *Fundamentum in Oppositum & variæ Responsiones.*

Fundamentum hoc pro se assumit Lugo, nempe quòd de Fide Divina, ita debeamus discurrere, sicut de fide humana. quod aliquot mediis probat. Fides autem humana interdum est assensus immediatus, & sæpè evidens, interdum obscurus & inevidens. Quando enim clarè audio vocem attestantis, quam aliunde optimè cognosco, videtur esse assensus evidens, quo judico Petrum verbi gratiâ loqui, aliquando verò est minùs clarus, ut si audiam vocem Petri distantis, vel videam scripturam. Similiter ergò vox Dei loquentis posset aliquando clarè & evidenter audiri, & tunc assensus ille esset immediatus & evidens de locutione 292
Dei; plerumque tamen non ita clarè auditur, ut cùm loquitur per Nuntios, & tunc quidem licet obscurè & inevidenter possumus tamen immediatè credere, illam esse vocem seu nuntium aut scripturam Dei. Addit, quòd sicut quando loquitur Deus, vel revelat immediatè alicui, aliquod objectum, potest id facere per revelationem inevidenter cognitam, ita ut possit dubitari, an non sit illusio? Sic potest id contingere in revelatione mediata, potest enim homo formidare, an hic sit nuntius Dei; nihilominùs hoc non oberit, quo minùs inevidenter judicet homo, hanc esse vocem Dei loquentis, per illum nuntium: Sicut potest assentiri id Deum dicere, quod putavit esse 293
illusionem.

Sed Concesso fidem Divinam & humanam proportionari, inde non sequitur, quòd propositio Parochi, sit ultimum resolutorium, de quo quærebatur. Deinde immeritò supponit fidem humanam resolvi in auditionem vocis: verè enim non credit loqui Petrum, quem audit aliquis. Sed certò physicè novit, habens notitiam intuitivam: nam ea quæ sensu percipiuntur, intuitivè noscit Anima. Immerito item supponit fidem humanam resolvi in vocem vel characteres cognitos. Additum illud non convincit, nam quando dubito de immediata revelatione, casu quo illi postea assentiar, non accipio aliud pro motivo, nisi illam met ipsam, quamvis 294
assensum illi extemplò non exhibuerim.

E contra autem si dubitem de propositione Parochi an sit nuntius Dei? an vera proponat? non resolvo id in ipsum Parochum, sed in veritatem transactæ revelationis, seu quia proposuit id Parochus, quod Deus dixit. Cùm ergò in isto assensu, non redeam iteratò ad propositionem Parochi, sed ad Deum dicentem, in quo ultimò conquiesco, fit ut illa potiùs dictio Dei sit ultimum resolutorium, & non propositio Parochi.

Respondebis Primò. Etiam quòd id Deus dixerit, potest applicari falsis, & tamen Deum dixisse etiam per nos, est ultimum resolutorium.

295 CONTRA Negatur ex parte Dei, poſſe dictionem Dei applicari iis, quæ ſunt falſa, nos autem dictionem Dei, nonniſi à parte Dei ſe tenentem, ponimus pro formali. Propoſitio certè dictionis Dei, poteſt eſſe etiam pro iis quæ non dixit Deus, ſi non fiat ab Eccleſia ſed à privato. Nos autem in talem propoſitionem, non reſolvimus fidem ut reſolvit Lugo.

RESPONDEBIS Secundò ex Lugone. Quòd motivum illud, compleatur etiam ex revelatione præterita immediata, ita ut ſit unum complexum, ex præſenti propoſitione, & ex revelatione immediata; non tamen ita, ut ſingulæ partes illius complexi credantur immediatè, ſed una propter aliam, ſcilicet revelatio præte-
296 rita propter propoſitionem præſentem, quæ cum talibus circumſtantiis facta, probat, quòd procedat à revelatione Dei facta: idque explicat exemplo literarum. Si enim accipias epiſtolam Patris, quæ refert Petrum obiiſſe, credis propter Auctoritatem & teſtimonium Patris. Ubi motivum formale præter Patris veracitatem, eſt teſtificatio Patris cujus ſcripturam & characteres agnoſcis, quæ quidem teſtificatio, non continet ſolùm characteres ſecundùm ſe, ſed etiam actionem præteritam, quâ Pater illos formavit. Sine qua actione præterita, characteres ſecundùm ſe, non ſunt teſtificatio Patris.

CONTRA eſt. Tum quia etiam conceſſo illo complexo, quærere reſtat quomo-
297 do illud ſit ultimum reſolutorium, cùm necdum ex terminis conſtet. Tum quia quamvis in aliqua formalitate & conſideratione, cur credatur revelatio Dei immediata, reſponderi poſſit per propoſitionem objecti. Nego tamen reſponderi per illam tanquam per rationem formalem aſſentiendi, propter dicta ſupra.

Tum quia inſtantia illa de literis allata non convincit: Nam etiam actio præterita quâ talis, formativa characterum, non poteſt eſſe motivum formale & ultimum reſolutorium in ratione fidei humanæ, quâ fides eſt. Sed nonniſi principium effectivum, ut quo, teſtimonii Patris, cui credo. Certè enim illa actio, non eſt teſtimonium, quod tamen reſpicit fides. Ergò ſi revelatio illa immediata habet ſe 298
ſicut actio, nullo modo movebit fidem.

RESPONDERI poſſet tertiò ex eodem. Propoſitionem factam à Parocho, dicere ſeipſam in recto, & in obliquo dicere immediatam Dei revelationem, eſſe tamen rationem aſſentiendi, nonniſi ratione ejus, quod dicit in Recto ut loquitur num. 154. Sicut dicimus intellectum noſtrum appetitu innato tendere ad cognitionem veram, per quam perficitur, & tamen non perficitur intellectus, per totum id, quod cognitio vera involuit in obliquo: non perficitur enim objecto.

CONTRA eſt. Tum quia non eſt in hoc difficultas, quid dicat in Recto illa propoſitio, ſed quomodo illa poſſit eſſe ultimum reſolutorium. Tum quia ſenſus fi- 299
delium communis reſolvit potiùs fidem in illud obliqvum: credunt enim fideles Trinitatem: quia id revelavit Deus.

Tum quia inſtantia allata non convincit. Nam objectum, quâ tale, non eſt ratio perficiendi intellectum; conſequenter nec perfectio intellectûs reſolvetur in illud; quamvis perfectio intellectûs poſſit connotare objectum. Jam autem Dei dictio, ſecundùm ſe, fundat articulum fidei; hinc quamvis illam dicas importari in obliquo, non ſequetur exinde, quòd illa non ſit reſolutorium fidei, & quidem ſola & unica, ut quid ergo recurrit ad propoſitionem Parochi tanquam ad motivum partiale?

300

Punctum Difficultatis V.

De Locutione mediata Dei.

POſt Lugonem cenſet Haunoldus, quòd motiva credibilitatis, propoſitio Parochi, ſint teſtificatio & locutio Divina mediata: vel ut jam alii loqvuntur, complementum locutionis Divinæ præteritæ, prout ad nos, & ad ſingulos in particulari, directæ & derivatæ. In qua difficultate, videtur agitari quæſtio de voce, orta exinde, quid ſit mediata locutio? Si enim nomine mediatæ locutionis intelligatur, ipſa locutio Parochi, quæ explicat, quid DEUS aliquando immediatè locutus fuerit, hoc ſenſu propoſitio Parochi,

301 rochi, erit mediata locutio: verè enim explicat, quid fuerit DEUS locutus, si proponat mysterium revelatum, sed videtur hoc non mereri titulum mediatæ locutionis Divinæ. Tum quia alius debet esse conceptus nuntiantis, quòd hoc aliquis dixerit, & alius conceptus ejus, quod est loqui per aliquem. Hinc aliud est loqui mediatè Regem per suum Cancellarium, & aliud est referre & docere aliquem, quòd hoc Rex tibi dicat. Unde etiam in moralibus, aliud est docere mediate per aliquem, & aliud exponere aliquem vel dictare, quòd hoc doceat Magister. Qua inductione ostenditur distingvenda hæc esse duo. Et hoc supposito, inferri poterit quòd Parochi propo-
302 sitio, non habeat rationem mediatæ locutionis Divinæ, sed non nisi proponentis id, quod dixit DEUS.

Tum quia longè aliûs sunt Auctoritatis Prophetæ & Apostoli, per quos locutus est nobis Deus, post factam immediatè illis revelationem, quam sit Auctoritas Parochi proponentis mysterium. Ergò si Prophetis & Apostolis tribuitur ratio mediatæ locutionis, Parochis tribuenda erit, sola propositio objecti à DEO revelati. Tum quia sicut non sunt multiplicanda Entia sine necessitate, ita nec dignificanda. Ergò si sufficit propositionem Parochi & motiva credibilitatis habere rationem applicantium, quòd hoc DEUS dixerit, non erit necesse tribuere
303 illis rationem mediatæ locutionis, quæ est quid dignius.

DICES Primò cum Haunoldo lib. 3. num. 115. De facto fideles omnes dicuntur audire vocem Dei & doceri à Deo ut habetur Joan. 6. & 10. Item Deus dicitur per miracula testimonium dare doctrinæ Evangelii. Ergò illic intervenit Dei locutio sed non immediata. Ergo mediata.

RESPONDETUR. Hoc sensu omnes fideles dicuntur audire verbum Dei, quia assentiuntur ipsi Ly *Deus dixit.* Perceptio illa dictionis, auditio est, sed non audiunt vocem Dei, quasi mediata sit illa Dei locutio, hoc enim probandum esset. Et certè si quis nollet assentiri Auctoritati Prophetæ, quem pro tali agnoscit, quantumvis crederet ei, quod ille dicit, reve- 304
ra sese opponeret revelatione Divinæ, quæ simul revelat, illum esse deputatum, ut hoc nomine Dei dicat. Et tamen si quis crederet ea quæ Parochus proponit, non assentiretur tamen Auctoritati Parochi nò opponeret se revelationi. Quod etiam ostendit, Parocho non competere titulum locutionis Divinæ mediatæ.

DICES Secundò cum eodem. Ad locutionem Dei mediatam plùs non requiritur, quàm ut signa credibilitatis appareant à Deo proficisci, ut per ea homines veniant in cognitionem mysterii revelati. Sed sunt talia. Ergò sunt locutio DEI mediata.

RESPONDETUR. Negando Majorem, quia non continet talem descriptio- 305
nem locutionis mediatæ, quæ ostendat motiva credibilitatis non habere rationem tantùm declarantis, quòd hoc Deus dixerit.

DICES Tertiò In Oppositum esse Auctoritates.

RESPONDETUR. Theodoretum citatum solùm ostendere, quòd hæc propositio Deus dixit confirmetur miraculis. Augustini locutio epist. 49. quæst. 6. Videtur esse figurata, eo enim modo Deus mirabilibus operibus suis loquitur, quo modo dicuntur cœli, enarrare gloriã Dei. S. Thomas in tertium distinct. 23. quæst. 2. art. 2. hoc solùm vult, quòd quando nobis proponit articulum homo, non debemus credere nisi ob motivum, quia De- 306
us dixit. Hoc autem quod est *Deum in homine loqui* est similis locutio ei, DEUS per illum mihi hoc consilium ingessit, quæ locutio non ostendit, nisi quòd eo instrumento usus est Deus, ut mihi hoc manifestaret, quæst. autem 14. de fide art. 3. id etiam solùm dicitur, quòd in locutione hominis Dei testimonium debeat considerari, id est assensus debeat fieri propter resolutorium hoc: *Deus dixit.*

DIFFICULTAS II.

Quod tandem sit resolutorium Fidei Divinæ?

Partiri est necesse difficultatem. Sit

307 Punctum Difficultatis I.

Præmittuntur tenenda.

PRÆMITTO Primò. *Non omnes quidem actus intellectûs & voluntatis habere realiter diſtinctum objectum materiale à formali, ſeu rationem propter quam, ſaltem tamen habere ratione diſtinctum.*

RATIO eſt. Tum quia objecta ſcientiarum aliqua, de facto non habent rationem formalem, à materiali, realiter diſtinctam: ut cum Metaphyſica conſiderat Ens quà Ens. Tum quia ſi ſemper objectum materiale eſſet diſtinctum realiter à formali, non daretur aſſenſus immediatus; quia hic deberet eſſe propter illudmet ipſum; non eſſet autem
308 propter illudmet ipſum, ſi eſſet propter diſtinctum realiter. Tum quia univerſaliter debet prædicari quodam modo idem. Ergo apparet, aſſenſum, identitatem depoſcere, quantùm fieri poteſt. Quod autem ſemper objectum materiale à formali ſit ratione diſtinctum Probatur. Tum quia etiam Ens qua Ens diſtingvitur ab ente ſimpliciter, & ſi illa reduplicatio alietatem non infert fruſtranea eſſet: Imo ſi ratio materialis objecti qua talis, non eſt ratio diſtinctiva ſcientiarum, & quid reliquis commune, ut ordinarie docetur; etiam ratio formalis, eſſet adhuc aliquid commune, quod ordinariè negatur eſſet inquam ratio Formalis aliquid commune ſi illa reduplicatio non
309 faceret diſtingvi ſcientias. Tum quia Cum eandem rationem poſſit intellectus per modum materialis, & eandem per modum formalis concipere in aliis materiis, non eſt ratio cur etiam circa objecta idem facere non poſſit. Tum quia Non poſſet unquam dari propoſitio formalis identica. Si ſaltem ratione, ſubjectum & prædicatum non diſtingverentur.

PRÆMITTO Secundò. *Non omnem aſſenſum qui ſit materiali propter formale, eſſe diſcurſivum.*

RATIO eſt. Tum quia aſſenſus principiorum non eſt diſcurſivus, & tamen eſt aſſenſus materiali propter formale.

Tum quia diſcurſus, eſt motio intentionalis ad aliud, ſicut ergo in motu datur quies, & ad hanc tendit motus, ita & in 310
aſſenſibus deveniri debet ad quietem; ſeu non movendo ſe ad aliud propter quod fiat aſſenſus; conſequenter non diſcurrendo. Tum quia non poteſt dari proceſſus in infinitum in rationibus motivis. Ergò debet ſiſti in cognitione non propter aliud; & hoc cognitum non propter aliud eſt cognitum ſine diſcurſu ſeu ſine proceſſu mentis ab uno ad aliud. Unde tunc eſt aſſenſus propter formale materiali, idq; ſine diſcurſu, quando in eo ipſo cui aſſentior, (quamvis in illo dividam formalitatem formalîs & materialîs) eſt incluſa vis movendi, modò ipſum illud penetretur. Unde quando dico omne totum eſt majus ſua parte quia eſt totum &c. illud Ly omne totum, eſt per 311
modum materialis, Ly quia totum &c. habet ſe per modum formalis, non eſt tamen aſſenſus diſcurſivus, quia ipſum formale in illo materiali continetur.

PRÆMITTO Tertiò. *Non omnem aſſenſum, qui ſit materiali propter formale, idq; per diſcurſum* ſeu propter aliud, ſive ille diſcurſus, ſit virtualis ſive formalis, involvere neceſſariò duas præmiſſas, ex quibus deducatur Concluſio.

RATIO quia omnis diſcurſus vel innititur illi principio. Quæ ſunt eadem uni tertio, principioq; ſimili negativo; vel innititur illis aliis Dici de omni, Dici de nullo. Sed utrumq; hoc principium involvit, neceſſario duas præmiſſas. Et quidem de priori probatur. Nam ſtat in 312
connexione duorum extremorum cum medio termino, quæ connexio haberi non poteſt, niſi utrumq; extremum applicetur medio; applicari autem non poteſt, niſi per duplicem propoſitionem ſeu præmiſſam. Quod ſi diſcurſus innitatur illi principio Dici de omni, & Dici de nullo, adhuc ſequetur, quòd diſcurſus quicunq; ſtet duabus præmiſſis: ſenſus enim illius prioris v. g. principii eſt quod dicitur de univerſali debet etiam dici de ſingulari; ex quo etiam ſequitur, debere & hanc propoſitionem aſſumi, & attingi, quid dicatur de univerſali, ut poſtea inferatur, hoc debere etiam dici de particulari. Unde talem diſcurſum Virtualem

etiam

313 etiam in fide admittimus; neq; enim fidei actus, est simpliciter affirmo, sed *Affirmo quia* seu eo *quod hæc sint*; nempe *Dictio*; & hoc *dictum*, ex quo sequitur, huic dicto præbendum esse assensum. Universaliter autem assensus, propter Ly eo quod hæc sint, notat conclusionem, quæ semper respicit præmissas. Quod autem dicitur ad omnem Syllogismum necessariam esse connexionem inter materiale & formale, quæ non est inter Dei dictionem & mysterium, id etiam non convincit: quia probaret in materia probabili non posse formari Syllogismum, quod si sufficiat necessitas ex suppositione, necessitas talis habetur in præsenti: supposito enim, quòd hoc dictum sit à Deo, non
314 potest non esse dictum.

Præmitto Quartò. *Quamvis in omni discursu sive virtuali sive formali interveniant duæ præmissæ; nihilominus fieri posse ut non nisi unum sit resolutorium ultimum.*

Ratio quia potest formari ita discursus, ut quæ est ratio assentiendi majori, sit etiam ratio assentiendi minori, consequenter & conclusioni; quo casu, intercedent duæ præmissæ vel formales vel virtuales, unum tamen resolutorium: quia una ratio assentiendi. Talis est Syllogismus fidelis, quod Deus dixit qui est veritas prima verum est, quia Dixit veritas prima: Sed incarnationem Deus Dixit, qui est veritas prima Ergo Incarnationem esse verum est, quia Dixit veritas
315 prima. In quo discursu omnibus tribus propositionibus, ratio assentiendi est, quia Deus Dixit.

Præmitto Quintò In sententia illorum qualis Suar: hìc disputatione 3. S. 6. n. 4. qui huic propositioni *Deus est verax*, dicunt in fide assensum præberi, quia Deus Dixit; sequitur quod unum sit nonnisi resolutorium ultimum fidei.

Ratio quia assensus ille duas præmissas involvit, ut dictum, nempe Dei veracitatem & quia hoc Deus dixit. si ergo assentiris quod sit Dei veracitas, quia Deus dixit, cum ly Deus dixit, sit etiam in alia præmissa, fit ut utriusq; præmissæ, eadem sit ratio assentiendi; & quia in fide ultra illa principia non proceditur, fit ut in fide sit unum non nisi resolutorium. 316

Præmitto Sextò. *Unius cujusq; habitus resolutorium, debet esse proportionatum suo habitui.*

Ratio quia etiam objectum sensuum, est non nisi proportionatum. Unde sonus vel audibile, non est objectum visus. Tum quia si ultimum resolutorium non esset proportionatum suo habitui non esset ultimum: quia quâ parte non proportionaretur suo habitui; ea ratione non resolveretur in illud habitus, sed quærere sibi deberet aliud, suæ sortis & speciei resolutorium. Tum quia habitus in ratione totali, & adæquatè sumpta, importat etiam rationem mobilis per tale motivum. Quod si illud motivum non esset illi improportionatum, non importaret habi- 317 tus rationem mobilis per talem rationem; quia non potest importare rationem sibi improportionatam, præcipuè cum illa ratio mobilis per talem rationem motivam, identificetur realiter ipsi habitui; cui quid quid identificatur, non potest esse nisi proportionatum: nihil enim sibi ipsi est improportionatum. Tum quia id probat inductio, nam motivum & resolutorium scientiæ non potest esse nisi scientificum resolutorium; assensus probabilis non potest esse nisi probabile. Tum quia si ultimum resolutorium non esset proportionatum habitui & actibus; & constitueret in debita specie eos actus & habitum ut supponitur, & non constitueret: quia non potest aliam speciem illis tribu- 318 ere, quam ipsummet habeat: si ergo ipsummet non habeat speciem debitam illis & actibus & habitui, utpote illi improportionatum, nec illa ipsa constituet in debita illis specie, & tamen resolutorium ad hoc quæritur, ut constituat actus & habitum in specie illis debita.

Præmitto Septimò. *Non hoc ipso quia aliquid est ultimum resolutorium debet esse evidens & certum, licèt hoc ipso quod sit ultimum resolutorium, debeat esse immediatè attingibile.*

Ratio prioris partis est. Tum quia esse ultimi resolutorii, & esse evidentis, sunt formalitates omnino separabiles; & ratio communis evidentiæ, non est ratio communis resolutorii. unde lux corpo-

319 rea, suo modo etiam participat de evi-
dentia, nullo modo de resolutorio assen-
tiendi; in quantum subest sensibus. Tum
quia in intermediis demonstrationibus,
potest esse evidentia, & nondum haberi
ratio ultimi resolutorii; hoc ipso enim
non esset demonstratio illa intermedia.
Tum quia, dantur etiam ultima resoluto-
ria probabilia. Ergo non certa & eviden-
tia in terminis: & tamen ex ipsa termino-
rum apprehensione probabilia: adeoq;
immediatè attingibilia, quale est princi-
pium *Si mater est diligit filium.* Unde ulte-
rius vides quod formalitas ultimi resolu-
torii, non plus importet; quam rationem
talis motivi, in quo genere assentiendi,
ultimò quiescit intellectus, nec ulterius
320 progreditur: formalitas autem evidentis,
importat claritatem & perspicuitatem;
hinc jam

Secunda pars PRÆMISSI probatur:
nempe quòd ultimum resolutorium, de-
beat esse immediatè attingibile. Quia ul-
timum resolutorium est illud, in quo con-
quiescit intellectus in genere assentiendi
sed nisi esset immediatus ille assensus, non
daretur illa quies intellectûs: quia si non
esset ille assensus immediatus, esset pro-
pter aliud; si esset propter aliud Ergo in
illo quod cognoscitur non datur quies,
sed motus ad illud, propter aliud; in quo
ipso si quiescit, erit illud ultimum resolu-
torium.

PRÆMITTO Octavo. *Non officere naturæ
321 ultimi resolutorii quantumvis extemplo illi non
tribuatur assensus & quantumvis non exerceat
rationem ultimi resolutorii nisi in aliquibus cir-
cumstantiis: quod maxime procedit, si ultimum
resolutorium non sit evidens.*

RATIO. Tum quia de ratione ultimi
resolutorii, qua talis est, non est esse evi-
dens Ergo nec cognoscibile ex terminis.
Ergo nec tale, cui extemplò præberi na-
tus sit assensus: hic enim natus est extem-
plo præberi iis, quæ sunt in terminis nota
si enim non sint in terminis nota, distrahi-
tur animus, & nondum habetur determi-
nativum, ut exeat in actum potentia ne-
cessaria intellectiva, quæ ad suum actum
ponendum, necessitatur, non nisi positis
omnibus prærequisitis ad agendum, inter
quæ, est determinatio ab objecto, non di- 322
strahente potentiam. Tum quia potest
aliquis dubitare de hoc principio Omne
totum est majus sua parte; & non nisi in-
ductione posita illi assentiri; nec tamen
hoc obest, quo minus illud principium sit
ultimum resolutorium in suo genere Er-
go extemplo assentiri, non est de ratione
ultimi resolutorii; & quod facit hebetu-
do ingenii in aliquibus, ut non extemplò
ultimum resolutorium principiet in illis
assensum sui, hoc potest facere ratio in-
evidentiæ annexa, ultimo resolutorio:
quæ distrahit potentiam intellectivam,
nec pro hac parte, actu suo tendat. Tum
quia Non tantùm potentias liberas, sed
etiam necessarias, videmus non extem-
plo agere, sed requirere suas circumstan- 323
tias & prærequisita. Cur ergò etiam non
idem dici poterit de ultimo resolutorio,
ut rationem ultimi, non exerceat; nisi in
aliquibus circumstantiis. Unde ulteriùs
sufficiet ad rationem ultimi resolutorii,
quòd positâ inductione aliqua, vel aliis
prærequisitis, tum primùm appareat ha-
bere illud resolutorium vim sufficientem
immediatè movendi ad assensum. Quod
ipsum tum temporis contingit: cum ipsa
illa inductio, vel prærequisita, innituntur
illi ipsi principio; & ita particulares in-
ductiones, quòd totum sit majus sua par-
te, innituntur illi principio Omne totum
&c. Quòd si ipsa prærequisita, innitan-
tur illi principio, apparet illud habere
vim immediatè movendi assensûs; cum il- 324
la ipsa antecedentia, in illo ipso conquie-
scant. Quod autem est ratio quiescendi
intellectui, est ratio immediatè movendi
ad assensum.

PRÆMITTO Nonò. *Universaliter hanc
propositionem Id dixit, id dictum est, & alias simi-
les; non posse habere ultimum resolutorium, nisi
se ipsas.*

RATIO. Tum quia Dicere, ex generica
ratione, non tantùm habet manifestare
quod dicit; sed manifestare se ipsum, apti-
tudinemq; importat fundandi reflexam
cognitionem supra se ipsam. Quod ulte-
riùs in eo fundatur. Quia si dictio non
manifestaret se ipsam, deberet manifesta-
ri per aliam dictionem, hæc rursus alia
non

325 non est ratio cur se ipsam manifestet, magis quàm prior Ergo debebit manifestari per aliam, & sic in infinitum. quod est absurdum Universaliter autem, quod est ratio formalis, alteri, est & sibi; hoc enim ipso: quia ratio formalis est, sua entitate est, si sua entitate id est, certè si comparative ad alia, habet hanc entitatem, adeoq; est ratio formalis, etiam comparatè ad se, habebit eandem entitatem, adeoq; adhuc erit ratio formalis sibi ipsi. Tum quia experimur dum aliquis mihi dicit Petrum mortuum esse, non tantum mihi dicit, Petrum esse mortuum, sed etiam dicit mihi in actu signato, se dicere quod dicat Petrum esse mortuum: in actu inquam signato, non exercito, quia non dicit exercitè, dico
326 me dicere, Petrum esse mortuum: & sicut unio, est ratio uniendi extrema, & simul uniendi seipsam, & similia, sic etiam dictio, non solùm est ratio dicendi aliud, sed etiam ratio dicendi sibi ipsi. Tum quia Reflectens experietur, quando procedēt quæsita, de enuntiatis his, ly *Id dixit*, ly *Id dictum est*: nunquam cōquiescit intellectus, nisi in eodem, *id dixit: id dictum est.*

Quod si universaliter id dixit, est ultimum resolutorium sibimetipsi, etiam in præmissa id Deus dixit, illud ipsum dixit, erit sibi ultimum resolutorium.

Dices. Si ego audiam Petrum loquentem, & nesciam illum esse Petrum dicatq; mihi Paulus, Petrus est, eo casu resolvetur meus assensus in dictionem Pauli Ergo
327 non in dictionem Petri Ergo hujus ly id dixit, potest esse aliud resolutorium, quàm ipsum, id dixit.

Respondetur. Duplicem eo casu intervenire assensum, unus est Petrum esse dicentem, & hic assensus resolvitur in Pauli testimonium. Alius assensus est, quòd hoc dictum sit, & hoc, non nisi in illam dictionem resolvitur.

Neq; valet si dicas, id dixit, resolvi in se ipsum non nisi in dictione evidenti: quia quamvis extemplo in dictione inevidenti resolvi nō possit id dixit, in ipsum id dixit; resolvetur tamen in aliis circumstātiis motivorum credibilitatis. Deinde si negetur, quòd in evidenti dictione resolvi non possit id dixit in seipsum, non alius medius terminus usurpabitur, nisi quòd non constet 328
ex terminis ipsum id dixit. hoc autem nihil probat: quia potest aliquid esse ultimum resolutorium, quamvis non sit evidens ex terminis. Deniq; urgebit paritas una cum rationibus supradictis: potest resolvi assensus evidens in id dixit evidens, Ergo & assensus inevidens, potest resolvi, in id dixit inevidens.

Punctum Difficultatis II.

Formantur Conclusiones ex Præmissis.

Dicendum est primò. *Ut huic propositioni Deus est veritas prima huic item Deus est & aliis similibus assentiatur fides pro ultimo resolutorio habet quia se dixit veritatem primam quia dixit se esse &c. &c.* 329

Probatur Primò. Suppono dictis propositionibus assentiri fidem unde expresse dicit Apost: accedētem ad Deum oportet credere quia est. Christus etiam dicit de se Ego sum via veritas & vita: quibus omnibus certè ut articulus fidei assentitur fides hoc supposito. Formatur argumentum quando fides exhibet assensum huic subjecto Deus est veritas prima, in illo assensu debet habere sui specificativum; & distinctū à reliquis assensibus qui non sunt assensus fidei: hoc ipso enim vel non esset ille assensus fidei, non habens formalisativum fidei, & distinctivum ab aliis, vel omnes actus erunt actus fidei, ut in simili urgebatur, quia habentes idem specificativum cum assensu fidei: Sed nisi assentiatur 330
fides Deum esse veritatem primam, quia dicit se esse veritatem primam, non habebit ille actus constitutivum sui, in ratione fidei: non enim veritatem intrinsecam, aut evidentiam terminorū ut ante dictum Ergo non nisi aliquid extrinsecum, nempe quia Deus dixit. Et certè vel possum dicere credo esse veritatem, quia Christus dicit se esse veritatem; vel non possum dicere, si non possum: ergo non possum credere Evangelio tāquam dictioni seu Verbo Divino: si possum, ergo possum credere Deum esse veritatem primam, quia dicit se esse veritatem.

Probatur Secundò. Quia si non possem assentiri Deum esse veritatem primā, quia

331 quia ſe dixit veritatem primam, vel ideo non poſſem, quia priùs debeo aſſentiri veritatem primam eſſe, quam aſſentiri quia dicit ſe eſſe; vel ideo, quia idem probaretur per idem, adeoq; committeretur circulus vitioſus, vel quidpiam ſimile aliud, ſed nihil horum obeſt ut conſtabit ex ſolutione objectionum Ergo. Et certe ſi poſſum, per multos ex oppoſitis, aſſentiri Deum dixiſſe, quia dicit, cur non poſſum aſſentiri Deum eſſe veracem, quia dixit ſe veracem eſſe.

PROBATUR Tertiò. Tum quia in omni aſſenſu propter rationem aſſentiendi, non ſolùm aſſentior ipſi objecto, ſed & ipſi rationi aſſentiẽdi; ſubjectoq; rationis aſſentiendi Ergo & quando aſſentior, quia ali-
332 quid dixit veritas prima, non ſolùm aſſentior objecto, & ei quod dicit veritas prima, ſed & quia veritas prima eſt, & dixit.

Antecedens probatur. Quando dico ſole lucente papyrum illuminatam perſtringere viſum, quia album diſgregat viſum, eo caſu, & ſubjecto, & rationi aſſentiendi, & huic, eſt album quod diſgregat viſum, aſſentior: & ſic de reliquis. Quod ipſum in hoc reſolvitur: quia aliàs ſemper eſſet ratio de ſubjecto non ſupponenti, ſi ipſi ſubjecto non aſſentior, in aſſenſu rationis; conſequenter & eſſet illa ratio aſſentiendi ut ſupponitur; & non eſſet ratio aſſentiendi, quia ex negato aſſenſu ipſi ſubjecto, eſſet ratio potiùs neganda; conſequẽter quandò aſſentior, quia veritas pri-
333 ma dicit, debeo aſſentiri idq; per fidem, ipſimet veritati primæ, ſicut in aliis aſſenſibus, ipſo illo aſſenſu, aſſentior, ſubjecto quod dicit ratio aſſentiendi: qui aſſenſus non apparet quî extrahatur ad fidem; niſi propter ly Deus dixit.

Tum quia Si ex aliquo habitu rectè colligeretur, ex eo ipſo eſſe ſubjecti, quia formale, in quod tendit ille habitus, eſt certificativum etiam de ſubjecto, idq; ex titulo, ſibi competentis infallibilitatis; hoc ipſo, etiam ſubjecto, poſſet præberi aſſenſus ratione illius infallibilitatis. Item ſi aliunde conſtet de quopiam, quòd non poſſit mẽtiri, ſi dicat ſe eſſe, benè potero illi credere, quòd ſit quia dicit ſe eſſe Ergo etiam rectè colligetur, ex eo Deum eſſe verita-
tem primam, quia ſe dicit veritatem pri- 334
mam, colligendo id per ipſam fidem; licèt antecedenter, aliunde inducenda ſit mẽs, quòd Deus ſit verax, de quo infra. Tum quia Qui tenent veritatem intrinſecam eſſe formaliſativam fidei, tamen hoc independenter à Dei Auctoritate non admittunt Ergo in fide Deum eſſe veritatem primam, independenter à Dei dictione, colligi non poteſt.

NOTO. Docuiſſe Haunoldum lib. 3. nos aſſentiri veracitati Dei per actum fidei immediatè hoc eſt non propter revelationem tanquam motivum, ſi enim veracitati Dei non aſſentimur immediatè Ergo mediante revelatione, Atqui hæc ſola non ſufficit, ſed debet ex parte motivi accedere veracitas Ergo ſi veracitatem Dei cre- 335
do mediatè ſeu propter revelationem Ergo etiam credo veracitatem propter veracitatem: Ergo propter veracitatem immediatè cognitam, & de hac iterum redibit Argumentum, dabiturq; proceſſus in infinitum. *Hæc doctrina*

NON SATISFACIT: quia impoſſibile eſt per actum fidei aliquid attingere, & non reperiri illic Rationem Objectivam fidei, quæ Ratio objectiva fidei, eſt Revelatio: quomodo ergo aſſentiri quis poterit veracitati Dei, per Actum fidei, & tamen non propter revelationem. Deinde per nos aſſentiri propter Revelationem involuit formaliſſimè ipſum Ly Deus Dixit: immerito ergo ſupponit quod Revelationi tum primum accedat veracitas Dei. Nec 336
ſequeretur proceſſus in infinitum, quia aſſentior veracitati Dei ex eo quia Deus Dixit ſe eſſe veracem, ipſi autem Deus Dixit aſſentior propter illudmet ipſum. Sed de hoc etiam infra, adeoq; ſine proceſſu in infinitum Et certè ſi interrogetur quare iſte paries diſgreget viſum, Reſpondebitur, quia eſt albus, ſi quæratur quare ſit albus? non erit neceſſe reſpõdere per proceſſum in infinitum, ſed ſiſtetur in illa albedine. Ita ſi quæratur cur credas Deum eſſe veracem, Reſpondebitur quia dixit ſe eſſe veracem, ipſi autem Dixit, aſſentiemur propter illudmet ipſum; cum hoc diſcrimine, quòd reſponſio per ipſammet albedinem ſit reſponſio per aliquid in ſe evidens,

337 dens, Responsio autem per Ly Deus Dixit, est responsio per aliquid inevidens.

DICENDUM Secundò, *Ly hoc Deus Dixit pro resolutorio non habet aliud, nisi se ipsum.*

PROBATUR Primò. Quia illud aliud, quod haberet pro resolutorio, vel esset certiùs, vel æque certum, vel minus certum, Si certius Ergo implicat, quia quod Deus dicit (ut dicit, quod dicit) est certissimum: nulla enim certitudo major, quàm ea, quæ stat ipsa Divinitate. Non potest etiam esse æque certum, quia hoc deberet esse ipse Deus: si autem quocunq; alio modo supponatur Deus dare certitudinem suis dictis, daret seipso dicente: non est enim major ratio, unius quàm aliûs. Non posset etiam esse minùs certum illud resolutori-
338 um, quia certum, in incertius non potest resolvi, quia nec per illud probari.

PROBATUR Secundò. Si Ly Deus dixit, non esset sibi resolutorium assentiendi, vel ideo non esset, quia non constat an dixerit. Sed hoc non obest: quia saltem ubi aliunde collectum id fuerit, poterit adhuc præberi assensus propter ipsummet, *quia dixit.* Sicut in simili dictum de assensu principii: vel ideò non esset sibi resolutorium, quia esset inevidens, & hoc non obstat, ut dictum supra.

PROBATUR Tertiò. Ex iis quæ supra adlata: quòd ly *Dixit*, universaliter sit sibi ultimum resolutorium.

DICENDUM est tertiò. *Ultimum resolutorium fidei Divinæ prout importat determinati-*
339 *onem, per quam aliquid transit ab esse potentiâ objectum fidei, ad esse actu objectum fidei: est ipsum Ly Deus Dixit, seu veritas prima in dicendo, prout in actu secundo talis.*

PROBATUR Primò. Quia impossibile est transire à contradictorio ad contradictorium sine sufficienti mutatione, quæ in præsenti non potest alia ostendi, nisi veritas in dicendo, in actu secundo talis. Ergo.

PROBATUR Secundò. Quia etiam posito, quòd Deus aliquid cognoscat, & quòd sit veritas in dicendo, non hoc ipso est aliquid objectum fidei, ut ante dictum: quia aliàs quæ Deus non revelavit, imò nollet revelare, essent objectum fidei. Ergò apparet recurri debere ad veritatem in dicendo, tanquam ad ultimum resolutorium determinativum.

PROBATUR Tertiò & Suppono: quòd 340
omnis dictio, sit ablatio secreti in dicente: nam omnis dictio, est definitivè manifestatio mentis ad alterum, si manifestatio est, ablatio est non manifesti. Si ablatio non manifesti, ablatio secreti. Suppono deinde. Quòd non possit dici. Credo hoc esse, quia hoc est secretum seu incognitum, seu quia non nosco. Ratio quia aliàs diceret, assentior, (quod est species ipsius nosco) propter rationem, quia non nosco quod implicat hoc supposito. Formatur Argumentum. Si ultimum resolutorium fidei, in quantùm importat dictam manifestationem, esset aliud quàm veritas, in dicendo in actu secundo talis, possemus credere, quia aliquid secretum, seu non nanifestum, quia non 341
dictum est. Sed non possumus credere, quia aliquid non dictum est, ut dictum in supposito. Ergò ultimum resolutorium determinativum &c. debet esse DEUS dicens.

DICENDUM est Quartò. *Accipiendo ultimum resolutorium fidei Divinæ, prout fides est præcisè, & in quantum veritas prima in essendo, & cognoscendo transeunt in species objecti fidei, ultimum resolutorium erit veritas in dicendo.*

SUPPONIT Conclusio. Veritatem primam in Cognoscendo & essendo dupliciter spectari posse. PRIMÒ prout sunt partiales formalitates veritatis primæ, & constituunt rationem formalem *Quæ* objecti fidei. SECUNDÒ potest accipi veritas prima in essendo & cognoscendo, in quan- 342
tum transeunt in species objecti fidei: hoc ergò secundo modo sumptæ veritates, resolvuntur ultimò in hoc principium, quia Deus dixit.

PROBATUR Primò Conclusio: quia ut assentiamur quòd Deus sit veritas prima in essendo & noscendo; necessario debemus habere aliquod motivum certum, vel certitudine intrinseca vel extrinseca: nam certitudo adæquatè dividitur in intrinsecam & extrinsecam: Sed veritates dictæ, in quantùm transeunt in speciem objecti fidei; non possunt habere motivum certum certitudine intrinseca. Ergò debet esse certum certitudine extrinseca seu testimonii. Minor est aliàs proba-

343 ta: & insuper ratio est: quia certitudo, quæ est in Visione Beatifica, est certitudo, orta ab aliquo increato, nempe ipso Deo sese clarè manifestante. Ergò & certitudo fidei, debet oriri ab aliquo increato, sed non potest oriri ab aliquo increato clarè sese manifestante. Ergò oriri debet ab Auctoritate Divina obscura, fides enim & visio, non certitudine, quia hæc utrobiq; summa, adeoq; eadem; sed evidentiâ distingvuntur. Excludit autem motivum certum certitudine intrinseca, excludit inquam à fide, dictum illud August. *Fidelis sum, nescio quod Credo.*

PROBATUR Secundò. Quia si quæratur ex fideli. Cur credat Deum non posse falli in cognoscendo? respondere non po-
344 test aliud, nisi quia Deus dixit, nec ulterius procedetur in dando motivo. Ergo apparet, quòd etiam veritati in cognoscendo, in quantum illa transit in speciem objecti fidei, ratio assentiendi sit, eaq; ultima, DEUS dixit.

PROBATUR Tertiò. Quia si dictio Dei, non esset ultimum resolutorium sub dicta consideratione, ideo non esset, quia quærere restaret, quare Deus verum dixerit. Sed hoc non obest: quia hæc interrogatio, jam non est de præciso assensu fidei, sed est interrogatio, de prædicamento veritatis. *Hinc*

DICENDUM est Quintò. *Accipiendo ultimum resolutorium fidei, pro ratione ultima in ordine & prædicamento veritatis, tale resolutorium
345 est etiam unicum, sola scilicet veritas prima in essendo.*

PROBATUR ex dictis. Quia tale resolutorium, non potest esse veritas prima in dicendo: de hac enim in ratione veritatis, quæri potest. Unde constet quod verè dixerit? non etiam veritas in cognoscendo: quia quærere restat, unde hoc habeat quod sit veritas prima in cognoscendo? ad quod aliter responderi non potest, nisi quia est veritas prima in cognoscendo.

Notantur quædam.

NOTO Primò. Probare Suarium Deum esse veracem, debere credi per fidem, & non debere fundari in cognitione naturali Divinæ veracitatis, eò quòd fides cùm sit supernaturalis certitudinis, nequeat habere fundamentum debilius se, cui in- 346
nitatur, & à quo pendeat: Nam juxta Arist. Propter quod unumquodq; tale & ipsum magis. Refutavit hoc Arriaga hîc d. 1. n. 55. Quia etiam repugnat credere Deum revelasse, nisi adsit propositio ab aliquo, & motiva credibilitatis, & tamen hic assensus est naturalis. *Hæc refutatio*

NON CONVINCIT. Ratio quia in casu assumpti ab Arriaga Antecedentis, restabit, adhuc quærere, unde sit desumenda infallibilitas fidei, & adhæsio intellectûs? redibiturq; ad ipsum motivum fidei, sufficienter infallibilisativum fidei: Jam autem si nonnisi assensu naturali assentirer Deum veracem esse, non haberetur infallibilisans illum assensum: si enim ipsi veracitati Divinæ non assentior infallibi- 347
liter, non potero assentiri infallibiliter ipsi objecto, propter eandem veracitatem. quia Propter quod unumquodq; tale, & ipsum magis.

NOTO Secundò. Prædicta ratione Suarii, non esse contentum etiam Oviedo, quamvis teneat revelationem credi actu fidei, ad hoc ut obeat munus objecti formalis. *Ponit* ergò inprimis. Si fides non est discursiva, quantumvis ponatur assensus revelationi non ita certus, ac actus fidei, non erit necesse per hoc fidem non esse certam: quia non erit necesse ut conclusio sequatur debiliorem partem, siquidem fides non est discursiva: non sequitur certissimam non esse fidem, quamvis assensus revelationi non sit certissimus. 348
Ratio quia prædicta regula non tenet in fide: quod ipsum probat: quia, ea est certitudo objectiva, desumpta ex objecto formali fidei, ut ex vi ejus repugnet falsitas actui fidei. *Ponit* deinde hoc objectum fidei, non esse propositionem revelationis, sed hæc propositio est extra objectum formale adæquatum fidei, quæ propositio, est inclusa in præmissis. Unde quamvis habeat majorem certitudinem, quàm habeant præmissæ, non deficit illud Axioma. Propter quod unumquodq;. Nam in hoc casu, id est *Propter quod*, non sunt Præmissæ formales, sed revelatio, & auctoritas Dei. Quod ipsum in hoc resolvit: quia præmissæ in fide, non sumunt certitudinem,

349 nem, ex eodem capite, ex quo illam desumit actus fidei: quia in hoc Syllogismo. Quidquid Deus dixit est verum. Deus dicit se trinum esse. Ergo Deum esse trinum est verum; objectum formale conclusionis, quæ est assensus fidei, est veracitas Dei, quam Major proponit ut materiale objectum; & revelatio quam proponit Minor, est itidem ut materiale objectum, & hoc quod est materiale respectu Majoris & Minoris est formale respectu Conclusionis: Objectum autem formale Majoris esse poterit Deitas cognita à posteriori per effectus, ex qua infertur veracitas; Minor verò potest respicere testimonium humanum, quod non potest refundere certitudinem in conclu-
350 sionem. Ex quo ulteriùs infertur. Cum Conclusio supernaturalis elicitur, etiamsi antecedenter ad ipsam, ex vi præmissarum, certum non sit revelationem existere, fit revelationis existentia omnino certa, ex vi conclusionis, essentialiter per se ipsam connexæ cum existentia revelationis, quæ est illius Formale objectum. *Ponit* deniq; certitudinem actûs fidei, etsi hic sit conclusio ex præmissis probabilibus, longè esse majorem, certitudine cujusvis Demonstrationis: quia Conclusio ex natura sua, non exigit existentiam physicam formalis objecti, sed si per impossibile illud deficeret, eadem conclusio invariata posset subsistere; exigit autem assensus fidei existentiam sui formalis.
351 Habentur hæc Controv. 2. p. 7. Ubi tandem n. 110. revelationem ut dixi, dicit credi actu fidei. *Hæc doctrina*

NON SATISFACIT. Tum quia de hoc ipso quæritur, quare prædicta regula non teneat in fide, cum non tantum in Conclusionibus quâ talibus, sed in omnibus causis formalibus teneat illud principium. Propter unumquodq; tale &c. Tum quia: Concedimus quidem, quòd quando est verè actus fidei Theologicæ, sit certus & infallibilis, si ad illum concurrat habitus infusus, vel ejus locum supplens auxilium. Sed quærere restat, quomodo sit certus & infallibilis? quomodo concurrant ad illum principia dicta? si ipsi existentiæ revelationis, non præbetur infallibilis assensus. Tum quia: Con- 352
cedimus quidem objectum formale fidei non esse propositionem revelationis, quæ fit in præmissis, tamen ipsa revelatio includitur etiam in præmissis; cui si infallibilis non præstatur assensus, quomodo præstabitur infallibilis objecto. Et sicut si albedini non competeret esse disgregativam visus, nec competeret parieti: quia ratio disgregandi visus, est albedo; ita si non est assensus infallibilis revelationi, qui erit assensus infallibilis objecto propter revelationem, tanquam rationem formalem. Tum quia etiam concesso, quòd aliud sit objectum præmissarum, aliud formale conclusionis fidei, illi ipsi conclusioni, quæ est. *Quod verum, sit illud quod dicit Deus.* quærere restat, quî infalli- 353
biliter assentiamur, si ipsi, *quod dixerit* non infallibiliter assentimur. Tum quia, Totum in quo se fundat discursus Oviedo hoc solùm habet, quòd rei non revelatæ, fides assentiri non possit. Sed inde nihil deducitur ad hoc intentum, quòd possit esse assensus Conclusioni seu assensus propter revelationem, quantumvis ipsi revelationi certò non assentiamur. Tum quia Syllogismus fidelis aliter formari debet, quàm formet Oviedo. Ita ut veritas prima dicens ponatur pro formali in præmissis. Quanquam etiamsi pro materiali ponatur, non desinet habere rationem formalis, respectu Conclusionis, quia assumitur pro ratione assentiendi Conclusioni, quod ipsum spectat ad formale. 354
Tum quia: Concedo quòd exigat actus fidei Theologicæ, existentiam sui formalis, sed quærere restat, quomodo actus cæteroqui exigens existentiam sui formalis, possit esse infallibilis, si ipsa existentia revelationis, propter quam alia creduntur, non habeat assensum infallibilem.

Noto Tertiò. Concedi quidem posse, quòd antecedens fidem assensus, quòd scilicet Deus sit verax, possit aliunde haberi, idq; etiam à motivis naturalibus, & stare ipse assensus in ordine naturali: quia nulla est necessitas illum supernaturalisandi; nec est ratio cur habitus Metaphysicæ seu Theologiæ natu-

355 ralis, deſervire ad hoc non poſſit. Et ſi per multos judicium prudentiale de motivis credibilitatis & eorum evidentia, poteſt ſtare intra ordinem naturæ; cur non poterit ſtare & aſſenſus prædictus? Cæterum non eſt neceſſe, ut ſemper antecedat iſte aſſenſus, aſſenſum fidei, licèt antecedat ordinariè: antecedit inquam ordinariè, quia rarum eſt, miraculosè aliquem vocari ad aſſenſum, quod Deus ſit, ſed ex Creaturis & Viſibilibus, paramus nobis notitiam inviſibilium; abſolutè tamen non eſt neceſſe, ſicut dixi, ut iſte aſſenſus naturalis, præcedat re, aſſenſum fidei: quia non implicat, ut primus actus creaturæ rationalis, ſit, quo credat, Deum eſſe, propter Dei teſtimonium. Ni-
356 hilominus poſito, quòd præceſſerit aſſenſus naturalis, de Dei veracitate, ſequi debebit alius, qui aſſentiatur eidem Divinæ veracitati, propter ipſummet, Deus dixit, idq; ob rationes ſupra in probatione Concluſionis adlatas.

Punctum Difficultatis III.

Fundamenta in Oppoſitum.

OBJICIT Primò Lugo. Poſita hac doctrina, manere adhuc rationem dubitandi ſupra poſitam in ſuo robore, ſiquidem Credere te dicis Trinitatem, quia DEUS dixit: rogo an ſcias evidenter id DEUM dixiſſe? an verò ex fide, non quidem evidenter ut patet. Ergò ſolùm ex fi-
357 de. Ergò aſſenſus ille, nititur alteri jam revelationi; cùm enim ex terminis non conſtet DEUM revelaſſe, debet aſſenſus ille eſſe mediatus, da ergò mediũ cui innitatur.

RESPONDETUR. Me nonniſi ex fide ſcire, Deum dixiſſe, ſe eſſe Trinum. Sed Nego id me ſcire per aliam revelationem. Illa propoſitio; Ex terminis non conſtat DEUM revelaſſe diſtingvitur. Ex terminis non conſtat, accipiendo, conſtare ex terminis, pro eodem ac evidenter, non conſtat id DEUM revelaſſe Conc: propoſitionem. Non conſtat ex terminis, id eſt, non eſt propoſitio, quæ ſibi ipſi ſit principium aſſentiendi, ſubdiſtingvo. Non eſt principium ſibi ipſi aſſentiendi, extra circumſtantias, motivorum credibilitatis actu, ita tamen, ut ſit principium intra 358
has circumſtantias aſſentiendi, extra quas, eſt nonniſi potentia principium, ſibi ipſi aſſentiendi. Ad quod explicandum aſſumantur dicta in Præmiſſis, quòd ſcilicet non ſit neceſſarium ad rationem ultimi reſolutorii, ut ſit quid evidens, nec illi officere, quòd non extemplò illi præbeatur aſſenſus, modò poſitis præ-requiſitis, habeat vim immediatè movendi aſſenſus. Quod autem dixi conſtare ex fide, ipſum, quòd DEUS dixerit hoc, ideo eſt: quia cùm fides ſit per modum potentiæ, erit principium eliciendi, non ſolùm aſſensûs, quaſi circa Concluſiones, hoc eſt Myſteria; ſed etiam circa principia, quale eſt illud, DEUS dixit, quod in naturalibus non datur. Nam habitus natu- 359
rales, non ſunt per modum potentiarum.

INSTAT Primò Lugo. Si habitus fidei, haberet vim eliciendi hunc aſſenſum. DEUS hoc dixit. ſine aliquo medio, licèt objectum ſit de ſe obſcurum; cur non poterit idem habitus elicere aſſenſum immediatum circa rem revelatam, quo diceret, Deus eſt unus, non utendo auctoritate Dei ad aſſentiendum?

RESPONDETUR. Diſparitatem eſſe ex dictis; quia veritas ſola intrinſeca, non poteſt eſſe ſpecificativum fidei, & ſi aſſentiretur actus fidei, ſine Ly Deus dixit, eſſet ſine ſuo ſpecificativo, quod eſt, *Deus dixit*, ſine quo non eſſet, ſi ipſi *dixit* aſſentiatur *propter dixit*

INSTAT Secundò. Quòd DEUS reve- 360
let hoc Myſterium non conſtat ex terminis. Unde ergò intellectus colligit hanc veritatem, dicis aſſentiri te dictioni. Ergò ipſa dictio manifeſtat ſeipſam immediatè, cum ſua Veritate conſtante ex terminis, ſicut principium per ſe notum aliud quodpiam: hoc autem non poteſt dici: quia non videtur magis nobis conſtare ex terminis hæc propoſitio. Deus dixit ſe eſſe Trinum, quàm hæc alia. DEUS eſt Trinus.

RESPONSUM ſupra. Propoſitionem illam, *Deus dixit*, non conſtare ex terminis, hoc eſt, non eſſe per ſe notam & evidentem, conſtare tamen ex terminis, hoc eſt, habere in ſe vim ſufficientem, inclu-

361 ſam ad principiandum immediatè aſſen-
ſum: Eſt autem dictio Dei, ſimilis qui-
dem in hoc aliis principiis, quòd ſicut alia,
ita & illa ſe ipſâ principiare poſſit aſſen-
ſum: eſt autem diſſimilis, quia non prin-
cipiat evidentem, cùm careat perſpicui-
tate in terminis ſuis. Quid autem habeat
plus illa propoſitio; *Deus dixit ſe Trinum*,
præ hac: *Deus eſt Trinus*; colligitur ex di-
ctis: habet enim illa prior rationem, ſub
qua movere ſe poteſt intellectus, nempe
certitudinem extrinſecam, poſterior au-
tem non haberet rationem, ſub qua ſe mo-
vere poſſit intellectus, non enim haberet
certitudinem intrinſecam de Trinitatis
Myſterio v. g., quia hæc ſtat in connexio-
ne prædicatorum, in notitia cauſarum &
362 effectuum, quæ vel non dantur in omni-
bus Myſteriis, vel ad connexionem ali-
quorum penetrandam, pervadere non
poſſumus niſi Viſione Beata &c. Et quam-
vis daretur certitudo intrinſeca, non eſſet
formaliſativa fidei ex dictis: non ergò
poſſet aſſumi pro motivo aſſentiendi.
Non etiam poſſet aſſumi certitudo ex-
trinſeca, quia hanc excludit ſuppoſitio
argumenti, conſequenter non haberetur
ratio, quâ moveretur tunc intellectus
ad aſſentiendum.

In noſtris itaq; principiis, talis eſt pro-
ceſſus in aſſentiendo ultimo reſolutorio.
Deus dixit ſe eſſe Trinum v. g., non exhi-
beo tunc extemplò aſſenſum, & inveſti-
go unde conſtare mihi poſſit hoc Deum
363 dixiſſe, pro quo inveſtigando, deſervi-
unt mihi motiva credibilitatis, propoſi-
tio Eccleſiæ, formaturq; judicium pru-
dentiale de exiſtentia illius dictionis Di-
vinæ. Quia verò video quòd non poſſet
hoc proponere Eccleſia nec poſſent id
ſtabilire motiva credibilitatis, niſi id de-
factò dixiſſet Deus; video quòd illa pro-
poſitio Eccleſiæ, infundetur ſupra illud
idem *Deus dixit* cui extemplo non exhibui
aſſenſum; hinc fit, ut illud *Dixit* propona-
tur tanquam ultimum reſolutorium. Et
ſicut ſi aliquis procedens à fonte, & ſe-
quens torrentem, rediret poſtea ad fon-
tem, terminus illius motûs, eſſet ipſe fons,
à quo exierat: ſic etiam cùm motiva il-
la & propoſitio, quòd id Deus dixerit,
redeunt ad ipſum *dixit* fit ut quies intelle- 364
ctûs, ſit in illo ipſo *dixit*. Tuncq; præin-
formata voluntas tali propoſitione obje-
cti, imperat intellectui aſſenſum firmiſſi-
mum, quo imperio poſito, tum primùm in-
tellectus elevatus producit ſuum actum.

Instat Tertiò Lugo. Repugnat hæc
omnia motiva credibilitatis ſolùm move-
re immediatè voluntatem ad imperan-
dum aſſenſum & non reſpici ab ipſo in-
tellectu, tanquam rationes ſui aſſensûs,
quia in ordine ad aſſenſum intellectua-
lem, conditio aſſenſus, & motiva, indi-
ſtingvuntur. Et ſicut repugnat ut poſt-
quam voluntas amavit medicinam, tan-
quam utilem ad ſanitatem, imperet a-
ctum amoris circa medicinam, propter
ſe ipſam, ſic & repugnabit ut imperet 365
actum aſſensûs propter ipſummet *Deus
dixit* cui ipſi *Deus dixit* præbitus eſt aſſen-
ſus, propter motiva credibilitatis.

Respondetur. Duplicem aſſenſum
poſſe cogitari in illo proceſſu, circa obje-
ctum fidei. *Primus* aſſenſus eſt, quo ju-
dicat intellectus, imperare poſſe volun-
tatem aſſenſum fidei, & in iſto aſſenſu, illa
motiva reſpicit intellectus, tanquam ra-
tionem ſui aſſensûs. *Secundus eſt aſſenſus*
ipſi objecto fidei, reſpectu cujus non ha-
bent rationem ultimi reſolutorii, quia ut
explicui, tandem illa ipſa motiva, redeunt
ad illud principium *Deus dixit*. Paritas ad-
lata multùm probat: quia probaret, quòd
Inductio facere non poſſit, ut aſſentiamur
principio. Quodlibet totum eſt majus 366
ſua parte; cùm etiam amor medicinæ pro-
pter ſanitatem, non poſſit facere ut ame-
tur medicina propter ſeipſam. Conſe-
quentia etiam non tenet: quia amabilitas
medicinæ propter ſanitatē, non oſtendit
mihi connexionem medicinæ cum ama-
bilitate propter ſe. Jam autem antece-
dens illa cognitio motivorum credibilita-
tis, oſtendit mihi connexionem, non qui-
dē motivi certitudinis intrinſecæ, ſed mo-
tivi certitudinis extrinſecæ. cum eo, quòd
Deus dixit ſe eſſe Trinum. Et cùm in
nullo caſu medicina quâ talis, ſit amabilis
propter ſe, quieſcere non poteſt circa il-
lius amabilitatem intellectus & voluntas.
Jam autem ipſum, *Deus dixit* habet vim

367 movendi per se ipsum. Quod colligitur: Tum quia id universaliter dictioni competit. Tum quia illa motiva credibilitatis ita se habent ex dictis, sicut Inductio respectu principii lumine naturæ noti, infundando se illi ipsi principio, ita & motiva credibilitatis infundantur ipsi, *Deus dixit.* Tum quia dicat DEUS immediatè, Dico me esse Trinum, & in talibus circumstantiis, in quibus non possit prudenter dubitari Deum dixisse, eo casu, imperaretur assensus fidei, propter ipsummet DEUS dixit. Quod ipsum ostendit, inesse illi Deus dixit, vim propter seipsum, principiandi assensûs. Et certè vel ex objecto in hac propositione, Deus dixit se esse Trinum, est connexio Trinitatis cum
368 dictione. qualis est inter objectum & dictionem veram, vel non est ex objecto hæc connexio; si est ex objecto hæc connexio, seipsa principiare potest assensum, nihil enim desideratur; si autem non est illa connexio ex objecto, ergo defacto DEUS, non dixit se esse Trinum; quod est error.

Ut argumento satis fiat; discurrendum est de illa propositione. An in ordine ad assensum intellectualem, distingvantur conditio assensûs, & motivum assensûs, tradendaq; regula dignoscendæ hujus conditionis à motivo. Quòd hæc distingvantur. Ratio est: quia tenet paritas in aliis agendi generibus. Conditio & ratio formalis agendi distingvuntur. Ergò
369 & in linea agendi assensivè. Deinde etiam per Lug: præcisè apprehensio connexionis terminorum non est motivum assentiendi, sed sola conditio; non enim apprehensio bonitatis Divinæ super omnia, formaliter movet amorem; sed ipsa bonitas. Ergò etiam & in assensibus intellectualibus idem dici poterit. *Sed quænam regula discernendi motivum assensûs intellectualis, à conditione assentiendi?*

INCIPIENDO à notioribus, videmus quod applicatio ignis ad stupam, sit manifesta conditio, cum qua manifesta conditione, habentia proportionem in linea assentiendi intellectualiter, erunt etiam cōditiones. Porrò si comparentur motiva credibilitatis inducētia ad assensum, quòd hoc Deus dixerit, certè non dictio DEI 370
applicat illa motiva, sed motiva dictionem. cum etiam ad hunc finem ordinentur ab Auctore Deo, ut mereantur prudentem assensum, quòd hoc Deus dixerit; benè ergò ex hac proportione colligam, quòd motiva credibilitatis, habeant se nonnisi per modum conditionis. Rursus manifesta est conditio ad assensum principiis lumine naturæ notis, vel probabilibus, ipsamet Inductio. quam ipsam conditionem, vel ex hoc ipso, ex dictis supra infero: quia tandem resolvitur, & infundatur ipsimet illi principio: Cum hac Inductione, habent proportionem motiva credibilitatis; infundanturq; illi ipsi *Deus dixit;* hinc fit ut ob proportionem cum merè applicante, hoc est Inductione, de- 371
beant & motiva credibilitatis dici nonnisi conditio & applicativum. Hoc ipsum resolvitur in universale principium. Motivum assensûs, est causa assensûs, cùm ipsum motivum numeretur inter causas formales; Causa assensûs, debet definiri accommodatè ad definitionem causæ ut sic. Causa autem ut sic definitur. Quòd sit principium vi sua determinans ad existentiam &c. Videndum ergò est an motiva credibilitatis vi sua determinent ad existentiam hujus effectûs, qui est *Credo.* Quòd vi sua non determinent, svadet inprimis illud principium. Quia non sunt multiplicanda entia sine necessitate, ita nec tribuendæ rationes causandi, si res possit esse contenta, non nisi conditionis 372
formalitate, nulla autem necessitas attollendi motiva credibilitatis, usq; ad rationem causæ fidei. Rursus nullus effectus superat suæ causæ vires, & tamen assensus certissimus, superat vires motivorum, quæ nonnisi assensum prudentialem fundant, illisq; positis recurrendum semper est, ad dictionem divinam. Quia tamen sunt hæc motiva necessaria, debent prærequiri, si non per modum ut dictum causæ, saltem per modum conditionis. Deniq; motiva credibilitatis non habent vim determinandi ad assensum fidei; quia ponatur tota motivorum credibilitas, & non ponatur revelatio, non poterit esse assensus fidei. Pone autem nulla dari motiva credibi-

373 credibilitatis, ſed ſolam Divinam atteſtationem, quam tamen conſtet eſſe factam, fieret tunc aſſenſus fidei: Ergò apparet vi ſua revelationem determinare ad aſſenſum fidei, non autem motiva credibilitatis. Ex quo *Colligitur* illa in aſſenſu intellectuali habere ſe per modum conditionis, quæ & accedunt ad manifeſtè conditiones, & ſimul vi ſua non determinant, ad exiſtentiā actûs intellectus, licèt ad eundem requirantur.

Objicitur Secundò. Hæc explicatio noſtra committit circulum inexplicabilem. Si enim quæram; Cur credas Deum eſſe veracem? reſpondes, quia dixit ſe eſſe veracem. Si quæram; Cur credas quia dixit ſe eſſe veracem? reſpondes per ul-
374 timum reſolutorium; quia dixit ſe eſſe veracem.

Respondetur. Retorquendo inprimis Argumentum, quod probat in aſſenſu omnium principiorum, ad quem ducit Inductio committi circulum vitioſum: ſemper enim à principio ad Inductionem, ab Inductione ad principium regredimur. Directè autem negatur committi circulũ vitioſum. Circulus vitioſus eſt illicitus, regreſſus demonſtrativus per omnes datur. Ut autem committatur circulus vitioſus, ſitq; negatio regreſſus demonſtrativi, id non ex eo colligi debet, quia id conceditur, quod primò negabatur, quod neſciebatur. Si enim hoc eſſet illicitum, non daretur locus correctioni, aut novis de-
375 monſtrationibus, hoc ipſo enim ſi quid de novo demonſtratur, debet concedi quod negabatur, vel neſciebatur: tolleretur q; ipſe regreſſus demonſtrativus, quia etiam in illo quod primum negabatur: probariq; debuit; tandem ad idem revertendo, concedi debet. Quod ipſum in hoc reſolvitur. Quia negatio ſemel facta circa aliquod objectum, non aufert eidem vim movendi per ſe aſſenſum, ſi hanc vim in ſe habeat objectum. Nec item colligi debet circulus vitioſus, quia adinvicem unũ eſt ratio aſſentiendi alteri: quia aliàs non poſſet definiri Pater per connotationem filii, & filius per connotationem Patris, correlativaq; non poſſent eſſe ſibi ratio adinvicem aſſentiendi; Et tamen correlativa quâ talia non poſſunt noſci; niſi ex 376
adinvicem; & ſub qua formalitate noſcũtur non, *ex adinvicem;* non noſcuntur correlativa. Conſequenter nec ex eo colligi debet præcisè eſſe circulum vitioſum: quia credo veritatem primam eſſe: quia dixit ſe eſſe, & dixiſſe illam ſe eſſe: quia dixit.

Cæterum ne committatur circulus vitioſus, debet eſſe proceſſus à notiori ad ignotius. Quod ipſum interdum notum ſumitur pro evidenti, & huic in præſenti non eſt locus, quia cùm ipſe habitus non ſit evidens; nec aſſenſus illius principiaq;, debent ſupponi evidentia. Deinde notum ſupponitur pro conceſſo vel aliunde perſvaſo, vel in alio genere importato. Si quis ex taliter noto redeat ad id, quod 377
erat ſibi ignotius; adeoq; in ante negatum; non committit circulum vitioſum, ſed erit regreſſus, ut ita dicam demonſtrativus, procedens ex ſuppoſitione aſſensûs, vel aliunde habitæ notificationis, vel motivi in alio genere: hocq; probant inſtantiæ, ut cum Inductione notificantur principia, quæ tamen dicuntur habere vim in ſe aſſensûs principiandi. Ratio inſuper eſt: quòd tunc non committatur circulus vitioſus; quia tota intentio intellectûs eſt, ut poſſit formare affirmationes, vel negationes rationabiles, quæ nunquam ſunt rationabiles, quando idem per idem probatur vel negatur. Si tamen idem alio modo innoteſcat, modi alietatem, inducente vel ſuppoſitione conſenſus, vel ali- 378
unde facta notificatione, certè jam tunc rationabiliter movebit ſe intellectus, nec in idem per idem. Quia ergò etiam in præſenti huic Ly id *Deus dixit*, ut credatur, fit notificatio, vel ex ſuppoſitione conſenſûs, vel per motiva credibilitatis, vel per actus imperatos Metaphyſicæ vel Theologiæ naturalis, convincentis Deum eſſe veritatem primam, fit ut eandem veritatem in dicendo credendo, non committatur circulus vitioſus. Univerſaliterq;, ſi poſita interrogatione reſpondeatur per id, quod de ſe aliam noſcitivitatem immediatam habet, quantumvis redeatur ad id, quod ante negabatur, vel unde orta eſt interrogatio, non erit circulus

379 lus vitioſus: quia circulus eſt reditio per idem. Si autem reſpondeatur, per id quod de ſe aliamnoſcitivitatem habet, nõ erit reditus per idem. Quia autem in reſponſione: quare credas, reſpondes, quia dixit veritas prima in dicendo. Si rurſus quæras, quare dixerit? non quæris jam de aſſenſu fidei, ideo reſpondendo per motiva credibilitatis, non reſpondeo tibi per eandem rationem, ſed per motiva inducentia ad judicandum quòd dixerit; adeoq; non per idem reſpondeo, ſed per aliud; & ſic non redeundo per idem, non facio etiam circulum vitioſum, ſed regreſſum quodammodo demonſtrativum; quodammodo inquam: quia fides nihil demonſtrat; ſed eo ſenſu, quòd redeat
380 intellectus ad veritatem negatam antè, & modo, (aliunde poſitis prærequiſitis) merentem propter ſe ipſam aſſenſum.

Instat Lugo. Licet non eſſet revelatum in particulari Deum eſſe primam veritatem, adhuc poſſent revelari alia Myſteria, & credi per fidem, imò ad aſſentiendum quòd Deus ſit prima veritas, parùm juvant miracula in confirmationem fidei patrata: hæc enim ſolùm teſtantur revelare Deum Myſteria fidei, non verò eſſe veracem. Finge enim Deum eſſe mendacem, adhuc poſſet operari miracula, ad captandam ſibi fidem apud homines; quòd ergò Deus ſit veritas prima, habetur independenter à revelatione, ſicut aliunde cognoſcitur Deum eſſe ju-
381 ſtum, bonum, &c. quare qui de hac veritate dubitaret, non poſſet ex vi miraculorum ad fidem allici, ſed deberet prius per rationes, vel alia via de ſuo errore convinci.

Respondetur. Impoſſibile eſſe aliquid credi propter veritatem primam dicentem, & non revelari in actu ſignato, veritatem primam: quia & crederetur tunc propter veritatem primam dicentem, ut ſupponitur: & non crederetur, quia credi propter illam, eſt credi illam & omnia, quæ illa in ſe formaliſſimè & explicitè importat, ut in omnibus aliis rationibus motivis evenit. Jam autem in credere propter veritatem primam, formaliſſimè & explicitè importatur veritas prima, credi ergò & illa debet ſemper, 382
cùm creditur propter veritatem primam. Concedo miracula non probare quòd Deus ſit verax, ſed ſolam connexionem inter veritatem primam & dictionem quâ dicit, ſe eſſe veritatem primam. Concedo aliunde debere dejici eum qui putat Deum eſſe mendacem, & non per fidem: fides enim non eſt habitus probativus, ſed aſſertivus. Sed poſito quòd aliunde id probatum ſit, quando procedendum erit ad ipſum actum fidei de Dei veritate; nego propter aliud motivum id credi poſſe, quàm propter ipſum Ly *Deus dixit.* Quæ doctrina ſupponit hanc Majorem. Non repugnat habitui, ut præſupponat in aliquibus circumſtantiis, tanquam prærequiſita actus aliorum habituum; hocq; 383
oſtendit Inductio, & probat ratio, quia cùm non ſit natura uniuscujusq; habitûs, omnes actus exercere, nec ſibi unus ad omnia ſufficiat, benè exigere poteſt actus aliorum habituum, licèt illi actus non ſint motiva propria illius habitûs, præſuppoſitivi. Et ita Logica eſt habitus præſuppoſitivus, & prærequiſitivus demonſtrationum Metaphyſicarum, motivorumq; illius, & tamen hæc motiva, non ſunt motiva Logicæ. Cum ergò etiam habitus fidei, non ſit ſibi ſufficiens quoad omnia, maximè quoad probationes, eſt enim habitus nonniſi ut dixi aſſertivus, ſit ut præſupponat actus aliorum habituum & motiva; licèt illis ipſis non moveatur.

Punctum Difficultatis IV. 384

Quid de reliquis objectionibus.

Objicit Tertiò. Divina dictio non poteſt habere rationem primi motivi Ergo in illam non reſolvitur fides. Antecedens probatur: quia Divina dictio, non poteſt ſufficienter, & certò, movere ad aſſenſum: niſi intelligatur per priùs ſaltem originis, involvere rationem veritatis primæ, tanquam ſuæ compartis moventis ad aſſenſum.: Sicut enim quæcunq; dictio vel locutio alicujus, non poteſt habere vim movendi ad aſſenſum certũ, niſi conſtet per prius de veracitate dicentis, ita & de dictione Dei, idem ſentiendum.

385 RESPONDETUR HocArgumentum non habere exactam phraſim: quia nomine prioritatis originis intelligitur: quia hoc ab hoc procedit ſeu producitur phyſicè, & tamē ſine ulla prioritate dependentiæ. Jam autem veritas prima, non producit veritatem primam in dicendo. Sed quid quid ſit de phraſi dici poteſt, quod per priùs ratione, præſupponatur Deus eſſe veritas prima, quàm veritas in dicendo: ita tamen ut pro illo priori nondum poſſit intelligi fidei Actus: quia hic non poteſt eſſe ſine proportionato motivo, quod eſt, non niſi Dei dictio: licèt pro poſteriori ſigno, ſit actus fidei, realiterq; accipiendo illum aſſenſum eſt actus fidei: quia indiviſibili actu credo veritatem primam, cum credo
386 propter veritatem primam, quia dixit.

INSTAT Primò Koninck Diſp.9.Dub.4. Videtur eſſe ſtultum, credere eſſe aliquem Veracem: quia ipſe dicit: nec item credi poteſt Deum exiſtere: quia DEUS dixit, nam itidem ridiculum videtur credere aliquem exiſtere: quia ipſe hoc de ſe teſtatur.

RESPONDETUR Etiam in humanis, ſi quis non aſſenſu certo vel probabili moraliter, ſed aſſenſu fidei debet credere aliquem eſſe veracem, debet id credere, quia id dixit; quod ſi fiat ſine motivis prudentialibus, ſtultum erit; ſecus ſi fiat cum iiſdem. Imò de facto ita contingit, dum aſſentior huic Verbo, *Crede, non te fallo*, qui aſſenſus eſt propter, quia dicitur; & ſi fal-
387 lat dicens, dicimur decepti verbis illius. Ergo apparet dictionem illius fuiſſe rationem motivam aſſentiendi. Quia autem in aſſenſu ſupernaturali fidei, cum debitis præreqviſitis, præbetur hic aſſenſus, quòd Deus ſit Verax quia dicit ſe veracem; ſit ut ille aſſenſus non ſit ſtultus.

INSTABIS Secundò Reſolutorium fidei quod non niſi unum aſſignavimus, debet eſſe tale, ut in ſingulis actibus fidei reperiatur; Sed quod Deus dixerit non poteſt ſingulis actibus fidei convenire. Quod ipſum probatur: quia non poteſt competere actui primo fidei, qui eſt credere Deum eſſe. Quod ipſum probatur, prius eſt aſſentiri ipſi rationi aſſentiendi quam objecto cui aſſentior, propter illam rationem aſſentiendi; ſed non poſſum aſſentiri 388
prius rationi illi aſſentiendi, quam aſſentiar ipſi objecto Ergo illa ratio aſſentiēdi, quia Deus dixit, non eſt ratio aſſentiendi illi objecto, Deus eſt. Minor probatur: quia non poſſum aſſentiri priùs quòd Deus dixerit, quàm aſſentiar quod ſit, prius eſt enim eſſe, quàm dicere. Porro ipſi eſſe, non poſſum aſſentiri: quia vel aſſentior illi propoſitioni quia Deus eſt, ex eo: quia dixit; & hoc non: quia antequam aſſentiar huic propoſitioni, quia dixit jam in priore, aſſentiri debeo quia eſt; & tamen non poſſum aſſentiri ex eo quia dixit; quia dixit, non poteſt præſupponi ante *eſſe*, & aſſenſus ad *dixit* ante aſſenſum *ad eſt*. Ergo ex eo quia dixit, non poſſum aſſentiri huic propoſitioni eſt Deus. Non etiam poſ- 389
ſum aſſentiri ex alio motivo: quia vel aſſentior illi propoſitioni Deus eſt per fidem, vel non per fidem: ſi per fidem, & tamen non aſſentior propter motivum, quia Deus dixit. Ergo non eſt fidei univerſale motivum, DEUS dixit: Si autem non aſſentior propter fidem, Ergo ille aſſenſus, quia DEUS dixit, non erit firmus: quia non poſſum majori certitudine aſſentiri Deum aliquid dicere, quàm illum exiſtere; cum illa dictio, infundetur ipſi eſſe. Ergo ſi illum eſſe, non habeo pro certo, certitudine ſumma, nec habebo quod dixerit: quia quod dixerit fundatur in aſſenſu quod ſit, quod ipſum fundamentum, non eſt ſummè certum.

RESPONDETUR Priùs eſſe ratione aſ- 390
ſentiri ipſi rationi aſſentiendi, quàm objecto: ſed non priùs re. hinc priùs ratione aſſentior aſſenſu fidei, quod Deus dixerit, quàm quòd DEUS ſit: Et licèt priùs ſit eſſe, in ordine metaphyſico & phyſico quàm dicere, non tamen prius ordine fidei: quia ratio aſſentiendi prior eſt, tanquam cauſa formalis, objecto, cujus eſt ratio aſſentiendi. Et quantumvis in aſſenſibus Metaphyſicis & ſpectato ordine ipſius eſſe; antequam aſſentiar illi propoſitioni quia dixit, jam in priori aſſentiri debeo, quia eſt; non tamen in illo priori, & pro illo priori, aſſentiri debeo aſſenſu fidei: quia pro illo priori nondum intelligitur motivum fidei. Hinc quamvis

391 vis pro illo priori, pro quo antecedit aſ-
ſenſus ad eſſe, non ſit ille aſſenſus ad eſſe
firmiſſimus: quia nondum intelligitur e-
licitus ob certiſſimum motivum: in ſigno
tamen poſteriori, tum primùm evadit il-
le actus certiſſimus, quia evadit innitens
ipſi Deus dixit. Quia autem fides de eſſe
Dei non innititur niſi ipſi Ly Deus Dixit,
fit ut adhuc ipſum illud eſſe teneatur ſum-
mâ & infallibili certitudine.

Supponit Primò Hæc Reſponſio,
quod in ordine Metaph: prius ſit aſſenti-
ri Deum eſſe quàm veracem eſſe.

Ratio quia cum metaphyſica atten-
dat ad eſſe, & ordinem objectorum, ſe-
cundùm intrinſecam ſuam rationem ſpe-
ctatorum, adeoq; non attendendo primò
392 ad dicere: cumq; ſint dabilia motiva, per-
ſvadentia Deum eſſe, non petibilia, ab
ipſiusmet veracitate. Hinc ſequendo
ipſius Eſſe ordinem, Metaphyſica, per
prius debet demonſtrare eſſe Dei. Econ-
tra autem fides attendit, ad dicere, nec
in illa eſt motivum aſſentiendi, niſi peti-
bile ab ipſomet dicere. Hinc in fide non
habetur per prius aſſenſus: ad eſſe Dei,
quam ad dicere. *Unde ulterius*

Supponit Secundò Quod in fide non
poſſimus priùs naturâ aſſentiri Deum eſſe
aſſenſu fidei, quàm aſſentiamur illum ve-
racem eſſe.

Ratio quia pro illo priori, & aſſenti-
remur Deum eſſe aſſenſu fidei ut ſupponi-
tur, & non aſſenſu fidei: quia pro illo
393 priori, nondum intelligitur motivum for-
male fidei, hoc eſt quia Deus dicit, nul-
lumq; aliunde oſtenditur eſſe motivum
fidei.

Supponit Tertiò Non eſſe neceſſe
quod aſſenſus Deum eſſe, præcedat rea-
liter in fide aſſenſum, quo credo, id De-
um dixiſſe. Illuſtrari hoc præter dicta
poteſt aliquibus inſtantiis.

Pone ab æterno creaturam rationa-
lem, pone etiam ab æterno Deum ma-
nifeſtantem hanc propoſitionem *Crede me
eſſe; quia dico me eſſe:* in illo caſu, priùs non
poſſem aſsentiri re Deum eſse, & poſte-
riùs aſsentiri huic, quia dixit ſe eſse, quia
aliàs non ab æterno elicerem hunc actum
Credo Deum eſse quia dicit ſe eſse: præ-
cederet enim illum realiter actus creden- 394
di, de ipſo eſse; & tamen eo, quod eſt ab
æterno, nihil eſt priùs realiter. Suppo-
nit autem inſtantia, ab æterno poſse illum
actum elici. Pone, hominem neſcientem,
Deum eſse, nec ſcientem, quod credi il-
li debeat, quia dicit ſe eſse. Pone rur-
ſus determinantem Deum determinatio-
ne etiam ad inſtans temporis, ut eliciat
hunc actum Credo Deum eſse, quia dicit
ſe eſse, quo caſu non præcederet aſsen-
ſus fidei de eſse Dei, aſsenſum, quia De-
us dicit: & tamen caſus, non eſt impoſ-
ſibilis. Idem in materialibus oſtendi po-
teſt. Pone ſpeculum æternum, pone
etiam florem æternum, non poteſt eſse
priùs re flos emittens ſui ſpeciem, quam
ſpeculum illam recipiens; & tamen pri- 395
or eſt productio ejus ſpeciei, repræſen-
tatione. Sic v. g. neſciebam eſse in rerum
natura ſonum, ponatur ſonus, non priùs
novi ſonum eſse, quàm audiam illum; li-
cèt in illa auditione, priùs ſit natura, eſ-
ſe ſoni, cui conjuncta eſt realiter auditio
ſoni *Ex quibus omnibus* Colligitur, non
eſſe etiam neceſſe, ut aſſenſus de eſſe Dei,
præcedat realiter, aſſenſum de dicere.

Supponit Quartò Quod concedatur
quidem in aſſenſu fidei, priùs eſſe ratione,
aſſenſum de eſſe: hoc enim exigit ordo
naturæ, conditio præcognitorum; & ne
motivum ſit de ſubjecto non ſupponente:
ſed non intelligi pro illo priori aſſenſum
fidei, ſed non niſi pro poſteriori. Cujus
Ratio jam aſſignata: ita ut illa formalitas 396
unius realiter cognitionis, inquantùm
verſatur per priùs circa Dei eſſe, non in-
telligatur actus fidei, niſi propter rea-
lem connexionem, cum poſteriori for-
malitate, inferente ipſum Deus Dixit;
& hoc non obeſt, quominus illud ipſum
eſſe Divinum, credatur actu fidei: quia
ut alicui actui competat ratio fidei, non
debet ſpectari actus inadæquatè exclu-
ſoq; formali; ſed adæquatè, & ſecundùm
totum eſſe reale, quod dicit.

Supponit Quintò Aſſenſum illum,
qui exhibetur rationi aſſentiendi prius-
quàm exhibeatur Objecto materiali, non
debere fieri per diſtinctum aſſenſum, ſed
per aſſenſum incluſum, in ipſo aſſenſu ad
obje-

397 objectum; quamvis intra eundem actum realem, prior sit formalitas assentiendi ipsi rationi assentiendi, quàm objecto propter illam.

Ratio. Tum quia oppositum dicere, esset multiplicare Entia sine necessitate. Tum quia daretur processus in infinitum in istis rationibus assentiendi. Si enim assentiendo rationi, debeo per distinctum assensum assentiri, etiam illum ipsum assensum, debeo per distinctum actum facere: non enim est major ratio de uno, quàm de alio. Tum quia, quod est ratio formalis alteri, est & sibi ipsi, ut probatum supra Ergo & quod est ratio assentiendi alteri, potest esse ratio assentiendi sibi.

398 Instabis Tertiò Ex Responsione sequi, quòd non possit esse primus actus fidei, de Dei esse. Cum tamen dicat Apostolus, *Accedentem ad Deum oportet credere quia est:* & tamen iste accessus, primitatem significat.

Respondetur Adhuc poterit esse primus actus fidei de Dei esse, non quomodocunq;, sed vel incluso in ipso dicere, vel propter dicere: præcipuè cum Apostolus non significet exclusionem dictionis Divinæ in primo actu fidei.

Objicitur Quartò Ignotius non potest esse ratio cognoscendi notius. Sed notius est nobis Deum esse id enim est evidens per demonstrationem, nullo modo autem evidens, hoc Deum testari Ergo
399 illud testimonium, non potest esse ratio assentiendi.

Respondetur In habitibus sequentibus evidentiam, attendi debet ut assumantur Notiora, in habitibus autem in evidentibus, assumi debent ea quæ habere possunt rationem motivam, præcipuè ultimam, quæ in fide non est Dei esse, sed dicere. Unde si per notiùs intelligas id in quo in fide conquiescere possit intellectus; sic in illa notius est Deum dicere quam esse: licèt in ordine Metaphysico, notius sit esse, quàm dicere.

Objicit Quintò Rip: d. 3. a. n. 41. quod sint motivum inadæquatum fidei motiva credibilitatis. Non potest assentiri intellectus immediatè Mysterio revelato, etiam per assensum obscurum, nisi 400
præluceat lux extrinseca alicujus objecti Ergo sine illa, non assentietur existentiæ revelationis.

Responsum Sine luce extrinseca motivorum credibilitatis tanquam conditione, non exhibendum assensum existentiæ revelationis: licèt illa lux extrinseca, non se habeat per modum motivi. Insuper disparitas in simili data Lugoni.

Instat Primò Sola apprehensio revelationis, quo ad intrinseca prædicata, non sufficit svadere intellectui assensum illius Ergo necessario assumi debent prædicata intrinseca, nobis nota.

Responsum Debere ea assumi tanquam conditionem, non tanquam motivum. 401

Instat Secundò Dantur plures assensus Supernaturales immediati & obscuri, qui non moventur ex testimonio Dei; sed ex aggregatione plurium circumstantiarum.

Respondetur Omnes illos assensus, moveri solo testimonio Dei tanquam formali; aggregationem autem illam, esse nonnisi per modum conditionis.

Instat Tertiò Potest etiam per nos, assensus naturalis moveri, ex objecto formali supernaturali revelationis Divinæ, ex quo movetur assensus supernaturalis fidei, nullo existente discrimine ex parte objecti inter utrumq;. Sed assensus naturalis existentiæ revelationis, potest moveri ex revelatione ut credibili no- 402
tis extrinsecis Ergo & Supernaturalis.

Respondetur. Notæ illæ extrinsecæ, etiam respectu fidei naturalis, non se habebunt nisi per modum conditionis: quia etiam illius motivum formale, erit nonnisi Dei dictio: ob supra dicta. Unde etiam illa fides naturalis, supposita revelatione, habet objectivam infallibilitatem summam; licèt non habeat summam, petibilem à ratione principii & sui ordinis: nam ejus principium est intellectus, qui falli potest, & ordo est naturalis.

Instat Quartò Sufficit motivum partiale fidei esse revelationem, si quidem eo ipso, quòd revelatio Dei sit motivum partiale, non poterit existere assen-

403 assensus supernaturalis, non existente re ipsa revelatione Dei: defectus enim motivi partialis, sufficit ad defectum totius assensus.

RESPONDETUR. Non sufficere ad assensum infallibilem, ut unum nonnisi partiale motivum sit infallibile: quia Conclusio sequeretur debiliorem partem, & stare debet principium Propter quod &c. Concedo defectum fidei ex singulis posse haberi, adeoq; si desit revelatio: sed quærere restat, quomodo bonum actus fidei infallibilis, haberi possit, si non sit ex integra causa, non habendo scilicet adæquatè motivum infallibile.

INSTAT Quintò. Infallibilitas & certitudo, non convenit assensui supernatu-
404 rali ex objecto formali, sed ex modo tendendi: nam idem objectum formale, respicit assensus naturalis fallibilis, & incertus Ergo quamvis assensus fidei moveatur ex revelatione in consortio aliorum non infallibilium, tamen assensus erit infallibilis, ratione existentiæ revelationis.

RESPONSUM supra Certitudinem objectivam peti ex formali, eamq; reperiri etiam in fide naturali, quæ fallibilis est ratione principii, sed non ratione formalis motivi: quod idem supponitur in utraq; fide: quantumvis certitudo subjectiva possit haberi ex modo tendendi. Casu autem quo moveatur sive naturalis sive supernaturalis fides, vera revelatio-
405 ne, in consortio aliorum fallibilium; si illa accipiantur non per modum motivi, sed conditionis applicantis, erit assensus infallibilis: secus si assumantur ut motivum: neq; enim posset esse assensus infallibilis, si motivum illius non foret infallibile, saltem ex parte.

Ad Auctoritates quod attinet quas objicit Concedo verum esse quod dicit August: Lib: contra Epist: fund. epist. 4. Tenet me in Ecclesia consensus omnium populorum, tenet me veritas miraculorum & Epist. 9. Infirmata Catholicorum auctoritate; jam nec Evangelio credere potero: quia per eos illi credideram. Sed his locis aliisq;, quæ recitat, non tribuitur. motivis illis ratio formalis motiva credendi: neq; enim illic quidquam de 406
hoc motivo. Deinde admittimus & nos motiva credibilitatis in fide, quæ sunt quasi inchoativa, ut postea fides, suo nitatur fundamento.

OBJICIT Sextò Argumentum quod sibi opposuit Rosm: Si prima veritas crederetur propter revelationem, non crederetur propter revelationem quamcunque, sed propter infallibilem Ergo veritas Divina creditur, ut objectum materiale, propter se ipsam, ut objectum formale; ex quo sequitur processus in infinitum: quia quando creditur veritas Divina ut constituens Revelationem Divinam in esse infallibilis, vel creditur propter se ipsam independenter à revelatione vel dependenter. primum non; quia omnis 407
actus fidei innititur revelationi. Si secundum dicatur, redit argumentum cum non credatur propter revelationem quamcunq;, sed infallibilem, de qua ipsa redit quæstio, quomodo credatur?

RESPONDETUR. Non dandum tunc processum in infinitum: quia crederetur quòd est veritas Divina propter infallibilem revelationem, quæ tamen, quia sibi ipsi esset infallibilis, terminaret processum.

OBJICIT Septimò Arriaga d. 1. n. 58. Antequam homo credat, debet habere prudentia motiva credibilitatis Ergo etiam ut credat Deum esse veracem.

RESPONDETUR Concedendo totum. Sed illis motivis positis, negatur posse 408
formari actum fidei, nisi propter Quia *Deus dixit*.

INSTAT. Ponamus Angelum aliquem incapacem erroris & mendacii, nunquid propterea, nisi quis rationem aliquam ejus veracitatis mihi proponat, potero ego prudenter dicere Credo illum Angelum esse essentialiter veracem, quia de se dicit.

RESPONDETUR. Non posse credi prudēter nisi positis prærequisitis Cæterum in consequenti, illisq; suppositis, si volo elicere actum fidei de illius veridicitate, non potero id facere, nisi propter, quia dicit de se.

Pun-

409 **Punctum Difficultatis V.**

Infertur qualis sit processus in Actu Fidei.

Syllogismus quem aliàs appellavimus *Fidelem*; in principiis nostris est talis. Omne quod Deus dicit, est credendum quia Deus dicit. Sed Deus dixit v. g. se esse incarnatum. Ergo Deum esse incarnatum, credendum est quia Deus dicit. Ubi major pro motivo habet Dei veracitatem, quæ se habet per modum motivi, ita tamen ut actus ille fidei, sit mediatus, quia fit propter motivum, quod est Deus dixit, Minor autem habebit assensum immediatum, quia ipsum Ly *Dixit Deus* complectetur. Conclusio etiam involvet a-
410 ctum fidei, quia involvet ipsum Ly *Deus dixit*. Sic debere formari prædictum Syllogismum ostendunt superiùs dicta, & infra dicenda, ubi de motivis credibilitatis.

Quæ contra objici possent desumi possunt ex Haunoldo aptando ea quæ ipse opposuit Syllogismo fideli, prout eum formavit Lugo. *Hinc cum illo*

Objicitur Primò Ex iis quæ habet libro tertiò num. 69. Revelationes Dei non debent esse inutiles; sed conducere ad instructionem nostræ ignorantiæ: juxta illud Pauli, quòd omnis scriptura Divinitus inspirata, utilis sit ad docendum: si autem tenet prædictus Syllogismus, non ad aliud servit, quàm ut assentiamur veracitati, reflexè, propter eandem vera-
411 citatem, directè cognitam hoc autem nullam habet æstimabilem utilitatem.

Respondetur Inprimis retorquendo argumentum: Sic in Principiis suis formavit præsentem Syllogismum Haunoldus Omne quod Deus summè verax revelavit, esse incarnatum, est incarnatum. Sed verbum est aliquid, quod Deus summè verax revelavit esse incarnatum Ergo Verbum est incarnatum Qui Syllogismus si argumentum tenet, non procederet debitè, quia non esse utilis ad instructionem nostræ ignorantiæ; quid enim instructionis habet, quòd scilicet Revelatio, inferens esse incarnatum, inferat esse incarnatum; & si inutile est, assentiri veracitati reflexè, propter eandem veracitatem, directè cognitam, nec in præ- 412
senti adfert utilitatem assentiri Revelationi esse incarnatum quod est incarnatum; aptabiturq; intento Lugonis quod pro se adfert Objiciens: & si est utile, credere quòd id sit incarnatum quod Deus summè verax revelavit incarnatum, utile etiam erit credere id quod Deus dixit, quia Deus dixit. Deinde: fortè hoc argumentum non petit formatum superius Syllogismum: potiùs enim in illo ostenditur fidei motivum esse Ly Deus dixit, & non inducitur assensus veracitati reflexæ, propter veracitatem directe cognitam. Deniq; ostenditur utilitas prædicti Syllogismi, quia scilicet inducitur Fidelis in æstimationem veracitatis Divinæ, quam solam apprehendit. 413

Objicitur Secundò Si ita formandus est ille Syllogismus, sequitur, nullum mysterium fidei credi directè, sed semper reflexè: quod est contra omnium sensum.

Respondetur Quòd sit in oppositum sensus communis Doctorum, non satis liquet. Cæterum distingvenda est hæc reflexio: nam si nomine reflexionis veniat, quòd scilicet nullum sit mysterium fidei (excepta prædicta Majore) quod non credatur nisi propter Ly Deus dixit, cui jam præbitus est in Majori assensus: hoc sensu, concedo omne mysterium fidei, reflexè cognosci, licet non cognoscatur, aliqua alia reflexione, Imo puto non posse aliter exprimi creditionem de 414
Incarnatione nisi per terminos prædictæ conclusionis Credo enim Incarnationem, formalissimè importat assensum, quia Deus dixit, cum omne credo, sit assentior propter Ly Dixit. Per quod etiam ostenditur bonitas prædicti modi formandi Syllogismum, quia solus ille importat actum credendi mysterio, qui actus credendi, cingitur illa conclusione, cingiq; debet.

Objicitur Tertiò Si tenet prædictus Syllogismus posset ex duabus præmissis affirmativis inferri Conclusio negativa, quod est contra Regulas Logicæ Probatur Seqv: exemplo Quidquid Deus dicit est verum Sed Deus dicit Adamum non

415 non obedivisse præcepto Ergo Adam non obedivit.

Respondetur Syllogismi prædicti hanc debuisse formari conclusionem Ergo Adamum non obedivisse præcepto, est verum; quæ propositio non est negativa, sed affirmativa. Et certè aliud est formari Conclusionem Negativam, & aliud subjectum poni Negativum cum copula affirmativa. Ex duabus affirmativis non potest poni Conclusio Negativa ut demonstrant Dialectici; potest poni subjectum Negativum, ut in præsenti ponitur, præcipuè cùm hoc ipsum subjectum Negativum præcesserit cum sua Negatione, in præmissa affirmativa.

Quæres Quid sit tenendum de Syl-
416 logismo prout eum formavit Haunoldus num. 72. Omne quod Deus summè verax revelavit esse incarnatum, est incarnatum: Sed verbum est aliquid, quod Deus summè verax, revelavit esse incarnatum. Ergò verbum est incarnatum. Videtur non legitimè, nec secundùm conditionem credendi, formari hic Syllogismus. Nam in primis motivum illius Majoris nullum ponitur, etsi dicatur esse in terminis Nota, facient in contra, argumenta superiùs allata. Si dicatur credi illam, exprimi debuisset motivum credendi, ut superiùs dictum. Deinde debet hic Syllogismus ita formari, ut assensus Conclusionis, contineat immediatè, non tantùm articulum fidei, sed etiam ipsum
417 credendi actum, idq; ex eo: Quia Conclusio, est ultimum complementum & definitivum ut ita dicam assensûs, quiesque affirmandi vel negandi in illa linea. Porrò Ly verbum est incarnatum non ostendit quidquam de illa creditione, sed simplicem affirmationem, quòd verbum sit incarnatum, adeòque non habet quidquam de linea credendi, nec habet expressionem ipsiusmet fidei, seu assensûs quia Deus dixit, quòd tamen requiritur, ad actum fidei: idque ex eo: Quia Conclusio Syllogismi fidelis, importat jam definitum processum, qui erat necessarius ad credendum, exprimereque debet assensum distinctum à reliquis assensibus, quod non exprimit illa propositio. Ergò verbum est incarnatum: & sicut Con- 418
clusio Metaphysica, exprimit assensum debitum Metaphysicæ, Conclusioque Metaphysica, debet esse formalissimus Metaphysicus actus; ita & Creditio, includi debet in Conclusione Syllogismi fidelis, quia illa, est formalissimus Actus fidei.

Difficultas III.

Revelatio extrinseca quomodo se habeat ad rationem formalem Propter quam Fidei?

Revelationem extrinsecam ingredi formaliter motivum fidei docet cum Communi Svar. Vasqv. Valentia, Koninck disp. 9. dub. 4. Lugo disput. 1. sect. 7. Pont. disp. 27. num. 7. Ripalda disp. 419
2. num 115. Arriaga disp. 2. num. 4. Oviedo contr. 2. num. 48. Negat autem Cajetanus & Aureolus.

Punctum Difficultatis I.

Distinguitur & Probatur Conclusio.

Præmitto Primò. *Revelationem dupliciter spectari posse. Activam* seu intrinsecam *& passivam* seu extrinsecam. *Activa* revelatio nihil aliud est, nisi ipsa veritas prima in dicendo, prout est actu principium internum, dictionis externæ. Passiva autem, est aliquid creatum, extrinsecumque signum, & effectus illius veritatis in dicendo, qualis est, exempli gratia interna illuminatio, formatæ voces à Deo.

Præmitto Secundò. *Conformiter hic* 420
de ista revelatione passiva discurrendum esse, ac discurritur de actu Dei libero: sicut enim communius, à non esse volentis mundum, ad esse volentis mundum, transit Deus mutatione ad extra in Creaturis facta; sic etiam à non esse dicentis actu, ad esse dicentis actu, transit Deus mutatione ad extra in Creaturis posita; hoc est signo aliquo, quo Deus manifestet suum conceptum de aliqua re, & illud signum dicitur revelatio passiva, vel extrinseca.

Præmitto Tertiò. *Posse aliquid spectare ad conceptum objecti formalis & non habere rationem objecti formalis.*

Ratio quia multa spectant ad conceptum aliquorum, & tamen non habent ratio-

421 rationem formalisativam eorum, ad quorum conceptum spectant. Nam exempli gratiâ, ad conceptum formalem relationis spectat terminus, non tamen est formaliter relatio. Item ad conceptum formalem privationis, spectat subjecti capacitas; non tamen illa subjecti capacitas, habet rationem privationis; cùm privatio sit non esse, jam autem capacitas illa, sit ipsum ens. Quod ipsum ulteriùs in hoc resolvitur: quia possunt aliqua ingredi conceptum formalis, non tantùm tanquam formalisativa, sed etiam tanquam petentia cointelligi ab ipsomet formali, etsi ipsæmet definitiones, non semper procedunt per causas intrinsecas, benè etiam id quod ingreditur conceptum
422 objecti formalis, poterit, non esse quid formale.

PRÆMITTO Quartò. *Non esse difficultatem. An revelatio Dei activa seu intrinseca sit objectum formale fidei.*

RATIO quia sic sumpta revelatio, est ipsa veritas prima in dicendo, quæ aliàs jam supponitur esse motivum formale.

PRÆMITTO Quintò. *In hoc solùm punctum difficultatis versari.* An scilicet revelatio passiva, communiùs vocata extrinseca, sit formale fidei.

DICENDUM Primò. *Revelationem passivam pertinere ad conceptum formalis objecti fidei.*

PROBATUR Primò. Impossibile est concipere rationem connotativam sine suo connotato: quia & conciperetur ut
423 supponitur connotativa ratio, & non conciperetur; cùm ipsum connotatum, sit illud, ratione cujus, illud objectum, est connotativum. Sed veritas prima in dicendo, prout talis in actu secundo, est ratio connotativa, & connotatum illius, est revelatio passiva. Ergò veritas prima in dicendo prout talis in actu secundo, non potest concipi, sine revelatione passiva. Subsumitur. Sed veritas prima in dicendo prout talis in actu secundo, est objectum formale fidei, & ultimum resolutorium, ut supra probatum est. Ergò revelatio passiva, pertinet ad conceptum formalem objecti fidei. Minor principalis probatur. Si veritas prima in dicendo, prout in actu secundo talis, non esset ratio connotativa revelationis ad extra, hoc 424
ipso non esset veritas prima in dicendo, prout in actu secundo talis. Quod ipsum probatur. quia tolle revelationem passivam, nihil potest ostendi, per quid transeat veritas prima in dicendo, à non esse dicentis in actu secundo, ad esse dicentis in actu secundo, Ergò apparet, quòd sine illa revelatione passiva, nō esset veritas prima in dicendo, prout in actu secundo talis.

PROBATUR Secundò. Illud pertinet ad conceptum formalem objecti fidei, quod ingreditur definitionem objecti formalis fidei. Sed revelatio passiva, ingreditur definitionem formalis objecti fidei. Ergò. Major probatur suppositione status quæstionis: quia scilicet nihil plus intelligimus per ingredi 425
conceptum formalis objecti, quàm ingredi definitionem objecti. Minor autem probatur. quia veritas prima in dicendo, prout in actu secundo talis, est definitio objecti formalis fidei, & hanc rationem ingreditur revelatio passiva. quod probatur: quia illam definitionem ingreditur esse in actu secundo talis; hic autem actus secundus, non est in Deo præcisè ratione, ipsius Dei, aliàs DEUS mutaretur. Ergò ratione aliûs extra Deum: & hoc est dicta revelatio passiva: cum ad dictionem illius prout internè completur, non possit pertingere, sine aliquo extrinseco, fides.

PROBATUR Tertiò His argumentis quæ infra in objectionibus ponuntur, quæ 426
saltem evincunt præjactam Conclusionē.

DICENDUM est Secundò. *Revelationem Dei passivam, non ingredi rationem objectivam motivi formalis fidei, seu non esse motivum formale fidei.*

PROBATUR Primò Au[illegible]ritate S. Thomæ, qui hîc quæst. 7. art. 1. in 6. ait: *Si in fide consideremus rationem formalem objecti, nihil est aliud, quàm veritas prima.* quod non dixisset, si revelationem extrinsecam, quæ non est veritas prima, sensisset ingredi rationem formalem objecti fidei. Et 3. parte, quæst. 7. art. 4. in 6. *Fides* ait *in quantum Virtus Theologica, est de quocunque non viso, sed solùm de Deo.* En Ly *solùm* excludit reliqua.

PROBA-

427 Probatur Secundò Argumento Negativo. Non sunt multiplicanda Entia sine necessitate. Ergò nec rationes motivæ & ultima resolutoria. Sed nulla est necessitas ponendi revelationem passivam plusquàm pro connotato motivi formalis fidei. Ergò erit nonnisi connotatum objecti formalis, non verò motivum formale fidei. Rursùs ex principio Negativo arguitur: quia si nihil obsit debemus fidei assignare motivum quàm maximè Divinum & quàm maximè in seipso infallibile: Sed si illi assignemus solam veritatem primam, assignabimus maximè infallibile in seipso motivum: nam quocunque Creato infallibili motivo, quale est revelatio passiva, magis infallibilis in
428 seipsa est, Divina infallibilitas & veritas. Ergò illa assignari debet.

Probatur Tertiò A pari & per virtualem inductionem. Tum quia rationem motivam objecti formalis Visionis Beatificæ nihil creatum ingreditur; sed ipsa Deitas in se, seu seipsam clarè revelans. Ergò & rationem motivam objecti formalis fidei nihil Creatum ingreditur nisi ipsa Deitas in se, in quantum est veritas prima. Et sicut quamvis transeat Deus à non esse se clarè manifestantis, ad esse se clarè manifestantis. nihilominus ipsa manifestatio passiva, non ingreditur rationem motivam formalem visionis. Sic etiam nec in fide ingredietur. *Neque valet si dicas* quia se non per aliud manifestat De-
429 us in Visione Beata. *Inferetur* enim. Ergò etiam non per aliud, habet rationem & Auctoritatem moventis. Deinde quamvis non per aliud manifestet se Deus; tamen per aliud à se, transit à non esse manifestantis se in actu secundo, ad esse manifestantis se in actu secundo; & hoc in genere principii effectivi est lumen: & in genere causæ ut ita dicam formalis, est ipsa visio Creata: quæ ipsa non ingreditur rationem objectivam beatitudinis, sed est ut quo, & tanquam tendentia ad Beatificativum. Sic etiam revelatio passiva, cùm sit effectus Divinæ veritatis manifestantis, non erit etiam motivum formale objectivum: & sicut in hoc concreto: Deus est in actu secundo se manifestans, quidquid creatum est, rationem motivam 430
non ingreditur. Sic nec in hoc concreto: Deus est in actu secundo revelans, quidquid creatum est, ingredietur rationem objectivam motivam. Jam autem paritatem fidei & visionis fundat Auctoritas S. Pauli, *nunc in speculo, & in ænigmate. Neque valet ulteriùs si dicas.* Quòd repugnet beari aliquo Creato, consequenter nihil creatum ingredi potest beatitudinem: dicam enim similiter, repugnare huic termino *summè infallibile* niti aliquo creato: quia quod creatum est, hoc ipso, summè, quâ tale, infallibile non est, etsi per te non repugnat, saltem inadæquatè aliquid creatum ingredi motivum actûs summè infallibilis; urgebitur quòd per te, non repugnet aliquid creatum, bea- 431
titudinem formalem inadæquatè constituere. Tum quia non videtur esse major connexio inter Deum ut in actu secundo dicentem, & ejus passivam revelationem, quàm sit inter verbi gratiâ relationem & terminum, inter actum Dei liberum & ejus connotationem: & universaliter quàm sit nexus inter entia connotativa, & eorum connotata. Sed in istis, terminus & connotatum, non ingrediuntur rationem objectivam, sed merè se habent per modum extrinsecorum & petentium nonnisi cointelligi. Ergò etiam idem dicendum de revelatione passiva, comparata ad veritatem primam in dicendo. In aliis etiam materiis signum non transit in rationem formalem signati, verbi gra- 432
tiâ fumus est signum naturale ignis, nec transit in rationem formalem ignis. hedera est signum vini vendibilis, nec transit in rationem formalem vendibilitatis. Sonus vocis, est signum conceptûs, nec transit in rationem formalem conceptûs. Ergò & revelatio passiva, quæ est signum motivi formalis fidei, hoc est Dei dicentis, non transibit in rationem motivi formalis.

Tum quia in fide humana, si rigorosè loqui vellemus, verba præcisa Petri, non habent rationem motivam assensûs: verba enim non plùs habent, quàm quòd sint signa ex placito, interni conceptûs. Unde non est, cur illis tribuatur vis motiva, nisi

433 nisi tanquam signis veritatis, & applicationibus illius. Dixi *rigorosè* loquendo: quia moraliter, cum nostra fides & cognitio à sensibus pendeat, secundùm hoc, etiam verbis, rationem motivi damus. Et certè pone verba sola, & non adde illis veracitatem Petri, quam habebunt vim ad conconciliandam sibi fidem. pone autem veracitatem Petri, pone item me perspicere conceptum illius ad me directum, certè eo casu movebit me veracitas Petri. Ergò apparet verba assumi non tanquam motivum, sed nonnisi tanquam instrumentum illius, quod solum me movet. Rursus inter Angelos datur etiam fides, ut ita dicam Angelica, secundùm quam, unus, credit alteri dicenti, quæ
434 dictio Angelica, in quantum stat in directione conceptûs, certè in hac sententia, fides Angelica innitetur soli præcisè conceptui Angeli, quem mihi manifestat. Ergò etiam fides Divina, potest inniti soli Authoritati Divinæ, licèt requiratur tanquam conditio, & aliquid extrinsecum: quia ego non possum penetrare ad internam Dei locutionem. Sed finge per impossibile te attingere ad Dei conceptum & dictionem internam, ipsam in se, & non te videre, ipsummet Deum, nec te habere evidentiam visionis: eo casu, cur non poteris credere, & tamen tunc, nullum extrinsecum erit motivum tuæ fidei. Ergò apparet, rationem motivam, soli illi competere dictioni internæ, quantumvis
435 requirat aliquid extrinsecum, eo quod ad ipsam dictionem internam pervadere non possimus.

Punctum Difficultatis II.

Fundamenta in Oppositum.

OBJICIUNTUR Primò Variæ Auctoritates Scripturæ & Patrum quæ videri possunt apud Suarez, Valentiam & Arriagam, quæ ostendunt in assensu fidei, attendi ad revelationem Divinam, ejusque testimonium.

RESPONDETUR Explicando has omnes Auctoritates, quòd procedant de testimonio & dictione Dei activa, non verò passiva, nisi tanquam connotato, applicatione, effectu illius prioris. Vel cer- 436
tè tribuitur revelationi passivæ Auctoritas Divina figuratè & tropicè, nempe signum accipiendo, pro re signata.

OBJICIT Secundò Lugo Se non intelligere, quomodo prima veritas sit tota ratio formalis assensûs, revelationem verò non esse rationem formalem, sed solùm applicantem: Non enim minùs assentior mysterio Trinitatis quia Deus revelat, quàm quia DEUS est prima veritas, nec minùs me movet unum quàm aliud, sed utrumque per modum duplicis præmissæ. non autem videtur, quo modo una præmissa sit per modum rationis formalis motivæ, & alia per modum Conditionis.

RESPONDETUR Revelationem si su- 437
matur activè verè esse rationem motivam formalem; & solam veritatem primam præcisè, prout non dicit veritatem primam in dicendo, non esse sufficiens motivum fidei: licèt revelatio passivè spectata, non sit istud motivum, sed connotatum motivi. Illud quod adfert de duabus præmissis non urget: assumitur enim hæc Major: quòd aliquid ingrediatur præmissam, non est eo ipso objectum formale motivum assensûs, vel ratio formalis. Probat hoc Inductio. Quia quando dico in præmissa, ignis applicatus urit, hic ignis est applicatus. Ergò urit. non sequitur exinde applicationem, esse rationem formalem igniendi, quæ ignitio, est objectivè sumpta Conclusio, cum For- 438
malis Conclusio sit Actus, de illa ignitione. Rursùs possunt poni in præmissis, ipsa motiva credibilitatis dicendo verbi gratiâ. Omne quod Deus dicit, & est mihi per motiva credibilitatis evidens moraliter illud credendum est, nec tamen eo ipso motiva credibilitatis, sunt ratio formalis credendi, quæ omnia accipienda hoc sensu, quòd scilicet applicatio verbi gratiâ non sit ratio formalis, respectu objectivè sumptæ Conclusionis, licet sit ratio formalis, respectu sumptæ formaliter; ita ut etiam revelatio passiva, non sit ratio formalis, respectu sumptæ objectivè Conclusionis fidei. Quorum omnium Ratio est: quia præmissæ non sunt de-

439 terminatæ, ut in illis nonniſi rationes for-
males ponantur; cùm poſſint etiam poni
Conditiones. quâ Majori ſtabilitâ, aſ-
ſumitur aliud principium, quòd idem de-
beat eſſe objectum Concluſionis, quod
eſt præmiſſarum. Si ergò præmiſſæ ali-
quid important, nonniſi pro Connotato,
& non tanquam rationem formalem, eti-
am Concluſio reſpiciet illud tanquam
Connotatum, & non tanquam rationem
formalem. Quia ergò ex dictis ſupra,
revelatio paſſiva, ingreditur quidem
præmiſſam aſſensûs fidei, ſed ingreditur
tanquam Connotatum, fit ut revelatio
paſſiva, non ſit motivum formale fidei.
Hæc ergo propoſitio, Quod ingreditur
præmiſſam aſſensûs credendi, eſt moti-
440 vum credendi. diſtinguitur: eſt motivum
credendi, ſi non ingrediatur tanquam
connotatum Concedo propoſitionem.
Nego autem ſi ingrediatur, tanquam
Connotatum.

Instat Primò Koninck. Id in aliquo
aſſenſu habet rationem objecti formalis,
quod eſt medium ſeu ratio nos movens ad
aſſenſum, ut patet in aſſenſu Concluſio-
nis ob evidentiam præmiſſarum & conſe-
quentiæ. Atqui ratio, movens me ad aſ-
ſenſum fidei Divinæ, eſt teſtimonium
Dei, ideò enim credo: quia Deus teſtifi-
catus eſt. Ergò.

Responsum diſtingvendo Minorem.
Ratio movens ad aſſenſum, eſt teſtimoni-
um Dei activum, & ſecundùm id quod di-
441 cit intrinſecè. Concedo Minorem. teſti-
monium Dei, ſecundùm quod ſpectatur
paſſivè, & tanquam aliquid extrinſecum
connotatumque movet me. Nego mi-
norem. Paritas etiam de præmiſſarum
evidentia & conſequentiæ non tenet, quia
poſito, quòd illa evidentia Præmiſſarum
& Conſequentiæ, non eſſet motivum aſ-
ſentiendi, non poſſet reperiri ratio ulla
aſſentiendi Concluſioni. Quamvis au-
tem ratio aſſensûs fidei, non ſit revelatio
paſſiva, ſed ſe habeat nonniſi per modum
connotati, manet adhuc motivum, nem-
pe veritas prima in dicendo, quoad ſua
intrinſeca ſpectata.

Instat Secundò. Ex dictis ſequi,
quòd revelatio paſſiva reſpectu aſſensûs
fidei, ita ſe haberet, ſicut ſe haberet lo- 442
cutio ejus, qui mihi oſtendit aliquam Con-
cluſionem ſequi ex præmiſſis per ſe notis,
hoc autem apertè eſt falſum, quia ſic res
creditæ, deberent aliunde quàm ex teſti-
monio Dei habere, quòd ſint veræ.

Respondetur. Concedo interim ſe-
quelam ſi procedat de revelatione paſſi-
va. Res etiam creditæ habebunt aliunde,
quàm ex teſtimonio Dei paſſivè ſumpto,
& ſecundùm Connotata, ſuam verita-
tem: nempe à teſtimonio Dei ſumpto a-
ctivè, & ſecundùm ſua intrinſeca.

Instat Tertiò. Ad Objectum for-
male fidei, requiritur vera Dei teſtifica-
tio: ſola autem interna Dei locutio, niſi
accedat aliquod externum ſignum, ne-
quit reſpectu noſtri eſſe teſtificatio, ex- 443
ternumque illud ſignum, componet unam
cum interno actu, locutionem.

Respondetur. Argumentum mul-
tùm probare, quia probaret cœnæ par-
tem, eſſe tempus veſpertinum, quia niſi
illud accedat, non erit comeſtio illa, cœ-
na. Directè ex dictis diſtinguitur minor.
Sola interna Dei locutio, niſi accedat ali-
quod ſignum, tanquam ratio formalis
motiva, non poteſt nos movere. Nego
Minorem. Niſi accedat tanquam Con-
notatum, applicatio, & præciſè ſignifi-
catio ejus quod habet rationem motivi.
Concedo Minorem. Diſtinctoque Con-
ſequenti Nego Conſequentiam. Com-
ponet autem paſſiva revelatio unam lo-
cutionem, unitate, quæ eſt inter ſignum 444
& ſignatum, inter connotativum & con-
notatum.

Objicit Tertiò Amicus. Teſtifica-
tio externa Dei, habet eandem certitudi-
nem, quam habet increata veritas. Er-
gò non minus infallibiliter movebit. An-
tecedens probatur. Nam teſtificatio Dei,
eſt actus ſecundus, directus, & impera-
tus à prima veritate: teſtificatio enim
Dei, eſt ipſa locutio Dei, per quam No-
bis ſua ſecreta manifeſtat: implicat au-
tem actum directum & imperatum à vo-
luntate Dei non habere eandem certitu-
dinem & infallibilitatem, quam habet
veracitas Dei: nam ſi actus hic poſſet eſ-
ſe fallibilis, & ipſa veritas prima, à qua
immedi-

445 immediatè dirigitur, fallibilis eſſet. Conſequentiam probat. Teſtificatio DEI, proponitur intellectui credentis, ut conſtituens unum cum prima veritate, & ut actus ſecundus, cum primo. Ergò non eſt ratio cur potiùs ſit conditio & non ratio formalis aſſentiendi.

RESPONDETUR Teſtificationem externam activè ſumptam, habere increatam ſummam certitudinem; non tamen teſtificationem externam paſſivè & ſecundùm connotata ſpectatam. Teſtificatio etiam Dei, nonniſi ſecundùm intrinſeca ſpectata, & activè, eſt actus ſecundus, imperatus à prima veritate: non enim actus ille, ſecundùm id quod dicit intrinſecè, eſt quid Creatum. Deinde cùm il-
446 la revelatio paſſiva, ſit quid Creatum, non poteſt ei identificari certitudo increata ſeu ſumma: conſequenter non erit ipſa ſecundùm ſe, motivum ſummè infallibile; ſed connotatum motivi ſummè infallibilis. Actus item ille imperatus, conſtituit Unum cum imperante, ſumptus ſecundùm id, quod dicit in recto, quoad intrinſeca & activè: nam ſumptus præciſè ſecundùm quòd connotat aliquid Creatum, conſtituit Unum Unitate ſigni & ſignati, connotativi & Connotati. Quando autem quærit Amicus, quid deſit revelationi externæ, quo minus ſit formale objectum, reſponſum eſt in probationibus Concluſionis.

INSTAT idem. Nequit intellectus
447 credentis, aſſentiri veritati revelatæ, niſi priùs ſaltem ratione, aſſentiatur revelationi Divinæ, ut à Deo teſtificatæ, quo poſito ſic urget. Vel intellectus credentis, credit hanc revelationem eſſe à Deo fide humana, vel divina. Si fide Divinâ habetur intentum, ſi humana, Contra eſt. Tum quia revelatio ipſa, ob infallibilem certitudinem quam habet, ut propria locutio Dei, eſt apta movere intellectum credentis, ad aſſenſum infallibilem fidei Divinæ. Tum quia ab aſſenſu in revelationem pendet aſſenſus in objectum revelatum, qui cùm ſit fidei Divinæ, non poteſt pendere ab aſſenſu fidei humanæ.

RESPONDETUR Nequit intellectus revelatæ veritati aſſentiri, niſi priùs aſſentiatur revelationi, modo proportio- 448
nato; hoc eſt, niſi fide divinâ aſſentiatur, tanquam motivo credendi ipſi revelationi activæ, paſſivè autem ſumptæ aſſentiendo, tanquam Conditioni. Caſu autem quo ipſa revelatio paſſiva tranſeat in ſpeciem objecti fidei, non aſſentiar illi ipſi ob illam ipſam tanquam motivum formale, quia illa ipſa non eſt ſummè infallibilis, cùm non ſit ſumma infallibilitas, quæ eſt Deus, ſed aſſentiar illi propter revelationem activam.

OBJICIT quartò idem. Revelatio unit primam veritatem cum objecto revelato, ut locutio externa internam nobis unit, quam nobis manifeſtat. Si autem unit veritatem primam cum objecto revelato, hoc ipſo non erit conditio ſed ratio for- 449
malis aſſentiendi. Quod ipſum probat: quia pura Conditio, nullam vim motivam in ordine ad effectum cauſandum confert cauſæ, ſed ſolùm tollit aliquod obſtaculum, quod cauſam impediebat, ne ſuam virtutem circa effectum exercere poſſit. Revelatio autem, ſpecialem vim motivam primæ veritati confert, ad movendum proximè intellectum credentis. quia revelatio, non ſolùm applicat primam veritatem intellectui credentis, ſed etiam illi communicat ſuam infallibilem certitudinem, quam ut locutio externa Dei, ab ipſo directa & imperata, habet.

RESPONDETUR. Si paritas teneat de locutione externa, illa pro nobis eſt: ſo- 450
nus enim vocis, non eſt motivum formale credendi, ſed Auctoritas formantis illum ſonum. Negatur etiam Minor, nempe quòd revelatio paſſiva communicet infallibilitatem veritati primæ, habet enim illam veritas prima à ſe, nec perficitur à Creatis. Objecto etiam credendo revelatio paſſiva non adfert ſummam infallibilitatem, hæc enim ſoli Deo competit. Hinc revelatio paſſiva, aufert nonniſi obſtaculum: quia ſcilicet ad internam DEI dictionem, quæ eſt motivum formale, pertingere non poſſumus, nec ſe illa nobis in hac vita immediate unit, niſi illâ mediante.

451 Punctum Difficultatis III.

De reliquis Fundamentis.

OBJICIT Quintò Quidam. Divina revelatio debet esse saltem motivum partiale fidei; quia Divina revelatio, est talis, ut ante illam, nihil priùs possit in actu secundo movere ad assensum fidei, & habet talem cum credendis connexionem, ut si quid de illis dixerit, necesse sit illa credenda, non aliter se habere. Quod totum fundatur in hoc principio: quia omne medium ac motivum noscendi aliquid, ideò est medium vel motivum, saltem partiale, quia sine eo nihil priùs movet, & cum noscendo necessariò connectitur. Quòd autem ante revelationem
452 nihil sit, quod prius moveat. Probatur: quia hoc esset veritas prima; hæc autem ante revelationem non movet: nam & ipsis Prophetis, æquè impossibile fuit moveri ad credendum; sicut impossibile est moveri Auctoritate Petri, sine ipsius dictione. Quòd verò etiam revelatio, necessariam habeat connexionem cum credendo, probatur: quia etiam illi, nullâ vi, potest subesse falsum.

RESPONDETUR. Immeritò assumi præcisè tanquam notam partialis motivi, nihil scilicet esse, quod priùs moveat. Nam Major priùs movet ad assensum, quàm Minor, neque tamen hoc obest minori, ne partialiter moveat ad assensum. Et quamvis postea intellectus ex connexio-
453 ne præmissarum inferat Conclusionem, tamen in illa connexione, semper una præmissa habet rationem prioris. Potiùs ergò partialitas motivi desumi debet ex notione partis, & ex notione ipsius motivi, prout condistincti à Conditione, de quo actum supra. In forma distinguitur Antecedens. Divina revelatio secundùm id, quod dicit in recto, est talis ut ante illam nihil prius possit in actu secundo movere assensum, idque per modum motivi formalis. Concedo Antecedens. Divina revelatio secundùm id, quod dicit in obliquo, & importat aliquid Creatum est talis. Nego Antecedens. Licèt illa ipsa revelatio passiva, habeat rationem primi in ratione signi; nullum est enim signum dictionis Divinæ internæ prius, ipsâ di- 454
ctione externâ. Quando autem idem dicit, sensum esse fidelium, qui dicunt se credere, quia DEUS revelavit, id benè accipi potest de revelatione interna tanquam motivo, de externa tanquam signo. Quod ipsum signum, habet quidem connexionem infallibilem cum credendis, sed non summam, quia connexio illa quæ est cum credendis increatæ veritatis, major est, quàm connexio alicujus Creati

Instat per varias Paritates.

PRIMA PARITAS est. Præmissa utraque habet rationem motivi formalis, nec est altera ex illis quæ sit tantùm Conditio. Ergò tam veritas prima, quàm revelatio, habebunt se per modum motivi, 455
nec revelatio solùm erit Conditio.

RESPONDETUR. Si sit, res de revelatione activè sumpta Concedo totum. Si de passivè sumpta disparitas est: quia hoc ipso si utraque præmissa non esset ratio motiva, definitio Syllogismi salvari non posset, quia non esset ex his positis: sed nonnisi ex hoc posito; tota autem essentia fidei salvaretur, imò & meliùs, (ut dictum supra,) posito quòd revelatio nonnisi activè sumpta, sit formale fidei: adhuc enim actus ille inniteretur veritati primæ in dicendo. Rursùs Syllogismus innititur illi principio; quæ sunt eadem uni tertio. hinc in ratione commensurandi extrema cum tertio tota ratio illius consistit. Unde habere rationem moti- 456
vi in Syllogismo, est habere commensurationem cum medio. Cùm autem utraque præmissa dicat hanc commensurationem; utraque habet rationem motivi. Nulla autem talis ratio ostendi potest, quæ quia convenit & veritati primæ dicenti activè sumptæ, & simul revelationi passivæ, ex eo ipso quia illis convenit, exigat fundare in utraque illa, rationem motivi formalis.

SECUNDA PARITAS est. Unio non se habet tanquam Conditio unibilium. Ergò neque revelatio, quæ est quasi Unio quædam veritatis primæ cum objecto revelato.

RESPONDETUR In principiis Nostris Unio

457 Unio non se habet tanquam conditio Unibilium: quia identificatur realiter Unibilibus in circumstantia modalitatis, Unibilia autem sibi ipsis non sunt Conditio. In principiis communibus modalium disparitas est; quia Unione in ordinem nonnisi conditionis redactâ, nullum aliud formale, ut quo, potest ostendi, quod constituat Unibilia in ratione Unibilium; redactâ autem revelatione passiva in ordinem nonnisi connotati, potest adhuc ostendi ratio formalis assentiendi, scilicet veritas prima in dicendo activè & quoad sua intrinseca spectata. Denique hoc quod est Unio impropria, potest habere rationem Conditionis, & non rationis formalis, ut videre est in approximatione: quia au-
458 tem revelatio passiva, habet rationem Unionis non rigorosæ, poterit stare in ordine præcisè conditionis. Et secundùm hanc responsionem, solvi debet alia paritas, quæ arguit quòd sicut actio non est conditio agentis, sic nec debeat esse revelatio passiva.

Tertia Paritas est. Lumen intellectûs, non est sola conditio intelligendi. Ergò nec revelatio.

Respondetur. Si per lumen intellectûs intelligantur præmissæ hæ non possunt habere rationem conditionis. Si autem per lumen intellectûs intelligatur ipsa potentia intellectiva, hæc non potest habere rationem conditionis: quia non potest ostendi aliud, quod se habeat per
459 modum principii, potest autem ostendi, quid se habet per modum motivi, ad assensum fidei quantumvis hujus motivi sit merum connotatum, revelatio passiva.

Objicit Sextò Ripalda. Eo differt conditio objectiva ab objecto formali assensûs, quòd assensus innitatur in veritate objecti formalis, & non conditionis. Item quòd objectum formale, debeat esse svadibile intellectui, ut præstetur assensus. At assensus fidei innititur veritati revelationis: quia non sufficit ad illam revelatio solùm apparens. Item revelatio svaderi debet, ut intellectus præbeat assensum objecto revelato, non est mera conditio sed objectum formale.

Responsum Assensum fidei inniti in veritate revelationis activè sumptæ; illa- 460
que activè sumpta svaderi debet ut intellectus credat, licèt petat illa veritas cointelligi secum revelationem passivam.

Instat Primò Quidquid pertinet ad Connexionem Auctoritatis Divinæ cum re attestata, est objectum motivum fidei: fides enim movetur illa connexione. At Divina attestatio, pertinet ad hanc connexionem: quia Auctoritas Divina secundùm se, non est connexa cum objecto, sed mediâ attestatione. Ergo attestatio pertinet ad formale.

Respondetur Majorem esse falsam, quia nec quod pertinet ad ignitionem est ratio formalis igniendi: nam approximatio pertinet ad ignitionem, non pertinendo ad rationem formalem igniendi. 461
Minor etiam vera est de pertinentibus in recto, non de pertinentibus in obliquo: quia pertinentia in obliquo, nonnisi connotantur.

Instat Secundò. Licet cognosceretur objectum obscurè in Attributis Auctoritatis Divinæ absque attestatione Dei, ut cognoscitur clarè à Beatis, ea cognitio non pertineret ad fidem. Ergò fides sumit suam speciem, ab attestatione Dei.

Respondetur Si quis obscurè cognosceret aliquid in veritate prima in dicendo ad se directa, etiam sine externo signo, Nego quòd is actus non esset actus fidei, verè enim adhuc haberet formale fidei.

Instat Tertiò. Actus fidei est obscurus, ab objecto formali cognito obscurè, 462
at sola revelatio Dei & non Auctoritas, est cognita obscurè Ergò illa est objectum formale. Et sicut Visio Beata, non solùm est conditio sed objectum formale spei Theologicæ, ita & in præsenti, erit objectum formale revelatio.

Respondetur. Negando quòd veritas prima in dicendo activè spectata, non sit obscurè cognita. Visio item Beata, non est conditio spei, sed solùm objectum materiale. Consequentia etiam non tenet ex dictis contra alias paritates.

Objicit Septimò Rosmer. Revelatio habet triplicem respectum. *Primò* ad Deum attestantem. *Secundò* ad rem testificatam.

463 ficatam. *Tertiò* ad intellectum credentis, licèt prout habet respectum hunc tertium, possit esse pura conditio; tamen secundùm duos priores respectus, potest esse motivum formale.

Responsum. Etiam respectu primo & secundo, non posse revelationem passivam habere rationem motivi formalis. Et sicut connotatum extrinsecum non est ratio formalis libertatis Divinæ; ita nec revelatio passiva, comparata ad Deum testificantem habebit rationem motivi formalis.

Instat Revelatio Divina creditur vel saltem credi potest fide Divinâ, sed non creditur ut objectum materiale. Ergò ut formale.

464 Respondetur Hoc argumentum supponere hanc Mojorem. quod creditur, creditur vel tanquam materiale vel tanquam formale, quæ Major falsa est, quia potest credi aliquid tanquam Connotatum formalis. Negatur item quòd revelatio passiva, non possit esse id, quod creditur adeòque objectum materiale; licet revelatio activa credatur tanquam objectum formale, dum assentior mysterio revelato.

Addo contra eundem. Rigorosè loquendo non credere nos propter connexionem revelationis Divinæ quâ talem, sed propter id quod connectitur hoc autem quod connectitur tanquam ratio motiva, est revelatio activa, quod connecti-
465 tur tanquam connotatum, est revelatio passiva.

Instat Primò Haunoldus lib. 3. num. 93. Fides reducitur ad verbum Dei & verbum Dei est causa & virtus causativa fidei, nec aliter reducitur ad Auctoritatem, quàm ad ipsam loquelam.

Respondetur Fidem reduci in verbum Dei tanquam causam fidei verbum 466
Dei accipiendo pro revelatione activa, in quam æquè ac in Auctoritatem Dei, reducitur fides. Sed Nego quòd agat de veritate passiva, quæ quia est quid creatum, non potest Dei Auctoritati æquiparari.

Instat Secundò. Illud tenet se ex parte motivi respectu fidei, per quod in ordine ad nos, ad impetrandum assensum fidei quâ talem, connectitur prima veritas, cum objecto. Atqui hoc facit revelatio. Ergò.

Respondetur Minorem & Conclusionem esse veram de Revelatione activa, quæ habet rationem connexionis cum objecto; cùm Revelatio passiva, habeat tantùm conditionem applicandi il- 467
lam connexionem: unde & objectis quæ scit Deus, non possumus assentiri nisi aliquid superveniat, per quod nobis innotescat hoc Deum scire, sed id quod innotescentiam facit est Revelatio activa, applicata per passivam.

Instat Tertiò. Syllogismum qui saltem virtualis est in actu fidei ingreditur Revelatio. Ergò est motivum.

Respondetur Id verum esse de revelatione activa, nam passiva tantùm applicat Activam.

Addo. Imaginabile quidem esse, quomodo ad actum supernaturalem sufficiat unum principium supernaturale eò quòd tribuat vires naturali, illudque elevet; sed quomodo præmissa involvens aliquid 468
increatum, tribuat vires præmissæ involventi aliquid creatum, non constat; imò nec tribuere debet ne Conclusio sequatur debiliorem partem, hinc & assensus, qui fieret propter aliquid Divinum, non esset Theologicus, si unà misceatur aliquid creatum, tanquam motivum.

DISPUTATIO II.

DE OBJECTIS FIDEI IN PARTICULARI.

Quæ in præsenti tractabuntur, solent ab aliis expediri sub titulo Revelationis, quænam sit sufficiens ad fidem: commodè tamen sub dicto titulo continebuntur, præcipuè post tractationem de objecto fidei, in communi.

QVÆ-

1 # QVÆSTIO I.

An Privatim Revelatum sit Objectum Fidei Divinæ?

IN præsenti, per privatam Revelationem non intelligitur Revelatio facta uni, vel aliquot personis. Nam colloquium Angeli cum Beatissima, erat Revelatio olim facta, uni personæ, de qua tamen nemo dubitat, quòd sit Objectum fidei. Non item nomine Revelationis publicæ, intelligitur hîc & nunc facienda revelatio, quæ sit in bonum Ecclesiæ, vel pluribus in eadem communitate facta: nam utrumque hoc publicitatis genus, pro præsenti materialiter se habet, nec excedens limites privatæ revelatio-
2 nis. Hinc nomine Publicæ revelationis, intelligitur, quidquid proponit, vel postmodum proponet Ecclesia, omnibus universaliter credendum, tanquam contentum in Scripturis & Doctrina Patrum; nomine autem Privatæ revelationis intelligitur quæcunq; alia.

DICENDUM est. *Privatim revelatum esse Objectum Fidei Divinæ.* Est Conclusio Suarez, Vasques. post illos Lugonis disputatione 1. sectione 11. Amici disputatione 2. sectione 3. Koninck disputatione 9. dubitatione 6. Ripaldæ disputatione 7. num. 7. Arriagæ, Oviedi. Contra Magistrum, Canum, Bannez, Sotum, & Valentiam hîc disputatione 1. quæst. 1.

PROBATUR Primò Auctoritate Tri-
3 dentini, cujus sessione 6. canone 16. est talis Textus. *Si quis magnum illud usq; in finem perseverantiæ donum, se certò habiturum absolutâ & infallibili certitudine, dixerit, anathema sit.* Ibidem autem capite 12. cùm definiisset quòd nec de prædestinatione, nec de Confirmatione sui in gratia, quisquam certò statuere possit, *Nisi*, inquit, *ex speciali revelatione; sciri non potest, quos Deus sibi elegerit.* Ubi utroque loco supponit Tridentinum, esse falsam hanc propositionem, Nempe ex speciali revelatione sciri non posse, quos Deus sibi elegerit: quæ scientia non est evidentia, cùm sit tota ex revelatione. Ergò erit scientia latiùs sumpta, pro quacunq; cognitione certa, adeoq; & cognitione fidei. Mentem hanc fuisse Patrum testatur Catharinus, 4
qui eidem Concilio interfuit, citatus à Lugone.

PROBATUR Secundò Ratione. Cui unitur ratio formalis fidei Divinæ, illud est Objectum fidei Divinæ, hoc enim intelligitur nomine hujus Objecti. Sed privatim revelato unitur ratio formalis fidei Divinæ: quia ratio formalis fidei Divinæ, est Dei dictio, quæ unitur privatim revelato: supponitur enim dictum à DEO, etsi non diceretur, hoc ipso non esset privatim revelatum. Resolvitur hæc ratio in hoc principium: Impossibile est eandem rationem formalem assentiendi, convenire diversis materialibus, & esse quidem uni rationem assentiendi, non esse autem alteri
rationem assentiendi. Sicut impossibile 5
est, ut animalitate & rationalitate constituatur Petrus in ratione hominis, & iisdem non constituatur Paulus; hinc si eadem ratio formalis assentiendi convenit tam publicè quàm privatim revelato, nempe veritas prima attestans, utrique erit ratio formalis assentiendi. *Neque valet si dicas*, quòd eadem albedo posita in pariete dealbet parietem; posita autem in Angelo, non dealbet Angelum: ita veritas prima conjuncta publicè revelato, extrahet illud ad rationem formalem Objecti fidei, non autem conjuncta Privatim revelato. *Disparitas enim est.* Nam formæ Physicæ, qualis est albedo, non hoc ipso quia uniuntur alicui subjecto, supponunt
illud capax; etsi junguntur subjecto in- 6
capaci, non tribuunt ei denominationem, ad quam tribuendam ordinantur. Formæ autem Logicæ seu rationes assentiendi, hoc ipso quia uniuntur per copulam Logicam, hoc est per particulam *Est*. Supponunt illud objectum esse capax illius formæ: quia si posita unione per copulam *Est* inter objectum & rationem assentiendi, non esset capax objectum assensûs; posita illic esset copula *Est* ut supponitur; non posita autem, quia cùm id non sit de materiali verum, quod dicit formale, non potest illic esse ex parte objecti particula *Est* sed particula *Non Est*. Quod si hoc ipso, quia uniuntur formæ Logicæ, supponunt subjectum capax, non ita se habebunt

7 habebunt ac formæ physicæ. Si non ita: quamvis physicæ non semper suam denominationem tribuant, semper tribuent Logicæ, adeòq; erunt ratio assentiendi.

PROBATUR Tertiò. Ut aliquid sit objectum fidei, non est necesse, ut verbi gratiâ In oriente dicatur: quia hoc est extra rationem formalem motivam fidei. Ergò nec est de ratione fidei publicè revelari; quia hoc ipsum publicum, est extra rationem assentiendi & motivam fidei, sicut & ipse locus.

CONFIRMATUR. Vera est hæc universalis: Omnis assensus supernaturalis factus propter Auctoritatem Divinam, est assensus fidei Divinæ: continet enim definitionem & definitum. Ergò si illam

8 negas, da quam placet: modò nihil contineat, nisi quod est verè objectum formale fidei, tenens se præcisè ex parte Auctoritatis Divinæ. ex qua tamen sequetur privatim revelatum posse credi fide Divinâ; posita autem veritate illius Majoris universalis. sequitur omnes particulares in illa contentas veras esse: atq; adeò assensum factum Privatæ revelationi, esse assensum fidei Divinæ: fit enim etiam hic, propter Auctoritatem Divinam.

RESPONDEBIS Primò. Privatim revelatum, si proponatur ab Ecclesia credendum, transire in objectum fidei Divinæ.

CONTRA quia privatim revelato, vel accedit ratio formalis assentiendi seu motivum fidei posita illa propositione, in-

9 formans privatim revelatum, cum antea illud non informarit. Vel non accedit. Si accedit. Ergò vel de novo aliquid revelatur Ecclesiæ. Cujus revelationis nullum fundamentum. Vel ipsa Auctoritas Ecclesiæ est objectum formale fidei, quod impugnatum est. Si autem non accedit, & tamen supponitur esse objectum fidei. Ergo in ante supponebatur habere hanc rationem, adeoque etiam in ante, erat quantum ex illo credibile fide Divinâ. Deinde ita se habet privatìm revelatum per ordinem ad propositionem Ecclesiæ; sicut & alii articuli, de novo in Tridentino definiti; qui tamen articuli ante propositionem Ecclesiæ erant ex objecto de fide. Ex quo etiam deduci solet credenda, quoad esse explicitum, successu temporis crevisse, sed non quoad esse revela- 10
tum successu temporis. Ergo & privatìm revelatum, ex parte objecti erit de fide, ante propositionem Ecclesiæ.

RESPONDEBIS Secundò. Privatim revelatum, si postea publicâ revelatione reveletur, transit in objectum fidei.

CONTRA. Non indiget privatim revelatum ut transeat in objectum fidei publicè revelari, cùm ante publicam revelationem, supponatur jam (ex dictis) præinformatum ratione Formali.

RESPONDEBIS Tertiò. Sufficit, ne privatim revelatum sit objectum fidei, quòd scilicet privatim & publicè revelatum, differant conditione ex parte Objecti se tenente. 11

CONTRA Negatur illas conditiones ex parte objecti se tenere. Et posito, quòd se tenerent, urget Ripalda non esse rationem, cur utramq; hanc diversitatem fides eadem complecti non possit.

OBJICIT Primò Valentia varias Auctoritates, in quibus dicitur, fidem fundari super fundamentum Apostolorum, in montibus Sanctis. Subditur enim Dominus narravit in scripturis populorum. &c. adeòq; publicè.

RESPONDETUR Communiter. Hæc omnia procedere de fide Universali. quo etiam modo intelligendus est S. Thomas, hîc quæstione 5. articulo 3. Et prima parte, quæstione 1. articulo 8.

OBJICIT Secundò. Non credens pri- 12
vatæ revelationi non est hæreticus: hæreticus autem est, qui discredit objecto fidei Divinæ. Ergò privata revelatio non est objectum fidei Divinæ.

RESPONDETUR Ly Hæreticus, secundùm communem acceptionem, notat contumaciam in discredendo objecto fidei Divinæ, prout proposito ab Ecclesia tanquam credendo ab omnibus. consequenter cùm privata revelatio non sit talis, illi discredens, non erit vocandus Hæreticus. Exinde tamen non sequitur, quòd illud objectum non possit credi fide Divinâ.

OBJICIT Tertiò. Si privatìm revelatum esset articulus fidei, daretur ansa multis

13 multis illuſionibus, prætenſionibus Spi-
ritus privati &c.

Respondetur Dandam anſam, ſi eſ-
ſet credenda imprudenter, & non habi-
tis ſufficientibus motivis credibilitatis, ſe-
cùs ſi oppoſito modo fiat. Spiritus etiam
privatus, in tantum malus eſt, in quan-
tum non ſe ſubdit Eccleſiæ, quod in præ-
ſenti non dicitur. Hinc ſi privatim ut præ-
ſupponitur revelatum, damnaret Eccle-
ſia, deberet cenſeri non revelatum, ob
infallibilem Spiritûs Sancti aſſiſtentiam,
quam in decernendo habet.

Reſolvenda ſunt inſuper aliqua quæſita.

Quæres Primò. *An Dei revelatio priva-
ta, poſſit obligare ad exhibendum aſſenſum, ſub
14 peccato infidelitatis, quamvis non proponatur ab
Eccleſia?* Si procedat quæſitum de eo,
cui fit revelatio.

Assero Primò. *Poſſe interdum illum obli-
gari ad exhibendum aſſenſum.*

Ratio. quia improbabile eſt, quòd
Prophetæ, quibus immediatè Deus reve-
labat, non fuerint obligati ad creden-
dum. quòd enim Deus illos mitteret ad
idem publicandum, id non auget majo-
rem obligationem: quia ille animus pu-
blicandi, eſt totaliter extra rationem
formalem fidei. Aut urgebit argumen-
tum à pari: obligat revelatio poſtea pu-
blicanda ut illi credatur. Ergò & priva-
tim poteſt obligare.

Assero Secundò. *Poſſe interdum non
15 obligari eum cui fit revelatio, ad exhibendum aſ-
ſenſum, imò obligari ne illum exhibeat.*

Ratio quia poteſt evenire, ut aliquis
non habeat ſufficientia motiva credibili-
tatis, quòd Sathanas non ſe transfigura-
rit in Angelum lucis. Jam autem unus-
quisque obligatur ad prudenter in rebus
agendum; & eò majori obligatione; quò
majorem rem aggreditur. qualis eſt ex-
hibitio aſſensûs, nonniſi Deo debiti.

Assero Tertiò. *Etiam poſitis motivis cre-
dibilitatis, quòd Deus aliquid teſtetur non eſt obli-
gatus, Cui revelatur, ad poſitivè ſemper præben-
dum aſſenſum, licet ſit obligatus ad non diſſenti-
endum.*

Ratio quia præceptum fidei ad poſi-
tivos actus ſemper non obligat, niſi cùm
urget præceptum; licet obliget ad nega- 16
tivum, hoc eſt ad non diſſentiendum;
quod etiam evenit circa publicè revelata.
Si autem procedat quæſtio non de eo cui
fit revelatio, ſed de aliis

Docet Lugo nunquam aut rariſſimè
obligari ad credendum objectum revela-
tum. Probat. quia nimirum quamdiu a-
liquis mihi nullo modo loquitur, nec me-
diatè nec immediatè, is non exigit à me
fidem; poſſumque me circa ea objecta
negativè habere, tanquam circa id, quod
ad me non attinet, etiamſi concurrant
tot motiva, ut non poſſim dubitare de ve-
ritate Revelationis & Rei veritate. *Hæc
Ratio*

Non Satisfacit. quia quamvis non
concedatur obligatio poſitivè eliciendi 17
actus fidei, id non provenit ex allato fun-
damento: Certè enim ſi Paulus immedi-
atè aliquid dicat Petro, & tamen Pauli
Auctoritas apud me æſtimetur; ſi mihi
Petrus referat id dixiſſe Paulum, nec pru-
denter negare poſſim illum hoc dixiſſe,
non minùs à me exigit fidem illius Aucto-
ritas, quam ſi ſermonem ad me direxiſſet,
omni eo eventu, quo ſi mihi immediatè
locutus fuiſſet, deberem ei credere. *Ut
difficultati ſolutio detur*

Assero Primò. *Qui motiva credibilita-
tis habet, quòd revelatio privata re verâ peracta
ſit, tenetur non diſcredere.*

Ratio. Quia præceptum de non ne-
ganda Auctoritate Divina, eſt negati-
vum, adeòque ſemper obligat, ubi in- 13
notuerit interceſſiſſe Auctoritas Divina,
ut hîc per motiva credibilitatis innoteſcit.

Assero Secundò. *Ex objecto loquendo
non intervenire obligationem ullam poſitivè cre-
dendi.*

Ratio quia non videtur unde oriatur
obligatio illa: neque enim hoc ipſo quia
Deus revelat aliquid, format ſimul præ-
ceptum credendi quoad omnes.

Assero Tertiò. *Ex ſubjecto intervenire
poſſe obligationem poſitivè credendi revelationi
privatæ, in circumſtantia ſufficientium motivo-
rum credibilitatis.*

Ratio quia poteſt ſpecialis dari in-
ſtinctus talem obligationem inducens a-
liæque circumſtantiæ.

19 QUÆRES Secundò. *Revelationi privatæ ex habitu ne fidei præbetur assensus, dum præbetur?*

ASSERO Primò. *Is cui revelatio facta est, ex habitu fidei assentitur.*

RATIO. Quia habitus extendunt se ad id, in quo reperiunt rationem suam formalem motivam; habitus autem fidei in illo cui revelatur, circa illam privatam revelationem, reperit suum motivum nempe Ly *Deus Dixit.*

ASSERO Secundò. *Eos qui habent motiva sufficientia credibilitatis de revelatione privata; quantumvis ad illos non sit directa revelatio; nihilominùs illi assentiri possunt ex habitu fidei.* Est assertio contra Lugonem.

RATIO. Quia ex habitu fidei assentiri
20 potest Revelationi privatæ is, ad quem
est directa. Ergò & alii quibus sufficienter proponeretur, vellentque consentire: nam in utrisq; reperiet Habitus suum Formale. Et sicut Habitus Metaphysicæ æquè inclinat ad assensus Metaphysicos, sive ad me direxerit Aristoteles notitiam suæ Methaphysicæ sive non; ita & in præsenti.

DICES cum Lugone. Ille assensus non potest resolvi ultimò in revelationem mediatam vel immediatam Dei; sed deberet resolvi in Auctoritatem humanam. non resolveretur in mediatam: quia hæc nulla, cum DEUS nullum nuntium ad audientem miserit, nec iis loqui voluerit. Non in immediatam præteritam: quia
21 hæc non constat immediatè ex terminis,
etiam obscurè quibus narratur, sed solum constat ex narratione referentis.

RESPONDETUR Illam Fidem resolvendam esse in Revelationem præteritam; quæ seipsâ movet, licet prærequirat narrationem ejus verbi gratiâ, cui facta est tanquam motivum credibilitatis, rationemque applicantem quòd facta sit Revelatio.

ASSERO Tertiò. *Casu quo tam is, cui facta est revelatio privata immediatè, quàm alii, quibus non est facta, velint illam credere, non habendo tamen sufficientia motiva credibilitatis, non assentirentur tunc fide Divinâ illi objecto.* Est assertio contra Lugonem.

RATIO quia non potest movere sese ha-
bitus fidei etiam ad objectum revelatum, 22
nisi præmotus, ita, ut indiget promoveri; sicut enim intellectus non potest moveri ad verum, nisi sibi proponatur, nisi illud apprehendat natura, sic nec Fides. quod ei commune est cum aliis potentiis & habitibus. Sed eo casu non habet habitus fidei requisita, in quibus in actum exire possit, quia prudentia supernaturalis etiam actum fidei dirigit; non dirigit autem sine sufficientibus motivis credibilitatis, simpliciter autem ille actus imprudenter fieret: imperaretur enim firmissimus, sine debito fundamento.

DICES Primò. Omnino ad illum assensum debere dari quartum habitum Theologicum.

RESPONDETUR. Quod non. Quia ille 23
assensus erit naturalis, ad quem tamen sufficit ipsemet intellectus, assumens pro motivo dictam Revelationem.

DICES Secundò. Actum illum fidei non fore simpliciter fidei, nec posse denominare fidelem, idque ideò quia modus assentiendi ex fide importat assensum firmissimum.

RESPONDETUR. Fidelem non denominat in præsenti materia, nisi actus supernaturalis, prædictus autem actus, esset ut dixi merè naturalis.

DICES Tertiò. Ab eodem habitu possunt elici actus non solùm perfectissimi; sed etiam minùs perfecti ut patet in charitate, quæ non semper vult æqualiter placere Deo: interdum enim amat DEUM 24
super omnia, ubi est nonnisi obligatio præcepti gravis, qui est imperfectior: interdum autem ita amat, ut se extendat etiam ad ea, ubi non est obligatio gravis. Possum item Petro assentiri firmiter, si mihi clarè constet de ejus testificatione; non ita autem perfectè, si mihi minùs clarè constet. Ergo etiam poterit à fide elici ille assensus, quamvis non habeantur motiva sufficientia credibilitatis, vel poterit etiam positivè discredi alicui objecto paruo quantumvis revelato.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia nihil deest habitui charitatis, quominus ad illum actum nonnisi mortalium exclusivum se extendat. deest autem (ex dictis)

25 dictis) fidei, directio prudentiæ supernalis, consequenter imperium assensûs firmissimi. Deinde cùm actus amoris sit actus liber, potest pro sua parte ipsa potentia elicitiva illius, & habitus, movere se vel non movere, modò servetur substantialis charitas non recedendi à DEO tanquam ultimo fine. Quia autem actus fidei est actus imperatus quidem à voluntate, elicitus tamen ab intellectu elevato, qui est potentia necessaria, hinc si habeat omnia requisita ad assentiendum, necessariò debebit assentiri, nisi motivum ipsum abjiciat, consequenter sive sint credenda quoad Materiam magna, sive non, necessario credi debent si habeantur requisita, necessario inquam credi debent,
26 (dum creduntur) actu certissimô.

Rursùs Substantialis charitas est in constitutione DEI tanquam ultimi finis quod stat cum hoc, quantumvis aliquis amet peccata venialia. Jam autem substantialiter fides stat in hoc credere scilicet Deo dicenti. & quia tam parva quàm magna dicit, si ei in parvis non credas, impetis ipsum substantiale fidei, ad eum modum quo impeteres, si vi charitatis non tantum deberes Deum tanquam ultimum finem constituere, sed ab illo non deviare, tunc enim, non detestatio venialis, ageret contra substantiam charitatis. Denique quia Veritas cùm in indivisibili consistat, hinc æquo pondere vel magno vel parvo objecto se conjungit. & si se-
27 mel est ratio assentiendi vere, semper erit. Hinc principium: Omne totum est majus suâ parte, æquè tenet de ligno centum palmari, atque de ligno monopalmari; Bonitas autem licet in Entitate sit indivisibilis nihilominus in modo opponendi se opposito, non æquè se habet; minus enim minori, magis se opponitur majori. Si autem ejus oppositio non in indivisibili consistit, poterit salvo substantiali charitatis, fieri oppositio mortali, quin fiat veniali: licet hanc majorem vel minorem oppositionem, excludat prædicamentum veri competens fidei. Huc etiam pertinent moralitates: quia Charitas Theologica est quædam amicitia Dei ad nos & nostri ad Deum. Ratio au-
tem in humanis amicitiæ vendicat, ut le- 28
ves offensæ non veniant in considerationem & dissolutionem amicitiæ: fides autem datur tanquam assensivum Actoritati Divinæ: hinc ubicunq; illa reperitur, habetur hoc, ad quod ex essentia sua ordinatur, reperitur autem, etiamsi Deus parva dicat. Unde etiam in humanis, levioribus offensis, non solvitur amicitia: semper autem est læsio Auctoritatis non credere, seriò affirmanti. Deniq; potest disparitas peti ex fide, quæ docet, quòd committens veniale non amittat charitatem; indefinitè autem docet, quòd non credens Deo sit infidelis, ex quo inferimus amittere fidem qui discredit.

QVÆSTIO II. 29

An mediatè Revelatum sit Objectum Fidei?

NOmine Immediatè revelati venit aliquid in seipso revelatum: nomine autem Mediatè revelati, venit, cùm aliquid revelatur non in seipso, sed nonnisi in alio.

Revelatio mediata dupliciter fermè dividi potest in Revelationem mediatam confusam, & in revelationem mediatam virtualem.

Mediata revelatio confusa est, cùm aliquid Deus in alio explicitè revelato, nonnisi implicitè revelat aliud. Revelatio autem mediata virtualis est, cùm in
alio actu revelato, aliud nonnisi tanquam 30
in radice & exigitivo revelatur. Hæc ipsa Revelatio mediata confusa, dividi potest in Revelationem definitionis in definito, in Revelationem partis in toto, in Revelationem particularis in universali. *Prioris* exemplum est, cùm revelatur Christus, verbi gratiâ, esse homo, confusè revelatur, quòd sit animal rationale. *Secundæ* exemplum, cùm revelatur quòd Christus sit homo, revelatur confusè quòd habeat animam, & hæc revelatio revocari quidem posset ad priorem: nam inter modos definiendi, est definitio per partes physicas: quia tamen in hac posteriori non attenditur ad utramque partem; sed attenditur nonnisi ad unam: cùm

31 tamen definitio utrâque parte constituatur; ideò adhuc hi modi distingvi possunt. *Tertiæ* revelationis exemplum est: Omnis qui invocaverit nomen Domini salvus erit; in qua universali confusè revelatur hæc particularis: Petrus invocans nomen Domini salvus erit.

Hâc explicatione terminorum peractâ. *Sit*

DIFFICULTAS. I.

An Revelato Definito sit de Fide Definitio?

AFfirmat Communis sententia. Negat Arriaga. prima parte disp. 1. & hic disp. 6.

32 DICENDUM est. *Revelato definito, esse de fide definitionem.* Supple si habeatur illius definitio. In idem recidet si dicas universaliter, Revelationem confusam sufficere ad fidem.

PROBARI solet primò Conclusio. Quia immediatè revelatum, est objectum fidei Divinæ: Confusè autem revelatum est immediate revelatum: quia objecta confusæ revelationis, immediatè continentur in revelato distinctè.

RESPONDERI posset. Argumentum non concludere: nam tota ista immediata continentia, fundatur nonnisi in identitate reali, quæ per arguentes non est sufficiens ut fundet articulum fidei: nam risibilitas est idem realiter cum esse homi-
33 nis: nihilominùs tamen per arguentes, etiamsi sit de fide Christum esse hominem, non est de fide esse risibilem.

PROBAT Secundò Suarez. Divina revelatio cadit super omnia sub illa universalitate contenta *adde* cadit supra totam Entitatem. Significatur enim nobis verum judicium Dei de adæquato objecto illius revelationis; & cùm in Deo non sit cognitio confusa, judicium illud Dei attinget, omnia illa contenta.

RESPONDERI posset Argumentum multum probare: quia probaret etiam risibilitatem Christi, esse de fide: non enim datur in Deo revelante Christum esse hominem, confusa cognitio & non adæquatè attingens objectum; cùm ta-
men in objecto quod est homo adæquatè 34
attacto, contineatur risibilitas. *Hinc aliter*

PROBATUR Tertiò Conclusio. Tum quia si confusè revelatum non esset de fide, verbi gratiâ revelato hoc, quòd Christus sit homo, si non esset de fide, quòd sit animal rationale, id ideò esset: quia quòd homo sit animal rationale, nullô modô id constat per revelationē, quamvis in re ipsa verissimum sit hominem esse animal rationale. Sed hoc non obest: sufficit enim de hoc evidentia Metaphysica. Quod ipsum probatur. Non est major necessaria evidentia ad assentiendum esse revelatum, quòd Christus sit animal rationale; quàm sit necessaria evidentia, quod hoc Deus dixerit, verbi gratiâ Christum esse animal rationale, sed ad hoc suf- 35
ficit evidentia moralis, sita in ipsismet motivis credibilitatis. Ergo multò magis sufficiet evidentia Metaphysica. Quando autem ad hoc recurrit Arriaga: Motiva credibilitatis habere aliud objectum id non convincit, quia motiva ad hoc adhibentur, & ea intentione assumuntur, ut manifestent, Ly *DEUS dixit*; quod respicit Fides. Et quamvis haberent aliud objectum rediret argumentum; cur tamen sufficiat antecedentia illorum motivorum habentium nonnisi moralem evidentiam, & cur in præsenti non possit sufficere evidentia Metaphysica. Etsi per ipsum Arriagam ut assentiamur Deum esse veracem sufficit, ut antecedat cognitio naturalis, quamvis illa 36
non sit evidens ut ipse vult hic disp. 1. num. 66; multò magis sufficiet evidentia hæc, quòd homo sit animal rationale. Tum quia ad credendum, quòd homo sit animal rationale, nec deficit objectum formale, supponimus enim Deum revelando, quòd Christus sit homo, simul revelare quòd sit animal rationale. Nec deficit ipse habitus: quia hic extendit se, ad quodcunque revelatum, & dictum à Deo. Nec deficit prudens fundamentum imperandi hunc actum, quòd Christus sit animal rationale: habetur enim fundamentum in ipsamet evidentia Metaphysica. Ergò credi illud poterit fide Divinâ.

Tum quia esse revelatum quod est revelatum;

37 velatum; sufficit ad esse revelatum; sed si reveletur definitum, revelatur & definitio, quod ipsum probatur, quia quando Divinus intellectus in dicendo ad intra, & noscendo, præscindere etiam virtualiter non potest. (suppono enim nunquam Deum formaliter præscindere) eorum uno revelato manet revelatum & aliud. Sed definitionem à definito, totum à partibus simul sumptis, nec virtualiter potest præscindere Deus, quia nec nos. Ergo. Et quamvis certum sit quòd pars comparata ad totum distinguatur inadæquatè ab eodem: quia tamen totum ab illis simul sumptis in sui notitia non præscindit, fit ut si totum reveletur, revelentur & partes.

38 Objicit Primò Arriaga. Vi hujus doctrinæ sequitur, quòd sit de fide Ciceronem esse conceptum in Originali; quia omnis homo concipitur in Originali, & Cicero etiam est homo; & tamen non est de fide absolutè illum esse conceptum. Si enim substantia conceptionis, non est de fide, quomodo circumstantia conceptionis, hoc est peccatum Originale illum habuisse, erit de fide.

Respondetur. Hoc argumentum potiùs spectare ad hoc: An revelato Universali revelentur particularia, de quo infra. Deinde argumento negari posset Consequentia: nam major est certitudo hominem esse animal rationale, quàm Ciceronem exstitisse. Hinc quamvis circa

39 originale Ciceronis, non posset exiri in actum fidei; posset exiri quòd Christus, quem fuisse hominem constat ex fide; sit animal rationale. Quod attinet ad ipsum medium terminum propositum, dici non potest esse de fide, sed nonnisi conditionatè Ciceronem sub nomine Ciceronis fuisse in originali conceptum: quia in Universali illa: Omnis homo exceptâ Beatissimâ & Christô nascitur in originali physicè spectata, includitur etiam Cicero. Sed non est absolutè de fide: quia ipsa conditio, sub qua transire iste actus debuit in absolutum, non est nobis ita certa moraliter, ut omnem formidinem expellat: fortè enim Cicero ita se habet sicut Æneas, de quo fabulam nonnisi retexuisse Virgilium, multi autumant. 40

Cæterùm quæro: An ipsi arguenti sit de fide se esse in originali conceptum. Non potest esse: quia illi non est de fide quòd sit homo, si non est de fide: quomodo credit illum articulum omnes homines concipiuntur in originali? imò nec illam universalem credere poterit. quòd sint homines, nec est de fide quid sit homo, fortè enim scriptura est locuta de aliquo alio Ente, quod homo est & non de eo, quod à nobis accipitur nomine hominis. *Hoc tamen*

Addo. Casu, quo aliquis ita assentiretur ex particulari sui dispositione historiis, ut illis omnem prudentem formidinem pelleret, talis assentiretur actu fidei, quòd sit Cicero in originali conceptus. 41

Supposito quòd ex objecto etiam exstiterit, idque ob rationem supra secundo loco allatam. præcipuè cùm sicut motiva credibilitatis, non requiruntur respectu omnium æqualiter evidentia, modo motivum fidei sit Objecto credendo conjunctum; ita & in præsenti, posset illi sine formidine esse nota existentia Ciceronis, non nobis aliis. Suppositoque quòd ex objecto ille exstiterit, nihil deerit quominus ponat actum fidei. Nam & prudenter sibi imperabit assensum fidei, & illum elicere poterit ipse habitus, cùm supponatur objectum in re esse revelatum.

Diximus autem non esse universaliter de fide, per actum absolutum eliciendu, quòd Cicero exstiterit sub nomine Ciceronis. Sed si veniat nomine hoc: quicunque ille cujus Orationes circumferuntur, cum nobis evidens sit illum exstitisse & hominem fuisse, erit etiam de fide illum sic sumptum, conceptum fuisse in originali, credendo id fide absoluta. 42

Objicit Secundò idem. Cùm Consequentia sequatur debiliorem partem, quomodo Consequens potest esse certius, quàm una præmissa, quæ tamen non est certa.

Respondetur Quamcunque præmissam, modò ex objecto sit revelata, prudenterque proponatur, fore de fide.

Objicit Tertiò Non est determinatè de fide, quòd hic vel ille sit baptisatus:

 quia

43 quia non est de fide, hoc quod video esse verum hominem. Ergò erit de fide solùm sub conditione. Imò nec id tenetur credere fide Divinâ ipse baptisans: quia non tenetur credere se verè baptisare. Ergò nec puerum verè baptisari: ea enim duo idem sunt. Antecedens probatur. Nam non tenetur credere fide Divinâ se verè loqui: Ubi enim id est revelatum. Ergò nec tenetur fide credere, se verè baptisare: nam baptisare includit, loqui.

Respondetur. Fore solùm de fide sub conditione, quòd sit aliquis baptisatus, quousque judicio prudenti non fuerit determinatum, illam conditionem legitimè scilicet baptisandi, transisse in absolutam. Quod judicium prudens, po-
44 test formare ipse baptisans, qui cùm certus sit physicè se loqui: Certus item physicè hunc quem baptisat esse hominem &c. fit ut illis suppositis, possit sibi imperare actum credendi, quòd hic sit verè baptisatus, supposito quòd ipse habitus sit capax extendi ad credenda revelata, & quamvis non sit revelatum immediatè quòd baptisans loquatur, quia tamen est de fide, omnem hominem proferentem debitè verba, & applicantem materiam, baptisare, cùm illi evidens sit quòd proferat verba, evidens erit, etiam se fuisse contentum in illa Majori revelata, adeòque erit illi de fide, quòd sit baptisatus, consequenter quòd ille sit baptisans, erit illi revelatum mediatè.

45 Objicit Quartò. Licèt sine dubio, sint vera ea omnia, quæ sunt re ipsâ identificata cum revelatis: tamen non omnia quæ sunt vera, sunt de fide, ea scilicet, de quibus nullô modô constat per revelationem, quòd identificentur revelatis. non constat autem de fide, quòd hic & nunc non sit error in definitione hominis, ideòque definitum erit de fide, non definitio. Nam de fide est fuisse columbas in templo, quis quæso jam inde inferret, quæ sit definitio columbarum? summum inde infertur fuisse id, quod per hunc conceptum intendimus, declarare.

Respondetur. Si neque per revelationem, nec aliunde certo constet, quòd aliquid identificetur revelatis, & quòd ab illis præscindere non possit. tunc 46
illud non poterit esse de fide, secùs si prædicta reperiantur. Constat autem aliunde quòd homo sit animal rationale, & quòd hæc præscindi non possint. Illud quod dicitur de columbis non tenet. Nam aliud est ex definito revelato inferre, quæ sit definitio revelati, quod nos non dicimus, experimurque nos non posse inferre, & aliud, suppositâ certò definitione, verâ ex objecto, habere definitionem pro re revelata quod solùm dicimus ob rationes allatas. Hinc si haberemus certam definitionem columbæ ac hominis, etiam illa definitio revelata foret. Quæ incertitudo definitionis columbæ vel exinde oritur: quia non habemus ita exploratas proprias præcipuè internas 47
columbæ operationes ac nostras, & tamen ex operationibus devenimus in notitiam principiorum, ex principiis in notitiam prædicatorum constitutivorum, quæ sunt definitiva rerum.

Instat Corpus est in loco formaliter per Ubi accidentale modale, nec tamen ideò de fide est Christum in templo habuisse Ubi distinctum.

Respondetur. Non est æquè certum, Ubi esse modalitatem ac hominem esse animal rationale: hinc non habetur fundamentum sufficiens imperandi actum fidei circa Ubi modali Christi, in templo. Casu autem quo alicui certum id esset, & ex altera parte Deus etiam sentiret, esse in loco, perfici nonnisi per 48
Ubi modale, tunc ad credendum hoc Ubi, exporrigeret se fides, ut in simili dictum supra. Quando autem addit, aliud esse rem includi virtualiter in materia de fide, & aliud eam inclusionem esse de fide. Ad hoc dici potest, hæc quidem distingui, sed Ubi aliunde constiterit, esse hanc inclusionem; etiam illa inclusio, erit de fide.

Objicit Quintò. Repugnat esse de fide identitatem unius cum alio si ea identitas non est revelata. Atqui revelato verbi gratiâ Ly Homo non revelatur identitas illius cum animali rationali: universaliterque quando duæ veritates solis vocibus differunt tunc sine dubio una in altera

49 altera revelatur. Nam si de fide est esse gladium, de fide est esse ensem.

Respondetur Negando quòd revelato Ly Homo, non reveletur identitas illius cum animali rationali: quia ab animali rationali, non est præcisio hominis, hinc si unum reveletur, revelatur & aliud; nec apparet quî ex objecto sit major identitas inter ensem & gladium, quàm inter hominem & animal rationale in ordine ad hoc, quòd neutrum illorum ad invicem præscindi possit; si autem præscindi non potest, revelatur; dictum enim supra, ea quæ à se non præscindunt, semper revelari.

Difficultas II.

50 *An Universali revelato sint de Fide Particularia?*

Revelatio in Universali, est revelatio particularium in confuso, quæ phrasis rigorosè loquendo non deberet à nobis acceptari; ne hac phrasi videamur consentire cum iis, qui dicunt, quòd Universale, nihil aliud sit, quàm singularia confusè cognita. Quia tamen usus obtinuit revelationem Universalem confusam appellare, cum multis præstabit loqui. Potiùs enim deberet appellari revelatio in toto potestativo. Porrò universalem revelationem, sufficere ad credenda particularia docet Suarez, Valentia, Lugo. quamvis cum aliqua restrictione. Et Ri-
51 palda disp. 8. numero 51. Negat disput. 6. Arriaga.

Examinanda argumenta utriusque partis. Affirmativæ partis.

Primum Argumentum est. Quando aliquid revelatur à Deo, revelatur ejus essentia Physica & Metaphysica, licet non ita distinctè: quia essentia non distinguitur à re revelata. Unde Deus revelans Christum esse hominem, revelat eo ipso, illum habere corpus & animam. Ergo qui revelat Universalem, revelalat ibi omnia singularia, quæ sunt quasi partes componentes illam collectionem universalem. Quod ipsum Confirmatur: quia Sacerdos baptisans puerum aquâ ex mari haustâ, non potest sine Hæresi negare 52
hunc puerum esse baptisatum, & tamen hoc nescit, nisi revelatione universali.

Respondet huic argumento Lugo. Quòd scilicet negans hunc puerum esse justificatum, non videatur esse hæreticus: nam hæreticus is solùm est, qui negat id quod tota Ecclesia Catholica credit, quæ nonnisi sub cōditione credit hunc infantem esse justificatum. Imò ipse baptisans potest cogitare, quòd aqua illa verbi gratiâ non sit naturalis, sed quod dæmon supposuerit artificialem, nec constat de fide, dæmonem id non fecisse. *Hæc responsio*

Non Satisfacit. quia licet nolens credere Parochus puerū à se baptisatum esse justificatum, non foret hæreticus, sal- 53
tem committeret peccatum infidelitatis. Quodsi committit peccatum infidelitatis, apparet quòd si id non crederet, foret infidelis, adeòque illam particularem esse de fide. Illud de aqua non tenet: quia non adfert prudentem formidinem: sicut quando audita est vox de cœlo: Hic est Filius, ut inquit ipse Lugo, potuissent Apostoli formidare: An ibi non sit alius qui ab ipsis non videretur, sed tantum à Moyse & Elia. Item an dæmonis ope voces illæ formatæ non fuerint: quæ tamen omnia non oberant, ne tunc elicerent actum fidei Apostoli: eo quòd non possent habere formidinem prudentem, quam nec in dicto casu habet Parochus. *Hinc* 54

Responderi potest argumento Negando Consequentiam. Ratio quia totum à partibus simul sumptis collectivè non potest præscindere. Hinc uno revelato & aliud revelatur. universale autem præscindit à particularibus. Rursùs in particulari sunt duo: unum Natura & aliud hæcceitas. Licet ergo revelato Universali reveletur natura, non tamen revelatur hæcceitas, seu particularitas utpote non contenta formaliter in Universali. Quodsi non revelatur hæcceitas, non erunt particularia de fide; nihil autem simile reperitur in casu Antecedentis.

Secundum Argumentum est quo utitur Lugo. & supponit. aliud esse aliquid

55 quid in se de fide, & aliud nobis: Supponit rursus, easdem voces non eodem modo significare omnibus mentem loqventis, tunc sic arguit. Certum est Deum revelantem omnes parvulos ritè baptisandos fore justificandos, non cognovisse confusè parvulos illos, sed distinctè & hunc & illum: homo tamen audiens illam vocem Dei de justificatione parvulorum non cognoscit eos nisi confusè, & ideò nec cognoscit distinctè mentem Dei. Unde si homo haberet aliunde scientiam infusam de omnibus & singulis parvulis ritè baptisandis, audiens postea à Deo, tales fore justificandos, distinctè cognosceret de quibus loqveretur Deus, & per Consequens crederet fide Divinâ. Ergò cùm
56 de Ly *Ritè* constet baptisanti, justificatio baptisati, erit illi de fide.

Responderi potest Quamvis Deus non præscindat formaliter ut dictum alibi, præscindit tamen virtualiter, consequenter apprehendit etiam rationes communes, non formaliter sed virtualiter; ita verbi gratiâ dicẽdo uno eodemque actu: Petrus est homo, Paulus est homo, & sic in infinitum, de aliis individuis possibilibus, quæ omnia individua conveniunt in hoc, quòd sint animal rationale, ita tamen id dicit, ut præscindat virtualiter, rationem communem hominis, à particularibus. Sic etiam in præsenti dicit Deus: Petrus baptisatus justificatur, Paulus baptisatus justificatur; & omnis ritè baptisa-
57 tus justificabitur, cum hoc tamen stat, ut possit præscindere virtualiter, rationem ut sic baptisati. Supposito ergò quod Deus potuerit virtuali quadam Universalis fabricatione, habere cognitam hanc propositionem: Omnis ritè baptisatus justificabitur, c[illegible] etiam quòd de facto habuerit talem actum importet suppositio qvæstionis, quæ inquirit. An universaliter revelatum, possit in particulari credi fide Divinâ; insuper svadet ratio, quia si nihil obsit, supponendum est reluxisse in mente Divina rem revelatam, eo modô, quo, illam expressit nobis revelatione passivâ. Cùm ergò revelatione passivâ hanc Universalem Baptisatus justificabitur expresserit, danda erit Deo illius Universalis pro-
portionata cognitio, ne dicatur dixisse id 58
quod non cognovit. Ergò restabit quærere de hac formalitate: An ex vi illius universalis revelati, sequatur Particularia revelari ex mente etiam divina, & cadere sub fidem; non videtur autem qnomodo revelentur in Universali, cùm universale à particularibus præscindat. Categoricè ergò ad argumentum dici potest, quòd Deus non cognoverit confusè baptisandos, sed distinctè, ita tamen ut virtualiter præciderit rationem communem baptisati & hanc solam revelavit dicendo: Ritè baptisatus justificatur, & quia rationes communes præscindunt à particularibus revelatâ illâ Universali poterunt non revelari particularia, consequenter nec esse de fide. 59

Tertium Argumentum est quo utitur Ripalda citatus num: 32. Veritas singularis non solùm à Deo cognoscitur distinctè, sed etiam hominibus manifestatur: nam cum manifestatur aliquod prædicatum convenire specifico sive generico subjecto & simul manifestatur subjectum singulare sub ea specie, aut genere contineri, manifestatum relinquitur ei singulari subjecto tale prædicatũ convenire.

Respondetur Concedendo quod veritas singularis à Deo distinctè cognoscatur. Nego tamen eam in Universali cognosci: quia per nos universale præscindit à singularibus. Negatur item,
quòd manifestato universali, manifestetur subjectum singulare, hocque probari 60
debuisset.

Pro parte Negativa.

Primum Argumentum est. Quia non potest credi hunc ritè baptisatum justificatum esse, nisi per discursum, ita ut assumatur hæc Major: Omnis ritè baptisatus justificabitur; ponaturque Minor. Hic est ritè baptisatus. Ubi autem locutus est Deus, quòd hic, sit ritè baptisatus.

Responderi potest Non posse credi hunc ritè baptisatum esse, nisi per discursum virtualem. Sed Nego ex aliâs dicendis, ipsum officere fidei Divinæ. Quando autem in discursu illo virtuali assumitur illa

61 illa propositio. Sed hic est ritè baptisatus;
non assumitur tanquam evidens naturaliter
præcisè: sed assumitur ut revelata à
Deo: quia scilicet evidentia illa, quæ habetur
de aqua naturali, & de aliis adhibitis
in baptismo, cum hoc particulari ostendit
esse connexam Revelationem Divinam,
eamque applicat ut faciunt etiam
motiva credibilitatis. Unde ulteriùs erit
illa Minor de fide, non prout evidens,
sed prout contenta in universali, quam
continentiam ostendit & applicat prædicta
evidentia.

Secundum Argumentum est. quia
si revelato universali etiam particularia
sunt de fide, debebit constare hanc Particularem
contentam esse sub illa univer-
62 sali cùm dentur baptisati, & tamen non
ritè. De qua ipsa continentia vel debet
constare per evidentiam physicam, vel
moralem. Si per physicam. Ergo Concilium
Tridentinum fuisse legitimè congregatum
non erit de fide: quia nos sequentes
non habemus de hoc evidentiam
physicam. Non etiam sufficit evidentia
moralis. quia aliàs non solùm baptisanti,
sed etiam nobis aliis poterit esse de fide
hunc baptisatum justificatum esse, eo
quòd habeamus moralem evidentiam,
hunc Sacerdotem probum, non voluisse
proferre verba sine intentione. Hinc si
hanc certitudinem moralem non haberemus,
deberemus illum rebaptisare. Habemus
item moralem certitudinem de
63 consecratione hostiæ: quia aliàs illam adorare
non possemus. De susceptione
item Presbyterii quia aliàs curaretur reordinatio,
& tamen hæc omnia, non sunt
de fide. Ergò nō sufficit evidentia moralis.

Respondetur. Evidentiam in præsenti
proportionari & assimilari evidentiæ,
& luminoso oculari: sicut ergò in lumine,
potest esse unum minus alio, sic
etiam in evidentia intellectuali, potest
esse una minor alia. Et sic principia dicuntur
esse evidentiora præ Conclusionibus.
Et quod dicitur de evidentia intellectuali
ut sic; idem dici potest de specie
evidentiæ intellectualis, hoc est evidentia
morali. quæ etiam potest esse major
& minor. Et sic dicente mihi Petro
de cujus veracitate mihi constat morali- 64
ter, ita se habere historiam, habeo de historia
evidentiam moralem, quam tamen
superat evidentia moralis quam habeo,
quòd plures sint in Urbibus à me non visis
binoculi, monoculis, & quòd Roma sit.
Positâ autem majori & minori evidentiâ
morali, illa fidei subvenire debet, quæ
non tantum auferat omne dubium, sed &
omnem prudentem formidinem. Cujus
ratio est: quia assensui certissimo fidei,
hæc nonnisi proportionatur ratio applicans,
hoc vel illud contineri in revelato,
hoc vel illud dictum esse à Deo. Quia ergo
in nobis qui non baptisavimus, Item
de consecratione hostiæ, vel Legitima
ordinatione, non habetur evidentia expellens
omnem prudentem formidinem; 65
sed nonnisi dubium, fit ut hæc nobis, non
sint articulus fidei. Quæ evidentia excludens
omne dubium sed non excludens
omnem prudentem formidinem
est quidem non serviens imperando actui
fidei; sufficit tamen ut verbi gratiâ adoretur
Eucharistia non sub conditione, ut
non iteretur baptismus, ut non fiat reordinatio.
Cujus ratio est; quia evidentia,
quæ est requisita ad non adorandum sub
conditione ad non reiteranda Sacramenta,
est nonnisi ut prudentia supernaturalis
oppositum dictare non possit, vel suspendere
imperium absoluti actûs. Jam
autem ad hoc ut supernaturalis prudentia
operetur, non est necesse semper exclu-
di omnem formidinem, sed sufficit exclu- 66
di dubium: nam etiam prudentia naturalis,
potest ad hoc solùm attendere. Jam
autem prudentia naturalis & supernaturalis
motivis non differunt. Certè autem
prudentiâ naturali acceptatur missus legatus
à Principe verbi gratiâ quando non
deprehenditur prudenter positivè subesse
literis falsum. ita & in præsenti poterit
sese exercere prudentia supernaturalis;
præsertim cùm adoratio non debeat esse
actus ex objecto certissimus. Dixi
autem ad fidem requiri amotionem omnis
prudentis formidinis: quia non est
necesse, ut etiam imprudens amoveatur:
quia imprudentem formidinem etiam interdum
principia lumine naturæ nota non

67 excludunt. prudens eſt in nobis formido, quod forte baptiſans non fecerit intentionem. Sed non habemus fundamentum dubitandi rationemque: ipſi autem baptiſanti, nulla poteſt eſſe formido, de ea, quam in ſe experitur intentione.

TERTIUM ARGUMENTUM eſt. Quia ſi revelatio in Univerſali foret de fide plurimi forent articuli fidei.

RESPONDETUR. Quod non: quia de Minoribus multis non habetur evidentia excludens omnem prudentē formidinem.

His pro utraque parte præjactis.

PRÆMITTO Primò. *Univerſale dupliciter accipi poſſe. Primò* phyſicè pro ipſa particularium collectione. *Secundò* accipi poteſt Metaphyſicè ſeu pro ratione commu-
68 ni omnibus particularibus. Quia verò admiſimus præciſiones objectivas conſequenter dicitur, quòd in illa ratione communi, non ſint ullæ differentiæ particularium. Ulteriusque in Logicis dicebatur veritatem univerſalis Metaphyſici, eſſe unitatem objectivam & non formalem tantum: quia non tantum à conceptu meo denominatur univerſale unum. Sed ipſum etiam objectum illius conceptûs, pro ſtatu intentionali eſt unum, quia in illo pro ſtatu intentionali, nullæ latent differentiæ, quæ pallientur à noſtro intellectu, non abſimili modo, quo injuſtitias noſtras docent hæretici latere in nobis, & veſtiri palliarique juſtitiâ Chriſti.

PRÆMITTO Secundò. *Formare indu-
69 bie Deum conceptum Univerſalis phyſicè ſpectati.* Ratio quia aliàs non eſſet omniſcius.

PRÆMITTO Tertiò. *Quòd Deus poſſit formare conceptum etiam Univerſalis Metaphyſici, non formaliter quidem ſed æquivalenter.* Ratio. Tum quia ut dictum aliàs poteſt præſcindere æquivalenter. Tum quia aliàs enuntiando nobis propoſitiones quæ de ſe indicant univerſale Metaphyſicum, neſciret, quid diceret. Tum quia nullum eſt in hoc abſurdum, modò ut dixi, præciſio non ſit formalis: præciſio enim formalis multiplicitatem actuum, inadæquationem noſcendi &c. importat, quæ omnia imperfecta ſunt. *His præmiſſis.*

ASSERO Primò. *Particulare revelatum in Univerſali phyſicè accepto, eſt objectū fidei Divinæ.*

RATIO quia univerſale phyſicè acce- 70
ptum, eſt revera illa ipſa particularia, complectiturque ſingula diviſim, nec phyſicè acceptum præſcindere poteſt ab illis particularibus. Sicut quinque non præſcindit à quinque unitatibus. Ergò ſi Univerſale illud eſt revelatum, etiam particularia illa erunt revelata, atque adeò objectum fidei Divinæ.

ASSERO Secundò. *Revelatio in univerſali phyſicè accepto, eſt potiùs revelatio particularis, ſingula particularia, in particulari afficiens.*

RATIO. quia dicta revelatio, non attingit rationem aliquam comnunem, ſed nonniſi particularia. cùm tamen revelatio Univerſalis, debeat attingere rationem communem, à qua tanquam obje- 71
cto, denominetur univerſalis. Appellari tamen poteſt aliquomodo univerſalis: quia ſcilicet non uni competit; ad eum modum, quo dicuntur bona in communi, non quòd alicui rationi communi abſtractæ à particularibus debeantur, ſed quòd non ſint uni perſonæ appropriata.

ASSERO Tertiò. *Deus revelans aliquod univerſale Metaphyſicè acceptum non revelat particularia quâ talia.*

RATIO quia Deus revelando univerſale, revelat nonniſi id quod dicit univerſale. Sicut revelando hominem, revelat id quod dicit homo: aliàs non revelaret univerſale, ſed revelaret non univerſale, revelando ſcilicet id, quod non dicit univerſale. Sed univerſale Metaphyſicè 72
ſpectatum non dicit particularia utpote à quibus præſcindit. Ergò illa non revelat Deus tunc.

ASSERO Quartò. *Deus revelando univerſale Metaphyſicè acceptum revelat rationem communem particularibus.* Supponit aſſertam diverſam hanc eſſe propoſitionem. Univerſale dicit particularia quâ talia, & univerſale importat rationem communem particularibus. Prior propoſitio ſenſum hunc habet, quòd particularia includantur in univerſali, quod falſum per nos. Imò dictum in Logicis incluſionem particularium, eſſe deſtructivam univerſalis, quia eſt deſtructiva unius apti ineſſe pluribus. Secunda autem propoſitio

hunc

73 hunc sensum habet, quòd universale dicat aliquod prædicatum, quod & inesse pluribus & de illis prædicari possit, quæ propositio est vera. *Hoc posito*

Ratio assertiest. Si Deus revelando universale Metaphysicè acceptum, non revelat rationem communem particularibus, & revelaret universale ut supponitur, & non revelaret, quia universale Metaphysicè acceptum, est essentialiter ratio communis particularibus, quam tu negas revelari.

Assero Quintò. *Deum revelando aliquid in Universali, revelare & Physicè & Metaphisicè sumptum Universale.* Revelat physice sumptum, quia distinctè cognoscit particularia, & interrogatus Deus de aliquo par-
74 ticulari, an sciret illud, ex vi illius revelationis, non diceret Nescio. Ergò apparet, quòd illam particularem cognoverit; & quia non aliud revelat & aliud cognoscit, etiam illa particularia revelabit licèt in communi. Quod autem revelet tunc etiam universale Metaphysicè acceptum. Ratio: quia revera revelat aliquid commune pluribus, & de illis prædicabile; hoc autem est universale Metaphysicum. Imò si non revelaret universale Metaphysicum, virtualiter à se factum, diceret aliquid quod non sciret, ut innuimus supra.

Addo quando constat fide, quòd homo hic sit legitimè baptisatus attendi maximè ad revelationem universalis physi-
75 cè sumpti: quia hoc solum potest formalisare ut illa propositio sit de fide, quia vi universalis Metaphysici non importatur hic in individuo homo, & tamen articulus fidei procedit de hoc in dividuo homine. Cæterùm qui diceret revelationem de justificandis verbi gratiâ ritè baptisatis, processisse secundùm illam nonnisi virtualem præcisionem, ægrè convinci posset, quòd revelato universali, revelentur particularia.

Difficultas III.

An Revelata Radice sit de Fide Passio?

Eundem titulum sic alii proponunt. An revelatio virtualis sufficiat ad fidem. hoc est. An revelato, quòd Christus sit homo, sit de fide quòd sit risibilis. 76

Punctum Difficultatis I.

Proponuntur Argumenta Partis Affirmantis.

Primum Argumentum est. Si cùm Deus revelaret Christum esse hominem, revelavit hoc ipso risibilem, potest revelatio virtualis sufficere ad objectum formale fidei. Sed Deus revelando Christum esse hominem hoc ipso revelavit Christum esse risibilem. Ergo. Minor probatur. Deus revelando Christum esse hominem revelavit secundùm cognitionem quam habebat de Christo homine, non quatenus est virtualiter humanitas 77
Christi à risibilitate illius præscindibilis, sed potiùs secundùm cognitionem expressivam humanitatis Christi, ut est Christus in se realiter: Oppositi enim docent istas præcisiones non dari in Deo, & posito quòd Deus præscindat unam rationem ab alia identificata realiter, tribueretur illi cognitio, nonnisi imperfectis cognoscitivis debita.

Respondetur. Duplici modo præcisiva cognitio fieri potest. *Primò* præcisione formali, quæ fit per plures actus, & excludit in eodem actu etiam attingentiam distinctam particularium. *Secundò* potest poni præcisio virtualis, quæ id faciat, quod facerent plures actus inadæquatè attingentes, & secundùm quam ita 78
attingatur una formalitas, ut simul etiam attingatur identitas illius realis cum alia formalitate. Quamvis ergò in Deo non ponantur à nobis præcisivæ formaliter cognitiones, ponuntur tamen præcisivæ virtualiter. Quodsi illæ ponantur, sicut si Deus præcisivè formaliter cognosceret, posset revelare formaliter humanitatem, non revelando risibilitatem; cùm cognoscat præcisivè virtualiter, cur secundùm illam præcisivam virtualiter cognitionem, non poterit revelare formaliter humanitatem, non revelando formaliter risibilitatem. *Neque valet* quod ulterius dicit, proprietates, nullâ vi à sua radice separabiles, & cum eadem convertibiles,

79 non posse etiam à nostro intellectu præscindi objectivè, utpote non habente fundamentum distinctionis ratiocinatæ. Jam autem præcisiones fundatæ in distinctione ratiocinante non sunt sufficientes. Nam hæc distinctio etiam inter definitionem & definitum reperitur; & tamen revelato definito revelatur per nos definitio. *Non inquam valet* quia per nos etiam præcisione objectivâ præscinditur risibilitas, distinguiturque per hoc, quòd ratio communis rationalitatis, ejusque definitio, non sit definitio risibilitatis, quod per nos, est unicum fundamentum præcisionum objectivarum. Voca illud si vis fundamentum distinctionis rationis ratiocinatæ, vel ratiocinantis majoris.

80 INSTAT Primò, Omnis illa propositio est ad fidem pertinens, quæ est à Deo revelata. Sed quælibet propositio connexa cum revelata, cujus connexio per naturalē discursum evidenter inferri potest, est à Deo revelata. quod ipsum probatur. Omnis illa propositio à Deo revelata est, quam Ecclesia ut revelatam & fide Divinâ credendam definire potest. Atqui omnem talem de qua loquimur definire potest, quod probat inductio, cùm similes propositiones ortâ lite sint ab Ecclesia definitæ. Et certè vel potest definire Ecclesia hanc propositionem: Christus est risibilis vel non potest. Si potest. Ergò cùm illi de novo non fiat revelatio, supponitur dicta propositio esse revela-
81 ta. Si autem non potest definiri. Cur non?

RESPONDET Molina & Coninck disp. 9. dubit. 9. Quod propositionem quæ est deducta ex naturali evidenti, & alia revelata, non possit definire Ecclesia tanquam articulum fidei, sed semper stabit nonnisi intra terminos certitudinis Conclusionis Theologicæ. Quando autem objicitur, quòd in professione fidei, inter alia profitens dicere debeat, quòd indubitanter recipiat tradita definita & declarata à Synodis. Ly definita, accipiendum est conformiter ut Ly declarata, quæ declaratio supponit in ante fuisse revelatam rem, & per traditionem Patrum ad notitiam devenisse. Posset etiam dici id quod in simili respondit Granadus: esse 82
hoc impossibile, adeòq; & posse definire Ecclesiam propositionem nonnisi virtualiter revelatam: quia quidquid definit Ecclesia, est nonnisi revelatum. nec posset. quia risibilitas non est revelata, sed tantum radix illius. Denique, dici posset esse definibilem risibilitatem Christi beneficio revelationis non virtualis, sed beneficio revelationis latentis in traditione & doctrina Patrum, licèt ante definitionem Ecclesiæ nobis latens illa doctrina, non ita constet, de quo infra.

INSTAT Secundò Revelatio confusa sufficit ad formalisandum objectum fidei. Ergo & virtualis. Nam utraque est infallibilis, utraque obscura, & cùm proprietates Metaphysicæ, nullo modo sint se- 83
parabiles à sua radice, non est ratio, quòd revelatio formaliset solam radicem, & non passionem. Et certè ponamus Sacerdotem aliquem qui auditâ alicujus confessione proferat hanc unam propositionem. *primus meus pœnitens quem audivi fuit homicida* & postea subjungat, *iste homo fuit meus pœnitens primus.* talis Sacerdos omnium judicio censetur sufficienter revelasse confessionem sui pœnitentis; quamvis non dixerit explicitè; hunc hominem se accusâsse de homicidio, quod prodit nonnisi propter connexionem illarum duarum propositionum, ex quibus evidenter infertur illa tertia. Ergò etiam in præsenti idem dicendum.

RESPONDETUR Disparitatem esse. 84
quia in revelatione confusa resolvetur semper assensus in solum testimonium Dei, quod ipsum & solum etiam in principiis arguentis, debet esse objectum fidei. Jam autem in revelatione virtuali, non potest resolvi assensus, nisi simul resolvatur in aliquam propositionem evidentem naturalem, quæ non probatur esse revelata, consequenter non erit ille assensus fidei, utpote non habens motivum adæquatum fidei. Rursus si nomine revelationis confusæ, veniat revelatio definitionis in definito, disparitas est, quia illa duo inter se non præscindunt: præscindit autem saltem homo à risibilitate, licet negaret quis præscindere risibilita-

tem

85 tem ab homine. Illud exemplum de Sacerdote non tenet: quia quantumvis illa revelatio Sacerdotis involveret aliquid, quod non dicit Sacerdos, nullum absurdum sequeretur si assensus allatæ propositionis, non in solum dictum illius resolveretur. Absurdum autem est, si in fide Divina, resolvatur assensus in aliquid, quod Deus non dixit. Rursus illa propositio: Qui mihi primus confessus est fuit homicida, continet confusam revelationem hujus aliûs propositionis *Hic est homicida.* Cujus ratio est quia prior illa, habet suppositionem determinatam, & nonnisi de hoc subjecto virificabilem, cum si explicetur per descensum, nonnisi de hoc uno verificari possit. Jam au-
86 tem revelatio de natura humana, benè verificari potest de ipsa nonnisi natura humana, & non de risibili, attendendoque ad suppositionem determinatam, non posset dari præcisio objecti dictæ propositionis, ab objecto, quod est, Homicida hic, præscindit autem rationalitas à risibili. Rursùs ut ex dicta propositione formetur expositorius, non debet accipi pro particulari illa propositio, sed pro singulari, si accipietur pro singulari, deberet habere sensum quasi universalem æquivalentem huic propositioni. Nullus est alius, qui mihi primus confessus sit nisi homicida, in qua æquivalenti universali, continetur hoc individuum. Erit ergò illa revelatio, universalis æquivalen-
87 ter, adeòque sufficiens ad fidem. æquè autem se habere revelationem virtualem ac universalem, Tu non probas. Non negamus quidē discursum deservire ut prosiliatur in actum fidei, sed tunc cùm aliàs supponitur objectum esse revelatum, & discursus est nonnisi indagativum quid revelationis, non autem tunc, quando discursus pro ratione motiva assumi debet, ut hic fit, cùm dicitur esse revelata risibilitas, revelatô esse hominis.

INSTAT Tertiò Quando ex vi revelationis quia Christus est homo fit assensus quòd sit admirativus, ille assensus est Theologicus, nec obstat ut ex eodem motivo revelationis attingatur admirativum & risibile quamvis nonnisi mediante admirativo cadat revelatio supra risibile. 88
Ergò etiam non obstabit, quominùs idem habitus fidei attingat Christum hominem & Christum admirativum, quamvis revelatio Divina, immediatè afficiat Christum hominem.

RESPONDETUR Disparitatem esse. quia habitus Theologiæ assentiendo Christum esse risibilem, quamvis per prius revelatio virtualis conveniat admirativitati, adhuc habet formale suum quod intendit ex articulis, scilicet ex revelatis scientificè procedendo. Et quia non attendit ad revelationem solam: & si semel possit non soli illi attendere, poterit & aliàs. Jam autem fides attendit nonnisi soli revelationi, non attenderet autem soli, si inniteretur virtuali revelationi, involventi 89
aliam nonnisi certam naturaliter Propositionem.

SECUNDUM ARGUMENTUM est Amici. De facto multæ sunt Veritates ab Ecclesia definitæ, spectantes ad objectum fidei Divinæ, quæ tantum virtualiter continebantur in revelatis expressè, & ita contra Monotelitas definitum est, quòd in Christo sint duæ Voluntatis.

RESPONDETUR. Definita talia esse ab Ecclesia, non beneficio virtualis revelationis, tanquam motivi credendi, sed beneficio traditionis Ecclesiasticæ. & doctrinæ antecedentium Patrum, in quibus repertum est, quamvis non voce, sensu tamen, jam præcessisse motivum revelationis factæ, licet fortè non ita clarè nec 90
quoad omnes; reperiendo etiam id ipsum suo modo in scriptura: quamvis hujus revelationis ante propositionem Ecclesiæ, & in quanam propositione aliquid contineatur definiendum postea, scire non possumus sed disceremus ab Ecclesia, cui in talibus assistit Spiritus Sanctus. Quod attinet ad duplicem voluntatem, illius fundamentum babetur in scriptura: Non mea sed tua Voluntas fiat. Hoc autem quod est aliam Patris esse, & aliam Filii voluntatem, cùm non possit sumi pro Voluntate Divina, hæc enim utrique communis, debet sumi pro Voluntate humana.

TERTIUM ARGUMENTUM est ejusdem. Quidquid est evidenter credibile quòd sit

91 sit à Deo revelatum, pertinet ad objectum fidei Divinæ. Sed est evidenter credibile, quòd veritas virtualis inclusa in veritate formali, sit à Deo revelata, Discursus enim naturalis evidenter ostendit, in re expressè revelata, inesse suas proprietates naturales.

Respondetur. Ad hoc ut aliquid pertineat ad objectum fidei, non tantùm est necesse ut sit evidenter credibile, sed etiam ut sit ex objecto revelatum. Negatur autem, ex objecto, passionem esse revelatam. Rursus alia est hæc propositio: An discursus ostendat in natura expressè revelata, contineri illius proprietates quoad esse physicum. Et alia est hæc propositio, quòd discursus noster o-
92 stendat evidenter credibile quod virtualis revelatio, seu passionum inclusarum in natura, sit sufficiens ad fidem. Primum concedetur. Secundum negabitur: in quo tamen est præsens difficultas.

Quartum Argumentum ejusdem. Deus quando revelat aliquam rem, revelat illam juxta naturam. Ergò revelat illam secundùm omnes proprietates, quas re ipsâ naturaliter continet: finis enim revelationis est, tradere notitiam, rei quæ revelatur.

Respondetur præter dicta. Deum quando revelat revelare rem juxta suam naturam, hoc est non contra, quàm res sit. Neque enim potest revelare esse nigrum quod est album, non revelat tamen rem
93 juxta suam naturam, hoc est secundùm omnes adæquatè perfectiones. cùm etiam in patria possit seipsum non ita revelare.

Idem Argumentum sic proponitur. Id quod sequitur per se revelationem sequitur ad fidem, risibilitas per se sequitur revelationem, cùm sequatur humanitatem revelatam. Ad quod dici potest, quod sequitur per se & immediatè revelationem ex vi revelationis, est de fide, non autem quod sequitur revelationem mediatè, & ex vi connexionis entitativæ cum esse revelato; attendit autem fides ad revelationem, non ad esse.

Instat idem. Ad aliquid sufficienter proponendum, quòd sit à Deo revelatum sufficit moralis evidentia. Ergò à fortio- 94
ri physica, per naturalem discursum manifestata. Deinde si semel concedatur ut debet, quòd Deus intendat revelare etiam passiones, debuisset simul providere de modo, quo hujusmodi rationes sufficienter proponantur credenti, qui alius non est nisi discursus.

Respondetur. Sufficere evidentiam physicam, si aliunde supponi possit objectum esse revelatum, esseque non solam connexionem entitativam sed etiam revelationis. Negatur item Deum intendere revelare virtualiter, consequenter nec debuit providere modum applicandæ hujus revelationis.

Quintum Argumentum est. Si reve-
latio virtualis nō esset sufficiens ad fidem, 95
posset Catholicus admissâ hac propositione: Christus est homo. admittere hanc alteram ut veram: Christus non est homo. quia non hoc ipso, quia revelatur aliqua propositio ut vera expressè, revelatur, quòd contradictoria illius sit falsa.

Respondetur. Duplex via iniri potest, secundùm quam Catholicus non potest assentiri huic propositioni: Christus non est homo. *Primo* ex hoc principio, quia duo contradictoria non possunt esse simul vera, & hic assensus non erit fidei. *Secundò* potest non assentiri dictæ propositioni seu non admittere illam ut veram, quia non est revelatum Christum non esse hominem. Sicut enim assensus
fidei formalisatur esse revelationis, ita dis- 96
sensus formalisatur non esse revelationis. Unde non esse Christum hominem, nec admittitur ut verum Dialecticum, nec admittitur ut verum de fide, quia hoc non est revelatum, & nihil est verum de fide, nisi revelatum. Quæ responsio ostendit cur non credatur; Christum non esse hominem, qui autem vellet ostendere, cur, idque ex fide discredatur huic propositioni: Christus non est homo, posset hoc teneri quia non repugnat ut Deus præscindat æquivalenter hominē à risibilitate, adeòq; revelet hominem esse Christum, non revelando risibilitatem; repugnat autem, ut affirmando hominem, non neget æquivalenter negationem hominis. cum nulla sit

97 sit affirmatio, quæ sui oppositum æquivalenter non neget. Unde si affirmatur homo, æquivalenter negatur negatio hominis, hocque ostendit inductio, & resolvitur in hoc, quòd esse omne, sit negatio suæ negationis: esse enim est quid positivum, & negatio negationis, est etiam quid positivum, adeòque affirmatio sequens esse, erit negatio æquivalenter suæ negationis. Quod si in omni affirmatione, est æquivalenter negatio negationis, etiam affirmatio quæ fit per revelationem, quòd Christus sit homo, erit negatio negationis hominis, æquivalenterque in revelatione hominis, erit inclusa revelatio, de negatione negationis hominis. Hinc si discredatur Christum non esse hominem, erit
98 adhuc discreditio propter revelationem, licet ad illam indagandam principia naturalia assumantur. Quia autem non hoc ipso, quia noscitur homo, vel quia assentimur esse hominem æquivalenter noscitur risibilitas, cùm hæc præscindi possint: fit ut assensus de risibilitate non sit adhuc futurus vi revelationis de homine, adeòque nec de fide.

INSTARI solet primò. Negans Christum esse risibilem haberetur ut hæreticus. Ergò risibilitas spectat ad fidem.

RESPONDERI potest. Aliud esse an foret hæreticus, & aliud an præsumeretur hæreticus. Primum falsum est: quia ad hoc ut sit hæreticus, negare deberet propositionem de fide Catholica. Negantur
99 autem dictæ passiones esse de fide. Præsumeretur tamen esse hæreticus: quia præsumeretur de illo, quod nollet negare omnem hominē esse risibilem; consequenter ut neget Christum esse risibilem, præsumeretur negare, Christum esse hominē.

INSTARI solet Secundò. Homo sine risibili est Chymæra. Ergò Catholicus credens Christum esse hominem, credit esse risibilem.

RESPONDETUR. Hominem pro esse physico sine risibili esse Chymæram, non tamen pro esse abstractionis vel formali vel virtuali; secundùm quam potest procedere fides. Et licet ad infinitam veracitatem Dei spectet, ut sint etiam vera secundùm esse physicum, ea omnia, quæ revelatio dictat; sed non spectat ad veraci- 100
tatem Dei, ut sint vera veracitate fidei, quæ sunt connexa cum iis, quæ Deus testificatur, siquidem in hac testificatione, potest se Deus habere præcisivè.

INSTARI solet tertiò. Etiam objectum revelationis virtualis ultimò resolvitur in veritatem solam: quia si credat aliquis Christum esse risibilem rationem reddit: quia homo est: Si autem quæratur ex credente, quare sit homo, rationem dabit: quia ita est revelatum.

RESPONDETUR. Præsens discursus sub aliqua formalitate resolvitur mediatè in Auctoritatem Divinam non tamen adæquatè. Quæro enim cur credas Christum esse risibilem, respondes quia est homo. Non quæro cur sit homo, sed quæ- 101
ram; Cur ex eo quia est risibilis, est homo? Ad quod quæsitum pertinens ad assensum illum fidei, responderi non potest per revelationem, sed per Metaphysicum principium: Omnis homo est risibilis. Quod si non resolvis assensum illum in revelationem solam, non elicis solum fidei actum.

Punctum Difficultatis II.

Proponuntur Argumenta Negantium.

PRIMUM ARGUMENTUM est Suarez. Virtualis revelatio nec in modo certificandi, nec in substantia est æqualis formali: quia formalis revelatio immediatè
& per se certificat, virtualis nonnisi in alio 102
& mediatè: non est etiam in substantia similis: quia non est ita certa.

RESPONDETUR. Quòd revelatio moveat alio modò, non infertur, quòd non moveat modo sufficienti ad fidem. Nam ipsum Ly Deus dixit immediatè movet ad sui assensum & propter se, cum tamen Incarnationem verbi gratiâ non credamus propter se; & tamen utrumque est assensus fidei. Ergò ex diversitate præcisa movendi, non colligitur alterutrum non esse revelatum. Negabunt item oppositi revelationem virtualem non esse ita certam, ac est immediata.

SECUNDUM ARGUMENTUM est quo utitur Lugo. Non potest esse de fide id,

quod

103 quod non creditur, quia revelatum & teſtificatum eſt à Deo: ſed objectum ejusmodi Concluſionis non dicitur à Deo ſed aliud, ex quo hoc aliud infertur. Ergò non poteſt hoc credi ex fide, cùm non participet rationem formalem & motivũ proprium fidei.

Responderi poſſet Non poſſe eſſe de fide quod non creditur, quia eſt revelatum vel formali vel virtuali revelatione: poſſe tamen eſſe creditum fide Divinâ, quod non eſt revelatum formali revelatione.

Instat primò Idem. Quantumcunque explicetur revelatio & objectum revelatum, nunquam invenietur dictum à Deo objectum Concluſionis; imò nec ali-
104 quid, quod ſolùm poſſit movere ad illud credendum.

Respondetur. Non invenietur quidem illud ut dictum formaliter; invenietur tamen ut dictum virtualiter. Et licet non poſſit reperiri aliquid, quod ſolum, hoc eſt cum excluſione etiam rationis applicantis poſſit movere ad aſſenſum; inveniri tamen poteſt aliquid, quod ſolum, hoc eſt ſine concurſu aliûs principii tanquam motivi & reſolutorii, poſſit movere intellectum. Ut ergò efficatiam haberet argumentum, probare debuiſſet illam ſecundam propoſitionem naturalem, habere rationem motivi, quod non probat. Quando autem addit Lugo niſi crederetur verum eſſe illud aliud principium na-
105 turale, non crederetur objectum Concluſionis. dicent oppoſiti non credendum, ſed non defectu motivi, ſed defectu veritatis, quæ etiam conditioni applicanti revelationem, ineſſe debet. Quamvis autem Concluſio ſequatur debiliorem partem, ad hoc ſalvandum ſufficeret dicere: quia ſcilicet nõ ſuperat certitudine utramque præmiſſam, licèt ſuperare poſſit præmiſſam unam. Alii dicunt, quòd ſcilicet Concluſio ut deducta illativè debeat eſſe debilior præmiſſa, non verò Concluſio ut revelata, qualis in præſenti ſupponitur, hoc eſt revelata virtualiter.

Instari poteſt ſecundò. Credere Chriſtum eſſe riſibilem propter connexionem quam habet riſibilitas cum homine, non eſt credere propter Dei revelatio- 106
nem. Sed credere Chriſtum eſſe riſibilem, propter revelationem de Chriſto homine, eſt credere propter connexionem quam habet riſibilitas cum homine: quia Deus revelando Chriſtum eſſe hominem, revelavit id, ad quod ſignificandum impoſitus eſt terminus homo. non autem eſt impoſitus ad ſignificandam riſibilitatem, cùm poſſimus vel ignorare, vel non advertere, quid ſit riſibile, ſciendo & advertendo ad terminum homo.

Respondere poteſt. Quòd credere non poſſimus Chriſtum eſſe riſibilem propter connexionem quam habet riſibilitas cum homine, licèt poſſimus credere Chriſtum eſſe riſibilem, accipiendo illam connexionem, nonniſi tanquam conditi- 107
onem applicativam revelationis virtualis. Nec obeſt quod interdum ignoretur paſſio, nam non raró ignoratur definitio, & tamen ubi de illa conſtiterit, erit de fide, revelato definito.

Tertium Argumentum eſt. Habitus Theologiæ ab habitu fidei diverſus eſt, quæ diverſitas oſtendi non poſſet, ſi virtualis revelatio ſufficeret ad fidem.

Respondetur. Diverſos hos habitus fore: quia habitus Theologiæ principia ſcientifica aſſumit tanquam propria, & tanquam motiva, quæ fides nonniſi pro applicantibus admittit.

Quartum Argumentum eſt. Si revelatio virtualis ſufficit ad fidem, poſitâ revelatione de ſubſtantia aquæ, ſub fidem 108
caderet etiam illius frigus utpote paſſio: hoc autem dici non poteſt: quia alias ſi Deus revelaret alicubi aquam eſſe, illa aqua calefieri non poſſet, redderetur enim tunc revelatio illa falſa, revelans frigus, cùm ſit illic calor.

Responderi poſſet. Negando ſequelam, ob negationem identitatis inter ſubſtantiam & paſſionem phyſicam; & tamen ad hanc identitatem in præſenti attenditur. Illud autem quod adfertur de revelatione frigoris non tenet: quia illa ſic procedit. competit aquæ frigus ſi in connaturali ſtatu exiſtat, & quia non revelatur, quòd in non connaturali ſtatu exiſtere nõ poſſit, calefieri adhuc poterit.

109 QUINTUM ARGUMENTUM est. Sicut se habet habitus principiorum in scientiis naturalibus ad habitum Conclusionum; ita se habet habitus fidei ad Conclusiones fidei. Sed in scientiis naturalibus habitus principiorum, est specie distinctus, à scientiis naturalibus, seu habitibus Conclusionum deductarum ex præmissis. Ergò etiam habitus fidei, erit diversus ab habitu educente Conclusiones ex præmissis fidei.

RESPONDERI potest. Immeritò supponi si credatur virtualiter revelatum, credendum illud tanquam Conclusionem deductam, innitentem uni præmissæ naturali tanquam motivo, cùm discursus scientificus sit spectaturus ad fidem
110 nonnisi per modum applicantis. Consequenter non credet quis Conclusionem ut deductam ex præmissis: quia nec illis quâ talibus innitentem, quod tamen supponit objectio.

Punctum Difficultatis III.

Asserta de Difficultate

ASSERO Primò *Casu quo crederetur revelatum virtualiter innitens præmissæ naturali evidenti, præmissa illa non se haberet per modum applicantis, sed per modum motivi, consequenter non esset tunc assensus innitens soli revelationi; atque adeò nec assensus fidei.*

RATIO. quia illa præmissa evidens naturalis, & non haberet rationem motivi ut supponitur: hoc ipso enim si haberet
111 rationem motivi, assensus ille non inniteretur soli revelationi, atque adeò non esset de fide. haberet etiam rationem motivi. quia si quæratur. Cur credis Christum esse risibilem? respondebis. quia est homo: esse autem illum hominem revelavit DEUS. Quæro unde hoc sit, quòd quia est risibilis, est homo? huic quæstioni necessariò debes adferre motivum & resolutorium, quod certè non aliud erit nisi illa universalis: Omnis homo est risibilis. illa ergò erit motivum, & tamen non est revelata. Ubi enim? Interrogatio autem illa quare homo sit risibilis, non est extra limites assensus illi conclusioni exhibendæ, sed pertinet ad plenè exhibendum assensum.

RESPONDEBIS Ex asserto sequi, quòd 112
etiam motiva credibilitatis, non sint sola applicatio, sed motivum.

CONTRA est. Quia tota interrogationum series, quæ potest fieri de assensu fidei, stabit adhuc nonnisi in hoc: *Quia Deus dixit.* consequenter quæcunque alia, respectu assensûs fidei, non habebunt rationem motivi. Jam autem tota interrogationum series, quæ potest fieri de assensu circa objectum virtuale, non potest absolvi, stando in sola revelatione. Cumque per nos motiva credibilitatis ipsum discursum fidei virtualem non ingrediantur, præmissa autem illa universalis ingreditur; fit ut præmissa illa debeat habere rationem motivi, & non motiva credibilitatis. 113

ASSERO Secundò *Accipiendo risibilitatem secundùm id, quod dicit in Recto risibilitas sic sumpta est objectum fidei.* Supponit Assertio risibilitatem physicè quodammodo acceptam, habere hunc conceptum: quòd sit ipsa natura humana, prout est principium actuum ridendi.

RATIO est. Tum quia risibilitas in Recto, est ipsamet natura humana sed ipsamet natura humana per se est objectum fidei. Ergò & risibilitas in recto sumpta. Tum quia si risibilitas Christi in Recto, non esset per se objectum fidei, Christum esse hominem, & esset de fide, ut supponitur, & non esset: quia risibilitas in Recto, est ipse homo, & tu dicis risibile in Recto, non esse per se objectum fidei. 114
Tum quia tenet hic expositorius. hic homo est revelatum. hoc risibile in Recto est hic homo; non enim aliud intelligitur. Ergò hoc risibile in Recto est revelatum.

ASSERO Tertiò. *Accipiendo risibilitatem secundùm id quod dicit in obliquo, hoc est actus ridendi, non est objectum fidei Christum esse risibilem.*

RATIO quia talis revelatio nullibi existit. Rursùs quia revelato uno distincto realiter, non est necesse revelari aliud. Procedit autem assertum si reveletur risibilitas in Recto, sub nomine hominis: sic enim non erit necesse revelari ullô modô actus ridendi. Casu autem quo reveletur sub

115 sub nomine principii actuum ridendi, quâ talis. Sic erit necesse revelari actus ridendi. Ratio. quia & revelaretur tunc ut supponitur principium actuum ridendi sub nomine principii actuum ridendi, & non revelaretur: quia in revelato principio actuum ridendi, importantur actus ridendi, quos tu dicis nullô modô revelari. Et sicut si reveletur Pater sub nomine Petri, non erit necesse revelari de filio, quamvis sub nomine Patris, sit necesse revelari in obliquo filium. Ita & in præsenti. Cæterùm nullibi exstat revelatio de risibilitate in recto sub nomine principii actuum ridendi.

ASSERO Quartò. *Accipiendo risibilitatem pro ipsa forma Metaphysica, Metaphysicè jam
116 condistinctam talem formalitatem, potest Deus revelare.*

RATIO Prima Asserti est. Quia DEUS præscindit virtualiter ut supra posuimus Ergò etiam potest præscindere risibilitatem ab humanitate: adeoque & talem revelare, quæ non erit merum figmentum: quia non est figmentum quòd definitio risibilitatis, non sit definitio rationalitatis.

RATIO Secunda Vel risibilitas cum fundamento in re, præscindit à natura, vel sine. Si cum. Ergò cognitio Dei, quæ seclusis imperfectionibus secundùm fundamenta & exigentias procedit, præscindere etiam poterit illam: adeòque & revelare. Si autem risibilitas cum funda-
117 mento in re non præscinderetur. Ergò se haberet sicut Chymæra. Ergò adhuc cadere poterit sub revelationem sicut & Chymæræ.

RATIO Tertia Nihil est denegandum Deo, quod non implicat contradictionem Ergò & veritati illius in dicendo, nihil negandum est, quod non implicat ab illa dici. Sed non implicat ab illa dici aliquid de risibilitate Metaphysicè accepta. Ergò.

ASSERO Quintò. *De risibilitate Metaphysicè accepta, nihil de facto revelavit Deus.*

RATIO quia vel revelasset formaliter. & hoc non. ubi enim hoc revelatum? vel virtualiter. Sed in hac revelatione nihil revelatur de risibilitate Metaphysicè sumpta: quia jam revelaretur revelato homi- 118
ne: revelari autem illam inesse hominis est revelari illam physicè sumptam, cùm tamen hic agatur de risibilitate Metaphysicè sumpta. *Ex his.*

COLLIGES Quod Conclusio deducta ex una præmissa de fide & alia evidenti naturali, si illa evidens, sit Minor, in universali revelata, erit adhuc Conclusio de fide: innitetur enim soli revelationi. Si autem alia evidens naturalis sit nonnisi propositio Lumine naturæ nota, non erit Conclusio de fide, quia jam innitetur alicui non revelato. Quod si Conclusio deducatur ex duabus de fide in seipsis revelatis, erit Conclusio de fide: quia adhuc soli revelationi innitetur. Et hoc Colligendum, in superioribus tractatum est. 119

DICES Primò. Inter modum assentiendi quo assentimur Conclusioni quâ Conclusio est, non experimur differentiam, atque cum assentimur illi Conclusioni assensu fidei Ergò Conclusio, etiam ut Conclusio est, necessariò est de fide. Cujus oppositum supponit assertio prima.

RESPONDETUR. Cùm assentimur Conclusioni quâ Conclusio est, fit eductio Conclusionis ex connexione cum præmissis, tanquam innitente principio. *Quæ sunt eadem Unitertio* &c. ponitur que advertentia vel levis, bonitatis Consequentiæ, per quod constituitur assensus Conclusioni, ut Conclusio est. Quando autem fit assensus objecto Conclusionis 120
merè actu fidei, non attenditur ad prædicta, sed ad Ly: *Deus dixit.*

DICES Secundò. Objectum Conclusionis deductæ ex una revelata, & aliâ evidenti quâ tali, non est objectum fidei Divinæ. Ergo neque deductæ ex utraque de fide: quia si risibile pro radice acceptum, est idem realiter cum humanitate, & tamen id non sufficit ad fidem; non est ratio cur identitas objecti Conclusionis cum objecto præmissarum faciat objectum Conclusionis esse de fide.

RESPONDETUR. Per nos risibile pro radice acceptum seu in recto est de fide. Paritas absolutè non tenet. Ratio quia in casu antecedentis, ad assentiendum, non assumi-

121 assumitur solùm testimonium Divinum, sed etiam præmissa quâ talis evidens. Objectum autem Conclusioni deductæ ex duabus de fide, semper innititur soli revelationi.

DICES Tertiò cum Hurtado. Per nos neque assensus circa objectum revelatum poterit esse fidei: quia etiam assensus circa objectum revelatum fit propter præmissas saltem virtuales. Ergò etiam illic intercedere debet virtualis cognitio bonitatis Consequentiæ, quæ tamen non est revelata.

RESPONDETUR. Duplex resolutio, assensûs præbiti Conclusioni, circa objectum revelatum in Conclusione positum, fieri potest. *Primò* resolvendo bonita-
122 tem illationis assensumque in principia: *Quæ sunt eadem Unitertio*, vel in dictum *De omni.* Hæc resolutio destruit rationem fidei: quia assumit principium non revelatum. *Secundò* potest resolvi bonitas illationis in assensu fidei, non secundùm quod illatio est; sed merè materialiter, assumendo pro illius resolutorio, nonnisi revelationem, nec ullô modô attendendo ad formalitatem illationis, sed merè ad Ly: *Deus dixit.* & hoc non obest fidei, imò illam formalisat. Repetatur hîc supra factus Syllogismus quem conficit Fidelis. Objectio autem Hurtadi supponit, quòd in assensu fidei, intercedat assensus bonitatis illationis priori modô spectatæ.

DICES Quartò cum Ripalda disp. 8.
123 num. 45. Christus non solùm creditur per fidem & revelatur esse homo sensu Metaphysico; sed etiam sensu Naturali & physico, in quantùm complectitur hominis propria, juxta leges physicas & naturales. At humanitas revelata sensu naturali & physico, complectitur naturaliter, & non solùm virtualiter proprietates naturales, quarum una est, potentia risiva.

RESPONDETUR. Per nos physicè sumpta risibilitas, est risibilitas sumpta in recto, adeòque est de fide; posito autem quòd potentia risiva esset distincta realiter à natura humana, esset de fide risibilitas, sed non beneficio virtualis revelationis, sed universalis: quia scilicet in illa propsitione, *Verbum totum hominē assumpsit*; & in illa: *Verbum habet omnes perfectiones quæ* 124
non derogant dignitati suppositi, continetur etiam tanquā particulare, potentia risiva.

INSTAT Idem. Possum credere fide humana, objectum notum ex testimonio humano, & argumento naturalis rationis. Ergò etiam possum credere fide Divinâ, objectum notum ex testimonio Divino, & argumento naturali.

RESPONDETUR. Etiam in casu Antecedentis, in quantum ex vi argumenti naturalis, non erit actus fidei humanæ.

DICES Quintò. Magis adæquatur radici suæ proprietas verbi gratiâ risibilitas rationalitati, utpote & ad convertentiam & in abstracto prædicabilis, quàm particulare universali. Ergò si revelato universali particulare revelatur, revelatâ ra- 125
dice revelabitur passio.

RESPONDETUR An aliquid uno revelato reveletur non est pensandum ex adæquatione, sed ex impossibilitate præscindendi. Jam autem physicè spectatum & revelatum universale, est hoc, & illud, & illud individuum, quod certè à seipso præscindere non potest. Jam autem potest præscindi saltem rationale à risibili, adeòque sine illo revelari. Ex dictis etiam colligitur quod si res sit de risibilitate in recto, esse illam revelatam, licet non sit revelata secundùm obliqvum.

INSTAT Primò Ex eodem habitu charitatis amamus Deum immediatè, alia autem propter DEUM seu mediante DEO. Ergò etiam poterimus credere ex eodem 126
habitu fidei, non solùm immediatè, sed etiam mediatè revelatum.

RESPONDETUR. Mediante Deo amari alia, non aliud est: quàm amari propter Divinam bonitatem. Hinc actus charitatis procedens propter bonitatem Divinam, non extrahetur extra suam speciem. Si autem fides assentiretur propter propositionem non dictam à Deo, assentiretur non revelato, adeòque extraheretur extra suam speciem.

INSTAT Secundò. Ponamus, quòd Adamo DEUS nonnisi unum dogma revelare voluerit verbi gratiâ quòd sit à se. quæro; potuissetne Adam credere Deum esse æternum infinitum. Vel non. Si potuit.

127 tuit. Ergò ſufficit revelatio virtualis:
nam hæ proprietates nonniſi virtualiter
continentur. Si non potuit credere. Er-
gò neque Dei eſſe ab Adamo credi potuit:
quia nihil prorsùs fide Divinâ credi po-
teſt tanquam revelatum à Deo, niſi in ra-
tione medii ſeu motivi attingatur Autho-
ritas Dei, quæ proximè fundatur in ſum-
ma veracitate Dei, quæ tamen, virtualiter
nonniſi includitur, in ipſo eſſe Dei.

RESPONDETUR. Locutio definiti-
vè, etiam Divina, eſt manifeſtatio con-
ceptûs alteri. huic manifeſtationi activæ,
reſpondet paſſiva, eſtque ipſa auditio.
Quando ergò dicebat Deus. Ego ſum à
me, videndum, cujus illa locutio manife-
ſtativa fuerit; & quid ſibi manifeſtatum
128 habuerit Adamus. Si enim præciſam &
abſtractiſſimam rationem in Deitate re-
velabat, in quantùm ſcilicet dicit, nega-
tionem dependentiæ in eſſe ab alio, ſic
non potuiſſet fide Divinâ etiam aſſeita-
tem illam credere: quia aliunde vi non
niſi intellectûs intulit DEUM eſſe vera-
cem, non tamen poterat dicere: Credo
illum eſſe à ſe. quia dixit ſe veritatem pri-
mam, hoc enim non dixit; ſed nonniſi il-
lam rationem præciſam: conſequenter
ille actus, utpote non innitens Ly *Deus
dixit* non erit fidei. Si autem dicendo De-
us ſuam Aſſeitatem, manifeſtavit illi pro
objecto Materiali aſſeitatem, pro for-
mali veritatem atteſtantem, potuiſſet
tunc credere. Sed nego, quòd ſolùm in
129 radice revelaretur illi veritas prima. Et
certè ſi Deus diceret: Ego ſum à me, in-
telligendo præcisè quod ſit independens
à cauſa ineſſe, potuiſſet dicere Adam.
*poſſet quidem aliquis cogitare, quòd licet Deus ſit
à ſe, non ſit veritas, quia eſt independens in iis, quæ
illi neceſſariò competunt; fortè autem illi nõ com-
petit neceſſario veritas. Sed Ego vi mei intellectûs,
demõnſtro mihi, quòd ſit verax, non poſſum ta-
men dicere Credo, quia eſt veritas: hoc enim
non dixit mihi de ſe.* Vi hujus allati directè
ad Argumentum. Reſpondetur quòd in
diversâ ſuppoſitione potuerit credere
quòd DEUS ſit à ſe, in diverſa non po-
tuerit.

ADDO. Dici poſſe, quòd in illa pro-
poſitione: Ego ſum à me reveletur vera-
citas Divina non virtuali revelatione ſed 130
confusâ univerſali: eſſet enim illa reve-
latio hujus ſensûs: Contineo in me omnes
perfectiones, accedenteque intellectu,
quòd etiam veracitas ſit perfectio, cre-
deretur tunc ob revelationem univerſa-
lem.

INSTAT Tertiò. Revelatio virtua-
lis, eſt magis amica obſcuritati, oſtendit-
que ſubjectionem majorem primæ veri-
tati, dum creditur etiam nonniſi conne-
xum cum revelato.

RESPONDETUR. Revelatio virtu-
alis, non eſt magis amica obſcuritati qui
aſſumit pro conmotivo aliquid Lumine
naturæ notum; illa autem ſubjectio eſt
nonniſi prætenſa: quia non ſoli Deo &
ejus veracitati, ſed & conmotivo natura- 131
li exhibetur, quod deſtruit ſubjectionem.
Sicut non eſt ſubjectio æquè venerari fa-
mulos Regis, ac Regem.

Poni etiam ſolet inſtantia de Angelis,
quòd ſcilicet præſtet de ratione formali
fidei, ſi nihil obſit ita diſcurrere, ut dica-
tur magis accommodata Creaturæ intel-
lectuali etiam Angelis. Jam autem An-
gelus, habitâ ſpecie, noſcit Creatorem
in Creatura, cauſam in effectu, conſe-
quenter rationabilitatem in riſibilitate
hinc accommodando ſe illorum modo in-
telligendi DEUS, debet revelare etiam
paſſionem in radice. Sed hæc ratio non
tenet; quia etiam Angeli non ſemper cau-
ſam ut cauſam agnoſcunt, ſed etiam cau-
ſam, nonniſi materialiter. In notitia au- 132
tem cauſæ nonniſi materialiter, non no-
ſcitur effectus. Cur ergò etiam huic mo-
do non potuit ſe conformare Deus, adeò-
que non revelando paſſionem revelatâ
radice. dicique poteſt aſſumptam do-
ctrinam, tunc eſſe veram: debere ſcili-
cet revelationem accommodare ſeſe mo-
do noſcendi, quando nihil obeſt. Obeſt
autem ut præciſa revelatio virtualis, ſuffi-
ciat ad fidem.

COLLIGES exinde. Quòd paſſio
formaliter non reveletur in radice, licet
poſſit eſſe revelata in univerſali aliquo, &
hoc ipſo eſſe de fide.

DIFFI-

133 DIFFICULTAS IV.

Poteſtne deduci Concluſio de Fide, ex alia præmiſſa nonniſi probabili?

DICENDUM eſt. *Si nomine probabilis præmiſſæ, venit præmiſſa cujus objectum non ſit revelatum, non erit illa Concluſio de fide.*

PROBATUR Primò. Ex non revelato non poteſt ſequi revelatum, ſequeretur autem ſi prædictô modo ſumpto probabili foret Concluſio de fide. Major autem probatur. quia ſi ex non revelato poſſet ſequi revelatum, ſequeretur contradictorium unum, ex alio contradictorio, ex albo ſcilicet non album, ex Ente non Ens. Et certè ratio motiva ad ali-
134 quid debet dicere rationem nexûs, cum eo, ad quod movet: in hocque ſtat totum artificium Syllogismi procedentis, *ex eo, quòd hæc ſint:* non habet autem hunc nexum, non revelatum cum revelato.

PROBATUR Secundò. Reſtitutione rationum, quas ſibi in hac materia oppoſuit Quiros diſp. 3. in prima parte.

PRIMA ratio. Concluſio ſequitur debiliorem partem. Ergò Concluſio ex una probabili, ſolùm erit probabilis, etſi deducta Concluſio ex utraque probabili præmiſſa non eſt de fide, etiam deducta ex una probabili, non erit de fide propter idem principium: Concluſio ſequitur debiliorem partem. Negaturque ulteriùs non obſtare certitudini fidei, quòd
135 motivum illius, ſit nonniſi probabile.

SECUNDA ratio. Non poteſt oriri ex præmiſſa falſa Concluſio de fide. Ergò nec ex probabili. Quod autem dicit Quiros num. 17. ubi præmiſſa eſt falſa, nec objectum præmiſſæ vel Concluſionis verum eſt. Idem hîc applicatur. Ubi præmiſſa probabilis eſt, etiam objectum illius erit nonniſi probabile, adeòque non fidei.

TERTIA ratio Præmiſſa probabilis per oppoſitos eſt naturalis. Ergò in principiis illorum, non poterit ſequi Concluſio ſupernaturalis. Sicut Amor ſupernaturalis non innititur cognitioni naturali. Et ſicut exigentia per ſe quam dicit amor ſupernaturalis ad cognitionem ſupernaturalem, eſt talis, ut ex accidenti etiam 136
non ſequatur amor ſupernaturalis ex cognitione naturali: ita idem in præſenti dicendum. Et ſicut quamvis objectum actûs cognitionis naturalis ab objecto cognitionis ſupernaturalis non differat formaliter, tamen hoc non obſtante, non ſequitur amor ſupernaturalis ex cognitione naturali. Ita idem in præſenti dicendum.

PROBATUR Tertiò Si ex præmiſſa naturali & quidem probabili, ſequitur Concluſio de fide, ſequitur poſſe revelatum eſſe aliquid, utpote de fide, etiamſi non præceſſerit revelatio, adeòque revelationi non inniti fidem; inniteretur enim probabili præmiſſæ, quæ ſupponitur non revelata. 137

DICENDUM Secundò. *Si nomine probabilis præmiſſæ veniat præmiſſa ex objecto revelata, ſit tamen nonniſi probabilitas, quòd ſit revelata non excludens ſcilicet fomidinem prudentem, non erit ille aſſenſus fidei.*

PROBATUR. quia deberet tunc imprudenter imperari actus certiſſimus, quod fieri non poteſt ut dictum etiam ſupra.

DICENDUM Tertiò. *Si nomine probabilis præmiſſæ veniat præmiſſa ex objecto revelata: ſit autem hoc ſenſu probabilis: quia ſcilicet ſine ulla formidine conſtet, quòd hoc Deus dixerit, non tamen hoc conſtat certò phyſicè vel Metaphyſicè, poterit tamen Concluſio eſſe de fide.*

PROBATUR ex dictis ſupra: quia ſcilicet nihil deeſt, ut procedatur ad actum fidei, non deeſt objectum revelatum; 138
nec judicium prudens informans voluntatem ut imperet actum certiſſimum; ut imperat habens motiva credibilitatis expellentia prudentem formidinem. Ergò benè tunc procedi poterit ad actum fidei; quamvis rigoroſè loquendo non debeat dici hæc præmiſſa probabilis, ſed certa moraliter.

OBJICIT Primò Quiros Poteſt eſſe aſſenſus ſupernaturalis quamvis objectum illius intrinſecum motivum ſecundùm ſe obſcurum appareat. Ergò & quamvis appareat ſolùm probabiliter: certè enim propoſitio Parochi modum proponendi probabilem non excedit, cum eodem modo quandoque proponat

139 ſuas ignorantias, ut quòd in Euchariſtia ſit corpus Beatæ Virginis.

RESPONDETUR. Diſparitatem eſſe. quia necdum erit Concluſio innitens non revelato, quamvis innitatur obſcuro, non inneteretur autem revelato, ſi innitteretur probabili præmiſſæ probabilitate de qua Aſſertô primo. Propoſitio etiam Parochi poteſt eſſe probabilis, cùm non ſit motivum fidei, ſicut deberet eſſe dicta præmiſſa.

OBJICIT Secundò Supernaturalitas actûs, non venit ex ſupernaturalitate motivi, nec ex modo quo apparet objectum formale, ſed ex præciſa excellentia modi tendendi actûs eſſentialem connexionem habentis cum reali exiſtentia objecti. Sed
140 excellentia & certitudo modi tendendi actûs, haberi poteſt, quantumvis objectū purè probabiliter proponatur, ut cùm myſterium Trinitatis proponitur Catholico & Calviniſtæ, iſte credit fide naturali quæ probabilis eſt purè, ille ſupernaturali certiſſimâ. Deinde quia actus talis, dirigitur Virtute ſuperiori, benè autem ſtat actum directum per ſuperiorem Virtutem, certiſſimè attingere, quod proximè elicienti obſcurū eſt; quemadmodum homo cœcus rectè dirigit ſagittam, directus ab alio ſcopum diſcernente. Ergò quamvis motivum præmiſſarum proponatur ſolùm per actus naturales probabiles, inferre poterit ſupernaturalem Concluſionem, nō quidem ex ſola vi propria,
141 ſed tenente ſe ex parte principii aliquo auxilio ſuperiori.

RESPONSUM. quòd excellentia & certitudo actûs haberi poſſit, quamvis objectum probabiliter proponatur, ſi cæteroqui revelatum ſit; ſecùs ſi non ſit revelatum. Negatur item Calvinianum aſſenſum de Trinitate, eſſe nonniſi aſſenſum probabilem, quaſi habeat motivum ex parte objecti probabile: reſpicit enim teſtimonium Dei verum ex objecto. Nec eſt ille aſſenſus probabilis ex ſubjecto: habet enim firmam adhæſionem. Sed eſt hoc ſenſu nonniſi probabilis, quia proficiſcitur à principio naturali, quod non eſt determinatum ut aſſenſum eliciat nonniſi certiſſimum. Superior autem virtus nempe ipſe habitus, non confert certitudinem 142
formaliter & objectivè, ſed ſolùm effectivè, efficiendo ſcilicet actum qui certiſſimus eſt. Hic autem quæritur de certitudine objectiva & formali, quam non apparet qui conferre poſſit probabilis præmiſſa: præcipuè cùm nec ad actum talem procedere poſſit ipſe habitus fidei, ſi non habet præmiſſam utramque revelatam. Illa directio quâ videns dirigit cœcum ſagittantem diſparitatem habet; quia ſive ſagittans ſive alius dirigat ictum, eadem erit ratio conſtituens formaliter in ratione bonæ jaculationis, recta ſcilicet tendentia in ſcopum, non eſt autem eadem ratio aſſenſûs conſtituti & formaliſati motivo probabili ſeu non revelato, & motivo revelato. 143

OBJICIT Tertiò. Objectum motivum obſcurum, aſſentienti non proponit per ſe plus, quàm probabile; & tamen hoc contingit in omni actu fidei. Ergò cognitio ſupernaturalis, inniti poteſt motivo probabili. Antecedens probatur quia motivum illud, quod prævié proponitur ad fidem ſupernaturalem negari poteſt: habemus enim circa fidem libertatē contrarietatis. Ergò apparet probabile oppoſitum. nemo enim negare poteſt objectum, cujus oppoſitū non apparet probabile. Addit plùs lucis reſplendere in motivo probabili, quàm in purè obſcuro, qualis eſt exiſtentia revelationis in ſe ſpectatæ, ſeclusâ propoſitione Eccleſiæ.

RESPONDETUR. Objectum motivum 144
obſcurum nō proponitur plùs quàm probabile, hoc eſt proponitur ut non includēs in ſe rationem motivam certiſſimam. Nego Antecedens. Non proponitur plùs quàm probabile, hoc eſt inevidenter, quam inevidentiam dicit, eſſe probabile. Concedo Antecedens. Quæ inevidentia facit, ut revelatum negari poſſit quamvis non putetur eſſe probabile oppoſitum ei, quod dicit Veritas prima. Quamvis autē propoſitio Eccleſiæ ſit probabilis nonniſi, hoc eſt nonniſi moraliter certa, non ſequetur, quòd motivum fidei poſſit eſſe nonniſi probabile: quia illo priori poſito, habetur, unde adhuc poſſit procedi ad actum certiſſimum, ratione ſcilicet motivi,

145 vi, quod non haberetur, si etiam motivum, esset nonnisi probabile. Ex quibus solve ea, quæ adfert Quiros num. 12.

DIFFICULTAS V.

An Cognitio deducta ex præmissis supernaturalibus sit ipsa supernaturalis?

EST quæstio spectans ad Procemilialia Theologiæ, sed in hunc locum rejecta, quia non potuisset tractari his quæ superiùs sunt dicta non expensis. attendetur autem in præsenti non ad hoc: An deductio illa vel illatio possit formalisare actum fidei: de hoc enim aliàs. Nec attendetur ad hoc: An objectum Conclusionis sit futurum de fide quia hoc est jam
146 expensum, sed attendetur maximè ad supernaturalitatem. Ex quo etiam deducitur: An Theologia sit supernaturalis.

DICENDUM Primò. *Non repugnare ut assensus ita deductus sit in Entitate Naturalis.* Est contra Molinam, Fons. Fass. Gillium & alios apud Ripaldam de Ente supernaturali disputatione 55.

PROBATUR Primò. Quia id non repugnat.

PROBATUR Secundò. Quia si deberet ille assensus esse supernaturalis, ex eo id oriretur, quia inniteretur motivo supernaturali, hoc autem non arguit necessariò supernaturalitatem, ut dictum aliàs.

PROBATUR Tertiò Quia nullum prædicatum est in hoc assensu exigitivum su-
147 pernaturalitatis, quod enim? Stat Conclusio solutione argumentorum quæ collegit Ripalda.

OBJICIT Primò. Cognitio respiciens motivum supernaturale, est supernaturalis, imò etiamsi respiceret præmissam naturalem unam, & aliam supernaturalem: quia motivũ intellectûs ad judicium Unionis extremorum inter se, est Unio extremorum cum medio. Sed ubi etiam unum extremum est supernaturale, tota Unio est supernaturalis, ut videre est in unione Verbi cum Humanitate, & Gratiæ cum Anima. Ergo.

RESPONDETUR Negando Majorem. Quod adfertur de Unione non tenet. quia quòd Unio illa physica sit supernaturalis ex eo oritur: quia si foret naturalis, esset 148
debita subjecto naturali, si esset debita subjecto naturali, etiam extremum quod connectit foret jam debitum: est enim illa Unio essentialis determinatio ad illud extremum habendum. Siq; foret debitum extremum quod connectit, non foret jam illi subjecto supernaturalis, & tamen supponitur illi esse supernaturalis. Non sequeretur autem adhuc aliquod supernaturale reddi debitum alicui naturali, quãtumvis assensus esset naturalis, & concurrant ad illum præmissæ supernaturales, præcipuè cùm illa motiva non producant physicè illum assensum.

OBJICIT Secundò. Conclusio deducta ex cognitione supernaturali, suapte naturâ supponit principium supernatura- 149
le. Conclusio enim suapte naturâ supponit præmissas, consequenter non contrahitur inter Vires solius naturæ.

RESPONDETUR. Supponit illa Conclusio principium motivum supernaturale sed non effectivum. Non apparet autem qui præcisè motivum supernaturalisare possit.

INSTAT Cognitio quæ suapta Naturâ esse non potest sine prævia cognitione supernaturali, est absolutè supernaturalis, sicut actus qui suapte naturâ non potest esse sine vocatione supernaturali, est supernaturalis.

RESPONDETUR Etiam actum non ex vocatione supernaturali supernaturalitatem desumere. Unde etiam vocatio- 150
ne supernaturali positâ, potest sequi dissensus peccaminosus naturalis. Eritque tunc ille actus supernaturalis: quia supponit principium sui effectivum supernaturale. Non ostenditur autem, quòd in præsenti ad prædictum assensum non possit dari principium naturale.

OBJICIT Tertiò. Cognitio deducta ex duplici præmissa, una de fide & alia scientifica, est inevidens & certa, nulla autem naturalis cognitio, potest esse inevidens & certa.

RESPONDETUR Negando Minorem ut videre est in assensu Hæretici, ad communes nobiscum articulos.

DICENDUM est Secundò. *Non repugnare*

151 *pugnare ut assensus ita deductus sit in Entitate supernaturalis.*

PROBATUR Primò. Quia id non implicat.

PROBATUR Secundò. quia non repugnat principium illius cognitionis effectivum supernaturale.

PROBATUR Tertiò. Quia fieri potest, ut sit illa cognitio naturalis. Ergò & supernaturalis: erit enim hoc ipso magis proportionata motivis Conclusio.

OBJICITUR Primò. Illa cognitio non habet objectum formale supernaturale, nam assentiremur cognitioni propter cōnexionem cum præmissis, quæ connexio naturalis est.

RESPONDETUR. Non repugnare
152 principium assensivum supernaturaliter, connexioni naturali.

OBJICITUR Secundò. Non sufficit ad supernaturalitatem præmissa supernaturalis motiva, sed etiam debet esse principium effectivum supernaturale.

RESPONDETUR Concedendo, & Negando tale principium repugnare.

OBJICITUR Tertiò Principium illius cognitionis, non erunt supernaturales præmissæ, sed cognitio bonitatis illationis, quæ naturalis est.

RESPONDETUR. Negando quòd Connexio illa naturalis, non possit attingi actu supernaturali.

DICENDUM est Tertiò. *Concurrente habitu Theologico ad illam notitiam erit illa in*
153 *Entitate naturalis. Dixi* Concurrente habitu Theologico, quia posset tunc simul exercere se suo actu fides, & elicere actum supernaturalem.

PROBATUR primò Conclusio. Non sunt multiplicanda Entia sine necessitate Ergo nec supernaturalisanda. nulla autem necessitas ponendæ Theologiæ supernaturalis.

PROBATUR Secundò. Quia Ethnicus potest ex principiis fidei assumptis discursum conficere, qui certè erit naturalis, & tamen ex sola assumptione illarū præmissarum, arguitur Theologiam, esse actu supernaturalem.

PROBATUR Tertiò. Quia datur quædam Metaphysica Christiana quæ tamen non est supernaturalis, licet assumat mul- 154
ta ex fide Ergò idem dicendum de Theologia.

OBJICIT Primò Ripalda. Christus Dominus usus est discursu per actus scientiæ infusæ. fideles per actus fidei infusæ, arguunt ex revelatione DEI mysterium revelatum. plura item judicia prudētiæ infusæ, quæ immediata non sunt per discursum habentur.

RESPONDETUR. Supposito quòd scientia infusa Christi sit nonnisi quoad modum supernaturalis, producet tantùm naturales actus. In suppositione autem quòd sit in Entitate supernaturalis, disparitas erit. Quia nec per rationem, nec per Auctoritatem constat nobis, quòd Theologia sit principium supernaturale. 155
Fideles utuntur discursu tanquam aliquo prævio vel imperato ab habitu supernaturali fidei. Idem dicendum de prudentia, quæ ex supposito discursu naturali tum primum format dictamen supernaturale, Virique Spirituales positis notitiis naturalibus tum primùm accedente illuminatione supernaturali faciunt affectus supernaturales.

OBJICIT Secundò Idem. Conclusiones Theologicæ, quas studio principiorum fidei assequimur referunt Patres in gratiam Dei. Ergò illæ sunt supernaturales.

RESPONDETUR Hanc gratiam esse quidem gratiam, sed ordinis naturalis, non excluduntur tamen illuminationes su- 156
pernaturales. Quæ ipsa illustratio, non supernaturalisat illos actus, sicut nec supernaturalisant Conclusionem præmissæ supernaturales.

OBJICIT Tertiò Cognitio Theologica potest movere voluntatem in actus supernaturales & pro hoc citat Prosperum. Ergò &c.

RESPONDETUR Negando Antecedens. Auctoritas Prosperi non plus vult, quàm quòd fides faciat nos res intelligere, sequensque discursum naturalem, illuminatio Spiritûs Sancti, sufficit ut sit supernaturalis.

OBJICITUR Quartò. Conclusio Theologica quæ essentialiter est Conclusio & præmis-

157 præmiſſas ſupponit, exigit oriri à præmiſſis ſupernaturalibus fidei, ex quibus de facto deducitur. Ergò erit intrinſecè ſupernaturalis.

Respondetur Negando, quòd Concluſio Theologica exigat præmiſſas nonniſi ſupernaturales, hoc eſt ſupernaturali lumine præſentabiles, licet exigat præmiſſas ſupernaturales, hoc eſt aliàs à veritate prima revelatas & ab habitu fidei attingibiles: ſuppoſitaque Concluſione, non poteſt dici, quòd exigat præmiſſas nonniſi lumine ſupernaturali proponendas: nam & eſſent ſupernaturales ut ſupponitur; & non eſſent quia exigerentur ab aliquo naturali: quia tamen Theologia exigit præmiſſas procedentes ex eo,
158 quia hoc eſt articulus fidei, cùmque non adimant vim nobiliori agenti, ut ſi velit præſtare id quod præſtat ignobilius, in eodem genere præſtet & ipſum illud nobilius, ſit ut præmiſſæ etiam lumine ſupernaturali propoſitæ, poſſint ad illam Concluſionem concurrere.

Addo Cum præmiſſæ à Concluſione nonniſi præſupponantur tanquam motivum & non tanquam principium effectivum, mera præſuppoſitio illarum præmiſſarum, ſupernaturalitatisq; earundem, non poteſt arguere in præſupponente ſupernaturalitatem. Certè enim vis ſublativa gratiæ ſupernaturalis incluſa in peccato, præſupponit gratiam ſupernaturalem, nec tamen illa ipſa vis, eſt in pec-
159 cato ſupernaturalis. quod etiam ex aliis illuſtratur. Nam ſi color in duplici loco ponatur, naturaliter videbitur, & tamen præſupponitur miraculum ſupernaturale quoad ſubſtantiam. Et ratio eſt: quia non repugnat ut entitas illa, adhuc habeat ſuperantiam omnis creatæ vel creabilis ſubſtantiæ, adeòque ſupernaturalitatem, licèt nonniſi ex ſuppoſitione illius, aliqua naturalia oriri poſſint, præcipuè cùm illa præſuppoſitio, non ſit præſuppoſitio ſupernaturalis, quâ ſupernaturale eſt, ſed quâ convenit in aliqua ratione communi cum naturalibus; ad eum modum quo licet ſupernaturale intuitivè non poſſit noſci naturaliter, poteſt noſci naturaliter ſecundùm rationes communes.

Instat Primò Electio ſupernatura- 160
lis præſupponens intentionem finis ſupernaturalis, & ipſa eſt ſupernaturalis Ergò & Concluſio præſupponens præmiſſas ſupernaturales.

Respondetur Diſparitatem eſſe. quia datur principium electionis ſupernaturale, hoc eſt prudentia ſupernaturalis, idque ex doctrina Patrum quæ non procedit de ſupernaturalitate Theologiæ: præcipuè cùm non exigantur præmiſſæ, nonniſi lumine ſupernaturali præſentari.

Instat Secundò. De facto natura eſt elevata ad ordinem ſupernaturalem, & poteſt eſſe Concluſio formalis Theologica ſupponens per ſe præmiſſas ſuper-
naturales. Ergò de facto confertur à 161
Deo auxilium, ad hujuſmodi Concluſionem: Deus enim non denegat connaturalia principia.

Respondetur. Naturam eſſe quidem elevatam ad ordinem ſupernaturalem ſed non in omnibus, nec oſtenditur, quòd elevata ſit ad ordinem ſupernaturaliter Theologiſandi. Cùmque Concluſio illa non exigat per ſe præmiſſas nonniſi ſupernaturali lumine præſentandas, etiamſi ita præſententur, non erit exigentia ponendæ Concluſionis ſupernaturalis: quia nec illas præmiſſas, quà ſupernaturales exigebat. Hinc redibit ad ſtatum naturaliter agendi, ne ita multiplicetur modus agendi, non ſecundùm exi-
gentiam. Jam verò nonniſi per ſe exi- 162
gentia fundat connaturalitatem. Unde poſito, quòd aquæ inducatur calor, non eſt exigentia in aqua & connaturalitas, ut conſervetur ille calor, ſed reditus ad naturam; ita & in Theologia, non eſt exigentia ut præmiſſæ nonniſi lumine ſupernaturali præſentatæ moveant, ideòque redibit intellectus ad Naturam, & Concluſionem naturalem.

Instat Tertiò Tales concluſiones maximè conferre ad tuendam veritatem fidei ſupernaturalis, cùm ex falſitate illarum colligeretur, falſitas principiorum.

Respondetur. Etiam Metaphyſica deſeruit ad tuendam fidem, quæ tamen

163 men est naturalis: & non interest ut illa defensio fiat actu supernaturali, cùm tota vis defendendi, fundata sit in modo procedendi scientificè.

Objicit Quintò Principium illius Conclusionis, potest esse auxilium supernaturale, imò & ipsa fides: quia eitam habitus influens in intentionem finis, influit in formalem electionem, Conclusio autem est quædam electio.

Respondetur. Posse elici illam Conclusionem auxilio non supernaturali, si illud dari, nec Auctoritas nec ratio ostendit. Conclusio & electio eodem modo se habent in genere dependentiæ, sed non in genere Entis & ordinis. Addo Conclusionem illam, non respicere ad-
164 æquatè idem objectum cum præmissis, quia innititur bonitati illationis, ad quam non attendunt præmissæ: & insuper non est ratio supernaturalisandi attendentiam, ad idem objectum formale.

QVÆSTIO III.

An Putatitiè revelatum sit Objectum Fidei Divinæ?

HÆc quæstio tractari solet ab aliis, ubi tractant de certitudine Fidei, locum tamen etiam hîc non incommodè habet, tanquam oppositum seu non objectum fidei.

Dicendum est *Putatitiè revelatum non posse esse objectum Fidei Divinæ.* hoc est quan-
165 do aliquis putat etiam invincibili ignorantiâ deceptus quòd hoc sit revelatum, & tamen de facto non est revelatum, quantumvis conetur elicere actum fidei ad illum actum, effectivè non concurret habitus fidei Divinæ.

Probatur Primò Conclusio Auctoritate Tridentini Sess. 6. cap. 9. ubi docens neminem sine revelatione posse scire de Confirmatione sui in gratia, prædestinatione, justificatione sui subdit: *Cùm nullus scire id valeat certitudine fidei, cui non potest subesse falsum.* subesset autem ei falsum, si quod non est revelatum, crederet quòd sit revelatum.

Respondebis Intentionem Tridentini non fuisse eo loco definire quòd habitus fidei infusæ non concurrat ad actum cu- 166
jus objectum est nonnisi putatitia revelatio: sed definire, quòd cui non est revelatum de sua verbi gratiâ justificatione, quòd id non possit credere fide, cui non possit subesse falsum, per quod ipsum supponitur, posse id credere fide, cui possit subesse falsum.

Contra quia quamvis eo loco non fuerit mens Tridentini id definire, sufficit quòd id colligi possit, ex verbis illius: agit enim illic de fide Divina, de qua prædicat, quòd ei non possit subesse falsum, & quamvis supponat quòd id credi posset fide, cui posset subesse falsum, non tamen supponere potest id credi posse fide Divinâ, de quo tamen hîc quæritur. Jam autem universaliter de fide, eaque Divi- 167
na, (quia in subjecta materia) pronuntiavit Tridentinum, quòd ei non possit subesse falsum.

Probatur Secundò. Non implicat contradictionem talis qualitas, quæ essentialiter deposcat, ut concursus illi ad agendum tribuatur à Deo, nonnisi tunc, cùm re ipsâ, objecto illius Materiali, conjungitur Formale verè. Sed talis est habitus fidei. Ergò implicabit illam versari circa materiale, cui non sit re ipsa, conjunctum suum formale. Minor probatur Quia phrases Patrum & Concil., appellant fidem esse certissimam, fidem nunquam falli, & enuntiat Augustinus, quòd potiùs vellet dubitare an vivat, quàm non ita se habere veritatem, quam 168
in corde audivit, id est credidit; non esset autem habitus certissimus, si falli posset, & putatitio formali niti.

Probatur Tertiò Argumento Negativô. Si nihil obstnon debet in linea certi, deterioris esse sortis fides, præ scientiâ; præcipuè cùm absolutè exaltetur certitudo fidei, supra certitudinem scientiæ, de quo infra. Sed scientia non potest esse principium actûs falsi. Ut probatur. quia & esset actus ille scientiæ ut supponitur, & non esset; quia vel nosceret per causam, vel non nosceret per causam. Si non nosceret per causam. Ergò non esset actus scientiæ: quia scire est noscere per causam: Si nosceret per causam. Ergò non

169 non esset actus falsus. quia cui competit definitio scientiæ, seu non falsi, est non falsum. Cognitio autem per causam, est definitio scientiæ seu non falsi.

Objiciuntur primo Paritates aliquæ.

PRIMA Paritas est. Per nos potest prohiberi actus etiam bonus, & tamen principiari à principio supernaturali. Ergò & assensus putatæ revelationi, poterit principiari ab habitu fidei.

RESPONDETUR Disparitatem esse. Quia ex nullo principio colligitur esse determinationem, in aliis principiis supernaturalibus, ne concurrant ad actum supernaturalem, extrinsecè malum. Colligitur autem, esse essentialis determina-
170 tio in fide, ne ei subesse possit falsum; adeòque ne innitatur putatitiæ revelationi, præcipuè cùm ille error, foret intrinsecè malus Naturæ intellectuali.

SECUNDA Paritas est. Positâ præmissâ de fide & alia falsa, non implicat illam præmissam concurrere ad Conclusionem falsam Ergo nec implicabit concurrere Deum ad assensum putatæ revelationi. Circa Antecedens discurrit Lugo totâ sect. 7.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia nullum est fundamentum essentialis determinationis in præmissa; secùs ut dictum de fide. Deinde posita præmissa de fide, non hoc sensu est de fide & supernaturalis, quòd debeat in Syllogismo credi
171 nonnisi fide Divinâ: sed quòd aliàs sit credibilis fide Divinâ, adeòque adhuc poterit esse naturalis, & quâ naturalis principiare illum assensum. Deinde, si ex mala intellectione Præmisâ de Fide, sequitur Conclusio falsa, illa non erit actus fidei in quantùm malè intelligitur, adeoq; Actus fidei, non concurret ad falsum. Paulò aliter eandem difficultatem solvit Lugo: dicitque, per Accidens illam præmissam, concurrere ad Conclusionem erroneam. Sed eâdem viâ respondet oppositi, quòd scilicet per Accidens fides Divina, possit moveri revelatione putatitiâ.

TERTIA Paritas est. quia multæ aliæ virtutes supernaturales, possunt exire in suos actus, circa objecta ratione suâ formali non informatâ: sic verbi gratiâ po- 172
test amor Dei amare subsistentiam absolutam omnibus tribus Personis communem, quamvis illa non detur, & obedientia inclinare ad id, quod revera superior non præcepit. Ergò idem dici poterit de fide.

RESPONDETUR. Præter allatam disparitatem, id obstare: quòd scilicet habitus alii, si versentur circa objectum re vera, suâ ratione formali non informatum, non agent quidquam contra exigentiam suam essentialem, quæ exigentia alia in illis Habitibus ostendi non potest, nisi quæ sit, versari circa objectum prout propositum: hinc eo casu, non tantùm non extrahuntur extra suam formalem rationem, sed operantur secundùm illam. 173
Jam autem si habitus fidei concurreret ad assensum putatæ revelationis, extraheretur extra suam exigentiam essentialem, secundùm quam petit, ut illi non possit subesse falsum, adeoque ne moveatur putatâ revelatione.

QUARTA Paritas. Prudentia supernaturalis spectat ad intellectum, & potest versari circa objectum, cui non est unita ratio formalis objecti. Quod ipsum probatur. quia dictat adorandam esse verbi gratiâ hostiam, quantumvis re vera fieri possit, quòd non sit consecrata.

RESPONDETUR. Aliud esse prudentiam supernaturalem versari circa objectum cui non sit unita ratio formalis, quam inquirit prudentia; & aliud est ver- 174
sari prudentiam, circa objectum cui non est unita ratio formalis aliorum habituum: primum est falsum, secundum verum. Hinc jam disparitas est. quia prudentia, est determinata, nonnisi ad dirigendum actiones secundùm circumstantias, hîc & nunc. Hinc si hîc & nunc, secundùm regulas virtutis & honestatis, possit hæc Adoratio fieri, dictando illam, non tantùm non extraheretur ad hoc, ad quod est determinata; sed exerceret se in sibi debito. quia autem fides est essentialiter determinata nonnisi ad assensum certum, si eliceret actum propter putatam revelationem, extraheretur extra suam speciem, & ageret contra suam essentialem determinati-

175 minationem. Rursùs prudentia supernaturalis, comparatur cum prudentia naturali, soloque ordine, & in aliquibus, Materia distinguitur. Prudentia autem naturalis, respicit ad hîc & nunc, secundùm leges judicii. Jam autem fides proportionatur scientiæ. Sicut ergò scientia nunquam cognoscit falsò; ita nec fides.

Quinta Paritas est. Non obstante supernaturalitate, possunt alii actus supernaturales fieri ex imperio venialiter malo, ut si aliquis imperet sibi sumptionem Eucharistiæ, titulò vanæ gloriæ. Ergò & fides, vitiari poterit vitio falsitatis.

Respondetur. Disparitatem esse: quia non est colligere essentialem determinationem in casu Antecedentis, quæ
176 habetur in casu Consequentis.

Objicitur Secundò. Idem est motivum assensûs in utroque casu, nempè revelatio Dei. Ergò in utroque casu, erit idem actus.

Respondetur. Non esse idem motivum in re: putatitiè enim, & verè revelatum, realiter distinguuntur: sed sunt idem apparenter, sicut color verus & apparens.

Instatur Primò. Potest Parochus cum iisdem motivis credibilitatis proponere articulum falsum, cum quibus verum Ergo & fidelis, ex eodem principio assentiri.

Respondetur quia in casu Antecedentis, non potest colligi ulla determina-
177 tio essentialis, quâ determinetur Parochus, ne proponat æquè falsum, ac proponit mysterium: & tamen est essentialis determinatio in habitu fidei, ne possit assentiri non revelato.

Instatur Secundò Ille actus, qui non positus, facit hominem hæreticum, positus, facit illum fidelem, est actus positus ab Habitu fidei. Sed si non præberet Petrus assensum revelationi, quam putat esse veram, quantumvis in re sit falsa foret hæreticus. Ergò ponendo illum actum, erit fidelis.

Respondetur. Falsam inprimis esse Majorem, eo, quòd pauciora requirantur ad contrahendam infidelitatem, quàm ad esse fidelis: nam ex generali principio, malum quale est Infidelitas, est ex singu- 178
lis defectibus: Fidelitas autem quæ est bonum, est ex integra causa. Deinde illi revelationi dissentiens, non propter id quod formaliter & tanquam Minorem negat, foret hæreticus, sed propter id, quod implicitè & tanquam Majorem negat: qui enim putatitiæ revelationi non assentitur, censens illam esse veram, est implicitè resolutus, ad non assentiendum Deo dicenti.

Instatur Tertiò Eâdem facilitate assentitur aliquis veræ ac putatæ revelationi. Ergò ex eodem habitu.

Respondetur Consequentiam non tenere: quia habitus fidei infusæ, non est facilitativus. Porrò ipsa illa facilitas, possent referri in habitum aliquem natura- 179
lem acquisitum fidei; potest item referri in species easdem: facilitate tenente se à parte objecti; quæ etiam facerent, ne ita sensibiliter advertat se cum difficultate operari, casu quo non haberet, habitum facilitâtem. Deinde fortè etiam non sentiret tunc facilitatem, posteaq; instructus, discerneret se caruisse illâ; licèt dum illam non experiretur, posset id referre, in aliquam tentationē diaboli. Denique dici posset Deum ut Auctorem Naturæ, suppleturum defectum principii facilitativi, ad occultandum, ne putet homo, in se esse principium discernendæ infallibiliter putatitiæ revelationis, à vera.

Objicitur Tertiò. Ponamus ali-
quem Judæum ante Christi nativitatem 180
elicientem hunc actum: Credo Christum nasciturum, ponamus rursùs continuare hunc actum eundem post Christi nativitatem, hic actus post Christi nativitatem erit falsus, & tamen erit fidei, quia idem actus continuatur.

Respondet huic Argumento S. Thomas Secundâ Secundæ quæst. 1. art. 3. ad 1. Dici etiam posset, hunc actum *eundem* perceptibiliter & secundùm nostrum putare fore; quia motivum quod perceptibiliter movet, putaret esse idem: in re tamen ipsa, erunt duo distincti actus; & primus quidem supernaturalis, & elicitus ab habitu fidei; secundus autem elicitus viribus naturæ. Addo nihilominùs hunc

181 hunc actum; Christus nascetur, etiam in nobis fidelibus, si formetur per ordinem ad illud tempus præteritum, quo verum erat dicere. Christus nondum est natus, sed nascetur. per ordinem inquam ad illud tempus, Ly Christus nascetur, etiam à nobis fide Divinâ creditur: quia actus ille per ordinem ad illud tempus, semper est verus: hinc hoc sensu, posset continuari ille supernaturalis actus à Judæis, essèque adhuc verus.

Possibilisne Qualitas supernaturalis attendens ad putatè revelatum?

Assero Primò. *Possibilem esse qualitatem attendentem ad putatam revelationem.*

Ratio. Tum quia id non implicat.

182 Tum quia possibilis est qualitas, quæ eadem indivisibilis principiet actus fidei; adeòque habeat vices habitûs fidei, & insuper sit directiva operationum, præscribendo regulas hîc & nunc agendi: ita ut sub hac formalitate, non habeat pro objecto verum prout est à parte rei, sed verum, prout est in his circumstantiis, licèt sub priori formalitate, habeat pro objecto verum, prout est à parte rei. Ergò etiam possibilis erit habitus, attendens & revelationi, & ei, quæ hîc & nunc putatur vera. Et sicut dantur actus voluntatis supernaturales, qui procedunt secundùm merita objecti, prout est à parte rei, & simul prout apparet; & alii procedunt secundùm merita objecti, non prout est à

183 parte rei, sed prout apparet, ut cùm diviti, & tamen mendicanti, eadem misericordia tribuit eleemosynã, cùm misericordia non possit moveri nisi tunc tantum, quando est miseria: ita ut etiam dictus habitus, non possit assentiri tantùm objecto falso, & quod apparet ut falsum, licèt possit assentiri objecto quod putat non esse falsum, sed revelatum; adhuc enim illa qualitas erit virtus, quâ nemo malè utatur, hoc est ad falsum credendum, quod ut falsum proponitur, erit etiam dispositio ad optimum in suo genere, hoc est negativè, non inclinando scilicet ad falsum quà tale, quãvis non sit dispositio ad optimum positivè, hoc est attingendo perfectionem objecti, prout est à parte rei.

Tum quia intellectus non tantùm assentitur vero prout est à parte rei; sed etiam vero prout hîc & nunc apparet. Cur etiã non poterit dari qualitas supernaturalis, habens se per modum potentiæ intellectivæ supernaturalis, quæ attendat ad veram & putatam revelationem. 184

Respondebis cum Oviedo cont. 5. à num. 31. Quamvis non possit in hoc puncto assignari repugnantia purè physica, adferri tamen potest Moralis & Theologica: hoc est formaliter resultans ex bonitate & perfectione Dei, licet radicata in natura actûs.

Contra Sicut non datur repugnantia moralis, ne actus prudentiæ supernaturalis, procedat secundùm hîc & nunc, licèt non semper procedat secundùm objectum prout est à parte rei, ita nec in præsenti dabitur ulla repugnantia Moralis. 185

Assero Secundò *Dictam qualitatem non posse vocari rigorosè habitum fidei.*

Ratio quia Ly fides, ex acceptione præsenti Theologica, supponit pro habitu non nisi summè certo.

Assero Tertiò. *Talem habitum posse liberaliùs loquendo, dici habitum fidei.* quia adhuc uterq; respiceret communẽ eandem, rationem nempe revelationem ut sic.

Sed ad stabiliendum assertum primum solvendæ implicantiæ.

Prima Implicantia est: quia & esset ille habitus supernaturalis ut supponitur, & non esset: quia supernaturale, non potest esse principium assensûs falsi. 186

Respondetur, Si per falsum intelligas difforme objecto prout à parte rei spectato, in isto sensu falsum est, quòd supernaturale non possit esse principium assensûs falsi, ut videre est in prudentia supernaturali. Quòd si per falsum intelliges nec objecto nec propositioni conforme: Concedi potest Antecedens. Et sicut in Logicis salvatur veritas primæ Operationis, quantumvis apprehendat Angelum per modum Juvenis alati: quia scilicet ille conceptus, cum objecto prout apprehenso, habet conformitatem: sic etiam ille assensus erit assensus verus, prout dicit confor-

187 conformitatem secundùm hîc & nunc putatam ut veram revelationem.

Secunda Implicantia deduci potest ex Amico (quamvis ille hac in materia suspendat judicium.) Quòd scilicet Deus, esset causa particularis assensûs falsi, & tamen supernaturalis. quia concurreret ad illum assensum, non determinatus à causis secundis.

Respondetur. Implicantiam multum probare, probat enim quòd nec Deus possit esse Auctor supernaturalis prudentiæ. quia etiam illa est principium assensûs falsi comparatè ad objectum.

Tertia Implicantia est ex Lugone citato num. 89. Actus supernaturalis in substantia, non potest esse indifferens, ut
188 sit verus vel non. Ergò nec habitus supernaturalis potest esse indifferens ad verum prout conforme objecto, & verum prout apparens. Antecedens probatur. Quia dicti actus sunt Ordinis Divini, dati ad hoc, ut homo constitutus in ordine Divino, operetur, qualiter decet operari hominem, Divini Ordinis.

Responsum Implicantiam probare multum: quia probat non esse possibiles actus prudentiæ supernaturalis, qui sint Ordinis Divini, quia etiam hi interdum sunt difformes, comparatè ad objectum prout est à parte rei. Quodsi sufficiat illos esse hoc sensu Ordinis Divini, quia secundùm formalitatem suæ Entitatis, habent superantiam cujuscunque na-
189 turæ creatæ vel creabilis, licet hanc superantiam non dicant, in modo suo procedendi: in hoc enim superantur à scientia verbi gratia. Ita & in præsenti, idem dici poterit, præcipuè autem: quia modus operandi secundùm hîc & nunc, non est malum naturæ intellectualis.

Instabis Primo Actus supernaturales sunt tales in sua entitate intrinseca, ut formaliter perficiant hominem, siquidem per illos formaliter elevatur natura supra 190
propriam Conditionem. Ergò per illos perfici & non deterior reddi debet Natura.

Respondetur Etiamsi prudentia supernaturalis attendat ad hîc & nunc, non redditur deterior per illam natura: quia etiam attendere ad hîc & nunc, est bonum naturæ intellectualis, ita nec per assensum putatæ revelationi, deterior reddetur natura.

Instabis Secundò. Actus supernaturalis voluntatis, non potest esse malus intrinsecè, quamvis possit esse malus malitiâ extrinsecâ & denominativâ. Ergo nec actus intellectûs supernaturalis, potest esse falsus & erroneus, non enim elevaret, sed deprimeret. 191

Respondetur. Actum supernaturalem non posse esse falsum & erroneum, si nec sit conformis objecto, nec procedat secundùm hîc & nunc. deteriorem enim hominē ut assumitur redderet: sicut semper etiam in naturalibus deteriorem error, reddit non reddit prudentia: consequenter nec ille actus fidei deteriorem redderet. Ergo sicut prima operatio, cujus veritas sumitur ex objecto, non prout est à parte rei, sed prout præsentato nō reddit deteriorem intellectum: ita & in præsenti.

Instabis Tertiò Non potest Deus producere habitum erroris Ergò nec dictum habitum.

Respondetur. De Antecedenti 192
inferiùs erit. Interim disparitas est: quia habitus erroris ut talis, non habet ullum actum, qui importet perfectionem, qui sit in bonum operantis, qui non dedeceat specialiter naturam intellectualem. Jam autem habitus ille, etiam assentiens putatæ revelationi, non haberet actum dedecentem naturam intellectualem, sicut illam nec prudentia dedecet.

DISPUTATIO III.

DE PASSIONIBUS OBJECTI FIDEI DIVINÆ.

Nomine harum passionum veniunt Certitudo & obscuritas: rationem tamē principalioris habet certitudo. hinc inevidentiam permittit sibi truncari fides

per

1 per motiva credibilitatis, & alia, de quibus infra: summã autem certitudinem nõ permittit sibi truncari, de qua certitudine sit

QVÆSTIO I.

De Certitudine Fidei.

PRÆMITTO Primò. *Notificari posse certitudinẽ per contrarii exclusionem.* nempe quòd sit assensus formidinis expulsivus, ad eum modum, quo suo modo notificatur frigus per hoc, quòd expellere natum sit calorem. Quæ ipsa formido, involvit semper & assensum & dissensum. Ratio quia si non involveret assensum non esset formido, sed simpliciter & absolutè Negatio. Rursus si non involveret dissen-
2 sum, esset absoluta affirmatio. Qui ipse assensus & dissensus, debet quidem esse circa idem, sed non propter idem. Quòd debeat esse circa idem, Ratio est, quia aliàs assensus ille & dissensus, haberent se omninò disparatè, si haberent se disparatè, assensus non restringeret vim dissensûs, & è contra. Consequenter assensus, simpliciter esset assensus, simpliciter autem assensus, non est formido. Non tamen dissensus & assensus debent esse circa idem propter idem: quia aliàs in formidine verificarentur duo contradictoria; & idem quod affirmaretur, negaretur, & quod negaretur, affirmaretur. duo autẽ contradictoria in nullo assensu possunt simul secum stare. Porrò in ista v. g. for-
3 midine, fortassis Petrus non solvet debitum, fortassis solvet, formido illa, non versatur circa potentiam physicam non solvendi. Ratio quia objectum formidinis, est illud, quod est ratio formidandi, potentia autem illa physica, non est ratio formidandi: illud enim non potest esse ratio formidandi, quod cum actu certissimo stare potest. Jam autem qui certò scit, quòd sit futura solutio, noscit dari potentiam physicam ad non solvendum, cùm liberè solvat. Nec item versatur illa formido penes solutionem & non solutionem, quia aliàs in illa formidine contradictoria verificarentur. *Quod ergo tandem erit objectum formidinis?* Formido illa versabitur assensu circa objectum quod est futurum vel non futurum, ita ut rationes ipsæ, quas habet assentiendi, & rati- 4
ones quas habet non assentiendi, ingrediantur illud Objectum. Ratio quia inprimis in hoc modo assentiendi & dissentiendi, non verificabuntur contradictoria, quia licet sint de eodem, non sunt propter idem, seu ratione ejusdem. Ex altera parte, servatur id quod diximus supra, nempe formidinem circa idem debere versari assensu & dissensu. Et certè benè per hoc salvatur formido, quo sublato, primò & per se tollitur formido, sed sublatis rationibus & motivis assentiendi & dissentiendi tolleretur per se formido. Quod ipsum probatur. Quia sublatis rationibus assentiendi, & manentibus rationibus dissentiendi, simpliciter esset negatio, adeòque non jam formido, & è converso, 5
sublatis rationibus dissentiendi & manentibus rationibus assentiendi, simpliciter esset affirmatio adeoque non jam formido. Et hoc præmissum notificat, quid sit certitudo, & quod objectum formidinis, oppositæ certitudini.

PRÆMITTO Secundò. *Duplicem nos posse spectare certitudinem.* Quandam subjectivam, & ex parte certificati se tenentem. Aliam objectivam, & à parte certificativi spectabilem. Est hæc divisio D. Thomæ. Nam hic quæst. 4. art. 7. discurrit utrum fides sit certior scientiâ, & aliis virtutibus intellectualibus, dicitque in (c) quòd dividendo habitus intellectuales, qui versantur circa contingentia, qualis est prudentia & ars, hos duos habitus vel 6
ipsâ certitudine materiæ superat fides: *quia* est inquit *de æternis quæ non contingit aliter se habere.* Secundò potest comparari fides ad sapientiam, scientiam & intellectum. Ad hos habitus comparandò fidem, dicit certitudinem dupliciter spectari posse. Uno modo ex causa certitudinis, & sic dicitur esse certius illud, quod habet certiorem causam: & hoc modo est fides certior: quia fides innititur veritati Divinæ, Sapientia autem rationi humanæ. En certitudinem ex parte objecti. *Alio*, inquit, *modo potest considerari certitudo ex parte subjecti: & sic dicitur esse certiùs, quod pleniùs consequitur intellectus humanus.* Conceditque certiores illos esse habitus. En certitudinem subjectivam. Quòd si duplex

7 plex est illa certitudo, debet habere commune genus certitudini ut sic, quæ certitudo ut sic inquantùm est genus proximum, est certitudo intentionalis, quæ ipsa inquantùm communis subjectivæ & objectivæ, erit definitivè firmitas lineæ noscendi. quæ ipsa firmitas videtur non aliud esse, quàm necessitas & infallibilitas quædam. Nam & rationes dantur necessariæ, & assensus necessarii, & rationes dantur infallibiles, & ipsi assensus infallibiles. Unde & S. Thomas in explicanda certitudine recurrit ad infallibilitatem. Hinc quando opponit sibi fidem non esse certissimam, quia est ex auditu, & tamen auditus non est ita certus ac visus: respondet hîc quæst. 4. art. 8. ad 2.

8 *Quòd si ille, à quo auditur multum excedat visum videntis, sic certior est auditus quàm visus.* quam ipsam certitudinem per infallibilitatem explicat, addit enim: *Magis est homo certus de eo, quod audit à Deo, qui falli non potest; quàm de eo, quod videt propriâ ratione, quæ falli potest.* In explicanda itē certitudine recurrit ad infallibilitatē inferiùs quæst. 14. à 4. in O.

Præter Auctoritatem ostenditur, quòd certitudo infallibilitatem importet. Nam etiam in aliis materiis Ly certum pro infallibili dicitur. Unde dicitur certus ictus hoc est infallibilis, dicitur item hospes certò venturus, hoc est infallibiliter infallibilitate prudentiali. Importat etiam certitudo necessarium, nam etiam in aliis materiis infallibile & necessarium,
9 pro eodem sumi possunt. Unde & certus ictus dicitur à nobis, necessariò ponendus à peritissimo sagittante. eo quòd arte sua sit ad hoc benè determinatus. Hinc jam dividendo firmitatem lineæ noscendi, in firmitatem subjectivam & objectivam, certitudo subjectiva erit firma adhæsio intellectûs ad objectum ejus veritatem attingens; certitudo autem objectiva, erit firmitas rationis motivæ in fundatæ vero.

PRÆMITTO Tertiò. *Quæ sit distinctio inter certitudinem objectivam & veritatem, quæ item inter infallibile & necessarium in hac materia.* Inter certitudinem objectivam & veritatem, certum est non esse distinctionem realem: quia nullum est signum distinctionis realis inter illa: possuntque hæc
omnia salvari per sola connotata formali- 10
tatesque diversas: & ubicunque est verum, ibi etiam invenitur proportionatum certum: ita, ut si sit verum absolutè, certum sit etiam absolutè, si verum sub conditione, erit etiam certum sub conditione. Cæterùm verum est prima formalitas: est enim definitivè, esse ita, sicut debet esse, de quo aliàs dictum. Porrò omni certo debet competere, ut ita sit, sicut debet esse. Unde etiam in definitione subjectivæ certitudinis, ponitur attingentia veritatis. & hoc ipso, quia non est ita, sicut debet esse, illud ipsum erit objectivè incertum. Utpote ex meritis objecti, affectibile particulâ *non est*: cùm tamen id quod est certum, sit affectibile ex meritis objecti particula *est*. Per hoc autem distin- 11
guitur certitudo, objectiva, à veritate objectiva, quia addit quandam firmitatem & immutabilitatem, præsuppositæ formalitati veritatis. Quod attinet ad Ly necessarium est: illud dupliciter potest spectari: pro exigente, ut ita sit ac esse debet; & talis necessitas antecedit verum, etiam objectivè sumptum: quia est quasi causa, per exigentiam ipsiusmet ita esse, sicut debet esse. Deinde possumus spectare necessitatem pro determinato, quo etiam modo sumitur, quando opponitur libero. Sic sumptum necessarium, est posterius vero: quia nonnisi ex suppositione, quòd ita sit ac esse debet, habetur determinatio talis esse, & fundata quasi reflexio quædam, supra ipsummet, 12
ita esse. Indubiè certitudo dicit etiam necessitatem: quia dicit determinationem, quæ enim determinata non sunt, incertitudinem habent. Quod attinet ad infallibile: illud est posteriùs necessario, benè enim pro ratione adfero, ideò est infallibile, quia est determinatum. Rursus determinatum est in ordine ad se, infallibile in ordine ad aliud, quod non debet nec potest fallere. Denique infallibile, est potiùs ex linea dici, determinatum ex linea esse. Quæ ipsa infallibilitas objectiva, non aliud est, quàm esse, seu ratio, quæ non potest esse principium assensûs aliter se habentis, ac exigunt merita objecti: infallibilitas autem subjectiva,

13 ctiva, est ipse assensus, innitens prædictis motivis.

Colligendo dicta. Motivum certum in quantùm est ita ac debet esse, vocatur verum, in quantum dicit determinationem vocatur necessarium, & in quantum est principiū formandi assensûs secundùm merita objecti, vocatur infallibile. Ripalda repetitis vicibus hîc disp. 11. per hoc explicat certitudinem, quòd dicat connexionem intrinsecam actûs cum objecto, ita ut veritas dicat solam conformitatem cum objecto, non dicendo connexionem intrinsecam. Sed hæc explicatio ostendit nonnisi certitudinem à parte principii se tenentem, & non certitudinem à parte motivi, tradenda autem fuit

14 descriptio illius ut sic. Jam autem demus per possibile vel impossibile, etiam habitum naturalem à Deo infusæ fidei, humanæ connexum intrinsecè cum objecto, sed innitentem soli veritati humanæ, habebit certitudinem à parte principii & connexionem intrinsecam cum objecto, non habebit tamen certitudinem à parte motivi.

De Conditionibus Certitudinis.

PRÆMITTO Quartò. *Quid sit sentiendum de doctrina Lugonis* hîc disp. 6. num. 18. qui præter has duas Conditiones certitudinis formalis, quæ est firma adhæsio, & innitentia necessario & infallibili in suo genere motivo, tertiam hanc addit; nempe quòd taliter proponatur objectum, ut

15 cognosci & judicari evidenter possit repugnantia cum prudenti dubitatione. Rationem suæ doctrinæ reddit Lugo, quia nisi hæc tertia conditio requiratur, videtur concedenda certitudo in aliquo sensu, qui communiter incertus æstimatur, quod ipsum probat. Quia si aliquis ex præmissis veris in materia necessaria, sed quæ non clarè penetrantur nec proponuntur inferat conclusionem etiam veram, poterit voluntate sibi imperare saltem imprudenter assensum firmum & excludentem omnem formidinem, tam circa Præmissas quàm circa Conclusionem: licet rem non penetret; quo casu assensus ille habebit utramque Conditionem: habebit enim veritatem & necessariam cum ea connexionem: cùm enim objectum sit 16
verum in materia necessaria, impossibile est quòd fuerit falsum, & per consequens impossibile est, quòd assensus illius objecti fuerit ullo casu falsus; habebit etiam firmam adhæsionem, cùm voluntas possit imprudenter assensum firmum imperare, sine sufficienti fundamento, ut constat in Hæreticis firmissimè & obstinatissimè tenentibus suos errores: nam sicut voluntas, licèt non possit imperare actum Amoris circa objectum, nisi in illo appareat aliqua ratio boni, potest tamen proposito bono, imperare sibi amorem majorem, & firmiorem supra meritum talis objecti; ita intellectus, licèt non possit assentiri objecto, in quo non appareat aliqua ratio veri, nec voluntas possit hoc 17
ei imperare, propositâ tamen aliqua ratione veri, ad quam possit terminari assensus, potest voluntas assensum imperare & quidem firmiorem, quàm illa ratio veri taliter proposita mereatur: quo casu assensus ille erit firmus, & innitetur rationi necessariæ & infallibili, seu ut communiter dicitur, habebit necessariam Cōnexionem cùm veritate objecti, non tamen erit absolutè & simpliciter certus; alioquin posset ille homo jurare, se certò scire veritatem talis objecti: nam ex uno capite judicat illud esse verum, ex alio capite firmiter judicat, quæ duo sufficerent ad certitudinem. Neque potest dici illum hominem eo casu posse jurare: quia alias idem dicendum esset de omni alio 18
objecto probabiliter nobis proposito: possemus enim jurare, nos esse certos, nimirum imperato nobis priùs assensu firmo circa tale objectum, & cohibente formidinem actualem. *Hæc illius Doctrina*

NON SATISFACIT Primò. Quæro enim. An ille assensus, Intellectus, an Scientia, an Fides, an Error, an Opinio? neque enim communis philosophia agnoscit alios assentiendi modos. Jam autem ille assensus non esset Intellectus: quia intellectus est assensus principiorum propter illamet ipsa; cùm tamen præsens assensus procedat propter aliud. Rursus ille assensus non est Scientia: quia hæc inter requisita habet, quod sciens in actu

19 signato, sciat se scire. Non etiam Error: quia hic nunquam perficitur per causam rei; hocque ipso illa cognitio non esset certa, & non innitens necessariæ & infallibili rationi, si foret error. Non etiam ille assensus est Fides, quia non elicitur merè propter testimonium. Ergò necessariò debet esse opinio. Ergò necessariò non habens firmam adhæsionem: nemo enim opinans, firmè adhæret. Ergò ulteriùs ille assensus, non erit certus sed opinativus: opinativum autem, certitudinem excludit.

NON SATISFACIT Secundò. Quia in progressu hujus discursûs, assumit aliqua Lugo quæ non convincunt. Nam inprimis Nego, quòd eo casu possit imperare
20 voluntas assensum firmum. Ratio quia etiam voluntas non potest imperare assensum firmum, nisi antecedat cognitio directiva illius imperii, quæ non potest hic ullâ reperiri firmitatem internam inducens, licet aliquis exteriùs dicat se firmè adhærere: quòd enim imperet voluntas assensum firmum in rebus fidei, id proficiscitur, tam ab evidentia motivorum credibilitatis, quàm à Speciali illuminatione Spiritûs Sancti, qualia principia non possunt ostendi, ut in casu difficultatis imperet voluntas firmam adhæsionem. Sicut quamvis mihi Petrus aliquid testetur, cujus veracitas apud me est in supremo gradu, nunquam potest mereri, ut voluntas imperet assensum, quo, major assensus
21 fiat, quàm exigat veracitas Petri, & qui transeat in certitudinem cognitionis Physicæ & Metaphysicæ: sic nec in præsenti imperari poterit major certitudo, quàm mereatur ratio & motivum sic repræsentatum. Rursus quando in fide Divina imperatur assensus summè firmus, firmitas illius pro [illegible]vo habet non imperium, sed ipsam revelationem, certò moraliter cognitam. Jam autem ratio illa, non est certò cognita: si enim esset cognita, esset etiam evidenter cognita: nam in rationibus talibus, evidentia conjungitur certitudini. Illud etiam, quod assumit de Hæreticis cum distinctione accipiendum: si enim procedat de Hæreticis nonnisi materialibus, qui scilicet non sciunt se errare, in talibus voluntas potest imperare firmum 22
assensum, quia moventur rationibus seu motivis credibilitatis, quæ secundùm ipsos sufficientissima sunt, & nituntur ut supponitur testimonio Dei in iis, in quibus nobiscum concordant & in iis in quibus discordant nituntur putatâ revelatione, cui tamen tantùm illi tribuunt, quantum ipsi veræ, licet forte cum interioris securitatis aliquo defectu, de quo aliàs. Quòd si procedat res de Hæreticis formalibus, & qui sciunt rem aliter se habere quàm credant: ii imperant sibi quidem firmam adhæsionem externam, hunc semper remordente intellectu, negãt id, quod sentiunt non esse negandum. Sicut aliqui in materia Scholastica convicti forinsecùs negant, quod interiùs sentiunt. Consequenter di- 23
cti Hæretici, non habent firmam adhæsionem intrinsecam, qualis intelligitur sub hoc termino *Firma adhæsio*. Deinde quando assumit paritatẽ ab actu amoris, quem firmissimum potest voluntas imperare, supra merita objecti, id non tenet. Quia Voluntas ex una parte est potentia libera; aliunde habetur, unde juvetur, nempe à propositione objecti. Jam autem intellectus est actus necessarius, etsi non proponatur motivum quo moveatur sufficienter, non habetur in intellectu, per quid ille defectus suppleatur.

NON SATISFACIT Tertiò. Quia hæc Conditio certitudinis, quam condistinctam ab illis duabus requirit, nempe ut objectum proponatur taliter ut judicari possit evi- 24
denter repugnantia omnimoda assensus, cum prudenti dubitatione, non potest explicari, quî causet & ingrediatur actualem certitudinem. Nam inprimis non ingreditur actualem certitudinem in actu exercito facta reflexio de necessaria connexione ipsius assensûs cum Veritate, ut consentit ipse Lugo. Et ratio est, quia non minor requiritur certitudo ad assensum intellectûs certum, quam habeatur certitudo dum video lucem, ad quam certitudinem non est necesse ut me reflectam quòd videam lucem: nec item requiritur judicium quo judicari possit, quòd scilicet non possit sub tali motivorum gradu, proponi aliquid falsum: quia ut rectè arguit ipse Lugo,

25 Lugo, rusticis sub iisdem motivis proponi potest aliquid falsum, tanquam pertinens ad fidem, sicut proponitur aliquid verum. Non etiã illa conditio ingreditur per hoc actualem certitudinem, quia scilicet ex modo quo objectum proponitur, id possit evidenter judicari, quamvis actu non judicetur: quia ad actualẽ certitudinem, prædicata illius & conditiones, necesse est actu poni. Hinc non sufficit posse habere firmam certitudinem, nec sufficit quòd possit habere necessariam (ut communiter dicitur) connexionem cum veritate objecti, sed necesse est, ut actu habeatur. Ergò etiam non sufficiet ad actualem certitudinem, posse judicare tale. Addo posse illud judicari, provenire benè à firma
26 adhæsione, procedente secundùm veritatem objecti, quid ergò ultra ponetur tertia conditio?

Ex his COLLIGES. Hanc conditionem non esse specialem, sed inclusam in adhæsione firma & in suppositione procedendi secundùm veritatem objecti.

DIÇES cum Coninck Si ad certitudiñem requirerentur duæ nonnisi illæ conditiones, sequitur hæreticos saltem quosdam, tam certo assensu credere aliquos veros fidei articulos, atque nos credimus: quia quidem illos credunt propter idem objectum formale.

RESPONDETUR Hæreticos formales non credere propter solum motivum quod sit veritas prima, sed illi addunt suas
27 regulas cæteroqui falsas. Hinc non movētur, æquè certo motivo ac nos. Sed posito quòd eodem motivo moverentur elicerent actum æquè certum ratione motivi, sed non ratione principii: quia hoc principium in nobis est habitus, cæteroqui essentialiter determinatus, ad concurrendum nonnisi ad veram revelationem. quod principium non est in Hæreticis.

PRÆMITTO Quintò. *Quid sit sentiendum de Conditionibus Certitudinis quas assignat Koninck* disp. 14. dub. 4. *Prima est* ut medium habeat, necessariam connexionem cum veritate objecti. *Secunda* ut modus eô utendi sit infallibilis. hinc Hæretici quamvis moverentur Dei revelatione solà, non haberent certum assensum: quia 28
modus utendi illo mediô, non est infallibilis: Nam cùm negant Ecclesiæ potestatem infallibilem proponendi mysteria fidei, & cùm ad judicium quod voluntatem credendi antecedit utantur notis fallibilibus, adeòque secundùm illas notas & vera & falsa credenda judicant, fit ut utantur Divino testimonio, modo fallibili. *Tertia Conditio est.* Ut hic modus assentiendi, sit ipsi assentienti infallibilis, ut scilicet ipse verè agnoscat suum modum cognoscendi esse infallibilem, & sine hac conditione erit assensus nonnisi materialiter certus. Quod ipsum illustrat: quia casu, quo DEUS per supernaturalem concursum concurreret ad assensum fidei humanæ, assensus ille foret certus: quia DE- 29
us non potest concurrere ad assensum falsum: nihilominùs si ego, qui elicio actum fidei humanæ nescirem DEum eâ ratione mecum concurrere, non essem tunc propriè certior, quàm si actu merè naturali eam crederem. *Quarta Conditio* Ut assensus sit firmus per quem scilicet ita adhæreat objecto, ut ab illo vel nullo modo vel nonnisi difficulter dimoveri possit. *Hanc Doctrinam pluribus impugnat Lugo*

IMPUGNAT Primò. Quòd possit dari assensus immediatus certus, licet non appareat connexio necessaria, inter extrema, ut constat in assensu fidei. Ergò apparet, non esse universalem Conditionem, connexionem medii cum objecto.

RESPONDERI potest. Non posse ne- 30
gari, quòd ad assensum certum, necessaria sit connexio motivi cum objecto, sive sit inter extrema realiter, sive nonnisi ratione distincta: cùm impossibilis sit assensus certus & non verus, ita, ut si sit objectum verum ex suppositione, etiam connexio sit necessaria ex suppositione. Si autem sit simpliciter verum, etiam connexio erit simpliciter necessaria: qualis connexio ex suppositione, est etiam inter Dei dictionem & rem dictam.

IMPUGNAT Secundò. Quia ad certitudinem, non requiritur quòd assentiens cognoscat verè suum modum assentiendi esse infallibilem. Nam Beatus videns Deum, habet actum omnino certissimum, quam-

31 quamvis non habeat actum reflexum, supra ipsammet visionem & supra modum ejus tendendi infallibilem.

Responderi posset. Quòd hæc Conditio non sit necessaria, ut actu exercito cognoscatur, sed sufficit ut in actu signato id fiat, & eo modo, quo, sciens, scit se scire, quamvis id non est necesse ut faciat, in actu exercito. Hocque solum voluit Koninck. Unde nec requirit in allato exemplo, ut in actu exercito noscatur infallibilitas fidei illius humanæ.

Impugnat Tertiò Lugo. Exemplum adductum, à Koninck probare oppositum: quia scilicet sequens reflexio, pro priori naturæ elicitum actum fidei
32 humanæ, eumque supernaturalem, non posset facere certum, qui in ante non supponitur fuisse certus: non potest enim actus esse certus, qui intellectum non certificat de suo objecto. Cujus ulterior ratio est, quia eadem forma, eodem modô unita, non potest in posteriori naturæ, dare novum effectum formalem subjecto.

Responderi posset Illum actum in se fuisse certum, quia ante eam reflexionem habuit supernaturalitatem, cui annexa est certitudo: sequensque reflexio, non faceret actum in se magis certum, faceret tamen habentem illum, magis certum. ad eum modum, quo qui invenit demonstrationem aliquam, & nondum illam pro tali agnoscit, nisi positâ reflexi-
33 one, is certe suâ reflexione nihil plùs certitudinis objectivæ illi actui tribuit, quam ante non habuerit, sed se certificat de illa certitudine, quæ jam est in actu. Quo in casu, duplex certitudo intervenit, certitudo scilicet objectiva actûs, & certitudo de certitudine actûs. hæc posterior provenit à reflexione, non prior. *Nihilominus hæc Doctrina*

Non Satisfacit Primò. Quia omnes hæ Conditiones possunt revocari commodè ad duas. Nam prima potest revocari ad connexionem objecti. Tertia revocari potest ad firmam adhæsionem: si enim non sit ipsi assentienti infallibilis, firmè ei non adhærebit; sed semper cum formidine. Quarta etiam Conditio non aliud habet, quàm firmam ad- 34
hæsionem.

Non Satisfacit Secundò. Quia secunda illa Conditio nullo modo ab eodem explicatur quid universaliter velit. Nam quod addit de hæreticis illud est particulare; & particularis certitudinis exemplum. Hîc autem quæritur de certitudine, quibuscunque tandem actibus communi. Rursus per istum modum infallibilem, vel intelligit infallibilitatem ex parte objecti, & sic revocabitur ad Connexionem cum veritate objecti, vel intelligit infallibilitatem ex parte cognoscentis, & hæc revocatur ad firmam adhæsionem, utrumque autem simul sumptum formalisat infallibilitatem.

Non Satisfacit Tertiò. Quia 35
quòd hæretici non accipiant Ecclesiam tanquam regulam infallibilem, hoc ipsum non est simpliciter necessarium, saltem positivè ut supra dicebam: quia Deo credi potest etiam sine propositione Ecclesiæ, ut fit in privata revelatione. Rursus quod hæretici eadem regula ad veros & ad falsos articulos utantur, id etiam instantiam habet: quia eadem motiva credibilitatis, deserviunt alicui rustico ad credendum articulum verum, & falsum. Ergò explicatio illa medii infallibilis utendi, non satisfaciet propter Instantiam allatam.

DIFFICULTAS I.

An assensus Fidei sit Certissimus? 36

Supponunt omnes assensum Fidei esse certissimum; habet tamen id suas difficultates.

Punctum Difficultatis I.

Distinguitur quo sensu assensus Fidei sit certissimus?

Dicendum Primò *Assensum fidei esse assensum certissimum certitudine objectivâ.*

Probatur Primò Auctoritate. Act. 2. *Certissimè*, inquit S. Petrus, *sciat domus Israël, quia & Dominum eum, & Christum fecit.* Secunda Petri 2. *Habemus*, inquit, *firmiorem Propheticum sermonem.* Augustinus lib. Confess. cap. 10. *Faciliùs dubitarem me vi-*

37 *me vivere, quàm non ita eſſe veritatem, quam audivi in corde.* Baſilius epiſt. 43. ad Greg. Niſs. *In ſublimioribus dogmatibus potior eſt ratiocinationum comprehenſione, ipſa fides.* Et in Pſalm. 115. *Fides ſupra rationales Methodos, animam ad aſſenſus trahens.* Richardus 1. de Trinit. cap. 2. *Quotquot* inquit *Veraciter fideles ſumus, nihilque certiùs tenemus, quàm quod fide credimus.* plura vide apud Valent. diſp. 1. quæſt. 4. puncto 8.

Probatur Secundò. Quod habet eandem certitudinem objectivam, quam habet ipſe Deus, eſt ex parte objecti certiſſimum: quia Divinâ certitudine nihil poteſt eſſe majus, hoc ipſo non eſſet Divina, ſi illâ daretur major. Sed fides habet certitudinem objectivam quàm habet
38 Deus: quia idem eſt objectum & motivum formale aſſensûs fidei, quod motivum formale aſſentiendi & eſſe veracis, ipſimet Deo, nempe quòd ſit Veritas prima.

Probatur Tertiò Quò motivum eſt certius, eò aſſenſus eſt certior certitudine objectivâ: deſumitur enim illa à motivo; & ita magis certi ſumus certitudine phyſicâ, quàm morali, magis Metaphyſicâ quàm phyſicâ: quia etiam motiva ſunt certiora. Sed motivum fidei eſt certiſſimum: quia Divinum. Et ſicut ſubſiſtentia Chriſti eſt ſubſiſtentia perfectiſſima: quia Divina, ita & motivum fidei eſt perfectiſſimum, quia Divinum.

Dicendum eſt Secundò. *Non eſſe de*
39 *natura actûs fidei eſſe certiſſimum certitudine graduali.*

Probatur Primò. Falſa eſt hæc Univerſalis: Omnis actus fidei eſt certiſſimus certitudine graduali. Ergò debet eſſe vera hæc particularis. Aliquis actus fidei non eſt certiſſimus certitudine graduali. Ergò ulteriùs eſt verum non eſſe de natura actûs fidei eſſe certiſſimum certitudine graduali. Si enim hæc eſſet de natura illius omni actui conveniret. Falſam autem eſſe illam Univerſalem ratio eſt. Tum quia in aliis Virtutibus Theologicis, non omnes ſunt æqualis intentionis gradualis, aliàs omnes eſſent æquè meritorii Ergò idem dicendum de fide. Tum quia de facto experimur interdum nos intenſiùs, interdum minùs intensè moveri, licet nu- 40
merus gradualis à nobis taxari non poſſit. Experiunturque converſi ex hæreticis, quòd aliqua intensè credant, alia non item, ob ſpeciales ſuperandas difficultates. Tum quia nullum eſt principium determinativum ad æqualitatem gradualis intenſionis: non enim hoc eſt Lumen intellectus: quia etiam ſuos actus naturales non omnes æqualiter intenſos facit, intenſiùsque aſſentitur Principiis quàm Concluſionibus. Non etiam hoc principium determinativum eſt ipſe Habitus fidei. quia ille ſe habet per modum potentiæ. Solæ autem potentiæ, non ſunt principium determinans ad æqualem intenſionem. Non etiam habitus acquiſitus naturalis, eſt tale determinativum: quia 41
nec habitus naturalis hoc habet. Ergò id referri debet ſicut in naturalibus, ita & in præſenti, in majorem applicationem potentiæ, excitationem ab extrinſeco, quæ non eſt ratio, cur ſemper ſit æqualis.

Probatur Secundò. Quia intenſio actus fidei vel eſt quid realiter diſtinctum à fide, vel nonniſi ratione. utrumque autem probat, quòd non ſit de natura actûs fidei, eſſe certiſſimũ certitudine graduali: nam ſi intenſio eſt diſtincta realiter, cùm unus actus, non habeat gradus qui finitis in infinitum actibus conjungi poſſunt; aliàs eſſet infinitè intenſus, utpote actu id habens, quod finitis in infinitum actibus convenire poſſet. Ergò non eſt certiſſimus certitudine graduali, quia ad- 42
dibilis eſt illi copia graduum: quodſi intenſio realiter identificatur fidei actibus, non poteſt eſſe unus actus certiſſimus: quia unus actus, non habet ſibi identificatos realiter alios actus, nec æquivalentiam ad plures actus.

Probatur Tertiò Habitus ipſe fidei non eſt in omnibus æquè intenſus. Ergò nec actus.

Respondebis Quòd tota ſpecies per nos contineatur in uno Individuo Ergò etiam & tota gradualis intenſio contineri poterit in uno actu.

Contra. Quando docetur ſpeciem contineri totã in individuo, accipitur ſpecies ſecundùm quod natura eſt, & non ſecundùm

43 cundùm diviſiones individuales. Neque enim in uno individuo ſunt reliqua individua, conſequenter nec rationes, quæ conſeqvuntur individuationem ſunt in uno actu. Jam autem nos non negamus, quòd tota natura actûs fidei contineatur in uno individuo, ſed negamus contineri totam intenſionem, quæ ſequitur individuationes.

Hanc Concluſionem tradit Scriptura dum aliquorum appellat magnam fidem, in aliis dicit non eſſe multum lumen.

Dicendum eſt Tertiò. *Si nomine aſſensûs certiſſimi ex parte ſubjecti; accipiamus ſſaenſum ſeu actum, qui de facto certiſſimum reddat ſubjectum, in iſto ſenſu, actus fidei, non eſt aſſenſus certiſſimus.* Pro hac Concluſione
44 ſunt Cajet. in Secunda Secundæ quæſt. 4. art. 8. Capreolus in 3. diſtinct. 35. art. 3. Albertus Magnus in 3. diſp. 23. art. 17. D. Bonaventura diſtinct. eadem art. 1. quæſt. 4. Richardus art. 7. quæſt. 1. Alenſis tertiâ parte quæſt. 68. art. 1. Et S. Thomas hîc, quæſt. 4. art. 8. Ubi cùm dixiſſet fidem certiorem eſſe ſcientiâ, addit eſſe incertiorem ex parte ſubjecti. Et Valentia citatus aſſert. 2. docet Sapientiam, Scientiam, intellectum principiorum, quodammodo eſſe habitus certiores, quàm fidem.

Probatur Primò Concluſio. Impoſſibile eſt aſſenſum fidei ex parte ſubjecti eſſe certiſſimum. & eſſet enim talis ut ſupponitur, & non eſſet. quia aſſenſus
45 ille ex parte ſubjecti, eſt certiſſimus, quo ex parte ſubjecti non datur certior, ſed aſſenſu fidei quocunque, ex parte ſubjecti, datur certior. Quod ipſum probatur. Impoſſibile eſt ita cognoſcere Auctoritatem Dei atteſtantem, ut non poſſit magis adhuc & perfectiùs cognoſci. Ergo impoſſibile eſt illam Auctoritatem atteſtantem, ita ex parte ſubjecti certificare, ut non poſſit magis: quò enim ex parte ſubjecti magis penetrabitur, eò ex parte ſubjecti, magis certificabit.

Probatur Secundò. Illa certitudo ex parte ſubjecti eſt certiſſima, quâ ex parte ſubjecti non datur major. Sed certitudine fidei ex parte ſubjecti datur major certitudo: quia certitudo quam habet Deus ex eodem motivo hoc eſt veritatis primæ, 46
de re revelata procedentis, ex parte ſubjecti eſt major: quia ex parte ſubjecti illa certitudo in Deo eſt infinita, in credentibus finita, hocque ipſo, quia ex parte ſubjecti eſt Divina, ex parte ſubjecti eſt certior: quæcunque enim perfectio Divina, eſt identificata Deitati, & ex ipſa identificatione perfectior eſt. *Neque valet ſi dicas.* Aſſenſum fidei ex parte ſubjecti eſſe certiſſimum, comparando ad ſubjecta creata non ad increatum. quia Concluſio procedit univerſaliter. Et ſicut ſi dicas creatam ſcientiam eſſe maximam, benè argueretur quòd non: quia ſcientia Divina eſt major, ita & in præſenti.

Probatur Tertiò. Quia ſi ex par- 47
te ſubjecti aſſenſus fidei eſſet certiſſimus, eſſet ex eo, quòd haberet motivum certiſſimum. Sed ex eo quòd habeat motivum certiſſimum, non ſequitur quòd adhuc eſſet certiſſimus, quod ipſum probatur. Tum quia quæ ſe tenent ex parte objecti, non debent confundi cum iis, quæ ſe tenent ex parte ſubjecti. Ergò nec principia quæ ex parte objecti reddunt aſſenſum certiſſimum, confundi debent cum principiis, quæ ex parte ſubjecti, reddunt aſſenſum certiſſimum; præcipuè cùm poſſit eſſe per omnes aliquid ex parte objecti certiſſimum, non tamen ex parte ſubjecti. Tum quia ſubſiſtentia Chriſti, quamvis ſit infinita, non tamen facit modò infinitò ſubſiſtere Humanitatem 48
Chriſti. Ergò etiam poterit eſſe motivum ex parte objecti certiſſimum, & non hoc ipſo, facere ex parte ſubjecti certiſſimum aſſenſum. Tum quia univerſaliter objectum non communicat ſuas perfectiones ſubjecto omnes, ſi modus communicandi non ſit æqualis ipſi objecto; cum ratione modi communicandi ſe communicet objectum ſubjecto. quæ communicatio inter alia, hîc ſtat, in perceptione objecti, quæ non poteſt eſſe ſemper æqualis.

Per hoc tamen non Nego aſſenſum illũ eſſe in hoc ſenſu certiſſimum certitudine maximâ ſubjectivâ, ſi ſcilicet comparetur cum certitudinibus naturalibus, quas credens

49 dens potiùs vellet deſerere quàm fidem, ubi erit certitudo ſubjectiva maxima,non quidem petibilis ex conditione ipſa penetrationis, & aliis tenentibus ſe à parte ſubjecti, ſed petibilis à conditione ipſius objecti, licèt ſubjecto, relucenti & appretiati ab eodem.

Punctum Difficultatis II.

Comparatur certitudo Fidei cum aliis Certitudinibus.

CErtitudo fidei comparatè ad alias certitudines verbi gratiâ Metaphyſicam ſic

EXPLICATUR Si deſerendum eſſet per impoſſibile motivum Metaphyſicum,
50 eò quòd eſſet contrarium fidei, potiùs illud vellem deſerere, quam motivum fidei: quæ ſuppoſitio eſt impoſſibilis: impoſſibile enim eſt, eſſe duas veritates pugnantes, ne tamen dicatur eſſe ſuppoſitio tollens ſeipſam, de qua univerſaliter præter alibi dicta pono hic controverſiunculam quam habui de hac materia cum Collega meo Viro præcellentis ingenii Patre ALBERTO ZERONSKI.

SUPPONO Primò. Categoriam impoſſibilis: Supremum genus erit impoſſibile. dividitur in impoſſibile abſolutè & impoſſibile ex ſuppoſitione. Impoſſibile abſolutè dividitur in impoſſibile, Metaphyſicè, phyſicè & largiùs in impoſſibile moraliter. Impoſſibile autem ex ſup-
51 poſitione, dividitur in impoſſibile ex ſuppoſitione tollente ſeipſam, ſeu ut vocat Durandus in impoſſibile incompoſſibile, & in impoſſibile ex ſuppoſitione, non tollente ſeipſam, ſeu in impoſſibile compoſſibile.

SUPPONO Secundò. Tam impoſſibile incompoſſibile ſeu ex ſuppoſitione impoſſibili tollente ſeipsâ procedens, quàm impoſſibile ex ſuppoſitione non tollente ſeipſam ſeu impoſſibile compoſſibile implicare contradictionem, & quia difficultas oritur de ſuppoſitione impoſſibili non tollente ſeipſam, quòd illa etiam involvat duo contradictoria in re ipſa.

RATIO eſt. Tum quia ſi ſuppoſitio impoſſibilis non tollens ſeipſam non involveret duo contradictoria in re ipſa. 52
Ergo Petrus poteſt eſſe non ſubſtantia. Sequela probatur. quia ſi ſemel ſequitur Supremum genus Categoriæ, alicui inferiori non convenire, ut poteſt non convenire in ſuppoſitione impoſſibili non tollente ſeipſam, poterit & alteri inferiori non convenire Supremum genus, quod eſt ſubſtantia, adeòque nec convenire Petro. Tum quia de ſuppoſitione impoſſibili non tollente ſeipſam, vel poteſt prædicari, quòd ſit impoſſibilis, vel non poteſt. Si non poteſt. Ergò aufertur tota ratio verificandi prædicationis, quia illa ſtat in identitate proportionata prædicati cum ſubjecto, ut notũ ex dialecticis, quæ ratio auferetur ſi non poſſet prædicari impoſſibile,de ſuppoſitione impoſſibili non 53
tollente ſeipſam: cùm enim impoſſibile ex ſuppoſitione non tollente ſeipſam ſit ſubjectum, quod in ſua ratione impoſſibilitatem importat, quare ergo de eo ſubjecto dicitur non poſſe prædicari impoſſibile, in quo tamen ſtat tota ratio prædicandi. Si autem de ſuppoſitione impoſſibili non tollente ſeipſam, poteſt prædicari, quòd ſit impoſſibilis, poteſt etiam & definitio impoſſibilis petita ex linea dici de illa prædicari, ob identitatem definitionis & definiti. Si poteſt prædicari definitio impoſſibilis petita ex linea dici, poteſt prædicari, quòd involvat duo contradictoria: hæc enim eſt definitio impoſſibilis, in linea Dici. Tum quia nulla ſuppoſitio immutat naturas rerum: intentio- 54
nes enim non auferunt, nec addunt prædicata primò intentionalia quale eſt objectiva poſſibilitas vel impoſſibilitas. Hinc ſi independenter à ſuppoſitione eſt impoſſibile in re, etiam poſitâ ſuppoſitione erit impoſſibile quoad rem.

RESPONDETUR. Impoſſibile abſolutè includit contradictionem in ſenſu abſoluto, impoſſibile verò conditionatè involvit contradictionem prædicatorum in Conditionato Concedo. impoſſibile verò abſolutè, poſſibile verò conditionatè involvit contradictionem prædicatorum tam in abſoluto quàm in Conditionato. Nego.

CONTRA Tum quia Conceſſo hoc, quòd

55 quòd impossibile ex suppositione non in-
volvat pro statu conditionato duo con-
tradictoria sed in sensu absoluto, habetur
intentum aliis verbis, nempe in re, involvi
duo contradictoria: absolutum enim &
in re, in præsenti verbis differunt. Tum
quia si concedatur, quòd impossibile ab-
solutè involvat duo contradictoria, non
autē impossibile ex suppositione, rediret
paritas & argumenta jam facta. Quòd si
dicatur non in Utroque statu involvi hanc
contradictionem, nihil erit contra inten-
tum argumenti nostri. Nam nos volu-
mus in re convenire duo prædicata con-
tradictoria; non autem quòd ei conveni-
ant, tam in statu absoluto quàm conditi-
onato.

56 DICES Quando dico, si Leo esset ho-
mo esset discursivus, sensus est si possibile
esset Leonē esse hominem, possibile quo-
que esset esse illum rationalem. Sicut au-
tem ex conditionata existentia & causa il-
lius conditionata, non ponitur res abso-
lutè in esse existentiæ, sed absolutè est
non eixstens, ita ex conditionata possibi-
litate rei, & causa illius possibilitatis con-
ditionata, non ponitur res absolutè pos-
sibilis, sed manet impossibilis.

RESPONDETUR. Si manet res im-
possibilis absolutè. Ergò in se involvet
duo contradictioria, qui medius termi-
nus nostrum intentum probat. Si enim
Conditio nihil ponit in rebus, nec ponet
possibilitatem in re. Ergò si aliquid est
57 impossibile in re; positâ conditione pos-
sibilitatis manet in re possibile. Ergò de
illa verificantur duo contradictoria.

SUPPONO Tertiò Regulam digno-
scendi quòd aliqua suppositio sit impossi-
bilis incompossibilis, seu tollens seipsam,
hanc esse, si quod una pars affirmat, hoc
altera formaliter immediatè & per locum
intrinsecum negat. quæ autem non tollit
seipsam non idem quod affirmatur, for-
maliter & immediatè negat, licèt ut dixi
neget in re.

RATIO. Tum quia nulla est ostensi-
bilis suppositio impossibilis sine dubita-
tione tollens seipsam. quæ id non habe-
at, & omnis hoc habet, semperque, ut
ostendet Inductio. Ergò per regulas
definitionis procedet illa regula. Et 58
certè hæc suppositio, si per impossibile
Leo esset homo, non esset animal rationa-
le est suppositio impossibilis tollens se-
ipsam. Nam affirmato definito Nega-
tur definitio, quæ tamen formaliter & im-
mediatè per locumque intrinsecum habet
se ad definitum. hæc autem. Si Leo per
impossibile esset homo, nondum esset di-
gnus qui superet & regat quæcunque ani-
malia, est suppositio impossibilis non tol-
lens seipsam: quia non sequitur ad Leo-
hominem formaliter & immediatè Regi-
men animalium. Item hæc: Si lapis esset
animal non esset rationalis. est suppositio
impossibilis: imposibile enim est lapidē
esse animal, non tamen tollens seipsam:
quia ad esse animalis, non sequitur forma- 59
liter, immediatè, & per locum intrinse-
cum rationalitas. Tum quia si supposi-
tio imposibilis duo contradictoria imme-
diatè & formaliter involvat est inutilis, si
non involvat est utilis. Ergò benè præ-
dictô modô explicatur: quia tota expli-
catio illius ad hoc tendit, ut sit ad arguen-
dum illa suppositio utilis. Antecedens
quoad primam partē probatur. Si posset
suppositio non tollens seipsam affirmare,
& idem immediatè negare, æquè involve-
ret duo contradictoria in ipsamet suppo-
sitione statuque illo intentionali, atque
involvit in statu physico & absoluto: pro-
cederet enim de eodem, per idem, ratione
ejusdem. Si in ipsa etiam suppositione for-
mata, involvit duo contradictoria. Er- 60
gò nulla veritas habebitur: quia duo con-
tradictoria verificari impossibile. Et si-
cut argumentum, quod multum probat,
nihil probat: ita & veritas duorum con-
tradictoriorū est multa veritas, adeoque
nulla. Ergò sicut esse, quod est non esse,
nullum est esse; ita veritas affirmationis
ejusdem, & veritas negationis ejusdem,
est nulla veritas. Antecedens idem quo-
ad secundam partem probatur. quia si
non idem quod formaliter negatur, for-
maliter affirmetur, non erit contradictio
in suppositione, si non erit contradictio
in suppositione, poterit esse veritas, si ve-
ritas. Ergò & utilitas ad scientias, rerum-
que formalitates internoscendas. Tum
quia

61 quia si spectaretur natura hujus quod est tollere seipsum videndum est, quis possit formari conceptus tollentis seipsum. Inimaginabile est, quòd tollat seipsum aliquid, nisi quòd in linea esse sit, sicut esse & non esse. tumque intelligitur tollere seipsum esse, quando in suo esse, includit & inambit non esse: in linea autem dici, quæ versatur inter extrema *Non* & *Ita* non apparet, qui *Ita* tollat seipsum; nisi in se habeat *Non*. Tollentis ergò seipsum erit iste conceptus. quod in esse, quod est, dicit non esse, & in *Ita* dicit *Non*. Hinc è contra conceptus non tollentis seipsum est. quod in suo esse non dicit non esse, & in suo *Ita* non dicit *Non*. Ergò & suppositio impossibilis non tollens seipsam illa
62 erit, quæ in suo esse non dicit non esse, & in suo *Ita* non dicit *Non*. Sed suppositio impossibilis non tollens seipsam, ea sola non dicit in suo Esse inclusum non Esse, & in suo *Ita* non inclusum *Non*. quæ id non affirmat formaliter & immediatè, quod negat formaliter & immediatè. Si enim non formaliter & immediatè hoc neget, non erit contradictio ratione ejusdem, de eodem, per idem, adeoque nec sublatio sui ipsius.

Dices Primò Suppositionem impossibilem tollentem seipsam in hoc stare quòd Conditio repugnet illi prædicato aut conceptibilitati, quæ objecto alicui sub Conditione tribuitur, quod multis modis contingere potest. Ut si effectus
63 formalis negetur causæ formali, vel effectus virtualis causæ virtuali, vel duo aliqua inter se connexa separentur. Ponuntur exempla: Si Leo esset homo, non esset rationalis, si Leo esset homo, non esset risibilis. Si Petrus esset Leo, non esset homo.

Respondetur. Negando tenere hanc regulam in quantùm se opponit nostræ. Ratio. Tum quia hæc regula non convenit soli; convenit enim etiam suppositioni non tollenti seipsam: quia hæc suppositio si possibile esset Leonem esse esse hominem, possibile quoque esset, esse illum rationalem: non est tollens seipsam. Ubi objectum cui prædicta ratio tribuitur est Leo, conditio sub qua tribuitur est esse hominem; hoc quod 64
tribuitur est esse rationalem, & tamen indubiè huic objecto quod est Leo, repugnat esse rationalem. Tum quia hoc quod est tribui prædicatum repugnans non satis liquet quid velit: quia ista repugnantia vel est comparatè ad id cui tribuitur illud prædicatum, & sic illa propositio si Leo esset homo, non esset rationalis, non erit tollens seipsam: quia negatio rationalitatis, non repugnat Leoni qui Leo est dictum objectum. Vel ista repugnantia quæ non debet reperiri in suppositione non tollente seipsam, est comparatè ad Conditionem, tunc hæc propositio: Si Petrus esset Leo non esset homo, non erit tollens seipsam, cujus oppositum voluit arguens, quia Negatio hominis non 65
repugnat Leoni & tamen Conditio hic est, esse Leonis. Tum quia deberet ostendi posito, quòd hæc nostra sententia non teneat per quid differat hæc altera. Nam dicere quòd in suppositione non tollente seipsam non debeat esse repugnantia, est dicere, quòd non debeat esse contradictio, quæ ratione ejusdem formalis debet esse.

Quod attinet ad illa exempla. *Primum Exemplum* est legitimum sed non ex eo, quod negetur effectus formalis de causa formali, sed quia id affirmatur formaliter, negatur formaliter & immediatè. Nam cùm nihil sit magis formale & immediatum quàm definitum & definitio, & tamen hic affirmato definito quod 66
est homo, negatur rationale quod est definitivum. Imò dico effectum formalem posse negari de causa formali rigorosè loquendo. Nam dealbationis causa formalis est albedo, nec causa ejus formalis est subjectum capax, & tamen si non sit subjectum capax, non d... effectus formalis: nec enim albedine dealbabitur Angelus, denominabiturque albus. Item in rigore loquendo effectus formalis rationalitatis non est homo sed constitutum seu Compositum, quod tamen componit, etiam id, quod non est causa formalis, sed materialis verbi gratiâ animalitas. Unde etiam effectus formalis albedinis positæ in pariete, nō est paries albus rigorosè loquen-

67 loquendo, ſed dealbatio, hoc eſt denominatio conſequens ipſum illud Compoſitum Accidentale. Sed hoc ad præſens non facit: neque enim hîc mens eſt, diſcurrere de effectu formali.

Secundum Exemplum Nego continere ſuppoſitionem tollentem ſeipſam: Non raró enim hanc ſuppoſitionem audimus & admittimus. Si per impoſſibile homo eſſet rationalis, & non eſſet riſibilis. Major item eſt connexio in homine animalitatis cum rationalitate tanquam partis eſſentialis, quàm cum paſſione & tamen admittitur hæc ſuppoſitio: ſi per impoſſibile Petrus eſſe animal & non eſſet rationalis.

Tertium etiam Exemplum non plenè ſatis-
68 facit quia admittuntur ſimiles verbi gratiâ. Si poſſibile eſſet Leonem eſſe Petrum, poſſibile quoque eſſet eſſe illum rationalem; Petruſque in dicta ſuppoſitione ſumitur nonniſi pro ſola individuatione. Unde ſenſus eſt: ſi hæc individuatio: Petrus, non eſſet homo, ſed Leo, non eſſet animal rationale, quod magis tenet diſtinguendo Petreitatem formaliter ex natura rei, ab eſſe hominis. Sed poſito etiam, quòd dicta ſuppoſitio tolleret ſeipſam. ajo non ex eo id eſſe, quia inter ſe connexa ſeparantur: nam etiã in ſuppoſitione non tollente ſeipſam talis ſeparatio contingit, ut ſi dicam: ſi per impoſſibile lapis eſſet rationalis non tamen animal.

Dices Secundò Ubi ſunt duo con-
69 tradictoria ſive mediatè ſive immediatè, ibi non eſt veritas. Sed nos hoc admittimus. Ergò non poteſt eſſe tunc veritas, quod tamen falſum eſt. Nam in hac ſuppoſitione, ſi Leo eſſet homo, eſſet rationalis, eſt veritas; in hac verò tollente ſeipſam ſi Leo eſſet homo non eſſet rationalis eſt falſa.

Reſpondetur Inprimis. Hoc argumentum nos non petere quia nihil agimus de mediata contradictione ſed de contradictione in re. Directè tamen Reſpondetur ubi ſunt duo contradictoria mediatè, non poſſe eſſe illic veritatem abſolutam, poſſe tamen eſſe conditionatam. Non poteſt eſſe abſoluta veritas, hæc enim eſt veritas in re; dictum autem, in re,
eſſe illic duo contradictoria; poteſt ta- 70
men eſſe conditionata veritas: quia non affirmatur illic & ſimul negatur Conditio, adeòque non eſt in illa contradictio: neque enim quando dico. Si Leo eſſet homo, eſſet rationalis, affirmando eſſe hominis, nego eſſe hominis. In idem recidit ſi dicas. Ubi ſunt duo contradictoria ſive mediatè ſive immediatè, eo reſpectu quo ſunt contradictoria, non poſſe eſſe veritatem, ſecùs eo reſpectu, quo non ſunt contradictoria.

Dices Tertiò Ponamus, quòd infinitum Categorematicum verbi gratiâ implicet, etiamſi in hac propoſitione non datur infinitum Categorematicum non ſint termini immediatè & formaliter contradictorii; tamen eo ipſo propoſitio eſ- 71
ſet falſa; quia continet terminos contradictorios mediatè.

Reſpondetur Fortasſis attendendo ad hoc, quòd ſupponatur infinitum Categorematicum implicare non debuiſſet poni propoſitio; non datur infinitum Categorematicum: oppoſitum enim hîc intenditur. Sed datur infinitum Categorematicum, niſi fortè mentem non penetrem arguentis. Sed quidquid ſit de hoc. Concedo quòd ad impoſſibilitatem, ſufficiat mediatè involvere contradictionem, nec de hoc hîc diſputatur. Sed an ſit ſuppoſitio impoſſibilis non tollens ſeipſam, quæ licet in re contineat duo contradictoria, non tamen immediatè
hoc negat, quod alia affirmat, & de hoc 72
eſt quæſtio. Denique etiam in oſtenſione implicantiæ, quòd implicet infinitum Categorematicum talis eſt proceſſus, & eſſet infinitum & non eſſet infinitum, quæ eſt immediata contradictio, ad quam quæcunque aliæ revocantur, virtuteque illius robur habent.

Dices Quartò. Hæc ſuppoſitio eſt tollens ſeipſam adeòque falſa. Si Leo eſſet homo, non eſſet diſcurſivus, vel non eſſet riſibilis, etiamſi non contineat prædicata immediatè contradictoria. quòd autem hæc ſit ſuppoſitio impoſſibilis tollens ſeipſam probatur. quia non eſſet ratio, Cur talis una propoſitio ſub conditione impoſſibili ſit falſa, altera non, niſi

73 quòd una ſit in ſuppoſitione tollente, alterâ non tollente ſeipſam.

Respondetur Doctrina hæc aſſumit, quòd illæ ſuppoſitiones ſint tollentes ſeipſas, quæ ſunt falſæ. Unde ſupponitur hæc Major. Omnis ſuppoſitio tollens ſeipſam, eſt falſa, quæ Major non tenet. Non repugnat enim dari ſuppoſitionem non tollentem ſeipſam, & tamen falſam, tollere etiam ſeipſum & eſſe falſum, non ſunt rationes quæ ſe ex definitivis prædicatis conſeqvantur. Primum Exemplum eſt legitimum, quia affirmato diſcurſivo ſeu rationali in ipſomet definito quod eſt homo, negatur idem rationale ſeu diſcurſivum. Secundum autem exemplum etiam ſupra negatum eſt,
74 quòd ſit legitimum. Quodſi quæras quæ ſit regula taxandi; quænam ſuppoſitio ſit non tollens ſeipſam & tamen falſa vel vera, id ſpectandum erit ex nexu vel disnexu prædicati cum ſubjecto.

Dices Quintò. Propoſitio hypothetica vel Conditionalis eſt tota vera, ac indiviſibiliter. Ergò & in ſuppoſitione non tollente ſeipſam, eſt tota ac indiviſibiliter vera, quomodo autem poteſt eſſe vera, ſi continet duo contradictoria.

Respondetur. Hypotheticam eſſe totam veram, (addo vel falſam) ex ſuppoſitione, ſed non eſt neceſſe etiam in re eſſe veram. Eſtque in imaginabile poſitâ veritate hujus conditionatæ, ſi Leo eſſet homo, eſſe animal rationale. Non
75 implicare in re, eſſe Leonem animal rationale. Si autem implicat, quæ reſtat quæſtio, cùm hoc ſolùm à nobis dictum ſit.

Addo Inprimis Si in ſuppoſitione non idem formaliter & immediatè verbi gratiâ negetur quod affirmabatur, non fore contradictionem, quia hæc debet eſſe ratione ejuſdem. Si autem verbi gratiâ affirmetur de Petro rationalitas, negetur riſibilitas erit in re contradictio: quia riſibile in re eſt ipſum rationale: hinc Negato riſibili, negatur in re rationale: mediatum enim & immediatum, non habetur in rei exiſtentia; infundabiturque contradictio in illo, & eſſet homo realiter, & non eſſet homo realiter. Deinde revoco, quòd ſcilicet in omni ſuppoſitione non tollente ſeipſam ſupponatur ſemper vera 76
aliqua, verbi gratiâ, ſi per impoſſibile Leo eſſet homo, eſſet animal rationale ſupponit hanc, Omnis homo eſt animal rationale, hancque doctrinam ſupponit frequentiùs Perez ex Aureolo.

Suppono Quartò Actum hunc: Vellem potiùs deſerere motivum Metaphyſicum, quàm motivum fidei, non poſſe explicari per ipſum præſens Volo.

Ratio hujus ſuppoſiti ex S. Thoma tradita de Pœnitentia D. 1. N. 81.

Suppono Quintò Actum prædictum vellem potius &c. non poſſe eſſe, nec dici, actum abſolutum ex parte actûs; ſed eſſe illum conditionatum etiam ex parte actûs.

Ratio. Tum quia Tota Schola Thomiſtica & Noſtra in hoc concordant, 77
quòd actus conditionatus ex parte actûs, ſit penes *Vellem* verbi gratiâ & actus abſolutus ex parte actûs, ſit in *Volo*. Hinc quando ponitur à Thomiſtis exemplum actûs abſoluti ex parte actûs, conditionati ex parte objecti, ſic formatur: Volo ut ſi Petrus me reſpexerit convertatur, in quo nos cum illis concordamus; nec unquam objicimus illis, quòd ille actus nō ſit abſolutus ex parte actus. Nos autem conſentientibus etiam Thomiſtis, actum conditionatum ex parte actûs exprimimus per Vellem, ex quo ſic formatur Argumentum. Vel poteſt Voluntas elicere actum conditionatum ex parte actûs vel non poteſt. Si non poteſt. Ergò nonniſi prædeterminatio datur: datur enim Volo nonniſi, abſolutum Thomiſticum, conditio- 78
natum autem ex parte objecti. Si poteſt elicere Voluntas actum conditionatum etiam ex parte actûs, non oſtendetur illorum condiſtinctio, niſi quòd actus abſolutus ex parte actûs ſtet in [illegible]que enim habebit exiſtentiam; uterque verſabitur circa conditionem, & quæcunque alia diſtinctio adferetur, ea non ſe tenebit à parte actûs, de quo hîc quæritur, ſed ex aliis prædicamentis. Ergò cùm prædictus actus non ſit exprimibilis per Volo: hoc ipſo non erit abſolutus ex parte actûs. Tum quia actus ſignificabilis nonniſi per Vellem, & eſſet abſolutus ex parte actûs

79 te actûs ut ſupponitur, & non eſſet abſo-
lutus ex parte actûs, quia quæcunque ra-
tio communis aſſignabitur actûs abſolu-
ti ex parte actus, ejusque exprimibilitas,
ea oſtendet actum nonniſi per Vellem
verbi gratiâ ſignificabilem, non eſſe ab-
ſolutum ex parte actûs: quæ ratio per
nos, eſt tendentia ex parte actûs, nullâ
conditione affecta & exprimibilis per
verbum de præſenti indicativi: ipſumque
Ly Indicativi, ejusque definitio videtur
hoc ſignificare: quæ enim abſoluta ſunt,
indicari poſſunt. Rursùs omnes appre-
hendimus abſolutam volitionem ſignifi-
cari per Volo, quod ipſum probatur. A-
ctus abſolutus ex parte actûs, eſt actus
exprimibilis abſolutè, exprimibilitas e-
80 nim illa, ſequitur conditionem objecti-
vam actûs. Sed nullus actus niſi actus Vo-
lo, eſt exprimibilis abſolutè. Ergò nul-
lus actus niſi actus Volo, eſt actus abſolu-
tus ex parte actûs. Minorem oſtendit
præter dicta, Inductio; Ly enim ſcirem,
ambularem, appeterem communis ap-
prehenſio docet non importare eſſe abſo-
lutum ex parte actûs.

Tum quia iſtud Vellem, eſt quid com-
mune & actibus abſolutis ex parte actûs,
& actibus etiam conditionatis ex parte a-
ctûs. Da ergò per quid diſtinguantur in
eo ipſo, quod ſe teneat ex parte actûs:
& quodcunque oſtenderis, illud proba-
bit, quòd actus abſolutus ex parte actûs,
non debeat per Vellem exprimi.

81 Dices. Auctores Claſſicos, hunc a-
ctum: Vellem non peccâſſe appellare
abſolutum ex parte actûs. Ergo & dictus
actus, erit abſolutus ex parte actûs.

Respondetur. Claſſicos illos lo-
qui cum reſtrictione: dicuntque illum a-
ctum quod & nos alias diximus, eſſe ab-
ſolutum modo ex parte actûs, hoc eſt
exiſtentem: nihil enim conditionatè exi-
ſtit, ut videre erit attendendo ad argu-
menta, quæ ut ſolvant, dictam propoſi-
tionem aſſumunt. Sed non docent iidem,
poſito quòd poſſint dici actus à voluntate
etiam Conditionati ex parte actûs, & qui-
dem diſtincti ab actibus abſolutis ex par-
te actûs, non dicunt inquam, actum Vel-
lem non peccaſſe, eſſe abſolutum ex par-
te actûs: hoc eſt in modo tendendi & ver- 82
ſandi, nullam habere Conditionem à par-
te actûs, de quo ſolo, eſt hîc quæſtio.

Applicantur ſuppoſita ad præſens.

Assero Primò *Impoſſibile eſſe ut ſit ali-
quid evidens Metaphyſicè & tamen ſit contrarium
fidei.*

Ratio. quia impoſſibile eſt verifica-
ri duo contradictoria; hæc autem tunc
verificarentur: nam in quantum eſt ali-
quid revelatum, eſt Verum: Deus enim
nec falli nec fallere poteſt; in quantùm
autem etiam oppoſitum eſſet evidens
Metaphyſicè, ſupponitur eſſe Verum, &
eſt Verum: quia evidentia Metaphyſica,
non poteſt eſſe niſi Vera; oppoſita tamen
ut dixi, ſeu contradictorium dictans, Er- 83
go tunc verificarentur duo contradicto-
ria.

Assero Secundò. *Poſito quòd per im-
poſſibile oppoſitum fidei dictaret Metaphyſica, de-
beret eſſe homo reſolutus ſub conditione, ad poti-
ùs ſequendum motivum fidei.*

Ratio quia motivum fidei, eſt no-
bilius & infinitæ certitudinis; Metaphy-
ſica autem veritas, eſt Creata & finita.

Assero Tertiò *Hunc actum. Si alteru-
trum faciendum foret, potiùs aſſentirer motivo
fidei, quàm Metaphyſicæ, eſſe actum etiam ex
parte actûs conditionatum.*

Ratio. Quia eſt actus nonniſi per
Vellem exprimibilis: exprimibilitas au-
tem talis, notat actum conditionatum eti-
am ex parte actûs. 84

Ex quibus Inferes: Certiorem eſſe fi-
dem evidentiâ Metaphyſicâ, quia moti-
vum fidei ut dictum, eſt certius. *Sed in-
ſuper*

Quæres Primò. *An aſſenſus fidei ſit cer-
tior actu ſcientiæ infuſæ?*

Assero Primò *Actum ſcientiæ infuſæ
per ſe, ſeu quæ per ſe excedit vires naturæ, non
eſſe æquè certum certitudine objectivâ ac actum
fidei.* Eſt aſſertum Turriani Secundâ Se-
cundæ diſp. 42. dub. 2. Contra Amicum,
Granadum & ex parte contra Lugonem.

Ratio Tum quia certitudo objecti-
va ſumitur ex certitudine motivi; ſcientiæ
autem per ſe infuſæ, non eſt motivum æ-
què certum: quia Scientia infuſa, quâ Sci-
entia

85 entia est, debet esse cognitio per Causam, cognitio autem per causam, non est æquè certa ac cognitio per locum extrinsecum, qui est Veritas, qua attestans, hæc enim certitudo, est infinita ex genere suo. Tum quia nullum motivum Creatum, est comparabile cum motivo increato. Tum quia quacunque ratione æquabuntur, æqualitas illa non petetur ab æqualitate motivi. Ergò non ostendetur certitudo æqualis objectiva.

DICES Primò Cum Lugone. Non est ratio cur actus scientiæ per se infusæ, non sit æquè certus, si scientia infusa sit talis, ut non sinat ullo modò intellectum dubitare vel formidare, etiam ex imperio voluntatis.

86 RESPONDETUR. Certitudinem objectivam non esse pensandam ex defectu formidinis, sed ex excellentia motivi. Quanquam etiam motivum fidei quantum ex vi motivi non admittit ullam formidinem, sed nonnisi ratione applicationis illius motivi.

DICES Secundò cum Amico. Scientia infusa supernaturalis est à Deo, ut causa particulari, à qua non minùs implicat infundi falsum, quàm implicet ut actus fidei fallat.

RESPONDETUR. Concesso hoc. Nego certitudinem objectivâ non esse majorem in fide: quia hæc non spectatur penes præcisam exclusionem falsi, sed penes excellentiam ipsiusmet motivi, mo-
87 dumque excludendi falsi, qui in Veritate prima, longè est nobilior. Nec videtur probabile, quod si Deus concursu supernaturali concurreret cum Petro ad credendum Joanni, quòd ille assensus, sit æqualis certitudine objectivâ ipsi Actui Fidei Divinæ.

DICES Tertiò cum eodem. Ad utrumque actum concurrit Auctoritas Dei, licèt ad actum fidei immediatè, ut motivum formale: ad actum autem scientiæ infusæ nonnisi mediatè: nam hoc ipso quòd ad illam DEUS concurrit ut Causa particularis, interponit suam Auctoritatem, ne tali actui possit falsum subesse, & ne falsitas tribuatur Deo ut Causæ particulari.

RESPONDETUR Eo casu interponere Deum suam Auctoritatem non per modum motivi, sed per modum principii productivi. Si autem non interponit suam Auctoritatem per modum motivi; hoc ipso non habebitur æqualis Veritas objectiva, quæ desumitur à motivo. 88

Neque valet quod dicit. Ideò motivum scientiæ per se infusæ, quamvis sit certum, fundare æqualem certitudinem, quia movet intellectum, ut applicatum per lumen infallibile, infusum à Deo, ut causâ particulari. Non inquam valet, quia illa applicatio, est in genere causæ efficientis: hîc autem non quæritur de infallibilitate oriunda ex parte causæ efficientis, sed nonnisi motivi.

ASSERO Secundò. *Actum scientiæ infusæ possis magis certificare subjectum, præ actu fidei.* 89

RATIO quia potest majori lumine penetrari vis motiva in circumstantia principii supernaturalis, quàm penetretur eliciendo actum fidei. Ergò & magis certificari subjectum.

ASSERO Tertiò *Actum scientiæ per Accidens infusæ non esse tam certum certitudine objectivâ & entitativâ quàm fidem.*

RATIO ex dictis: quia motivum fidei est excellentius nec proficiscitur actus fidei à principio ex sua ratione fallibili. Potest tamen actus scientiæ infusæ ex parte subjecti magis certificare: quia & magis penetrari illius veritas inclusa in motivo. 90

QUÆRES Secundò. *An assensus fidei sit certior Visione Beatificâ?* Esse certiorem docuit Cajetanus, esse autem æqualis certitudinis docet Amicus, Lugo, Koninck.

ASSERO Primò. *Visionem Beatificam esse æqualem fidei, certitudine objectivâ.* Quia idem utrobique motivum certitudinis, nempe Veritas prima: Idem autem seipso non potest esse certius.

ASSERO Secundò *Quamvis in Visione Beatifica immediatè nobis applicetur Veritas prima per fidem nonnisi mediante revelatione creatâ, non obest hoc, quominùs æquent se certitudine.*

RATIO quia persona Verbi communicatur Humanitati, mediante Unione aut dispositionibus: naturæ autem Divi-

91 næ per identitatem: & tamen non est major dignitas Personæ increatæ terminantis Naturam Divinam, præ se, terminante Naturam humanam: quia dignitas hæc est eadem. Ergò in Visione Beata & fide erit æqualis certitudo: quia ab eadem Veritate prima petibilis.

ASSERO Tertiò *Visionem Beatificam ex parte subjecti adferre majorem certitudinem.*

RATIO quia certitudo subjectiva desumitur ex penetratione motivi, quæ indubiè major in Beatis circa Veritatem primam.

DICES ex Ripalda disp. II. num. 69. Fides superat certitudine quamcunque notitiam naturalem etiam intuitivam. Er-
92 gò etiam deberet superare Visionem, præsertim cùm Visio Beata majoris & minoris claritatis capax sit, ita ut ejus claritas remitti possit. Imò potest Deum cum Creatura confundere, sicut interdum Visio sensûs & intuitiva, confundit hominem cum Leone.

RESPONDEUTR. Disparitatem esse: quia nobiliori motivo innititur fides præ scientiâ, non autem præ Visione. Et licet possit esse major & minor Visio Beata, non tamen unquam excludendo identitatem sui motivi cum fide, & retinendo semper rationem intuitivi beatificantis. Negatur etiam Visionem posse confundere DEUM & Creaturam: quia hoc ipso non foret Visio Beatifica ut sup-
93 ponitur: nam notitia, quæ non beatificativum seu Creaturam, ac beatificum attingit, non est beatificativa.

QUÆRES Tertiò, *An actus fidei Naturalis cum actu fidei infusæ, sit æqualis certitudinis?*

ASSERO Primò *Illum actum fidei Naturalis futurum æqualem certitudinem entitativam, & ratione principii desumibilem.*

RATIO. Quia certitudo entitativa, desumitur à principio essentialiter determinato nonnisi ad actus certos; assensus autem ille, non orietur à tali principio: quia orietur ab intellectu, qui non est essentialiter determinatus nonnisi ad assensus certos, quam determinationem dicit principium actûs fidei infusæ.

ASSERO Secundò *Illos duos actus, habituros æqualem certitudinem objectivam.* 94

RATIO quia assensus ille uterque eandem Auctoritatem Divinam respiceret tanquam motivum: à motivo autem desumitur certitudo objectiva.

ASSERO Tertiò. *Assensum illum Naturalem comparatè ad alios assensus naturales, fore certiorem.*

RATIO quia & assensus fidei infusæ comparatè ad alios actus naturales est certior. Ergò & dictus actus erit certior: quia ex una parte eidem motivo innituntur; ex altera parte nos qui differentias actûs naturales & supernaturales nō percipimus, ab utrolibet æquè certificamur.

DICES Primò cum Lugone. Illum actum esse quidem magis firmum propter 95
majorem adhæsionē ad objectum, quàm ad objecta ficta, non tamen esse æquè certum, quia non habet æqualem repugnantiam intrinsecā cum falsitate, quam repugnantiam habet actus fidei infusæ.

RESPONDETUR. Si per repugnantiam intrinsecam intelligatur repugnantia ratione Entitatis, Ordinis, principii, in hoc sensu non habet æqualem certitudinem assensus ille fidei Naturalis, cum assensu fidei infusæ: si autem per repugnantiam intrinsecam cum falsitate, intelligatur, quasi objectiva & ratione motivi desumibilis certitudo, hæc erit æqualis; quamvis concedi possit quòd pluribus titulis non possit esse falsus assensus fidei Divinæ, quamvis uterque non possit esse 96
falsus; supposito quòd eidem revelationi innitantur. Ad eum planè modum, quo pluribus titulis repugnat homini esse Chymæram quàm lapidi, eò quòd lapis nonnisi esse participet, quod repugnat Chymæræ. homo autem, & esse, & vivere, & sentire, & ratiocinari; quorum singula sunt exclusiva Chymæræ. Nihilominus nec lapis nec homo potest esse Chymæra.

DICES Secundò cum Ripalda disp. II. num. 55. ut assensus ille naturalis sit intrinsecè verus, non sufficit moveri ex Auctoritate infallibili Dei, sed etiam connecti in individuo cum testimonio ipsius re ipsâ existente. Ergò.

RESPON-

97 RESPONDETUR. Ut assensus ille, etiam ex parte principii sit infallibilis, non sufficere ut moveatur Auctoritate infallibili, secùs ut sit certissimus nonnisi ex parte objecti; ad quod sufficit certissimo motivo moveri, & illud re ipsâ, testari Deum.

DICES Tertiò cum eodem. Reliqui assensus naturales obscuri ut opinativi & probabiles, non sunt certissimi. Ergò neque hi.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: quia priores illi non respiciunt objectum certissimum. Secùs actus fidei Naturalis innitens Divinæ revelationi: idque motivum suum penetrando, illique firmissimè adhærendo.

DICES Quartò cum eodem. Assensus
98 Naturalis non potest connecti cum objecto supernaturali: connecteretur autem cum objecto supernaturali, si esset cum testimonio Dei supernaturali intrinsecè connexus.

RESPONDETUR Negando illum actum esse intrinsecè à parte principii connexum cum vera nonnisi revelatione. Deinde assensus Naturalis non potest connecti cum objecto connexione supernaturali proportionis, potest tamen connecti connexione mobilis & moti, potest enim actus Naturalis moveri motivo supernaturali, & ipsa veritate prima.

DICES quintò cum eodem. Dictus assensus non est dignus etiam pari adhæsione firma voluntaria intellectûs, quâ assen-
99 sus scientificus dignus est: quia is assensus re ipsâ non est intrinsecè cum objecto connexus, sicut est scientificus.

RESPONDETUR. Assensum scientificum majori entitativâ certitudine certum esse præ fide naturali: hoc ipso enim non esset assensus scientificus, si non necteretur cum objecto: actus tamen fidei naturalis ex suppositione factæ revelationis, habet majorem objectivam certitudinem.

Punctum Difficultatis III.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT Primò Lugo Si detur aliqua cognitio evidens evidentiâ Metaphysicâ, adeò convincens, ut non sinat intel- 100
lectum dubitare vel non assentiri: certè tunc fideles, credentes super omnia, fidei objectum, non habent animum firmum adhærendi rebus creditis, etiam contra id, quod tali notitiâ cognoscunt.

RESPONDETUR. Quòd fideles non habent illum animum absolutum: quia positâ suppositione impossibili non proditur in actum absolutum: habent tamen actum firmum conditionatum; actusq; ille non potest quidem prudenter imperari tanquam absolutè faciendus à voluntate: quia absolutè faciendus non cadit sub objectum prudentiæ supernaturalis, cadit tamen sub conditione faciendus.

ADDO Cùm ille intellectus non sit futurus fidei, neque enim de hoc ulla exstat 101
revelatio, quòd credendum sit etiam contra evidentiam Metaphysicam, Deusque in sua revelatione possibilia involvit, nec attendit de facto ad ea revelanda, quorum impossibilitas vel possibilitas ex nostris conceptibus pendet. Quòd si ille actus non est actus fidei, non est necesse ut illum antecedat evidentia motivorum credibilitatis; quæ certè haberi non potest contra evidentiam Metaphysicam. elicietur ergò ille actus nonnisi ab intellectu, si fuerit necesse cum auxilio supernaturali, ponderante ipso intellectu dignitatem motivi fidei, & attollente ultra dignitates aliorum motivorum.

OBJICITUR Secundò A pari.

PRIMA Paritas est. Fideles non præfe- 102
runt fidem iis, quæ per Visionem Beatificam intuentur. Ergò neque præferent, evidentibus Metaphysicè.

RESPONDETUR Disparitatem esse: quia in casu Antecedentis utrobique est eadem dignitas motivi, quæ non habetur in casu consequentis.

SECUNDA Paritas est. Una veritas non est major aliâ. Ergo neque una certitudo major aliâ.

RESPONDETUR Disparitatem esse: quia Majoritas veritatis non habetur, unde attollatur, stat enim in præcisa conformitate cum objecto seu ejus attingentia. Habetur autem, unde desumatur majoritas certitudinis ex digniore motivo.

Quan-

103 Quanquam non pauci negant Antecedens.

TERTIA Paritas est. Unum impossibile non est magis impossibile aliô. Ergò nec una certitudo certior aliâ.

RESPONDETUR. Antecedens non convincit. Disparitas etiam dari potest. quia *impossibile* est quid negativum, in Negativis autem non datur præcisè intensio, nisi ut ita dicam ratione aliûs, nempe ratione formæ oppositæ. Jam autem certitudo, est quid positivum, unde potiore jure, majoritatis capax.

OBJICITUR Tertiò à Lugone. Quamvis justus diligat DEum per charitatem super omnia absolutè, non est tamen promptus ad habendum odium Dei, vel men-
104 tiendum, si per impossibile id Deo placeret, ille enim casus est chymericus, & non comprehenditur sub universalitate dilectionis Dei super omnia. Sic etiam chymæricum est, proponi per fidem id, cujus oppositum est evidens Metaphysicè.

RESPONDETUR Disparitatem esse. quia suppositio Antecedentis circa illud odium, non tantùm est impossibilis, sed etiã tollens seipsam: vellet enim Deum amare super omnia, ut supponitur, & non amare super omnia, odiendo: Si autem est tollens seipsam, non potest esse objectum prudentiæ supernaturalis. Jam autem in casu Conseqventis, est quidem suppositio impossibilis, non tamen tollens seipsam, adeoque fundans prudens dictamen de
105 præferendo Metaphysicè motivo fidei. Quamvis autem talis actus non exigatur à fidelibus, parùm refert, quia multi sunt actus laudabiles, qui non exiguntur.

OBJICITUR Quartò Id magis est certum, de quo ne dubitare quidem quamvis per actum indeliberatum quisquam potest [illegible] autem de rebus fidei, saltem indeliberatè dubitari potest.

RESPONDETUR ex S. Thoma quæst. 4. art. 8. *Dicendum* inquit *quòd illa dubitatio, non est ex parte actûs fidei, sed quoad nos, in quãtùm non plenè assequimur per intellectum, quæ sunt fidei.* Quod ipsum exponitur. Duplex dubitatio intervenire potest. *Prima* quæ sit fundata in Objecto & ex meritis Objecti. *Secunda* fundata nonnisi incapacitate & defectuositate subjecti. Dubi- 106
tatio orta ob merita objecti, arguit in objecto defectum certitudinis, non arguit orta ex subjecto: quia hæc potest etiam circa certissima principiare dubitationẽ, ex non intellectis verbi gratiâ terminis. Quia verò dubitatio in fide, oritur nonnisi ex parte subjecti, & non secundùm merita objecti, non enim meretur DEUS ut dubitetur de ejus dictis, fit ut hæc dubitatio nullo modô noceat certitudini fidei: oritur enim ex excellentia objecti, quod est Veritas prima, ad quam defectuositas nostra, in illa ipsa noscenda, non accedit.

INSTABIS. Certitudo quæ non meretur assensum nisi ex imperio voluntatis, non est tanta ac certitudo, quæ est ex exigentia præcisa objecti, & tamen assensus fi- 107
dei, oritur nonnisi ex imperio voluntatis: assensus Metaphysicus ex exigentia objecti.

RESPONDETUR. Quando præbetur assensus nonnisi ex imperio voluntatis ita exigentibus meritis motivi, non erit illa tanta certitudo, ac quæ habetur sine tali imperio. Cæterùm si hoc imperium interveniat propter defectuositatem subjecti, non potentis pervadere ad motivum in seipso spectandum, poterit illa certitudo esse major, si cætera sint paria; hoc autem est in fide.

OBJICITUR Quintò. Assensus fidei non est certissimus: quia dantur assensus qui non sunt certissimi intra fidem, quod ipsum probatur, quia assensus qui exhibetur objecto revelato propter primam ve- 108
ritatem, non est æquè certus, atque est assensus, qui exhibetur ipsimet veritati primæ: quia veritas prima, habet se per modum principii: assensus autem Principiorum, certior est assensu Conclusionum. quod fundatur in illo Aristotelico principio: propter quod unumquodque tale, & ipsum magis.

RESPONDETUR. Principia assensuum naturalium certiora esse Conclusionibus secus Principia assensuum supernaturalium. *Ratio* quia in assensibus naturalibus alia est ratio assentiendi principiis, alia Conclusionibus. ratio assentiendi principiis naturalibus est ipsorum evidentia in illismet ipsis inclusa. Jam autem ratio assen-

109 assentiendi Conclusionibus est alia, nempe connexio quâ talis, cum illo principio. Unde etiam in Logicis dicitur, quòd assensus principiorum sit assensus secundæ operationis; assensus autem Conclusionis sit assensus tertiæ operationis, qui assensus etiam motivis inter se distingvuntur. E contra in assensu fidei ratio assentiendi principio eadem est quæ ratio assentiendi objecto revelato: quia huic principio, quidquid Deus dixit credendum est quia dixit; assentior, propter Ly Deus dixit. Rursùs assentior Incarnationi, quæ est objectum fidei, & subjectum Conclusionis fidelis, propter idem principium, quia Deus dixit. Quodsi utrobique propter eandem rationem
110 assentiendi assentior, & idem assumo, pro motivo assentiendi principio, ac pro motivo assentiendi objecto, fit ut in rationibus assentiendi non sit distinctio, adeòque differentia nulla, in ratione formali. Quodsi utrobique est eadem ratio formalis assentiendi; fit ut uterque assensus, sit æquè certus.

Ut autem salvetur quomodo hoc quidem verè sit principium, & hoc verè non principium, quamvis utrobique, sit eadem ratio assentiendi. hoc inde petendum: quia scilicet de ratione principii est, assentiri illi non propter aliud. Jam autem ipsi Ly Deus dixit, assentimur propter ipsummet Ly Deus dixit. Jam autem assensus qui exhibetur huic verbi gra-
111 tiâ objecto, datur Trinitas, exhibetur propter aliud, nempe propter quia Deus dixit. Casu verò quo assentimur Deum esse verbi gratiâ, quamvis veritas prima, quæ est motivum assensûs, sit idem cum esse Dei; assentimur tamen illi esse Dei propter aliud; quia non attenditur hic ad identitatem realem objecti & motivi; sed ad hoc, an ipsi termini quà tales, sint sibi ratio assentiendi. Illud principium: Propter quod unumquodque tale, & ipsum magis, debet accipi cum moderatione; aliàs ipsa albedo magis disgregaret visum, quàm paries albus. In hoc sensu ergò solum procedit, quòd rationi formali propter illammetipsam & immediatè, competat illud prædicatum, de quo agitur, sicut immediatè propter ip- 112
summet Deus dixit, assentimur ipsi Deus dixit; quòd autem sit Incarnatus non assentimur immediatè propter Incarnationem, sed quia Deus dixit.

Instabis Primò Etiam inter articulos fidei intervenit præsuppositio unius ante alium, & sic creditio, quòd Deus creaverit mundum præsupponit, quòd sit Deus. Ergò falsò assumitur, non credi objecta propter connexionem. Si autem credentur propter connexionem, non æquè omnia credentur ut ante dictum.

Respondetur Inter articulos fidei dari connexionem quoad esse, sed non præcisè quoad moveri, motu debito fidei; nec pro ratione, quòd creaverit, 113
assumetur, quòd sit, sed quòd dixerit.

Instabis Secundò Assensus exhibitus evidentiæ motivorum credibilitatis non est assensus certissimus. Ergò neque assensus exhibitus objecto fidei, erit assensus certissimus, quia hic posterior pendet à priori.

Respondetur. Assensum fidei pendere ab assensu motivorum præsuppositivè; non autem tanquam à ratione formali; hinc licet ipsa motiva credibilitatis non fundent assensum certissimum, modò illum fundet veritas prima, fiet adhuc assensus certissimus, ex suppositione motivi certissimi, & accedente imperio voluntatis, proportionatum motivo assensum imperantis. Sicut approximatio 114
præsupposita ante ignitionem, quamvis non habeat vim igniendi, sufficit, quòd illa reperiatur, in ipsomet igne tanquam causa: ita etiam, licèt motiva credibilitatis non mereantur assensum certissimum, sufficit quòd illum mereatur veritas prima.

Instabis Tertiò. Ponamus Ethnicum Philosophum converti, in quo præsupponebatur in ante demonstratio de existentia Dei: idem fidelis factus, credit eandem existentiam, nec potest magis assentiri assensu fidei, quòd Deus existat, quàm assensus fuerit per suam demonstrationem. non enim potest credere plùs Dei existere, quàm Dei existentiam, cum sit

115 idem objectum. Ergò vel fides non est assensus certissimus, vel non est certior, quàm sit demonstratio Metaphysica.

RESPONDETUR Tam demonstratio, quàm assensus fidei, spectari potest vel secundùm objectum cui conjungitur ratio assentiendi, vel secundùm rationem assentiendi. Priori illi non convenit majus & minus, quia objectum, seipso certius esse non potest: si autem spectetur secundùm rationem assentiendi, hæc potest esse magis & minùs certa, quin idem sit seipso certius; poteritque esse certior fides ratione motivi, præ illa demonstratione.

OBJICITUR Sextò. Potest voluntas imperare assensum objecti non revelati æque firmum ac revelati, ut patet in Hæ-
116 reticis Ergò fides, non est assensus certissimus.

RESPONDETUR Non fore illum assensum æquè certum ex parte objecti & motivi, de quo hìc quæritur.

OBJICITUR ex Ripalda disp. 11. num. 40. Ideò fides est certissima per nos, quia magis repugnat Deo fallere, quàm humanæ scientiæ, idque ob dignitatem excellentioris motivi; sed hoc non convincit; quia licet Deo repugnet magìs fallere quàm scientiæ falli; potest esse par scientiæ ac fidei repugnantia falsitatis: quia etiam magis repugnat DEO fallere quàm fidei falli, quod ipsum probatur. quia fides potest falli, quamvis Deus non fallat: quia potest concipi fides, quòd
117 assentiatur revelationi verè non existenti, quin Deus re ipsâ fallat: quia Deus nihil testans seu revelans, fallere non potest.

RESPONDETUR Negando posse concipi fidem assentiri revelationi non existenti & tamen ex objecto de quo hic quæritur moveri veritate primâ. Æquè autem D[illegible] & fides ratione objecti & motivi falli non potest: quia utrobique eadem reperitur veritas prima.

DIFFICULTAS II.

An fides moveri possit revelatione falsâ?

SEnsus tituli est. An Deus possit falsum revelare? seu aliter quam se res habeat. de quo consule Valentiam hìc disp. 1. 118
quæst. 1. punct. 3. Koninck disp. 10. dub. 1. Lugo disp. 4. sect. 2. Pontium disp. 21. quæst. 4. Amicum disp. 2. sect. 8. & alios.

Punctum Difficultatis I.

Potestne DEUS de absoluta potentia mentiri?

UT decidatur an possit revelare falsum quærendum erat universaliter an possit mentiri?

DICENDUM est. *Deum de absoluta potentia non posse mentiri* consequenter nec falsum revelare; atq; adeò nec fidem moveri à revelatione falsa. Est conclusio non tantum contra Armenos, & Priscilianistas, qui censent Deum interdùm menti- 119
tum fuisse. Sed etiam contra Holcot Gabriel & quosdam alios, qui Catholici cum sint; docent nihilominùs, de potentia absoluta Deum mentiri posse, quamvis non de ordinaria. Idem sub aliis terminis nempe posse esse revelationem non veram docuit Cardinalis Petrus de Aliaco Adamus Almainus omnes apud Ripaldam de Ente supernaturali disp. 51.

PROBATUR Primò. authoritate ad Hæbr. 6. cum dixisset Apostolus *Deum suæ pollicitationi addidisse juramentum subdit, ut per duas* inquit *res immobiles quibus impossibile est mentiri Deum firmissimum solatium habemus*; & tamen per oppositos possibile est mentiri Deum: & sicut non dicimus impossibile est Deum denegare concur- 120
sum ad peccandum, quamvis de potentia ordinaria illum negare non possit. Sic nec dixisset Apostolus impossibile est Deum mentiri, si de absoluta potentia mentiri posset. Et alio loco: *Fidelis* inquit *permanet negare seipsum non potest.* Ex quo sic urgetur. Impossibile est quenquam negare se esse, Ergò impossibile est & Deum mentiri: Nàm si mentiretur per Apostolum negaret seipsum. Similia habet Dionys: c. 8. de Divinis Nominibus. Ambrosius c. 6. epist. 36. ad Chromat: *Nunquid* inquit *non mentitur Deus? Sed non mentitur quia impossibile est mentiri Deum.* Similia habet Aug. lib. 2. de civit. c. 5. & lib. 2. de Symb. ad Catech. c. 1.

PRO-

121 PROBATUR Secundò. Rationibus
Auctorum. Tum quia ut ait Amicus, Deus peccare non potest. Ergo nec mentiri: peccaret enim si mentiretur. Tum quia ut ait Valentia, Contradictionem implicat ut is mentiri possit, qui habet summam & infinitam auctoritatem ad persvadendum aliis, id esse verum quod ipse dicit: talis enim auctoritas debet excludere omnem formidinem incredendo, non excluderet autem si mentiri DEUS posset. Tum quia ut ait Lugo mendacium est intrinsecè malum, & ex iis quæ ideo sunt prohibita quia mala; quod supponit S. Thomas hîc quæst. 110. art. 3. Ergo à Deo committi non potest.

PROBATUR Tertiò. Si Deus posset
122 mentiri etiã de potentia absoluta; & esset ut Deus supponitur & non esset: quia non esset infinitæ perfectionis: major enim est perfectio non posse etiam de absoluta potentia mentiri. Sicut major sanctitas non posse etiam de potentia absoluta peccare. Jàm autem si Deus non esset infinitæ perfectionis non esset Deus; nomine enim Dei, venit ens infinitæ perfectionis. Idem sic ulterius proponitur Implicat contradictionem veritatem esse mendacium. Ergò & veritatem primam mentiri. Ergo & Deum. Antecedens probatur, Quia & esset illa veritas ut supponitur, & non esset: quia mendacium esset; & sicut implicat hominem esse chymæram; ita implicat veritatem esse mendacium, cum u-
123 trumq; definitionibus differat. Secunda illatio probatur. Tum quia par est ratio hujus ac prioris illationis. Tum quia mendacium illud factum à DEO, esset actus Dei; si esset actus Dei; esset ipsemet Deus, quod est absurdum: & sicut veritas ut sic non potest esse mendacium; ita nec veritas prima potest esse mendacium. quod ipsum in hoc fundatur: quia de cujus ratione communi est non posse esse tale, ejus nec ratio particularis potest esse talis. Et sic si implicat, hominem esse bovem, implicabit etiam Petrum esse bovem: prædicata enim sua assentialia ratio communis defert ad particulare. Hinc si veritas ut sic, non potest esse mendacium, nec veritas prima poterit esse. *Neq; valet*
si dicas: Ratio communis animalis non po- 124
test esse rationale, & tamen homo qui est particulare animal potest esse rationale. Ergo etiam quamvis veritas ut sic non potest esse mendacium; non sequitur veritatem priman, non posse mentiri. Non inquam valet: quia alia est hæc propositio, De essentia est rationis communis animalis non posse esse rationale, & alia hæc est, Non est de essentia rationis communis animalis, esse rationale. Hæc posterior est vera; prior autem falsa. Quodsi prior est falsa; poterit restringi animal per rationale; si autem esset vera, nunquàm posset restringi: quia verò est de essentia veritatis, non posse esse mẽdacium; hæcq; propositio est vera: fit ut nulla
particularis veritas, possit esse mendaci- 125
um. Tum quia ex eo quia sanctitas ut sic non potest esse vitium; benè infertur amorem Dei non posse esse vitium. Ergò & in præsenti idem dici poterit.

Et hæc probant, Deum etiàm de absoluta potentia mentiri non posse. An autem possit falsum dicere per alium, missis aliorum rationibus per hoc resolvi debet: quia si etiam per alium falsum diceret, per seipsum loquendo, & ad id concurrendo, faceret actionem dissonam naturæ intellectuali, quod argumentum infra pertractabitur.

OBJICIUNTUR Primò. Authoritates scripturæ Genes. 4. Timenti suam necem Caino respondet Deus: nequaquàm, fi-
et; & tamen postea occisus est à Lamech. 126
Multi etiam Sancti Spiritu Dei afflati, mentiti sunt.

RESPONDETUR. Non dixisse Deum non occidendum Cainum sed non occidendum impunè. Alii etiam negant eundem fuisse Cainum, qui est occisus à Lamech. Quando verò Genes. 22. Cæteroqui Spiritu Dei afflatus Abraham dixit: Ego & puer, postquam immolaverimus revertemur ad vos: non est mentitus Abraham; quia putabat filium suum reducendum ad vitam viâ aliquâ DEO notâ; qui etiam præcepit, ut sua uxor diceret se sororem Abraham; ita enim, ex usu Orientis, appellabantur uxores. Jacob quando se dixit primogenitum, dixit se

127 primogenitum non generatione, ſed dignitate, quam jam emerat. Subdit Koninck regulas explicandi ſcripturam in hac materia. *Primam.* Deum multa prædicere nonniſi ſub conditione & comminativè. *Secundam.* Sæpè cum dicitur Deus aliquid prædicere nonniſi permittit, per hellenifmum loquendo. *Tertiam.* Sæpè ſcripturam adhibere tropos. ut cum Joannes dixit, Libros non poſſe capi à mundo de Chriſti factis; hoc etiam notat quod Sancti viri non ſint ſemper locuti ex inſtinctu ſpeciali Dei. Auctoritates Patrum explicari debent per hoc, quòd nomine mendacii intelligant amphibologiam. de qua infra.

Objicitur Secundò. Poteſt Deus
128 diſpenſare de homicidio ut diſpenſavit cum Abrahamo in occiſione filii. poteſt diſpenſare de furto ut diſpenſavit cum Iſraelitis, cum mandavit accipere inaures apud Ægyptios. Poteſt in fornicatione diſpenſare: quia mandavit Oſeæ accipe uxorem fornicationum. Ergò etiam ſaltem de potentia abſoluta poterit diſpenſare in mendacio. Ergò etiam & ſibi illud permittere.

Respondetur. Miſſis aliorum rationibus, diſparitatem quoad illa priora duo eſſe. quia Deus mentiretur, non eſſet infinitus in perfectione ut dictum ſupra. cujus oppoſitum ſequitur; ſi non haberet poteſtatem in vitam & fortunas hominum; Item ſi poſſet diſpenſare in menda-
129 cio, diſpenſaret in hoc faciendo, cum quo eſſentialem contradictionem habet, ex prædicato veritatis per eſſentiam. Non habet autem Deus eſſentialem contradictionem, ne de vita hominum & fortunis liberè diſponat. Cum Oſea non diſpenſavit ut fornicaretur, hoc enim eſt intrinſecè ma[illegible] ſed eam quæ fuit fornicata ut legitimè ſibi copularet, mandavit: deditq; illi Deus pro ſua parte jus in illud corpus, de quo, debebat Oſeas ex conſequenti conjugaliter contrahere. Unde non dedit illi Deus jus ad accedendum ad non ſuam, nec dedit jus, accedendi affectu merè libidinoſo.

Objicitur Tertiò. Revelavit Deus duraturam beatitudinem Sanctorum, & tamen poſſet illos privare beatitudine. 130
Ergò & poſſet non implere ſuam promiſſionem. Ergò & mentiri.

Respondetur conformiter ad dicta in 1. par. Quod revelaverit Deus duraturam beatitudinem Sanctorum non quomodocunq; ſed dependenter à ſua voluntate. Si dependenter à ſua voluntate reliquit titulum ut ſine mendacio poſſit abſolutè oppoſitum facere.

Instabis. Poteſt Deus præcipere actum falſum, ut ſi aliquis putaret, ad defenſionem proximi, eſſe neceſſe mentiri: tunc enim obligaretur ad mentiendum. Ergò & ipſe Deus mentiri poſſet.

Respondetur. In illo caſu adeſſe obligationem ortam ex ignorantia. In Deo autem illa locum non habet. Addit 131
Ripalda ſicut illic non ex objecto honeſtas in mendacio, ſed ex ſola apprehenſione errantis; ita nec eſt in re præceptum de non mentiendo. Sed tantùm eſt Major de amando proximo. Minorem autem ſibi ſubſumit ipſemet errans.

Univerſaliter autem ea cadunt ſub diſpenſationem, mandatum vel exercitium Dei; quando diſpenſatio, imperium, & exercitium, eſt conſonum naturæ intellectuali; licet alicui in particulari ſit indebitum, vel ejus poteſtatem excedens. Conſonum autem eſt naturæ intellectuali, ut diſponat de rebus & vita Supremus Princeps. Sed non eſt conſonum naturæ intellectuali, contra mentem ire: quia eſt opponere ſe ſuo maximo bono hoc eſt 132
propriæ menti, & dejicere ſe à gradu propriæ dignitatis & excellentiæ, cui competit pro regula agendi nonniſi veritas: per mendacium autem, aſſumitur id, quod non eſt regula agendi.

Punctum Difficultatis II.

Poteſtne DEUS infundere qualitatem erroris?

POſſe infundi creaturæ habitum erroris docet Vaſquez, Arriaga, Hurtadus Lugo citat. Sect. 3. Ripalda hîc diſp. 4. num. 37. Pontius & alii. Negat uterque Suar. & Recent. quidam tract. 7. de anima diſp. 3. num. 352. Koninck citat. dub. 2. Ami-

133 Amicus citat. Sect. 5. & favet Oviedo Controv. 3. num. 12.

DICENDUM est. *Accipiendo errorem pro qualitate habituali; quæ est principium actuam errandi, ad illum non infundendum non obligatur Deus ex veracitate.*

PROBATUR Primò. Quia præcisa productio principii noscendi aliquid non est locutio; alias productio animæ, vel intellectûs si foret potentia distincta; productio item præcisa speciei impressæ foret locutio: hæc enim omnia sunt principia locutionis. Sed illius erroris productio esset præcisa productio principii noscendi erroneè: in hac enim suppositione loquimur: Ergò productio illius non est locutio. Ergo ne illam producat Deus, non
134 obligatur titulo veracitatis: quia veracitas extenditur nonnisi ad locutiones. Respicit hoc argumentum definitionem Locutionis, quæ debet esse, manifestatio conceptûs directi ad alium; quæ prædicata, non competunt principiis notitiarum.

PROBATUR Secundò. Quia qualitas illa esset error ut supponitur. Rursus error quà talis, non est mendacium; cum in multis committatur sine mendacio. Quòd si ille error non est mendacium, ad illum non ponendum non obligabitur Deus ex veracitate. siquidem ex veracitate obligatur, ad non ponendum contrarium veracitati, quod est mendacium; error autem ille non est mendacium.

135 PROBATUR Tertiò. Illo errore nec mentiretur DEUS: quia illo errore non erraret, & quantùmvis foret ille error mendacium, tamen non mentiretur tunc Deus: nullum enim ipse in se actum errandi haberet. Non etiam illo errore mentiretur creatura: quia nemo sibi ipsi mentitur. Ergo ille error nullo modo esset mendacium. Ergo nullo modo oppositus veracitati. Ergo nec Deus ad illum non producendum obligaretur ex veracitate.

DICENDUM Secundò. *Quamvis ad non ponendum illum errorem non obligetur Deus ex veracitate: nihilominus illum implicat poni à DEO.*

PROBATUR Primò. Quia & posset poni à DEO, & non posset. posset quidem ut supponitur: non posset autem: 136
quia quod participat rationem communem non ponibilium per se à Deo, illud non potest poni à Deo: haberet enim impossibilitatem positionis sui ex ratione generica. Sed error habet rationem communem non producibilium per se à Deo; quod ipsum probatur: quia ratio dissoni naturæ intellectuali quà tali, est ratio communis non ponibilium à Deo. Si enim quæratur cur peccatum à DEO poni non possit? pro ratione reddi potest ejus objectiva malitia, nempe dissonantia ad naturam intellectualem quà talem. Sed etiam error dicit dissonantiam ad naturam intellectualem quà talem.
Tum quia est dejectio naturæ intellectu- 137
alis in sua intellectualitate se exercentis ad non intelligentem quodammodo: errans enim non intelligit illud, quod intelligere se putat. Tum quia sicut morbi & defectus sunt naturæ animalis quà talis dissonum; ita & error, est deformitas naturæ intellectualis qua talis. Tum quia præcipuum & principale quod intendit natura intellectualis per naturam, est attingentia veri; cui quia opponitur error, fit, ut sicut opponitur præcipuè intento à natura intellectuali; ita opponitur etiam ipsi naturæ intellectuali; præcipuè cum sicut malum est dissonum voluntati; ita error intellectui.

RESPONDEBIS. Dissonantiam quam trahit secum peccatum repugnare naturæ 138
intellectuali qua tali. Jam autem error nō est dissonantia trahens secū peccatum.

CONTRA. Tum quia nego solum dissonum peccaminosum dicere dissonantiam ad naturam intellectualem; probariq; id debuisset. Tum quia ut dicebam, si de ipso peccato quæratur, [illegible] non possit? pro ratione redditur, ipsa dissonantia ejus ad naturam intellectualē quà talem. Hinc fit ut illa dissonantia, etiam non restrictè ad peccatum, dicat rationem non ponibilis à Deo. Tum quia etiam illud agere Deo foret peccaminosum, quia interveniret tunc actus voluntatis in Deo, producendi aliquid per se dissonum naturæ intellectuali; & quidē tunc, cum

139 Deus ad illud producendum, non deter-
minatur à cauſa ſecunda.

PROBATUR Secundò. Quia de Deo
perfectisſimum conceptum formare de-
bemus, tribuendo illi omnes perfectiones
posſibiles. Ergo debemus dicere eſſen-
tiale illi eſſe, ut non posſit producere per
ſe errorem. Quod ſi eſſentiale illi erit non
poſſe producere errorem. implicabit ut
illum producat: quia eſſentiis contrave-
nire non poteſt. Jam autem quòd for-
mando perfectisſimum conceptũ de Deo,
debeamus dicere eſſentiale illi eſſe, ut non
posſit producere errorem, hoc inde ſva-
detur: melior eſt iſta perfectio indecepti-
vitatis, quæ eſt principium abſolutè ad
non decipiendum, tàm ſe quàm alios: ſi-
140 cut major eſt impeccabilitas, quæ impe-
dit ne Deus peccet, & ne alios faciat pec-
care. Jam autem ſicut perfectio eſt non
poſſe decipi; ſic etiam perfectio in gene-
re indeceptivitatis, eſt nõ poſſe decipere.
Indubiè item perfectio, quæ eſt non poſſe
decipi, & decipere, major eſt perfectione
quâ quis non posſit decipi ipſe. Nam illa
prior, continebit & hoc, quod eſt non poſ-
ſe decipi; & inſuper hoc, quod eſt non de-
cipere alios: quæ perfectio Deo non com-
peteret, ſi poſſet per ſe producere quali-
tatem errandi, ſeu facientem errare.

RESPONDEBIS Primò Quod DEUS
decipi non posſit, proficiſcitur hoc ex eo
prædicato, quia eſt veritas prima in co-
gnoſcendo; nulla autem eſt perfectio, ex
141 qua deberet pullulare in DEO ne posſit
decipere vel producere errorem.

CONTRA Indeceptivitas ipſa, eſt per-
fectio, quæ non eſt ratio, cur accenſeri nõ
posſit in ſerie, infinitarum Dei perfectio-
num.

RESPONDEBIS Secundò. Major eſ-
ſet perf[illegible], ſi nec per accidens concur-
reret ad peccatum, & tamen non ſequitur
quod non debeat concurrere ad peccami-
noſum actum. Ergo nec ſequetur quod
non debeat producere per ſe errorem.

CONTRA eſt. Tum quia, eſt ſignum
à poſteriori, non eſſe hoc majorem perfe-
ctionem in Deo: quia de facto novimus
illum etiam ad actiones peccaminoſas
concurrere; non novimus autem per ſe
illum producere errorem; ex altera par- 142
te non poſſe illum producere errorem,
arguunt dicta. Tum quia Si Deus non
concurreret ad actus peccaminoſos, defi-
ceret in illo ratio cauſæ univerſalis, quæ
eſt manifeſtisſima perfectio: deficiente
autem vi, deceptivâ creaturæ, vel facien-
te errare, non deficeret perfectio mani-
feſta. Præcipuè autem quia ad taxan-
dum an aliquid ſpectet ad omnipotenti-
am Dei; priùs debet oſtendi, illud non
implicare, cum posſibilitas abſoluta ante-
cedat reſpectivam, ſeu in cauſa; non o-
ſtenditur autem deceptivitatem, vel vim
faciendi errorem, eſſe aliunde in DEO
posſibilem. Tum quia non deſinit Deus
eſſe cauſa univerſalis quamvis per ſe non
posſit producere peccatum. Ergo nec 143
deſinet eſſe cauſa univerſalis quamvis per
ſe non posſit producere errorem. Ad ra-
tionem enim cauſæ univerſalis ſufficit vel
per ſe, vel cum alio ponere ponibilia.

PROBATUR Tertiò à Congruo. Quia
ſi id negetur Deo, magìs exaltabitur De-
us: quia magìs ab imperfectione oſtende-
tur alienus, & ex altera parte, nihil obſtat.

DICENDUM Tertiò. *Actum erroris quo
v.g. concipiatur cœlum eſſe lapideum; & hoc eſſe in
mente Dei, talem inquam actum erroris implicat
à Deo infundi.* Eſt Concluſio contra de
Lugo. Præter autem fundamenta im-
mediatè allata, Inſuper

PROBATUR Concluſio. Quia tali actu,
& non mentiretur Deus ut ſupponitur, &
mentiretur: quia diceret aliter quàm ha- 144
beat in mente: in mente enim non habet
cœlum eſſe lapideum; & tamen diceret
tunc cœlũ eſſe lapideum, diceret inquam;
quia tali conceptûs efformatione, non im-
plicat Deum loqui; & de facto conſimili
efformatione loqui putari poteſt in ecſta-
ſi vel revelationibus. In quibus ſi illa lo-
cutio eſt vera, eſtq; locutio, etiam in præ-
ſenti erit locutio, licet falſa.

PROBATUR Secundò. Infuſione illius
actûs & non loqueretur Deus mentiretur
enim: & loqueretur, quia ille conceptus
haberet conditiones requiſitas ad loquen-
dum ab ipſo Lugo diſp: 1. Sect: 11. quia
non tantum aperit audienti rem; ſed eti-
am obiter manifeſtat conceptum inter-
num

145 num quem habet Deus de illo objecto; intercedit etiam ordinatio mentis divinæ: quia si intercedit in efformatione conceptus, quo Deus manifestat in ecstasi suam mentem, etiam in præsenti intercedet ordinatio.

RESPONDEBIS Primò. Eodem jure poterit dici infusio Metaphysicæ locutio divina, & Angelus concurrens per modum objecti cum altero Angelo ad visionem suæ substantiæ. Ergo si prædictis nõ competit locutio, nec in præsenti cõpetet.

CONTRA disparitas est. Quia ad locutionem essentialiter requiritur, manifestatio conceptûs ordinata ad alium: ex simplici autem infusione Metaphysicæ, vel concursu Angeli, non habetur manife-
146 statio conceptûs, nec ordo.

RESPONDEBIS Secundò. Illam efformationẽ ita se habere, sicut se haberet ille actus, quem Deus infunderet, quo cognoscitur Deum habere scientiam infinitam, & tamen hic actus, non foret Dei locutio.

CONTRA. Quia etiam ille infusus actus foret locutio, si fieret intentione non quomodocunq; manifestandi conceptum sed prout est in mente, & cum titulo ordinantis, quæ omnia in præsenti habentur.

RESPONDEBIS Tertiò. Quòd efformatio conceptûs interdùm sit locutio, interdum non.

CONTRA. Non est ratio cur in præsenti casu, dicta efformatio non sit locutio, & tamen supponitur illam fore menda-
147 cium.

PROBATUR Tertiò à Convenienti. Quia quamvis non possit implicantia ostendi in infusione talis actûs, tamen nisi nos premat convictiva ratio, negandum id erit. ut adstruamus fidem nostram & revelationem esse certissimam. Quod ipsum probatur. A posteriori benè colligimus, Deum non posse esse mendacem; eò quòd fides nutaret dubitando, An Deus potentiâ absolutâ non sit usus ad mentiendum. Ergò etiam benè arguemus Deumn on posse infundere actum, quod cœlum sit lapideum; & id in mente esse Dei, ne quis addubitet, quòd hic actus infusus, Deus est trinus, & est id in mente Dei; ne inquam dubitet, quòd sit similis priori.

Fundamenta pro qualitate erroris. 148

OBJICIT Primò Lugo. Quia eo casu Deus non mentiretur, nec loqueretur per illum actum: quod autem sit causa erroris, non repugnat: quia error non est malus moraliter, sed physicè: Sicut aliæ qualitates, quas Deus causat in homine. Imò errorẽ causat Deus verè & propriè quandò homo per causas naturales decipitur: nam qui causat id ex quo necessariò sequitur aliquis effectus, dicitur propriè idem causare.

RESPONDETUR. Si res sit de actu de quo Conclusione tertiâ. Negatur illo actu non locuturum Deum, nec mentiturum. Si autem sit res de præcisa productione qualitatis erroris; illa productio, ut 149
dictum, non repugnabit Deo, titulo veridicitatis, sed aliis de quibus supra. Quod autem dicitur errorem non esse malum moraliter. si ly moraliter supponat pro ly peccaminosum vera est propositio: si autem per malum moraliter intelligatur quodcunq; dissonum naturæ intellectuali quà tali, quæ dissonantia appellatur moralitas objectiva. Nego in hoc sensu errorem, non esse malum moraliter. Quamvis autem Deus causet errorem in homine per causas necessarias, nõ probatur quòd per se eundem causare possit: quia causando illum cum aliis comprincipiis, faceret ut causa universalis: per se autem illum infundendo, faceret ut causa particularis. Jam autem multa non potest Deus 150
facere ut causa particularis, quæ facit cum aliis; ut comproducendo actionem peccaminosam, actum vitalem &c. Et qui causat id, ex quo necessariò sequitur aliquis effectus, tunc propriè dicitur esse causa illius, quandò illam causam producit ex intentione effectûs, quæ [illegible] est ex se, & quandò illa causa habet se per modũ instrumenti: ut cum ex mandato fit occisio, & cætera similia. non tribuetur autem producenti causam effectus, si sine hac intentione producatur causa. Et ita non est causa occisionis innocentis, qui conficit tormentum: Nam agens intellectuale ut illi tribuatur aliquid tanquam causæ particulari, debet agere tanquam agens

151 agens intellectuale; adeòq; ex intentione finis. Jàm autem Deus non intendit errorem, nec cauſæ ſunt inſtrumenta Dei, ut erret creatura.

Objicit Secundò. idem Deus poteſt conferre appetitū ſenſitivum, licèt ille per cauſas naturales excitet concupiſcentias illicitas. Ergo & habitum erroris infundere poterit.

Respondetur negando conſequentiam: quia appetitum ſenſitivum infundit Deus ad exigentiam naturæ animalîs; conſequenter non eſt adhuc illius cauſa particularis. Jàm autem habitum erroris Deus per ſe cauſans, ad nullius creaturæ exigentiam illum produceret; conſe-
152 quenter eſſet illius cauſa particularis, & quidem tanquàm alicujus diſſoni naturæ intellectuali. Rurſus in caſu Antecedentis non committitur quidquam per ſe dedecens naturam intellectualem eiq; diſſonum: quia primò & per ſe ordinatur appetitus ſenſitivus ad bonum ſenſibile delectabile; quod non eſt malum per ſe, nec dicit vel malum animalîs vel malum naturæ intellectualîs, ad quam quà talem, nullo modo ſpectat. Jam autem infundendo errorem; infunderet aliquid per ſe malum, quia per ſe diſſonum naturæ intellectuali, quæ ſola, poſito errore, malè habet.

Instari poteſt Primò. Errorem eſſe dedecentem objectivè & materialiter,
153 non autem indecentiâ morali; poteſt autem Deus velle indecentiam materialiter, quandò hîc & nunc, non habet malitiam moralem, ut conſtat in eo, qui ob ignorantiam comedit die jejunii.

Respondetur. Ut aliquid Deus tanquàm cauſa ſpecialis producere non poſſit, ſufficit quod ſit objectivè malum. Sic Deus non poteſt producere prædeterminationem necesſitantem ad peccatum, quamvis tunc prædeterminatus non peccaret. Errorq; ille non foret moraliter malus, hoc eſt peccaminoſus creaturæ; eſſet tamen moraliter malus, hoc eſt participans de moralitate objectiva mali, quam dicimus eſſe diſſonantiam. Quanquam ex dictis, Deo producenti errorem, eſſet ille error malus moraliter, faceretq; 154
Deum peccare.

Instari poteſt ſecundò. Si Deus non poſſet eſſe cauſa particularis erroris, nec poterit eſſe monſtri, vel cæci; cum non minùs ſit contra intentionem naturæ, uno oculo carere, quàm ſi monoculus nonniſi naſceretur.

Respondetur. Concedere aliquos non poſſe eſſe Deum cauſam particularem monſtri. Per nos diſparitas ſit. Cum monſtrum vel eſſe monoculum, non habeat ſpecialem diſſonantiam ad naturam intellectualem quà talem, fundatq; rationabile Dei dominium de membris creaturarum & habitudine; extendere ſe poterit ad hæc omnipotentia Dei. Jàm autem error, habet ſpecialem diſſonantiam 155
ad naturam intellectualem, quà talem, ad quam quà talem non ſpectat vel claudum vel monoculum: & inſuper non fundat majus rationabile Dei dominium ſuper creaturam, ſicut non fundat, ſi determinet ad peccatum.

Instari poteſt tertiò. Quod non inveniatur quoad hoc differentia, quandò Deus ut cauſa particularis quidquàm facit, ac quandò per cauſas neceſſarias, (quas ipſe cum illa determinata virtute facit) idem producit: Nàm ſicut non magìs Deus debet verum dicere, quando per ſeipſum immediatè loquitur, quàm ſi per alios loquatur quos ad loquendum deputavit: ita non minùs tribueretur Deo effectus, qui ſequitur neceſſariò ex cauſis 156
ſecundis à Deo factis, quàm qui à Deo ſolo immediatè fierent.

Respondetur. Quæcunq; eſt differentia cur Deus ſeipſo actum peccaminoſum producere non poſſit quamvis illum cum creatura producat concurrendo: eadem differentia eſt, cur errorem per ſe producere non poſſit, poſſit comproducere. Ad eum modum quo pes rectus non poteſt per ſe producere claudicationem, poteſt cum pede curvo. In quibus omnibus hæc eſt differentia, quia ſcilicet, ſi aliquis faciat nonniſi ex determinatione cauſæ defectibilîs, non tribuetur indefectibili effectus; præcipuè ſi ſe habeat per modum cauſæ univerſalîs: ſecus ſi id

157 si id faciat causa indefectibilis, sine determinatione à causa defectuosa. Produceret autem Deus, illam qualitatem, sine ulla determinatione à creatura. Rursùs non satis explicat hæc objectio, quomodo Deus cum determinata virtute, producat causas per seipsum nonnisi ad causandum errorem determinatas: Nam hanc determinationem, nec intellectus habet; nec evidentia sensuum; quæ licet fallat interdùm; non est causa per se producta à Deo, sed ad exigentiam causarum secundarum, & insuper non est determinata ad errorem; cum saltem in prima apprehensione, possit deservire ad veritatem. Prima enim apprehensio, ut dictum aliàs non potest esse falsa. Prima Paritas allata non tenet, quia illa falsitas quam Deus mediante alio narraret, tribueretur Deo tanquàm causæ principali. Casu autem quo nonnisi mediis causis secundis producat errorem, non tribueretur Deo error, tanquàm causæ principali, sed tanquàm causæ universali.
158

OBJICIT Tertiò Pontius, quod etiam attingit Lugo. Ille error, si non posset produci, ideo non posset produci, quia haberet aliquam imperfectionem physicam aut moralem. Neutrum horum suadet. Non haberet imperfectionem physicam impedientem Deum à sui productione: quia Deus multa physicè imperfecta potest producere. nec etiam moralem: quia in tali errore, non est imperfectio
159 moralis peccaminosa.

RESPONSUM in errore esse imperfectionem physicam non qualemqualem; sed cum titulo dissonantiæ, ad naturam intellectualem quà talem. ita autem imperfectum, nego à Deo posse per se produci: est etiam illic imperfectio moralis, jam explicata.

OBJICIT Quartò Ripalda. num. 38. Deus est causa principalis illius actûs, in quem confert per se auxilium supernaturale: quia auxilium supernaturale, est specialis concursus DEI, & eo constituitur Deus causa specialis actûs moralîs boni. at in actum erroneum confert per se auxilium supernaturale Deus, ut ostenditur in exemplo prudentiæ infusæ, studiositatis supernaturalîs, piæ affectionîs, imperantis assensum revelationi apparenti, necnon præmissæ supernaturalis concurrentis ad Conclusionem falsam. 160

RESPONDETUR. Confundi in hoc argumento duas formalitates; formalitatem causæ principalîs, & formalitatem causæ specialis, cum inclinatione ex propria determinatione agentis. Sed quidquid sit de hoc: Negatur Minor. Negatur item prudentiam infusam, virtutem Studiositatis, dictamq; voluntatem committere errorem aut aliquid dissonum naturæ intellectuali qua tali, neque enim est illi dissonum operari prudenter, de quo supra, ubi de putatiè revelato. Ad illam instantiam de Præmissa suppono ex Philosophicis, quod illa physicè non producat 161
Conclusionem; & quamvis physicè illam produceret, non esset causa specialis erroris: quia illum concursum exhiberet, ad exigentiam causarum secundarum, & non cum inclinatione.

INSTAT Primò. Cognitio referens objectum contingens, est falsa ab existentia vel carentia objecti. Deus autem est causa per se entitatis cognitionis, & simul existentiæ, aut carentiæ objecti. Ergo est causa per se cognitionis falsæ.

RESPONDETUR. Quandò Deus aufert objectum cujus ablatione redditur cognitio falsa; non facit ad intentionem ut contingat error; sed ex aliis principiis à dominio suo in res creatas petitis, licèt per accidens respectu Dei, ad illam subtractionem concursûs, pro conservanda existentia objecti, sequatur error. 162

INSTAT Secundò. Cognitio ita est falsa, ut secundùm se potuerit esse vera, terminans eandem causalitatem Dei: Sed quandò est vera ab existentia objecti, Deus est causa per se cognitionis: Ergo etiam quandò est falsa: siquidem utroq; eventu, terminat eandem causalitatem Dei.

RESPONDETUR. Utroq; eventu intervenire eandem causalitatem Dei, sed non eodem modo & intentione applicatam: verum enim intendit Deus, non intendit quantùm ex illo, falsum.

INSTAT Tertiò. Judicium intuitivum potest divinitùs existere non existente

163 objecto; sicut potest existere apprehensio sensitiva, sed concursus miraculosus quem Deus præstat in tale judicium falsum, constituit Deum causam specialem ipsius. Ergò Deus potest esse causa specialis judicii falsi; imò illud judicium potest conferre per se in affectus salutares moraliter bonos. & interdum efficacia auxiliorum, complectitur similes errores. Unde dicit Vasquez Interdùm errorem intellectûs, esse gratiam per Christum.

RESPONDETUR. Casu quo Deus exhiberet concursum ad judicium intuitivum absente objecto, exhiberet illud vel ad exigentiam causarum secundarum; ut si appareat, & non sit objectum: vel exhiberet illum non ex intentione erroris;
164 sed ex dominio suarum actionum, liberoque suo concursu: licèt ad hoc consequatur per accidens error: qui non erit quidem per accidens ipsi cognitioni, vel causæ erroris, erit per accidens illi dispositioni divinæ de suis concursibus. Error etiam causatus ad exigentiam causarum secundarum potest esse ex gratia per Christum, non tamen error per se intentus à Deo.

OBJICIT Quintò Rozmer. Licèt Deus sit essentialiter omniscientia; tamen potest esse causa per se ignorantiæ: quid enim impedit quominùs auferat homini omnes species & habitus scientificos, quibus ablatis homo redderetur ignorans. Licèt item sit summa lætitia, potest esse causa tristitiæ. & licèt sit essentialiter vita,
165 potest esse causa per se mortis. Ergò etiàm licèt sit essentialiter veritas, potest esse causa per se erroris.

RESPONDETUR. Quod attinet ad ignorantiam; posse aliquem dicere, quod ignorantiæ possit esse Deus causa per se: quia illa quà talis, non est quid dissonum naturæ intellectuali, quà tali; multa enim titulo [illegible] quia homines sumus, ignorare tenemur; & tamen hujus quod homines simus, est Deus per se causa. Conformiter tamen ad supra dicta dici potest, auferente Deo illas species, non fore Deum causam per se ignorantiæ, aufert enim ex alio titulo honesto, dominium suum concernente licèt postea subsequatur ignorantia. Tristitia etiam & Mors, possunt per se causari à Deo, quia non sunt quid 166
dissonum, naturæ intellectuali quà tali.

INSTAT idem. Deus potest specialiter concurrere ad deceptionem, quà unus homo alterum decipiat. Ergò etiam poterit concurrere specialiter etiam ad errorem.

RESPONDETUR. Disparitatem esse quia in casu antedentis ageret Deus ad exigentiam causæ secundæ, volentis decipere; non ageret autem ita, in casu consequentis. Immeritò etiam supponitur, quòd deceptio illa quâ aliquis decipitur, quod hodie sit festum, & audiat sacrum, quod inquam illa deceptio, sit meritoria: non enim illa deceptio, sed affectus audiendi sacrum, est meritorius. Ex quibus

COLLIGITUR Deum non posse esse 167
etiam causam specialem infusionis habitûs vitiosi, quem debeat vincere creatura.

Punctum Difficultatis III.

Potestne Deus amphibologicè loqui?

LAtè de hoc tractat Koninck pluresque citat disp. 10. dub. 3. & Lugo disp. 6. Sect. 5. Præjaciendum erit, an amphibologia sit licita? si enim sit illicita, impossibilis erit DEO. si licita; advertendum, an Deum dedeceat? hoc ut fiat.

SUPPONO Primò. Duplicem esse amphibologiam. *Primam* quæ committitur ratione verborum integrè prolatorum. *Secundam* quæ committitur ratione verborum, non integrè prolatorum. Prior 168
dupliciter committi potest, vel usurpando verba ambigua, ut Ajo te Aëacida Romanos vincere posse: vel usurpando voces in sensu rariori, ut cum dico: Præsens Pontifex est Petrus, intellige officio, non nomine.

SUPPONO Secundò. Quod sit objectum seu finis amphibologiæ? Si enim sit finis ejusdem, aliter dicere, quàm sit in mente: verè finis illius erit idem qui mendacii, quia etiam mendacii finis est aliter dicere, quàm sit in mente. quod si eundem finem habent mendacium & amphibologia, utrumq; erit ratione finis vel ex objecto illicitum. quis ergo erit alius amphibologiæ finis? Ratio dubitandi est voluntas

169 luntas efficaciter duo oppositissima & contradictoria simul velle non potest, non potest autem ostendi, quomodo in amphibologia duo opposita nolit voluntas; quia velle manifestare mentem, & velle non manifestare mentem sunt duo oppositissima; utrumq; autem hoc vult voluntas amphibologisandi. Vult enim efficaciter loquendo non mentiri; adeoque loquendo manifestare mentem. Si enim mentiri, est loquendo non manifestare mentem: non mentiri erit loquendo manifestare mentem. Ex altera parte etiam vult non manifestare mentem, idq; efficaciter; quia ad hunc implendum finem, quærit verba occultantia mentem. Ut hæc ratio solvatur expliceturque am-
170 phibologiæ finis & objectum.

Suppono Tertiò. Quòd hi duo actus distincti sint. Vellem loquendo non manifestare mentem meam: & Nolo loquendo manifestare mentem meam. Prior est conditionatus, & applicabilis in circumstantiis, etiam inefficaci voluntati: alius autem ex modo etiàm significandi est efficax, absolutus, & determinatam voluntatem indicat. Posterior ille actus involvit semper mendacium: prior autem actus non involvit mendacium conjungiturque amphibologiæ. Ratio. quia ex una parte non vult absolutè occultare mentem suam: si enim id vellet, uteretur potiùs mendaciis quàm amphibologiâ. Ex altera parte optaret, non mani-
171 festare illam, hinc fit ut claris verbis non utatur. Porrò sub illo actu conditionatè expresso: Vellem non manifestare clarè mentem meam, potest subintelligi & debet hic alius actus, Nolo simpliciter occultare mentē meam. Quod possit cum illo actu stare hic alius Ratio. Quia cum actu conditionato potest stare oppositus actus absolutus, ut si dicas vellem comedere carnes feriâ sextâ, si non prohiberet Ecclesia; nolo tamē comedere quia prohibet. Ergo etiam sub illo actu conditionato vellem &c. potest stare hic alius Nolo &c. Quod autem debeat sub illo conditionato & optativo actu involvi ille absolutus nolo occultare absolutè mentem meam. Ratio est quia nisi hic actus habeatur, omninò sub amphibologia latebit 172
mendacium; & à posteriori colligitur: quia prædicti actûs absoluti, habetur effectus, nempè quæsitio verborum amphibologicorum, & rejectio verborum mendacii. Propter hunc actum illi conditionato annexum salvatur, quomodo in amphibologia non committatur mendacium: est enim illìc exclusio, (ut reflexio ostendit) mendacii: salvatur item, quomodo illìc non velit contradictoria voluntas: quia contradictoria vera, debent esse ejusdem, de eodem, propter idem, & eodem modo; non eodem autem modo voluntas vult manifestare mentem: hoc enim vult nonisi actu optativo: hoc autem quod est non occultare absolute mentem vult actu absoluto. Unde ulteri- 173
ùs objectum amphibologiæ non debet exprimi positivè, volo manifestare mentem meam: non enim amphibologians quæreret terminos amphibologicos; sed debet exprimi negativè Nolo simpliciter occultare mentem meam. Ex his jàm suppositis.

Explicatur Finis & Objectum amphibologiæ. Nempe quod vellet eâ utens non manifestare mentem suam; quantumvis nolit illam simpliciter occultare. Quæ explicatio vel ipsa praxi amphibologias usurpantium probatur; qui nec volunt simpliciter mentiri, & simul nolunt simpliciter occultare mentem suam eiq; contravenire.

Suppono Quartò. Amphibologiam 174
quæ verbis integrè prolatis committitur, esse cum ratione licitam. Ratio quia in illa non committitur mendacium; & non intelligens illa verba, suæ ignaviæ & insolertiæ id imputare debet; nec est dissonum naturæ intellectuali altiori modo operari, quàm possint attingere ordinariæ capacitates. Dixi cum ratione: quia provisa est à natura locutio, ut manifestet mentem, accomodetq; se audienti; si cætera sint paria. Unde nec concionari quisquam debet græcè, si auditor, non intelligat græcè.

Suppono Quintò. An amphibologia sit licita, quæ sit ratione verborum non integrè prolatorum, quam appellat

175 Oviedo Contr: 3. num. 40. intereticenti-
am. dubitant Authores. Ponunt illam il-
licitam Valentia, Lessius, Toletus San-
chez. illicitam Lugo, Soto, Cajetanus,
Azor Ripalda disſ. 4. num. 68.

Suppono Sextò. Intereticentiam in-
terdùm esse talem ut non componat cum
verbis externis orationem integram. Ra-
tio. quia aliàs nunquàm diceretur men-
dacium. Nam si quis diceret non est ita,
non mentiretur, subintelligendo, ut tibi
dicam. Interdùm etiàm componit ean-
dem orationem cum verbis externis. da-
tur enim figura quæ appellatur Aposio-
posis quæ reticentia est, quâ sententiæ
inchoatæ cursus, ita revocatur, ut inde
176 pars ejus aliqua non dicta intelligatur.
hocque etiàm habet illa oratio Virgilii.
Sed motos præstat componere fluctus; in
quibus aliqua sunt quæ exprimuntur, &
tamen non committitur mendacium; est-
que illic conjunctio verborum externo-
rum cum internis. Quod etiam fit dum
prudens Auditor colligit ex verbis prola-
tis, alia internè taceri. Imò hoc videtur
fecisse aliquoties Christus, ut cum dice-
bat, quod de hora judicii nequidem filius
hominis sciret, supple, scientiâ communi-
cabili. Seipsum item non ascensurum ad
diem hunc festum, & tamen ascendit. in-
trò retinendo non ascendam manifestè;
sed in occultò.

Suppono Septimò. Ut colligatur
177 quando potest oratio interna componere
eandem cum externa; advertendum erit
easdem voces materialiter acceptas, rati-
one variarum circumstantiarum alium
sensum, licèt non obviè facere; ita ut ipsæ
circumstantiæ sint æquivalenter signum
locutionis internæ; ut cum circumstantiæ
ostendunt verbum *Est* sumi pro edit. &
verbum absolvo, vel pro solutione cor-
poris, vel pro solutione peccatorum, vel
offensæ intelligi. Hinc consequenter tunc
oratio interna cum externa potest com-
ponere unam orationem, & à mendacio
eximere verba dicentis, quando circum-
stantiæ æquivalent signo & locutioni,
quamvis illæ circumstantiæ non sint voces
obviæ & passim penetratæ: quam senten-
tiam video etiam docuisse Oviedo Contr: 178
3. num. 44.

Addo. Quòd commodiùs dicatur cir-
cumstantiis quasi vocibus æquivalentibus
mentem dicentis internam explicari; atq;
per hoc vitari mendacium: quàm si dicas,
ex eo vitari mendacium quia prudens
colligit alium sensum, sub verbis latere.
Ratio. Quia prudentia audientis, nullo
modo ingreditur locutionem, quomodo
ergo illam eximet à mendacio? Cumq;
mendacium teneat se à parte loquentis;
etiàm id quod facit ne sit mendacium, de-
bet aliquid esse, tenens se à parte loquen-
tis. *His suppositis.*

Dicendum est *Posse Deum loqui amphi-
bologicè etiam per intereticentiam, modo explica-
to.* Probatur. Quia Deus mentem suam 179
omni illo modo exprimere potest, qui il-
licitus non est, aut indedecens naturam in-
tellectualem quà talem: est enim infini-
tus in locutiva, adeoq; omnes in ea perfe-
ctiones continens. Sed amphibologia &
intereticentia explicata non est illicita.
Ergo eam Deus usurpare poterit.

Objicit Primò Koninck Illa inte-
reticentia non habet ullum sensum vel si-
gnificationem veram. Ergò est menda-
cium illicitum. Antecedens probatur.
Quia ut duæ locutiones unam integram
componant debet esse inter eas aliqua
connexio, vel tanquàm inter signum & si-
gnificatum, vel tanquàm inter duas ora-
tionis partes, quæ tractim inter se jun-
guntur. in præsenti autem nihil horum 180
est, nec est unio inter illam locutionem
externam & intereticentiam.

Respondetur. Circumstantias ex-
ternas, esse signum æquivalenter, licèt
non formaliter internæ locutionis, & per
hoc signum æquivalens, uniri & explica-
ri locutionem internam seu intereticen-
tiam.

Objicitur Secundò ex Lugo. Ve-
racitas obligat quidem ad conformanda
verba menti, sed non ad conformandam
mentem cum mente. debemus ergo com-
parare verba ipsa cum mente, & videre
ex una parte voces externas, cum sua si-
gnificatione; ex alia mentem loquentis,
& considerare, an verba exprimant id,
quod

181 quod est in mente; quomodo autem exprimunt si ponitur intereticentia?

RESPONDETUR. Illa verba si sumantur in circumstantiis in quibus plura significant, quàm dicunt exprimere mentem loquentis.

OBJICITUR Tertiò Tota obligatio veracitatis est ad conservandam vitam humanam & commercium politicum; quod æquè nutaret si licita esset intereticentia.

RESPONDETUR. Ita ad convictum politicum attendendum est, & eum salvandum, ut servetur jus secreti, quod facile extorqueri posset, si illicita foret intereticentia. nemoq; tenetur abstinere ut plùs significet quam dicatur, quantumvis
182 ex ignavia aliquis non penetret. ita etiam in præsenti, ingerentibus ipsis circumstantiis ad notitiam, quod ingererent verba, si ponerentur.

OBJICIT Quartò Ripalda. Ejusmodi locutiones quæ sunt cum intereticentia sunt mendacium: locutio enim constituitur significatione externa verborum.

RESPONDETUR. Locutionem formalem humanam constitui locutione externâ, sed non locutionem æquivalenter, quæ pendere potest à circumstantiis, ut cum plus significamus quàm dicimus.

OBJICITUR Quintò. Possemus dubitare de fide, an non Deus aliquid reticuerit in revelatis; adeoq; an non forma-
183 verimus assensum certissimum.

RESPONDETUR Quod non. Ratio quia penes Ecclesiam est infallibilis assistentia Spiritûs Sancti, explicativa circumstantiarum revelationis, si fortè quæ essent æquivalens locutio; præcipuè autem: quia in explicandis altioribus theoriis præceptionibusq; morum, dissonum esset naturæ intellectuali, intereticentias frequentare. ex quo titulo obligatus est Deus, illis abstinere in rebus fidei.

INSTABIS. Licèt DEO amphibologia Ergo & mendacium.

RESPONDETUR Negando consequentiam. Quia in amphibologia nulla est dissonantia ad naturam intellectualem secus in mendacio.

DIFFICULTAS III. 184

An cognitio supernaturalis omnis, sit nonnisi essentialiter vera?

RIpalda de ente supernaturali ponit disp. 58. An Cognitio supernaturalis possit esse falsa ex natura rei? & 59. An saltem potestate Dei absolutâ? Priorem thesim negat. de posteriori judicium suspendit, ad quas etiam disputationes, remittit se hîc disp. 10. Sect. 1.

DICENDUM est. *Possibilem esse cognitionem supernaturalem, & tamen nonnisi probabilem.*

PROBATUR Primò. Quia nulla implicantia.

PROBATUR Secundò. Possibilis est actus prudentiæ supernaturalis. Ergo 185
& judicium supernaturale probabile. nam etiàm judicium prudentiale, movetur rationibus probabilibus.

PROBATUR Tertiò. Opinari probabiliter non est ratio dissona naturæ intellectuali creatæ, quamvis non sit perfectio naturæ ut sic intellectualis. Ergo non est ratio, cur illi elevativum supernaturale accedere non possit. Aptantur in contra argumenta Ripalda.

OBJICITUR Primò. Supernaturalitas sicut naturam cognitionis evehit supra naturam cognitionis naturalis, ita ejus proprietates celsiores arguit: prima autem eaq; potissima perfectio cognitionis, est veritas, & ad præsens certitudo.

RESPONDETUR. Quod supernatu- 186
ralitas evehat cognitionem naturalem, ratione ordinis non in gradu entis & perfectionis. hinc accidens supernaturale, est perfectiùs substantiâ naturali, ratione ordinis, non ratione gradus entis. Consequenter & probabilitas, erit perfectior ordine, præ certitudine naturali, licèt non perfectione & gradu noscendi.

OBJICITUR Secundò Ex conceptu virtutis intellectualis, quæ ex Aristotele verum attingit. Unde etiam opinionem negat esse virtutem; omnis autem cognitio supernaturalis, est actus virtutis supernaturalis.

RESPONDETUR Negando hoc sensu omnem cognitionem supernaturalem

187 esse actum virtutis. Cur enim implicet opinio supernaturalis?

Objicitur Tertiò. Nihil est quod deturbet cognitionem supernaturalem à ratione certissimæ, si eam non deturbat in fide, ratio obscuri.

Respondetur. Debilitatem motivorum, & concursum ab utraq; parte pugnantium rationum, restringere cognitionem supernaturalem, ad formalitatem opinionis.

Objicitur Quartò. Voluntas perficitur quidem affectu tendente etiam in bonum apparens, secus intellectus: quia veritas cognitionis non sumitur ab apparentia objecti; sed à reali ejus existentia.

Respondetur. Intellectum per-
188 fici primò à vero, prout est. sed minùs principaliter, perfici etiam à vero prout apparet, ut videre est in prudentia & ipsis opinionibus, quæ indubie meliores sunt errore.

Objicit Quintò. Quiros in 1. par. disp. 4. num. 1. Actus supernaturalis, est specialissimè intētus à Spiritu Sancto, est formalis vel virtualis Dei locutio, est titulo suæ perfectionis supra vires naturæ; & tamen perfectio maximè necessaria cognitionis, etiam naturalis, est veritas. Omnis item actus supernaturalis, est debitus soli Deo: egregia verò Deitatis est laus si sibi approprïet errorem, & si fides quæ inter actus supernaturales obscurior est, non potest esse falsa. Ergò nec ulla cognitio.

189 Respondetur. Sicut datur cognitio certa & certior, ita dabitur minùs specialiter, & specialissimè intenta à Deo: & ita habitus determinatus nonnisi ad verum, erit specialissimè intentus: opinio autem minùs principaliter; ita, ut ei ratio specialissimæ conveniat in ratione ordinis, [illegible]tem in aliis formalitatibus. Negatur item omnem actum supernaturalis cognitionis esse vel formalem vel virtualem Dei locutionem, eritq; adhuc actus opinionis egregia laus Dei in ratione ordinis, licet non æquando, alias perfectiones naturales; ut dictum supra in simili. Cumq; de præsenti habitu constet ex revelatione & doctrina Patrum, illum esse certissimum, quæ revelatio non se extendit ad exclusionem opinionum su- 190
pernaturalium, fit, ut adhuc illæ sint possibiles.

Instat. Omnis cognitio probabilis ex objecto est falsa vel vera. Ergo sicut Deus non potest esse causa erroris; ita nec probabilis notitiæ supernaturalis.

Respondetur. Ex argumento sequi, saltem esse possibilem notitiam probabilem supernaturalem, quando ex objecto est vera. Deinde, potest dari notitia prudentialis supernaturalis, etiamsi attento objecto ut est in se, res aliter se habeat. Ergò etiam in præsenti idem dici poterit.

Dicendum est Secundò. *Possibilem esse cognitionem supernaturalem, quæ comparatè ad unum v.g. instans sit vera comparatè ad aliud falsa.* 191

Probatur Primò. Quia in hoc nulla implicantia.

Probatur Secundò. Ponamus ante instans Nativitatis Christi, elicere aliquem fidelem, hunc actum. *Christus nascetur*; posset velle illum continuare, aut posset etiam Deus illum determinare, auxiloq; suo elevare, ad continuandū hunc actum, etiam pro instanti quo jam Christus natus est: qui actus comparatè ad illud instans quo nondum natus est, verus erit. Ergo.

Probatur Tertiò. Quia si tales cognitiones supernaturales non darentur, etiam hæc cognitio; *erit extremum judicium*, non esset supernaturalis: quia etiam illa cognitio est falsa, comparatè ad instans, 192
quo nondum erit judicium extremum.

Dicendum est Tertiò. *Impossibilem esse cognitionem supernaturalem, & tamen erroneam simpliciter.*

Probatur Primò. Quia impossibile est Deum producere hoc, quod est dissonum naturæ intellectuali quà tali. id autem competit errori.

Probatur Secundò. Quia & componeretur cum gradu supernaturalis ille error; & non componeretur. componeretur quidem ut supponitur; non componeretur autem: quia defectibile ex conceptu suo, & excellens ex conceptu suo, non sunt componibilia. summè enim oppositorum, non datur compositio; nec apparet,

193 apparet, quomodo error & ſupernaturale poſſint comparari inter ſe, ſicut perfectibile & perfectivum; error enim, non poſſet eſſe perfectivus. Non etiam ſupernaturalitas eſſet perfectiva erroris; cum ipſe error ſupernaturalis, non aliquam elevationem, ſed depreſſionem potiùs adferret.

PROBATUR Tertiò Si comparentur inter ſe error naturalis & ſupernaturalis; vel eſſet major defectus error ſupernaturalis, vel non. non poteſt dici quod ſit major defectus: quia ſupernaturale adfert perfectionem, quæ debet ſuperare quamcunq; perfectionem naturalem in eodem genere ut oſtendit inductio. non etiam poſſet eſſe major defectus: quia ex-
194 cellentior defectus, in ratione defectûs, ſemper eſt quid turpiùs. & ſic turpiùs eſt aurigari Neronem, quàm ſimplicem colonum, turpiùs eſt ſi ſcientiæ actus erret, quàm opinio. Cujus ulterior Ratio eſt quia præter defectum, qui ſe ſolo adfert turpitudinem, datur etiam turpitudo, ut ita dicam, victi prædicati excellentis, quod debeat impedire illum effectum, nec confundi illâ conjunctione.

RESPONDEBIS Primò. Quod ille error in quantùm ſupernaturalis eſt, ſit minùs defectuoſus, magìs autem defectuoſus in ratione erroris.

CONTRA. Quia ex hoc ſequeretur aurigari Neronem eſſe magis nobile, quàm colonum, in quantùm Nero eſt
195 quid nobiliùs. Rursùs cum ille error non quomodocunq; ſit major; ſed prout junctus ſupernaturali; ſic ſumptus trahit ſecum ſupernaturale. Ergò ſi quà junctus eſt major, quà ſupernaturalitatem importans, eſt major.

RESPONDEBIS Secundò. Errorem eſſe quid ſupernaturali extrinſecum, adeòq; ſalvâ entitate ſupernaturalîs, potentem contingere.

CONTRA eſt. quia etiàm odio Dei, eſt extrinſeca amabilitas Divina; & tamen hoc non obſtante, odium DEI non poteſt eſſe ſupernaturale. Ergò præcisè ex eo, quod aliquid ſit ratione extrinſeci, non ſequitur conjungibile jàm illud eſſe, cum ente ſupernaturali. Deinde licèt quid ſit extrinſecum error cognitioni: 196
quia deſumitur ab objecto aliter ſe habente: non tamen hoc ſenſu eſt extrinſecum, hoc eſt realiter ſuperadditum ipſi entitati.

OBJICITUR Primò. Falſitas conveniens divinitùs cognitioni, componitur cum conceptu primario & ſecundario cognitionis ſupernaturalîs. Ergo non implicat cognitio ſupernaturalis divinitùs falſa.

RESPONDETUR Negando antecedens, ob rationes allatas, & licèt quidem ille actus erroris ſupernaturalîs, foret diſtinctus ab errore naturali, ſed hoc ipſum ſubjectum negatur, poſſe dari errorem ſupernaturalem.

OBJICITUR Secundò. Poteſt affe- 197
ctus ſupernaturalis eſſe vitioſus. Ergò & falſus.

RESPONDETUR. Antecedens eſſe verum, quandò eſt extrinſeca malitia illius actûs vitioſi. Jàm autem ratio diſſoni, non eſt quid extrinſecum ipſimet errori. Supponitur autem quod Deus diſſonum naturæ intellectuali quà tali, qualis eſt error, operari non poſſit.

INSTAT Ripalda. In caſu antecedentis non ſolùm mediatè, poteſt ille actus eſſe malus, in quantùm ſcilicet ab actu malo referretur in finem malum, verùm etiam immediatè: quia ipſe immediatè à Deo pro ſuo libitu prohibitus, fieri poteſt contra prohibitionem divinam.

RESPONDETUR. Prohibitionem il- 198
lam reddituram illum actum, nonniſi extrinſecè malum: quia hoc eſt intrinſecè malum, quod ipſum in entitate manens, non poteſt fieri benè: hoc autem nõ competeret illi actui. Ea quæ ſubdit de duratione viſionis beatæ; alibi ſoluta. hoc tantùm addo. Negando à ſcientia ſimplicis intelligentiæ præſentari in viſione repugnantiam ad deſtrui; cum poſſit eſſe viſio Dei temporanea: vel ad maximum repræſentat, non poſſe illam à Deo deſtrui ſub conditione, ſi DEUS nolit. ad eum modum, quo in Angelis repræſentatur incorruptibilitas, ſi Deus nolit uti ſuâ potentia ad id.

OBJICITUR Tertiò. Poteſt exiſtere cogni-

199 cognitio ſupernaturalis poteſtate abſolutâ Dei, non exiſtente objecto, quod repræſentat. Ergò & cognitio ſupernaturalis poterit eſſe erronea.

RESPONDETUR. Duplicem errorem diſtingui debere; quendam ſimpliciter, & pro omni eventu, ut ſi quis dicat Deus non eſt trinus. Secundò error, qui reſpectu hujus quidem inſtantis error eſt, reſpectu aliûs veritas: Prioris illius erroris non poteſt eſſe cauſa Deus per ſe; nec poteſt exiſtere ſupernaturalis cognitio, ita errans: poteſt poſterioris ordinis: expreſſéq; docet Quiros occaſionaliter poſſe ſe Deum habere ad errorem, ſed non determinando præcisè ad eundem; & ita etiàm Deus, non dando gratias efficaces,
200 utitur jure ſuo; licèt illis non datis, ſequatur per accidens peccatum.

OBJICIT Quartò idem Cognitio ſupernaturalis non alligatur objecto extrinſeco immediatè, ac per ſe; ſed mediâ voluntate Divinâ. Deus autem poteſt negare exigentiæ rerum ſupernaturalium, quod negat exigentiæ naturalium. Ergò poteſt negare cognitioni ſupernaturali, exiſtentiam objecti.

RESPONSUM quod DEUS poſſit negare cognitioni ſupernaturali exiſtentiam objecti, ſi illa verſetur circa aliquid contingens, conſequenter erit adhuc vera reſpectu diverſi inſtantis; nec erit tunc error: quia proſilire in actum ſecundum, quem hîc & nunc circumſtantiæ depo-
201 ſcunt, non eſt errare. Negatur tamen poſſe DEUM denegare concurſum exiſtentiæ objecti neceſſarii, & quà talìs, attacti à notitia ſupernaturali, idq; ob rationes allatas. Ex quo etiam regulari debet, quali nam apparenti revelationi, poſſit fieri aſſenſus ſupernaturalis.

OBJICIT Quintò idem. Poteſt eſſe viſio ſenſitiva intrinſecè ſupernaturalis, quæ tamen retineatur in abſentia objecti. Rursùs de facto in apparitionibus miraculoſis, ita fit, ut faciat Deus fieri viſiones referentes objectum, quod re verâ non eſt. Ergò etiam poterit facere idem, cum ſenſationibus intrinſecè ſupernaturalibus. Ergò & notitia ſupernaturalis, poterit eſſe erronea.

RESPONDETUR. In ſenſatione nul- 202
lum propriè reperiri errorem, de quo hîc agitur. Deinde non eſſet tunc Deus cauſa per ſe erroris, ſed nonniſi occaſionaliter; apparitiones etiam illæ non ſunt diſſonæ naturæ intellectuali, qua tali.

QVÆSTIO II.

De Obſcuritate Fidei.

PRÆMITTO Primò. *Fidem eſſe obſcuram.* Ratio quia id docet ſcriptura & Patres, unde vocatur argumentum non apparentium, lucerna in caliginoſo, enuntiatumq; eſt Patrum fidelis ſum; neſcio quod credo.

PRÆMITTO Secundò. *Obſcuritatem fidei, ex aliàs dictis nullo modo poſſe habere ratio-* 203
nem motivi; & quamvis obſcuritas conjungatur rationi formali fidei, ut ſi dicatur: formale fidei eſt veritas divina obſcurè atteſtans: nihilominùs obſcuritas non habebit rationem motivi, ad eum modum quo ſi dicam Ignis applicatus ignit, applicatio non eſt ratio formalis igniendi. Quod univerſaliter in hoc reſolvitur. Id quod eſt annexum rationi formali, tunc habet rationem formalìs, quando extra conjunctionem, eſt in illa partialis vis, ejus, de quo quæritur. Nam conjunctio ipſa, perficit, non immutat rationes rerum. ipſaq; conjunctio, non dat vires. Hinc ſi minor non habeat vim movendi partialem, etiam conjuncta cum majori, non habebit vim; applicatioq; conjuncta 204
cum igne non ignit: quia ſeclusâ conjunctione, igniendi vim non habet. Quia autem etiàm obſcuritas, non conjuncta authoritati divinæ, vim movendi intellectum non habet, fit ut nec conjuncta habeat.

PRÆMITTO Tertiò. *Præter evidentiam formalem dari etiam evidentiam objectivam.* Ratio Tum quia Datur certitudo objectiva. Ergò & evidentia objectiva ob paritatem rationis. Tum quia ſi poteſt dari conceptus illius; & hic oſtendetur de facto competere objectis; de facto dabitur evidentia objectiva. hic autem conceptus mox adferetur. Tum quia communiter dicimus, quòd non tantùm hoc evidenter cogno-

205 cognoscamus, sed quod ipsum sit in se evidens, quo loquendi modo significatur evidentia objectiva.

PRÆMITTO Quartò. *Quid sit evidentia objectiva?*

EXPLICAT Primò Valentia id disp. 1. quæst. 5. puncto 1. Quod evidentia sit necessitas assentiendi objecto. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia non loquitur distinctè an id sentiat de evidentia formali, an de evidentia objectiva. Tum quia etiam dum assumitur medium nonnisi probabile, & Syllogisticè disponitur concessis præmissis, necessitatur intellectus ad assentiendum, neque tamen tunc datur evidentia objecti vera, & non putata. Tum quia si Deus determinaret ad assentiendum
206 alicui propositioni, nonnisi propter testimonium fallibile humanum; esset ibi necessitas assentiendi objecto, non tamen evidentia. Tum quia datur, sua etiam, in voluntate necessitas, in qua nulla evidentia. Ergo necessitas, ut conveniat aliquomodo intellectui, debet aliquo alio restringi. Tum quia non explicat unde oriatur illa necessitas: si enim sit ex necessitate prædicatorum objecti materialis, talis necessitas etiam fidei convenit: nam v. g. Deus materiale objectum fidei, habet etiam necessariam connexionem suorum prædicatorum. Si item est ex certitudine, immutabilitate &c. suorum prædicatorum formalium, talem evidentiam habebit fides: quia etiam illa habebit immutabilitatem motivi formalis. Et
207 ex his impugnari debet etiam explicatio Hurtadi, dum ait evidentiam in hoc stare, ut eâ positâ, non habeat intellectus potentiam proximam ad dissentiendum.

EXPLICAT Secundò Lugo. Quod evidentia sit necessitas assentiendi, quæ provenit ex eo, quòd intelectus ab ipso objecto convincatur, ad ejus veritatem non negandam: quod ulteriùs explanat per differentiam illius necessitatis, ab omni alia, quæ non est ipsa: quia scilicet omnis alia necessitas, sive proveniat à voluntatis imperio, sivè à Deo, sive ab inadvertentia ad alia motiva contraria, talis est; ut licèt in sensu composito, non possit cum ea necessitate conjungi dissensus; potest tamen postea, perseverante nonnisi memoriâ illius assensûs prævii, oppositæ parti assentiri intellectus. 208
Quandò autem assensus est evidens; repugnat dissensus, etiam nonnisi memoria præteriti consensûs manente. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. quia non explicat in quo sita sit ista convictio: posset enim Deus elevare aliquod objectum probabile, ad producendam aliquam qualitatem determinatam, quæ ejus esset naturæ; ut etiam nonnisi ob memoriam præexhibiti assensûs, determinetur homo ad non dissentiendum. Quodsi hoc dicas provenire in evidentia, ex vi motivorum; necesse fuit explicare cujusnam conditionis sint illa motiva? Tùm quia etiam sola memoria amati boni potest impedire voluntatem ne illud oderit, & tamen non competeret tunc ulla evidentia voluntati. explicandum ergò ve- 209
nit, quid addat illi necessitati, evidentia spectans ad intellectum. Tum quia etiamsi per impossibile nulla foret memoria; posset adhuc esse evidentia: non rectè ergò per id explicabitur evidentia ut sic. Rursùs memoria est quid consequens evidentem assensum: quæro, pro illo priori per quid formalisabitur evidentia.

EXPLICATUR Tertiò. *Quid sit evidentia?* Evidentia ut sic, communis ad subjectivam, & objectivam est claritas & perspicuitas in linea noscendi. Quam explicationem probat vel ipsa proportio ad evidentiam physicam vel lumen: quæ claritas si se teneat ex parte objecti, erit evidentia objectiva; si se teneat à parte subjecti, formalis. Hinc jàm evidentia objectiva erit claritas & perspicuitas 210
ipsius cogniti objecti. Hæc ipsa claritas & perspicuitas desumitur à lumine Naturali; lumen autem in noscibilibus, sunt principia lumine naturæ nota, aut veritas seipsam in se manifestans. Quotiescunq; ergò actus aliquis, movetur principio lumine naturæ noto, vel proxime vel immediatè, vel veritate seipsam manifestante; ille actus habebit evidentiam formalem: quia scilicet illud motivum, est ratio claritatis & perspicuitatis actûs. Quando verò ipsum objectū dicit pro sua parte & repræsentat ipsum principium, aut connexionem cum illo proximam, vel est ipsa veritas seipsam manifestans, habetur claritas & perspicuitas objectiva. Sicut enim cui applicatur lumen ocu-

211 lare, reddit illud clarum & evidens, & ipsum lumen est etiam in se evidens: sic etiam cui objecto applicatur lumen intellectus seu principia, reddet illam cognitionem claram, & ipsum etiam objectum, seu illud luminosum intellectuale, erit clarum.

PRÆMITTO Quintò. *Quod cum evidentiæ opposita sit inevidentia; & cum fides includat inevidentiam, necessariò debet excludere evidentiam.* Porro hæc evidentia posset intervenire vel ab extrinsecis fidei, vel ab istis quæ intrinsecè importat fides. Jam autem fides importat intrinsecè veracitatem Dei & dictionem. Hinc disputari potest. An possit stare fides cum evidentia, quâ mihi evidens sit veracitas Dei, & dictio ab ea facta. Extrinsecum autem quid fidei, sunt motiva cre-
212 dibilitatis, experientia sensuum, notitia scientifica &c. Dicuntur autem ista esse extrinseca fidei quia illa nullo modo ingrediuntur rationem formalem fidei.

DIFFICULTAS I.

An fides stare possit cum evidentia ratione intrinsecorum Fidei?

EXaminabitur primùm hæc thesis. An possit haberi evidentia de revelatione, non habitâ evidentiâ de ipso Deo, sive non viso Deo clarè in seipso? Negat Bannez Affirmat Suarez & Vasquez & post illos Lugo disp. 11. Sect. 1.

ASSERO Primò. *In sententia quæ asserit non posse videri essentiam Divinam sine attributis, vel*
213 *attributa sine essentia impossibile est cognosci evidenter & scientiâ visionis revelationem activam, & non cognosci scientiâ visionis Deum.*

RATIO quia & cognosceretur tunc scientiâ visionis revelatio activa, ut supponitur, & non cognosceretur, quia revelatio activa, est ipsemet Deus. Ergo si nihil potest cognosci visivè identificatum Deo, quin cognoscatur visivè Deus: si non cognoscitur tunc per visionem Deus, nec revelatio activa cognoscetur.

ASSERO Secundò. *In sententia quæ asserit posse videri attributa non visâ essentiâ, potest videri revelatio activa non viso Deo.*

RATIO. quia non majorem dicit identitatem cum Deo revelatio activa, quàm dicat attributum ad essentiam. Ergò si non obstante identitate reali attributi ad essen- 214
tiam, potest videri attributum non visâ essentiâ, poterit etiam videri revelatio activa non viso Deo. Dixi non viso Deo. quia adhuc debet tunc nosci Deus: quomodo enim nosceretur locutio DEI, si non noscitur DEUS.

ASSERO Tertiò. *Revelatione passivâ intuitive cognitâ non est necesse intuitivè cognosci Deum.*

RATIO. Tum quia revelatio passiva non magis connectitur cum Divina essentia, quàm connectatur creatura cum Creatore; & tamen intuitivè cognitâ creaturâ, non est necesse intuitivè cognoscere Deum. Nam dæmones intuitivè cognoscunt muscam esse creaturam, & tamen non vident DEUM. Universaliterq; viso respectivo, non est necesse eodem genere noscendi, 215
pervadere ad terminum. Tum quia sicut ponitur qualitas, quâ constituimur participes naturæ Divinæ; ita possibilis erit qualitas, quâ Deus nobis constituatur formaliter loquens; & per quam qualitatem impossibile sit alium loqui quàm Deum: sicut impossibile est ut qualitas gratiæ sit aliûs naturæ participatio, & non Divinæ. nec apparet implicantia in tali qualitate. Cujus ipsius qualitatis, possibilis erit Species impressa quidditativa. Ergò illâ positâ, poterit cognosci evidenter, illud esse locutionem Dei; sed tunc non erit necesse cognoscere intuitivè Deum: quia species illa, repræsentat nonnisi illam qualitatem; & si id negas, non stas in supposito. Tum quia ut urget Lugo. Potest Angelus cognosce- 216
re supernaturaliter entitatem actûs Fidei & ejus supernaturalitatem. Ergò & cognoscere evidenter quod habeat pro objecto veram revelationem DEI; consequenter scit evidenter existentiam revelationis: hoc enim ipso quia videt identitatem illius, videt etiam connexionem essentialem ejusdem ad Deum verè revelantem; nec tamen inde sequitur, ut videat etiam Deum.

ASSERO Quartò. *Revelatione passiva intuitive cognita est necesse præsuppositivè cognoscere Deum tanquàm quid connexum.*

RATIO. Quia impossibile est noscere locutionem, & non hoc ipso præsupponere loquentem, alioqui esset locutio sine principio. Universaliterq; ratione relativâ cognitâ,

217 gnitâ, saltem alio genere notitiæ, attingi debet id, ad quod est relatio.

ASSERO Quintò. *Dum cognoscitur Deus materialiter ut dixi & præsuppositivè; illa materialis & præsuppositiva Dei cognitio est evidens evidentiâ scientiæ, licet non evidentiâ visionis.* quod sit evidens evidentiâ scientiæ.

RATIO est. quia omnis notitia demonstrativa evidens est. demonstratur autem, eum, qui loquitur, seu agit, esse. non erit tamen evidentia illa visionis: quia poterit necdum videri Deus.

DICES Primò. Nullus est intellectus proportionatus speciei quæ manifestet Deum loquentem, imò & nulla species quæ id præstare possit Ergò asserta sunt falsa.

RESPONDETUR Nullum quidem in-
218 tellectum esse proportionatum speciei supernaturali manifestanti DEUM loquentem; potest tamen esse proportionatus per potentiam obedientialem: sicut est proportionatus per nos ad possibilem speciem impressam Dei.

DICES Secundò. Si cognoscitur evidenter revelatio quod sit à Deo, & quod sit locutio Dei: non hoc ipso cognosci debet evidenter Deum esse: quia qui audit vocem Petri, non hoc ipso cognoscit evidenter Petrum loqui, nisi simul videat ipsum Petrum. Ergò & qui cognoscit DEUM loqui, non noscit evidenter loqui Deum, nisi videat ipsum Deum.

RESPONDETUR. Negando quòd cum cognosco evidenter loqui Petrum, non
219 cognoscam illum esse evidenter, evidentiâ scientiæ. Rursus cum vox Petri sit imitabilis à Paulo, ita ut sensu, qui judex vocis est, discerni non possit, fit, ut auditâ voce Petri, possit adhuc non inferri evidenter existentia Petri. Jàm autem potest dari vox Dei, quæ sit inimitabilis à creatura. præcipuè autem cum (ut dixi), inferri possit, etiam in humanis evidenter Petrum loqui, si ita auditus discernat, & ostendant circumstantiæ evidentes, nullum alium loqui.

DICES Tertiò. Ipse actus fidei innititur nonnisi obscuræ revelationi. Ergo cognitio etiàm quidditativa actûs fidei, non poterit fundare cognitionem evidentem revelationis Divinæ.

RESPONDETUR. Quamvis actus fidei,
sit obscura revelationis divinæ cognitio, in 220
genere causæ formalis motivæ fidei præcisè, non tamen est obscura, in ratione medii cogniti, & illativi. Benè enim illa revelatio tanquàm effectus, ad evidentiam usq; ostendere potest existentiam causæ.

Punctum Difficultatis I.

An positâ evidentiâ de revelatione, possit dari actus Fidei?

DICENDUM est. *Posse dari actum fidei etiam positâ evidentiâ* (suppone scientiæ naturalis vel supernaturalis modo illa non sit visio) *de revelatione Dei.*

PROBATUR Primò. Quia id non implicat contradictionem, nec oppositum svadet authoritas Sacra vel Ratio. 221

PROBATUR Secundò. Si positâ evidentiâ quod Deus hoc revelaverit, non posset esse actus fidei de revelatione; vel id esset ex ratione generica fidei, vel ex ratione specificâ, nempe fidei divinæ. Non ex ratione generica fidei, quia evidentia moralis, quæ habetur de veracitate Petri, & evidentia etiam physica quæ habetur de hoc, quod id Petrus dicat, non impedit, quominùs adhuc ponatur actus fidei humanæ & credatur verè id Petrum dicere. Ergò apparet, quòd id non sit ex ratione generica fidei; non etiam ex ratione specifica; quia non est major ratio de fide humana ac divina. *Neq; valet*, si dicas. Quod cum mihi constet evidenter Petrum id dicere, tunc
non credo, quòd hoc dicat sed scio. Non 222
inquam valet, quia quamvis non credam sed sciam hoc illum dicere; tamen adhuc possum credere quod verè dicat. Ergo & in præsenti idem dicendum. Et sicut evidentia physica de dictione, & evidentia moralis de veracitate, non impedit assensum fidei humanæ; ita & evidentia [illegible]; minor certitudine fidei Divinæ, non impediet fidem Divinam.

PROBATUR Tertiò Communiter. Quandò Apostoli audierunt in monte Tabor vocem è nube *Ipsum audite* evidens illis fuit, Christum audiendum esse, tali evidentiâ, qualis habetur dum ego audio Petrum ante me loquentem. Et sicut non obest quominùs ego dicar evidenter nosse Petrum ante me

223 te me loqui, quantumvis fieri poſſit, quod deludantur ſenſus mei; & ſit nonniſi phantaſma aliquod loquens: ſic etiàm evidens erat Apoſtolis Deum hoc loqui; quantùmvis ſubeſſe potuerit ſuſpicio, quòd eſſet dæmon qui illuſurus Apoſtolis eas voces formaret. Univerſaliterq; fides hæc, non excludit evidentiam ſibi improportionatam, aliàs etiam excluderet evidentiam moralem, & demonſtrationem de veracitate Dei. Ergò excludit evidentiam nonniſi proportionatam, quæ nulla alia eſt, niſi viſionis beatæ: ſicut etiam fidei noſtrati proportionata eſt certitudo viſionis beatæ, & ab ipſomet Deo petibilis formaliter. ita & evidentia fidei proportionata, erit nonniſi evidentia viſionis.

224 Objicitur Primò cum Lugo Aſſenſus genitus ex clara revelatione, non poteſt non eſſe aſſenſus evidens objecti revelati, aſſenſus autem ad quem ordinatur noſtra fides, eſt aſſenſus inevidens. ad quod reſpexit Hilarius 8. de Trinit. *Non habet* inquit *veniam ſed præmium ignorare, quod credis.*

Respondetur Caſu quo veracitati divinæ aſſentiamur evidenter, hoc ſenſu erit fides inevidens, quia ſcilicet aſſenſus ille fidei excludet proportionatam certitudini evidentiam, & de hac loqvuntur Patres. Loqvuntur enim de evidentia ſimpliciter & ſine addito, adeoq; de proportionata fidei; proportionata autem eſt, nonniſi evidentia viſionis.

Instat idem Si idem habitus ſufficit
225 ad aſſentiendum etiam revelationi claræ, non eſſet cur habitus fidei deſtrueretur in Beatis.

Respondetur negando ſequelam ob dicenda infra. Pro nunc paritas non tenet. quia viſionis evidentia, cum ſit proportionata certitudini fidei, illam cenſenda eſt negare [illegible] per proportionatam evidentiam non intelligendo, quaſi illam exigat fides, ſed hoc ſenſu, quòd ſit evidentia tanta & tàm adæquata; atq; magna eſt, ejuſdem certitudo. Quod autem dicit idem Lugo ex Patribus: aſſenſum fidei eſſe aſſenſum liberum, quod etiam docet Auguſt. tract. 26. in Joann. *Multa poteſt* inquit *homo facere nòn volens credere autem non poteſt niſi volens*; & tamen aſſenſus evidens non eſt aſſenſus liber, niſi fortè in cauſa, liberè ſe applican- 226
do ad cogitandum de motivis. Id non convincit. Nam aſſenſus fidei, eſt aſſenſus liber, etiam poſitâ evidentiâ, liber ſcilicet ad aſſentiendum certitudine ſummâ; quamvis poſitâ evidentiâ, non ſit liber in ordine ad aſſentiendum aliquâ certitudine. Ratio quia illa evidentia non eſt ſumma; eſt tamen aliqua. ſi non eſt ſumma, non neceſſitabit ad actum ſummè certum: quia autem eſt aliqua, neceſſitabit ad aliquem certum aſſenſum. Jam autem fidei aſſenſus, cum debeat eſſe certiſſimus, fit ut cum non neceſſitet ad illum, evidentia, quæ non eſt ſumma; caſu quo exhibeatur aſſenſus certiſſimus, non exhibebitur propter illam evidentiam niſi liberè. ſiquidem evidentia minor maxima, non meretur aſſenſum cer- 227
tiſſimum.

Objicitur Secundò cum Recent. Suar. Ex Principio ſeu medio evidente, ſequitur Concluſio evidens. Sed hujuſmodi Concluſio Deus eſt trinus, ſequitur ex medio evidente, nempe ex hoc, Quidquid Deus dicit eſt verum. Deus dicit ſe eſſe trinum, Ergo eſt evidens; ac proinde non poteſt eſſe aſſenſus fidei.

Responsum. Ex medio evidente, evidentiâ proportionatâ certitudini fidei, non poſſe ſequi aſſenſum fidei. licèt poſſit ſequi ex evidentia minori.

Idem medius terminus ſic proponitur. Poſitâ evidentiâ Divinæ atteſtationis, infertur evidenter objectum atteſtatum, ita ſe habere, ſicut à Deo revelatur. Ergò de il- 228
lo non poteſt eſſe fides. Antecedens probatur: quia quidquid per neceſſariam ſequelam ex promiſſis evidentibus infertur, evidens eſt. Sed poſitâ evidentiâ atteſtationis, infertur eſſe id quod revelatur; idq; per neceſſariam ſequelam ut patet in hoc Syllogiſmo. Quidquid Deus teſtatur evidenter, evidens eſt, ita eſſe in ſe. Sed Deum eſſe trinum & unum, evidenter Deus teſtatur. Ergò Deum eſſe trinum & unum, eſt evidens in ſe.

Responsum habendam tunc evidentiam, ſed componibilem cum fide: quia non eſt ſumma & proportionata certitudini fidei.

Instat idem. Fides non ſolùm credit objectum

229 objectum revelatum. Sed etiam revelanti; idq; probat Authoritate S. Thomæ. Sed quandò revelans est evidens; non potest illi credi: nam evidens cum sit, non manet objectum fidei. Ergò evidentia testimonii, & veracitatis illius, tollit fidem.

Responsum. Si constet de revelante, evidentia proportionata certitudini assensûs, non poterit circa illum revelantem, esse fides. Secus si sit evidens evidentiâ improportionatâ certitudini Quæ omnia respiciunt hoc principium. Quia si aliquid sit evidens, evidentiâ proportionatâ certitudini, debitæ ad fidem; ipsum illud motivum & certificabit, & evidens erit, adeòq; non habebitur, unde petatur ratione motivi obscuritas fidei.

230 Objicitur Tertiò. Positâ evidentiâ Divinæ attestationis, assensus ex illa proveniens, non resolveretur ultimò in solam Dei Authoritatem; sed potiùs in quandam notitiam seu scientiam à posteriori. Ergò non esset assensus ille fidei: quia hic, in solam Auctoritatem Dei resolvitur: & si in aliud resolvitur; jàm non est actus fidei: quia ad mutationem motivi formalis, necesse est mutari actum; præicpuè quia assensus fidei debet esse certissimus: certissimus autem non esset, si in Authotitatem Dei non resolveretur.

Respondetur. Sicut quando antecedit actum fidei evidentia motivorum credibilitatis, in ipso actu fidei, & assentiendi
modo, secundùm quem ex imperio volun-
231 tatis elicitur actus certissimus, intervenit
virtualiter hic actus, quo dicat intellectus, se non ob illa motiva assentiri objecto fidei. Sic etiam in præsenti, intervenit virtualis actus, quo dicat intellectus, se non ob illa motiva assentiri objecto fidei: intervenitq; virtualis actus, quo dicit intellectus, se paratum esse assentiri, etiam non habitâ eâ evidentiâ, modo aliunde constet id Deum dixisse. Intervenire autem tunc talem actum virtualem. Ratio est: quia actus fidei est actus certissimus, & quia illum certissimum, non ob illam evidentiam producit intellectus, ut repetitò dictum: hinc potiùs sequitur ipsum motivum certissimum, & virtualiter dicit, se non moveri iis motivis, quæ non sunt certissima.

Punctum Difficultatis II. 232

An ex præcisa ratione testimonii semper fiat assensus obscurus?

Affirmat Vasquez, cui ait Lugo consentire Turrianum & Lorcam. Negat Lugo & Recentior: Suarez cit. num. 306.

Dicendum est. *Accipiendo testimonium nonnisi formaliter & præcisè in illo sistendo, semper assensus propter illud exhibitus est obscurus.*

Probatur Primò. Quia testimonium
præcisè, ostendit quidem se esse connexum
cum objecto. aliàs & testaretur objectum
ut supponitur, & non testaretur: quia testari
non aliud est, quam illud connecti cum
objecto, sed non ostendit prædicata connexa
inter se, ut inferiùs explicabitur. Ergò
semper erit obscurum: illud enim omne 233
obscurum est, cujus prædicatorum connexionem
in illomet ipso non advertimus.

Probatur Secundò. Pone quod demonstrari non possit, Deum esse veritatem primam in dicendo & cognoscendo; si pro motivo assumas Deum esse trinum, quia dixit se esse trinum, æquè obscurum hoc erit, ut ante, nihilq; inde lucis & evidentiæ accipietur. Ergò apparet illam evidentiam, non peti ex solo præcise testimonio.

Probatur Tertiò à pari. Constat
mihi evidenter esse aliquem bonum Mathematicum;
dicat mihi se habere hanc vel illam
demonstrationem, quam tamen ego in
illamet ipsa non capio. Certè testimonium
ejus, non faciet assensum meum de illa de-
monstratione evidentem; quia illa testifi- 234
catio, non manifestat objectum ut est in se, connexionemq; prædicatorum cum seipsis. Ergo & omne testimonium idem faciet, ex paritate rationis. Omnes hæ probationes fundantur vel maximè in hoc negativo principio. Non apparet qûi præcisè testimonium manifestet objectum in illomet ipso: & tamen evidens notitia, debet attingere prædicata & connexionem illorummet secum.

Per hoc tamen non negatur, quod materialiter accipiendo assensum fidei, possit dari simul evidentia procedens ex alio motivo de quo in Animastica, & infra.

Restat adhuc explicare, quid hoc sit rem esse evidentem per principia intrinse-

235 ca & cur hanc intrinsecitatem non habeat Dei testimonium? Nomine intrinseci principii non est hîc accipiendum, id, quod est intrinsecum intrinsecitate constitutionis entis; aliàs res, non possent nobis innotescere, nisi vel per genus & differentiam, vel per materiam & formam: cum tamen dentur & demonstrationes à posteriori seu per effectus, & à priori, v. g. per causam effectivam & ejus applicationem. Sed nomine intrinseci accipiendum est omne illud, quod pertinet ad esse; sive tanquàm principium effectivum vel applicatio principii, sive tanquam principium constitutivum, sive tanquàm effectus & passio, quam sibi determinat illud esse. Quod autem nomine principii intrinseci, id venire debeat; suadetur
236 inprimis: quia nihil est magìs intrinsecum rei; quàm esse illius. Imò hoc solùm esse est intrinsecum. Porrò ipsum esse supponit & involvit non solùm sua intrinseca; sed etiam principia agendi: est enim esse propter operari. Supponit item causam efficientem, quæ terminum non alium habet nisi ipsum esse intrinsecum, supponit item effectus, passiones &c. fit ut assumere talia, ad aliquod esse notificandum, sit sumere aliquid intrinsecum; hoc est intrinsecè in illomet ipso manifestativum. Universaliterq; nomine intrinseci venit, quod nexum prædicatorum, ipsius esse, in seipso, quà tali, ostendit. Svadetur idem à posteriori: quia quæcunque vera demonstratio habetur de objecto, semper procedit ex aliquo illo ge-
237 nere nominatorum. hinc enim quando volo demonstrare, quidquid Deus dicit est verum, accipio pro principio v. g. quod Deo debeat competere omnis perfectio: in qua demonstratione assumitur aliquid intrinsecum Deo. Cum ergò testimonium divinum quà tale præcisè in ratione testimonii spectatum [illegible] sit principium rei effectivum, nec constitutivum &c. hinc fit ut præcisè testimonium, non sit motivum intrinsecum. Denique, ut res nobis innotescat, necesse est innotescere nobis connexionem prædicati & subjecti in objecto illo reperibilem; & non solam connexionem testimonii cum objecto: quia hæc connexio, solùm manifestat quòd res sit manifestata: non autem manifestat connexionem prædicati & subjecti in se.

Objicit Primò Lugo. Si principium 238
intrinsecum, sit illud, quod est intrinsecum in seipso, ut essentia vel passio: certum est non requiri hujusmodi principium ad evidentiam Conclusionis. Nam plures demonstrationes à priori fiunt per causam efficientem. Si verò per principium intrinsecum, solùm significetur aliquod medium, habens connexionem cum objecto Conclusionis, per aliquam habitudinem intrinsecam; talis habitudo reperitur, dum assentimur objecto, quia Deus dixit propter hunc Syllogismum. Omnis revelatio Dei est vera. Deus revelat Incarnationem Ergo Incarnatio est vera.

Respondetur In assensu fidei materialiter accepto haberi medium dicens connexionem cum objecto Conclusionis, idq; 239
per intrinsecam habitudinem, non tamen haberi in assensu fidei formaliter accepto. Materialiter tunc accipitur assensus fidei, quando accipitur assensus circa objectum fidei, licet non ex motivo fidei; seu ex ly *Deus dixit* formaliter accipitur assensus fidei, cum innititur præcisè ly *Deus dixit*. Porrò in assensu fidei materialiter accepto, reperitur habitudo medii ad objectum eaque intrinseca: quia illi propositioni Omnis revelatio Dei est vera, præbetur assensus, propter ulteriùs motivum demonstrativum; ita ut rectè à posteriori colligi possit rem ita se habere: quia illam ita se habere Deus dixit. Jàm autem in assensu fidei formaliter accepto non reperitur intrinseca habitudo medii ad objecta: quia illi propositioni, 240
Omnis revelatio Dei est vera, in assensu formali fidei, præbetur assensus, propter Ly quia Deus dixit, & tamen ly Deus dixit, nihil omninò evidentiæ & claritatis adfert. Et sicut si detur Professor Mathematicæ, ut dictum, de quo constet evidenter moraliter, quod sit bonus Mathematicus; si dicat ipse diametrum quadrati esse majorem costâ quadrati, nihil evidentiæ accrescet; idq; ex eo: quia motivum præcisum *dixit* non ostendit connexionem prædicatorum: si autem demonstret idem, tum primùm accrescet evidentia: ita & in præsenti. Pone enim non demonstrari quod Deus vera dicat, & dicere debeat; quid evidentiæ accrescet, si dicat se verum dicere.

In-

241 INSTAT Primò idem. Sicut ex vehementi operatione ignis, evidèter noſcitur ejus applicatio per demonſtrationem à poſteriori: ſic etiam per ſimilem demonſtrationem, colligimus veritatem incarnationis, ex revelatione clara, per intrinſecam & neceſſariam habitudinem, quam revelatio habet ad ſuum objectum.

RESPONDETUR. Revelationem habere habitudinem claram quod ſuum objectum manifeſtet; ſed non oſtendit clarè, innitendo ipſi ly Deus dixit, connexionem prædicatorum objecti, in illomet ipſo.

INSTAT Secundò idem. Evidentia intellectualis, prout condiſtinguitur ab inevidentia, non poteſt in alio conſiſtere, niſi in hoc, quòd intellectus convincatur ab ipſo
242 objecto, & neceſſitetur ad aſſentiendum: ſed quandò deducitur Concluſio ex revelatione evidenti convictus manet intellectus. Ergò.

RESPONSUM. Quando deducitur Concluſio ex revelatione evidenti, aſſumendo alia principia, in quæ tanquàm in motiva non reſolvitur fides, infertur evidenter objectum, & per medium, dicens ſaltem à poſteriori, intrinſecam habitudinem medii cum objecto. Quodſi aſſumuntur præcisè principia in quæ reſolvitur fides; non aſſumitur medium dicens intrinſecam habitudinem cum objecto ſic v. g. ſit alicui ignota hæc propoſitio Omnis revelatio Dei eſt vera. ſi probem illam per hoc, quia Deus dixit, omnem revelationem ſuam eſſe veram;
243 æquè eſt ignota hæc propoſitio, hoc medio aſſumpto, ut erat ante. nec enim aſſumptum eſt quidquam, quod diceret intrinſecam habitudinem medii cum objecto. Quodſi demonſtres id aliunde, tum primùm aſſumes medium dicens intrinſecam habitudinem ad objectum, adeòq; aliquid clarum.

INSTAT Tertiò. Poſito aſſenſu evidenti utriusq; Præmiſſæ, & notitiâ evidenti de bonitate illationis; veritas Concluſionis non poteſt manere ſimpliciter obſcura. Ergò etiam poſito quod utraq; Præmiſſa ſit evidens; non manebit Concluſio obſcura, alioquin intellectus, ſaltem ſecluſo imperio voluntatis, poſſet diſſentiri. Et certè, ſicut ex vero non poteſt ſequi niſi verum; ſic ex evidentibus, non poteſt ſequi niſi evidens.

RESPONDETUR. Ex dictis, negando 244
ſcilicet quòd ſi aſſentiamur præmiſſis aſſenſu formaliter fidei, & præcisè ex hoc motivo, quia Deus dixit; evidenter nos aſſentiri; licèt aliunde, & non titulo fidei, poſſit haberi evidentia.

OBJICITUR Secundò. De facto dari poteſt actus qui ſit ob teſtimonium, & tamen ſit evidens: quia caſu, quo ſit evidens Deum aliquid dicere; erit ille actus propter dictionem Dei; & tamen erit evidens: ſi enim non eſſet evidens, tunc & eſſet evidens illud Deum dicere, & non eſſet evidens: eſſet quidem evidens, ut ſupponitur; non eſſet autem: quia evidentem actum non principiaret.

RESPONDETUR. Caſu quo mihi ſit evidens aliquid Deum dicere; erit ille actus 245
evidens quoad hoc, quod hoc Deus dixerit; non erit tamen evidens evidentiâ clarificante connexionem prædicati cum ſubjecto. Unde diſtinguendæ ſunt hæ duæ propoſitiones Evidens eſt Deum dicere, quod ſit trinus: & Evidens eſt Deum eſſe trinum, ex eo præcisè, quia Deus dicit; illa prior in dicto caſu erit vera, poſterior falſa. Ulteriùsq; diſtinguendæ ſunt evidentiæ. Una quæ ſit intranſitiva, & ſui, de ſe; & alia tranſitiva quæ ſit ſui, & aliorum. Evidentia quæ habetur quod hoc Deus dicat, eſt evidentia ſui & de ſe, ſed non eſt evidentia ſui & aliorum. Unde ulteriùs cum mihi evidens eſt teſtimonium; illud teſtimonium non eſt reſpectu ſui extrinſecum, ſed intrinſecum, adeòq; non eſt illic evidentia, præ- 246
cisè ratione alicujus extrinſeci: neq; enim teſtimonium de ſeipſo teſtatur, ſed manifeſtat ſe. Et tamen in præſenti quæritur de teſtimonio non comparato ad ſeipſum, ſed de comparato ad objectum.

INSTABIS. De facto in cœlo videtur clarè objectum, & tamen non ... ex præciſa ratione teſtimonii Divini.

RESPONDETUR. Negando antecedens. Videtur enim objectum, non ex præciſa ratione teſtimonii, ſed quia ſtat ſimul cum viſione, quæ viſio eſt manifeſtativa prædicatorum intrinſecorum, & veritatis, ut eſt in ſe.

OBJICIT Tertiò Recent: Suar: Veracitas Divina eſt medium intrinſecũ rei dictæ.

Quod

247 Quod ipsũ probatur. Quia veracitas Divina includit duo, Veritatem in cognoscendo, & Veritatem in dicendo. Jam autem veritas in dicendo & cognoscendo, habet intrinsecam connexionem cum re dicta. Veritas enim in cognoscendo, cum sit cognitio rei revelatæ, est quædam illius repræsentatio: ac proinde habet intrinsecam connexionem cum repræsentato Veritas etiam in dicendo, cum sit virtus naturalis; habet necessariam connexionem cum objecto.

Respondetur. Veracitatem divinam esse medium intrinsecum, saltem à posteriori rei noscendæ. In quantùm illa ulteriùs demonstrari potest; sed non ex præciso prædicato testimonii.

248 Punctum Difficultatis III.

An Fides stet cum visione beatifica?

NOn est quæstio An de facto fides stet cum visione beata. Consentiunt enim Theologi de facto visionem beatam non stare cum fide ex 1. ad Corinth. 30. ubi dicit dicit Nos nunc videre in speculo, & in ænigmate; tunc autem faciè ad faciem: & tunc *evacuabitur* inquit *quod imperfectum est.* Estq; hæc positio Communis Theologorum. Adducit tamen Valentia hîc disp. 1. quæst. 5. punct. 2. Auctoritatem Irænei ex lib. 2. c. 47. & ex lib. 4. c. 25. *Paulus* inquit *omnibus cæteris evacuatis, manere fidem, spem, dilectionem.* Similia habet Tertullianus. Sed eo loco non docet Paulus quod fides sit
249 mansura in cœlo, dicit enim quòd non simus visuri in ænigmate, & quòd evacuandum sit id quod imperfectum est. Ly autem *Nunc* positum referendum est, non ad vitam futuram, sed ad præsentem. Authoritas autem Irenæi hoc solùm vult, quod fides sit mansura, secundum communem rationem assensûs [illegible]i. Ut enim loquitur lib: illo citato. *Fides quæ est* inquit *ad Magistrum nostrum, permanet firma.* Nec est item difficultas in hoc: an de facto maneat habitus fidei in Patria. Consentiunt enim Theologi, de facto non manere: colligiturq; id ex illo Apostoli loco. Suadentq; congruentiæ. Quia habitus fidei in ordine supernaturali, datur per modum intellectûs supernaturalis, supernaturali notitiâ noscitivi; & quia succedit lumen gloriæ, qui etiam est quidam in- 250
tellectus supernaturalis, non erit etiam necessitas habitûs fidei. Datur item fides habitualis, ut præluceat meritivæ voluntati supernaturali; quia autem in cœlo nullum meritum; & quia prælucescentia hæc actibus voluntatis, perfectiùs haberi potest à lumine gloriæ; fit ut desinat necessitas habitualis fidei. Tota difficultas est: An de potentia absoluta possint secum stare visio & fides? Affirmat Suarez Hurtadus Koninck hîc disp. 11. dub. 1. Arriaga. Petrus à S. Joseph. & alii. Negat Lugo disp. 17. Sect. 3. num. 27. Amicus cum distinctione hîc disp. 11. Sect. 2. & alii.

Dicendum est. *Non apparere implicantiam quare cum visione non possit stare fides.*

Probatur Primò Quia nulla adferri potest in hoc implicantia. 251

Probatur Secundò. Quia per nos possunt secum stare divinitùs forma rationalis, & irrationalis in eadem materia. Peccatum item & gratia in eadem anima. & alia similia. Ergò etiam poterunt secum stare fides & visio.

Probatur Tertiò Ea solùm non possunt secum stare, quæ contradictoriè opponuntur, qualis non est oppositio inter visionem & fidem. quia & sunt formæ seu actus positivi; & non procedunt ratione ejusdem, licet procedant de eodem. Semper enim alietas erit in ratione modi movendi.

Quod attinet ad Fidem habitualem. 252

Objici potest Primò Ex Lugone: Quia scilicet ille habitus esset otiosus in Patria: ratione enim status beatifici, cui obscurus assensus repugnat, nunquam potest elicere actum suum. Cum ergò habitus non conservetur nisi in ordine ad operandum, cessante hoc fine, non potest servari talis habitus.

Respondetur. Hanc congruentiam ostendere quod de facto non maneat habitus fidei in Patria; quia tamen non esset essentialiter frustra; adeoq; non otiosus essentialiter: posset enim saltem divinitùs principiare actus fidei, matereq; in testimonium militantis Ecclesiæ. ad eum plane modum quo Milites etiam senes, servant arma quibus

253 quibus usi. Rursùs non pauci Doctores docent in Patria manere fortitudinem, & tamen nulla illìc adversa quæ tolerentur, docent manere castitatem, & tamen illìc nulla rebellio corporis. Ergò necessaria est ulterior restrictio, quod etiam de facto aliquis habitus non detur. Imò posset aliquis etiam præsentis habitûs fidei invenire necessitatem in Patria, ad credendum scilicet ea, quæ aliàs à Sanctis non videntur, & tamen revelantur.

OBJICITUR Secundò ex Eodem Habitus infusi producuntur & servantur ad exigentiam gratiæ. Cum ergò gratia in cœlo ex natura sua exigat perpetuitatem, & inamissibilitatem illius statûs; per consequens exigit, quod habitus fidei nunquam
254 ampliùs operetur; cessante autem hac exigentiâ gratiæ; imò positâ exigentiâ ejusdem gratiæ contrariâ, non posset jam Deus conservare habitum fidei.

RESPONDETUR Non implicare contradictionem ut servetur habitus fidei, etiam sine ulla, imò & contra exigentiam gratiæ. Negatur item quod fides stare non possit, etiam cum inamissibilitate gratiæ.

OBJICITUR Tertiò. Beatitudo est status omni aggregatione bonorũ perfectus: quod falsum esset, si in Beatis haberetur fides: haberent enim obscuritatem & inevidentiam, quæ secum trahit aliquam formidinem.

RESPONDETUR. Beatitudinem esse statum omni aggregatione bonorum perfe-
255 ctum, sed sibi debitorum. Negatur autem esse debitum, idq; per exigentiam indispensabilem, ne sit habitus fidei in Beatis. Argumentum ut sonat, multùm probat: probat enim quod nihil sit, quod non videant Beati in Deo, eo quod ignorantia excludatur à statu omni aggregatione bonorum perfecto.

OBJICITUR Quartò. Sublato & impossibili reddito, ex suppositione objecto formali attributionis alicujus habitûs, & ipse habitus ex suppositione illa impossibilis redditur: sicut etiam si simpliciter objectum formale attributionis redderetur impossibile, redderetur simpliciter impossibilis ille habitus. Sed in Beatis, ex suppositione, redditur impossibile formale objectum attributionis fidei, nempè veritas prima obscurè attestans Ergò. 256

RESPONDETUR. Negando Minorem: quia diverso respectu potest esse veritas prima nota, diverso respectu potest esse obscura; adeòq; manere objectum attributionis.

OBJICITUR Quintò. Communis est sententia non manere habitum fidei in Beatis.

RESPONDETUR. Illam procedere de eo quod de facto est: idq; ex congruentiis supra allatis, non autem de eo quod possibile est.

Quod attinet ad compossibilitatem actûs fidei & visionis in contra

OBJICIT Primò Amicus. Quia formale testimonium fidei, nullam novam cognoscibilitatem adfert objecto viso in Verbo ut in objecto clarè manifestante. Nam ita videre objectum in verbo, est videre illud ut in attestante: est enim visio Beata, clara quædam locutio: & sicut unus Angelus loquitur alteri manifestando illi secretum cordis sui; sic DEUS loquitur Beato, manifestando illi intima sua. quod agnoscit Psalm. 88. *Locutus es in visione Sanctis tuis.* Ergo cum obscurum testimonium, præter attestationem Dei, quæ est formale motivum, nihil adferat, nisi puram negationem evidentiæ, quæ idonea non est ut intellectum moveat ad novum assensum; nullam novam adfert cognoscibilitatem, ratione cujus possit intellectum beati ad novum assensum movere. 257 258

RESPONDETUR. Negando quod implicet contradictionem, duos actus simul esse, quantumvis unus non adferat novam cognoscibilitatem. Et si non implicat duos actus simul esse de eodem objecto, & ex eodem motivo, plane nonnisi solo numero differentes. non implicabit etiam simul esse actus duos, quantumvis nullam novam cognoscibilitatem alter, adferat objecti. Et sicut non implicat contradictionem informari subjectum duabus albedinibus; quantumvis una nihil plus adferat, quod non habeat altera; sic nec implicabit simul esse duos actus, quantumvis unus in circumstantia aliûs nullam novam cognoscibilitatem adferat:

259 ferat: allaturus cæteroqui, si hic alter abesset. Sed pone implicare contradictionem duos actus non adferentes diversam cognoscibilitatem simul secum stare: id nonnisi verum esset tunc, si neque quoad modum, diversa esset cognoscitivitas in altero actu. Certè autem actus fidei diverso, quia obscuro modo, attingit objectum, quo modo, non attingit visio. Unde & illic diversitas est, in modo attestationis.

Objicitur Secundò ex Koninck Finis agentis est, per formam productam assimilare sibi passum: hinc nullum agens potest naturaliter ullam formam producere in Subjecto, quod jam est actuatum ante aliquâ formâ; quæ naturaliter vel eminenter continet perfectionem illius formæ: Nam
260 calidum ut duo, non potest calefacere ut quatuor. Quodsi agens reperiat formam quæ ex parte continet perfectionem formæ inducendæ, adhuc agens, modo subjectum sit capax formæ, potest in illud agere. sic calidum ut sex, potest calefacere ut quatuor. Cum ergo tota perfectio quæ haberi potest ab actu fidei, reperiatur in visione, non potest cum illa stare fides. Visio autem, potest supervenire fidei: quia visionis perfectionem nonnisi inchoatam, continet fides.

Respondetur. Argumentum probare, quòd id fieri non possit naturaliter. Nam non est dubium, quòd calidum ut duo, possit agere miraculosè in calidum ut quatuor. Rursùs argumentum multùm pro-
261 bat: quia probat abstractivam notitiam de Deo, non posse stare cum visione: continet enim perfectionem abstractivæ visio. Quodsi abstractiva notitia & visio ex eo secum cohærere possunt: quia alio modo, idem attingit abstractiva; poterit etiam stare fides cum visione: convenit enim etiam illi, alietas modi agendi, à visione. Addit Lugo, quodsi applicetur calidum ut duo, ad calidum ut quatuor, simul utrumq; agere potest. Ergo stando in similitudine, si non præcedat visio fidem, & principia simul utrisq; applicentur, poterit esse simul visio & fides.

Objicitur Tertiò ex Lug: cujus Argumentum sic disponi potest. Implicat quod intellectus moveatur ad aliquem assensum sine motivo sufficienti: Sed positâ 262
visione non habetur sufficiens motivum fidei: quia hæc repugnantia non est repugnantia ex solo defectu virtutis in causa efficienti, sed ex ipsa repugnantia formarum. ut positâ plenâ possessione boni, non potest procedi ad desiderium ejusdem, vel electionem mediorum, quibus illud bonum procuretur. Ergò etiam positâ plenissimâ possessione veri, in seipso immediatè, non potest dari usus medii, ad idem verum comparandum. Ergò nec positâ visione quæ est possessio veri, potest dari fides, quæ est quasi usus medii ad eundem finem. Ergò ulteriùs positâ visione, non datur sufficiens motivum fidei.

Respondetur. Concesso, esse illic repugnantiam ex parte ipsarum formarum, 263
quæ sunt fides & visio; nego esse repugnantiam indispensabilem. Quod attinet ad Antecedens. non demonstratur in hoc argumento, cur eo tempore, cum de facto possidetur bonum, non possit saltem divinitùs præsentari ut acquisibile. quo casu cur non poterit etiam elici desiderium. Cur item quando habetur gaudium de possesso bono, non possit dari species, illud repræsentans ut futurum? & cur Deus determinare non possit, & ad habendam hanc speciem, & ad habendum actum desiderii.

Objicitur Quartò. Implicat idem affirmari & negari de eodem, & ratione ejusdem; in his enim stat verè contradictio. Sed si cum visione staret fides, affirmaretur idem & negaretur de eodem, & ratione e- 264
jusdem: Nam affirmaretur tunc & negaretur ly evidens de eodem objecto, & ratione motivi ejusdem, nempè veritatis primæ, quæ est motivum formale fidei & visionis. Jamq; eadem v. g. essentia Divina, & esset Beato evidens, & inevidens, ratione ejusdem motivi, hoc est veritatis primæ attestantis.

Respondetur. Quod ex vi quidem ejusdem veritatis primæ, competeret idem objectum videri & non videri, sed competeret ex vi ejusdem veritatis, aliter, & alio modo se habentis. Nempè clarè se manifestantis per ordinem ad visionem, & obscurè attestantis per ordinem ad fidem. Ad eum modum, quo si Sanctus superior dicat inferi-

265 inferiori, se aliquid videre in Deo; inferior potest asserenti credere; & tamen credendo attinget veritatem primam obscurè attestantem; quam aliàs ipsè clarè videt.

INSTABIS. Hoc ipsum esse quod negatur, eandem veritatem primam, respectu ejusdem, posse se habere clarè manifestantem, & non clarè manifestantem. Sicut implicat idem lumen corporale, respectu ejusdem illuminare, & nō illuminare quamvis respectu diversi objecti, possit non illuminare.

RESPONDETUR. Negando hoc ipsum implicare quod instantia dicit implicare, restatq; probandum. Universaliter autem non sufficit ad contradictionem, ut de eodem verificentur prædicata; sed debent ve-
266 rificari ratione ejusdem, non utcunq;, sed eodem modo sumpti, quod hîc non habetur. Illud de lumine non tenet: quia non habetur alius ullus modus applicandi luminosi subjecto capaci, & disposito nisi illuminando. Jam autem sunt varii modi, quibus se applicat veritas prima.

INSTABIS Secundò. Ex præcisa hac additione, quòd id faciat veritas prima, alio modo seu diverso respectu, salvaretur, quod non reperiantur duo contradictoria; dicam enim possibilem esse hircocervum, qui diverso respectu erit hircus diverso respectu cervus.

RESPONDETUR. Negando sequelam. Disparitas est. Quia illic ille hircus, esset non hircus ratione ejusdem realitatis, ad
267 quam realitatem in dicta contradictoria attendi debet. adeoq; esset adhuc illa entitas hirci, in seipsa, non entitas hirci. Jam autem in præsenti, eadem quidem realiter veritas esset clarè & non clarè repræsentata; sed ratione diversi modi, & penes quem solum modum, versatur in præsenti tota quæstio. Nec sequetur eandem veritatem primam esse in entitate claram; & in entitate non claram; sed tota diversitas erit, extra illam entitatem, spectabiturq; penes extrinseca, hoc est actus clarè & non clarè repræsentantes veritatem primam, & ipsam veritatem clarè & non clarè attestantem.

INSTABIS Impossibile esse videri idem oculo corporeo, & non videri oculo corporeo. Ergo impossibile etiam erit videri idem visione beata, & non videri visione 265
beatâ.

RESPONDETUR. Disparitatem ex dictis esse: quia non dantur plures modi versandi in visiva, nisi sola visio. hinc si poneretur non visio, esset merè nonnisi sublativa visionis. Dantur autem plures modi versandi intellectûs Unde non visio poterit nō procedere ad tollendam visionem, sed includi in alio nonnisi actu diverso positivo: positivorum autem, non est contradictio. Quandò recurritur, quòd hæc sint consequenter contradictoria ostendi id non potest. Beneq; defenditur, contradictoria consequenter non alia esse, nisi quando termino positivo, exprimitur formalitas negativa, qualis est oppositio consequenter ex modo significandi contradictoria, inter 269
tenebras & lucem.

DIFFICULTAS II.

An fides stare possit cum evidentia extrinsecorum Fidei?

TItulus jàm est supra explicatus. Sed ut præsens difficultas & subsequens penetrentur, consulenda erunt in simili dicta in Animasticis.

Non est tanta difficultas, An idem possit esse creditum & sensu perceptum: nam Apostoli credebant Christum habere verum corpus, hocq; ab ipsis exigebat Christus, & tamen ipso Christo monente, ut roborarentur in fide, palpabant & videbant, quoniam Spiritus carnem & ossa non habet. 270
Nec est item tanta difficultas. An qui habet demonstrationem de aliquo objecto possit successivè de eodem exercere actum fidei. aliàs nemo Philosophus, posset credere Deum esse. Et si fidei potest succedere visio beata: cur eidem v.g. scientia non possit succedere? Nec item est tanta difficultas, An simul possint stare habitus fidei & habitus scientiæ de eodem objecto, aliàs in Metaphysico adulto, baptismus una cum ejus dispositionibus, non adferret habitum fidei. Et si potentia amandi & non amandi, intra eandem entitatem voluntatis conjungi possunt: cur non poterunt conjungi habitus Metaphysicæ & fidei, qui sunt distincti.

271 *Neq; valet si dicas.* Non possunt simul esse actus fidei & scientiæ Ergò nec habitus: quia quorum habituum actus inter se pugnant illorum etiam actuum habitus inter se pugnabunt. Concedo enim inter illos habitus pugnam; sed non per incompatibilitatem; consimilemq; qualis habetur caloris & frigoris in tepido. Unde non potest esse simul v. g. actus amoris Divini, & actus voluntatis homicidii; nihilominus latro conversus, potest habere habitum amoris Divini; & simul habitum illius voluntatis, cum qua pugnet; quando autem peccator perdit habitus infusos per peccatum mortale, id non procedit ex repugnantia habituum inter se, sed ex connexione quam habent cum gratia, tanquam perfectiones il-
272 lius. Sicut ergò perditâ formâ & radice passionum pereunt passiones; sic sublatâ gratiâ, tolluntur alii habitus infusi, qui gratiam tanquam passiones suam radicem consequuntur.

Major est in hoc difficultas. An possit simul esse actualis scientiæ evidentia, cum actuali fide, eiq; conjuncta inevidentia? Quæ ipsa difficultas adhuc subdividi potest. An fides possit simul componi cum evidentia inclusa nonnisi in scientia abstractiva? In quo puncto ordinariè affirmant nostri, exceptis Molinâ & Fonsecâ. Negant autem Thomistæ, contra quos pluribus post alios agit Ripalda.

Quod fides possit componi cum actu scientiæ, seu notitia evidenti. Ratio est. Tum quia Angeli
273 videndo Deum visione beata, possunt eundem abstractivè cognoscere in creaturis; adeoq; componere cognitionem non intuitivam cum intuitiva. Ergò & fides componi potest cum notitia evidenti. Tum quia possumus discursu evidenti cognoscere, quòd visione materiali confusâ, discernere non valemus, componendo tum temporis notitiam evidentem & obscuram. Ergò etiam poterit componi simul fides & evidentia. Tum quia illa oppositio actûs fidei, & alicujus evidentis actûs nec habetur ratione objecti: supponitur enim idem esse actûs utriusq; objectum. Nec ratione motivi: quia unus actus procedit per principia intrinseca, & alius per extrinseca. hæc autem nullam inter se oppositionem dicunt.

Quæ opponuntur in contra ex authoritate, 274
id solum volunt, quod quantùm ex vi & motivo fidei, nihil appareat evidens. vel quòd, non stent secum evidentia beatitudinis, cum actu fidei. Quandò autem dicit Gregorius: fidem non habere meritum, ubi humana ratio præbet experimentum: id eo sensu accipi debet, quòd scilicet non habeatur tantum meritum: majus enim est si credatur id, quod ratio non demonstrat. Quandò item dicunt Patres aliud S. Thomam vidisse, aliud credidisse, illi hoc solum volunt, quòd visio non fuerit ratio & motivum credendi. Alii Patres instabant contra Manichæos qui dicebant nihil esse nobis credendum, quod non videmus. Cui errori, ut se opponerent Patres, dicebant fidem non esse eorum quæ videntur; non quòd non pos- 275
sit esse etiam eorum quæ videntur, sed quòd non debeat esse tantùm eorum, quæ videntur. Unde Sancti Patres non dicunt non potuisse credere S. Thomam illud quod videbat. sed attenderunt maximè ad verba illius: Dominus meus & Deus meus; ubi omninò nihil dicendo de corpore Christi, quod videbat; solum explicuit fidem de ejus Divinitate. Unde & aliud vidit, & aliud credidit seu professus est. Hinc & laus est Apostoli, quòd id, quod non vidit crediderit; nempe sui Domini Divinitatem, licèt non negent Patres credere illum potuisse etiam id quod videbat. Nec ex verbis illis Christi *Beati qui non viderunt & crediderunt*, quidquam in contra elici potest. quia etiam respectu objectorum sensu perceptorum 276
fides & libera & meritoria est: non videndoq; visione proportionatâ certitudini, semper creditur, quantùmvis qui credunt quod vident, non sint beati, hoc est excellenter credentes. Conjungi autem posse evidentiam cum creditione, vel ipsa illa verba ostendunt, *Quia vidisti me Thoma credidisti.* Paritas illa quod scilicet lux minor non illuminet illuminante majore per aliquos non tenet. Ratio: quia nihil habet lux minor, quod simili modo non exhibeat lux major: habet autem fides aliquid, quod non exhibet scientia. quanquam aliqui negant etiam Antecedens. hæc & plura alia Ripalda.

RESTAT difficultas. An fides simul stare possit cum evidentia intuitiva. Negat Suar:

277 Suar: Vasq: Koninck, Hurtadus, Turrianus. Granadus, Lugo. Affirmant alii inter quos Arriaga. Mediam quasi sententiam tuetur Ripalda hîc disp. 12. num. 65. quòd scilicet stare quidem hæc duo possint, sed regulariter non stent.

DICENDUM est. *Posse stare fidem cum notitia intuitiva.*

PROBATUR Primò. Quia id non implicat contradictionem.

PROBATUR Secundò. Tum quia quæcunq; in hoc repugnantia ostendetur, illa tantùm evincet, idem esse visum, & non visum. hoc autem ad contradictionem non sufficit: quia contradictio non petitur ex hoc, ut subjectum sit idem contradictorii prædicati: quia etiam non contradictorio-
278 rum, potest esse idem subjectum. per hoc ergo quod est commune etiam non contradictoriis, non potest aliquid statui in ratione contradictorii. Jam autem visum & non visum erit nonnisi subjectum, vel si mavis dicere objectum, circa quod versabitur fides & intuitiva. Tum quia contradictorium ut sic stat in esse & non esse. Ergò & particulare contradictorium, stabit in particulari esse, & particulari non esse. Jam autem quæcunq; positiva, non se habent sicut esse & non esse. hoc ipso enim non essent positiva. Si autem non se habent sicut esse & non esse. Ergò contradictoria non sunt. Jàm autem actus fidei, & visionis seu intuitivæ (hæc enim duo in præsenti pro eodem sumuntur; sumiq; & aliàs possunt in-
279 quantùm accipietur evidens condistinctum ab intuitiva) sunt formæ positivæ. adeòq; non se expellunt contradictoriè. Tum quia ut urget Ripalda Saltem fides præcedens tempore vel naturâ, potest connaturaliter cum quavis evidenti notitia & intuitiva componi. Quod ipsum probat: quia à somno excitatus, credo diem esse. quia socius me excitans id mihi testatur. Deinde apertâ fenestrâ video diei lucem, nec discedo tunc à fide: quia veritas testimonii comperta, potiùs advocat assensum illius, quàm ab illo revocat.

PROBATUR Tertiò. Restaurando rationes, quibus solutiones aptavit Esparza.

PRIMA Ratio est. Quia plures ex his qui accedunt ad Deum cognoscunt eviden-
ter ipsum existere; & nihilominus credunt 280
ipsum. juxta illud: accedentem ad Deum oportet credere, quia est, & inquirentibus se remunerator sit.

RESPONDET Esparza. Non de accessu imperfectissimo per effectum loqui Apostolum, cujusmodi accessus nec dæmoni deest. Sed loquitur de accessu perfectiori, & supernaturali. nempe ut ad Justificatorem, & Glorificatorem. Unde etiam quandò Philosophus dicit. Credo in Deum. Sub ly Deum respondet conceptus Deitatis proprius fidelium, qui sub eo nomine complectuntur principium & ultimum finem supernaturalium.

CONTRA. Tum quia quod attinet ad ipsum locum condistinguit Apostolus, esse
Dei ab esse remuneratoris: quæ duo con- 281
fundit prædicta doctrina. Tum quia quamvis agat Apostolus de accessu perfecto, hoc est supernaturali; quærere restat quare circa, conceptum illum fidelium proprium de Deo, qui à fidelibus exercetur actu supernaturali, quare inquam non possit simul exerceri circa idem objectum, actus naturalis, ita ut uterq; actus, se compatiantur. Tum quia ipsum illud esse, prout est priùs formalitate justificatoris & remuneratoris, vel potest à fidelibus credi, vel non potest. Si non potest; cur non? Si potest; cum illud antecedens esse, attingat demonstratio Metaphysica; quare illa, cum actu fidei componi non posset. Et certè vel potest Deus dicere se existere, vel non potest dicere. Si
non potest; Ergò non dixit *Ego sum qui sum.* 282
Si potest dicere. Ergo & nos id credere possumus, aliàs daretur dictio DEI, quæ non posset mereri assensum fidei; & tamen de illo ipso existere, dantur demonstrationes. quæ non est ratio, cur non possint componi cum fide.

SECUNDA Ratio est. Evidentia credibilitatis mysteriorum nostræ fidei, est de fide, & tamen etiam est evidens. Ergò simul & sciuntur & creduntur.

RESPONDET Esparza. Est quidem de fide dari motiva credibilitatis de se evidentia moraliter, nihilominùs non est de fide adesse mihi hic & nunc, evidentiam credibilitatis convenientis. Versantur ergò circa diversa formaliter, evidentia & revela-

283 tio; discernuntur autem cognitiones dire-
ctæ & reflexæ, universales & particulares. circa tempus & personas quæ semper inducunt diversitatem formalem inter objecta fidei, & objectum scientiæ de credibilitate.

CONTRA. Tum quia concedo illas duas propositiones prout sunt formatæ ab Esparza esse distinctas; sed quærere restat circa primam: datur evidentia motivorum credibilitatis, potestne circa illa versari fides & notitia evidens. Si potest versari habetur intentum. Si non potest versari. Ergo vel nec est de fide, testimonia Dei credibilia esse; vel non est evidens moraliter quod est evidens moraliter. Tum quia sufficit diversitas in actibus petibilis à ratione reflexæ vel directæ notitiæ; ita ut illæ circa
284 idem compati se possint. Ergo & diversitas motivi adferentis evidentiam, & non adferentis evidentiam erit sufficiens, ut actus illis innitentes se compatiantur. Tum quia per nos ex dictis supra revelato universali revelantur particularia. Ergo poterit esse alicui hîc & nunc de fide, quod habeat evidentiam motivorum credibilitatis, & tamen simul experietur notitiâ evidenti se illam habere Ergò fides & talis notitia compatibiles sunt.

OBJICIT Primò Koninck non potest agens in subjecto inducere formam quam invenit formaliter vel eminenter inductam. Unde calidum ut duo non potest facere calidum ut quatuor. Evidentia autem continet evidenter notitiam fidei.

285 RESPONDETUR. Majorem tunc esse veram, quando præter continentiam evidentialem, nihil aliud habet forma quæ inducenda est. Jam autem fides præter continentiam sui eminentialem in notitia intuitiva, adfert alietatem modi noscendi: hinc àër illuminatus quantumvis contineat eminenter calorem potest calefieri: quia ipse calor adfert aliquid speciale præter sui continentiam eminentialem; quanquam si evidentia ista sit ex principiis naturalibus ad qualem hîc maximè attenditur, negatur continere in tali evidentia eminenter fidem. Rursus aliud est loqui de formis physicis aliud de intentionalibus, veraq; erit major de solis formis physicis; hæc enim ut inducantur multa requirunt; v. g. ut non fiat actio
in simile, ut sit capaictas subjecti non imple- 286
ta, ut operatio fiat ab excessu &c. similia; quæ quandò nō habentur induci non potest forma. Et quia formæ intentionales à tot conditionibus non dependent, benè potentia illas in se inducere poterit, compatique illas. Denique major falsa est saltem de potentia absoluta.

OBJICIT Secundò Soar: Superfluitatem abhorret natura, superfluus autem esset assensus fidei quando habetur evidentia.

RESPONDETUR. Saltem hæc superfluitas non erit insuperabilis absolutæ potentiæ, quæ etiam duos calores solo nonnisi numero distinctos inducere potest. Et si res procedat de assensu naturali; non super-
fluet fides divina quia adfert majorem lon- 287
gè certitudinem.

OBJICITUR Tertiò. Tunc intellectus utitur medio ad assequendam veritatem, quandò aliquâ ratione absens est & non perfectè possessa sicut est voluntatis natura non eligere medium ad assecutionem boni nisi illud absens sit.

RESPONDETUR. Divinitùs saltem posse esse elevationem etiamsi bonum præsens sit, naturaliter etiam id fieri potest, si perfecto modo non possideatur objectum, poterit se circa illud exercere intellectus. Jàm autem per solum lumen naturale non perfectè possidetur. Paritas adlata non tenet: quia electio connaturaliter ordinatur ad ponendum aliquod quod
non habetur, novaq; electio circa bonum 288
possessum non inducet novam possessionem boni. Jàm autem nova cognitio est novus modus & ratione novi modi, nova possessio ejusdem objecti.

OBJICITUR Quartò. Experientia, quia dum oculis cerno solem, quantumvis aliquis testetur diem esse, & ego coner assentiri, non potero: sed tantùm assentiar quia video. Ergò apparet fidem & assensum evidentem incompati se.

RESPONDET Mæracius & Lugo. Negando Antecedens Possumusque experiri quod credamus, si nobis dicat aliquis Posnaniam, quam cæteròqui videmus, vel vidimus. Non incommoda est in simili doctrina Ripalda; regulariter loquendo non conjun-

289 conjungi fidem notitiæ intuitivæ. Ratio: quia assensus fidei, non præstatur nisi ex imperio voluntatis: voluntas autem ad hoc imperium regulariter loquendo non movetur. Ratio: quia ab intellectu ei non proponitur ut imperet assensum, contentante se intellectu per notitiam intuitivam. Deniq; experientia si tenet, in hoc tenet; quandò ipse assensus fidei non adfert majorem certitudinem, quàm adfert notitia sensuum, non exerceri tunc actum fidei: appetitus enim veritatis, qui competit intellectui, sufficienter tunc expletur, sed si fides adferat majorem certitudinem, ut adfert fides Divina, hoc ipso inclinabitur intellectus, ad arripiendum illud motivum.

Instabis. Vi hactenùs dictorum se-
290 qui, quòd etiam connaturaliter fides & notitia intuitiva secum stare possint.

Respondetur. Fides humana & notitia intuitiva ob dictam rationem rarò secum stare, secus fides Divina: quia anima appetit certiori motivo moveri. Fides tamen & evidentia visionis beatæ non stant secum connaturaliter: quia cum visio non minùs certò, insuperq; evidenter proponat veritatem primam; superfluit jàm fides: præcipuè cum modus noscendi distinctus qui habetur in fide præ visionè, comparatè ad visionem, sit imperfectus. cum dicat scriptura evacuandum esse, quod imperfectum est. Anima etiam v. g. bovis & anima rationalis non stant secum connaturaliter; quia requirunt pugnãtes & oppositas dispositio-
291 nes, quæ secum connaturaliter non cohærent. estq; determinatio in materia ad unam formam, non est autem in intellectu ad unam nonnisi cognitionem, quæ etiam nõ requirunt dispositiones contrarias. & contrarietas quæ est ratione diversorum motivorum, est similis ei, quæ est in diversa temperatura colorum, se compatientium.

Objicit Quintò Esparza. Nemo credit Deo nisi loquenti, locutione interiore, determinatè ad illum hìc & nunc directâ. cum homines sæpè loquantur vagè, nequit autem Deus exercere locutionem directam hìc & nunc ad me determinatè, si illud ipsum formaliter actu video: quià nequit Deus ineptire loquendo, nec vult authoritatis suæ derisionem: ineptit verò qui interposità suâ authoritate vult svadere rem, 292
quam audiens videt, & si dicenti, crede mihi duo & tria esse quinque, respondeatur credo ita esse ob tuam authoritatem, manifesta hoc esset derisio.

Respondetur. Ineptiret Deus, si alio modo idem objectum non manifestaret, quàm habeatur per evidentiam, & non adferret motivum excellentiùs quàm sit evidentia, vel par. posset enim contemni & refelli ut pote ignobiliùs. Et quia in humanis non adfertur motivum majus præ evidentia, fit ut illi soli inhæreatur contemnaturq; regulariter loquendo authoritas dicentis. Supra autem evidentiam naturalem, adfert Deus certiùs motivum. & si vellet componi visionem beatam cum fide, adferret par motivum. adeoque non contem- 293
ptibile.

Instat Primò. Licèt credens non formidet actu, nec formidare possit in sensu composito fidei, assentitur tamen ad modum formidantis; sed nequit intellectus assentiri ad modũ formidantis veritati, quàm formaliter videt.

Respondetur. Non satìs apparere, quomodo vi certissimi motivi procedatur ad modum formidantis; sed posito etiam ita procedere fidelem, procedet formidando ex vi unius motivi, non procedet formidando ex vi alius.

Instat Secundò. Repugnat ut quis concipiat promissionem quasi de futuro sub conditione, quod videt jàm existere absolutè: nec quisquam poterit, tametsi ma- 294
ximè conetur, elicere hunc actum. volo Petro dare centum si navis venerit, dum videt navim venisse. Ergo etiam repugnabit, ut quis concipiat assensum ænigmaticum circa id, quod in propria specie cognoscit.

Respondetur. Sicut p[illegible]sum Esparza scientia conditionata stat in Deo cum absoluta, cur non poterit stare, & in creatura. Negoq; talem promissionem non posse fieri. Sed regulariter non fieri: quia regulariter non proponitur ab intellectu eventus futurus, cum est jàm præsens Sed positâ evidentiâ circa objectum fidei, potest proponi & acceptari ab intellectu motivum fidei; utpote magìs certificans potentiam

295 tentiam quæsitivam certitudinis, hoc est intellectum.

Instat Tertiò. Si quis alii denuntiet ad modum formidantis, quem aliunde notum est id scire, certissimè protinùs dicetur eum fingere, nec omnino loqui ex animo, quod tamen fieri non posset, nisi supponeretur ut certum, non posse simul eum habere in animo, talem modum concipiendi eandem rem; præcipuè quia nemo potest sibi fingere, nec perinde agere interiùs, acsi non esset sibi suorum conscius secretorum.

Respondetur. Cum legaliter hæc duo non stent secum, multò magìs in humanis, benè tunc dicetur talis non loqui ex animo, sed fingere; præcipuè cum loqui ex animo, sit loqui nihil reticendo. ille autem
296 habet in animo etiam certam scientiam de qua nihil enuntiat. Casu autem quo secum componantur illi duo assensus, nemo sibi ipsi finget, sed ex vi hujus motivi assentietur certò, ex vi alius incertò.

Difficultas III.

Potestne Fides stare cum incertitudine extrinsecorum Fidei?

Incertitudo extrinsecorum fidei est incertitudo petibilis à motivis probabilibus, quæ non agnoscit pro suis fides, sed spectant ad opinionem Quæritur ergò An fides Divina stare possit cum opinione?

Dicendum est. *Esse compossibilem opinionem, fidei: posseq; hæc duo secum stare.* Est Con-
297 clusio post alios contra Esparza quæst. 23.

Probatur Primò. Quia nulla in hoc implicantia.

Probatur Secundò. Rationibus quæ secundo loco sunt positæ in difficultate præcedenti. Unde urget paritas. possunt duo alii assensus ex diversis motivis circa idem objectum secum stare. Item cognitio abstractiva de Dei existentia, cum Visione beata: potest item ex dictis compati visio Beata Fidem. Ergò & opinio poterit stare cum fide.

Probatur Tertiò argumento quod sibi opposuit Esparza Si opinio & fides nō possent secum stare in eodem circa idem, rationes probabiles Theologorum circa mysteria nostræ fidei, excluderent à Theologis fidem illorum, & essent inutiles ad 298
confirmandam fidem aliorum.

Respondet Esparza. Theologos tunc non moveri per rationes ad opinandum de rebus fidei, sed ad judicandum esse rationabilia eadem mysteria etiam secundum discursum naturalem, nec impediunt exercitium fidei sed magìs illud reddunt facile.

Contra. Tum quia quando illæ rationes reddunt rationabilia mysteria fidei, vel sunt demonstrativæ vel probabiles. Si demonstrativæ. Ergò scientia & fides stare secum possunt. Ergò & opinio cum fide. Si sunt probabiles. Ergò quantùm ex vi sua, probabilem nonnisi assensum adeoq; opinativum de illo objecto generant, de quo tamen, assensum certissimum generat fides. Ergò illi duo actus stare secum adhuc pos- 299
sunt. Neq; enim ut dicis. excludit fides, ut mysteria nostræ fidei reputentur rationabilia. Tum quia rationes illæ non impediunt exercitium fidei, redduntq; illud magìs facile. Ergo nec assensus illis innitens, qui indubiè opinativus est, impediet actum fidei. Tum quia possunt secum stare certitudo nonnisi moralis, quod hoc Deus dixerit, habita per motiva credibilitatis, cum certitudine summa quod hoc Deus dixerit, petita ex ipsomet ly *Deus dixit* Ergò etiam secum stare poterunt opinio & fides. Mitto objectiones quæ in simili tractate in animasticis. Perstringuntur nonnisi Recent:

Objicit Primò Esparza. Fides est certa certitudine excludente penitus possibili- 300
tatem oppositi; opinio autem est incerta incertitudine & formidine admittente possibilitatem oppositi, ut habet Aristote: & S. Thom: quæst. 67. art. 3. at sunt incompossibiles essentialiter hujusmodi certitudo & incertitudo de eodem secundū idem, essent enim compossibiles affirmatio & negatio secundum idem. negat autem possibilitatem oppositi fides, quam affirmat opinio.

Respondetur. Negando tunc fore affirmationem & negationem secundùm idem: quia erit secundum diversa motiva.

Objicit Secundò. De ratione opinionis est, ut sibi proponantur opposita, neq; potest ita amplecti unam partem, ut

omninò

301 omninò excludat oppositam: quia caret medio excludente oppositam partem; & tamen fides excludit oppositam partem.

RESPONDETUR. Fore hîc exclusionem unius oppositæ partis non ratione ejusdem; sed vi motivi fidei, non exclusio autem oppositæ partis, erit vi motivi opinionis, quæ duo secum stare non posse, necdum demonstratur.

OBJICIT Tertiò. Vi hujus doctrinæ sequeretur, quod connaturaliter possent esse simul amor & odium, assensus & dissensus: procedent enim ratione diversorum quæ quidem ne divinitùs stare secum posse, multi autumant.

RESPONDETUR. Negando sequel: Quia motivum amandi habet vim expugnandi
302 motivum odii, utpote non trahens ad amandum saltem imperfectè; sed trahens simpliciter ad oppositum consequenter ipse amor habet vim expellendi odium utpote oppositi rationem habens, unumquodq; autem est natum expellere sibi oppositum vel ex ipso titulo conservationis sui. Opinio autem circa idem & fides, ex eo ipso quia utraq; est assensiva objecto, non sibi opponuntur, adeoq; nec habent vim expellendi se, quæ vis expellendi fundatur in oppositione; ipsaque opinio comparata ad fidem, est sicut imperfectus assensus, comparatus ad perfectiorem.

OBJICIT Quartò Quidam. Non possunt secum stare scientia & opinio. Ergò nec fides & opinio. Antecedens probatur. Duo
303 contradictoria non possunt verificari de eodem subjecto, fieret autem hoc in præsenti. quia actus certus qui est scientiæ, & actus incertus qui est opinionis, sunt contradictorii; & sicut irrationale, dicit negationem rationalitatis; ita incertus actus dicit negationem certitudinis. & ulteriùs patet. Nam irrationale: quia dicit negationem rationalitatis, potest dici irrationale, non est rationale. Ergo etiam quia incertum dicit negationem certitudinis, incertum poterit dici, non esse certum.

RESPONDETUR. Negando hoc patere. quia argumentum videtur multum probare: quia probat album & nigrum non posse divinitùs secum esse; quia nigrum dicit negationem albedinis; benè enim prædico nigrum est non album: probat item animâ 304
rationali & irrationali non posse informari eandem materiam: quia irrationale est negatio rationalitatis; nihil autem sui positione & sui negatione informari potest. Ex qua retorsione consurgit hæc major. Quando aliqua negatio est in re aliquid positivum, importans aliquid negativum, tunc cum opposito positivo, non dicit contradictionem, & quando negatio in re non est aliquid positivum; tum primum vera erit contradictio. Jam autem incertitudo est quid positivum in opinione. Unde etiam de opinione, est prædicabilis assensus, qui est quid positivum.

OBJICIT Quintò. Tota hæc Conclusio supponit, ideo hæc secum stare posse, quòd procedant ratione diversi motivi, & diversi 305
objecti; sed licet procedant ratione diversi medii, procedunt tamen ratione ejusdem objecti. Ergò adhuc hæc simul secum stare implicat, quia sufficit ad rationem contradictionis ut de uno eodemq; objecto, sit assensus icertus & ncertus: & si diversitas mediorum tolleret contradictionem; posset etiam secum stare judicium quo dicat hoc esse verum, & judicium quod dicat hoc esse falsum. item assensus & dissensus: posset enim hoc fieri, ratione diversorum motivorum.

RESPONSUM. Assensum & dissensum, illaque judicia divinitùs secum stare posse: quod autem connaturaliter secum repugnant, non repugnant ex oppositione contradictoria, sed quia habent secum particu- 306
lares oppositiones, adeoque pugnam: neque enim ut dictum, dissensus, est imperfectus eidem objecto assensus, ut contingit in actu probabili comparato ad certum, utrumque enim est assensivum eidem objecto.

INSTAT. Quamvis actus certus & incertus non sint contradictorii ratione sui, sunt tamen contradictorii, ratione ejusdem objecti, & ejusdem intellectûs; à quo procedunt, & quem denominant esse simul certum & incertum: contradictio autem desumitur non ex diversitate ipsorum actuum; sed ex identitate intellectûs & objecti ejusdem, alias nulla contradictoria darentur: quia intellectus posset unam propositionem

307 ex contradictoriis uno actu judicare tanquam veram; & eandem alio actu simul judicare tanquàm falsam, quod dicere est absurdum. quod autem desumatur contradictio ex uno eodemq; objecto per ordinem ad unum eundemq; intellectum patet: quia omnes concedunt propositiones contradictorias simul & semel sive uno, sive duobus actibus, ab intellectu tanquàm veras, admitti non posse.

RESPONDETUR. Non satis liquere quomodo ex identitate intellectûs desumatur contradictio. Licet enim non possint esse duæ contradictoriæ simul veræ vel falsæ. benè tamen possunt ab intellectu elici, & tamen tunc illæ contradictoriæ, verè erunt contradictoriæ, denominabuntq; intelle-
308 ctum contradictoria elicientem, quod quomodo fieri poterit, si contradictio petenda est, ab eodem intellectu. Rursùs intellectus, est principium etiam contradictoriorum actuum, quod quomodo stare poterit, si contradictio petitur ab eodem intellectu, contradictoria autem nunquam secum stare possunt. Unde ulteriùs negatur fore illic veram contradictoriam, cum non desumatur ut dictum ratione ejusdem motivi: si enim non erit ratione ejusdem motivi contradictio, quomodo erit affirmatio & negatio de eodem.

Supposita de legitima contradictione.

SUPPONO Primò Contradictionem esse terminum de linea dici; & quia dici sequi-
309 tur ad esse, etiam contradictio supponet esse circa quod, hinc distinguendo terminos, contradictoria Logicè sunt in *Affirmo* & *Nego*, in *Ita* & *Non*. contradictoria Metaphysicè sunt in *Esse* & *Non esse*.

SUPPONO Secundò. Maximam esse differentiam inter contradictoria. Videtur hoc Aristoteles ita explanare 10. Metaph. à tex. 5. Quæ se habent in differrendo sicut distantia quæ maximè distant, maximè differrent. Jàm autem contradictoria sunt quæ maximè distant. *distantia autem ultimorum* inquit ille *maxima est* quæ etiam contrariorum. Porrò quod contradictoria maximè inter se distent explanat id Arist: per explicationem maximi & perfecti. Maximum est cujus non est excessus, perfectum verò extra quod non est possibile aliquid habere; 310
quemadmodum etiam cætera perfecta dicuntur; eo quod habeant finem. Jam autem contradictoriam distantiam nihil excedit. Ergo illa maxima, estq; illa perfecta differentia. Cum enim in illa debeat esse oppositio per esse & non esse; hoc ipso est perfecta: quia cum dicat pro alio extremo nihil, seu non esse; perfecta oppositio erit; *extra finem enim* inquit ille *nihil est*; perfecta ergò erit illa oppositio: quia terminata ipsomet opposito nihil, tanquam finali, quod nota finis seu perfecti: *nihil enim* inquit ille *extra finem est*. Hoc ipsum suppositum per hoc

PROBARI potest. Maximè differunt quæ nihil habent commune, nataq; sunt se non-
nisi auferre, & se à se extrudere: si enim sit a- 311
liquid commune; hoc ipso quia commune est, non faciet differre, sed communicare: & sicut duæ paralellæ magis distant, eò quod nihil habent commune; nec ita distat triangulus rectilineus, eo quòd habeat aliquid commune nempe angulum; ita & in entibus & dictionibus, ea maximè distabunt, quæ nihil habent commune. Nam *non est* nullo modo est commune *Est* & negatio utpote malignantis naturæ, nata est extrudere affirmationem; fit ut maxima sit inter contradictoria differentia.

Huic supposito videtur dissentire S. Thomas. quærit ille Secundâ Secundæ q. 79. art. 2. An peccatum omissionis sit graviùs præ peccato transgressionis, seu commissionis? dicitque graviùs esse peccatum Commissio- 312
nis cæteris paribus: Rationem dat: quia magìs distat contrarium à suo contrario quàm simplex ejus negatio, sicut nigrum plus distat ab albo quàm simpliciter non album: *omne enim nigrum est non album; sed non convertitur. manifestum autem est* inquit, *quod transgressio contrarietur actui virtutis; omissio autem importat negationem ejus*. Sed hæc doctrina S. Thomæ non est contraria supposito adlato: nam non loquitur S. Thomas de contradictoria oppositione, an illa comparatè ad contrariam, idque in ordine oppositionis Logicæ sit major; sed loquitur de negatione simpliciter. nomine autem negationis simpliciter intelligit, quandò aliquid in ratione sua primaria quam importat non dicit

313 cit oppositionem & repugnantiam; non e-
rit autem negatio simpliciter, si in primaria
sua ratione oppositionem dicat; nec se ha-
bet merè disparatè. & ita magis opponi-
tur albo nigrum, quia in primaria ratione
pugant. minùs autem pugnat viride, quia
non dicit oppositionem ad album in prima-
ria sua ratione; licet ad viridè sequatur ne-
gatio albi. Cum autem contradictoria se-
cundum primas rationes secum pugnent, fit
ut maximè distent. Sed explicandum venit,
quomodo Contradictoria, nihil habeant
commune. *Hinc*

SUPPONO Tertiò. Sicut quæcunq; di-
stantia supponit commune hoc, quod u-
trumq; distet. Supponit item spatium quod
mensurat & intercipit; ita maxima contra-
314 dictoriorum differentia, supponit etiam a-
liquid commune; nempe subjectum illud
de quo procedit, & tunc pullulabit *prima
conditio contradictionis;* nempe ut sit contra-
dictio de eodem. Docuit hoc Arist: lib. 1.
de interpr: c. 5. *Manifestum est autem* inquit
quod una negatio, unius affirmationis erit: hoc
enim idem oportet negare negationem
quod affirmatio affirmavit; idque ostendit
argumento à posteriori. Non est homo al-
bus, & est homo albus si non sint de eodem
subjecto non sunt contradictoriæ, hinc &
veræ esse possunt prima v. g. de Petro, se-
cunda de Paulo. quia non procedunt de eo-
dem subjecto.

Quorum omnium Ratio: quia si non
procedat de eodem subjecto negatio & af-
315 firmatio, per non esse non tolletur esse: quia
deberet illud tollere conjunctione sui Non.
non tolleret autem conjunctione sui Non.
siquidem illi eidem non uniretur non pro-
cedendo de eodem. Nec affirmatio tolle-
tur à negatione, neque ab illa malignabi-
tur: quia eam non afficiet. Et sicut nemo
ægritudine alienâ ægrotat & malignatur;
ita nulla affirmatio, negatione malignabi-
tur, si supra illam non cadet. Per hoc ta-
men non constituetur contradictio ut dixi
supra: quia habere commune subjectum ut
dicebam supra, convenit etiam affirmatio-
nibus veris; hinc per hoc quod est commu-
ne etiam non contradictoriis formalizari
non poterit contradictio.

SUPPONO Quartò. Contradictionem
debere procedere etiam ratione ejusdem 316
sive prædicati sive motivi. v. g. Expressit
hoc Arist: cit: *Una autem* inquit *affirmatio &
negatio est, quæ unum de uno significat.* & infra.
*Si vero duobus unum nomen positum est, ex quibus
non est unum, non est una affirmatio, neq; una
negatio.* Quod ipsum probat à posteriori.
Quia in contradictoriis est differentia. si au-
tem non dicatur idem de eodem, non erit
differentia: *nihil enim inquit differt qui diceret
quod est homo eqvus albus; hoc autem nihil differt
quàm diceret est homo albus, & est eqvus albus; si
ergò hæc multa significant & sunt plures, manife-
stum est quod & prima, & multa, & nihil* (supple
contradictionem) *significat.* Hoc ipsum pro-
batur. Pone has propositiones attingo ve-
ritatem, ut est in se ratione visionis, non at-
tingo veritatem ut est in se ratione opinio- 317
nis vel fidei. Certè hæ Contradictoriæ non
sunt; & sic de reliquis: quia non proce-
dunt ratione ejusdem. Deinde si non pro-
cedat affirmatio & negatio de eodem, non
erit vera contradictoria ut dictum supra.
Ergo etiam si non procedat contradictio
ratione ejusdem prædicati vel motivi &c.
non erit etiam vera contradictoria. Quod
ipsum in hoc resolvitur: quia si non sit affir-
matio & negatio ratione ejusdem prædica-
ti, manebit omninò affirmatio innegata: si
manebit innegata, hoc ipso non erit contra-
dictio, quæ semper debet esse in ordine Lo-
gico, secundum affirmationem & negatio-
nem, & in ordine Metaphysico erit nonnisi
Esse: quia non habet deturbativum sui, *Non
esse.* Cum autem hoc ipsum motivum, pos- 318
sit hoc vel alio modo sumi; quæ alietas mo-
di æquivalet ipsi diversitati motivi; hinc ut
sit vera contradictio, debet esse oppositio
per est vel non est, per affirmo & nego, eti-
am ratione modi ejusdem Ratio. quia si
non erit oppositio in ratione modi; non erit
in ratione modi differentia, adeòq; nec con-
tradictio. Et hinc pullulat illa conditio
contradictionis, quòd debeat esse de eo-
dem, ratione ejusdem, ly ratione ejusdem,
subdividendo, sive ratione ejusdem prædi-
cati aut motivi, sive ratione modi. Quod
alii exprimunt: Contradictionem debere
esse, de eodem, circa idem, ratione ejus-
dem.

SUPPONO Quintò. Ex dictis contradi-
X 2 ctionem

319 ctionem non debere sumi præcisè ad intellectum, quem denominant illa affirmatio & negatio: licèt ad veram contradictionem, requiratur ut idem intellectus affirmet & neget; ad contradictionem inquam formalem, nam ad objectivam id non requiritur: si enim dicat Christianus est Deus, dicat Atheus non est Deus, erit adhuc objectiva contradictio, licèt non formalis ejusdem subjecti, non enim idem subjectum est affirmans & negans. Quod autem non debeat sumi contradictio præcise per ordinem ad intellectum qui denominetur. Ratio. Tum quia ut dicebam quando intellectus dicit non potest idem esse & non esse, affirmat esse, & negat esse; & tamen affirmatio & negatio recipitur in intellectu, re-
320 cipi autem non potest si contradictio sumi deberet per ordinem ad intellectum recipientem, & denominatum affirmatione & negatione, à quibus non potest non denominari cum omnis actio vitalis denominet suum subjectum, & si potest denominari; poterit majori jure, nempe ratione diversorum motivorum, poterit inquam denominari certus vel incertus. Tum quia omnes qui dicunt possibile esse formari ab intellectu ens rationis; dicunt illud existere objectivè in intellectu, denominareq; intellectum, illa contradictoria simul concepta affirmantem & negantem. Ergò apparet, quòd contradictio non sit desumenda ab intellectu, illis contradictoriis denominato. Tum quia omnis contradictio duos termi-
321 nos respicit. Cum autem intellectus recipiens utramq; denominationem, sit unus respectu, illius præcisè, contradictio non erit. Tum quia quamvis desumeretur contradictio ratione intellectûs denominati, cum denominetur à cōtradictoriis, & diversitas motivorum non inducat contradictionem, fit ut adhuc denominari ab illis non possit. Tum quia dividendo ut diximus oppositionem hanc in lineam dici, & lineam esse; intellectus acquirens illas denominationes, non acquirit contradictionem, nec ex 322
linea dici nec ex linea esse. non ex linea esse: quia esse illius ex illis denominationibus non acquirit nō esse, nec acquirit oppositionem ex linea dici: quia ipse intellectus non est dictio; ipsæq; illæ dictiones nempe affirmatio & negatio ratione diversorum motivorum, si non opponuntur sibi contradictoriè, quomodo denominabunt contradictoriè?

Tritum est principium & nota investigandi legitimitatem contradictionis, quod duo contradictoria non possint esse simul vera & falsa. Hoc principium est Logicum; nec à Logico probari potest. potest probari à Metaphysico præ esse, tanquam per priùs, præ dici. Ratio dictæ positionis est: Impossibile est ut esse sit non esse, & hoc 323
jam ulterius probari non potest: quia ipso esse, in linea esse, & ipso non esse, in linea non esse, non datur quidquam priùs. Ergò nec dictæ propositionis ulterior probatio, sed sola explicatio terminorum. Inductio & deductio ad absurda notificant illud. Sed si duæ contradictoriæ verificarentur, esse, esset non esse. Quod ipsum ut probetur. Suppono has duas Omnis homo est rationalis, aliquis homo non est rationalis esse contradictorias. Suppono rursùs illius Majoris Omnis homo est rationalis, esse hunc sensum, & Petrus est rationalis, & Paulus est rationalis & sic de reliquis; ita ut si non esset verum de reliquis, hoc ipso falsum esset *Omnis*. His suppositis. Formatur argumentum. Verificari, quòd esse homi- 324
nem, sit non esse hominem, est verificari esse & non esse. Sed verificatis duobus contradictoriis, verificatur in universali Petrum v. g. esse hominem, & in particulari non esse hominem ut fuit suppositio. Ergo verificatis duobus contradictoriis, verificaretur esse & non esse.

Quod etiam ostendit quare utraq; non possit esse falsa modo commutetur propositio.

DISPUTATIO IV.

DE CONDITIONIBUS APPLICANTIBUS OBJECTUM FIDEI.

PRÆMITTO Primò. *Quid veniat nomine conditionum objecti fidei.* Approximatio causæ ad effectum, in genere causæ efficientis, vocatur Conditio sine qua non; quod autem

1 autem est approximatio in genere efficientis, hoc est applicatio motivi in genere causæ formalis: non intelligendo applicationem illam, secundùm quam motivum unit sese objecto materiali, illiq; sese applicat, ut illud intentionaliter informet. Sed nomine applicationis intelligendo applicationem objecti materialis, jàm informati ante, vel tunc actu informati ab objecto Formali, applicationem inquam ipsius objecti, ipsi assensuro, ad versandum, vel non versandum circa illud objectum; quæ applicatio vocari potest, applicatio ex parte subjecti, sicut applicatio illa prior, vocari potest applicatio ex parte objecti.

PRÆMITTO Secundò. *Quotuplex sit hæc applicatio & conjunctio?* Quantum ad præsens
2 triplex est. *Prima* quæ fit ratione evidentiæ motivorum credibilitatis, quæ evidenter ostendunt, hoc objectum quod proponitur credendum, informatum esse ratione formali Fidei: hoc est, esse dictum à veritate prima. *Secunda* applicatio, est ab ipsa voluntate, sequente illa motiva, & imperante fieri actum illum fidei. *Tertia* est ab ipsomet Papa & Ecclesia proposita.

PRÆMITTO Tertiò. *Semper debere intervenire aliquam applicationem Mysteriorum fidei credituro.*

RATIO. Quia nisi applicetur, manebit planè atq; si nunquam revelatum fuisset, sicut hoc quod post ducentos annos, de novo est propositura Ecclesia, quæ non habet ullas novas revelationes, adeoq; supponit etiam
3 pro nunc, hoc esse revelatum, respectu nostri ita est revelatum, ac si non esset revelatum, quia nec propositum. Quod ipsum ulterius in hoc fundatur. Quia cum revelatio Divina, alteri facta, nec cadat sub sensus, nec ex principiis luminæ naturæ notis inferri possit, nisi aliunde proponatur, nõ habebitur sufficiens fundamentum Credendi aliquid: nam notitiæ nostræ derivantur non nisi à sensibus, & principiis lumine naturæ notis. Et certè cum revelatio sit libera Dei actio, adeoq; potens esse & non esse fit ut se solo intellectus non possit pervadere ad quam contradictionis partem determinarit se libertas Divina.

PRÆMITTO Quartò. *Quod attinet ad applicationem objecti, quæ fit per motiva credibilitatis, & volitionē imperantem assensum;* hæ ap- 4
plicationes respectu omniũ & singulorum semper intercedere debent propter dicenda inferius; suntq; universaliores applicatione per Ecclesiam, idq; ex duplici capite. *Primò* quia etiam auctoritas Ecclesiæ, secundùm quod humana est, habet rationem motivi credibilitatis, adeoq; est quid particulare sub illo universali contentum, ipsam autem auctoritatem Ecclesiæ Divinam, motiva credibilitatis nobis applicant. *Secundò* etiam ex eo ipso capite motiva credibilitatis sunt regula universalior, quia in ordine ut aliquid credatur fide privata, non est necessaria applicatio quæ fiat per propositionem Ecclesiæ, & tamen est necesse ut fiat per motiva credibilitatis & volitionem imperantem assensum; aut enim fieret irratio- 5
nabilis ille assensus aut nonnisi necessarius.

PRÆMITTO Quintò. *Quod attinet ad applicationem objecti fidei quæ fit per propositionem Ecclesiæ* de hac plura controversi; attingemus quæ sunt juris nostri.

QVÆSTIO I.

De Applicatione per motiva credibilitatis & Judicium subsequens.

PRæmittẽda est explicatio terminorum. *Nempè quod aliud sit verum & aliud credibile.* Quam distinctionem in eo docet stare Amicus, quòd verum attendat ad conformitatem cum objecto, & connexionem Rei cum suis principiis intrinsecis; credibile verò, dicit connexionem cum Testimonio & rationibus extrinsecis. *Hæc explicatio* 6

NON SATISFACIT: Quia objectum fidei quâ tale est verum, & tamen veritas illius non dicit connexionem cum principiis intrinsecis, sed connexionem cum testimonio Dei, quod est quid extrinsecum.

ALITER eandem diversitatem explicat Kon: d. II. n. 45. eò quòd possit es[illegible]es à parte rei falsa, verè tamen credibilis, ut [illegible] duo vel tres fide digni eam asserant. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Nam non dat rationem Communem credibilitatis, quæ conveniat tam iis qua à parte rei vera non sunt, quàm iis quæ à parte rei sunt nonnisi vera. unde explicat genus per speciem.

Potiùs itaq; nomine veri venire debet confor-

7 conformitas cum objecto, loquendo de vero formali, & nomine credibilitatis, omne illud, quod inducit ad hoc ut moveri velimus motivo fidei; vel ſtrictiùs loquendo eſt innitentia motivis credibilitatis, & rationibus moralibus, quæ inducunt credendum eſſe & in concreto loquendo, credendum eſſe, quod hoc Deus dixerit.

DIFFICULTAS I.

Qualia debent eſſe motiva credibilitatis?

DEbere eſſe evidenter credibile objectum fidei docet Suar. Hurt. Kon. d. 17. dub. 1. Amicus. d. 3. Lugo dub. 5. S. 1. Cenſetur Capreol. negaſſe requiri evidentiam. Canus requirebat evidentiam non-
8 niſi ut plurimùm, & noſter Valent. hic q. 1. p. 4. docet ſufficere evidentiam credibilitatis, quæ ſit talis in potentia proxima, ex qua ſcilicet poſita, facile poſſet colligi evidentia credibilitatis. Pont. d. 88. tenet Myſteria fidei noſtræ evidenter credibilia, licet judicium non debeat eſſe ſemper ut docet n. 13. moraliter evidens & certum.

Punctum Difficultatis I.

An ad Aſſenſum fidei ſufficiant motiva credibilitatis probabilia?

DICENDUM eſt. *Ad aſſenſum fidei non ſufficere motiva credibilitatis ſolum probabilia.*

PROBATUR Primò. Si ſufficerent motiva credibilitatis nonniſi probabilia ad fidem
9 Divinam, ſufficeret etiam judicium nonniſi probabile: nam ex una parte, non poſſunt illa motiva movere niſi ad judicium probabile, hoc ipſo enim non ſalvaretur motiva illa eſſe probabilia. Ex altera parte non eſſet ratio, ut ſi ad fidem ſufficiant motiva probabilia, nō ſufficiat etiam judicium probabile. Sed judicium probabile non ſufficit ad aſſenſum fidei: quia illo ſolo poſito, non poſſet imperari certiſſimus actus, quod probatur. Quia & imperaretur actus certiſſimus ut ſupponitur; imperaretur enim actus fidei qui certiſſimus eſt, & non imperaretur certiſſimus: quia certiſſimum eſt, quod judicatur tale, ut oppoſitum illius non ſit probabile, ſed per judicium probabile, non poteſt imperari actus, cujus oppoſitum non ſit probabile: quia & eſſet judicium 10
illud probabile ut ſupponitur, & non eſſet probabile: quia ex eo ipſo quod imperetur actus, cujus oppoſitum non ſit probabile, non eſt probabile, probabile enim dicit utramq; partem poſſe ſubſiſtere; quod non habetur in judicio ratione cujus imperatur nonniſi actus certiſſimus.

PROBATUR Secundò. Voluntas quæ dicit fac actum fidei, debet habere ſibi præſentatum motivum, quod præſentet hoc eſſe certiſſimum, ſed tale non eſt probabile: hoc ipſo enim non eſſet probabile ſed certiſſimum. Et certe eſſet ſemper rationabilis excuſatio in intellectu, non prodeundi ad actum certiſſimum, cum non ſit convictus, quòd illum debeat elicere, habendo nonniſi probabilitatem quod debeat illum 11
elicere; eſſet etiam excuſatio in voluntate ne imperet actum certisſimum: quia non præſentatur illi ulla evidentia & certitudo, ſed ſola probabilitas: hinc ſolâ probabilitate illuſtrata, probabilem nonniſi poſſet imperare aſſenſum.

PROBATUR Tertiò. Communiter ex abſurdis. Tum quia ſequeretur ſacta ſufficienti propoſitione fidei, nō teneri aliquem ad credendum; quia in probabilibus poteſt quis ſequi oppoſitam partem. Tum quia fidelis poſſet recedere à ſua fide ſine peccato: quia licet probabilem ſententiam ſequi. Tum quia in probabilibus pro utraq; parte cum proceſſu temporis creſcere poſſunt majores probabilitates, conſequenter etiam contra res fidei. 12

OBJICITUR Primò à Pari. Poteſt aliquis prudenter cultu latriæ adorare hoſtiam, quamvis eliciat hunc actum, fortè hæc hoſtia non eſt conſecrata. Ergo etiam poteſt fieri actus fidei, quantumvis interveniat ille actus, fortaſſis non eſt hoc revelatum.

RESPONDETUR. Diſparitatem eſſe: quia ad exhibendum latriæ cultum, non eſt neceſſe certiſſimum reddi adorantem, quia hæc obligatio nec ex ratione, nec ex auctoritate conſtat. Sed ſufficit ipſum prudenter nonniſi operari; adeoq; ſecundum hîc & nunc, ut ſuperiùs dictum. Jam autem actus fidei debet eſſe certiſſimus. hinc fit ut judicium antecedens imperium Voluntatis,

13 luntatis, debeat ostendere ita rem esse, & non tantùm probabilem esse.

Objicitur Secundò. Potest ipsa obligatio credendi, adeoq; exhibendi actum certissimum nonnisi probabiliter judicari; ad eum modum, quo motivum scientificum, potest nonnisi probabile apprehendi, & dici v. g. probabile est, hoc esse demonstrationem. Et sicut in problematicis sententiis, potest utraq; pars defendi, & judicari probabiliter vera. Ergo etiam poterit judicari probabile esse, quod debeat poni actus certissimus fidei.

Respondetur. Tale judicium secundùm quod aliquis judicet probabiliter se hîc & nunc obligari ad ponendum actum certissimum fidei, vel non ponendum in-
14 tervenire in omni deliberatione de credendo, sed nego intervenire posse conclusâ deliberatione, ut concludi debet, quando imperandus est actus certissimus. Ratio quia prius illud judicium hoc ipso quia deliberativum est, attendit ad rationes utriusq; partis, fieriq; potest ut judicet aliquis certissimum esse perpensis rationibus unius partis, & non judicet esse certissimum attentis rationibus aliûs partis. Quia verò judicium illud post quod imperatur actus certissimus, non est deliberativum, nec attendit ad rationes oppositæ partis, immo eas refellit, adimitq; illis vim movendi sui in oppositum; hinc fit, ut illud judicium, præcedens imperium actus certissimi, & ipsum debeat esse certissimum. Et sicut si judicem pro-
15 babile est, quod hoc, sit demonstratio, non possum dicere, est hoc certissimè demonstratio, ita si judico probabile esse, quod hæc sit revelata, non possum vi illius dicere, certissimè esse hoc revelatum. Addo probabilem demonstrationem, non esse demonstrationem. Quia demonstratio est scientia, seu est faciens scire, quod autem me facit scire, non facit me opinari. Instantiæ adlatæ probant id quod intendimus: nam sicut motivum scientificum non debet apprehendi tanquam probabile, sed tanquam scientificum, ut fundet scientiam; ita judicium illud ut præcedat imperium actûs certissimi, non debebit formari ut probabile, sed ut certum.

Objicitur Tertiò. Judicium illud, quod dictat imperandum esse actum certis- 16
simum, licèt cognoscat & affirmet obligationem illam credendi, non tamen cognoscit & affirmat evidentiam & certitudinem sui, nec se reflectit, ut affirmet certitudinem & evidentiam sui. Ergo obligatio credendi, non includit in se essentialiter judicii evidentiam de obligatione, aliàs judicium illud non posset affirmare obligationem, quin affirmet etiam seipsum & suam evidentiam. Ergo ulterius poterit totum objectum affirmatum illo judicio evidenti affirmari verè, etiam per judicium probabile. Ergo etiam absq; judicio evidenti poterit intellectus proponere obligationem credendi firmissimè. Ergo & voluntas prudenter poterit imperare assensum firmissimum, cum haberet idem prorsus motivum 17
imperandi, quod nunc habet; nempe obligationem & honestatem credendi.

Respondetur. Missâ doctrinâ in hoc genere Lugonis, respondetur inquam, quòd judicium illud quod dictat imperandum esse actum certissimum fidei, affirmando & cognoscendo illam obligationem credendi, affirmet & cognoscat se ipsam, non quidem formaliter & clarè, sed virtualiter & confusè, ad eum modũ quo sciens aliquid demonstrativè, debet scire quod sciat, licèt hoc ipsum non formaliter & clarè, nec reflexe percipiat: Censetur id tamen virtualiter apprehendere, quia ponit talem & eo modo actum, ut sit ex vi illius actûs & modi tendendi, promtus ad eliciendum formalem hunc actum, quo dicat, se scire quod 18
sciat. Ad primam illationem ex dictis habetur responsio, quod scilicet obligatio illa credendi non includat essentialiter judicii evidentiam, se ipsam formaliter & clarè apprehendentis, involvit tamen judicium se & suam certitudinem virtualiter & confusè apprehendens, eam evidentiam tanquam aliquid essentialiter, & per m[illegible]um partis complentis obligationem, sed tanquam aliquid applicans ultimò illam obligationem. Secundâ autem illatione transitâ Nego Tertiam. Ratio negandi ex dictis est: quia scilicet illud judicium & esset sufficiens ut imperetur actûs certissimus; & non esset sufficiens, ex dictis immediatè. Et licet habeat idem motivum illud judicium pro-

19 um probabile quod motivum habet judicium evidens, non tamen habet motivum eodem modo movens, ad eum modum; quo idem est motivum penetrantis terminos demonstrationis, & non penetrantis, sed alio modo movet, quia scilicet termini demonstrationis penetrati, habent simul vim adimendi, (ut ita dicam) prætensum jus in contradictorio objecto, ad movendum in oppositum; idque præstando quantùm ex vi illius motivi; sic etiam judicium illud evidens, quamvis habeat idem motivum cum probabili, alio tamen modo est movens: movetur enim illo ita, ut excludat probabilitatem in oppositum, & nonnisi in unam partem fertur quantum ex illo. Quia verò dixi, quòd sufficiat illam evidentiam virtu-
20 aliter & confusè apprehendi, non erit necesse dari processum in infinitum in illis judiciis: quanquam hic processus, concessâ illâ clarâ evidentiâ; non sequetur in infinitum, sicut non sequitur quando sciens clarè & distinctè facit hunc actum, scio me scire.

Objicitur Quartò. Ex una parte, posito quòd non nisi probabili judicio advertam me obligari ad ponendum actum certissimum, excusor tunc ab illo ponendo, quando per cognitionem reflexam cognosco hoc non nisi probabile esse. Ex altera parte fieri potest. quod ego non habeam cognitionem reflexam supra meum judicium, quòd non nisi probabile sit: quo casu, non excusabor ab obligatione ponendi a-
21 ctûs certissimi. Ergo tunc dabitur obligatio credendi, cum solo judicio probabili de obligatione credendi.

Respondetur. Quamvis aliquis non habeat judicium formale & distinctum quo judicet se excusari ab obligatione ponendi actum certissimum, sufficit tamen quòd in modo ipso assentiendi includatur virtualiter & confusè, quòd hoc sit judicium nonnisi probabile: hoc ipso enim quòd determinatè non noscitur ponendum esse actum certissimum, adest excusatio de illo non ponendo, ad eum modum, quo qui non benè penetrat terminos demonstrationis, à ponendo assensu excusatur, non per ipsam reflexam cognitionem, de non penetratis terminis, sed excusatur ipso modo apprehendendi terminos, incluso in ipsa illa notitia 22
præsenti quam habet.

Objicitur Quintò. Nonne per nos potest stare opinio cum fide. Ergo non est necesse ut judicium illud præcedens imperium, sit nonnisi certissimum.

Respondetur. Concedo quod opinio possit stare cum fide, sed nego quòd opinio possit imperare actum fidei, de quo est quæstio.

Punctum Difficultatis II.

An ad assensum fidei requiruntur motiva credibilitatis certa?

Sub hoc titulo ponetur non nisi continuatio præteritæ conclusionis. hinc

Dicendum est. *Ante assensum fidei præ-* 23
cedere debere judicium evidens. Est conclusio S. Th: hic art. 4. ad 2. *Non enim* inquit *quis crederet nisi videret ea esse credenda vel propter evidentiam Signorum vel propter aliquid hujusmodi:* ubi Ly videret idem significat, quod evidenter cognosceret.

Probatur Primò Auctoritate. *Testimonia tua* inquit David Psal. 92. *credibilia facta sunt nimis*; nimis autem credibilia non essent: si certò credibilia non essent. Idem indicat locus ille ad Galat. 1. qui certè non concluderet; quis enim Angelo potius credere nollet dicenti nisi nosceret evidenter oppositum. Christusq; ipse dicit *Nunc autem excusationem non habent*, quod non dixisset, si evidentiam non haberent; nam in probabili, unusquisq; excusatur. 24

Probatur Secundò. Quia judicium illud non potest esse probabile ut supra probatum. Ergo debet esse certum.

Probatur Tertiò. Ante imperium voluntatis imperans actum fidei vel præluxit judicium judicans debere imperari actũ certissimum, vel non præluxit. Si non præluxit Ergo aliquid erat volitum quod non erat cognitum; si autem præluxit judicium, quod dictabat debere imperari actum certissimum, tunc quæro, vel illud judicium dictabat sibi evidens esse, quòd deberet imperari actus certissimus, vel non dictabat sibi evidens id esse: si dictabat id sibi evidens esse. Ergo non fuit probabile: quia probabilitas sicut certitudinem ita & evi-

dentiam

25 dentiam excludit. Si autem judicium illud non dictabat id ſibi evidens eſſe, quòd deberet exhiberi actus certiſſimus. Ergo ſola determinatione voluntatis factum eſt, ut exhiberetur actus certiſſimus. Ergo ille actus fidei eſt irrationabilis, quod nemo dixerit. Quòd autem ille actus irrationabilis ſit. Ratio eſt. Quia & voluntas ita credendi vituperabilis eſt: quia jubet intellectui ut maximo niſu feratur, cum præcedat judicium non eſſe neceſſe ut tanto niſu feratur; Et ſicut irrationabiliter facit homo & peccat, imperando ſibi majorem amorem rei creatæ, quàm dictet illi lumen rectum intellectûs, ſic peccabit, & irrationabiliter operabitur imperando majorem certitudinē, quàm illi appareat. Ex alio etiam capite
26 defectuoſum eſſet illud imperiū: quia vellet agere contra naturam habitûs ſibi à Deo infuſi volendo illo abuti, abuti autem vellet; quia vellet ponere exercitium habitûs fidei, contra naturam ejuſdem: natura enim ejus eſt, non operari ſine prævio dictamine prudentiæ ſupernaturalis, quod tunc non habetur; dictat enim prudentia, imprudens eſſe, tanto niſu velle ferri intellectum, cum non habeatur evidentia, quòd tanto niſu ferri debeat; dictatq; prudentia quòd non debeat ſe homo exponere periculo in re graviſſima errandi, accipiendo Deum in teſtem, non agendo tamen cum omni diligentia, exponendoq; ſe periculo ad præbendum aſſenſum talem etiam rei falſæ, qualis non niſi ſoli Deo præberi debet.

27 Colliges. Cum in unoquòq;, ſaltem ratione motivi, actus fidei debeat eſſe certiſſimus, & unicuique repræſentatur illud motivum ut certiſſimum, ſit ut in credituris intervenire debeat iſta certitudo & evidentia moralis.

Respondebis Cum Pontio. Quòd ex judicio probabili, poſſit ſequi actus certus, loquendo de certitudine quam habet ex ſe ille actus fidei; eò quòd proveniat ab habitu determinato ad actum, & quod innitatur motivo formali infallibili. Et ſicut prudentiſſimè quis credit homini, qui habetur pro veraci, quando non poteſt meliùs informari, prudentiſſimeq; hîc & nunc adoratur hoſtia; ita & in præſenti prudenter exhibebitur actus certiſſimus fidei.

Contra. Hæc reſponſio eſt de ter- 28
mino non ſupponente: ſupponit enim quòd ille actus poſſit imperari, eliciendus ab habitu determinato ad actum certiſſimum, quod ipſum probandum fuit. Quod attinet ad illas inſtantias non convincunt Nam de prudentia ſupernaturali paritas alibi ſoluta, ubi de putatitiè revelato; Quod attinet ad fidem humanam, ab iſta non valet inſtantia: quia cum non debeat certiſſimum actum elicere, imò nec poſſit, alioqui hoc ipſo extra ſtatum fidei humanæ extraheretur, hinc fit ut poſſit eſſe contenta judicio nec certo, nec evidenti.

Noto. ad alias Ejuſdem reſponſiones impugnandas. Si conſtat absq; ulla dubitatione quòd hoc ſit revelatum, debet conſtare absq; probabilitate partis oppoſitæ. 29
neque enim poſſibile eſt quòd ſit & reluceat cognoſcenti probabilitas partis oppoſitæ, & tamen non ſit dubitatio ulla. Deinde condiſtingui debent prudens dubium cum dubio imprudenti, quod imprudens dubium recurrit quidem menti contra evidentiam motivorum credibilitatis, ſed recurrit ita, ut non fundet in mente aſſenſum, ſed mereatur nonniſi repulſam & negationem aſſenſûs: qua diſtinctione poſita, verum eſt quòd talis dubitatio non obſit fidei: quia non habet meritum ut illi adhæreatur. hinc cedere debet ut agat ſola evidentia motivorum credibilitatis; prudens tamen dubitatio, quæ eſt probabilitas oppoſiti; nullo modo poteſt proponere voluntati imperium actûs certiſſimi, ut dictum ſupra. 30

Punctum Difficultatis III.

Solvuntur Objectiones.

Objicit Primò Pontius, eſtq; communis objectio. Pueri fideles quando perveniunt ad uſum rationis plenum, non habent tale judicium, tunc etiam quando firmiter credunt articulis fidei: nam non habent motivum moraliter certum & evidens de credibilitate iſtorum myſteriorum: non enim habent aliud motivum præter auctoritatem Parentum vel Præceptorum, quæ certè non eſt ſufficiens ad generandum motivum certum & evidens; quod maximè uſu venire poteſt in locis dominio Hæreti-

31 corum subjectis, quanquam & alibi idevenire potest: Nam etiam ex Doctioribus aliqui, non possunt assignare sufficientia motiva ad moralem evidentiam revelationis. Ergo apparet judicium istud evidens non prærequiri ad fidem.

RESPONDETUR. Duplicem esse evidentiam. Primò quandam quæ est quasi Universalis, & ex merito objecti, & quæ quantùm est de se applicari non potest: nisi objectis verè à Deo revelatis qualis est saltem tota motivorum collectio. Secundò potest accipi evidentia in particulari, & ex parte subjecti, & hæc, non est æqualis in omnibus, non tantùm exinde, quia illud quòd potest certificare unum, non certificat alium, sed etiam ex eò, quòd non omnia
32 singulis proponantur, & proposita non æqualiter ab omnibus penetrentur. Prior illa evidentia non est singulis necessaria, idq; benè probat objectio adlata. Secunda tamen semper est necessaria ob rationes conclusionis. Huic motivo credibilitatis quodcunq; tandem sit accedit pondus ex illuminatione Spiritûs Sancti, quæ dictat honestatem credendi objectum propositum.

Neque valet si dicas quod hæc Illuminatio coincidat cum Spiritù privato hæretico: non enim sunt in hoc hæretici quia illam illuminationem admittunt; sed quia illam ponunt pro ultima crisi fidei universalis. Admittit istam Illuminationem Suar: & meminit citatus Amicus ponens hæc. *Si tale judicium in ipsis non sufficiat ad tollendum omne dubium &*
33 *formidinem de opposita parte, Deus ipse interna illuminatione supplet id in quo externa propositio deficit.*

Quod attinet tam ad rudes homines quàm ad pueros, utriq; habent proportionata sibi motiva credibilitatis. pueri pro motivo credibilitatis assumunt doctrinam Parentum, evidens autem est moraliter Parentes non velle fallere in rebus Dei docendis: evidens enim est moraliter quod puer stare debet dictis & Magisterio suorum Parentum, quamdiu per se ipsum indagare veritatem non potest. Hocq; judicium prælucet imperio actûs certissimi. Ad rudiores quod attinet, si illi sint in dominiis Catholicis; sub oculos & experientiam veniunt illis motiva plura credibilitatis, secundùm captum illorum evidentia. Si autem sint in 34
dominiis Hæreticorum, adsintq; illic fideles Catholici oppressi, ipsa constantia oppressorum, fundat judicium evidens moraliter: si autem nulli adsint illîc Catholici, auditione de illis accipiunt, dirigente ipsomet Deo, ut possint narratis sufficienter convinci. Sed de hoc agetur infra.

OBJICITUR Secundò. Si motiva credibilitatis debent esse evidentia moraliter, sequitur, quod nunquam quis possit discredere objecto fidei: quia qui nullam habet prudentem oppositi probabilitatem, non potest actu positivo dissentiri, nam non advertit posse subesse falsum, cum tamen solum falsum dissensum mereatur. Jam autem posse dissensum præberi objectis revelatis, & exinde probatur: quia in nobis 35
actus credendi est liber, & quia alias nulli Hæretici formales darentur: nam qui, non putans esse aliquid esse revelatum, discredit, non est formalis hæreticus, cum Hæresis sit voluntaria Electio. *Antequam Respondeatur*

SUPPONO Primò. In processu fidei duo intervenire judicia. *Primum.* de ipsa evidentia motivorum credibilitatis. *Secundum.* de ipsa connexione objecti credendi, cum motivo fidei.

SUPPONO Secundò. Diversitatem quæ potest reperiri inter Hæreticos, circa judicium de motivis credibilitatis. *Primò.* Aliqui quidem non concipiunt ullo modo evidentiam illam stare pro fide Catholica; sed mente simplici putant illam stare pro se, & 36
hi non sunt nisi materialiter Hæretici. *Secundò.* Alii non concipiunt nec pro sua nec pro nostra parte illa stare, suntq; aut ignorantes, aut dubii, aut Athei. *Tertiò* Sunt qui concipiunt motiva credibilitatis stare pro parte nostra; quod adhuc dupliciter contingere potest, vel ita, ut nihil habeant quod opponant illis motivis, vel ita ut enervent sua passione obcæcati, vim illorum motivorum, ut ad illa attendere, eaque perpendere, & ponderare nolint, quantumvis sibimet ipsis non satisfaciant; quæ enervatio illius vîs movendi, etiam ex eo contingere potest; quod evidentia illa non sit maxima naturalis, qualis est Metaphysica, & post illam Physica.

SUP-

37 Suppono Tertiò. Ii qui nihil habent quod opponant illis motivis, non possunt non assentiri illis: nam intellectus est potentia necessaria, adeòq; nō potens non assentiri objecto, quod scit certo & evidenter taliter se habere. Hinc ij ordinariè non sunt hæretici formales, sed deficit illis sola confessio externa. Ii verò qui suâ passione excæcati, enervant vim illius evidentiæ, opponendo aliquid imprudenter, & quasi fucum, per hoc quidem ipsum præcisè non constituuntur hæretici, quia præcisè illo actu non opponunt sese motivo fidei, nihilominus talis classis homines, ratione consequentis judicii, quo se opponunt motivo fidei, evadunt hæretici formales; ex eo quia enervando vim illius evidentiæ, saltem imprudenter oppo-
38 sitam partem, sequi possunt, quæ sequutio est formalis hæresis. *Ex quibus*

Respondetur. Secundùm explicatas conditiones hominum & perpendentium illa motiva, alios quidem posse discredere, objectis fidei & alios non posse. Actus autem credendi semper est in nobis liber; quia prærequirit actum voluntatis, qui imperet assensum, non quidem motivis credibilitatis, sed judicium de connexione objecti revelati cum testimonio Divino.

Objicitur Tertiò. Assumendo istud principium. Quòd scilicet, si illa motiva essent evidentia, etiam fides nostra foret evidens, quod pluribus viis urgetur; si fideles cognoscunt objecta fidei esse evidenter credibilia. Ergo illa cognoscunt evidenter
39 vera & possibilia: Nullum enim falsum potest esse evidenter verum & possibile, quod si Mysteria fidei sunt, evidenter vera & possibilia. Ergo etiam Mysterium Incarnationis & alia capacitatem intellectûs superantia, erunt vera evidenter.

Responsio Communis est. Negando sequelam; eò quòd supra dictum sit, aliud esse verum, & aliud esse credibile, consequenter aliud etiam erit evidenter credibile, & aliud evidenter verum. Addit Lugo contingere posse, taliter aliquando proponi falsum ut quispiam convincatur evidenter, rem ita se habere.

Neque dicas Si possit subesse falsum illi evidentiæ. Ergo nunquam poterit imperari actus certissimus: quia poterit cogitari, quòd sub tali motivo, latere possit falsum. 40
Non inquam valet. quia in aliquo judicio evidenti motivorum credibilitatis, dupliciter potest cogitari, quòd illi evidentiæ possit subesse falsum. *Primò* ita, ut cogitet absolutè loquendo, posse illi subesse falsum; tamen ut hîc & nunc judicet, non posse subesse falsum. *Secundò* ita, ut judicet hîc & nunc, posse hîc & nunc subesse falsum; hoc secundi generis judicio posito, non potest imperari actus certissimus: quia hîc & nunc habetur probabilitas oppositi: si autem priori modo cogitetur, poterit imperari hîc & nunc actus certissimus; quia potest habere hîc & nunc judicium certum. *Sed insuper*

Respondetur Objectioni. Evidentiam ex duplici principio fundari posse. 41
Primò. ex principio negativo, quòd scilicet res non implicet contradictionem, quæ evidentia est impropria, secundaria, & potiùs negatio luminis in oppositum. Vocari inquam potest Evidentia Secundaria: quia illa v. g. propositio. Omne totum est majus sua parte, non tantum se notificat, sed etiam aufert lumen omne quo clarescat intellectui partem posse esse æqualem toti. Quæ ablatio luminis, potest vocari Evidentia Secundaria, utpotè effluens ex prima. Cum ergo etiam hoc principium, non implicat contradictionem, auferat opposito evidentiam, qua clarescere possit & apparere intellectui tanquam impossibile, fit, ut illud principium adferat evidentiam secundari-
am, quæ simul est evidentia impropria: 42
quia non est illustratio positiva connectionis prædicatorum intrinsecorum, quod ad evidentiam propriam requiritur, sed mera negatio luminis. Vocari etiam potest hæc evidentia extrinseca: quia non adfert lumen in se & Evidentiam. *Secunda* Evidentia, est Primaria & Intrinseca; quæ est inclusa in principiis lumine naturæ notis, vel in propositionibus ostendentibus connexionē prædicati cum subjecto in illamet ipsa. Vocatur autem hæc evidentia propria, quia tale simpliciter & sine addito, semper dicitur tale propriè. Cum ergo descripta evidentia sit evidentia simpliciter, & sine addito, fit, ut vocari possit evidētia propriè: præcipuè cum sit inclusa in ipsamet re, adeòq; illi ap-

43 propriata tanquam aliundè non orta; vocatur item Primaria, quia est ex ipso esse, non verò ex negationibus, consequentibus esse; esse autem semper est primarium in eo cujus est. Vocatur item Intrinseca, quia ostendit intrinsecam connexionem modo aliàs supra explicato. Hinc in forma solvendum est argumentum. Quod scilicet fideles cognoscant Mysterium v.g. Trinitatis esse verum evidentiâ extrinseca; hoc est orta ratione alicujus conjuncti cum Mysterio fidei; & evidentia secundaria hoc est adimente possibilitatē & veritatem opposito. licet non sit vera evidentiâ intrinsecâ: etenim motiva credibilitatis, non sunt Mysteriis fidei intrinseca, & tamen illa sola habent evidentiam.

44 Instabis. Bona est hæc consequentia. Hoc objectum est evidenter impossibile. Ergo est evidenter incredibile. Ergo etiam hæc alia erit bona. Hoc objectum est evidenter credibile. Ergo est evidenter possibile. Consequentia probatur. Quia ab opposito consequentis benè arguitur ad oppositum Antecedentis. Unde etiam ab hac propositione Petrus currit. Ergo movetur, benè arguitur, Non movetur, Ergo non currit. In præsenti autem res eodem modo se habet; Nam evidenter credibile opponitur evidenter incredibili, poniturq; in Consequenti; Jam autem in Antecedenti ponitur evidenter impossibile, cui opponitur evidenter possibile, hinc ad illud argumentatio valebit.

45 Respondet Bannez, & cum eo Lugo. Ab opposito Consequentis valere argumentationem ad oppositum Antecedentis, si illud oppositum sit contradictoriè oppositum, non verò si contrariè. Et sic non valet hæc argumentatio, si ex hac propositione Petrus est homo Ergo est animal: inferas, Petrus non est animal. Ergo est brutum, idq; ideò quia Ly Brutum non est contradictoriè sed contrariè oppositum homini. Cum ergo in prædicta argumentatione sit non nisi illatio ad contrarium, consequenter non erit legitima. Certè enim evidenter incredibile non est contradictoriè oppositum evidenter credibili, sed non nisi contrariè. Subdit postea Lugo quomodo illa illatio formari deberet eamq; sic format. Hoc objectum est evidenter impossibile. 46
Ergo est evidenter incredibile. Item. hoc objectum non est evidenter incredibile. Ergo non est evidenter impossibile. Deinde concessa hac prima illatione. Hoc objectum est evidenter impossibile. Ergo est evidender incredibile: illa illatio secunda. Hoc objectum est evidenter credibile Ergò est evidenter possibile. distingui debet. Hoc objectum est evidenter credibile evidentiâ extrinsecâ Concedo: evidentiâ intrinsecâ Nego: consequenter est etiam evidenter possibile evidentia extrinsecâ non intrinsecâ. Explicatio distinctionis ex dictis supra colligitur.

Objicitur Quartò. Implicat in terminis, esse aliquid evidenter credibile; quia implicat esse fidem & tamen evidentem. 47
Sed credibile denominatur à fide, sicut visibile denominatur à visu, sensibile à sensu ita credibile à creditione seu fide. Ergo si fidem implicat esse evidentem, implicat etiam credibile aliquid esse evidens.

Respondetur. Implicare fidem esse evidetnem evidentia desumibili ex ipsomet motivo & proportionata certitudini fidei ut, dictum supra; potest tamē fides esse evidens evidentiâ aliundè petitâ. Quod attinet ad paritatem duplici via ei satisfit. Imprimis. Visibile & alia similia denominativa, vel possunt considerari radicaliter & fundamentaliter, vel proximè & formaliter, formaliter considerata denominantur à visu, radicaliter accepta non denominantur à visu, sed à sua entitate, seu proprie- 48
tate intrinseca, quæ est virtus quædam materialis motiva sensùs, sic etiam credibile formaliter denominatur à creditione seu fide, sed non credibile radicaliter, quia credibile radicaliter est ipsum meritum movendi ad assensum certissimum, idq; ob veritatem primam.

Alia via satisfit. Distinguenda est visibilitas & visio, prior enim præcedit posteriorem, prior tenet se ex parte objecti, posterior à parte potentiæ. Negatur ergo rigorosè loquendo visibile denominari à visu, sed à visibilitate. ita etiam aliud est creditio & credibilitas, creditio enim est idem quod fides actualis, credibilitas autem est quid antecedens fidem, & distinctum realiter

49 liter ab eadem, & insuper etiam ab ipso motivo, & ab hac credibilitate, rigorosè loquendo denominatur credibile.

OBJICITUR Quintò. Motiva credibilitatis vel singula possunt fundare illud imperium, vel non nisi simul sumpta. Si non nisi simul sumpta. Ergo in rudibus non dabitur assensus fidei quia nesciunt omnia motiva, si singula sufficiunt. Ergo etiam Hæretici habebunt motiva sufficientia pro suis sectis.

RESPONDETUR. Regulam universalem dari non posse, aliquem convincit non nisi unum, credibilitatis motivum, alios plura. Quod ad Hæreticos attinet, si sint materiales, possunt moveri pro sua secta aliquo motivo credibilitatis, ex subjecto applica-
50 to illi sectæ, non ex objecto. Si autem sint formaliter Hæretici, ne uno quidem prudenter & convictivè moveri possunt: non enim potest id illis esse evidens moraliter, cujus oppositum & aliter se habens, putant in re esse.

ADDO. Differentiam erroris Manichæi à doctrina exigente evidentiam motivorum credibilitatis. Convenit utraq; pars in hoc, quod exigat evidentiam; sed discrepat in substantia evidentiæ: quia communis sententia exigit Evidentiam Extrinsecam objecto fidei: Manichæi Intrinsecam. Differunt item in modo exigendi: quia Manichæi dicebant non posse esse quidquam objectum fidei Divinæ, nisi quod in se sit evidens; Communis hoc sententia non dicit.

51

Punctum Difficultatis IV.

Danturne aliqui assensus Fidei infirmi?

RIpalda. cum posuisset hic d. 6. num. 43. objecta nostræ fidei esse evidenter credibilia, semperq; iis præinformari assensus fidei perfectos & firmos, tandem n. 58. ponit aliquos esse assensus fidei infirmos, qui non supponunt credibilitatis evidentiam.

DICENDUM est. *Non dari assensus infirmos fidei qui non supponant evidentiam credibilitatis.*

PROBATUR Primò. Implicant assensus fidei infirmi. Ergo & qui non supponant evidentiam credibilitatis, cum ex eo deberent esse infirmi quia illam non supponerent. Antecedens probatur & essent as- 52
sensus illi fidei ut supponitur, & non essent infirmi; quia innituntur veritati primæ, & saltem implicitè noscunt se inniti veritati primæ; & si ita innitentes illi veritati assensus essent infirmi, & inniterentur illi veritati ut supponitur, cum sint actus fidei, & non inniterentur, quia si inniterentur veritati primæ illi assensus infirmi, hoc ipso non essent infirmi, quia omni assensui noscenti se moveri hoc motivo, tribuit motivum sicut se; ita & omnes suas rationes formales, adeoq; & suas firmitates objectivas & infallibilitates ut ostendit Inductio; probatq; ratio quia illorũ effectuum communicatio in ipso includitur motivo. Hinc si illud motivum communicat se assensui, movendo illum, communicat omnia sua, consequenter 53
& firmat, cum ipsum firmare motivi, sit movere motivi; Hinc si ille assensus fidei innititur veritati primæ, evadit assensus firmus, & certè sicut non dantur ulli actus scientiæ infirmi, & si infirmi sint, hoc ipso assensus scientiæ non sunt, cur ergo idem non dicetur de fide.

Idem medius terminus sic proponitur; Infirmitas illa fidei vel est ex parte objecti motivi: & hoc non, quia tàm in firmis, quàm in infirmis actibus fidei, idem est motivum. Vel est ex parte penetrationis motivi, & tunc vel experitur se moveri veritate primâ vel non experitur, si non experitur. Ergo non credit: creditio enim formalisatur veritate prima. Si experitur, Ergo habet eandem, licèt fortè non gradualiter firmita- 54
tem, ac in actibus firmis. quia etiam in actibus firmis, substantialis ut ita dicam firmitudo, desumitur ex fonte veritatis primæ, quæ informat etiam illum actum per te infirmum.

RESPONDEBIS. Infirmitatem hanc sumi, ex vi ipsorum motivorum credibilitatis non evidentium, respectu hujus Mysterii.

CONTRA. Tum quia; hoc ipso ille adhuc actus fidei non debet dici infirmus sed firmus: quia ille actus non potest esse infirmus, qui hæc facit quod firmus, imò est firmior actu firmo: quia habens debiliores vires, facit hoc quod majores faciunt. Et sicut debilis non est exercitus quinque millium, qui facit hoc, quod exercitus decem

55 millium, ita & in præsenti: Tum quia posito illo defectu evidentiæ motivorum credibilitatis, non potest inferri debilitas actus fidei, sed debilitas assensus ad motiva credibilitatis, quia fides non respicit motiva credibilitatis tanquam rationem sui motivam. Tum quia posita illa infirmitate assensus ad motiva credibilitatis quæ appellatur infirmitas extrinseca fidei, quomodo stante illâ, poterit imperari actus firmissimus firmitate fidei. De quo supra actum.

PROBATUR Secundò Ex principiis Rip: Assensus fidei firmi supponunt per se evidentiam credibilitatis. Ergo & assensus infirmi eundem supponent Conseqventia Probatur. Ideò assensus fidei firmi supponunt per se evidentiam credibilitatis, quia
56 supponunt affectum credendi adeo constantem, ut nullam admittat formidinem; potiusq; eligat mori, quam objecti veritatem negare; sed etiam in assensu illo, qui supponitur infirmus, est affectus constans credendi, non admittendo formidinem & dubietatem, & cum affectu moriendi pro illo quod credit; si enim admitteret formidinem, quomodo esset firmus firmitate fidei. Et si non haberet illum affectum moriendi. Ergo dantur aliqui actus veræ fidei, pro quo non teneretur homo mori, dabiturq; fidelis qui non debeat appretiare plus veritatem primam quâ movetur, quàm vitam suam, quod tamen concedere videtur difficile.

RESPONDET Ripalda. Non esse ne-
57 cesse ut ratione omnis actûs fidei, fidelis debeat esse paratus mori, quod ipsum probat. Deus est dignus amore efficaci opposito omni offensæ etiam veniali, tamen amatur amore efficaci solum ad vitanda mortalia & non venialia. Ergo similiter quamvis fides digna sit prædicto affectu, poterit amari honestè, alio minus efficaci, sed imperfecto, potestq; fideli non occurrere tota obligatio & dignitas fidei, saltem ex defectu inculpabilis considerationis vel ex defectu scientiæ motivorum.

CONTRA. Licet ex accidenti posset aliquis non esse resolutus ad moriendum ob suum actum fidei, ex objecto tamen, & ex meritis motivi, debet ad hoc esse resolutus, quia non est major ratio de uno actu, quàm de alio, cum uterq; eodem motivo movea- 58
tur. Jam autem si darentur actus fidei infirmi ex merito objecti, non deberet esse homo resolutus ad moriendum. Paritas adlata de amore non tenet: quia ut dictum aliàs, substantialis Charitas salvari potest, etiamsi non fiat detestatio venialium, substantialis autem ratio fidei salvari non posset, nisi sit actus certissimus, quia non supremæ veritati innitens. Sed de hoc ut dixi aliàs actum.

PROBATUR Tertiò. Dantur actus fidei infirmi. Ergo non dantur actus fidei infirmi. Est Consequentia quam vocant mirabilem, ut dixi repetito aliàs, cujus reducendæ ad formam syllogisticam rationem, unam & alteram hîc trado. Cavendum hîc est ne probetur Consequens potius quàm 59
Consequentia, probabitur Consequens non nisi: si probetur v. g. Non dari actus fidei infirmos. Probabitur autem Consequens & Consequentia si non tantum probetur non dari actus fidei infirmos, sed ideo non dari, quia dantur. qui modus arguendi quoad modum est novus. Sed in antiquis principiis Dialecticis stabilitus. Hic autem modus probandæ Consequentiæ varius erit ex variis sensibus illius factæ illationis.

PRIMUS MODUS est. Unam contradictoriam ponendo pro Majori, aliam pro Minori & in Consequentia colligendo utramq;. Sic v. g. Non dantur actus fidei infirmi: dantur actus fidei infirmi. Ergo dantur actus fidei infirmi non dantur actus fidei infirmi: estq; hæc eadem Methodus, 60
quâ si negetur Consequentia Argumento in forma, arguimus reducendo ad impossibile & inferendo oppositam contradictoriam. Et hic modus oritur ex primo sensu illius Illationis. qui est, si negas unam contradictoriam, quæ est; Non dantur actus fidei infirmi, negare debes, hanc; dantur actus fidei infirmi. Sed quibus non placet positio enthymematum in quibus probanda consequentia non Antecedens, non placebit hic modus.

SECUNDUS MODUS est. Assumendo medium terminum & applicando utriq; contradictoriæ, & demum inferendo utramq; contradictoriam, quæ si non inferatur probabitur Consequens non Consequentia. Sic

v. g.

61 v. g. Non dantur actus fidei infirmi qui nō
sunt certissimi, dantur actus fidei infirmi qui
non sunt certissimi. Ergo dantur actus fidei
infirmi non dantur actus fidei infirmi. quod
sic benè probetur Consequentia & non so-
lum Consequens ratio petitur ex sensu ejus-
dem Illationis. Datis actibus fidei infirmis,
sequitur non dari assensus fidei infirmos.
Quia autem omnes similes sequelæ proban-
tur per adlationem rationis; unde & hîc erit
adferenda. Cum utraq; illa propositio ha-
beat se nonnisi per modum unius, utraq; erit
inferenda, & si non inferatur non probabi-
tur negata: quia totum illud complexum
quod in re est sequela inferendum fuit.

TERTIUS MODUS est. Probando per
hypotheticum Syllogismum qui non cense-
62 tur Categoricus, ne autem incidatur in vitiū
probati non nisi Consequentis & non Con-
sequentiæ Conclusio debet utramq; contra-
dictionem colligere. v. g. Ergo si dantur
actus fidei infirmi, non dantur actus fidei
infirmi: & si non colligatur, utraq; contra-
dictio probabitur solum non dari actus fi-
dei infirmos, quod est probare solum con-
sequens & nō consequentiam, ex eò ortam,
quòd ponat non dari actus fidei infirmos,
quia dantur. *His de artificio probandæ conse-
quentiæ dictis.* Illa propositio. Non dantur
actus fidei infirmi, & alias similes sic pro-
bare poterimus. Si dantur actus fidei infir-
mi voluntas credendi præcedens actum fi-
dei, vel imperat assensum certissimum, vel
non imperat; Si non imperat actum certissi-
63 mum. Ergo nō tantum ex parte motivorum
credibilitatis est in illis infirmitas & incerti-
tudo, sed etiam ex parte motivi credendi,
cujus oppositum aliàs probatum. Si autem
imperat tunc voluntas assensū certissimum,
vel præinformatur voluntas quod hoc sit
certissimum, vel non præinformatur. Si
non præinformatur. Ergo est aliquid voli-
tum non cognitum. Si præinformatur quòd
hoc sit certissimum. Ergo supponuntur
credibilitatis motiva evidentia; quia non
apparet ratio, quomodo tunc posset impe-
rari actus certissimus.

Per hoc tamen non Nego quod dentur
actus fidei infirmi hoc sensu. hoc est cum
multis in oppositum difficultatibus, quæ ta-
men ipso exercitio actûs fidei contemnun-
tur; dantur item infirmi gradualiter, hoc est, 64
non æquè omnes intensi, etiamsi omnes sint
substantialiter firmi, quia certissimo moti-
vo innitentes & imperati tanquā certissimi.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT Primò Ripal: Evidentia cre-
dibilitatis nostræ fidei oritur ex considera-
tione perfecta motivorum; At plures fide-
les eliciunt actus supernaturales absq; con-
sideratione perfecta eorum motivorum:
quia sæpè fideles eliciunt actum fidei instru-
cti à parente indoctò, qui non facit suffici-
enter intellectum convinci ejus qui vellet
dubitare; & si tales non credunt fide Divi-
na, major pars populi Christiani, dicenda
erit non credere fide Divina.

RESPONDETUR. Hanc evidentiam 65
oriri ex perfecta consideratione non gra-
duali, sed substantiali ut ita dicam, hoc est
potente certissimum reddere subjectum.
Quæ ipsa perfecta consideratio substantia-
lis, licet non sit perfecta ad subjectum ali-
ud, quod tali consideratione non movere-
tur, sed est perfecta & sufficiens ad hoc in
particulari subjectum.

INSTAT Primò Ripal. Qui rudes re-
rum, dum suscipiunt fidem, possunt de cursu
temporis ad eam sagacitatem pervenire, cui
motivum credibilitatis non sufficiat, quin
deinde aliud illis propositum sit; tamē pos-
sunt semel acceptam fidem profiteri repe-
tendo ejus assensus. Occurrentibus item
dubietatibus circa fidem, licèt fideles non
succumbant, indeliberatè tamen eis occur- 66
runt. Si autem haberent evidentiam cre-
dibilitatis, non posset cum illa componi ulla
dubietas: quia evidentia, physicè repu-
gnat cum omni dubietate. Rursus si alia
fides proponatur à Patre, alia à Matre, alia
à Patruo, qui eligit religionem Catholicam
credendus est veros assensus fidei elicere,
quamvis jure possit dubitare de credibilita-
te Religionis Catholicæ, cùm videat ple-
rosq; suæ familiæ oppositum credere, & si-
bi non occurrunt argumenta, quibus ad cre-
dibilitatem Religionis Catholicæ convin-
catur.

RESPONDETUR. Quibus apparet non
sufficiens motivum credibilitatis, quod ha-
beant pro sufficienti: Nego quòd possint
con-

67 continuare actum fidei, quia elicerent a-
ctum fidei certissimum, sine sufficienti præ-
informatione. Quod autem indeliberatè
occurrat dubietas, id non arguit de se inevi-
dentiam. Nego enim quòd se non possint
compati, indeliberata dubietas cum evi-
dentia, saltem in aliquibus casibus, vel si se
non compatiuntur, id non procedit de evi-
dentiis moralibus; Nam hæ cùm non ex-
cludant Posse oppositi, dant locum, saltem
indeliberatæ dubietati. Qui Patrem aliûs,
Matrem aliûs fidei habet, casu quo sequa-
tur fidem Catholicam, præsupponitur in il-
lo necessariò ex dictis sufficientia eviden-
tiæ in motivis credibilitatis inclusæ; quibus
addit pondus illuminatio Spiritûs S.

INSTAT Secundò. Initio Ecclesiæ mul-
68 ti sunt conversi sola prædicatione veritatis,
absq; ullis miraculis; plures item rustici
post auditum Evangelium resistunt nostræ
fidei, existimantes suam sectā esse pruden-
ter credibilem, tamen possunt si velint ad
nostram fidem converti; quamvis in eorum
potestate non sit, deponere errorem credi-
bilitatis suæ sectæ.

RESPONDETUR. Solus modus prædi-
candi in his & illis circumstantiis, potest esse
sufficiens motivum credibilitatis, saltemq;
præcedentia miracula, poterunt esse hoc
motivum, præsertim cùm supponitur ades-
se vehemens Sancti Spiritûs illuminatio, di-
ctans quòd hæc prædicatio sit Divina. Si
autem aliqui non habent motiva credibilita-
tis evidentia, nec possunt, nec debent con-
69 verti; quomodò enim possent sibi impera-
re actum fidei certissimum? & quousq;
supponunt suam sectam esse prudenter cre-
dibilem, non possunt sibi imperare actum
fidei Catholicæ certissimum.

INSTAT Tertiò. Innumeri sunt quibus
error ita proponitur, sicut nobis fides; ta-
men propositio illorum errorum, non fa-
cit evidentiam credibilitatis. Ergo nec fa-
ciet nostra. Detur item eos homines habe-
re evidentiam credibilitatis, suæ sectæ, in-
credibilitatis nostræ; accedat Minister Ca-
tholicus, proponat motiva, poterunt illi
credere fide naturali & non habendo evi-
dentiam, cùm Ministri utriusq; partis, pa-
ris sint apud illos Auctoritatis. Idemq; con-
tingeret si ad Indos accedat Prædicator
Catholicus & Hæreticus, paresq; quoad 70
reliqua, & iisdem motivis credibilitatis u-
tentes.

RESPONDETUR. Potest esse ex parte
subjecti evidentia motivorum credibilita-
tis etiam quoad errores, non tamen ex par-
te objecti, nostra autem motiva etiam ex
parte objecti, sunt talia: quia in re ipsa,
conjuncta huic Mysterio. Casu autem quo
propositis erroribus à diversis Ministris pa-
ria motiva proponantur, poterunt appre-
hendi paria, quoadusq; statur in deliberati-
one. Sed eâ conclusâ, convelli debent evi-
dentiâ oppositi; pertinebitq; ad Spiritum
Sanctum, illuminando, reliqua perficere.

OBJICIT Secundò Idem. Potest es-
se actus naturalis honestus assentiendi re-
bus fidei cum sola cognitione probabili. 71
Ergo & actus supernaturalis. Antecedens
probatur. Quia assensus voluntatis confor-
mis prudentiæ est honestus; ut autem sit
conformis prudentiæ, nō exigit evidentiam.

RESPONDETUR. Etiam fides natura-
lis per nos est certissima, modo supra ex-
plicato, ideò non potest imperari à judi-
cio probabili. & licèt actus aliquis ut sit
conformis prudentiæ non exigat evidenti-
am; falsum tamen est, quòd eam nullo mo-
do exigat. Ostensum enim est supra, fore
imprudens, imperare actum certissimum,
quousq; non apparet evidentia, illum esse
imperandum.

INSTAT Primò. Plerumq; evidentia
impossibilis est.

RESPONDETUR. Circa objecta fidei 72
non esse impossibilem; cùmq; sit requisita
ad actum fidei, pertinet ad illuminantem
Spiritum Sanctum providere de illa. In ali-
is tamen materiis, potest esse evidentia im-
possibilis.

INSTAT Secundò. Affectus qui move-
tur ex honestate credendi Deo, non potest
non esse virtuosus: at cum sola cognitione
probabilis honestatis potest fieri actus na-
turalis, imperans assensum fidei naturalem.
Ergo

RESPONSUM jam. Honestatem cre-
dendi, post conclusam deliberationem,
non posse cum probabili cognitione com-
poni: nec fore virtuosum actum illum.

INSTAT Tertiò. Etiam in statu puræ
naturæ

73 naturæ teneremur credere Deo loquenti; & tamen tunc esset nonnisi judicium probabile: nam in eo statu non essent miracula.

Respondetur. Superesse alios modos evidentiæ, ipsaq; vita Prophetarum dicentium, & Auctoritas, posset esse in certis circumstantiis evidentia moralis, & æquivalere propositioni Parentum respectu puerorum.

Objicit Tertiò Idem. Auctoritas Sacra sæpè meminit fidei infirmæ; dicit enim Chrys: cum S. Thom: in Catena Mar. 9. *Dicamus igitur quoniam multiplex est fides Introductoria scilicet & Perfecta.* Catechismus Pii V. ante expositionem Symboli admittit, quòd fides latè pateat, & magnitudine ac dignitate differat. Gregor. Lib. 72. Moral. cap. 14.

74 aliàs 21. *Ipsa* inquit *fides plerumq; in exordiis suis & nutat & solida est, & jam certissima habetur; & tamen de ejus fiducia adhuc sub dubitatione trepidatur.* Beda. *Uno eodemq; tempore is qui necdum perfectè crediderat simul & credebat & incredulus erat.* Vide reliquos apud eundem Ripal. d. 11. num. 18.

Respondetur. Nomine fidei imperfectæ, appellari à PP., non intensam gradualiter, vel fidem quæ simul multas habet in contra objectiones, licèt refellantur & refutentur ipso actu certo. Eodem modo explicandus Gregor. quanquam ille intelligi potest de fide imperfecta, hoc est, nondum attingente omnes articulos. subdit enim ibidem. *Pars nunc ejus prius accipitur, ut in nobis postmodùm perfectè compleatur.* Hocq; secundo

75 modo explicari debet Beda. August. qui citatur ex epist: 102. non plus vult, quàm quòd non ii solùm credant, qui aliundè scientiis instructi demonstrant sibi aliquos articulos pollendoq; ingenio, ipsa motiva credibilitatis pensiculatiùs penetrant. Inde tamen non sequitur, dari debere actus fidei infirmos. Catechismus Romanus explicat se ipsum, dum dicit; diversis fidei gradibus eandem definitionis rationem convenire; quæ certè illis non conveniret, si unus assensus esset firmus & certus, alter infirmus.

Objicit Quartò Idem. Honestates objectivæ virtutum moralium proponuntur interdum à cognitionibus obscuris, non elicitis à fide. Ergò simili notitiâ, poterit moveri affectus fidei supernaturalis.

Respondetur. Transito Antecedenti. Disparitatem esse. Quia actus aliarum virtutum non debent esse certissimi; hinc ad illos potest moveri voluntas, etiam non prælucente evidentiâ & certitudine. Secùs est de fide supernaturali; quam ex eo, quia certissima est, diximus supra, imperari debere nonnisi ex prævio judicio certissimo. 76

Instat Primò. Sufficit ut firmitas fidei ex parte subjecti sit habitualis; nec tenetur actualiter id expressè velle, quòd velit potiùs mori, quàm fidem deserere: nam etiam ex virtute veracitatis, tenetur homo esse resolutus potiùs mori, quàm mendacium committere, & tamen non tenetur ad hoc nisi urgeat necessitas: Ergò idem dicendum de fide.

Respondetur. Sufficere hanc habitualem resolutionem, ita tamen ut illa secundùm merita objecti haberi possit; non potest autem haberi secundùm merita objecti, si prudenter putetur oppositum esse verum; & licèt ad hoc non teneatur, antequam occurrat obligatio; debet tamen esse objectum merens obligationem, quæ obligatio per solùm probabile judicium, non potest induci. 77

Instat Secundò. Possumus ex veracitate recusare potiùs testimonium probabiliter falsum, quàm mortem. Honestum enim est eligere mori, quàm probabiliter mentiri. Ergo etiam honestum erit, cum sola probabilitate amplecti potiùs mortem, quàm dissensum fidei.

Respondetur. Hoc argumentum Inprimis est contra Ripalda. Quomodo enim erunt illi assensus infirmi, si vi illorum est homo obligatus potiùs mori, cùm ex hoc deducat Rip. d. 6. num. 49. firmitatem fidei, quòd homo sit paratus mori. Disparitas etiam est. Quia in casu Antecedentis, salvatur tota honestas expendendi vitam; In casu autem Consequentis non salvatur. Idq; ex eo: quia non est honestum mori pro hoc, quod hoc sit certissimum, (ut certissimum debet esse, si est innitens veritati primæ) cùm tamen hoc nonnisi probabile putetur. Rursus in casu Antecedentis erit actus ille honestus, quia electione illa mortis, ostendetur ad veritatem affectûs, qui est nolle probabiliter mentiri. Jam autem non osten- 78

 detur

79 detur ad veritatem affectûs, si velis mori pro hoc, tanquam pro certissimo (quia innitente veritati primæ) cùm tamen hoc non sit certissimum per te; sed nonnisi probabile. Casu autem quo nulla occurrat ratio pro dissensu v. g. Mysterio Trinitatis, occurrant autem nonnisi probabilia motiva pro assensu, ex dictis supra, non poterit imperari actus credendi, qui est certissimus.

INSTAT Tertiò. Cum cognitione probabili aut obscura bonitatis Divinæ, potest elici amor Dei super omnia. Ergò etiam cum probabili cognitione possumus imperare assensum super omnia.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia in Ly Amare super omnia non includitur quidquam, quod sit exclusivum probabilitatis nonnisi; cum Probabilitas, sit de

80 linea Intellectûs. & Amare de linea Voluntatis. Jam autem assentiri super omnia, est exclusivũ prædicati probabilitatis; est enim inclusa certitudo in illo assensu, quæ excludit meram probabilitatem. Quæ exclusio ex dictis fieri non potest, nisi præluceat imperio illius actûs, evidentia. Quanquàm ipsum Antecedens restringi etiam deberet.

OBJICIT Quintò Idem. Theologicum non est; usum fidei quæ præ cæteris virtutibus necessaria & communis fidelibus est, absq; fundamento difficiliorem reddere quàm aliarum virtutum; difficilior autem redditur, si requiratur evidentia motivorum credibilitatis.

RESPONDETUR. Adesse fundamen-

81 tum, tum ex illis quæ hîc, tum ex illis quæ de judicio probabili & certo supra dicta.

Continuatur Solutio

Haunoldus sub his terminis tractat difficultatem; Quòd actus fidei, connecti possit cum hoc actu: fortassis Motiva credibilitatis, non sunt essentialiter connexa cum locutione Dei, eò quòd ex suo modo tendendi sit conjungibilis actus fidei cum tali formidine: ita tamen ut admittat exclusionem omnis formidinis, quæ proveniat formaliter ab imperio voluntatis, quo illud judicium excluditur. Ut videre est apud illum lib. 3. num. 254. circa quam illius positionem.

VIDETUR inprimìs immeritò supponere, quòd habeant motiva credibilitatis es- 82
sentialem & necessariam connexionem, cum locutione Divina, & Ratio est. Tum quia quæ habent essentialem cum aliquo connexionem, ea separari à se non possunt; Jam autem potest esse locutio Divina, & Deus nolle firmare eam per motiva credibilitatis, possuntq; & ipsa motiva credibilitatis poni à Deo, sed non titulo credibilitatis motivorum, sed aliis de causis Deo placituris. Tum quia si ipsa motiva credibilitatis, habent nonnisi evidentiam moralem, quâ manifestant hanc propositionem *Deus dixit* quomodo habent essentialem connexionem cum Locutione Divina. Tum quia essentialis connexio, est connexio Metaphysica, connexio autem Metaphysica aut stat in identificatione, aut in Relatione Tran- 83
scendentali. Ostendet hoc inductio. Jam autem motiva credibilitatis, nec sunt identificata locutioni Divinæ, nec apparet unde ad illam dicere debeant Relationem transcendentalem.

VIDETUR rursus immeritò supponere; Posse conjungi cum actu fidei, hunc actum. *Fortassis ita judicando fallor.* Ratio. Nam si subsequi debet imperium voluntatis exclusivum omnis formidinis, deberet illi prælucere motivum illius imperii, quod certè non exhibetur per illud Judicium. *Fortassis ita judicando fallor.*

VIDETUR deniq;. Non satis explicare mentem suam Auctor. Quia & admittit tale Judicium stans cum actu fidei, hoc enim intendit, & non admittit, quia dicit ab impe- 84
rio voluntatis judicium illud excludi, & quia post imperium voluntatis, tum primùm sequitur Actus fidei, jam ille non stabit cum tali judicio, sed reperiet exclusum. *Pensanda nihilominus sunt ejus Argumenta.*

OBJICIT Primò à Pari. Dum assentior aliquid Petro testificanti, & credo illum verum dicere, possum simul habere formidinem expressam per hæc verba. *Fortassis tamen sic credendo fallor.* Ergò etiam dum judico hæc motiva esse essentialiter connexa cum locutione Dei, possum habere formidinem significatam per hæc verba. *Fortassis ita judicando fallor.*

RESPONDETUR. Inprimìs disparitatem esse. Quia cum assensus fidei humanæ non debeat

85 debeat esse certissimus, poterit compati aliquam incertitudinem; adeoq; & illud judicium: cum tamen actus fidei debeat esse certissimus. Rursus si assensus fidei humanæ sit ita exprimibilis, verum fortè dicit Petrus, poterit stare cum illa formidine, sed si absolutè putet verum esse, stante illo motivo, & non refutato, non poterit haberi illud judicium. Forte fallor.

INSTAT Primò. Possunt prædicta illa duo judicia secum stare, non enim sunt contradictoria. Et certe hæc sunt judicia contradictoria. *Hæc motiva sunt essentialiter connexa cum locutione divina*; *Hæc motiva non sunt essentialiter connexa cum locutione divina*. sed hoc secundum, non est illud judicium formidolosum. *Fortassis fallor judicando quòd sint essenti-*
86 *aliter connexa*; & sicut possum dicere Petrus verum dicit, quamvis ita judicando fortassis fallar: quamvis stare non possint hæ duæ secum. Petrus verum dicit. Petrus verum non dicit. Ita & in præsenti idem dicendum.

RESPONDETUR. Hæ duæ propositiones. *Hæc motiva sunt essentialiter connexa cum locutione Dei. Fortassis fallor judicando quòd sint essentialiter connexa.* voce quidem & terminis non sunt propositiones contradictoriæ, secundùm tamen suam objectivam rationem sunt contradictoriæ. Ly enim *sunt connexa*, supponit hîc pro assentior, affirmo, certò teneo, cui tamen certò teneo, cui firmiter assentior, secundùm objectivam rationem opponitur contradictoriè. *Fortassis fallor judicando.* Hinc si quis absolutè dicat,
87 Petrus verum dicit; non verò cum diminuente particula, fortè verum dicit, non poterit judicium habere. fortassis fallor judicando quòd verum dicat. Deniq; transeat hoc totum, quia si hoc judicium excluditur per imperium voluntatis, jam non stat cum actu fidei, licet præcedat per modum tentantis.

INSTAT Secundò. Judicium quo quis judicat actum fidei esse essentialiter connexum cum objecto, non minùs est judicium certum, quàm judicium quo judico hæc motiva esse essentialiter connexa cum locutione Divina, & tamen illud judicium, licèt habeat intrinsecam repugnantiam cum judicio contradictorio, *Actus fidei, non est essentialiter connexus cum objecto*, non tamen habet intrinsecam repugnantiam cum judicio formidoloso. *Fortassis fallor in meo judicio*; est 88
enim hic actus opinativus. Ergò & cum hoc actu. Hæc motiva sunt essentialiter locutio Dei, stare poterit prædicta formido.

RESPONDETUR. Quidquid sit de legitimitate hujus exempli. (non enim videtur iste actus opinativus) Disparitas est. Quia cum assensus ille. Actus fidei est essentialiter connexus cum objecto, sit assensus non certissimus sed formidolosus, & opinativus. ut ait Haunoldus, stare poterit cum judicio formidoloso; assensus autem fidei, non est opinativus, adeoq; exclusivus erit illius judicii.

INSTAT Tertiò. Motiva suadentia, Immaculatam conceptionem Beatissimæ, merentur judicari esse talia, quæ non pos- 89
sent à Deo permitti, nisi essent connexa cum objecto. Atqui cum hoc ipso judicio posset stare judicium formidolosum reflexum, quia necdum est de fide. Ergò.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia cum Immaculata conceptio nondùm sit articulus fidei, benè cum illo judicio, adeoq; cum pia opinione, stare poterit formido. In præsenti autem agitur, an formido stare possit, cum actu fidei.

OBJICIT Secundò. Obscuritas motivorum in hoc consistit, quòd non habeant vim extorquendi consensum & necessitandi intellectum. Ergò potest assensus conjungi cum judicio formidoloso reflexo.

RESPONDETUR. Non videtur esse phrasis apta, tribuens motivis credibilitatis obscuri- 90
tatem; nam cùm sint evidentia moraliter, nō potest illis obscuritas tribui, quantùvis non sint ita evidentia, atq; sunt evidentia Principia Metaphysica, quia etiam Principia Physica, nō sunt æquè evidentia, ac sunt evidentia Principia Metaphysica, & tamen hoc non obstante, Principiis Physicis, non potest tribui obscuritas. Sed quidquid sit de hoc. Concedo quòd cum assensu de motivis credibilitatis, possit conjungi judicium formidolosum, sed nego posse conjungi cum actu fidei, de quo lis est; ad quem ipsum actum fidei, non potest procedi sine imperio voluntatis, imperante actum firmissimum; quod ipsum imperium, præsupponit refutatam esse illam formidinem, contentante

91 ſeſe intellectu, evidentiâ illa morali, quæ excludit illam formidinem. Quæ autem ſit differentia inter actum evidentem & obſcurum, ea petatur ex dictis de hac materia.

Objicit Tertiò. Poteſt Deus alicui revelare ſuam prædeſtinationem, hæc revelatio non poteſt conſiſtere in locutione paſſiva, quæ ſit eſſentialiter locutio Dei, ſed debet conſiſtere in ſignis, quæ quidem hîc & nunc debent credi eſſe locutio Dei, abſolutè tamen poſſent exiſtere, quin eſſent locutio Dei. Ergò poteſt dari actus fidei, quo homo ſuam prædeſtinationem crederet, cujus motivum formale eſſet locutio paſſiva, non eſſentialiter talis. Minor probatur. Si revelatio illa eſſet eſſentialiter Divina, non poſſet homo illi diſcredendo aut nolendo
92 credere, peccare mortaliter, ſed debet poſſe non credendo peccare mortaliter; quia agnoſcit obligationem credendi. Ergò. Major probatur. Si enim poſſet peccare, nolendo credere, tale peccatum per ſuum eſſentiale prædicatum penderet ab illa Revelatione. Ergò eſſet peccatum mortale eſſentialiter impunibile pœnâ æternâ, aliàs falſificaretur Revelatio Divina.

Respondetur. In noſtris principiis hoc non habet difficultatem; quia in noſtris principiis Revelatio paſſiva, non eſt motivum formale fidei. Sed quidquid ſit de hoc. Quamvis locutio paſſiva non ſit eſſentialiter talis, quia tamen eſt inductiva evidentia morali quòd ſit locutio Divina paſſiva, vi illius evidentiæ fundabit imperium vo-
93 luntatis, quod excludet omnem formidinem, adeoq; jam non ſtabit illa, cum actu fidei. Cui ipſi revelationi, poſſet homo diſcredere, ſed illa diſcreditio auferret jam ab illo actum fidei, adeoq; cum actu fidei non ſtaret, illeq; homo poſſet quidem diſcredere illi revelationi, ſed ſtante actu fidei, non eſt diſcrediturus, licèt poſſet diſcredere; ſicut poſſet aliquis reſiſtere gratiæ efficaci, non eſt tamen reſtiturus: ſi non eſt diſcrediturus, non erit eſſentialiter impunibile illud peccatum. Poſſetq; illa revelatio falſificari, cum non auferat libertatem, licet non ſit falſificanda. Quanquàm rigorosè loquendo, non debet dici quòd poſſet falſificari, cùm enim non revelaverit illum non poſſe damnari, ſed tantùm
non eſſe damnandum, illo poſſe peccare, 94
non evadit potens falſificari illa revelatio, cùm non dixerit revelatio, non poſſe ſibi diſcredi liberè, licèt revelet non eſſe ſibi diſcredendum. Eſt præ oculis habenda inſtantia, quomodo gratia efficax, prædeſtinatio, ſcientia viſionis, & conditionata, de actibus noſtris liberis, falſificari poſſit.

Instat. Tridentinum Seſs: 6. cap. 13. inſtituit, debere nos habere firmiſſimam ſpem in auxilio Dei; & tamen addit. *Formidare debent.*

Respondetur. Firmitas ſpei ex modo tendendi potentiæ volitivæ circa tale objectum, non excludit formidinem, unde nec tribuitur illi certitudo ut actibus intellectûs niſi figurata, nec habentur moti-
va credibilitatis, inductiva evidentiâ mo- 95
rali, quòd aliquis ſit prædeſtinatus, licèt ſi hoc ſibi eſſet revelatum, non deberet formidare, cùm formidinem illam exigat Tridentinum, ob defectum revelationis, quòd aliquis ſit prædeſtinatus, quòd alicui ſint dimiſſa peccata &c. Et quia modus tendendi intellectûs involvit certitudinem, adſuntq; motiva credibilitatis & revelatio: hoc ipſo debebit excludi formido.

Punctum Difficultatis V.

Qualia ſint defacto hæc motiva?

Quæres. An fideles defacto habeant moralem evidentiam de rebus noſtræ fidei: Affirmat Gran. hîc tr. 2. d. 4. n. 4.
Negat autem Lugo diſp. 11. S. 1. à n. 39. 96

Assero Primò. *Habere.*

Ratio. Quia habetur evidentia motivorum credibilitatis ut probatum ſupra. Ergò habetur evidentia de rebus noſtræ fidei, & de Divina revelatione; ad hoc enim præſtandum ordinantur motiva credibilitatis. Tum quia ſi non haberent fideles defacto moralem evidentiam, non haberent ullum fundamentum imperandi ſibi aſſenſum certiſſimum. Tum quia tota ratio Lugonis in oppoſitum ſtat in hoc, quòd non habeatur evidentia de rebus fidei tanta, quanta v. g. de exiſtentia Indiarum; ex hoc autem non poteſt inferri, quod intulit num. 41. nempe defacto non haberi moralem evidentiam de rebus noſtræ fidei: quia hoc

eſt

97 est argumentari, quasi à negatione intensionis ad negationem qualitatis, quæ argumentatio non tenet.

Assero Secundò. *Ex parte subjecti non haberi tantam in aliquibus evidentiam, quanta est v.g. de existentia Indiarum.*

Ratio. Est ipsa experientia. Et quia termini ipsi suadentes evidentiam existentiæ Indiarum, faciliùs movent & trahunt, quàm termini, quòd hoc Deus dixerit.

Assero Tertiò. *Ex parte objecti majorem evidentiam haberi de revelatione facta, quàm v.g. de existentia Indiarum.*

Ratio. Quia id genus testimonii quo nititur existentia Indiarum, non est comparandum miraculis, Martyriis & aliis.

Dices Primò cum Lug. Experientiâ
98 constat faciliùs posse aliquem, imprudenter si velit dubitare de rebus fidei, quàm de existentia regionis Indicæ, cùm plures sint, qui de factò à fide simul deficiunt; nemo autem negat existentiam Indiarum.

Respondetur. Excessum evidentiæ ex hoc præcisè capite taxari non debere, quòd minùs negari possit etiam imprudenter: quia alias sequeretur evidentiam de existentia Indiarum, majorem esse evidentiâ principii etiam lumine naturæ noti: nam rudes negant illa interdum ex non penetratis terminis: negantq; v. g. Totum esse majus sua parte, si comparent caudam gliris, cum residuo ejus corpore. Illa ergo convictio, si quæ major est, tenet se à parte subjecti; quam non negamus; nec ta-
99 men inde sequitur majorem esse evidentiam moralem Indiarum, quas præsumitur neminem negare; licèt fortè dentur rudes qui illas negent, quousq; v. g. apprehendunt debere illos cadere ad cœlum, si nobis oppositi pedibus ambularent. Rursus in præsenti condistinguenda sunt duo. Primò. Evidentia motivorum credibilitatis. Secundò. Applicatio istius evidentiæ ad hoc in particulari Mysterium fidei: Isti præcipuè Hæretici, qui post fidem semel susceptam negant eandem; non negant esse evidentia motiva credibilitatis, nec negant fidem Christianam miraculis v. g. & Martyrio crevisse; sed tantum negant illa huic in particulari applicari posse: quæ illorum negatio augetur obscuritate revelationis, augetur passione, & depravato animo, qualis 100
passio non movet ad negandas Indias; præcipuè autem cùm sub sensum cadere possit, An sint Indiæ, volenti illuc pergere; non cadunt autem sub sensum præjacta Martyria vel miracula; hinc ex parte subjecti, citiùs negari possunt motiva credibilitatis, quàm Indiæ, non ex parte objecti.

Dices Secundò Cum eodem. Quantumvis fideles, dum fideles sunt, parati sint ad negandum potiùs Indias quàm fidem; hoc tamen provenit ex pia affectione & imperio voluntatis, captivantis intellectum in obsequium fidei, quo imperio cessante, intellectus sibi relictus, faciliùs posset dubitare de rebus fidei, quàm de existentia Indiarum.

Responderi potest ex dictis. Quod 101
hic agatur præcisè de solis motivis credibilitatis & eorum evidentia, ad quod non indigemus piâ affectione; sed hæc sequitur post assensum evidentiæ motivorum, & requiritur non nisi ad judicium de objecto fidei. Sed quidquid sit de hoc. Negamus quòd secundùm exigentiam meritorum objecti, quod est evidentia motivorum credibilitatis, non debeat esse homo paratus potiùs discredere Indiis, quàm non assentiri illis motivis; licèt oppositum contingat ex aliquo accidenti.

Dices Tertiò. Quamvis major evidentia de Indiis habeatur, quàm de rebus fidei, hoc tamen non oritur ex eo, quòd fundamenta nostræ fidei minora sint: sunt enim multò majora, scilicet veracitas & testifica- 102
tio Divina. Sed ex eo, quòd minùs clarè nobis proponantur, quàm fundamenta ad credendum existentiam Indiæ.

Respondetur. Hoc argumentum confundere evidentiam motivorum credibilitatis, assensumq; illis cum assensu fidei: nam assensus motivorum credibilitatis, non innititur veracitati Divinæ & testimonio; probasse autem debuerat, magis convictivas esse rationes quæ suadent existentiam Indiarum, quàm sint rationes, quæ suadent motiva credibilitatis esse evidentia. Asserta autem procedunt de assensu ob evidentiam motivorum credibilitatis, illismet ipsis præbito, quamvis relatè ad revelationem: non verò de assensu præbito ipsi revela-

103 velationi. Interest autem hoc inter assensum de existentia Indiæ, & inter assensum de revelatione, quòd idem omnino motivum, quod est mihi evidens, & sit motivum assentiendi existentiæ Indiarum, & sit motivum assensus exhibendi, ipsi illi evidentiæ. Jam autem in assensu fidei motivum assentiendi non est illud quod est nobis evidens: nempe motiva credibilitatis; sed dictio Dei inevidens. Hinc fit ut comparando duos illos processus assentiendi Indiis scilicet & objecto fidei, semper assensus objecto fidei, tandem desinet in obscuritatem, non verò assensus Indiarum: præsumpta enim evidentia physica & ocularis, quam unusquisq; potest habere de existentia Indiarum; habentq; illam tot alii, communi-
104 cat evidentiam assensui de existentia Indiarum.

DIFFICULTAS II.

De ipsis motivis Credibilitatis.

CONsule de hac materia Tannerum, & ante illum Valent. hîc q. 1. p. 4. breviùs habet Lugo d. 5. S. 4. Amicus d. 3. S. 2. Pont. d. 28. n. 40. sed diffusissimè & enodatè Bosius, de signis Ecclesiæ. Perstringo aliqua.

Punctum Difficultatis I.

Proponuntur hæc motiva.

I. INcredibile est quòd DEUS ita sit suæ
105 gloriæ incurius, & tantus desertor animarum, quin habeat saltem aliquam collectionem hominum rectè de Deo sentientium, & recta de illo docentium, quæ non alia est nisi Christiana; perpende enim varia absurda in institutis, moribus, qualitatibus, Ethnicismi, Mahometanismi, Hæreticismi; de quorum ultimò hoc addi potest. Cum constet per Evangelium fidem Christi non defecturam fuisse; antequàm Hæresiarchæ primi incepissent, quod regnum, quem Episcopatum, suæ professionis, præfuisse ostendere potuerunt? quod notat novam illos fidem, adeoq; non Christi induxisse; nec possunt provocare ad occultè credentes: qui enim illi præfuerunt Hæresiarchis, & non primùm ab illis perversi sunt?
& tamen fides Christi à Christi temporibus, 106
ad consummationem seculi durat; & si nunc potest provocari ad Ecclesiam visibilem v. g. Lutheranorum, ante non poterat ad illam provocari, jam alia est, & mutata Ecclesia, facta ex in invisibili visibilis, aut figmentum est, fuisse illam ante doctrinam v. g. Lutheri, solùmq; id excogitatum ad defendendum errorem, quòd non novam fidem inchoarit. Nullus fuit Hæresiarcha, qui non impugnavit auctoritatem Papæ, quomodo tamdiu duraret, si Deus non esset cum Ecclesia.

II. Tota dignitas naturæ rationalis creatæ stat intellectione alta, & probis volitionibus, tanquam principiis rectè agendi; quæ pars mundi ita habet cogitationes altas de Deo, ac Catholica Ecclesia? expende 107
quid non docet de Trinitate, Incarnatione, Eucharistia, Justificatione; ad quæ intellectus nullus suapte natura pertingere potest: quod ipsum ostendit hanc collectionem specialiter à Deo illuminari; & si tanta alii de Deo cogitant atq; nos, proponant illa. Cùmq; tot Sæculis contra tot articulos institerint oppositi, nullus unquàm convulsus, nullus ea propter limitatus, cujus oppositum in sectis est. Quod attinet ad dogmata practica, tantæ sunt excellentiæ prout ab Evangelio proponuntur, & prout leguntur in affectibus SS., infundatis Evangelio, ut stupeat homo ea omnia expendens. Legatur affectus Chrysost. August. Bernardi, Bonav: & non paucorum ex Recentiori-
bus; quod notat Deum esse cum hac Ecclesia, illiq; præsidere sanctis suis illuminationibus & inspirationibus: quid simile in libris Ethnicorum, Alcorano, Hæreticis Scriptis. 108

III. Sumus tam dissiti locis, moribus, & affectibus, omnes concordamus in articulis. Etsi dicant oppositi se concordare in articulis principalibus; in hoc ipso discrepabunt, quinam sunt principales: & si articuli fidei sunt, omnes principales sunt: quia omnium dignificativa veritas prima. Cùmq; decernit Ecclesia aliquid esse de novo explicitè credendum, tanto consensu obediunt, tantæ doctrinæ viri: & si qui disobediant longè sunt inferiores. Nunquid enim Pelagio non fuit doctior Augustinus? Luthero

109 thero tot alii Doctores? Comparentur libri eorum inter se, subtilitas tractandi: quæ omnia notant Deum curare partes hujus Ecclesiæ. Imò cùm primum Hæresiarchæ magno paratu multos traherent, sensìm defecerunt, ut scitur ex numero Hæresum. Fides autem Catholica semper mansit; & si ab initio sectis adhærebatur fervidè, facile id fuit, quia ordinariè laxitates inducebant.

IV. Quod unquam regnum crevit per hoc quòd deleretur & vinceretur? nisi Deus miraculosè illud propaget & servet; quod ipsum est signum morale, Deum stare ab hac Ecclesia. Id nostræ convenit, in qua ipsorum Martyrum numerantur undecim milliones ex Chronologia Ecclesiastica. Accipimusq; per historias & relationes i-
110 psorum etiam Hæreticorum, nostrates in Indiis pro fide mori, itemq; inter Hæreticos, & quidem tanto numero, & tanta successione, quod Hæretici de suis ne per figmenta quidem audent recensere.

V. Magnificentia interna & externa Ecclesiæ. Quod attinet ad magnificentiam externam. Scimus in Scriptura & in lege Moysis quantâ magnificentiâ res Divinæ tractatæ in templo Salomonis, & quanti pretii fuit casula sacerdotis ad tempora Moysi fabricata; hanc ipsam magnificentiam Deo ipso volente & dictante. Quæ autem magnificentia Ecclesiæ Romanæ, non solùm Romæ, sed & in aliis regionibus; ad quam semper rediit, si fortè fuit bellis interrupta. Quid autem simile apud Hæ-
111 reticos? nec debet esse quidquam simile, cùm non ex nutu Dei sua administrent. Quis unquam honestorum Hæreticorum vovet ad genethliacam orationem, ut suus filius fiat Prædicans aut Minister verbi? in Catholica autem Ecclesia, etiam Regius sangvis Religionibus se mancipat, & quidem repetito & tanto numero, & illibata virtute. Quæ non est magnificentia Ecclesiæ ex tanta regum & principum tamq; sincera tot ac tam variis actibus præstita reverentia? quã quis alius nisi ipse Deus acuit, cum tamen apud oppositos contemptibile genus Prædicantes. Quod attinet ad magnificentiam & splendorem internum; ille virtutibus & eruditione stat. quid doctius & eruditius Ecclesia Romana? adeantur catalogi libro-
rum & auctorum. Idq; genus hominum 112
quod ipsi vel maximè contemptibile putant, nempe scholastici Theologi, ita omnia fundamenta illorum enervant, ut irasci potiùs illis velint, quàm illis se committere. & si hæc studia levis momenti sunt, quî Hæretici ad majora pertingere poterunt, qui hæc levia perdiscere non possunt. De qua ipsa Ecclesia propono argumentum Angli cujusdam Romæ conversi. Vel benè gubernatur Ecclesia Romana vel non benè? si benè, opus Dei est, tot jam centenariis annorum stabilitum, & ultra tempora Rerumpublicarum productum. si autem malè gubernatur: hoc ipsum ostendit Deum stare ab hac Ecclesia, quæ ita malè gubernata, stat contra tot hæreses.

VI. Ad hunc usq; diem ex Ethnicis me- 113
rè redduntur operâ Ecclesiæ fideles, cum quibus est necesse & miraculis & vitæ sanctitate & Martyriis agere, & si id fiat sine miraculis. hoc ipsum inquit Augustinus magnum foret miraculum, si res tam difficiles factu & captu, sine illis persvadeantur. Jam autem Hæretici nullam Provinciam ostendere possunt à se quandocunq; tandem conversam. Ex quo arguimus, non cooperari Dominum illorum verbis, tanquàm verbo Dei, sequentibus signis. Conversos tamen à nobis infascinant postea suis principiis, ut fecerunt in Java: quia magis Ethnicismo similibus, & ad vitam moresq; laxiores ducentibus.

VII. Accipiamus totam collectionem
eorum, qui v. g. in Lutheranismo censentur 114
supra alios virtutibus profecisse: accipiamus eos qui ex Catholica Ecclesia censentur esse sancti; comparentur utriusq; partis virtutes. Castitas, Mortificatio, Jejunia, Amor inimicorũ, Fuga honoris ex hac ipsa vita, subjectio ad Majores. vincet Ecclesia. Et cui usui hæc Deus tanto numero, tanta successione inspiraret cum probatione omni possibili solidæ virtutis, si tota collectio illorũ hominum, est tam constanter devians.

VIII. Perpendantur in singulos ferme controversos articulos facta miracula, quid simile illi habent? quid de ipsis energumenis sanandis? qui si veri non sunt, & tamen probent illos nostri veros esse sanent illos; si veri? ostendant suam in dæmonia potestatem,

115 statem, quæ characteristica est Apostolatûs quibus dæmonia subjiciuntur.

IX. Quam multus illorum populus, qui versatur inter nostros Catholicos, petit à Deo, ut illum illuminet, an sit sua bona fides, & si id non petit, est saltem expeditus, quòd si pro opposito illuminaretur, transiret ad nos: cùm tamen Catholici hoc est possessores bonæ fidei nusquam de hoc cogitemus. de quo quòd non cogitent Hæretici extimè id dicere possunt, non intimè, si sint formales hæretici. Ii autem qui ex nostris ad illos pervertuntur nusquam id faciunt ex illuminatione aliqua speciali interna, sed respectu, passione, carnalitate abducti: judicent illi ipsi hoc in conspectu Dei de se, reflectantq; se ad suam mentem.

116

Punctum Difficultatis II.

An verum miraculum fieri possit in confirmationem falsi?

CIrca hæc motiva credibilitatis restat Scholasticis discutiendum. An verum miraculum præstari possit ad confirmandũ aliquod falsum: de quo tractant ordinariè Auctores & post illos Lugo disp. 2da Sect. 1. à num. 14. Rip. hîc disp. 4. Sect. 5. qui docet. in ordine præsentis providentiæ supernaturalis id nõ posse fieri: quia defactò sunt decreta nonnisi ad confirmationem doctrinæ veræ, utq; reddatur nostra fides credibilis. Sed pro alio rerum ordine, id posse fieri.

DICENDUM est. *Ex accidenti fieri posse ut*
117 *verum miraculum fiat in confirmationem falsi, per se tamen fieri non potest in confirmationem falsi.*

PROBATUR Prima pars conclusionis. Quia id non repugnat & videntur hoc svadere argumenta ponenda in objectionibus. *Secunda pars Conclusionis*

PROBATUR Primò. Quia quamvis ponamus Deum ex accidenti facere posse miraculum in confirmationem falsi, non sequitur posse eum facere per se idem; quia malum potest etiam Deus per accidens facere, non potest per se.

PROBATUR Secundò. Quia si per se Deus concurreret per verum miraculum ad confirmationem falsi, per se esset auctor illius falsi, specialiter illud promovendo, firmando; per se autem non potest esse auctor falsi: quia aliàs mentiretur, assumendo signa testificantia mentem suam, qualia 118
sunt miracula, ad significandum id, quod non habet in mente. Hæc ratio est secundùm mentem Lug. qui dicit miracula esse voces Dei: licet id indigeat examine, potestq; illis tribui ratio, applicantium tantùm dictionem Dei.

PROBATUR Tertiò. Quia DEUS non potest esse causa intendendo ut sequatur aliquid dissonum naturæ intellectuali, quâ tali, ut dictum supra: quod tamen in præsenti contingeret; quia sequeretur assensus falsus, idq; intendente id Deo, quia agente id per se in confirmationem falsi.

NOTO Primò. Quod tunc fieret per se miraculum in confirmationem falsi, quando non posset in alium finem proximè re- 119
ferri; fieret autem per accidens in confirmationem falsi, quando in alium finem proximè referri posset, cui postea subnectitur confirmatio falsi.

NOTO Secundò. Valdè difficile esse ex ipsis exterioribus & eventu taxare veritatem miraculi. Ratio, quia multa possunt à Dæmone patrari miracula, quæ extrinsecis non possunt distingui, qualiaq; patrabuntur tempore Antichristi. Addit Lugo fortassis etiam mortuos secundùm apparentiam suscitabit. facilè enim Dæmon potest hominis mortui cadaver accipere, illudq; movere, vel sibi fabricare; cùm defactò etiam id boni Angeli præstiterint. ut Angelus Tobiæ loquens, ambulans, comedens.

NOTO Tertiò. Quamvis de miraculis 120
non possit haberi evidentia Metaphysica, potest tamen haberi physica, talis scilicet qualis habetur à Petro quòd ambulet Paulus, quem aliàs novit, cui visioni posset subesse falsum, casu, quo phantasma esset. Et sicut ex hac suspicione negari non potest, evidens esse Paulum ambulare, nisi ex circumstantiis dubitari possit an ille ambulet; sic nec de evidentia miraculorum quòd sint vera dubitari potest, nisi aliunde sint circumstantiæ, quæ fundent de illis dubium. Et certè si simpliciter neganda esset evidentia, quorsum illa tanquam motiva credibilitatis evidentia requireret Ecclesia ad decernendum de Canonizatione Sanctorum quorsum illis fidem jussisset confirmari

Chri-

121 Christus ? quorsum ponerentur inter præcipua motiva credibilitatis ?

Objicitur Primò. Deus ut Auctor naturæ potest offerre concursum creaturæ, & dare illi potestatem agendi prævisо abusu, nec propter hoc Deus dicitur esse causa peccati, cùm accidat præter intentionem Dei. Ergò etiam ut Auctor supernaturalis, potest conferre virtutem agendi miracula, prævidens abusum illius virtutis, & secuturam confirmationem v. g. falsi; hoc enim fieret extra intentionem Dei.

Respondetur. Concedo totum: quia eo casu non ex intentione confirmationis falsi operaretur Deus, adeoq; id fieret ex accidenti.

Instabis. Cui Rex daret sigillum, &
122 ille deciperet subditos, illa deceptio non tribueretur regi, etiam id prævidenti, nisi fortè permissivè. Ergò etiam Deus non esset causa illius falsi, nisi permissivè.

Respondetur. Si per se fieret miraculum in confimationem erroris, non esset Deus tantùm causa permissiva; esset tamen causa nonnisi permissiva, si per accidens fieret in confirmationem erroris miraculum. Quod attinet ad Antecedens; pluribus illud examinat Lugo à numero 24. Disparitas posset dari; quod sigillatio privilegii habeat nonnisi unum finem, isq; solus sigillatione obtinetur: miraculi autem patrandi potestas collata à Deo, potest habere plures fines; potestq; Deus unum intendere non alium, adeoq; permittere ut ex ac-
123 cidenti in confirmationem falsi fiat miraculum, non autem per se.

Objicit Secundò Suar. & Hurt. Potest Deus dare alicui gratiam miraculosè conferendæ sanitatis, quo dono posset ille abuti, in confirmationem sui erroris. Rursus si Christus instituisset ut Conversio Eucharistica sensibiliter fieret, tunc non esset ratio, cur in confirmationem falsi, non posset uti Sacerdos illa conversiva potestate. Idem dicendum. Si unus petat fieri miraculum intendendo confirmationem falsi, & alii petant idem miraculum bona intentione; nunquidnè eo casu impediretur Deus à ponendo vero miraculo ?

Respondetur. Omnibus allatis casibus per accidens confirmatio esset falsi
per illud miraculum: quia ob alium finem 124
primò & per se poneretur à Deo: sicut etiam potest dare liberum arbitrium, ex quo per accidens sequitur, actio peccaminosa; non tamen in nostris principiis potest infundere habitum vitiosum, eò quòd ille per se ordinetur ad aliquid difforme naturæ intellectuali. Ita etiam potest fieri, ut detur potestas patrandi miracula, ex qua per accidens sequatur confirmatio falsi, licèt non possit illam dare intendendo confirmationem falsi.

Objicit Tertiò Suar: Suscitatio Lazari fuit verum miraculum à Christo in confirmationem suæ Divinitatis factum, quamvis Judæi non possent dubitare de veritate miraculi, utpote totiès comedentes cum Lazaro, dubitabant tamen, licèt culpabiliter 125
de Divinitate Christi, eò quòd illud miraculum ob preces sororum Lazari, potuissent cogitare à Deo factum.

Respondetur. Hoc argumentum non esse contra nos, sed probare nonnisi secundam Conclusionis partem.

Instabis cum Ripalda. Potest Deus concurrere tanquam causa per se in miracula apparentia, quæ secundùm se sunt opera naturalia, ut contigit in miraculis Christi, & miraculis Pharaonis, quæ tamen possent credibilem reddere doctrinam falsam.

Respondetur. Per se ad illa opera Deus concurrit, hoc est, non per accidens illa actio pendet à Deo, sed non per se, hoc est ex intentione ut sequatur deceptio, &
non habendo finem alium, in quem proxi- 126
mè referatur illa patratio, & quidem concurrendo ad illam secundùm exigentiam pacti, quod intercessit inter maleficos & Dæmonem.

Objicit Quartò Idem. Si Deus non potest conficere miraculum in confirmationem doctrinæ falsæ per se, nec potest per accidens; quia dubitare possemus, an non alia miracula talia fuerint, ut in illis Deus intenderit alium finem, & non confirmationem veræ fidei.

Respondet citatus Oviedo. Quòd nostra fides non possit per hoc enervari, quia actus fidei non potest ferri in revelationem falsò existimatam. *quæ responsio*

Non Satisfacit. Quia non quærimus

127 de certitudine fidei petibili à parte princi-
pii, ſed quærimus quomodo imperari poſ-
ſit actus certiſſimus prælucente motivo,
quod eſt miracula, ſi fortè ſunt facta non ad
confirmandam doctrinam Chriſtianam.
Dicit Ovied: aliunde etiam reddi credibilia
noſtra Myſteria. Ergò jam non ſtat
Ovied. in defenſione miraculorum. Dicit
deinde; quòd error ratione miraculorum,
non eſſet in tota Eccleſia. Sed objectio pro-
cedit de miraculis, quibus tota Eccleſia ni-
titur.

Commodius eſt quod adfert in fine
idem Oviedo, jamq; in ante poſitum eſt.
Nempe ex eo, quòd aliquid de potentia
abſoluta fieri poteſt, non eſt ſufficiens fun-
damentum ingerendi prudens dubium, an
128 ita defactò fuerit: de potentia enim abſo-
luta poſſent omnia accidentia quæ ſenſu
percipimus eſſe ſine ſubjecto, non poſſu-
mus tamen dubitare an modò ita contingat
univerſaliter. Cæterùm in aliquo particu-
lari homine, poſſet ob dictam rationem in-
tepeſcere credibilitas ex miraculis deſum-
pta; ſed viro prudenti dat hoc occaſionem
diligentiùs nonniſi inquirendi miraculi.

Addo. Poſita hac propoſitione *Primâ.*
Per accidens, poteſt Deus vero miraculo
confirmare doctrinam falſam. *Secundâ.* De-
us per ſe confirmat miraculo doctrinam ve-
ram, eſt lis an ad primum, an ad ſecundum
genus ſpectent noſtræ fidei miracula? de-
cernitq; fidelis quòd ſpectent ad ſecundum:
quia quando fiebant, non erat ullus alius fi-
129 nis, qui prudenter adverti poſſet. Ergò
eſſet temeritas, hæc miracula, & hanc do-
ctrinam taxare. Rurſus non rarò ipſi-
met docentes, (quod fecit Chriſtus & Apo-
ſtoli) dicunt ſe patrare hoc miraculum in
confirmationem nonniſi doctrinæ: quæ ex
altera parte, quia nihil abſurditatis imò ſan-
ctitatem continet, concludimus certò evi-
denter moraliter, facta illa miracula, in con-
firmationem ejuſdem doctrinæ.

Punctum Difficultatis III.

De motivis credibilitatis in rudibus.

Aliqua de iſtis motivis Credibilitatis in
rudibus dicta ſunt ſupra quæſt. 1. diffi-
cultate 1. punct. 3. ſed veniunt inſuper aliqua
expendenda Recentiores motivum credi- 130
bilitatis, quo moventur rudes & pueri ap-
pellant Diſcerniculum.

Primus modus explicandi.

Explicat Primò Perez. *Supponitur
Primò* eſſe penitus impoſſibile naturaliter
quòd in rebus obſcuris intellectus non du-
bitet. *Supponit Secundò* eſſe verum miracu-
lum quod credens res obſcuras, credat ſine
dubitatione. *Supponit Tertiò.* Propoſito ar-
ticulo vero ſimul cum falſo, rudem illum
hominem experiri illico in ſe, quòd circa
unum, nempe circa verum poſſit non dubi-
tare; circa falſum è contra experitur, ſe
non poſſe non dubitare. *Supponit Quartò.*
Ruſticum reperire & videre in conſcientia
ſua obligationem credendi ſine dubitatione 131
articulum verum, & ſimul ſe non obligari,
ad articulum falſum, abſq; dubitatione:
quia nullus obligatur ad impoſſibile. Hæc
relata vide aqud Haunoldum. lib. 3. n. 193.

Hæc explicatio
Non Satisfacit Primò. Tum quia de-
buiſſet cum aliqua limitatione dicere Perez
quòd ſit impoſſibile naturaliter, quòd in re-
bus obſcuris intellectus non dubitet; nam
non eſt major neceſſitas circa obſcura dubi-
tandi, quàm ſit neceſſitas, penetratis præ-
miſſis aſſenſuq; exhibito, prodire in aſſen-
ſum & exercitiũ concluſionis; & tamen eſt
posſibile ne prodeatur, caſu quo aliò ſit di-
ſtracta mens, & avocetur. Tum quia. Cum
hîc agatur de Rudibus, poteſt illorum ita
eſſe debilis capacitas, ut ad iſtas obſcurita- 132
tes non attendant: & in iſtis qui cultiores
ſunt, poteſt intervenire tædium & nolitio
talia examinandi, adeoq; circa obſcurum
non dubitant. Tum quia. Si impoſſibile eſt
naturaliter in rebus obſcuris non dubitare
intellectum, cum hoc Diſcerniculo poſito
in rudibus, adhuc rigoroſè maneat actus fi-
dei, dubitabunt circa illum rudes ſaltem an-
tecedenter; quomodo ergò verum erit ſup-
poſitum tertium, quòd Rudes experiantur
illico ſe circa verum articulum poſſe non
dubitare, & ſi miraculo aufertur dubitatio
antecedens, miraculo aufertur obſcuritas
fidei, adeoq; jam non erit actus fidei: cùm
de eſſentia actus fidei ſit obſcuritas, aut de
articulo dubitabunt, cum impoſſibile ſit
natura-

133 naturaliter circa obscurum non dubitare
saltem antecedenter; Si autem facit illud
discerniculum non dubitare, in ipso exerci-
tio Actus fidei, hoc habebunt omnes fide-
les, in sententia negante Actus fidei infir-
mos.

NON SATISFACIT Secundò. Tum
quia si est verum miraculum, quòd credens
res obscuras, credat sine dubitatione, nul-
li dabuntur Hæretici materiales, nam illi,
hoc ipso quia materiales sunt, credunt suos
errores tanquam revelatos, adeoq; credunt
res obscuras, & credunt sine dubitatione,
quia credunt nisu & ratione assentiendi fi-
dei debita: adeoq; ut illis videtur certissi-
mo, consequenter sine dubitatione, & si
dubitarent circa Articulum cæteroqui fal-
134 sum, convincerentur tamen illum esse reve-
latum; hoc ipso non materiales sed forma-
les Hæretici essent. Nam quantumvis pu-
tatitiè revelatum, non possit esse objectum
fidei, tamen nolle assentiri assensu certissi-
mo & assensu fidei, objecto quod putatur
esse verè revelatum, est jam quid inclusum
intra latitudinem objecti infidelitatis. Et
si dicas etiam in hæreticis materialibus con-
tingere ut credant sine dubitatione res ob-
scuras alterutrum interveniet: aut quia po-
test quis credere sine dubitatione absq; mi-
raculo, cujus oppositum voluit Perez, aut
verum miraculum posset fieri in confirma-
tionem falsi, quod videtur absonum. Tum
quia potest aliquis ita esse reverens sui Do-
mini, ut rei cæteròqui obscuræ sibi commis-
135 sæ, assentiatur sine dubitatione: neq; ta-
men tunc interveniet verum miraculum;
obedientiaq; illa intellectûs, quam requirit
S. P. Ignatius, est obedientia sine dubitati-
one, & tamen si quis ita obediat in re sibi
non nota, quòd jam miraculum sit, ægrè
persvadebitur. Tum quia examinandum
venit illud Ly sine dubitatione. Nam si sine
ullo miraculo doctus, (neq; enim hæc mira-
cula pro doctis videtur exigere Perez cùm
loquatur de Discerniculo respectu rudium)
potest credere sine dubitatione, imperan-
do sibi actum certissimum, post penetrata
motiva credibilitatis, cur sine ullo miracu-
lo non poterit rudis imperare sibi fidem si-
ne dubitatione, post penetratum motivum
credibilitatis sibi sufficiens. Rursus vel hæc
dubitatio sine qua creditur, excludit etiam 136
tentationem aliquam & refutabile judici-
um de dubitando, & hæc immunitas vide-
retur sine fundamento adstrui, vel certè
credunt sine dubitatione, quia refellunt o-
mnem dubitationem, eliciuntq; actum fi-
dei certissimum; & jam hoc erit illis com-
mune, etiam cum doctis.

NON SATISFACIT Tertiò. Cum ne-
gatio illius dubitationis voluntaria, aut sal-
tem experimentalis, non possit esse sine
motivo, de hoc ipso quæritur quodnam sit
motivum inductivum ad hoc, & ita vastum
ac convictivum ut non possit dubitare.
Quòd item, ita vastum motivum, ut expe-
riatur rudis, circa falsum articulum se non
posse non dubitare, vereq; jam ille non esset
rudis, sed & doctior doctissimis, qui circa 137
falsum articulum experiuntur se posse du-
bitare; magis enim participarent de Dei
scientia quæ excludit omnem dubitationem
unde inquirere solent docti, an hoc vel illud
sit articulus fidei, sufficietq; ingeniosissimis
scholasticis quærere ex rudibus, quid tu sen-
tis? nam si dicant illi, se non posse non dubi-
tare circa hoc, inferendum erit, non esse
hoc revelatum, cùm per miraculum patra-
tum in rudi homine, discerni id possit. Et
tamen videtur experientiâ constare, quòd
rudes, si experiuntur se non posse dubitare
circa articulum verum, etiam experiantur
se non posse dubitare circa articulum fal-
sum, quia vel illum sibi persuasum habent,
vel quia terminos ejus non penetrant. Tum
quia de hoc ipso quæritur, quod sit moti- 138
vum illius obligationis credendi sine dubi-
tatione articulum verum? Recurres ad re-
velationem relucentem: redibit quæstio,
quod habeatur fundamentum? quod mo-
tivum credibilitatis circa illam revelatio-
nem factam? Tum quia nullus quidem ob-
ligatur ad impossibile, sed redit quæstio.
si putaret articulum falsum rudis ille esse re-
velatum, teneretur illum credere, licèt non
crederet, quæ hujus impossibilitas, ne rudi
appareat articulus falsus, tanquam revela-
tus. Rursus si impossibile est, ut articulum
falsum acceptet sine dubitatione rudis, nul-
lus unquam rudis fiet hæreticus, quia im-
possibile est illum habere dubitationem in
articulo fidei. Quòd si illud Ly Nullus obli-

139 gatur ad impoſſibile, ſumatur relatè ad articulum falſum de Incarnatione v. g. Spiritûs Sancti, certè hoc non eſt objectum impoſſibile, poſſet enim Incarnari.

Secundus Modus.

EXPILICAT Secundò Pallavic: apud eundem. Quòd iſtud diſcerniculum, conſiſtat in quadam apprehenſione ſingulari & ſuprahumana, de qua dici poſſit: *Nec vox hominem ſonat.* Addunt alii Diſcerniculum hoc ſtare, in illuminatione quadam interna, quæ de ſe ipſa dicat. *Ego ſum vox Dei inimitabilis à natura, & certifico te, quòd Parochus nunc verum dicat.* Hæc illuminatio reflexè cognita, habet eandem vim cauſandi judicium credibilitatis, quàm habent motiva credi-
140 bilitatis, & per hanc illuminationem reflexè cognitam, determinatur intellectus ruſtici, ad formandum judicium evidens credibilitatis, ut poſſit elici & imperari actus fidei.

CONTRA hanc explicationem propoſita argumenta ab Eſparza, defendit ibidem Haunoldus, poſteà ſua propria format. Et

IMPUGNAT Primò. In illud debet fieri reſolutio fidei, quod ultimò reddimus pro ratione, quare credamus v. g. myſterium Incarnationis, aliàs convinceremur credere leviter. Atqui pro ratione ultima non reddimus aliquam illuſtrationem, tanquam motivum formale quod. Ergo nulla hujusmodi illuſtratio, eſt motivum credibilitatis,
141 ſeu motivum credendi, de via ordinaria. Minor probatur. Quia ſi quis interroganti Judæo quare credat Incarnationem, reſponderet, quia ſic illuminor ad credendum, tali Illuminatione, quæ dicit ſe eſſe vocem DEI, & Parochum verum dixiſſe, cùm dixit verbum eſſe Incarnatum; nunquid Judæus non videret talem inſtructorem, & non diceret: Audivi tuum Parochum, hoc jam ſæpiùs dicentem, ſed nunquam expertus ſum talem Illuminationem.

RESPONDERI poſſet. Secundùm ſtatum quæſtionis in præſenti, non id eſt diſcerniculum in quod ultimò reſolvitur fides, hoc enim eſt Dei revelatio, hinc quantumvis Illuminatio non ſit ultimum reſolutorium fidei; adhuc ipſa poſſet eſſe diſcerniculum. Vi ergo iſtius adverſionis Tranſeat to-
142 tum. Deinde argumentum probat multùm, probat enim nec motiva credibilitatis ſuperiùs enumerata, eſſe motivum aſſensûs, quia ſi hæc motiva proponeret Chriſtianus; reſponderet Judæus, pridem hæc novi, non tamen convincunt, & tamen hoc non obſtante, poſſunt iſtud diſcerniculum in Doctis, eſſe motiva credibilitatis. Item non poſſet ultimum reſolutorium fidei aſſignari; ipſum *Deus dixit* completum ut velis, quia reſponderet Judæus, ſe audiviſſe propoſitum, quòd id DEUS dixerit, idq; cum illis complementis, ſed ſe negare, quòd id Deus dixerit: & quòd aut vera ſint complementa aut ſufficientia: nihilominùs hoc non obſtante, ipſum Deus dixit, ſumptum cum ſuis complementis, eſt ſufficiens motivum 143
fidei. Ergò & illius diſcerniculi, ex hac refutatione Judæi, non ſequeretur inſufficientia. Et ſicut propoſitis motivis credibilitatis, perneganteq; Judæo illa eſſe convincentia, rejiceremus id in pertinatiam ipſius, & in peccata quibus ſe indignum præſtitit gratiâ Divinâ, ita & in præſenti, idem fieri poſſet.

IMPUGNAT Secundò. Si daretur hujusmodi diſcerniculum internum, inter locutionem veram & falſam Parochi, deberemus illius meminiſſe, ſicut omnes conſtantiſſimè meminerunt ſuarum viſionum, aut ſaltem maneret memoria in confuſo, ut in Rege Pharaone ſomnii, cujus erat oblitus. Atqui ruſticorum nullus unquam auditus eſt aſſerere, ſe hujusmodi Diſcerniculum 144
expertum eſſe, & ab illo reflexè cognito, tanquam motivo credibilitatis, fuiſſe permotum, ut actum fidei firmiſſimum elicere, & quòd ad movendum non minorem vim habuerit, quàm ſi vidiſſet millena miracula in confirmationem fidei fieri, & ſi ruſticus tale quid aſſereret, pro homine impoſtore, aut phanatico haberetur.

RESPONDERI poſſet. Inquirendo ex Arguente: An ille ad ſingulos actus fidei & recitationis Symboli Apoſtolici, experiatur ſe moveri motivis credibilitatis vel non? ſi non, cur exigit circa diſcerniculum memoriam præſentem; ſi experitur, eodem jure illi credendum erit, ac rudibus, ſi hoc de ſe dicerent. Quòd ſi ſufficiat virtualiter

non-

145 nonnisi concurrere tunc illa motiva, ob facilitatem acquisitam eliciendi actûs fidei, idem dicent oppositi. Deinde immeritò videtur enervari ista illuminatio SpiritûsSancti, cùm illa revera admittatur, de quo infra. Quærere item restabit ex arguente, an ita moveatur relatione Martyriorum subitorum,& Miraculorum patratorum in confirmationem fidei, atq; moveretur si hæc præsens lustraret oculis, discuteret indagine: si æquè, cur id non putabitur impostura? si non æquè, & tamen hoc non obstante, motiva credibilitatis, sunt docto viro sufficiens discerniculum, cur etiam rudibus prædictum discerniculum, quamvis non sit ita evidens,sufficiens non erit? Certè quidquid sit, an istud discerniculum seu illumi-
146 natio reflexè cognoscatur, tamen illa in singulis actibus fidei, etiam doctis prælucet, ut innuetur infra, ubi de Illuminatione Spiritûs Sancti.

Instat Primò. Sicut certissimum est quòd aliquorum actuum habitorum obliviscamur, ita etiam certissimum est, quòd non obliviscamur omnium; rustici verò nunquam dicunt se hujus discerniculi recordari.

Responderi potest. In actu quidem exercito, & utendo termino Illuminationis fortè aliqui non responderent, quanquam etiam responderent sub his æquivalenter terminis: Deus me ad hanc fidem vocavit: sed in actu signato, ad hoc responderent, quòd securi sint se legitimè dicturos *Credo*, quæ securitas in gratiam Salvatoris referri
147 debet, adeoq; etiam in Illuminationem.

Instat Secundò. Nemo obliviscitur per se loquendo statim contractuum initorum, quia inducunt gravem obligationem. Atqui obligatio credendi est omnium gravissima. Ergò si hæc inducitur per discerniculum à Deo infusum, non obliviscetur illius rusticus.

Respondetur. Cùm ad actus fidei, etiam per objicientem, requiratur illuminatio Spiritûs Sancti,illaq; sit saltem in parte,istud discerniculum, non debet dici quòd illius obliviscantur rudes, licèt eam explicare non possint: præcipuè autem quia actuum internorum experientia fundans reflexionem,etiam per arguentem,quantumvis in re gravi, non semper habeatur, ut non habetur in prævia Illuminatione, quæ ex 148
doctrina Tridentini datur.

Instat Tertiò. Unde constat, quòd discerniculum fuerit potiùs illuminatio interna quàm externa, danturq; actus, quorum non habemus memoriam. Ergo poterunt illæ voces etiam extrinsecè fuisse perceptæ,& tamen non meminissent rustici; & sicut quia insolens esset illas voces audire, meminissent illarum rustici,ita quia insolens est, Illuminatio supernaturalis æquivalens in efficacia infinitis miraculis, meminisse illius debebunt.

Responderi potest. Sicut posita prædicatione externa, est necesse ponere Illuminationem internam contra Pelagianos, ita quãtumvis illud foret discerniculum externum, requireretur internum, quicquid sit, 149
an ipsum fundet supra se reflexionem. Et cum arguens licèt nõ admittat Illuminationem illam pro Discerniculo, admittit tamen eam pro antecessivo ante actum fidei, respondere debebit, an experiatur, an meminerit illius illuminationis?

Impugnat Tertiò. Illustratio illa est utiq; actus intellectualis. Ergò debet posse assignari illius objectum: Hoc, non est locutio Parochi secundùm se spectata; nam hæc etiam per actum naturalem potest repræsentari & repræsentatur quando Parochus falsum dicit: non etiam pro objecto habet hoc, quod est esse derivatam à locutione præterita Dei, hoc enim est objectum ipsius actûs fidei. Deniq; uno verbo,dicendo Parochum dicere verum, affirmatur id 150
actu libero: Illuminatio autem illa quæ est discerniculum, non est actus liber, sed fit in nobis sine nobis. Ergò debet esse aliud illius objectum; atqui nullũ potest assignari.

Responderi potest. Quærendo ex ipsomet arguente; quid habeat pro objecto Illuminatio Spiritûs Sancti? quam indubiè ipse requirit ad actum fidei. Attendendo rursus ad ea quæ proponit,ea etiam non cõvincunt. Nam præcisis quæ assumuntur, quãtumvis locutio Parochi foret objectum illius illuminationis, nihil impediret, quominùs per actum supernaturalem repræsentata (qui potest versari circa idem objectum cum actu naturali) titulo supernaturalitatis suæ,specialiùs ita posset certificare,

151 ut non certificat actus naturalis, ſicut certificat revelatio vera actuum fidei in Catholico, non certificat in Hæretico. Dici item poſſet, objectum illius Illuminationis eſſe locutionem Parochi, ſed prout derivatam à locutione præterita DEI, quæ in tantùm erit objectum ipſius actus fidei, inquantùm ſiſtit in locutione DEI præterita quâ tali: erit autem objectum diſcerniculi, inquantùm ſiſtit potiùs in locutione Parochi, quantumvis importante ſimul derivationem ſui, à locutione præterita DEI. Rurſus Nego hoc, quòd actus liber cum actu neceſſario non poſſit habere idem objectum, ut defacto idem eſt objectum amoris liberi in Via, & amoris Beati in Patria. Infra etiam attingetur & objectũ hujus illuminationis, & quòd
152 hæc Illuminatio interdum ſit prima operatio, interdum ſecunda.

INSTAT Primò. Paulò quidem aliter quàm hîc proponatur, excerpo tamen ea quæ videntur poſſe adduci ad impugnandam prærequiſitam ad actum fidei Illuminationem Spiritûs Sancti. Hæc illuminatio vel eſt ſecunda operatio vel prima: ſi ſecunda, tale judicium eſſet evidens, utpotè non dependens ab omni imperio voluntatis, ſicq; evaderet fides evidens in Atteſtante; quia tam Veritas, quàm locutio Dei eſſet evidens, poſſentq; in eodem intellectu conjungi duo judicia contradictoria; nam ſtante hac illuminatione poſſet quis dicere. Non datur locutio Dei de hac re, & tamen illa illuminatio diceret ſe eſſe locutionem
153 Dei de hac re. Non etiam hæc illuminatio eſſet prima operatio: quia hoc ipſo Hæc Illuminatio, non eſſet objectũ formale Quod ipſius actûs fidei. &c. &c.

RESPONDETUR. Poſſe eſſe hanc Illuminationem etiam in linea ſecundæ operationis. Quòd illud evidens eſſet judicium evidentia experimentali certum eſt, quia tamẽ nec eſſet principium lumine naturæ notum, nec connexionem proximam cum illo dicens, ideò demus, quòd ad ſui aſſenſum non indigeret imperio voluntatis, nihilominus ſvaderet, ut imperet voluntas actum fidei: neq; tunc fides evaderet evidens in atteſtante, quia daretur quidem evidentia experimentalis illius atteſtationis, ſed non evidentia Phyſica, aut Metaphyſica, quòd hoc Deus dicat, nec adferretur pro aſſentiendo illi articulo, etiam accedente illumi- 154
natione illa, non adferretur inquã aut principium lumine naturæ notum, aut proxima cum illo connexio, quod ſufficeret ad obſcuritatem fidei. Poſita autem illa Illuminatione quæ diceret. *Eſt de hoc locutio Dei:* poſſet quidem haberi adhuc diſſenſus; *Non datur de hoc locutio Dei:* quia tamen ille diſſenſus non poneretur niſi in ſenſu diviſo à priore illo contradictorio, ideò adhuc non ſequeretur poſſe ſecum ſtare duo contradictoria. Et ita quando dico. Amo Petrum, cùm liberè amem, potuiſſet verificari Non amo Petrum; quia tamen hæc verificatio foret nonniſi in ſenſu diviſo, ideò necdum ſequeretur poſſe ſecum ſtare. Amo Petrum. Non amo Petrum. Poſſet etiam dici, quòd 155
illa Illuminatio ſit prima apprehẽſio, quam etiam nos non dicimus in noſtris Principiis objectum formale Quod ipſius actûs fidei.

INSTAT Secundò. Vi hujus illuminationis, actus fidei eſſet evidens, nullo indigens imperio, quia fieret per ſpecies proprias ſui objecti.

RESPONDETUR. Quidquid ſit de mente Pallavic: cur poſita illa Illuminatione non eſſet actus fidei evidens, dictum ſupra. Quod autem addit de ſpeciebus propriis ſui objecti, hoc erit examinandum; nam inprimis Illuminatio inquantum cadit in experimentalem ſcientiam, non cognoſcitur per ſpecies, ſed per ſe ipſam, ut & omnes alii actus, quos in nobis experimur. Sed ſecùndùm hanc experimentalem ſcientiam, non 156
eſt objectum Actus fidei illa Illuminatio. Rurſus non apparet, quî illa Illuminatio, objectum quod repræſentat, repræſentet per ſpecies proprias; Nam ut loquitur objiciens, dicit Illuminatio, ſe eſſe locutionem Dei, quomodo autem Deum per proprias ſpecies oſtendit? & ſi recurras ad hoc, quòd ſufficiat ut Illuminatio per ſpecies alienas obliquum locutionis repræſentet, ex eo ſequetur, ipſum *Deus dixit*, quod format actum fidei, non noſci per ſpecies proprias, cùm obliqvum locutionis Dei, non noſcatur per ſpecies proprias. Rurſus ſicut poſſum concipere Illuminationem, quæ ſit locutio Dei, in obliquo importando Deum, ita poſſum eandem concipere ſub his terminis. *DEUS*

hoc

157 *hoc loquitur.* quo casu, si per species proprias non noscitur Deus, nec per proprias species noscitur Illuminatio adæquatè sumpta, licèt intuitiva & experimentali notitia, nec per species alienas, experiar me id noscere, quòd nosco per species alienas; per quod etiam responderi potest ad confirmationem secundam & tertiam. Unde experimentalis notitia illius locutionis determinat quidem intellectum ut necessario assentiatur se illam habere, sed non determinat ad objectum, ad quod manu ducit, cùm Deum loquentem per species proprias non ostendat, nec adferat Principium lumine naturæ notum, aut aliquid proximè illi conjunctum, quod requiritur ad evidentiã.

INSTAT Tertiò Insuper. Omne judicium,
158 quod & quatenus reflectitur in se ipsum, quoad hanc reflexionem, est evidens. Ergò etiam omnis apprehensio quatenus reflexa in se ipsam, est eatenus apprehensio evidens. Atqui apprehensio evidens quâ evidens, rapit intellectum ad assensum. Ergò si Illuminatio est reflexa in se ipsam, erit evidens, & rapiet intellectum.

RESPONDETUR. Judicium quoad experimentalem sui notitiam semper est evidens, quia tamen ipsum objectum circa quod est, potest non repræsentare per species proprias, ideò adhuc relinquitur locus actui obscuro & inevidenti, non quidẽ circa judicium, sed circa objectum judicii. Hinc & illa Illuminatio, quoad reflexionem circa se, erit evidens, & attacta notitia experimentali, quia
159 tamen objectum ad quod illuminat, non repræsentat per species proprias, relinquitur adhuc locus inevidentiæ. Et ita cum dico. Deus est Incarnatus, habeo intuitivam notitiam me hoc dicere, & tamen hoc non obstãte actus fidei circa Incarnationem est obscurus, eó quòd nec Deum, nec Incarnationem per proprias species noscam, ita & in præsenti.

IMPUGNAT Quartò. Per hanc Illuminationem amittit Propositio Ecclesiæ facta per Parochum rationem Locutionis Divinæ, quod est contra Scripturam dicentem. Qui vos audit me audit.

RESPONDERI potest. Sicut propositio Parochi non excludit per Haunoldum etiam motiva credibilitatis, ne sint Locutio Dei, ita nec excludet Illuminatio, ne Propositio 160
Parochi, sit Dei Locutio. In principiis autem nostris propositio Parochi non est Locutio Dei sed Propositio quid fuerit locutus Deus.

IMPUGNAT Quintò. Admissa hac illuminatione, inciditur in errorem de Spiritu privato, quem Hæretici prætendunt.

RESPONDETUR. Cum etiam Haunoldus admittat Illuminationem Spiritûs Sancti, ostendere debet cur non coincidat cum errore de Spiritu privato. Hactenus dicta refutata sunt abstrahendo à sententia Pallavicini, & solùm attendendo, ne torqueri possent ad impugnandum prærequisitum Credendi, quod est Spiritûs Sancti Illuminatio.
Cæterum illa Explicatio

NON SATISFACIT. Tum quia contra illam faciunt argumenta aliqua, contra explicatio- 161
nem Perez posita. Dicam enim nullum posse esse Hæreticum materialem, aut nullum hæreticum ex rudibus; si enim dictat illi Spiritus Sanctus æquè ac nostro rudi, hoc esse Deum locutum, & quidem dictione, ut vox non hominem sonet, tunc revera rudis hæreticorum, non erit hæreticus; sequetur enim vocem Dei superhumanam, si autem non habebit talem locutionem & tamẽ credet objecto non revelato, revera non erit materialis sed formalis Hæreticus. Quærendum item erit in rebus dubiis; An scilicet illæ sint revelatæ, quærendum inquam erit doctioribus, an circa hoc experiantur vocem superhumanam Rudes? Tum quia cum experiendo nemo possit internoscere
actum supernaturalem. Ergò etiam nemo 162
experiendo, potest certò & infallibiliter scire, vocem aliquam esse superhumanam, transfigurante sese Dæmone in Angelum Lucis. Et certè contendant inter se æqualis capacitatis duo rudes, Catholicus & hæreticus, obtendant uterq; se sentire de suis articulis vocem superhumanam, quid adferet Catholicus rudis, aut etiam pro Catholico rudi Doctor Catholicus, quo ostendat vocem in rudi auditam, fuisse superhumanam. Tum quia explicari hoc ipsum deberet, quomodo si aliqua vox dicat. *Ego sum vox inimitabilis à natura*, non possit illam imitari natura: & si hanc genericam locutionem, Ly *Vox inimitabilis à natura* naturaliter, dum disputamus, intra nos experimur, cur similis in

divi-

163 dividuo nō possit esse locutio, quæ se dicat inimitabilem à natura, & tamen naturalis. Addo si hæc Illuminatio reflexè cognita, habet eandem vim causandi Judicium credibilitatis, quam habent vim, motiva credibilitatis, sicut motiva adferunt rationem inductivam ad illud judicium formandum, ita & hæc Illuminatio deberet adferre motivum: quod hæc explicatio, non tangit.

Tertius Modus.

EXPLICAT Tertiò Esparza & dicit Auctorem sufficientem Propositionis credendorum, non solùm debere esse missum à Deo mediatè vel immediatè, sed etiam loqui debere tanquam missum à Deo. Hæc locutio propria Ministri, ut missi à Deo, est supernaturalis extrinsecè quoad modum; quatenus
164 oritur à fide supernaturali, doctrinæ divinitùs revelatæ. Demum conferenda erit ista locutio quoad modum supernaturalis, cum simili quoad entitatem locutione pura naturali etiam extrinsecè, & quoad modum. Locutio purè naturalis gignit in audiéte naturaliter benè disposito, cognitionem conceptûs naturalis cui substituitur eadem Locutio. Locutio autem extrinsecè & quoad modum supernaturalis, quia substituitur conceptui supernaturali loquentis, connexo essentialiter cum revelatione Divina, & approbatione Ecclesiæ, gignere potest in audiente, supernaturaliter disposito per Lumen fidei & infusionem Spiritûs Sancti, cognitionem conceptûs ejus supernaturalis, qui est forma extrinseca, distingvens veram Dei lo-
165 cutionem externam, à falsa. Adest ergo semper Discerniculum veræ Dei locutionis à falsa, imperceptibile quidem naturaliter, utpote proprium idiomatis supernaturalis, perceptibile verò per supernaturalem Illustrationem, quæ tamen ipsa Illuminatio, nihil præstare posset, si non præiret locutio exterior, informans phantasiam, & dependenter ab illa pertrahens intellectum, ad inspectionem conceptionis interioris præexistétis re ipsa in loquente. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT Primò. Quia ipsum punctum de quo quæritur, nempe quo motivo credibilitatis moveantur rudes non explicat. Tum quia Concedo auctorem sufficienté Propositionis credendorum debere esse missum à Deo saltem mediatè, sed quærere restat; cùm hoc sit etiam objectum fi- 166
dei, quòd hic sit missus à Deo saltem mediatè, quale sit Discerniculum illius in rudibus, præcipuè in Principiis istorum, qui tantum tribuunt propositioni Parochi, & cùm non solùm sit objectum fidei, quòd hæc locutio sit locutio missi à DEO, sed etiam quia hic ipse est mediatè missus à Deo, pro illo priori, pro illo Antecedenti, quo præit suæ locutioni (& tamen pro illo priori jam est missus à Deo, & jam hoc est objectum fidei.) quodnam sit Discerniculum. Tum quia Cùm possit esse locutio erronea, quamvis orta à fide supernaturali, ut cùm assereret quis: sicut sunt tres Personæ Deitatis, & non plures (cujus rei notitia pendet à fide supernaturali trium & non ampliùs Personarum) ita etiam tres esse Deos & non plures: quod erit 167
discerniculum, hunc non loqui tanquam missum à Deo, licèt illius doctrina oriatur à fide supernaturali doctrinæ divinitùs revelatæ, de tribus & non ampliùs Personis. Tum quia. Concedamus quòd locutio purè naturalis gignat in audiente cognitionem conceptûs naturalis, & quòd locutio extrinsecè supernaturalis gignat in audiente bene disposito supernaturaliter, cognitionem conceptûs supernatúralis: quærere restat quod sit Discerniculum, quòd hæc locutio sit naturalis, hæc supernaturalis quoad modum? quod item discerniculum, quia ego auditione mea pertingo ad conceptum non naturalem sed supernaturalem? & cum hic conceptus sit connexus essentialiter cum revelatione Divina, quod est Discerniculum hu- 168
jus ipsius fidei Divinæ? neq; id supponi debuit, sed explicari quodnam sit talis fidei Discerniculum? Tum quia quærere restat quodnam sit discerniculum licet imperceptibile naturaliter, quòd sit proprium idiomatis supernaturalis, & quod Sathanas trásfigurans se in Angelum Lucis, imitari non possit. Tum quia. Ipse explicans, vel in se expertus est hoc idioma vel in aliis, si in se? Ergò hoc non erit discerniculum rudium: si in aliis, si potest experiri quis, se attingere ad conceptum supernaturalem ipsius proponentis, hocq; explicare potest, ergo & illud idioma explicare poterit, saltem objectum illius explicando. Tum quia. Asserat hæreticus se instigari ad suum articulum falsum,

169 ſum, modo imperceptibili, ſitq; revera illuſio, quæ in Dæmonis extraordinariè operantis malitiam referri poſſit: Catholicus etiam rudis dicat ſe imperceptibile quidam ſentire, & inexplicabile naturaliter, quod erit Diſcerniculum, illum quidem non habere legitimum Judicium, hunc habere. Tum quia. Concedo interim debere fieri inſpectionem conceptus interioris præexiſtentis in loquente, quodnam erit diſcerniculum, conceptum interiorem, eſſe conceptum fidei & non erroris, eſſe ſupernaturalem & non naturalem, ut internoſcatur, non naturali ſed ſupernaturali conceptui ſubſtitui hanc locutionem.

Non Satisfacit Secundò. Ratione Principiorum quæ ſupponit explicans.
170 Tum quia ſi non aliunde deſumatur ſupernaturalitas extrinſeca quoad modum, niſi ex eo, quia oritur à fide ſupernaturali doctrinæ divinitus revelatæ, dicendum erit omnes Hæreſes, eſſe ſupernaturales extrinſecè quoad modum, quia omnes oriuntur à fide ſupernaturali doctrinæ divinitùs revelatæ: ſumunt enim ortum ex Evangelio, malè intellecto traditione detorta. Tum quia, hoc quod eſt oriri illam locutionem à fide ſupernaturali doctrinæ divinitùs revelatæ, quæro illa fides vel eſt ipſius loquentis, vel aliorum? non ipſius loquentis, quia poteſt aliquis bene & uſq; ad eventum, proponere verum articulum, licèt ipſe illi diſcredat, aut tunc dum de illo loquitur, non habeat conceptum ſeu fidem ſupernatura-
171 lem. Si autem habet ortum à fide ſupernaturali aliorum, quomodo verum erit, quòd audiens pertingat ad conceptum ſupernaturalem, quem loquens habet de objecto, cum revera illum non habeat. Tum quia cum poſſit eſſe ſimillimus actus fidei naturalis cum actu fidei ſupernaturali, excepto principio *A quo*, diſcerni non poterunt, quomodo ergo ſupponit explicans conferri poſſe locutiones illas, nempe naturalem & ſupernaturalem quoad modum. Tum quia etiam locutio quæ appellatur extrinſecè & quoad modum ſupernaturalis, in homine ſupernaturaliter diſpoſito, poteſt gignere cognitionem nonniſi naturalem. Concionetur enim pius Concionator probet ex revelatione, Deum eſſe ſummè bonum, audiant illum illuſtrati fide; omnes ne elicient 172
amorem ſupernaturalem? Et ſi ita eſt, cùm teſtetur Scriptura. Qui diligit non manet in morte, ſcient ſe omnes eſſe in gratia. Ergò ſi tunc non gignitur amor ſupernaturalis, poterit etiam non gigni cognitio ſupernaturalis. Tum quia probandum fuiſſet ratione aut experientiâ; pertingere poſſe aliquem ad conceptum alicujus, diſtinguendo quòd ille non mentiatur, reveraq; talem conceptum de objecto formet, qualem proponit, itemq; quod ipſam conditionem ſupernaturalitatis attingat, in eaq; intueatur, hanc locutionem, huic Conceptui ſupernaturali ſubſtitutam eſſe; & ſi literis inſtituti, dum aliquid de novo diſcunt eſſe de fide, non experiuntur ſe pertingere ad conceptum dicentis ſupernaturalem, & quòd 173
hæc locutio ſit ſubſtituta conceptui ſupernaturali, quî ad hoc pertingere poterunt Rudes?

Non Satisfacit Tertiò. Quia inſtantia de locutione naturali adlata habet ſuam difficultatem. Tum quia locutio externa oſtendit quidem hoc concepiſſe loquentem quod loquitur, ſed non oſtendit, quòd revera ita ſentiat, & quòd verè loquatur. Ergò etiam locutio quoad modum ſupernaturalis, licèt oſtendat concepiſſe dicentem, hoc, quod loquitur dicens, ſed non oſtendit conceptum ſupernaturalem de illo objecto. Tum quia cùm non poſſit eſſe perceptio locutionis naturalis, alia niſi naturalis ſecluſa revelatione, benè infertur quòd locutio naturalis gignat cognitionem 174
naturalem conceptûs dirigentis illam locutionem, ſed unde oritur ut Locutio ſupernaturalis quoad modum, ſubſtituta conceptui ſe dirigenti, gignere debeat non niſi cognitionem ſupernaturalem. Tum quia duo hîc diſtinguenda ſunt. Pertingentia ad conceptum dirigentem locutionem de vero articulo; deinde Pertingentia ad ipſum conceptum ſupernaturalem de objecto, ſi eſt de objecto conceptus ſupernaturalis ad quem pertingatur, inferetur indubiè, illum eſſe veræ fidei articulum, ſuppoſito quòd non poſſit dari error ſupernaturalis. Sed inde jam ſequitur, non poſſe ullum Prædicatorem mentiri, eò quòd rudis audiens pertingat ad conceptum ſupernaturalem.

175 Rurſus ſi indagare voluero articulum con-
troverſum, ſuffecerit me niti ad habendum
de illo conceptum ſupernaturalem, pote-
roq; de illo Articulo conceptum ſupernatu-
ralem habere, quantumvis non erit deciſus,
ſi particulariter pro me habuero ſufficien-
tia motiva, quòd ſit revelatus, defactoq;
ſit revelatus. Proponendus ergo erit ille
Rudi, & tunc ſi rudis pertingat ad conce-
ptum ſupernaturalem loquentis, erit ille ar-
ticulis de fide; quæ probatio An id ſit Arti-
culus fidei, videtur eſſe abſona. Quod ſi
ſufficit pertingere ad conceptum ſolum di-
rigentem locutionem, cùm hæc directiva
notitia poſſit eſſe communis errori, quî tra-
het ſecum ſupernaturalitatem, habebitq;
vim gignendi in audiente cognitionem ſu-
176 pernaturalem, quî audiens mirabiliùs ope-
rabitur extra ſe, quàm intra ſe, nam extra
ſe internoſcet conceptum ſupernaturalem
loquentis, & in ſe, non internoſcet, an co-
gnitionem habeat ſupernaturalem.

Quid tenendum.

PRÆMITTO Primò. *Non eſſe Juris Theo-
logici decernere, quo defacto & in Individuo moti-
vo credibilitatis moveantur Rudes.* Ratio. Tum
quia eſſet hoc, de interno actu vaticinari,
nam non poteſt actus internus noſci aliter,
quàm per revelationem, niſi ipſe actus, ex
effectu extrinſeco, connexionem habente
cum actu interno, pernoſcatur & ita ex ef-
fectu qui eſt Locutio, internoſco reluxiſſe
in mente ea, quæ dictione expreſſa ſunt.
Opus item artificioſum, prodit ideam in-
177 ternam. Quia autem nullus effectus extrin-
ſecus eſt, qui oſtendat, quòd ſit connexus
cum hoc defacto & in Individuo motivo,
ideò quòd aliquis rudis hoc motivo movea-
tur, ad hoc pertingere non eſt juris Theo-
logici. Tum quia non eſt juris Theologici
dicere, quòd hæc claſſis Doctorum, vel
mediocriter Doctorum, vel hujus nationis
Fidelium, hoc in individuo motivo movea-
tur. Ergò neq; eſt juris Theologici dicere,
quòd hæc claſſis fidelium rudium, hoc de-
facto motivo moveatur. Tum quia ipſi ru-
des interrogati de ſuis inductivis ad fidem,
hic quidem ſic, ille aliter reſpondet. Ergò
etiam ad experientiam attendendo, non eſt
juris Theologici unum aliquod in indivi-
duo, & defacto ponere motivum.

PRÆMITTO Secundò. *Eſſe juris Theolo-* 178
*gici oſtendere motiva credibilitatis quibus defacto
poſſint moveri Rudes.* oſtenderuntq; Theologi
hæc motiva eſſe motiva credibilitatis, com-
munia illis, cum doctis, & tota reſidua Ec-
cleſia. Et quia à facto ad potentiam eſt le-
gitimus recurſus, poſſe hoc facere Theolo-
gos, rectè oſtenditur, per ipſa motiva cre-
dibilitatis quæ collegerũt Theologi. Quòd
autem hæc motiva ſint etiam pro rudibus.
Ratio eſt. Tum quia ſi eſſent diſtincta mo-
tiva illa, vel eſſent evidentiora vel minus
evidentia? ſi evidentiora: Ergo & certio-
ra; nam in aſſenſibus talibus, evidentia à
certitudine non ſeparatur: adeòq; etiam
doctis convincendis magìs apta, quàm quæ
defacto proponuntur à Theologis, eò
quòd major evidentia & certitudo magìs ſit 179
convictiva intellectûs Doctorum, cætero-
qui faciliùs inventivi objectionum in con-
tra. Si autem ſunt illa motiva inevidentio-
ra, minùs erunt apta convincendis rudibus,
quia illorum capacitas, non niſi ad eviden-
tia eſt. Eſt quidem verum magìs illos mo-
veri particularibus quàm univerſalibus ve-
ritatibus, minùs item illos poſſe objicere,
cæterùm ut penetrent, majori evidentiâ in-
digent. Tum quia Syllogiſmi naturaliſſimi
Rudium, defacto innituntur iiſdem Princi-
piis quibus Syllogiſmi Doctorum, morales
etiam demonſtrationes, ut quòd hæc Ma-
ter diligat hunc filium, conficiuntur à Rudi-
bus ex iiſdem principiis moralibus. Ergò
idem dicendum de motivis credibilitatis.
Tum quia interrogati fideles rudes cur no- 180
lint fieri ſectarii, adferunt ſemper (ut ex-
perientiâ oſtendet) aliquod ex motivis cre-
dibilitatis, quæ ſunt Communia Doctis; di-
cet iſte, non eſt apud illos feria ſexta nec
quadrageſima, eſt apud illos Sacerdos ita
maritus ut ego, quibus ſimplicibus termi-
nis innuunt motivum credibilitatis Sanctita-
tem Eccleſiæ. Reponit alius, ita mei Patres
& Avi ſenſerunt, per quod rudis ſufficien-
ter innuit ſe moveri ſucceſſione fidei perpe-
tuâ, fidemq; ſuam non noviter, ſed ab ævo,
& à Chriſto incepiſſe. Erit etiam qui dicat
nunc apud illos ſic, nunc ita in delubris fit:
(lingva enim noſtra non eodem modo ap-
pellat hæreticorum templa ac Catholica,
ideò utor ipſo Ly Delubra) antea non ha-
bebant

181 bebant imagines, modò habent, antea non admittebant auricularem confessionem, nunc admittunt; & his aliisq; modis explicant non esse in illis Ecclesiam unam, & cætera similia.

Præmitto Tertiò. *Licet rudes de facto moveantur motivis credibilitatis iisdem quibus docti, nihilominus longè alia methodo.* Et hoc ex duobus constabit, inprimis quia interrogati rudes, semper adferent aliquod motivum revocabile ad motiva superiùs adlata. Deinde quia hoc ea amplitudine & energia non explicabunt, ut explicant docti. Et certè quamvis ea subtilitate, quam & ingenium, & artificium Logicum præmonstrat, non promant suos Syllogismos rudes, ut promunt Docti; nihilominus Revocabili-
182 tas illa ad principia Lumine naturæ nota, ostendit illos moveri iisdem Principiis: ita Revocabilitas ad principia moralia, ostendit illos moveri iisdem motivis credibilitatis, quibus moventur Docti. Cæterùm ostendendum adhuc venit quæ sit differentia motivorum credibilitatis, quibus moventur rudes Hæretici, materiales tamen, à motivis quibus moventur Rudes Catholici. Diciq; potest quòd simili methodo moveantur utriusq; sortis rudes, & quidem ex eo, quia si possunt docti illorum, materiales tamen Hæretici iisdem motivis credibilitatis moveri, quibus & docti Catholici, si item possunt moveri eodem Evangelio, si item ipsa motiva sunt universalia, non apparet in ipsis motivis diversitas, sed tota erit in ille-
183 gitima applicatione motivorum, quia etiam est illegitima applicatio Evangelii.

Præmitto Quartò. *Deferendum multum esse securitati cuidam, quâ rudes Catholici ex gratia Salvatoris freti procedunt in imperando sibi Actum fidei.* quam securitatem, priores illæ explicationes, semper innuebant, licèt variis viis quæ securitas, licèt sub aliqua persona & larva habeatur in materialibus hæreticis, longè tamen tenaciori & magis satisfactivo modo, habetur in Rudibus Catholicis. ita ut si daretur intuitiva notitia securitatis, quam habent materiales hæretici, cum securitate rudium Catholicorum, major illa adverteretur, exigente illam ipsa connexione cum objecto revelato, & Illuminatione Spiritûs Sancti: de qua infra. Et hoc puto significare illam doctrinam Pe- 184
rez; quòd sine miraculo non possit fieri ut credat quis res obscuras, sine dubitatione. Innuit item & illa propositio Pallavic: quòd audiant vocem superhumanam. Innuit item illa Propositio Esparza quòd Rudes audiãt idioma (idem dic de doctis Catholicis) propriũ locutionis supernaturalis. Certè enim insignis hæc securitas est, habere magna quidem ex objecto, sed nõ ex modo apprehendendi motiva credibilitatis, nihilominus credere securissimè revelationi; & sicut dixit Augustinus: Magnum esse miraculum si sine miraculis dicatur fides Catholica propagata, ita magnũ est miraculũ, & Dei loquentis opus, evidentia motiva credibilitatis modo rudibus debito penetrare, & tamen evadere ad actum credendi, cum tanta prævia 185
securitate. Per quod videtur etiam fieri satis, doctrinæ illorum Magistrorum, in principali hoc puncto concordanti.

Præmitto Quintò. *Securitatem hanc supposita connexione cum objecto revelato, principaliter pendere ab Illuminatione Spiritûs Sancti.* quam si in doctis, multò magis in rudibus est necesse admittere: & Ratio est. Quia cùm illa securitas in re tanti momenti non possit referri in modum versandi rudium, circa motiva credibilitatis, adeóq; in aliquod naturale, referri debebit in principia supernaturalia, nempe in Illuminationem Spiritûs Sancti, tenentem se ex parte intellectûs, & Piam affectionem ex parte voluntatis. Necessitas hujus Illuminationis in universum colligi potest ex auctoritate. 186

Prima Auctoritas S. Thomæ 22. q. 2. Art. 9. ad 3tium. *Inducitur* (supple credens) *auctoritate Divinæ doctrinæ miraculis confirmatæ, & quod plus est, interiori instinctu Dei moventis, ideo non leviter credit.* Ubi nomine instinctûs Sanctus Thomas Illuminationem Spiritûs Sancti & Piam affectionem intelligit. Requiriturq; illa ultra motiva externa credibilitatis, quia est ultra miracula. Illud autem Ly *Quod plus est*, non dicit comparationem, majusne sit quid miraculum, an ille instinctus? Sed solùm dicit superaddi etiam miraculis instinctum Dei, illoq; compleri crediturum in securitate quadam, ita ut hic instinctus interveniat, etiam in auctoritate Ecclesiæ acceptanda. Nec dicendus

187 est leviter credere, qui nixus motivis credibilitatis, sine hoc instinctu crederet, de facto enim non est crediturus, & si sine instinctu Dei crederet, non crederet supernaturaliter.

RESPONDET Haunoldus Hoc solùm significari à Sancto Thoma, quòd leviter crederet, qui non examinativis motivis credibilitatis, sine omni dictamine prudentiæ crederet, cum requiratur judicium prudentiæ, seu judicium credibilitatis proponens obligationem & honestatem credendi: & hoc fit per Instinctum Spiritûs Sancti, nempe per primam gratiam & auxilium supernaturale, ita ut supernaturalitas fidei in Lumen supernaturale, tanquam causam efficientem referatur.

188 CONTRA. Concedo quod leviter crederet, qui sine dictamine prudentiæ crederet, sed quærere restat, an non ex mente Sancti Thomæ (verbis illis indicata) constet, quòd post judicium prudentiale de illis miraculis confirmantibus fidem, succedere debeat ipse Instinctus Spiritûs Sancti, cum de illo tanquam de aliquo distincto dicat Sanctus Thomas illud Ly *& quod plus est.* Rursus non apparet cur ille instinctus debeat concipi per modum causæ efficientis. Concedo quidem quòd Lumen supernaturale hoc est Lumen fidei, concurrat ad Actum credendi in genere causæ efficientis, sed quia ille instinctus præcedere debet ipsammet fidem, & est per modum Actus, quî (in multorum principiis) producet A-

189 ctum fidei?

SECUNDA Auctoritas est Arausicani quòd Canone 5. sic habet. *Ad consentiendum cogitationi salutari, est necessaria Illuminatio & Inspiratio Spiritûs S.* & quia velle credere est cogitatio salutaris, præcedet illam Illuminatio Spiritus Sancti; videturq; idem innuere Tridentinum dum can. 3. de Justif: requirit præveniētem Spiritûs S. inspirationem.

TERTIA Auctoritas est S. Augustini. epist. 107. ad Vitalem. *Non ideo inquit præparat Deus voluntatem, quia legem atq; doctrinam, libero ejus arbitrio adhibet, sed quia vocatione illa sancta, sic ejus agit consensum, ut etiam accommodet assensum.* Ubi per vocationem sanctam intelligit Illuminationem & Piam affectionem. Innuitq; hoc & aliis locis ubi censet nos interius doceri, loqui nobis Patrem in 190
abscondito. &c.

DIFFICULTAS III.

De Judicio circa motiva credibilitatis.

SUb hoc titulo quæretur. An judicium circa motiva credibilitatis sit naturale an supernaturale. Esse naturale docet Suarez; sed requirit insuper Illuminationem in entitate supernaturalem Kon. d. 13. dub. 3. ponit in hoc judicio supernaturalitatem nonnisi quoad modum. Naturale id esse judicium vult Amicus. d. 3. Sect. 5. num. 113. Affirmat esse supernaturale Lugo. d. 11. Sect. 1. cum Hurt. Rip. d. 14. num. 39. Procedit autem hæc difficultas in suppositione quòd illud judicium non eliciatur à fide Divina: 191
si enim ab illa eliceretur, hoc ipso esset supernaturale; quia concursus potentiæ supernaturalis, connaturaliter non potest producere, nisi effectum supernaturalem.

DICENDUM est. *Judicium de motivis credibilitatis esse in entitate naturale.*

PROBARI solet Primò. Judicium illud est ex motivis in entitate naturalibus. Ergò est & ipsum naturale.

RESPONDERI potest Negando Consequentiam: quia supernaturalitas non desumitur ex motivo.

CONFIRMATUR. Illud judicium etiam in hæreticis reperitur. Ergò apparet illud esse naturale.

RESPONDERI potest. Hoc argumentum multum probare, quia probaret etiam 192
assensum ob veritatem primam, esse naturalem, quia hic habetur etiam in hæreticis, saltem restrictè.

PROBAT Secundò Kon. Si illud judicium esset supernaturale, elevaremur illo ad statum supernaturalem & vitam, atq; ita fides non esset fundamentum & initium vitæ supernaturalis, quod est contra August. epist. 105. & alios PP.

RESPONDERI potest Hoc argumentum multum probare: quia probaret quod voluntas credendi antecedens actum fidei non sit supernaturalis, cùm tamen id doceat Kon.

RESPONDETUR. Secundò. Patres intelligendos non de sola præcisè fide; sed de

193 de tota illius œconomia, adeoq; de illa complete sumpta.

Confirmari potest ex Suar. Si illud judicium esset supernaturale, vel esset liberum vel necessarium: si est liberum, Ergò processit ex imperio voluntatis, hoc imperium vel præcessit judicium liberum vel necessarium. Si liberum, Ergò antecessit ante illud aliud judicium, & sic in infinitum. si necessarium. Ergò & illud judicium, de quo disputat argumentum est necessarium, necessarium autem esse non potest, quia necessitatem causat sola evidentia, quæ est naturalis, desumitur enim ex motivis naturalibus.

Respondetur. Quamvis concedatur illud judicium esse necessarium, non sequetur
194 illud esse naturale, ex eo, quòd innitatur motivis naturalibus: quia supernaturalitas non stat motivo.

Probatur Tertiò Conclusio Argumento negativo. Sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate, sic nec dignificanda, nec in altiori ordine reponenda; Nulla autem est necessitas attollendi judicium ad ordinem supernaturalem, ut ostendet solutio Argumentorum.

Confirmatur. Quia si ponatur Illuminatio Spiritûs S. præter illud Judicium de motivis, non erit ulla necessitas ponendi supernaturalis illius judicii. Quod autem debeat poni illa illuminatio expresse docet Arausicanum can. 5. *Ad consentiendum cogitationi salutari est necessaria Illuminatio & Inspiratio*
195 *Spiritus S.* Confirmaturq; Ratione. quia impossibilis est transitus à contradictorio ad contradictorium sine sufficienti mutatione, adeoq; à ratione non cōvictivi ad rationem convictivi; sed positis quibuscunq; motivis credibilitatis, eorundemq; apprehensione potest unus convinci, alter non convinci: quæ enim in hoc implicantia. Ad quem transitum non potest alia assignari mutatio, nisi Illuminatio Spiritûs S.

Objicit primò Lugo Auctoritatem Sacram.

Respondetur. Illa omnia intelligenda esse de Illuminatione Spiritûs S. quæ insuper à nobis requiritur, eaq; supernaturalis.

Objicit Secundò Idem. Ad voluntatem supernaturalem sufficit cognitio naturalis. Ergò & ad alias omnes volitiones su- 196
pernaturales, sufficit cognitio naturalis, & tamen, sicut ad amorem voluntatis non sufficit phantasiæ cognitio; ita nec naturalis notitia, sufficiet ad imperiū supernaturale.

Respondetur. Non tenere argumentum quia insuper admittimus illuminationem supernaturalem.

Instat primò. Vel illa illuminatio sola absq; ullo judicio sufficit, ad volendum credere vel non sufficit: & quidem non videtur sufficere Suario, quia ad hoc ut voluntas moveatur honeste & prudenter, necessaria est, & sufficiens apprehensio objecti, & judicium, quòd expediat credere. Cōsequenter cùm judicium istud sit naturale, ipsa simplex apprehensio, debet esse supernaturalis, consequenter solum judicium non suffi- 197
ciet. Si autem non sufficit illa apprehensio sine judicio, non erit ratio, cur magìs apprehensio, quàm judicium debeat esse supernaturale. Imò magìs requiritur supernaturalitas in judicio: quia apprehensio non movet proximè voluntatem, sed mediatè, quia proponit objectum, de quo formari debet judicium.

Respondetur. Ordinariè loquendo non sufficit sola Illuminatio Spiritûs S., licèt posset sufficere, utente videlicet Deo istis visibilibus ad invisibilia, ut ita svaviùs inducantur homines ad credendum. Posito, quòd illa Illuminatio sit nonnisi simplex apprehensio, est ratio cur potius illa sit supernaturalis, quàm illud judicium: quia de illa Illuminatione enuntiāt P P. quòd sit ex gra- 198
tia, quod non dicunt de illo judicio. Cæterum etiam illa Illuminatio ex infra dicendis, potest esse judicium & non simplex apprehensio.

Instat Secundò. Objectum illius illuminationis potest terminare actum judicii supernaturalem; & cùm omnis apprehensio apta sit generare actum Judicii circa illud objectum; etiam illa illuminatio, quæ dicitur esse simplex apprehensio, generabit judicium supernaturale.

Respondetur. Non benè urgeri, ex eo aliquem actum esse supernaturalem, quia objectum illius, potest terminare actum supernaturalem; quia objectum quod est definitio, hunc actum, *Definitio est clarior suo de-*

199 *finito* poſſet terminare ſupernaturalem; neq; tamen defacto ſupernaturalem terminat: quia nullum eſt de hoc in Scriptura & PP., rationeq; manifeſta indicium. Et quãvis apprehenſio, ſit nata generare judicium, quia tamen non generat illud effectivè, nondum ſequetur ſupernaturalitas judicii, circa motiva. Sed etiam in præſenti oſtendi poteſt judicium ſupernaturale, genitum ab illa apprehenſione ſupernaturali, nempe judicium, quod eſt actus fidei. Deniq; ut innui, poteſt dici illam Illuminationem eſſe judicium, quòd movere poteſt ad aſſentiendum Deo dicenti: cum jam judicatur prudenter, hoc Deum dixiſſe.

Instat Tertiò. Ad voluntatem ſupernaturalem credendi ſufficit judicium na-
200 turale interveniente Illuminatione ſupernaturali. Ergò idem dici poſſet, de aliis ſupernaturalibus virtutibus.

Respondetur Diſparitatem eſſe: quia in ordine ad agendum aliarum virtutum actus, non habetur fundamentum ullum, intervenire duplicem actum; ſed intervenit non niſi unus, qui cùm debeat eſſe proportionatus voluntati ſupernaturali, infertur benè, debere illum eſſe ſupernaturalem. Jam autem cùm habeatur fundamentum præter judicium de motivis credibilitatis, intervenire Illuminationem Spiritûs Sancti, ex altera parte cùm nullum fundamentum urgeat utrumq; hunc actum ſupernaturaliſandi, immo obeſt principium, ne dignificentur entia ſine neceſſitate; fit ut,
201 non niſi Illuminationi ſupernaturalitatem tribuamus.

Objicit Tertiò Rip. d. 14. n. 39. Ex auxilio gratiæ habetur ſcire & cogitare, illuminariq; & illuſtrari; hæc autem pertinent ad judicium potius quàm ad apprehenſionem: ſcire enim quid agere debeamus, ſolius judicii eſt: rem enim propriè non ſcimus niſi judicando.

Respondetur. Argumentum non eſſe contra nos, ſaltem eo caſu, quo ponatur illa Illuminatio eſſe judicium. Sed inſuper non convincit: quia PP. non agunt de Illuminatione per motiva credibilitatis, ſed de alia à nobis admiſſa. Immeritò etiam ſupponit, ſcire, deberi nonniſi judicio formali. Nam inter modos ſciendi, eſt definitio, quæ non eſt judicium. Quanquàm ipſum illud 202
judicium de motivis, poteſt appellari Gratia cum addito, hoc eſt ordinis naturalis.

Instat Primò Rip. Non ſolùm apprehenſiones ſed etiam judicium regulans affectus ſupernaturales pertinet ad auxilia gratiæ, quibus judiciis annumerandum eſt credibilitatis judicium, cum nulla appareat inter illud, & alia judicia diſtinctio.

Responsum ubi ſoluta Objectio ſecunda, & Inſtantia tertia ſupra.

Instat Secundò Idem. Quamvis affectus ſupernaturalis, poſſit eſſe ex ſola ſimplici apprehenſione ſupernaturali; id tamen ordinariè non fit.

Respondetur. Concedendo, quòd ordinariè Illuminatio ſit judicium reſpectu imperii actus fidei, licèt non reſpectu ipſius 203
immediatè actûs fidei, de quo infra.

Instat Tertiò. Si tale judicium eſſet naturale, ſequeretur ex nobis eſſe fidei initium, quemadmodum eſſet ex nobis initium Charitatis: ſi aſſenſus fidei prævius ad illam, eſſet naturalis.

Respondetur. Non erit ex nobis initium fidei: quia requirimus inſuper ſupernaturalem Illuminationem. Quando autem dicunt PP., Non eſſe initium ſalutis ex nobis, non hoc ideò dicunt, ut naturalia omnia adjumenta excludant, ſed quòd illa naturalia, non promoveant nos in vitam æternam; & non ſint actus ſicut oportet: Et ſicut à charitate, non excluditur notitia naturalis, quòd Deus ſit infinitè bonus: quia illa notitia, non admittitur tanquam 204
quid promovens nos in vitam æternam, nec eſt actus ſicut oportet. Ita & in præſenti paritas non tenet: quia illud judicium de motivis, non nos promovet in vitam æternam, nec eſt actus ſicut oportet.

Objicitur Quartò. Illud judicium naturale, vel eſt liberum vel neceſſarium, non liberum, quia innititur principiis evidentibus, & ſi eſt liberum, apparet quod nõ ſit certum. Siquidem ad ſe eliciendum indiget imperio voluntatis, & non habet infallibilia motiva. Non etiam illud judicium eſt neceſſarium: quia per ordinem ad illum finem, ad quem exigitur, non videtur habere commenſurationem & proportionem, idq; ex eo, quia illud judicium ordina-

tur

205 tur ad imperium actus certissimi & certioris præ se; quomodo ergo illi proportionatur?

RESPONDETUR. Illud judicium, sicut & alia evidentia moraliter, esse judicium necessarium moraliter. Quod autem attinet, an illud judicium sit proportionatum illi imperio, distinguenda erit proportio in genere entis & ordinis, & hæc non habetur in judicio naturali de motivis credibilitatis, & inter imperium supernaturale. Deinde habetur proportio in illo judicio, nō hoc sensu, quasi illud judicium, sit motivum assensûs fidei, & quasi pro motivo fidei præsentet ipsa illa motiva, quibus movetur, sed habet proportionē præsentandi quod possit prudenter illos actus elicere homo, respiciēdo illud aliud motivū, quod est DEUS dicens.

206 OBJICITUR Quintò. Inexplicabile esse, quid sit illa illuminatio posito quod sit, quid distinctum, à judicio de motivis.

RESPONDETUR Non esse inexplicabile. Quod ut fiat.

Notantur quædam de Illuminatione Spiritûs Sancti.

NOTO Primò. Ex supremo quod DEUS habet jure & dominio in creaturam, fundatur in Deo potestas utendi creaturâ prout libuerit, idq; ex ipsa definitione dominii. Et quia dato creaturæ rationali libero arbitrio, nondum se spoliavit dominio creaturæ, etiam stante ipsius libertate: hinc stante etiam libertate creaturæ, necdum se spoliavit potestate utendi creaturâ intellectuali ut illi li-
207 buerit; quia verò inter creata numeratur Intellectus & Volūtas, fit ut dominium Dei, etiam in intellectum & voluntatem extendatur, consequenter habebit Deus potestatem utendi illis, ad usus liberos ut libuerit, intacta voluntatis libertate, & inviolato modo agendi, debito intellectui. Porro ad hoc ut utatur DEUS voluntate creata in ordine ad actus gratiosos, exhibet illi auxilium efficax, de quo aliàs. Ut autem DEUS, stante debito modo agendi Intellectui, dominium suum in illum exerceat, utaturq; illo ut libuerit, habet Illuminationes, sive illæ sint apprehensio supernaturalis, & cogitatio in nobis, sine nobis, sive per cogitationes, quas in alio ordine, dicebat Arist. injici à bona fortuna, offerendo etiam interdum concursum, etiam ad judicia supernaturalia, quan- 208
do requiruntur.

NOTO Secundò. Ad duplicem finem posse comparari Illuminationem Spiritûs S. PRIMÒ In ordine ad fundandum imperium Voluntatis, quo imperat volūtas intellectui actum certissimum fidei. SECUNDÒ Potest comperari Illuminatio Spiritûs S. in ordine ad ipsum assensum fidei exhibendum: comparata illuminatio Spiritûs Sancti in ordine ad imperium voluntatis, habet pro objecto honestatem imperii illius, in circumstantia motivorum credibilitatis. Jam autem comparata Illuminatio ad ipsum actum fidei, versatur circa honestatem assentiendi veritati primæ. Et quidem sic posse comparari illam Illuminationē ratio est: quia ad utrumq; illud extendi debet, & qu idem quòd 209
extendatur ad assensum Fidei fundatur maximè in PP., qui Fidem Divinam docent pendere ab Illuminatione Spiritûs Sancti: quod accipi simpliciter non posset, si requireretur illa non nisi ad imperium voluntatis quod ipsum imperium non est fides. Requiri autem etiam illam Illuminationem ad imperium voluntatis. Ratio est quia judicium solum de motivis credibilitatis, est improportionatum imperio supernaturali, quod debet intervenire.

NOTO Tertiò. An illa illuminatio Spiritûs S. (pro utraq; parte circa quam versatur) judicium sit, an verò perficiatur sola apprehensione. Universalis regula tradi non potest. Nam illa illuminatio, quæ repræsentat honestatem imperii, potest esse simplex ap- 210
prehensio, casu quo voluntas possit ponere etiam deliberatum actum, nonnisi illuminata simplici apprehensione. Quod si requirit voluntas deliberata, etiā judicium, tunc dicēdum erit, etiam illam illuminationem, esse nonnisi judicium. Quod attinet ad illuminationem quæ repræsentat honestatem eliciendi actus fidei, illa illuminatio sufficit si sit simplex apprehensio. Ratio quia si ad alia judicia naturalia, sufficit ut præcedat simplex apprehensio naturalis, cur ad judicium supernaturale fidei, non sufficiet simplex illa apprehensio. Potest tamen saltem in non exercitatis per actus credendi, intervenire illuminatio, quæ sit judicium, quæ ipsa illuminatio prout attendit ad motiva credibilitatis

211 tatis suo modo, potest dici clara, in quantùm attendit suo modo ad veritatem primam, potest dici obscura: sicut & ipsa veritas prima obscurè testatur.

NOTO Quartò. Qualis sit processus illius illuminationis. Proponuntur motiva credibilitatis, quæ intellectus judicat esse evidētia; quia verò illa evidentia per ordinem ad imperium voluntatis, quod debet esse supernaturale, non est proportionata, subsequitur insimul illuminatio Spiritûs S., dictans, esse honestum elici illud imperium, in circumstantia illorum motivorum credibilitatis, judiciiq; de illis, postea subsequitur imperium quod elicit voluntas imperando actum fidei, & simul etiam illuminatio Spiritûs S. repræsentat intellectui honestatem
212 eliciēdi illius actûs, propter motivum, quod est veritas prima. Nam simpliciter voluntas non potest imperare actum talem, sine repræsentatione rationis seu motivi, aliàs vellet intellectū moveri ad judicium sine motivo judicii, & hoc motivum repræsentat illuminatio Spiritûs S. de quo vide copiosius Rip. d. 14. S. 1.

NOTO Quintò. Non dari in nobis actu habitum per modum potentiæ ad illam illuminationem Spiritûs S. quia nullum est fundamentum ponendi tales habitus: Sicut etiam in naturalibus non datur habitus qui sit cogitationum bonæ fortunæ. Unde producuntur ab intellectu, hîc & nunc elevato. Sicut etiam pro judicio circa motiva credibilitatis, non datur ullus habitus, sed illud elicit
213 intellectus, sicut & alios actus ex motivis evidentibus. An autem generari debeat postea habitus aliquis facilitativus, ad illud judicium de motivis credibilitatis, pendet ex materia de Habitibus.

QUÆSTIO II.

De applicatione ad credendum per Imperium Voluntatis.

SIcut Volitio sequitur Intellectionem, ita applicatio per volitionem, sequitur applicationem, quæ fit per intellectionem. *De qua sit*

DIFFICULTAS I.

An actum fidei antecedere debeat Imperium Voluntatis?

DICENDUM est. *Quòd actum fidei, debeat antecedere actus voluntatis.* Est communis 214
apud Lug. d. 10. S. 1. Amicum d. 10. S. 5. Kon. d. 13. dub. 4.

PROBATUR Primò Auctoritate Trident. Sess. 6. can. 6. dicit homines disponi ad Justitiam *dum* inquit *excitati Divinâ gratiâ & adjuti, fidem ex auditu concipientes, liberè moventur in Deum, credentes vera esse quæ Divinitus revelata & promissa sunt.* Similia habet Arausic: 2. can. 5. August. tr. 26. in Joan. *Multa* inquit *potest facere homo non volens, credere autem non potest nisi volens.*

PROBATUR Secundò. Quando aliqua potentia non habet prærequisita ad agendum, si agat, illorum prærequisitorum debet esse aliquod suppletivum, hoc ipso enim non
esset prærequisitum, si illo non posito, posset 215
fieri actio ut etiam ostendit Inductio. Sed intellectus ut assentiatur certò, requirit evidētiam, ut etiam ostendit inductio, & resolvitur in hoc principium. quia intellectus in assensu certo intendit veritatem, quæ non est nisi ratione principiorum, vel veritatis in se attactæ, quod utrumq; evidentiam importat: Quia autem in motivo fidei, deest evidentia, debet esse aliquid illius suppletivum, hoc aliunde peti non potest, nisi à solo imperio voluntatis. Cum enim in se non habeat hoc complementum intellectus, ab alia potentia vendicare illud debet, quæ non alia, nisi voluntas.

PROBATUR Tertiò. Quia propter motivum probabile, cum in se certum sit, non
assentitur certo intellectus, nisi accedat im- 216
perium voluntatis. Ergò & in præsenti idem dicendum: non enim minùs una conditio requiritur ad assensum certum quàm alia.

OBJICITUR Primò. Non habet vim determinandi intellectum voluntas, quia illa determinatione intellectus extraheretur extra speciem sui objecti: extrahi autem extra speciem sui objecti non potest. Sequela autem probatur quia objectum intellectûs est verum, voluntas autem non potest ponere nec augere veritatem objecti.

RESPONDETUR. Non determinari intellectum à voluntate tenente se determinatione à parte objecti, hoc enim est solum verum, quod non adfert voluntas. Sed determinatione per modum inclinantis, impellentis,

217 lentis, rogantis &c. Censet quidem Cajet: quod voluntas intellectui possit imperare assensum sine ullo motivo; sed hoc falsum esse, in superioribus etiam dictum.

INSTABIS. Ponamus proponi ab intellectu motiva credibilitatis evidentia, & non proponi ullo modo rationes in oppositum, adeoq; non attendere intellectum ad rationem falsi, quæ posset subesse, cur tunc elici non poterit actus fidei, sine ullo imperio voluntatis.

RESPONDETUR. Etiam non propositis ullo modo rationibus in oppositum, requiretur imperium voluntatis ad fidem: quia assensus nonnisi ipsis motivis credibilitatis, facilitatur per hoc, quia non ponuntur rationes in oppositum: sed ipsum moti-
218 vum actûs fidei, non adfert adhuc prærequisitam evidentiam, quam deposcit intellectus certo assentiens. Si non adfert illud prærequisitum, debet omnino quæri illius suppletivum, quod non aliud, nisi imperium voluntatis.

INSTAT Secundò. Fieri potest ut quod non est summum bonum, imò in re ipsa admistum multis imperfectionibus, necessitet tamen ad sui amorem, casu quo in oppositum nulla appareat ratio, ut fit in motibus primis. Ergò & id in præsenti dicendum, casu quo nulla occurrat ratio, contra id, quòd hoc Deus dixerit.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: quia ut ponatur ille amor nullum deest prærequisitum, tam à parte intellectûs quam à
219 parte voluntatis. quod enim illud? Quamvis autem non occurrant rationes, contra Ly Deus dixit; quia tamen Ly Deus dixit, non apparet tanquam evidens, defectus illius evidentiæ aliunde suppleri debet, & hoc est, nonnisi imperium.

INSTABIS Tertiò. Intellectus nonnisi veritate movetur; quam tamen non promit voluntas. Ergò ab illa ad assentiendum non determinabitur, præcipuè si non occurrant rationes in oppositum.

RESPONDETUR. Determinare voluntatem non determinatione tenente se ex parte objecti, sed extrinsecè & allicitivè.

OBJICITUR Secundò Scriptura & Aristoteles, Scriptura quidem quæ dicit dæmones credere & contremiscere, & tamen illi non habent piam affectionem. Arist. 220
autem dicit 2. de An. c. ult. t. 57. posse nos phantasiari cum volumus, opinari autem non ita.

RESPONDETUR. Quod attinet ad dæmones, illi non credunt cum pia affectione: quia hæc est ut suppono supernaturalis, adeoq; non requisita ad actum naturalem fidei, qualem habent dæmones. Sed etiam in illis datur imperium voluntatis: idq; ex eo; quia quamvis motiva credibilitatis melius apprehendant præ nobis, constatq; illorum collectioni, quòd hoc miraculum sit verum à Deo vel Angelis profectum, cum norit tota illorum collectio, quod nec natura id patrarit, nec ipsi; hinc ad formandum judicium de motivis credibilitatis magis necessitantur: quia tamen illa motiva non 221
reddunt motivum fidei evidens, sed destitutum hac conditione requisita ad assensum certum, qualis est in illis illius fidei, fit ut indigeant suppletivo illius evidentiæ, quod est voluntas. Ad auctoritatem Aristotelis quod attinet, ille non plus vult, quàm quòd diximus contra Cajet. nempe sine ratione proposita, non posse moveri intellectum, per solum imperium voluntatis.

OBJICIUNTUR Tertiò Paritates.

PRIMA Paritas est. Assensus fidei humanæ vel opinionis potest elici sine imperio voluntatis. Antecedens docet Kon. hîc disput. 3. dub. 14. num. 40. & Probatur. Quia etsi medium opinionis aut fidei humanæ, non probet sua objecta esse evidenter vera, probat tamen clarè, ea esse evidenter pro- 222
babilia. Ergò intellectus ab illius evidentia determinatur. Antecedens probatur: quia sicut ratio evidenter certa facit suam conclusionem evidenter certam, ita ratio evidenter probabilis, evidenter facit suam conclusionem probabilem, si nulla ratio contrarium svadeat; Ergo sicut quando habeo rationem evidenter certam, Conclusio apparet nobis evidenter certa, ita quando habeo rationem evidenter probabilem, Conclusio apparet mihi suo modo evidens. Ergò & intellectum, ad probabilem assensum determinans.

RESPONDETUR Quia in casu Antecedentis cum non exhibeatur assensus certissimus, sed talis, qui habeat omnia prære-

223 quiſita, & non indigens aliunde ſuppleri: Nam evidens eſt eſſe probabile, quod eſt evidenter probabile, hinc fit, ut non indigeat intellectus imperio voluntatis, ſecus in præſenti: exhibendus enim eſt aſſenſus certiſſimus, qui non habet aliunde prærequiſitum. Unde prærequiſitum illud debet aliunde ſuppleri, hoc eſt ab imperio voluntatis, ut dictum.

SECUNDA Paritas eſt. Poteſt aliquis poſt acquiſitum habitum concluſionis propter præmiſſas, aſſentiri eidem ſine actualibus præmiſſis. Ergò etiam poſito habitu acquiſito fidei, poterit aliquis prodire in actum fidei, ſine ullo imperio voluntatis.

RESPONDET Lugo. In caſu Antecedentis, intervenire aliquid, quod ſupplet
224 defectum actualium præmiſſarum, nempe memoriam ſaltem confuſam præmiſſarum. Non poteſt autem oſtendi, quid ſuppleat defectum illius imperii, ut habito illo ſupplemento, poſſit prodire fidelis in aſſenſum fidei. Deinde ſi ſit aſſenſus concluſioni quâ propoſitio eſt, poteſt eſſe ſine memoria ulla præmiſſarum, quia prout propoſitio eſt, non habet ullam connexionem cum illis. Jam autem aſſenſus intellectualis certus, habet connexionem cum evidentia, quæ ſi non adſit, debet ſaltem intervenire ſuppletivum illius; & hoc certè non aliud quàm imperium. Si autem aſſenſus ſit concluſioni ut concluſio eſt, requiritur attendentia etiam ad præmiſſas; hoc ipſo enim non eſſet aſſenſus concluſioni ut Concluſio eſt; quia ipſa con-
225 cluſio formatur per Ly *Eò quòd hæc ſint.*

DIFFICULTAS II.

Reſolvuntur quæſita de eodem Imperio.

QUÆRES Primò. *An poſſibile ſit, ut ſine ullo imperio voluntatis, eliciatur actus fidei?*

ASSERO. *Poſſe id fieri*, eſt aſſertum Amici cit. num. 82. & Kon. num. 44.

RATIO. Tum quia id non implicat. Tum quia voluntas concurrit ad actum fidei merè determinando ad poſitionem actus fidei, tales autem determinationes, in aliis ſimilibus poteſt Deus facere: determinando v. g. ut hoc cogitetur, cùm aliàs occurrentia objectorum potuiſſet determinare ad ſui cogitationem. Tum quia poteſt DEUS ponere qualitatem prædeterminan- 226
tem & neceſſitatem phyſicè, & non exſpectare determinationem ponendam à voluntate. Ergò & in præſenti, poterit Deus determinare ad actum fidei.

DICES. Non poteſt Deus ſupplere cognitionem repræſentantem objectum voluntati: Ergò nec poterit ſupplere determinationem oriundam à voluntate imperante actum fidei: non poteſt item DEUS ſupplere vitalitatem. Ergò nec determinationem illam quâ determinat DEUS ad actum fidei.

RESPONDETUR. Negari poſſe Antecedens. Conſequentia etiam non tenet, quia datur Axioma. Nihil volitum niſi cognitum. Nullum autem ſimile principium eſt, quod dictet, non poſſe aliunde deter- 227
minari intellectum ad actum fidei, quàm à ſolo imperio. Vitalitatem etiam Deus non poteſt ſupplere, quia ſupplendo, facit, ne ſit ab intrinſeco, adeoq; ne ſit quid vitale. Mortuo tamē modo poteſt ſupplere. Quod ad præſens applica, quòd poſſit ſupplere determinationem oriundam à voluntate, ſed non vitaliter.

QUÆRES Secundò. *An hoc imperium ſit neceſſarium, quantumvis accedat evidentia quòd DEUS ſit verax, & quod hoc dixerit?*

ASSERO Primò. *Quamvis evidens ſit alicui Metaphyſicè quòd DEUS non poſſit fallere, & ſit evidens phyſicè quòd id dixerit, adhuc erit neceſſarium imperium voluntatis in ordine ad aſſenſum fidei.* Ut intelligatur Aſſertum. Caſu quo eſſent iſtæ evidentiæ duplex poſſet actus elici. 228
Primò Certus certitudine phyſica vel Metaphyſica, & ad hunc actum, non eſt neceſſarium imperium: quia neq; eſt neceſſarium ad alios ſimiles actus. *Secundò* poſſet dici actus fidei, & ad hunc actum, eſt neceſſarium imperium voluntatis, deq; hoc actu procedit noſtrum Aſſertum. contra Pont. d. 27. num. 22.

RATIO. Quia illa evidentia non eſt ſumma, nec proportionata certitudini, & tamen elici debet actus certiſſimus. Ergò defectus ille proportionatæ evidentiæ, dare poterit locum, alicui ejus ſuppletivo, quod non aliud, niſi dictum imperium.

DICES cum Pontio. Illa evidentia phyſica facit ut evidens ſit credenti, quòd res revela-

229 revelata ſit vera. Ergò tam benè determinabitur ad judicandum quòd ſit vera, quàm determinabitur ad judicandum, quòd concluſio ſit ſcientificè vera.

RESPONDETUR. Quod attinet ad Antecedens, cum tunc res revelata non ſit evidens evidentiâ ſummâ, ſed nonniſi non ſummâ, ſicut relinquit locum actui fidei, ita relinquit etiam locum imperio. Paritas etiam non urget petita ex ſcientifico motivo: quia in aſſenſu ſcientifico, proportionatur certitudo evidentiæ, hinc non relinquitur quidquàm ſupplebile ab imperio. Jam autem in præſenti, non proportionatur evidentia certitudini, conſequenter relinquit locum ſuppletivo.

QUÆRES Tertiò. *An voluntas imperans*
230 *actum fidei, debeat eſſe libera vel neceſſaria?*

ASSERO Primò. *Pro alio ſtatu voluntas imperans actum fidei poteſt eſſe neceſſaria.*

RATIO. Quia id non implicat; beneq; indifferentia illa intellectûs ad ponendum actum fidei, poteſt à neceſſario imperio auferri, quid enim prodeſt libertas ad illam determinationem; imò videtur potius aliquomodo ad illam non conferre. Et ſicut voluntas poteſt ſeipſam liberè determinare, poteſt etiam determinari neceſſariò. Cur ergo intellectum non poterit etiam neceſſaria voluntas determinare.

ASSERO Secundò. *Etiam pro præſenti ſtatu, poſſe eſſe imperium à voluntate neceſſitata, neceſſitata quidem ad imperandum aſſenſum, non tamen ad imperandum aſſenſum fidei Divinæ, ſeu ſu-*
231 *per omnia.*

RATIO *Prioris partis eſt.* Quia etiam pro præſenti ſtatu, poſitis motivis credibilitatis illorumq; aſſenſu, poſſunt non occurrere rationes in oppoſitum, etiam pro ſuſpenſione imperii. Ergò tunc voluntas neceſſitabitur ut imperet aſſenſum, ſiquidem non habet prælucelcentiam ut non imperet aſſenſum. *Poſterioris partis*

RATIO eſt. Quia ad hoc ut imperetur aſſenſus ſuper omnia, non habetur principium determinans, quia nec habetur evidentia ſumma & proportionata certitudini, quæ eſt requiſita ad aſſenſum ſuper omnia. Et hoc prærequiſitum aliunde debet ſuppleri, nempe ab imperio voluntatis.

ASSERO Tertiò. *Pro præſenti ſtatu, ordinariò imperari actum fidei, à voluntate non neceſſitante,* 232
ad imperium actus fidei.

RATIO. Quia PP. & Concilia docent fidem noſtram eſſe meritoriam. Ergò debet eſſe libera; & cùm non ſit in ſe libera, debet eſſe ratione aliûs, adeoq; ratione illius imperii libera. Cumq; pro præſenti ſtatu motivum fidei non præſentetur evidens evidentiâ certitudini proportionata, non habetur determinativum, neceſſitans ad illud imperium actûs certiſſimi.

DICES Primò. Eadem Charitas poteſt principiare & actus neceſſarios in cœlo, & actus liberos in via. Ergo etiam idem habitus piæ affectionis, poſſet principiare & imperium neceſſarium & liberum actûs fidei.

RESPONDETUR. Quòd poſſit dari talis habitus piæ affectionis, de hoc in præ- 233
ſenti non diſputatur; ſed dicitur non eſſe fundamentum quòd detur de facto. Paritas de Charitate non valet, quia colligitur ex auctoritate quòd Charitas non evacuetur. hinc talis debuit provideri à Deo, quæ eſſet principiativa actuum amoris, etiam neceſſariorum. Nihil autem ſimile habemus de pia affectione neceſſaria.

DICES Secundò ex Rip. cit. num. 44. Per ſe magìs exigunt libertatem affectus virtutum quàm aſſenſus fidei, & tamen virtutum affectus, poſſunt fieri abſq; libertate. Ergò & aſſenſus fidei, idq; etiam pro præſenti ordine, interdum.

RESPONDETUR. Diſparitatem eſſe, quia ſi ponantur actus indeliberati aliarum virtutum, habetur ſufficiens fundamentum 234
neceſſitatis illorum actuum, licèt dejicientis illos actus à ratione liberi & meritorii, nempe præſentatio bonitatis, & non præſentatio rationum in oppoſitum. Jam autem præſentatis motivis credibilitatis, & non præſentatis motivis in oppoſitum, habetur quidem ſufficiens fundamentum, ut hoc judicetur evidens moraliter, non præſentatur tamen illud motivum tanquam evidens evidentiâ proportionatâ actui certiſſimo. Hinc ut exeat in actum fidelis, debet evidentiæ eſſe ſuppletivum: quod non aliud eſt, niſi imperium voluntatis. Cæterum poſſent concedi etiam in fide, actus qui ſint indeliberati, ſeu primæ apprehenſiones fidei, poſſentq; appellari inchoativè fides.

235 DICES Tertiò. Actus Charitatis interdum possunt fieri ex sola apprehensione supernaturali, quæ non potest imperari liberè, & tamen illæ apprehensiones erunt actus fidei.

RESPONDETUR. Ex dictis illas apprehensiones fore fidei inchoativè, non completè sumptæ.

DIFFICULTAS III.

An imperium illud voluntatis, sit in entitate Supernaturale?

Esse illud supernaturale communiter docetur cum Molina. Hurt. Gran. Lugo cit. num. 31. Kon. num. 48. contra Scotistas, & post illos contra Pont. qui illam volunta-
236 tem dicit esse, non nisi quoad modum supernaturalem d. 18. num. 25.

DICENDUM est. *Voluntatem credendi, esse supernaturalem in substantia.* Hujus supernaturalitatis rationem reddere difficilius est. Plures in ante excogitatas solvunt Lugo & Amicus. Cæterum etiam ea ratio quâ utitur Lugo, non convincit. Quia quamvis probet obsequium intellectuale quod exhibetur à fide, non posse imperari nisi à voluntate subjiciendi intellectum Deo, quæ voluntas non potest esse mala. Non probat tamen quod illa voluntas, non possit esse naturalis. Siquidem naturalis volũtas & supernaturalis objectis nõ differunt. Quod autem addit habere Deum paratum concursum, ut quotiescunq; de re salutis agitur of-
237 ferat cõcursum supernaturalem; id eo sensu verum est, si aliàs sit necessitas supernaturalisandi illum actum, quæ necessitas in præsenti unde habeatur, de hoc ipso quæritur.

Amici etiam Ratio non convincit: quia prior pars illius probat fidem debere esse supernaturalem, & non procedit quod imperium illud debeat esse supernaturale: sufficietq; quod dicatur sola præcisè fides, & non imperium illius, esse actus proportionatus sanctitati. Posterior etiam illius pars non convincit; quia licèt fides sit dispositio libera ad justitiam, non est tamen necesse, ut ipsum illud, ratione cujus illa dicitur libera, sit supernaturale, aliàs etiam judicium de motivis credibilitatis, quod est prærequisitum ante ipsum exercitium libertatis, deberet esse supernaturale, quod ne- 238
gat Amicus. *Hinc aliter*

PROBATUR Conclusio. Auctoritate Sacra. Quia PP. & Concilia ad hanc voluntatem requirunt gratiam & adjutorium Dei, quâ phrasi solent PP. explicare supernaturalitatem in substantia. Jam autem Arausicanum 2. can. 5. docet non solùm initium fidei sed & ipsum credulitatis affectum esse à Deo. Innuitq; S. Thomas 2. 2dæ quæst. 2. art. 9. *Ipsum* inquit *credere est actus intellectus assentientis voluntati Divinæ ex imperio voluntatis à Deo motæ per gratiam.* Ex quo formatur Argumentum. Illi actus qui non possunt fieri nisi ex gratia per Christum, vel ex gratia sine addito, sunt supernaturales in substantia. Sed ad volitionem credendi, hoc requiritur, ut vidimus. Ergò. Quia 239
autem hanc quæstionem ita tractant Auctores, ut simul etiam discurrant, an à voluntate mala, possit imperari actus fidei: *Hinc circa id*

NOTO. Immediatam voluntatem, & præcisè imperium credendi, impossibile est esse malum, licèt mediatum imperium, possit esse malum.

RATIO. Quia præcisè spectatum imperium credendi respicit honestatem credendi: in quantum enim illam non respiceret, hoc ipso non esset præcisè imperium. Honestas autem credendi, est intrinsecè bona, hinc constituet actum etiam, quem specificat, intrinsecè bonum. Posterioris Ratio est: quia potest aliquis moveri ad ipsum illud imperium, sine aliquo inhonesto. Ca- 240
su autem quo aliquis ex duplici motivo moveretur ad credendum, eoq; in unum actum compacto, non posset esse ille actus supernaturalis in substantia, ut dictum in simili in Animastica. diversóq; esset respectu bonus, diverso malus, ut dictum in simili de Actibus humanis.

OBJICIT Primò Pontius. Nulli dantur habitus per se infusi, præter tres Theologicos, quod non esset verum, si hæc volitio esset supernaturalis in substantia: quia si esset, proveniret ab aliquo habitu per se infuso, non autem ab ullo ex illis tribus. Si enim ab aliquo proveniret, maximè proveniret à charitate, sed non potest provenire à charitate: quandoquidem omnis actus chari-

241 charitatis infusus, præsupponit actum supernaturalem fidei, cum è contra hæc volitio, præsupponatur omni actui fidei.

RESPONDETUR. Non satis liquere cur assumat Pontius illam Majorem. Non sunt habitus per se infusi nisi tres; si enim procedat de habitibus respicientibus pro objecto formali Deum; vera est major. Sed non alio sensu. Cur enim non potest dici habitus per se infusus, etiam habitus temperantiæ supernaturalis, prout condistinguitur ab habitu ejusdem acquisito supernaturali. Quodsi dicas eo sensu illum non esse per se infusum: quia requiritur à charitate, tanquam passio à radice, quod expressit Augustinus, dum Sermone 87. in Joannem de Charitate ait, quòd non possit haberi
242 sine cæteris bonis, quibus homo efficitur bonus. Hoc sensu etiam habitus piæ illius affectionis (casu quo daretur de quo infra) non esset per se infusus, sed ad exigentiam totius complementi & œconomiæ fidei.

OBJICIT Secundò. Quamvis illa volitio sit supernaturalis non nisi secundùm modum, salvari adhuc possunt dicta PP., qui dicunt illam volitionem fieri ex gratia.

RESPONDETUR Quod non. Ratio quia ex ordinaria phrasi, quâ utuntur PP. contra Pelagianos & Semi Pelagianos, dum utuntur hoc termino, id est, Donum Dei, id est, ex Gratia Salvatoris, semper intelligunt supernaturale quid, quoad substantiam, intelliguntq; gratiam ordinis exceden-
243 tis. Nam & ipsi Pelagiani admittebant gratiam ordinis naturalis, ipsumq; esse creatum appellabant donum gratiæ. Et sicut ex dicto Tridentini, quo docet fidem esse donum Dei, rectè inferimus, illam esse supernaturalem in substantia, sic etiam ex eo, quia ex Arausicano pius credulitatis affectus, est ex gratia, benè inferimus, illum esse supernaturalem quoad substantiam. Ex illis tribus locis quibus probat Pontius Volitionem illam esse supernaturalem nempe ex ad Phil. 2. *Ipse est qui operatur in nobis & velle & perficere.* Joannis 15. *Sine me nihil potestis facere.* Ad Rom. 9. *Quid habes quod non accepisti.* ex istis inquam locis inferunt PP. gratiam contra Pelagianos ordinis excedentis. Hinc etiam Pontius debuisset inferre, illam
volitionem esse excedentem, adeoq; super- 244
naturalem in substantia.

OBJICIT Tertiò. Si ille actus foret supernaturalis, præsupponeret cognitionem in substantia supernaturalem, hoc autem est inconveniens: quia inde sequeretur, fidem non esse radicem justificationis nostræ; hoc enim non aliter potest intelligi, nisi quatenus supponitur, quòd nullus actus, nec habitus supernaturalis in substantia, præsupponatur fidei.

RESPONDETUR. Ante piam illam affectionem antecedere illuminationem Spiritûs Sancti in entitate supernaturalem; & quia utrumq; hoc complet fidem adæquatè acceptam, adhuc verum erit secundùm PP. fidem esse initium & radicem nostræ justificationis; & sicut dispositiones & prærequi- 245
sita, non dant esse simpliciter ante infusionem formæ ad quam prærequiruntur: ita cùm illuminatio & volitio supernaturalis requirantur ante actum fidei, ante illum positum, non dabunt esse simpliciter, adeoq; non erunt initium simpliciter, & radix justificationis.

Explicatur natura Piæ Affectionis.

OBJICITUR Quartò. Non est explicabile quodnam sit motivum hujus piæ affectionis, & cujus illa virtutis actus?

RESPONDETUR. Motivum istius piæ affectionis, esse honestatem imperandi actûs certissimi, positâ sufficienti propositione Veritatis primæ, aliquid dicentis. Ratio quia imperium quâ tale, debet moveri 246
honestate rei imperandæ, quia cùm imperium sit quid relativum ad rem imperatam, debet ad honestatem illius attendere, & ab illa specificari, tanquam à suo termino. Ergò & imperium illud voluntatis, respicit honestatem actûs imperati.

Hoc motivum non est revocabile ad ullam aliam virtutem. Ratio quia non potest revocari ad fidem, cùm præcedat fidem, nec habet pro objecto revelationem, sed honestatem exercitii actûs fidei; consequenter non est virtus Theologica; siquidem non habet pro objecto Deum. Non etiam spectat ad virtutem studiositatis ut voluit Valentia, quia studiositas non versatur immediatè circa exercitium cognitionis;

247 sed circa appetitum cognoscendi; ne sit nimius vel deses. Non revocatur ad Urbanitatem: quia hæc ex Philos. 4. Eth. 8. attendit ad solam Moderationem in ludo.

Asserunt alii quod pia illa affectio revocetur ad donum pietatis: vel ex eo, quia donum pietatis est acceptatio prævię consultationis, de non credendo vel credendo: hæc enim acceptatio non aliter fit, nisi volendo, sicut consultatio de deambulando, vel non deambulando, non aliter acceptatur quàm volendo deambulare. *Sed hoc*

NON SATISFACIT. Quia omnia dona ex communi sensu sequuntur Charitatem. Jam autem pia affectio, eam ipsam fidem antecedit. Rursus ex modo nostro concipiendi, priùs est acceptare consultationem de
248 deambulando, quàm velle; quia illud velle, est potius effectus acceptationis. Deniq; pietas, quæ est acceptatio præviæ consultationis de credendo, vel non credendo, potiùs est complacentia in fide jam præsupposita; hîc autem quæritur, de actu imperante fidem, ad quamnam virtutem revocetur.

COMMODIÙS itaq; dicetur, illum actum spectare ut inquit Arausicanum ad piũ credulitatis affectum: nihil enim commodiùs dici potest & conformius phrasi PP.

INSTAT Primò. Si ille actus esset specialis, non revocabilis ad alias virtutes, id ideo esset, quia respiceret pro motivo honestatem exercitii actus fidei: sed hoc non convincit: quia aliàs deberet dari spe-
249 cialis virtus, quæ amet voluntatem credendi: sicut datur specialis virtus, quæ attendit ad ipsam honestatem exercitii actûs fidei: eritque processus in infinitum in istis virtutibus specialibus, præcipuè autem quia ad eandem virtutem spectat, amare honestatem objecti, & honestatem actûs. Ergò cùm ad fidem spectet amare honestatem, quæ est assentiendi veracitati Divinæ, ad eandem spectabit amare honestatem illius actûs, consequenter, non erit ille actus specialis virtutis.

RESPONDETUR. De specialitate actuum & virtutum, actum, ubi an Pœnitentia sit specialis virtus. hîc tantum innuitur: specialitatem virtutum desumi ex specialitate motivi & irrevocabilitate; Hinc quamvis honestas credendi quâ talis, possit diversos a- 250
ctus specificare; quia sunt diversa motiva, nihilominus volitio volitionis credendi, quæ habet honestatem revocabilem ad ipsammet honestatem, volitionis credendi, nec ullam diversam honestatem adfert, quam enim? (quidquid sit quòd adferat honestatem materialem aliam.) Volitio inquam volitionis credendi, non requiret specialem virtutem, proinde non erit processus in infinitum. Spectat autem ad eandem virtutem, amare honestatem objecti & actûs, tanquam rationis ut quo versandi circa objectum; sed non spectat ad eandem virtutem, versari circa honestatem objecti & honestatem actûs. si versatio circa honestatem actus, sit ratio ponendi illum actum, intra posse proximum ipsius habitûs. Pone 251
enim actum imperatum esse in alia potentia, & actum imperantem in alia, tunc virtus attendens ad actum imperatum, licèt attendat ad illum, tanquam effectum, & modum versandi ut quo circa objectum, non attendit tamen tunc ad honestatem sui actûs imperati, antecedẽtem ante illius positionem. Sed ad hanc honestatem attendit potentia vel virtus, quæ est principium actus imperantis. Sic etiam cùm actus fidei sit alius potentiæ actus, & aliùs potentiæ actus volitio fidei, & cùm intra posse elici proximè non ponatur Actus fidei, nisi volitione honestatis actûs, fit ut fides, ad illam non attendat; ipsaq; præsuppositio volitionis ante actum fidei ostendit, quòd ipsa volitio, non spectet proximè ad habitum fidei. 252

INSTABIS Secundò. Si credulitatis affectus attenderet ad honestatem fidei, præsupponeretur ille affectus ante seipsum: quia ante credulitatis affectum præsupponitur honestas actus fidei, quæ non potest præsupponi, nisi volitio præsupponat seipsam. quia illa honestas actus fidei desumitur à volitione seu credulitatis affectu, cui soli sicut libertas, ita honestas convenit.

RESPONDETUR. Honestatem fidei duplicem esse; quandam moralem & hæc fundatur in libertate: quæ libertas non habetur in actu fidei, nisi desumatur à credulitatis affectu libero; qui liberè determinat ad actum fidei: hancq; honestatem non præsupponit credulitatis affectus in actu fidei.

253 dei. Alia honestas est entitativa, importans connexionem prædicatorum actûs fidei: & hæc, præsupponitur ante volitionē: pendetq; nonnisi à causis connexionis radicalis: hoc est prædicato & subjecto actûs. Quod etiam videre est in actu imperato, comparato ad actum imperantem: qui imperans, præsupponit entitativam & radicalem honestatem imperati.

INSTABIS Tertiò. Ad imperandam fidem humanam, non datur specialis virtus. Ergò nec ad Divinam. Kon. concedit Antecedens. Negat Lugo & Pont. *Directe*

RESPONDETUR. Quòd interdum sit necessarium imperium voluntatis ad fidem humanam, quando exhibetur assensus certior, quàm hîc & nunc, exigat ipse modus,
254 præsentans motivum assentiendi: quando autem non exhibetur assensus certior, non erit necessarium imperium voluntatis: nec enim ostendetur, quid supplere debeat illud imperium. Quia autem, ut dictum supra, in fide Divina, semper invenitur quod suppleat illud imperium, fit, ut in fide Divina, semper intercedat. Quando autem ex Aug. deducitur, necessarium esse ad omnem fidem imperium, ex eo, quia debet dari virtus inclinans ad mediocritatem inter levitatem credulitatis, & inter distinctam duritiam in respuendo omnium testimonio, id nō convincit: quia moderamen illud, potest ad prudentiam spectare. Advertit etiam Lugo, quòd si simpliciter non admittatur fides humana, prærequirens imperium vo-
255 luntatis, frustra peteremus ab amicis ut nobis credant.

INSTABIS Quartò. Inexplicabile est, an ille pius credulitatis affectus, sit quid permanens?

RESPONDETUR. Non esse quid permanens. Ratio. Tum quia eorum, quæ fiunt in nobis sine nobis, non dantur ulli habitus permanentes, licèt dari possint ut dictum est alibi. Tum quia PP. de hac pia affectione loquentes, semper loquuntur de illa, tanquam gratia actuali. Tum quia Arausicanum 2. Can. 5. ait. *Qui sicut augmentum, ita etiam initium fidei, & ipsum credulitatis affectum, non per gratiæ donum, id est, per inspirationem Spiritûs S. corrigentem voluntatem nostram, ab infidelitate ad fidem, sed naturaliter nobis inesse dicit Apostolicis dogmatibus adversari probatur.* Ubi piam affectionem non appellat credulitatis habitum, vel posse credulitatis, sed credulitatis affectum; affectus autem, est quid transiens, non permanens. 256

INSTABIS Quintò. Inexplicabile est an imperium hoc sit positivum, an negativum?

RESPONDETUR. Imperium istud debere esse positivum. Ratio: quia imperium istud, debet esse determinativum ad unum, non habente intellectu, unde aliunde determinetur. Negativum autem imperium, non determinat ad unum.

QVÆSTIO III.

De propositione fidei per Ecclesiam & Papam.

257

PLena hujus decisio præcerperet materiam Controversam. Ea quæ scholastici juris sunt attingemus, inquirendo: An sit de fide, hunc Papam, verum esse Papam?

DIFFICULTAS I.

An sit de fide hunc Papam, verum esse Papam?

NOn esse de fide docet Cajet. Bann. Veg: Canus, Castro, Turrecremata, Albertus, Corduba, Didacus de Arce, Mannæus, Beza, Gasp. Hurt. Valent. etiam docet probabile esse, posse eligi in Papam non baptisatum, & jure Divino incapacem. Favet in simili Bellarm. dum ait so- 258
la fide naturali haberi; quod Concilium v. g. Nicænum fuerit legitimum. Videatur tomo 1. tract. de Conciliorum auctoritate cap. 9. Esse autem de fide docet Suar. Valent. Hurt. Albertinus, Lugo d. 1. n. 323. Amicus d. 2. Sect. 5. Pont. d. 28. num. 14. Ovied. &c.

Pro Affirmante Sententia

PRIMA RATIO est. quâ utitur Lugo. Ex Dei revelatione constat Ecclesiam non posse decipi in credendo universaliter, aliquo errore, in qua Ecclesiæ universalis infallibilitate, non minùs contineri videtur, quòd non possit Ecclesia errare, in cognoscenda vera regula, visibili suæ fidei, quàm in

259 in credendis aliis rebus per fidem: plus e-nim Ecclesiæ noceret error circa ipsam regulam veritatis & fidei, quàm circa alia objecta particularia: cùm esset error in ipso fidei fundamento.

RESPONDERI potest. Aliud esse. An Ecclesia possit errare in cognoscenda regula visibili fidei, & aliud. An regula illa nosci debeat per fidem? illud primum verum est, ut convincit argumentum. Sed non probat id secundum, in quo tamen est punctus difficultatis. Sic v. g. si in motivis credibilitatis tota Ecclesia erraret, erraret circa regulam, quæ applicat credenda; adeoq; circa fundamentum quasi fidei; & tamen non est necesse motiva credibilitatis, fide Divinâ noscere. Item si habitus servi-
260 les errarent in aliquo principio, nempe v.g. quòd diameter triplicatus non æquet sphæram, tunc non possent opera sua benè exercere illi habitus; neq; tamen est necesse, ut id scientificè attingant habitus serviles; & universaliter fieri potest, ut aliquid excludat errorem, non tamen includat certitudinem, vel scientificam vel fidei: sic etiam necesse est, ut Ecclesia non erret in dignoscendâ regula viva; quamvis non sit necesse, illam fide Divina credi. Imò videtur argumentum procedere à termino non supponente, quia supponit ab universali Ecclesia regulam vivam credi, quod tamen probandum fuit.

INSTABIS Primò. Debemus fide credere definita in Concilio Generali. Ergò debe-
261 mus credere illud esse legitimũ Concilium; sicut quia debemus fide credere omnia contenta in Evangelio Marci, debemus etiam credere illud esse verum Evangelium. Si enim possumus prudenter dubitare, vel formidare de legitimitate Concilii, possemus etiam dubitare vel formidare de ejus definitionibus; & tamen legitimitas ejusdem pendet ab approbatione Papæ.

RESPONDERI potest. Aliud esse; an possimus credere definitis à Concilio, si possimus prudenter dubitare de ejus legitimitate; & aliud, an illa legitimitas credi debeat? primum est verum. secundum probandum fuisset, eò quòd legitimitas, habeat se tanquam proponens & applicans; applicativa autem credendorum, non debent credi, ut videre est in motivis credibilitatis? 262
præcipuè quia sicut motiva credibilitatis, non sunt ratio assentiendi fidei, ita nec legitimitas.

INSTABIS Secundò. Sicut debemus fide credere quæ Pontifex summus & receptus definit, ita debemus credere eum esse verum Pontificem. Nam vel possumus de hoc prudenter formidare, vel non possumus? si possumus, ergò non possumus credere fide Divina quæ definit; si non possumus. Ergò possumus credere hunc esse verum Pontificem. Nam quando non possumus prudenter formidare, quòd hoc individuum non contineatur in universali revelata, possumus fide Divina credere, quod Deus illud revelarit.

RESPONDETUR ex dictis. Esse ne- 263
cessarium ut non possit prudenter dubitari de legitimitate Papæ, non esse tamen necesse, id fide Divina credi, sicut non dubitamus nec formidamus prudenter de motivis credibilitatis, nec tamen illa fide Divina credimus. De inclusione autem particularis in universali infra dicetur: nunc addi potest; quòd hanc particularem contineri in universali dupliciter innotescat, usq; ad depulsionem formidinis. *Primò* Negativè ut ita dicam, hoc est non fundando prudens dubium in oppositum. *Secundò* Positivè evidens faciendo illam particularem contentam esse in universali: prior illa non sufficit ad fidem: nam etiam nõ dubito prudenter quòd sim baptisatus, nec tamen mihi est de fide, me esse baptisatum. Secundum 264
sufficit ad fidem. Sed negabunt oppositi, talem evidentiam, haberi, de legitimitate Papæ.

SECUNDA RATIO est Pontii. De fide est Deum dedisse Petro & successoribus infallibilem Auctoritatem. Sed si non crederetur hic vel ille in particulari successor verus, ad nihil deserviret, & frustra communicaretur talis auctoritas, quia semper posset dubitari: quis esset verus successor.

RESPONDETUR. Sufficere ad hoc quod certò & evidenter constet hunc esse Papam, licèt non certitudine fidei: eritq; de hoc evidentia & certitudo negativa, nõ positiva.

INSTAT Primò Idem. Non sufficit credere in universali quòd Ecclesia à Deo fundata

265 data sit infallibilis veritatis, sed requiritur ut credatur determinatam aliquam Ecclesiam esse talem, ad quid enim deserviret fides in universali. Ita etiam nec sufficiet in universali credere, quòd successores legitimi Petri, sint infallibilis Auctoritatis, sed debet credi in particulari, hunc esse: aliàs esset inutilis illa fides, & inutiliter revelaretur à Deo.

RESPONDETUR. Argumentum multùm probare, probat enim esse de fide, hanc hostiam esse consecratam: dicam enim, fidem illam in communi de Eucharistia esse inutilem; quia & inutilis fides de Ecclesia in universali. Et certè quamvis non credatur, hunc Papam esse verum Papam, modò id evidenter moraliter constet, totum adhuc
266 salvabitur: sicut non est inutilis propositio, quæ fit per motiva credibilitatis, licèt illa ipsa fide Divina non credatur. Et sicut non obest quominùs credatur Ecclesiam Catholicam solam Romanam esse, quamvis motiva credibilitatis non credantur, eò quòd de illo priori sit revelatio, non de motivis; ita credi poterit esse Ecclesiam hanc Catholicam, licèt non credatur hunc Papam, esse legitimè electum.

INSTAT Secundò. Quia de tempore in tempus ab initio Ecclesiæ, hucusq; ut constat ex Historiis Ecclesiasticis, credebatur illos qui habebantur, absq; ratione dubitandi pro Pontificibus, fuisse verè tales, in quo certè non tam generaliter conveniretur, nisi esset traditio Apostolica ea de re.

267 RESPONDETUR. Cùm graves Auctores citati sentiant oppositum, immeritò affirmat arguens, quòd id creditum sit ab universis, fide Divinâ.

TERTIA RATIO est quâ utitur Amicus. Fide Divinâ credere tenemur, hanc esse veram Ecclesiam, hoc Tridentinum esse legitimum. Ergò fide tenemur credere, hoc caput hujus numero Ecclesiæ, quod hæc numero Ecclesia, vel hoc legitimum Concilium includit. Nam sicut nequit intelligi Ecclesia in communi, absq; aliquo capite in communi; ita nequit intelligi hæc determinatè Ecclesia, vel hoc determinatè Conciliũ, absq; determinato capite. Quod ipsum ulterius exemplo illustrat. Sicut qui credit Christum habere determinatum corpus physicum, fieri non potest, quin simul 268
credat habere determinatum caput physicum: ita qui credit hanc esse determinatam Ecclesiam, debet credere hoc determinatum caput.

RESPONDETUR. Hoc argumentum habere solutionem ex iis, quæ docet Amicus num. 158. ubi dicit, posse me esse certum, quòd hoc sit legitimum Concilium, quamvis non sim certus fide Divina, quòd proponens sit legitimus Pontifex; & num. 156. dicit, quòd hoc sit legitimum Concilium, sola fide humana constare, quamvis definita ab illo credantur fide Divina. Rursus vacante sede vel Schismate posito credo determinatam hanc Ecclesiam, nec tamen credo determinatum hoc caput. Instantia à pari non tenet. Ratio quia illa prior con- 269
nexio est physica, inferens hoc ipso non esse hoc corpus, si non credatur, esse hoc caput physicum. Jam autem connexio Ecclesiæ, quæ est Corpus, & inter Papam, qui est caput, est connexio moralis, adeoq; subjecta conceptioni mentis; Hinc non est ratio, cur non posset credi hæc determinatè Ecclesia, modò credatur invisibile caput, quod est Christus; & visibile sub conditione, si sit legitimum.

INSTAT Primò Idem. Eadem fide Divina, quâ credo Christum esse hominem, credo illum esse animal, vivens, substantiam; Ergò etiam eadem fide credo hoc Concilium esse legitimum, & hujus Concilii hoc esse caput.

RESPONDETUR. Disparitatem esse; 270
quia ratio hominis includit illa dicta essentialiter physicè. Jam autem inclusio Papæ, est non nisi moralis, & cujusdam applicantis vivi, applicativa autem credendorum, non est necesse ut credantur fide Divina; Deinde immeritò supponitur, ipsam legitimitatem Concilii esse revelatam; ubi enim & consequenter nec illa erit de fide.

INSTAT Secundò. Eadem firmitate quâ credo hoc Deum dixisse, credo etiam Deum esse infallibilem in dicendo. Nec videtur quî fieri possit, ut non credatur hoc esse legitimum Concilium. hanc esse regulam vivam infallibilem in proponendo, & tamē credatur articulis propositis.

RESPONDETUR. Eo modo id fieri, quo

271 quo motivis credibilitatis non credimus fide
Divina, & nihilominus credimus articulos
fidei, fide Divinâ, per illa motiva nobis ap-
plicatos. De auctoritate Divina alia est ra-
tio: quia si non credamus fide Divina ipsam
auctoritatem Divinam, nihil ulterius resta-
ret, ratione cujus tanquam motivi, crede-
re deberemus fide Divina articulos, cùm
ipsa illa veritas, sit illud motivum, essetq;
irresoluta nostra fides, & procederet Con-
clusio fidelis Syllogismi per unam non nisi
præmissam. Jam autem non creditâ hac re-
gulâ proponente, manebit adhuc motivum
fidei, manebit resolutorium.

Pro Parte Negativa.

PRIMA RATIO est. Quia nulla revelatio
272 exstat, quòd hic Papa sit verus Papa.

RESPONDETUR. Exstare revelatio-
nem in universali, quo revelato, æquiva-
lenter revelari particularia, aliàs dictum.

INSTABIS. Qui oppositum sentiunt nō
sunt Hæretici: Ergò apparet quòd hoc non
sit revelatum.

RESPONDETUR. Id esse de fide per
locum Theologicum, non per locum Ec-
clesiasticæ definitionis. Porrò ea quæ pro-
bantur esse de fide, per locum Theologi-
cum, non constituunt ex subjecto hæreti-
cum, licèt ex objecto hæresim continere
possint, hoc est, negationem propositio-
nis quæ ex objecto sit revelata.

SECUNDA RATIO est. Quòd hic Papa
sit Papa, est objectum prudentiæ superna-
273 turalis, cui absolutè loquendo, speculativè
potest subesse falsum. Quod ipsum proba-
tur: quia illius Canonica electio, pendet
à multis conditionibus, quas humanitus sci-
re non possumus; Nam inprimìs non possu-
mus scire de requisitis jure divino, ut quòd
sit baptisatus & sacerdos; Item de requisi-
tis jure humano, ut quòd sit à legitimis ele-
ctoribus, quòd habuerit sufficientia suffra-
gia &c.

RESPONDETUR. Nos qui sumus re-
motiores, licèt scire non possimus experi-
mentaliter de conditionibus electionis; sci-
re possumus evidenter moraliter, non qui-
dem antecedenter ante electionem, sed ex
consequenti & à posteriori. Et sicut si pro-
mulget Princeps decretum, hanc dignita-
tem non esse dandam, nisi militi, qui hoc 274
vel illud fecerit, post collatam dignitatem,
benè colligimus quòd hoc fecerit: ita cùm
supponatur omnem Papam esse baptisa-
tum, à posteriori colligimus esse baptisa-
tum, quia est Papa; nec per hoc petitur
principium: quia si quæratur, quomodo
constet esse verum Papam, cùm non constet
esse baptisatum? respondebo, constare es-
se baptisatum quia est Papa. Si quæras qua-
re sit Papa? non recurram ad baptismum,
sed ad universalem revelationem Omnem
legitimè electum, esse verum Papam. in
qua universali continentur etiam revelatæ
particulares, quas particulares applicat mi-
hi totius Ecclesiæ acceptatio, ita ut ante ac-
ceptationem Ecclesiæ veritas illa sit de fide
quoad se, non verò quoad nos. Quod si quæ- 275
ras istius acceptationis universalis, quod-
nam habeatur fundamentum? ad hoc dici
potest, haberi fundamentum evidenter mo-
raliter Cardinalium qui elegerunt, testimo-
nium, Concordia post electionem, quæ
certè in tanta affectuum, & inclinationum
varietate stare non posset, nisi intercessis-
set legitimitas eligendi, nec permitteret
providentia Divina ejus electioni non re-
clamari, qui illegitimè electus. Quod si
post electionem universaliter acceptatam
eidem reclametur, standum erit primæ ac-
ceptationi: quia posterior nunquam erit
reclamatio universalis, aliàs Ecclesia alte-
rutra acceptatione erraret. In particulari
quod attinet ad baptismum Bertold. hîc
num. 34. & Rosm. conditionatam nonnisi 276
formant, fore scilicet de fide esse illum ba-
ptisatum, si sit hoc ad Papatum requisitum.
Unde etiam erit de fide baptisantem habu-
isse intentionem &c.

Quod attinet ad hoc, an sit de fide illum
esse sacerdotem, dicit Arriaga: de ordini-
bus nihil inquit dico: quia tota jurisdictio,
in qua propriè consistit Papatus, est inde-
pendens ab ordine. Et sicut verus Papa po-
test esse medio anno, sine ordinibus, po-
test & uno.

INSTABIS Primò. Non potest esse Ec-
clesiæ aut Cardinalibus magìs evidens hunc
esse legitimè electum, quàm evidens sit ali-
cui, quòd conteratur, & tamen hoc nemi-
ni est evidens: aliàs esset illi evidens, quòd
sit

277 ſit in gratiâ Dei: quia cum contritione non ſtat peccatum.

Respondetur. Ideo non eſſe de fide huic in particulari, quòd propter purum amorem Dei dolendo ſit verè contritus: quia illi non conſtat, an ille actus fuerit ſupernaturalis, cùm ratio ſupernaturalitatis perceptibiliter non diſcernatur. Rurſus evidentia illa de legitimitate Electionis, unicuiq; comparato ad ſe, poteſt certò conſtare, an ſcilicet ſecundùm conſtitutionem Gregorii XV. calculum dederit, ei quem putabat eſſe digniſſimum; de aliis autem eſt hoc illi evidens ex conſequenti, ex non reclamatione &c.

Instabis Secundò. Non conſtat Cardinali vel de ſe, vel de aliis quòd ſint bapti-
278 ſati; Ergò nec quòd legitimè elegerint. Nam legitimi electores debent eſſe baptiſati.

Respondetur. Licèt Cardinali A poſſit conſtare, quòd dederit legitimè ſuffragium, non tamen illi conſtat, quòd revera ſuffragium illius ingrediatur cenſum eorum, quos novit Deus legitimè eligentium numerum implere. Ponamus enim v.g. triginta Cardinales eligentes, ex quibus quindecim ſint non baptiſati eligentium legitimè numerum eſſe quindecim, quantumvis reliqui quindecim non baptiſati in judicio ferendo legitimè ſeſe geſſerint; tamen legitimè eligentium numerum non impleverunt defectu baptiſmi; hinc fit ut ei cui conſtat, quòd ſuus calculus ſit pro hoc Pa-
279 pa, nondum conſtare poſſit, an ſit baptiſatus: de aliis etiam determinatè non novit, quia non novit an omnes illi, qui ejuſdem ſententiæ fuerint pro hoc Papa in cenſum venerint Deo notum legitimè eligentium. Unde conſtabit nonniſi indeterminatè, quòd illi qui cenſum legitimè eligentium ingreſſi ſint, vere ſint baptiſati, licèt illos in particulari deſignare non poſſit. Bellarm: etiam Tom. 1. lib. 2. de Conciliorum auctoritate, docet ad legitimitatem Concilii ſufficere eos convenire qui externè regũt Eccleſiam, quamvis nõ ſint baptiſati, immo hæretici. Quod etiam pro præſenti transferri poſſet.

Instabis Tertiò. Non eſſe de fide hanc hoſtiam eſſe conſecratam. hunc item ſacerdotem eſſe verè ſacerdotem. Ergò. 280

Respondetur. Negando Conſequentiam. Diſparitas eſt, quia quamvis ſit promiſſio Divina non defuturum Sacrificium & Sacerdotium Meſſiæ usq; ad finem ſæculi, ea tamen promiſſio benè verificari poteſt, ſi non de hoc, certè de alio Sacerdote, de alia hoſtia. Promiſſio autem quæ eſt, ad finem ſæculi futurum eſſe ſucceſſorem Petri, non poteſt verificari, niſi ratione hujus unius, qui viſibiliter præeſt. Conſequenter ratione hujus determinationis poterit eſſe de fide hunc eſſe verum Papam, infereſq; Antecedens continere caſum explicabilem per deſcenſum disjunctum; Conſequens autem explicabitur per deſcẽſum disjunctivum. Rurſus eſt Major hæc revelata. Hoſtia legitimè conſecrata continet Corpus 281
Chriſti, in qua univerſali, æquivalenter revelatur fortè, etiam de hac particulari: ſed continentia illius particularis, abſoluta, à nulla nobis evidentia certò applicatur, quæ tamen ex dictis ſupra intervenire debet, ut procedatur ad actum fidei. Continentiam autem hujus Minoris de hoc Papa, applicat motivum evidens moraliter, totius Eccleſiæ acceptatio, quæ non habetur pro legitimitate hujus hoſtiæ, hujus Sacerdotis &c. Caſu autem quo totus orbis non acceptet Papam, neq; pars talis quæ fundet evidentiam moralem, tunc defectu applicationis, non erit id nobis de fide. Deniq; circa Sacerdotium vel hoſtiam dupliciter poteſt ſe habere Eccleſia. *Primò* ita ut negare non
poſſit nec dubitare prudenter, quòd non ſit 282
in hac hoſtia Corpus Chriſti, hunc item eſſe verè ſacerdotem. *Secundò* ut habeat evidentiam, quâ poſitivè acceptet, hîc eſſe Corpus Chriſti, hunc eſſe verè Sacerdotem, quæ acceptatio univerſalis ſtat pro Papa, non pro hoſtia, qui poſitivè acceptatur. Pares ergò ſunt Papa & Sacerdos v.g. quòd de utroq; non dubitetur; ſed in hoc differunt: quia ſacerdotem non acceptat Eccleſia poſitivè pro conſecrato; acceptat hunc Papam: quod ſi non plùs habetur circa ſacerdotium v.g. niſi quia de illo non dubitatur, non poterit proſiliri in actum poſitivum, ſed ponetur nonniſi non diſcreditio; quia huic ſoli proportionatur negatio dubii, quæ illuminat tanquam quid negativum, ad

283 actum negativum nō discredendi. Sed acceptatio totius mundi, fundat evidentiam moralem; quæ potest prælucere huic actui Volo credere, quia hic est verus Papa.

TERTIA RATIO est. Quamvis assumatur in Papam etiam incapax, tamen æquè non posset docere falsum, atq; verus Pontifex: sicut Ecclesia assistit Parocho putato, & Respublica Prætori putato, sic assisteret etiam putato Papæ.

RESPONDETUR. Negando assistentiam promissam, non legitimè electo, cùm ex non legitimè electis, & Anti-Papis aliqui errarint. Et si verba quæ promittunt assistentiam Petro, & in eo successoribus ut sonant accipiantur, supponent non pro successoribus materialiter, sed pro successori-
284 bus formaliter.

DIFFICULTAS II.

Asseritur quid tenendum?

ASSERO Primò. *Hunc Papam esse verum Papam, est objectum fidei conditionatè.*

RATIO. Quia etiam alia in universali revelata, conditionatè creduntur. Quod ipsum probatur: quia fieri potest, quòd hoc particulare sit revelatum; Ergò non possum dicere actu absoluto. Nolo credere. fieri etiam potest ut non sit revelatum. Ergò non possum dicere. Volo credere: quod utrumq; devitatur, si ponatur nonnisi conditionatus actus.

ASSERO Secundò. *Ex sola præcisè ratione*
285 *applicantis & proponentis Mysteria fidei, non infertur hunc Papam esse verum Papam.*

RATIO. Tum quia quamvis non credantur motiva credibilitatis, sufficienter nobis applicant credenda; Ergò idem dicendum de Papa. Tum quia ratio assentiendi in fide, non est propositio Papæ. Sed Ly DEUS, est verax, & Ly hoc dixit; Ergò quamvis non credatur hunc Papam esse verum Papam, poterit adhuc credi, stante toto motivo fidei. Tum quia quando mutatis quibuscunq; aliis, & his relictis, adhuc res eadem substantialiter manet, apparet quòd illa alia, non sint omnino necessaria, sed sint per accidens se habentia. Jam autem maneret fides, etiam sine ullo Papa spectatâ solâ naturâ fidei, & naturâ motivi fidei. Ergò apparet non posita hac creditiōne, posse 286
adhuc salvari fidem.

ASSERO Tertiò. *Ex præcisa ratione, quòd omnis legitimè electus sit verus Papa, de fide est, hunc esse Papam.*

RATIO est. Quia in universali, necessariò particularia revelantur. Ergò etiam particularis de hoc Papa est revelata, si illa in hac universali contineatur. Quod autem contineatur applicat nobis evidentia moralis, stans in acceptione Ecclesiæ. Sed quid si acceptet universalis Ecclesia aliquem qui non est legitimè electus: ad hoc dici potest, non permissurum DEUM, ut tota Ecclesia erret, estq; evidens moraliter, id non posse fieri in tanta ingeniorum sagacitate, varietate affectuum &c. Quod autem aliqui dicunt, sicut
erravit Ecclesia circa Eunuchorum Matri- 287
monia, ita posse errare circa acceptationem Papæ id non convincit. Ratio quia etiam illa Matrimonia patiebatur, non probabat Ecclesia.

NOTO. Hæc major est de fide. Quem DEUS revelavit esse legitimè electum ille est verus Papa. Tota difficultas in Minori est. Sed hunc DEUS revelavit esse legitimè electum, cujus Minoris revelatio, est revelatio in illa universali. Legitimè electus est verus Papa. adeoq; & hic, & ille, & ille. Solùm ergo debet fieri applicatio per motiva credibilitatis, quòd id etiam DEUS de hoc Pontifice revelarit. Ut hæc Minor credatur non sunt necessaria majora motiva credibilitatis, quàm ad credendum ad alios articulos. Porro ad alios
articulos, vix non principale motivum est, 288
consensus tot Doctorum, & Sanctorum, toto orbe sparsorum, & innitentia Divinæ providentiæ, quæ non sit passura, ut non sit collectio hominum, rectè de DEO sentiētium, & veritates ad se directas percipientium. Est autem consensus Doctorum & Sanctorum, acceptātium illum pro Pontifice, pertinetq; ad providentiam Divinam, non permittere ut in re tanti momenti Catholica Ecclesia erret. Ut autem tota Ecclesia hoc acceptet, præsupponitur propositio illius facta à Cardinalibus Electoribus, & reliquæ circumstantiæ.

DIFFICULTAS III.

Colliguntur quædam de summo Pontifice.

COLLIGO Primò. De connexione Papatûs

289 patûs & Episcopatûs Romani. Sunt Catholici Doctores, qui docent non esse hanc conjunctionem inseparabilem, posseq; alium esse Papam, alium Episcopum Romanũ. ita Aliacen: Sotus in 4. dist. 24. quæst. 2. art. ult. Bannez 2da 2dæ. quæst. prima. art. 10. in Comment. fusiori dub. 4. Palud: Armachanus, item Driedo lib. 4. cap. 3. par. 3. Eccles: dogmatibus. Ratio: quia neq; Scriptura, neq; Traditio habet, Sedem Apostolicam ita esse affixam Romæ. Oppositum sentit communis sententia cum Suar. Valent. Amico. Bellarm. Ratio quia nisi esset ex mẽte Christi hæc conjunctio, indubiè tanto tempore interrupta fuisset, ob oppressiones Romæ ab Ethnicis; ob devastationes Gothicas. Regulorũ Italiæ dominatum. Septuaginta an-
290 norum Avenione commorationem. Hinc Marcellus Papa Martyr in epist. ad Antiochen. testatur ex jussu Domini transtulisse S. Petrum Sedem Romam. Ambros: item Orat: de reddendis Basilicis. Leo Serm. 1. de Natali Apost. *Trophæum* inquit *Crucis Romanis Arcibus inferebas, quo te Divinis præordinationibus anteibat, & honor potestatis, & gloria passionis.* hæc ex Bellarm. An autem id sit de fide, non est ita certum. Bellarm. Lib. 2. de Rom. Pontif. cap. 12. Sententiam asserentem hoc esse de jure Divino solùm appellat non improbabilem. Amicus docet, non esse hoc quidem de fide, esse tamen probabilius: quia congruebat, ut sicut est certa persona, ad quam fideles, in Controversiis recurrant, ita sit stabilis sedes, ubi inveniri constanter
291 possit.

COLLIGO Secundò. Quo jure Primatus in Papatu sit inductus? Occam in Dial. part. 1. lib. 1. cap. 13. & 23. id ex hominum institutione introductum. Idem docuit Marsil. de Padua. Alii dixerunt introductum id à Nicæno, hocq; fatentur in epist. Melchiad: Papa ad Episcopos Hispan. Damas. ad Prosperum, Sosimus ad Episc. African. cujus Verba in Concil. Carthag. 6. habentur. Julius ad Orientales, Idem senserunt Africani PP. in Carthag. 6. Idem indicat Chalced. Actione 6, Romanum 4. sub Symmacho. Hanc sententiam appellat hæreticam Suar: Ratio quia plerisq; aliis Canonibus affirmat Nicænum veterem esse consuetudinem ut Episcopus Romanus primatum habeat. Ergo primatui huic consẽsit potiùs Nicænum, 292
quàm illum constituit. Alii primatum hunc non à Christo sed à Petro & Apostolis manasse dicunt. Unde etiam vocatur Petri Vicarius, ita docet Julius 1. epist. Anacletus epist. 2. affirmat Apostolos voluisse Petrum habere primatum, sed hæc accipi possunt de voluntate consentiente inquit Suar: non constituente. Nam idem Anacletus epist. 3. expresse negat ab Apostolis hunc primatum acceptũ. Unde ergo acceptus? Ex commissione Christi indicata illis verbis. Pasce oves meas; Super te ædificabo &c.

COLLIGO Tertiò. De electione in Papam ejus designatione ac renuntiatione.

Quod attinet ad electionem. Non nisi de jure positivo est, quòd soli Cardinales eligant Papam. ita Suar: Amicus contra Cajet. & Bel- 293
larm. Ratio quia secluso jure positivo, non est cur ad illos solos restringatur, cùm simpliciter in quacunq; Republica pertineat ad Majores, Caput sibi eligere: quem ordinem non exstat ullum jus Divinum, quòd voluerit Deus mutari in Republica Ecclesiastica. Et licet in aliis Ecclesiis mortuo Episcopo, electio spectet non nisi ad Clerum illius Episcopatûs, non spectabit tamen electio Papæ de jure Divino ad solos Cardinales, quia ille est Pastor universalis; hinc electio illius per se, non est necesse ut ita restringatur. Expedit tamen id Ecclesiæ vel ob ipsam notitiam eligendi, statumq; Ecclesiæ, & necessitates magis notas Cardinalibus, quàm aliis, commoditatem item citiùs subrogandi successoris, præscindendumq; turbas. Ad hanc ele- 294
ctionem non spectat populus per se, quia ad illos de jure naturæ spectat electio, qui præsumuntur competenter posse judicare, de qualitatibus eligendi, hic autem est status Ecclesiasticus: per accidens tamen id fieri potest, ut si adsciscatur populus tanquam testimonium daturus, de vita & integritate eligendi, imò de facto id practicatum est, & supponitur ex cap. in Syn. d. 63.

Quod attinet ad designationem. Posse Papam casu quo id non vergat in damnum Ecclesiæ, & casu quo non conferatur Papatus tãquam hæreditas, posse inquam designare sibi successorem. docet Arr. Amicus. Ratio quia S. Petrus, censetur Successorem sibi elegisse Clementem, ut ipse Clemens testatur epist. 1.

295 ad Jacobum initio, & habetur cap. si Petrus d. 8. q. 1. licèt Clemens resignarit huic designationi, seditq; nonnisi post Cletum. docetq; Suar. d. 10. S. 4. quod Linus & Clemens designarint sibi successorem. Deinde potest esse in hoc magnum Ecclesiæ bonum, ut si prævideatur post mortem electio futura, cum multis difficultatibus. Et certè poterat Christus talem potestatem Vicario suo contulisse; quòdq; contulerit exempla ostendunt. Et cùm alii Episcopi ex concessione Papæ possint sibi successorem deligere, cur non Papa? Oppositum sentit Cajet. Bellarm. Turrianus.

Quod attinet ad Renuntiationem. Potest Papa renunciare Papatui: quia Cælestinus Papa defacto renunciavit; Nec erit tunc necessa-
296 rius consensus Ecclesiæ, ut vult Suar: & Amicus; Sed oppositum sentit Bellarm.

COLLIGO Quartò. De fide ipsius personæ quæ est Papa. Papam posse esse Hæreticum affirmat Bannez, Cajet. Driedo, Canus. Soto. Corduba. Aragon. Valent. Ratio: quia de Victore V. tradit Euseb: fuisse hæreticum. Marcellinus thus obtulit, Liberium fuisse hæreticum docuit Hieron. Anastasium fuisse hæreticum alii, Honorium censet pro hæretico Adrianus in epist., relecta in Synodo 8. & in epist. Agath. relata in 6. Synodo. Oppositum sentiunt Pighius, Turrecrem. & alii, docentes illos interius in Hæresim non consensisse, sicut nec S. Petrum, alioqui perdidisset fidem S. Petrus contra dictum Christi; Ego rogavi &c. ut non deficiat fides
297 tua. Addit Palao. de fide tr. 4. disp. 1. part. 5. S. 2. n. 7. Non esse dubitandum illos in hæresim incidere potuisse. Ratio: quia Concilia illa generalia accusationem de hæresi Paparum omnino explosissent, utpote de personis, quibus impossibile sit esse hæreticos; Quòd autem Papa factus Hæreticus, manet Papa; docet Bannez Valent. Soto. Cano, Corduba. Ratio: quia de nullo Pontifice possemus esse certi, esse illum verum Pontificem, & aptum ad proponendos articulos fidei. cùm de nullo certificari possimus, quòd non amiserit fidem.

COLLIGO Quintò. Quoad ea quæ decernit Papa.

Circa res gestas vel ex malitia vel ex ignorantia potest errare Papa, v. g. damnando innocentem, ita omnes. Ratio quia 298
tunc non agit ut Pontifex, sed ut Judex.

NON potest tamen statuere aliquid à fidelibus observandum quòd malum sit. Ratio quia de fide est successorem Petri non posse errare in pascendis ovibus, erraret autem tunc. Posse tamen errare in lege uni Provinciæ lata docuerunt aliqui. Ratio: quia tunc munus universalis Pontificis non videtur gerere. Oppositum sentit Palao. cum aliis: quia si respectu totius Ecclesiæ errare non potest, nec respectu particularis errare poterit, cùm etiam respectu illius particularis, regimen sit illi commissum.

Potestne errare in Canonizatione SS.? Posse errare videtur sentire S. Th. quæst. 9. ar. ult. D. Anton. Cajet. Cano, Bann: asseruntta-
men id ita esse certum, ut sit hæresim sapi- 299
ens, si dicatur in hoc Papam errare posse. Ratio: quia Canonizatio SS. est ex testimonio humano, quod falli potest. Sed quòd in Canonizatione SS. non possit errare Papa, & quòd hoc dicere sit hæreticum ponit Valent. & Palao. Ratio: quia obligaret ad credendum falsò, nempe quòd hic sit in cælo, qui non est.

ALII dicunt. Non posse errare Papam in Canonizatione, posse, in Beatificatione: quia in Beatificatione non proponitur quidquam universali Ecclesiæ. Beatificatio enim proponit nonnisi particulari Ecclesiæ credendum. Oppositum sentit Palao. Ratio: quia in Beatificatione, conceditur usus Missæ, per quod ipsum toti Ecclesiæ colen-
dus proponitur: quia Missa fit nomine to- 300
tius Ecclesiæ. docuit tamen Torrez quòd concesso cultu v. g. B. Aloysii Nostris, non sit licitum secularibus eundem colere. Rationem dat: quia nullus debet coli cultu publico, sine auctoritate Ecclesiæ, quæ non est ut hic Beatus ab omnibus colatur. Oppositum sentit Palao. Ratio: quia una Missa, est ejusdem valoris ac plures, & in uno ac alio loco. Ergò declarando, quod possit in honorem hujus B. dici Missa una, declaratur posse dici omnes. Unde etiam potest populus vel Clerus supplicationem, vel processionem instituere ad aliquem Beatum; ita Palao, ex Juristis Balno, Occa. Sarmiento, Bonilla. Ex Augustinianis Basilius de Leon: Rodrig. Dominquez. Ex familia Cister-

301 Cistercien. Manrique. Perez. Bernard. Ex Benedictin. Salazar, Serna; Ex Franciscan. Gvevara, Villalear. Tajardo. Ex Nostris Monte Major. Prado, Timontel. Roy. Martin: Palao.

Quoad approbationem religionis. Non posse Pontificum errare in approbanda aliqua religione, de fide est: approbando scilicet in illa, quæ alias difformia sunt Evangelio: hoc ipso enim doceret aliquid falsum, approbando contrarium Evangelio: quod autem errare possit secundum leges prudentiæ, hoc est approbando id, quod nimis laxum, vel nimis durum est, docuit Bann. Rationem dat. quia Innocent. III. & Greg. X. ordināt ne novæ religiones instituantur; ne nimia religionum diversitas gravem in
302 Ecclesia confusionem inducat; Ergò si de facto illam approbet, rem inconvenientem faciet, cui sententiæ favet Palao.

Colligo Sextò. De approbatione Conciliorũ à Papa. Non potest Papa Concilio delegare potestatem definiendi infallibiliter res fidei: quia hæc definitio est alligata Petro & successoribus, titulo assistentiæ Spiritûs S. illis, & non aliis, promissæ. ita Turrecrem. Bann. Cano. Valent. Erit tamen infallibilis auctoritatis quodlibet Cōcilium, si à Papa approbetur. Ratio: quia Romanus Pontifex, est suprema & infallibilis regula veritatis. Ergò ubi ejus confirmatio accesserit, error committi non potest. Ante hanc approbationem generale Concilium, quod infallibile non sit, docet com-
303 munis cum Bann. Valent. Palao. Ratio: Non nisi Petro & ejus successoribus promissa est infallibilis assistentia Spiritûs S. Concilium autem generale non est successor Petri. Et licèt universalis Ecclesia ut inquit, Palao, etiam ut distincta à Pontifice errare non possit, aut universi Doct. sed id non ex eo est, quasi ipsi sint regula veritatis, & quòd illis immediatè assistat Spiritus S.; sed quia hoc pertinet ad specialem Dei providentiam, qui immediatè assistit Pontifici, ne DD. omnes, quorum consilio utitur in controversiis, deficiant. Circa hanc quæstionem. An Concilium sit supra Pontificem vide tom. 2. cap. 12. lib. 2. cap. 13. Bellarminum.

Colligo Septimò. An Papa sine Concilio generali possit definire articulum fidei? Verba Bellarm. sunt de Rom. Ponti- 304
fice. lib. 4. c. 2. Pontificem etiam ut Pontificem posse esse hæreticum, & docere hæresim, si absq; generali Concilio definiat, & de facto aliquando accidisse: hanc opinionem secuti sunt aliquot Parisienses. ut Gerson. Almainus in lib. de potest. Eccles. necnon Alphonsus de Castro lib. 1. cap. 2. contra hæres. & Adrianus VI. Papa in quæstione de Confirm: Papæ. Suar: d. 5. de fide. S. 8. n. 2. hanc quæstionem tractans testatur, quod in hoc etiam aliqui Catholici dubii sunt. Pro hac sententia recitat Chamirus de Concil. lib. 3. c. 10. n. 13. Cardin: Cameracensem & Panormit. Ratio posset esse; quia credibile est Christum dedisse potestatem Papæ definiendi articulos fidei, 305
sed cum conditione, ut quàm prudentissimè operetur, prudētissimè autem operabitur, ex Concilii generalis consilio. Casu autem quo aliquid definiat, sine Concilio generali, de hoc sic enunciat, ex communi omnium Catholicorum sensu Bellarm. Pontificem solum, vel cum suo particulari Concilio aliquid in re dubia statuentem, sive errare possit, sive non, esse ab omnibus fidelibus obedienter audiendum. Cæterum opposita sententia communior longè & tutior Catholicorum est. Papam scilicet sine Concilio generali articulum fidei definire posse. Suar. cit. putat esse rem de fide certam. Bellarm: dicit oppositam sententiam non esse propriè hæreticam; nam adhuc videmus ab Ecclesia tollerari, qui illam sententiam se- 306
quuntur. Ratio ex Bellarm: est, quia non Apostolorum cætui dictum, sed Petro Luc. 22. Rogavi pro te ut non deficiat fides tua. ubi Ly *Te, tua*, supponit non pro communitate. Ly item Confirma fratres tuos, non potest intelligi de tota Ecclesia; quia extra illam nulli sunt fratres. Suar: hanc rationem dat: quia Concilia generalia à Pontificibus approbata, hanc in Pontifice auctoritatem recognoscunt. Viennense in Clement. unica de Sum: Trinit. Florent. Sess. 26. in fine Lateranense sub Leone X. &c. de facto q; ita jam habuit praxis. Nam hæresis Pelagiana nonnisi Concilio particulari Palæst. Mileuit. & Arausicano damnata. Bajus item & Jansenius sine Concilio damnati.

307 damnati. Nec expediebat universali bono Ecclesiæ, hanc potestatem definiēdi articulos collatam Papæ alligari ad Concilium; quia illud interdum convocare est impossibile: potest item instare necessitas damnandi hîc & nunc aliquam hæresim. Media via alii gradiuntur, dicuntq; Papam cum solo Concilio æquivalenti, quales sunt plures Doctores & Academiæ consultæ, posse 308 declarare & definire, quòd hoc sit articulus fidei, si res jam in ante æquivalenter fuerit prædefinita in aliquo Cōcilio generali: negando eandem potestatem, si de re nullo modo prædefinita in ante statuendum sit. Sed inhærendum sententiæ Suar. & Bellarm.

DISPUTATIO V.

DE SPECIEBUS, HABITU, ACTU, NECESSITATE, SUBJECTO, OPPOSITIS FIDEI.

PRimum exordiemur à speciebus & habitu, tanquam principiis actus fidei. Sit

QVÆSTIO I.

1 *De Speciebus & Habitu Fidei.*

QVæ hîc dicentur de speciebus & habitu Fidei, applicari debent ad omnium actuum supernaturalium species & habitus. Unde in ipso etiam discursu magìs attendetur ad Majores. Minorum enim subsumptio facilior, & in aliis materiis facienda.

Quod attinet ad species.

Assero, *quòd species concurrentes ad actus supernaturales, consequenter & fidei, non sint supernaturales.* Est positio Suar. & Vasq. cum communi contra Gran. Ratio, quia ad actum supernaturalem nō est necesse omnia principia supernaturalia concurrere, sed sufficit, ut vel unum sit supernaturale in Entitate, vim habens elevandi reliqua, Ergo

2 nisi sit specialis necessitas, ut sint species in Entitate supernaturales, id de illis asseri nō potest. quia sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate, ita nec in altiori ordine reponenda, nulla autem necessitas est supernaturalis speciei.

Dices in Oppositum esse aliquas Paritates.

Prima Paritas. Apprehensiones præcedentes actus fidei sunt supernaturales. Ergo & species.

Respondetur. Apprehensiones illas dupliciter sumi posse. Si sumantur pro apprehensionibus, quæ habentur ex ipsa doctrina vel propositione credendorum. Nego illas debere esse supernaturales: nulla enim hujus necessitas. Si autem sumantur apprehensiones pro illuminatione Spiritus Sancti, illæ erunt supernaturales. quia illuminatio tribuitur gratiæ sine addito à PP. Jam autem species illæ, nullibi tribuuntur gratiæ sine addito.

Secunda Paritas. Repræsentatio in actu fidei correspondens speciebus est supernaturalis, Ergo & species. 3

Respondetur. Cùm repræsentatio illa sit ipse actus fidei, debet esse supernaturalis: quia datur illius supernaturalisativum ipse habitus; qui cæteroqui tribuitur gratiæ sine addito. Nullum autem datur supernaturalisativum specierum.

Tertia Paritas. Species impressa Dei si daretur, deberet esse supernaturalis, Ergo & species deserviens actibus fidei.

Respondetur. Disparitatem esse: quia species impressa naturalis Dei, eaq; propria nō abstractiva, ex hoc ipso quod esset naturalis non esset excedens exigentiam alicujus substantiæ creatæ. & ex hoc 4 quod esset propria ordinaretur non nisi ad intuitivam notitiam Dei consequenter & illa ipsa esset debita alicui Creaturæ. Cujus oppositum docetur in Prima Parte. & in materia de supernaturalitate. Jam autem positis speciebus ad fidem requisitis non nisi naturalibus, illæ quidem erunt debitæ alicui intellectui Creato, non ordinabuntur tamen ad intuitivam Dei, aut non nisi ad actus fidei supernaturales. Et licet ordinentur ad actum supernaturalem fidei interdum, ordinantur tamen non determinando sibi non nisi supernaturalitatem, nec ordinantur ordinatione exigentiæ, sicut & ipse intellectus non ordinatur ad actus non nisi supernaturales, & ad supernaturales refer-

5 refertur ordinatione elevabilitatis. Quòd si aliquis negaret implicare speciem naturalem impressam DEI, nondum tamen fore DEI visionem naturalem: quia indigeret adhuc elevari ad illam principiandam, huic non incumberet onus dandæ disparitatis. Per hoc tamen urgeri posset, quòd daretur tunc causa nullum sibi proportionatum habens effectum. non naturalem visionem, hæc enim non datur: non supernaturalem, quia hæc illi non est proportionata, sed excedens.

QUARTA PARITAS. Species infusæ Christo debent esse supernaturales Ergo & fidei.

RESPONDETUR Negando Antecedens. præcipuè circa species, quæ non sunt
6 de se determinatæ & exigentes actum supernaturalem.

QUINTA PARITAS. Memoria actuum supernaturalium est supernaturalis, Ergo & species.

RESPONDETUR. ex dictis alibi, illam memoriam esse naturalem nullumque est fundamentum illam supernaturalisandi, cũ non deserviat intuitivæ supernaturalium, aut propriæ notitiæ ut vocant. *Quod attinet ad existentiam habituum supernaturalium consequenter & fidei*

ASSERO Dari habitus supernaturales. Existentia habituum supernaturalium eorumq; permanentium colligitur ex Auctoritate Sacra, quæ proponitur, ubi tractatur An gratia habitualis sit qualitas permanens.
7 An autem id sit de fide aliqui cum Vasq. Soto. Med. negant. Alii cum Suar. & Rip. concedunt. *Insuper prædicti asserti*

RATIO est, quia homo in ordine naturali habet principia permanentia in ordine ad operandum, exigente id connaturalitate operandi, Ergo etiam in ordine supernaturali censendus est habere principia permanentia supernaturalia, exigente id connaturalitate operandi. Et sicut non esset connaturalis operatio, si proficisceretur ab aliquo extrinseco, sic nec connaturalis esset operatio, si nobis non nisi auxilium transiens applicaretur. Hac ratione non est contentus Rip. cum quo de Ente sup. d. 120.

DICES Primò. Sufficit ad hoc ut actus virtutũ supernaturalium fiant connaturaliter, concursus per auxilium gratiæ actuale: 8
nam etiam auxilium hoc, est principium supernaturale intrinsecum.

RESPONDETUR. Auxilium supernaturale esse intrinsecum, intrinsecitate proportionali naturalibus, nam in naturalibus intrinseca talia, sunt permanentia: hinc etiam in naturalibus, concursus divinus non dicitur aliquid esse intrinsecum, sed est illic hæc sola intrinsecitas, hoc est conjunctio alicujus extrinseci, cum aliquo intrinseco.

DICES Secundò Actus supernaturalis elicitus per auxilium extrinsecum non exigit ex natura rei auxilium intrinsecum, imo repugnat illum fieri per auxilium intrinsecum: quia pendet per seipsum essentialiter, & non per actionem distinctam à suis principiis efficientibus.

RESPONDETUR Quod in dicto actu 9
sit exigentiâ non absoluta auxilii intrinseci sed ut connaturalius fiat. Quando autem per seipsum pendet ab auxilio intrinseco, pendet sine prædicato connaturaliter eliciti, quod prædicatum habet, quando elicitur à principio intrinseco. Unde utrobiq; pendet à suo principio per indistinctam actionem sed in diversis circumstantiis & cum diversis formalitatibus. Sicut idem est & simile & diversum, sed ratione diversarum circumstantiarum. hîc autem volumus statuere actum supernaturalem cum prædicato connaturalius eliciti, ad quod prædicatum requirimus principium intrinsecum permanens. Sed de hoc dictum in Animasticis. Negari etiam non immerito potest, 10
quòd actus ab habitu supernaturali procedat sine ullo modo.

DICES Tertiò Cum Eodem hîc d. 18. num. 2. Sunt pleriq; actus supernaturales, qui connaturaliter fiunt per solum auxilium extrinsecum.

RESPONDETUR. Motus supernaturales, qui fiunt in nobis sine nobis connaturaliter fiunt per solum principium extrinsecũ secundum communiora Principia: quia etiam in naturalibus excepto intellectu, nullum datur principium permanens primarum cogitationum, sed in sententia Aristotelis pendent à bona fortuna: quia tamen dantur alii actus naturales, qui habent principium permanens intrinsecum, ut illis

Ee pro-

11 proportionentur actus ſupernaturales exigunt principium permanens ſupernaturale pendent autem à principio extrinſeco per actionem indiſtinctam ſed ſine prædicato connaturalius eliciti.

Dices Quartò cum Eodem. Status ordinis Divini conſtitutus per gratiam juſtificantem, non eſt homini connaturalis & annexus, ſed ex natura rei amovibilis acquiriturq; ab adultis, mediis diſpoſitionibus præcedentibus habitum, quod ipſum non eſt diſſentaneum naturæ, ſed connaturale.

Respondetur Statum ordinis Divini independenter à ſuppoſitione illius, non debere eſſe annexum: nec enim eſt in nobis principium exigitivum illius, ex ſuppoſitione tamen, debet aliquid eſſe permanens,
12 nec ſe habens ſicut actus vitalis tranſiens. Cum quo ſtat, ut connaturaliter acquiratur per antecedentes actus; ſicut & dantur formæ naturales, quæ non niſi mediis diſpoſitionibus acquiruntur, & quia ipſæ illæ formæ, illis mediis diſpoſitionibus acquiſitæ, ſunt quid permanens, connaturale etiam eſt, ut habitus ſupernaturalis & in particulari fidei, ſit quid parmanens.

Dices Quintò cum Eodem. Defacto præcedunt actus ſupernaturales infuſionem gratiæ, quin illis ulla violentia inferatur. Ergo apparet illos non depoſcere ad connaturalitatem principium Intrinſecum.

Responsum hoc ipſum tale procedere, eſſe ex proportione. cum aliquibus actibus naturalibus, licet connaturalius alii
13 actus depoſcant fieri à principio intrinſeco ut dictum. His poſitis. *Sit*

Difficultas I.

An Habitus ſupernaturales infuſi facilitent?

In hac difficultate præſupponendum eſt, in hoc eſſe diſpares habitus infuſos à naturalibus, quòd illi dent ſimpliciter poſſe, non autem naturales, licet utriq; ſint permanentes. Hi habitus ſupernaturales dantes ſimpliciter poſſe vocantur infuſi, non quod non infundantur fortè à Deo etiam habitus acquiſiti ſupernaturales, hoc enim controverſum eſt, ſed quia non præſupponunt quidquam in illo genere, v. g. ante habitum fidei non præſupponitur poſſe proportionatum 14
ad actus fidei ſupernaturales, ad eum modum, quo id quod infunditur, non præſuppomitur in ante. De his ergo prioribus habitibus infuſis quæritur an facilitent, vel non?

Dicendum eſt I. *Poſſibiles eſſe habitus ſupernaturales infuſos, & in particulari fidei, qui non tantum dent ſimpliciter poſſe, ſed etiam facilè poſſe.*

Probatur Primò. quia id non implicat contradictionem in habitu fidei ſpecie diſtincto à noſtrate.

Probatur Secundò. Poſſet Deus aſſumere habitum infuſum, non facilitantem tanquam inſtrumentum ad facilitandum. Ergo & facere diſtinctum ſpecie habitum, per ſe facilitantem. 15

Probatur Tertiò. Dantur potentiæ naturales dantes & ſimpliciter poſſe, & facile poſſe, ſaltem liberaliùs loquendo, talesq; ſunt omnes potentiæ ſenſuum. Ergo & dabiles ſunt tales habitus ſupernaturales.

Dicendum eſt II. *Defacto habitus infuſos non facilitare.*

Probatur Primò Experientiâ. Et miſſis aliis, de puero baptiſato, qui cùm ad uſum rationis pervenerit, non ſentit inclinationem ad actus mortificationis, & ne id rejicias in defectum ſpecierum, etiam illis acquiſitis non ſentitur facilitas. Item experirentur viri docti ſe in omnibus virtutibus facilitatem habere, de quibus diſcurrunt, quod tamen non ſolet evenire.

Probatur Secundò. Si habitus infuſus 16
facilitaret, effectus illius formalis eſſet facilitatio, quæ non poſſet haberi ſine ipſo habitu. Sed ſine habitu infuſo habetur facilitas: quia ſi aliquis peccet mortaliter, non manent in illo niſi fides & ſpes, & tamen experitur facilitatem in tot aliis Actibus, Ergo præciſè in habitum infuſum illa facilitas referri non debet, nec etiam in ſpecies: quia ut alibi dictum, illæ non ſunt facilitativæ, facilitate tenente ſe à parte potentiæ.

Probatur Tertiò. Quia ſi nihil obſit, eodem modo eſt diſcurrendum de ordine ſupernaturali, quo & de naturali. Sed in ordine naturali potentiæ non ſunt facilitativæ actuum, ad quorum modum eliciendum non ſunt determinatæ. Ergo cùm etiam nos non

17 non simus determinati, ad modum eliciendi actus fidei, facilitas illa non erit à potentia supernaturali, hoc est habitu infuso.

OBJICIES Primò. Potest aliquid esse principium agendi, & simul principium facilitativum, ut sunt species. Ergo similiter habitus infusi non tantum dant posse, sed etiam facilè posse.

RESPONDETUR negando Consequentiam. quia à possibili non datur argumentari ad defacto. Non implicat hominem volare, & non infertur. Ergo volat. Unde autem colligetur, quòd defacto id non competat habitibus infusis? Ex rationibus adlatis. Quòd etiam tanquam signum à posteriori adlata superiùs experientia svadet.

OBJICIES Secundò. Qui multis acti-
18 bus intendunt habitum infusum, faciliùs eliciunt actus fidei. v. g. Ergo apparet habitum infusum facilitare.

RESPONDETUR. Falsum esse Antecedens, quia ex communiori sententia aucta gratia ob actum, v. g. liberalitatis augetur habitus humilitatis, & tamen non sentitur facilitas. Deinde intenso habitu faciliùs eliciuntur actus ex vi acquisiti habitûs, seu alîus principii, non autem ex vi intensionis habitûs infusi.

OBJICIES Tertiò. Habitus infusus inclinat ad suos actus, cùm ad illos ordinetur, Ergo & facilitat: nihil enim aliud est facilitatio, nisi inclinatio ad actum.

RESPONDETUR. Inclinatio, quæ est ex vi præcisè ordinis, qui dicitur ad actum,
19 non est facilitas. aliàs omnes potentiæ etiam naturales seclusis habitibus acquisitis, essent sibi facilitativum, licèt inclinatio, quæ sit per modum ponderis cujusdam & allectivi, sit prædicta facilitas.

OBJICIES Quartò. Lumen Gloriæ facilitat, quia necessitat ad visionem: quæ autem major facilitas, quàm necessitas. Unde potentiæ necessariæ nullam in agendo sentiunt difficultatem, Ergo & habitus infusus facilitabit.

RESPONDETUR. Etiam lumen gloriæ non facilitat propriè: illud enim dicitur propriè facilitare, sine quo supponitur potentia agendi, & tamen posse videre Deum supernaturale habetur à lumine saltem connaturaliter. Disparitas etiam est, quia posito lumine, sicut non potest non videri Deus, sic non potest non facile videri. Jam au- 20
tem posito habitu infuso, potest nondum esse actio, illâq; positâ experimur in ipso actu defacto difficultatem, Ergo apparet facilitatem non debere referri in habitum infusum.

OBJICIES Quintò. Virtus infusa est habitus operativus. Sed habitus operativus tribuit facilitatem, eo enim solo differt à potentia, quæ tribuit simpliciter posse, cùm habitus tribuat facilè posse.

RESPONDETUR. Aliquem habitum operativum tribuere facilitatem, sed non omnem. Negoq; quod omnes habitus supernaturales tribuant facile posse, different autem à potentia: quia, licet utraq; adferat simpliciter posse, habitus tamen 21
supernaturalis adferet supernaturale posse.

DIFFICULTAS II.

Unde proveniat facilitas in agendo supernaturalia?

DUo sunt modi respondendi ad hoc. *Primò.* quòd producatur habitus acquisitus in entitate supernaturalis, eodem modo in suo genere acquisibilis, ac in suo genere acquiruntur habitus naturales, & hanc tenet Mol. Arri. Hurt. uterq;. *Secundò.* dicunt alii, quòd producatur non nisi habitus acquisitus naturalis. hanc tenent Vasq. Val. Rip. & post illos Rec. Suar. tr. 2. Anim. d. 3. S. 1. quæ quidem sententia in duo membra dividi potest. *Inprimis* quòd tunc, cùm 22
actu se exercet anima actibus supernaturalibus, simul etiam se exerceat actibus naturalibus. *Secundò.* ut se simul tunc non exerceat actibus naturalibus, ita tamen, ut actus ipsi supernaturales illam qualitatem facilitativam naturalem producant. Quia autem in Animasticis dixi Ex actuum quidem frequentatione produci habitum, non tamen ab actibus conformiter ad hanc phrasim.

DICENDUM est. *Ex actibus supernaturalibus acquiri habitum supernaturalem in Entitate.*

PROBATUR Primò. ex principiis Rec. Suar. Actus supernaturales habent vim producendi aliquem habitum, ut docet ipsemet Rec. Suar. Ergo potius dicendum est,

23 ex illis produci habitum in entitate supernaturalem; quàm in entitate naturalem: quia quando dubium est, quale aliquid ex aliquo principio particulari, & non artificioso producatur; inclinandum est potius, quòd producatur simile, quam dissimile. ad hoc enim potius inclinat natura. Dixi à causa particulari, quia causæ universales ordinatæ sunt à natura, ad producendos æquivocos effectus.

PROBATUR Secundò. Quia ille habitus, & esset habitus, ad actus supernaturales inclinativus, ùt supponitur ex definitione habitus acquisiti; & non esset, quia habitus ille, cùm sit naturalis, non habet vim inclinandi supra vires suas, adeòq; inclinabit, & non inclinabit.

24 RESPONDET Recentior Suar. Quòd ille habitus, inclinet ad actus ejusdem objecti cum illis, à quibus fuit productus. per accidens autem est ad talem habitum, quòd actus sit naturalis, aut supernaturalis: si enim concurrat auxilium supernaturale erit supernaturalis, si autem non detur illa elevatio, erit actus naturalis.

CONTRA est. Tum quia non est ratio, cur per accidens sit, quod ille habitus inclinet ad actus naturales vel supernaturales, quia nec potentiæ est per accidens, quòd dicat ordinem ad actus naturales vel supernaturales. Tum quia in definitione non dicitur, quòd debeat habitus inclinare ad similes actus, non nisi objecto, cùmq; non minùs differant actus supernaturalis & na-
25 turalis, quàm duo diversa objecta, sicut non potest idem habitus, nisi ad actum, circa hoc objectum, inclinare: ita deberet non nisi, si est naturalis, facilitare ad naturalem actum. Tum quia de essentia habitûs est, inclinare ad similes actus iis, ex quorum frequentatione est productus. Sed est productus ex frequentatione actuum supernaturalium, Ergo non nisi ad illos inclinabit. Ergo si non inclinat ad actus supernaturales, utpote se excedentes, hoc ipso illa qualitas non erit habitus, qui supponitur respondere illis actibus supernaturalibus.

PROBATUR Tertiò Argumento negativo. quia non minùs potentes sunt in suo ordine actus supernaturales, quàm naturales in suo. Sed ex actuum naturalium frequen-
tatione in suo ordine producuntur habitus 26
acquisiti naturales. Ergo etiam ex actibus supernaturalibus producentur supernaturales habitus.

RESPONDEBIS cum Rec. Suar. Quod ex actibus supernaturalibus non producantur habitus naturales acquisiti, non provenire id, quasi actus supernaturales minùs forent perfecti. Sed quia habitus supernaturales producendi sunt ita perfecti, ut postulent infundi immediatè à solo Deo. Et sicut anima rationalis, non idcirco non generat aliam animam, cùm ignis generet alium ignem, quasi anima sit imperfectior, sed quia anima producenda est valde perfecta.

CONTRA. Tum quia, cur saltem ad exigentiam actuum supernaturalium ab ipso
Deo non producentur habitus supernatura- 27
les facilitativi. Unde item de tanta perfectione facilitativi habitus supernaturales ex actuum frequentatione produci non possint. Et si habitus naturales non sunt ita perfecti, quin possint ex actuum naturalium frequentatione, vel ex uno intenso, (qui est æquivalenter plures actus naturales) produci, cur & habitus supernaturales eodem modo produci non poterunt. Tum quia, quæ ratione suæ perfectionis petunt non produci, non ex eo dant locum, ut aliqua imperfectiora pro illis producantur. Nam si anima non generat aliam animam, non sequitur, quòd possit generare formam bovis, v. g., Ergo etiam in præsenti, non est dandus locus imperfectioris habitus pro-
ducendi, qui est naturalis. Tum quia, quam- 28
vis anima non producat animam, non sequitur, quòd non possit producere ex actibus naturalibus habitum naturalem. Ergo nec ex eadem Instantia sequetur, quòd non possit producere ex actibus naturalibus habitus supernaturales. Tum quia, quamvis non teneat Consequentia Hoc producit, Ergo & illud aliud producit, si aliunde non supponatur ab illis aliquid produci. Si tamen supponatur produci, supponetur produci proportionaliter, & magis connaturaliter, connaturaliùs autem est ex actibus supernaturalibus produci habitus supernaturales. Tum quia, si una anima produceret aliam animam, deberet illi inesse vis creandi, quæ non inerit quantumvis produca-

29 ducatur tunc habitus ſupernaturalis. *Omnia
hæc ad hoc principium revocantur. Non repu-
gnat talis productio, ex altera parte con-
gruit.
Objicies Primò Cum Rec. Suar. Ha-
bitus naturalis acquiſitus per actus ſimiliter
naturales, poſſet concurrere ad actum ſu-
pernaturalem, ſimul cum potentia eleve-
tur ad illum. Ergo de ratione habitûs na-
turalis, ſolùm eſt, quòd concurrat ad actum
circa tale objectum. Nec illi obeſt, quòd
actus ſit ei diſſimilis in ſupernaturalitate.
Respondetur. Poſſe quidem ad hoc
elevari habitum etiam naturalem, ſed non
congruit, ſi aliunde congruat poſitio habi-
tûs ſupernaturalis.
Instabis Primò. Ponamus aliquem
30 infidelem elicuiſſe plures actus miſericor-
diæ, etiam fidelis factus, ſentiet facilitatem,
quæ non habebitur, niſi ab habitu naturali.
Respondetur. Fortè Deus ex ſua
liberalitate infunderet tunc ſimilem habi-
tum ſupernaturalem. vel dabit illi inſignem
actum primum ſupernaturalem ex cujus po-
ſitione, producatur habitus ſupernaturalis.
vel fortè accedente alio motivo orto à fide
difficultatem experiretur. Diſparitas eti-
am hæc dari poteſt: quia cum in ante non
præceſſerint in infideli actus ſupernatura-
les miſericordiæ, facilitas non poteſt refer-
ri in aliud, niſi in habitum naturalem eleva-
tum. Jam autem in fideli, cùm præceſſe-
rint actus ſupernaturales, & congruat ex il-
lis produci habitum ſupernaturalem acqui-
31 ſitum, fit, ut facilitas illa, in hunc potius ha-
bitum referri debeat.
Instabis Secundò. Ab actibus ſuper-
naturalibus relinqvuntur ſpecies memora-
tivæ naturales. Ergo & habitus relinqven-
tur non niſi naturales.
Respondetur Diſparitatem eſſe. Quia
ejus non niſi & ita accepti Actûs datur me-
moria, quem & qualem in nobis experi-
mur, non experimur autem in nobis actum
ſupernaturalem. Si autem non habetur me-
moria actûs, quà ſupernaturalis eſt, nec
etiam ſpecies memorativa erit ſupernatura-
lis, accomodante ſe principio conditioni
Actûs, Conditio autem actuum ſupernatu-
ralium exigit principium ſupernaturale,
quod poteſt & congruit haberi.

Objicies Secundò. Si habitus iſti eſ- 32
ſent ſupernaturales, non poſſent manere in
peccatore. Nam Trid. Cap. 15. Seſſ. 6. do-
cet, quòd in peccatore non maneant, niſi
fides & ſpes, tales autem habitus manent in
peccatore, experitur enim facilitatem ad
actus ſimiles iis, (ut ſupponitur) ſuperna-
turales, quos in gratia eliciebat.
Respondetur cum Arriaga. quòd in
peccatore maneant habitus ſupernaturales
acquiſiti. Trident. autem accipiendum ſim-
pliciter, & ut ſonat. habitus autem ſuper-
naturalis ſimpliciter acceptus, ſupponit pro
infuſo, qui tunc aufertur. Et certè, cùm
non definiat Trident:, nec conſtet in The-
ologia de habitibus acquiſitis ſupernatura-
libus, non eſt ſupponendum Concilium de-
terminâſſe quidquam de illis. Et licet, quan- 33
do non maneret poſſe, tam intrinſecum,
quam extrinſecum, otioſus eſſet ille habi-
tus, ſi tamen maneat extrinſecum poſſe, ſi-
tum in auxilio Dei offerendo, poterit ma-
nere. Illuſtrari id ſolet Inſtantiâ. Vivaciſ-
ſima apprehenſio de objecto peccaminoſo,
nata eſt ad actus peccaminoſos facilitare, &
tamen hoc non obſtante, habebat illam
Chriſtus, etiamſi fuerit ſimpliciter impec-
cabilis. accidentia item aliqua manent in
cadavere, quæ fuerant in vivente, & tamen
ordinata ſunt à natura ad operationes vita-
les, ad quas non habebat ſimpliciter poſſe
cadaver. Sic & facilitates illæ ſupernatu-
rales manere poſſunt, quamvis intrinſecum
poſſe ſimpliciter non habeatur; videturq;
hoc ſpectare ad honeſtatem punitionis, ut 34
non accipiat illa nobis Deus in pœnam pec-
cati, quæ nos nobiſmet ipſis acquiſimus;
quamvis accipiat ea, quæ nobis liberaliter
dederat. Ad eum modum, quo v.g. Do-
minus iratus famulo accipit ab illo ſummam
principialem, quam illi ad lucrandum de-
dit, quæſita tamen exinde relinquit.
Instabis. Ergo ille peccator poterit
ſeipſum juſtificare, habebitq; initium ſalu-
tis in ſe, & in ſua poteſtate, cùm in illius po-
teſtate ſit uti habitu illo, ad eliciendos ſimi-
les ſupernaturales actus, poteritq; dici,
quòd in peccatore Gratia maneat, non qui-
dem infuſa, ſed acquiſita.
Respondetur. negando Illata. quia
ad juſtificationem requiritur gratia efficax,

35 quam non poteſt ſibi conferre peccator: non poteſt item exire in actum, niſi habeat vel extrinſecum, vel intrinſecum poſſe ſimpliciter agere, quod ipſum non eſt in poteſtate peccatoris. Negatur item dari aliqua gratia, quæ ſit acquiſita, ſed eſt tota infuſa. licet poſſit dari habitus charitatis acquiſitus. Rurſus ſpecialis oppoſitio gratiæ cum peccato depoſcit, ut etiam data acquiſita gratia, non maneat illa in peccatore. Talis autem ſpecialis oppoſitio, non poteſt oſtendi inter peccatum, & habitus ſupernaturales acquiſitos. Deinde gratia ita ſe habet in ordine ſupernaturali, ſicut eſſe in naturali; ſicut ergo in naturalibus multiplicatis potentiis & habitibus non multiplicatur eſſe; ita & in ordine ſupernaturali mul-
36 tiplicatis habitibus, non erit neceſſe multiplicari gratiam, quæ eſt ipſum eſſe ſupernaturale, multiplicando illam in gratiam acquiſitam & infuſam. Licet hæc proportio non in omnibus teneat.

Objicies Tertiò. Sequitur ex dictis dari in nobis duplicem fidem & ſpem, hoc autem eſt inauditum.

Respondetur. Totum hoc Argumentum difficultatem habere, non niſi ex modo loquendi, ad quam dico rigoroſè loquendo poſſe concedi plures eſſe habitus fidei in homine, ſed non duplicem fidem. quia Ly fides ſine addito ſupponit pro principali, adeóq; pro fide infuſa, quæ una eſt. Unitasq; objecti ſpecialis in fide arguit, ut non niſi una dicatur. Ad rem tamen ipſam
37 attendendo poteſt concedi duplex habitus fidei, nempe habitus infuſus, & acquiſitus.

Instabis Primò. Sufficiunt habitus infuſi: ad quid requirentur acquiſiti?

Respondetur. Ad facilitandum, quæ facilitas non poteſt referri, ut dictum, in habitum infuſum.

Instabis Secundò. Rec. Suar: Habitus ſupernaturales ſunt velut proprietates gratiæ, quæ ſe habet ad illos per modum naturæ. Sed gratia eſt una, Ergo & habitus.

Respondetur. Nonniſi habitus infuſos eſſe paſſiones gratiæ videantur in ſimili dicta ſupra.

Instabis Tertiò. Habitus ſupernaturales ſunt nobiliores actibus, & per ſe cauſæ ſuorum actuum. Ergo ab actibus produci non poſſunt.

Respondetur. Sicut naturales habitus 38
acquiſiti, non ſunt nobiliores, nobilitate impediente poſitionem eorundem, præcipue cùm actus ſint in hac ſententia cauſæ æquivocæ, quæ non debent æquare ſemper excellentiam effectûs. Sic nec ſupernaturales habitus acquiſiti, ſunt nobiliores, nobilitate impediente poſitionem eorundem. Quod quidem magìs procedit, ſi conformiter ad dicta de productione habituum naturalium teneatur illos produci, non ab actibus, ſed ab ipſo habitu infuſo, in circũſtantia frequentationis actuum, & ab ipſa anima prout elevata per gratiam. Utrumq; autem principium conjungitur ad illã productionem: quia etiam non ſolus habitus, nec ſola anima actus naturales producit, ſed utrumq; ſimul. Sicut ergo, nè multipli- 39
centur principia producendi, tribuimus vim productivam habituum potentiæ, non actibus. Sic nè varientur principia productiva, tribuimus eam vim producendi habitus ſupernaturales utriq; principio. Addo immerito ſupponi habitus acquiſitos per ſe eſſe neceſſarios ad operandum.

Objicies Quartò. Omnis habitus aut eſt ſupernaturalis aut naturalis. Ens enim adæqvatè dividitur in naturale & ſupernaturale. Atqui omnis habitus ſupernaturalis eſt infuſus, Ergo nullus eſt acquiſitus. Ergo ſi ſit acquiſitus, eſt naturalis. Subſumptum probatur. quia omnis habitus ſupernaturalis, excedit vires naturæ. Ergo non poteſt niſi infundi.

Respondetur. Illum habitum acqui- 40
ſitum fore ſupernaturalem, quamvis autem excedat vires naturæ poteſt non infundi, ſed produci à principio ſupernaturali, quod ad ſupernaturalitatem ſufficit.

Objicies Quintò. Habitus producuntur in quantùm per eos ſenſibiliter movetur agens. Jam autem potentia non movetur ſenſibiliter actu ſupernaturali: non experitur enim ſupernaturalitatem.

Respondetur. Nec naturalitatem, quà talem experitur anima: hoc ipſo enim indirectè experiretur ſupernaturalitatem: nam ſciret ſe moveri tali actu, & tamen ſciret experiendo, non eſſe illum naturalem: & ſicut non obſtat, quãtumvis neſciat actum naturalem eliciens, quòd eliciat naturalem actum,

41 actum, quominùs adhuc ille actus deserviat productioni habitûs naturalis, ita quamvis non discernat supernaturalitatem is, qui elicit actum supernaturalem, poterit adhuc produci habitûs supernaturalis. Sufficit ergo non hoc sensu sensibiliter moveri agens, quasi discernere debeat differentiam actuum ratione ordinis, sed hoc sensu, quod experiatur se illos actus actu habere.

OBJICIT Sextò Rip. de Ente. d. 52. Actus supernaturalis non efficiunt habitum, qui conferat potentiæ simpliciter posse, Ergo nec eum, qui conferat facilè posse: quia conferens facilè posse confert simpliciter posse: solus enim ille sufficeret absq; infuso: sufficit enim vel unicum principium efficiens supernaturale.

42 RESPONDETUR. Cum nullus actus sit principium disponens ad suam potentiam, consequenter nec ex actu supernaturali generabitur habitus infusus, qui est potentia supernaturalis. Tunc autem principium dans facile posse dat simpliciter posse, quando agens est determinatum nonnisi ad talem modum agendi. Sufficit item unum principium supernaturale, si se habeat per modum potentiæ, quod non convenit habitui acquisito.

ADDO Sicut si intellectiva distincta realiter ab anima separaretur ab eadem, remanentes habitus naturales non darent simpliciter posse, nec in consortio intellectus dant. Ita nec habitus supernaturales acquisiti, re-
43 manentes v. g. in Peccatore dabunt simpliciter posse.

INSTABIS. Habitus acquisitus facilitat partialiter supplendo conatum & concursum vitalem potentiæ, ad quod non est utilis habitus supernaturalis: quia concursus proprius naturalis meliùs sufficitur per agens naturale, quàm per supernaturale.

RESPONDETUR. Concursus potentiæ naturalis agentis per vires proprias, meliùs sufficitur per vires naturales, sed non agentis actione, quæ superat suo ordine omnem creabilem substantiam.

OBJICIT Septimò Rip. d. 53. Actus supernaturales continent efficaciam actuum naturalium, cùm perfectiores sint actibus naturalibus, Ergo possunt efficere habitum naturalem. 44

RESPONDETUR Actus supernaturales continere efficaciam naturalium, hoc sensu, quia quæ objecta possunt attingere actus naturales, possunt attingere etiam supernaturales. Sed non hoc sensu, quasi dicant ordinem vi suorum prædicatorum, ad effectus diversi à se ordinis, Et sicut Angelus potest attingere objecta, quæ attingit potentia materialis, nec tamen potest principiare actiones vitales materiales. Ita in præsenti.

Fitné simul actus naturalis circa Objectum, circa quod fit supernaturalis.

ASSERO, *Quod non.*

RATIO Prima est. quia scilicet nullum est argumentum, & necessitas, quæ id probet, facilitasq;, quam experiuntur aliqui in agendo etiam supernaturalia, cùm sunt in peccato mortali, potest benè referri in habitus supernaturales acquisitos remanentes, & auxilium Dei tunc oblatum. 45

RATIO Secunda. quia vel illi actus eliciuntur ex imperio voluntatis. vel ex naturali Sympathia. nihil horum dici potest. Non primum, quia ante istud imperium deberet præcognosci differentia actûs supernaturalis & naturalis: non enim eliceret alium actum, si fieret tantum naturalis, sed nō præcognoscitur ista differentia, ut jam dictum. Solùm enim rationem supernaturalis noscimus secundùm rationes communes & abstractas. Non secundum, quia non est explicabile, in quo sistat hæc Sympathia naturæ non elevatæ, ad se elevatam. 46

RATIO Tertia. quia vel cognoscit anima se agere supernaturalia, quæ talia, vel non. Si cognoscit. Contra erunt dicta, aliàs in materià de supernaturalitate. Sequeturq; supernaturale illud, non esse supernaturale, utpote in cognoscendo debitum potentiæ naturali; consequenter nec elicietur tunc jam actus naturalis. Si non cognoscit se agere supernaturalia, Ergo nō est ratio, cur elicere debeat aliū actum naturalem: cum illud elicere actûs supernaturalis, habeat se ita, acsi non esset elicere actus supernaturalis, & sicut dum producitur actus naturalis, non producitur simul tunc alius actus naturalis:

ralis:

47 ralis: ita dum producitur actus supernaturalis, non erit necesse produci actum naturalem.

Dices. Quando intellectus cogitat & elicit cognitionem spiritualem, quantumvis phantasia non cognoscat cognitionem spiritualem; nihilominus ipsa pro sua parte elicit actum phantasiæ, consimilem notitiæ spirituali. Unde dum cognoscit anima Angelum, phantasiatur etiam Angelum phantasia.

Respondetur. Quod phantasia phantasietur, cognitione spirituali positâ provenit id, quia modus operandi spirituales notitias, dependet ab operatione phantasmatum, ex eo ipso, quia homines sumus, talis autem necessitas non urget, ut eliciendo su-
48 pernaturalia, eliciamus simul naturalia. Rursùs scit anima se phantasiare, condistingvitq; in actu signato phantasiationem ab intellectione spirituali; licet proprium spiritualitatis conceptum non formet. Jam autem non dependet operatio supernaturalis à naturali, aliàs deberemus prius naturaliter videre Deum, postea supernaturaliter, nec discernit anima etiam in actu signato actum supernaturalem à naturali.

DIFFICULTAS III.

De Causa Habituum Supernaturalium.

NOn est difficultas de Causa materiali habituum: hæc enim est ipsamet anima; Nec de formali; quia hæc sunt ipsamet
49 prædicata differentialia habituum. Nec est difficultas de causa finali extrinseca, quæ est gloria Dei. Nec de causa finali intrinseca, accipiendo nomine illius finem Cui: hic enim finis erit substantia rationalis, complebilis in agendo supernaturalia. Nomine autem causæ finalis intrinsecæ, accipiendo id *Cujus gratia*, talis causa finalis habituum; erunt ipsi actus, ad quos ordinatur habitus. Est major difficultas de causa efficienti, quæ in duplici sensu proponi potest. *Primò*. An actus supernaturales sint causa Physica gratiæ, & aliorum habituum? An verò moralis & meritoria? *Secundò*. An ipsa gratia physicè, an verò moraliter causet habitus secum connexos. Quod ad primam attinet, Communior est sententia Ne-
gativa, eam docet Rec: Suar: tr. 7. Anim. 50
d. 3. S. 1. plures pro ea citans Kon. d. 2. dub. 2. Amicus to. 3. d. 35. S. 7. Lug. d. 16. S. 4.

Punctum Difficultatis I.

An Actus supernaturales physicè augeant habitus infusos?

PEnsanda primùm sunt Argumēta Communis Sententiæ, & quidem

Prima Ratio est, quâ utitur Rec. Suar. Kon. & alii. Si habitus supernaturales acquirerentur nostris actibus, hoc ipso jam non essent infusi sed acquisiti, Sequereturq; quòd nos ipsos justificaremus: nam mediantibus nostris actibus produceremus in nobis formam justificantem.

Responderi potest. Adhuc habitus il- 51
los fore infusos: quia nomine illorum veniunt habitus dantes simpliciter posse, quod illis adhuc conveniret. Et sicut quamvis dicantur causari moraliter, nondum ex eo veniunt nomine acquisitorum. Sic nec venient, quamvis causentur physicè. Nec inde sequetur, quod nosmet ipsos justificaremus in sensu à Trid: damnato: tantum enim damnat Trident. si ponamus nos esse causam principalem nostræ justificationis, & si ponamus id à nobis fieri viribus nostris, ipsumq; principium nostræ justificationis statuamus in manu nostra. Et sicut cum Trident. docet causam meritoriam nostræ Justificationis esse Christum, non sequitur, quòd nos nihil mereamur, sic nec ex eo, quòd Deus sit qui nos justificat, sequetur, 52
quòd actibus nostris Physicè, non producantur habitus supernaturales. Item quamvis interdum dicantur opera meritoria esse dona Dei, à Deo nobis donata, hoc non obstat, quominùs ea dicamur physicè producere. Sic possūt etiam habitus dici infusi, & tamen physicè à nostris actibus supernaturalibus produci.

Instat Idem. Pueris in baptismo infundūtur habitus immediatè à Deo sinè ullo actu.

Respondetur. Pueri sicut justificari possunt sine ullo actu proprio, quamvis adulti non possint justificari; ita poterunt in adultis produci habitus supernaturales, per proprios actus supernaturales, quāvis illi habitus per actus non producantur in pueris.

53 INSTAT Secundò Idem. Gratia adultis datur in præmium, Ergo jam non est effectus Physicus.

RESPONDETUR. diverso respectu illã gratiam esse præmium: quia adhuc gratia est,& diverso respectu esse effectum,cùm hoc ipsum, quòd sit effectus, sit gratia. Et sicut potest à Rege dari aurifabro in præmium idem annulus, quem ipse fabricavit, & in præmiũ actûs heroici,alius actus heroicus, ita & in præsẽti.

INSTAT Tertiò. Habitus infusi habent se per modum potentiæ, & sunt causæ æquivocæ suorum actuum. Jam autem nullus actus, suam potentiam ponit.

RESPONDETUR Nullum quidem actum naturalem ponere suam potentiam, posse tamen supernaturalem. Et sicut mali quis
54 argueret, nullus actus naturalis meretur naturaliter suam potentiam. Ergo nec supernaturales, idq; ideo: quia non est necesse in omnibus similes esse potentias naturales & supernaturales, si aliquid obsit; obest autem ne potentiæ naturales augeantur à suis actibus. Quia potentiæ naturales, vel identificantur potentiis animæ, vel si ab illis distinguuntur, sunt nihilominus tanquam instrumenta naturalia. Et cùm per se natura in naturalibus non deficiat, providet natura potentiam simul quantam potest, adeòq; non subdit eam ullo modo actibus etiam ratione augmenti: quæ ratio non militat pro potentiis supernaturalibus, hoc est habitibus infusis, nec enim ponitur habitus infusus totus simul, quantus potest poni, hinc
55 fit,ut subdi possit habitus supernaturalis actibus, non autem potentia naturalis.

SECUNDA RATIO Amici, Eadem est causa intensionis & productionis formæ. at solus DEUS est causa productionis habituum supernaturalium, quod vel ipsum nomen infusionis ostendit, innuitq; Trid.Sess.6.cap.7. idq; supponit illa definitio Aug. quòd virtus sit bona qualitas mentis, quâ rectè vivitur, quâ nullus malè utitur, quam Deus in nobis operatur.

RESPONDERI potest Argumentum multum probare: probat enim,quòd nec meritoriè intendatur gratia nostris actibus, cùm infundatur sine nostro merito, v. g. in baptismo, & quamvis augmentum habituum infusorum ponatur ab actibus, dicentur tamen adhuc illi habitus infusi: quia dant 56
simpliciter posse. quia ad illos concurrit Deus tãquam causa specialiter principalis. quia hoc ipsum, quod operamur Deus facit nos operari. quia Ly infusum opponitur hîc debito & exigito, per modum passionis naturalis. Supernaturales autem habitus non sunt tales. Rursus fieri potest, ut aliud sit principium conservativum in naturalibus, aliud productivum. Cur ergo etiam in supernaturalibus non poterit esse principium, aliud productivum, aliud intensivum.

TERTIA RATIO Amici & Scoti. Non possunt duo specie diversa mutuo se efficere, vel intendere, sed actus & habitus sunt specie diversa, utpote unum permanens, aliud transiens.

RESPONDETUR Argumentum multum 57
probare: quia probat etiam habitus naturales ex actibus naturalibus non intendi. Major ergo vera erit de productionibus univocis, non verò de æqvivocis, in quibus aliquid imperfectius alio, in una ratione potest habere vim producendi aliud, ut calor ignem. Itemq; de intensione, quæ fiat in genere causæ formalis. per specie enim diversum nihil intenditur, non autem de Intensione, quæ ponatur in genere causæ efficientis.

INSTAT Primo Idem. Non potest intendi gratia & habitus à suis actibus tanquam à causa principali: sunt enim imperfectiores habitu; nec tanquam à causa instrumentali: non enim potest ostendi, cujusnam principalis sint instrumenta isti actus. Hocq; Argumentum pluribus modis diducit. 58

RESPONDETUR Diceret aliquis, quòd actus sunt instrumenta naturæ prout elevatæ; negabitq;, quòd natura prout elevata, non possit esse causa principalis suo modo, sicut est in visione Beata causa principalis anima, per ordinem ad vitalitatem. Diceret aliquis actus supernaturales esse instrumenta habituum infusorum. Nam quamvis potentiæ naturales non habeant vim se intendendi, non sequitur non habere eandem potentias supernaturales, de quo supra. Et sicut ex eo, quia non sunt intensibiles potentiæ naturales, non sequitur intendi non posse potentias supernaturales. Sic nec ex eo, quia non habent vim augendi se mediis actibus potentiæ naturales, sequetur, non haberi ean-

59 ri eandem vim in potẽtiis ſupernaturalibus.
Competetq; ipſi gratiæ & naturæ prout e-
levatæ, eo caſu, ratio nobilioris. Quod ſi
quæras, quo id fundamento aſſeratur? Re-
poni poteſt, hîc non decerni, quòd ita ſit,
ſed tamen examinari rationes, Cur id non
poſſit tribui actibus.

QUARTA RATIO. ex Abſurdis.

PRIMUM ABSURDUM. quia ſequeretur
etiam in Beatis, per actus ſupernaturales
augeri habitus: quia cauſa neceſſaria non
impedita, ſemper & in qvolibet ſubjecto
operatur.

RESPONDETUR ſolvendam Amico dif-
ficultatem eſſe. Cur meritoriè non auge-
antur habitus infuſi in cœlo? præcipue, cùm
teneat non per ſolam Dei voluntatem, & ac-
60 ceptationem merita conſtitui. Deinde di-
ci poteſt ex eo non augeri: quia jam eſt ho-
mo in termino. Et ſicut grave in centro non
gravitat, quia eſt in termino, gravitatióq; il-
li providetur ad occupationem centri, ita ut
conditio gravitandi, ſit negatio centri, ita
cùm virtutes ſint tanquam in centro & ter-
mino in Beatis, deeſt illis conditio neceſſa-
ria, ut augeri poſſint.

SECUNDUM ABSURDUM. quia ſcilicet ſe-
queretur, quòd contritio phyſicè in pecca-
tore habitum charitatis producat. Imo &
actus charitatis erga proximum, cùm ſit ab
eodem habitu charitatis; quod falſum.
Quia ſequeretur vel hominem per ſolum a-
ctum charitatis juſtificari, vel certè cum pec-
cato defacto ſtare habitum charitatis, quod
61 utrumq; eſt contra Fidem.

RESPONDETUR quærendo. Cùm a-
ctus charitatis proximi mereatur augmen-
tum gratiæ, cur etiam in peccatore non au-
geatur? & quæ ratio adferetur, etiam à no-
bis uſurpabitur, ſi ſit legitima. Diciq; inſu-
per poteſt, quod actus charitatis in debitis
circumſtantiis augeat habitum, nempe cùm
proficiſcitur ab anima ſufficienter averſa ab
omni offenſa Divina. Sicut enim v. g. ani-
ma rationalis non exercet vim ſenſitivæ, niſi
in debitis circumſtantiis, idq; ob indiſpoſi-
tionem naturalẽ ſubjecti, ſic nec actus cha-
ritatis proximi auget habitum, niſi in debi-
tis prærequiſitis ſtatûs ſupernaturalis, hoc
eſt, ſufficienti averſione à peccatis. Cæ-
terum ſi actus charitatis proximi eſſet ſimul
amor virtualis Dei ſuper omnia, & averſio 62
virtualis à peccato, converſióq; ad Deum,
concederet quis ſequelam quoad aliqua.

TERTIUM ABSURDUM ex Roſmer.
Sequeretur, quòd etiam dum pecccator ex-
ercet actus ſupernaturales augeat in ſe ha-
bitus infuſos: quia cauſa neceſſaria cùm po-
nitur, producit ſuum effectum.

RESPONDETUR. Cauſam neceſſariam
producere ſuum effectum in circumſtantiis
& prærequiſitis, quod in præſenti non eſt:
quia deeſt eſſe ſupernaturale gratiæ cui
ſubveniunt virtutes operativæ. Sicut ocu-
lus non videt abſente anima: quia ſubſervit
vitæ.

QUINTA RATIO ex Rip. hîc d.51. Nullus
eſt actus adeo perfectus, ſupra quem non
ſint poſſibiles alii perfectiores. Nullus 63
actus eſt adeò perfectus, quem ſua activita-
te non contineat habitus, Ergo habitus ſu-
pernaturalis excedit perfectionem actûs,
Ergo illum producere non poteſt.

RESPONDETUR. Non eſſe adeò cer-
tum, quòd aliquis actus ſupernaturalis non
ſuperet vires potentiæ ſupernaturalis: quia
cum illa potentia re vera intendatur, etiam
vis agendi ejus intendi poterit, per extraor-
dinarium v. g. concurſum, quæ intenſio per
extraordinarium concurſum, facere pote-
rit, ut actus ponatur, cæteroqui non ponen-
dus, ſi non acceſſiſſet extraordinarius con-
curſus, vi cujus doctrinæ negatur hæc pro-
poſitio, Nullus actus eſt adeò perfectus,
quem ſua activitate non contineat Habitus,
ſed etiam hoc conceſſo, negatur conſequen- 64
tia, negatur item hæc, quæ hîc ſupponitur
Major. Actus, qui continetur in activitate
Habitus, & qui actus poteſt eſſe ſemper ma-
jor & major, non poteſt producere illum
Habitum, & quamvis Habitus ſit longè præ-
ſtantior, quàm actus, non obeſt, quin pro-
ducatur ab actibus, quia cauſa æquivoca po-
teſt in aliquo eſſe imperfectior ſuo effectu.

SEXTA RATIO. Habitus elevat imbe-
cillitatem potentiæ, actus autem non elevat.
Ergo non poteſt continere virtute ſua acti-
va perfectionem Habitûs.

RESPONDETUR. Negando Conſequen-
tiam. quia cauſa æquivoca poteſt in aliquo
genere, non eſſe æqualis effectui. Rurſus
ipſe actus, & ipſe eſt formalis elevatio, ex-
erciti-

65 ercitiumq; potentiæ elevatæ. Cur ergo se extendere non poterit ad producendum elevativum.

Septima Ratio Rosmer. Actus causant habitus solùm moraliter movendo Deum, ut illos producat, hinc oritur, quòd habitus misericordiæ augeatur per actus Justitiæ.

Respondetur Argumentum procedere de eo, quod est de facto; non de eo, quod posset esse. Deinde saltem suos proprios habitus augere poterunt Actus. Deniq; non repugnat, ut ejusdem sit principium duplex & meritorium & physicum. His rationibus Communis sententiæ spectatis, cui non nisi censetur Medina se opposuisse, & aliqui tacito nomine apud Tannerum.

66 Ad decidendam difficultatem.

Assero Primò. *Non implicare Contradictionem, quòd ab actibus supernaturalibus intendatur physicè habitus illis proprius.* Vel si teneas actibus non esse vim productivam habituum, proportionaliter dices, non implicare Contradictionem, ut positis actibus producatur habitus physicè, vel ab anima elevata & gratia, vel ab anima elevata & habitu infuso.

Ratio, quia nulla in hoc implicantia.

Assero Secundò. *Respectu nonnisi propriorum habituum posse id concedi actibus.*

Ratio, quia cum aliis habitibus non appareret, quem nexum haberent.

Assero Tertiò. *De facto id non fieri.*

Ratio Sensus Communis Theologorum in rebus cæteroqui arcanis.

67

Punctum Difficultatis II.

An Gratia physicè producat Habitus infusos?

Produci physicè tenet Gran. citans pro se S.Th. & Capreol. consentitq; Ripalda de Ente supern: d. 221. n.12. Oppositum sentiunt communiter alii. & post illos Lugo d. 16. S. 1. Videndæ rationes utriusq; partis.

Pro negante Sententia.

Ratio Prima est, quâ utitur Lugo. Quòd scilicet passiones & potentiæ naturales non producantur per physicam efficientiam naturæ, sed producuntur à generante: imò nec in conservari dependent ab essentia:

quia sicut in locum generantis succedit alia 68
conservans causa, ita eadem est conservativa passionum: conservans enim formam, conservat etiam consequentia ad formam.

Respondetur. Quòd denominativè productio passionum tribuatur generanti, in re tamen ipsa forma emanat ex se illam passionem, passiones quidem Metaphysicæ per physicam emanationem non fiunt secùs physicæ. Et certè sicut aqua remoto igne reducit se ad pristinum frigus per veram efficientiam physicam; ita & primò illud emanat ex se. Habitus autem charitatem subsequentes, suppono esse distinctos realiter à charitate: quia de illis tanquam de pluribus virtutibus, cum gratia nobis venientibus loquuntur PP.

Instat Lugo. Solùm eæ passiones 69
produci possunt physicè, quæ determinatè ab essentia exiguntur. unde materia prima non producit formam: quia indeterminatè illam exigit. Angelus item indeterminatus ad existendum hîc exigit, ut hoc Ubi, accipiat primò à Deo, &c. Gratia autem habitualis non exigit habitus infusos determinatè. Unde in via non habet conjunctum sibi lumen gloriæ, in Patria habitum fidei.

Respondetur Saltem eos habitus posset producere physicè gratia, quos determinatè exigit. Rursus, quamvis indeterminatè illas passiones exigeret, non obest, quo minùs adhuc physicè illas possit producere, modò determinetur à Deo oblatione concursûs: quia etiam aqua non est determinata ad hoc numero frigus, & tamen 70
physicè illud ex se emanat, saltemq; non implicat Contradictionē talis physica productio passionum indeterminatarum posita determinatione Divinâ, quæ fiat per oblationem concursûs. Instantiæ adlatæ non conveniunt. Nam ad illud, de Ubi dici potest; illud non esse distinctum, nec haberi principium, à quonam, antecedenter ante ipsum esse producatur, habetur autem principium, ex quo effluant habitus infusi, nempe gratia. quod agens debeat producere formam, & non materia, non proficiscitur id merè ex indifferētia materiæ ad formam, sed ex eo, quòd ad ipsum esse materiæ, quà talis, non pertineat forma, emanantur autem nonnisi ea, quæ spectant ad complementum

71 mentum esse ipsius emanantis. Jam autem gratia ad esse ipsum suum quâ tale, exigit habitus, tanquam suas passiones. Quòd item Angelus non producat physicè aliquas in se species impressas, non debet referri in indifferentiam, sed quia spectabat ad providentiam Divinam, substantiam completam intellectualem proximè instruere, & aptificare ad operandum. Sed de hoc alibi. Quando autem dicit Lugo, habitus fidei vel luminis, habere se, sicut potentiam intellectivam; habitum verò charitatis & alios sicut potentiam volitivam, non est autem juxta rerum naturam, ut gratia habitualis sit radix aliorum habituum physicè, non autem habituum, qui sunt sicut potentia naturalis intellectiva, id etiam non convincit: quia
72 si non est contra ordinem naturæ, non posse principiare formam substantialem suam, & tamen posse principiare formam accidentalem, v. g. quantitatem. sic nec in præsenti erit, nec sequetur quidquam contra ordinem naturæ. Quòd autem non esset secundùm ordinem naturæ, si anima adferret secum potentiam volitivam, & non intellectivam, id referri in hoc debet in nostris principiis: quia istæ potentiæ sunt indistinctæ realiter ab anima. In aliorum autem sententia hæc ratio adferri potest. quia pro statu naturæ, non est reperibile intellectivum sine volitivo, & volitivum sine intellectivo. Jam autem pro statu supernaturali, potest esse intellectivum supernaturale fidei, sine volitivo supernaturali, hoc est
73 charitatis habitu, quam aliàs identificamus gratiæ. Qui illam non identificant, referent connexionem charitatis cum gratia, in Auctoritatem Sacram, ita, ut, sicut potest esse habitus fidei sine gratia, possit esse & sine charitate, quæ sequitur gratiam.

INSTAT Secundò. Sicut gratia est indifferens ad hos vel illos habitus supernaturales pertinentes ad intellectum; ita est indifferens ad hos vel illos pertinentes ad voluntatem; & hoc patet in habitu spei, imò & in habitu charitatis: actus enim amoris Beatifici, ex diverso modo attingendi objectum, diversus erit, consequenter à diverso habitu procedet.

RESPONDERI potest, Negando, quòd ii etiam habitus physicè principiari non possint, qui indifferenter exiguntur, modò de- 74
terminetur gratia exhibitione concursûs, ad hos vel illos potius principiandos. Charitatis habitus idem manet: quia Paulus dicit Charitatem non evacuari, evacuaretur autem, si illi substitueretur alia Charitas. Sicut evacuatur lumen fidei, cum illi substituitur lumen gloriæ. Nec valet, quòd ille actus sit distinctus modo tendendi. Si enim voluntatem non est necesse esse distinctam, quæ amat necessariò bonum in communi, à se ipsa amante liberè bonum: ita nec id charitati attribuẽdum. Et sicut potentia potest elicere specie distinctos actus, sic & Charitas. Dici etiam potest, quòd proprietates quarti modi omni, soli, & semper tribuantur: eæ tamen, quæ indifferenter exiguntur, possunt adhuc habere nomen, & rem 75
proprietatis, adeóq; emanabilis physicè pro tali statu: sicut Canities non competit homini pro omni statu, sed solùm in Senectute, & tamen est proprietas hominis physicè ab eo procedens, & non ab extrinseco.

INSTAT Lugo. Lumen gloriæ non se habet respectu gratiæ, sicut canities respectu hominis; Canities enim habet connexionem determinatam cum ipso physico statu & intrinseco hominis. At verò Lumen gloriæ non habet connexionem physicam cum statu physico ipsius gratiæ. Nam status viæ involvit Decretum Dei extrinsecum, decernens tantum, vel tantum tempus ad merendum. Nihil ergo est physicum intrinsecum in ipsa gratia, vel in subjecto illius, à quo physicè determinetur gratia, ad producen- 76
dum physicè Lumen gloriæ.

RESPONDERI potest. Sicut canities non habet connexionem physicam cum esse intrinseco hominis simpliciter, sed cum esse hominis pro eo statu; sic etiam Lumen gloriæ, non habet connexionem physicam cum gratia pro quocunq; statu; sed pro statu termini. Et sicut per oppositos non producit Deus in via lumen gloriæ: quia illud non exigit gratia pro statu viæ: quantumvis exigentia illa sit fundata, in ipso esse physico gratiæ. ita nec illud ex se emanabit physicè pro statu viæ gratia. Et sicut status termini, qui involvit extrinsecum Dei Decretum, non impedit, quo minùs Deus ad exigentiam gratiæ, quæ fundata est in ipso esse phy-

sico

77 ſico gratiæ, cenſeatur producere lumen glo-
riæ: ſic nec impediet idem Decretum, quo
minùs in Decreti illius circumſtantia, poſitâ
gratiâ, principiet phyſicè illud lumen: ſicut
in circumſtantia Decreti talis durationis vi-
tæ, ipſe homo principiat phyſicè canitiem.
Quòd ſi quæras, qvod ſit illud eſſe phyſicum
gratiæ, cum quo connexionem phyſicam di-
cit lumen? reſpõdebiturq́; eſſe illud ipſum,
quòd dicent oppoſiti depoſcere à Deo, ut in
his circumſtantiis producat Lumen gloriæ,
quòd depoſcere, eſt identificatum gratiæ.

Secunda Ratio ex eodem. In pec-
catore manet fides & ſpes, ut ſcilicet actus
fidei & ſpei, qui neceſſarii ſunt ad converſi-
onem, & recuperationem gratiæ, connatu-
raliùs fiant ab habitu, quàm fierent à ſolo
78 auxilio extrinſeco. quæ ratio congruentiæ
deficeret, ſi habitus hi connaturaliter exi-
gerent conſervari ab habitu gratiæ, quam
conſervationem tunc Deus ſeipſo ſupplet.

Respondetur. Idem argumentum
ſolvi oportere à Lugone. Certum enim eſt,
quòd ſaltem habitus producantur à Deo ad
exigentiam phyſicam gratiæ, conſequenter
etiam conſerventur ad ejuſdem exigenti-
am, quomodo autem conſervantur ad exi-
gentiam gratiæ habitus fidei & ſpei in pec-
catore, cùm in illo non maneat gratia exi-
gens illam conſervationem? quòd ſi con-
ſervatur habitus fidei & ſpei in peccatore
ad exigentiam gratiæ, quomodo dicetur
conſervari illos, ut connaturaliùs eliciantur
actus fidei & ſpei, cùm conſervatio illorum
79 non ſit connaturalis. Quòd ſi dicas illos
habitus non conſervari ad exigentiam gra-
tiæ, ſed non niſi alios, idem in præſenti dici
poteſt. Quid ſi dicat aliquis gratiam ali-
quorũ habituum eſſe productivam, & con-
ſervativam, quales ſunt habitus morales, &
habitus charitatis identificatus gratiæ, ita ta-
men, ut dentur habitus alii, quos producit
phyſicè, non conſervat, gratia, & tales eſſe
fidem & ſpem. poteritq́; hæc Reſponſio fir-
mari ex proportione eſſe ſupernaturalis
cum naturali: in quo eſſe naturali ſunt ali-
qua, quæ ita ſunt productiva, ut ſimul ſint
conſervativa, ut objecta reſpectu ſpecie-
rum; aliqua ita productiva, ut non ſint con-
ſervativa, ſicut ſol producit calorem, non
conſervat. conſequenter poterit gratia pro-
ducere habitum fidei & ſpei, non illum con- 80
ſervare, dum abeſt.

Tertia Ratio eſt, quia habitus iſti, vo-
cantur infuſi per ſe, non vocarentur autem
per ſe infuſi, ſi ab aliqua cauſa creata pro-
duci poſſent.

Responderi poteſt. Vocari iſtos in-
fuſos habitus, ut condiſtingvantur à facili-
tantibus, & merè naturalibus. Nec obſtat,
quod in Angelo gratia, v. g. non producat
habitum Caſtitatis: quòd enim habitum ca-
ſtitatis non habeat Angelus, non debet in id
referri, quia non infunditur illi caſtitas, ſed
quia non emanat illum ex ſe phyſicè gratia,
quæ agere debet ſecundum circumſtantias,
& capacitatem ſubjecti: ſicut ipſa gratia
conſtituit filium adoptivum, & tamen non
tribuit hoc Chriſto, non eſt autem Angelus 81
ſubjectum capax Caſtitatis.

Quarta Ratio. Ex iſtis, quas adfert
Ripalda. Plures habitus exiſtunt intenſio-
res gratiâ habituali, Ergo non fluunt phy-
ſicè à gratia, aliàs fieret aliquid contra pro-
portionem cauſæ & effectûs. Antecedens
probatur. peccator fidelis eliciens actus fi-
dei, intendit habitum fidei. cùm autem re-
miſsâ contritione ſe diſponit ad gratiam, re-
cipit illam in gradu remiſſo juxta remiſſio-
nem charitatis.

Respondetur. Argumentum à fide
non urgere, cùm poſſit concedi illam phy-
ſicè non produci à gratia. Deinde cùm
peccatori tota gratia reddatur, quam antea
habuit, & ſimul augeatur ratione actûs re-
miſſi, non debet dici, quòd peccatori red- 82
datur gratia in gradu remiſſo, ſed in quali
illam præhabuit, unaq́; cum Augmento.

Quinta Ratio. Poteſt ſalvari to-
ta ratio naturæ in gratia comparata ad alias
virtutes infuſas, quamvis illi non tribuatur
efficientia phyſica earundem.

Respondetur Saltem ſervandam
eſſe proportionem cum eſſe naturali ema-
nante ex ſe ſuas paſſiones, quam proporti-
onem nihil vetat ſervari.

Sexta Ratio. In gratia non reci-
piuntur virtutes, Ergo nec ab ea emanantur
phyſicè.

Respondetur. Ut idem ſit princi-
pium receptivum & effectivum, ſolùm re-
quiritur ad conditionem vitalitatis. Certè

83 enim calor, quem principiat physicè ignis, non recipitur in forma, sed in materia.

INSTABIS. Casu quo pòtentiæ distinguantur ab anima, subjectum illarum erit anima, non materia, Ergo & subjectum habituum deberet esse gratia, & non anima. Ergo, si non sit eorum subjectum, nec erit illorum principium.

RESPONDETUR. Etiam ipsum subjectum quæri debere proportionatum, si fieri possit. Jam autem non adest proportio inter materiam & potētias spirituales, quæ est inter animam & habitus spirituales. Cùmq; adhuc gratia non sit substātia, cujus est proprium substare accidentibus, potiùs petent habitus recipi in anima, quantumvis posset dici illos recipi in gratia, eo modo ac alia ac-
84 cidentia in Quantitate.

SEPTIMA RATIO. Non potest dari causa creata, quæ efficiat gratiam sanctificantem, Ergo neq; quæ efficiat habitus supernaturales.

RESPONDETUR. De Antecednti dubitari posse. Interim Disparitas est. quia gratia habet se per modum ipsius esse supernaturalis, consequēter non dabitur quidquam prius illo esse supernaturalī, in quod tanquam creatum quid, in ordine supernaturali revocetur gratia, quasi in suum principium supernaturale, nam ante esse, operari nōn supponitur. quod ipsum esse supernaturale potest habere rationem priorem respectu habituum, adeòq; effectivi.

85 *Quod attinet ad fundamenta Contrariæ Sententiæ*

PRIMUM FUNDAMENTUM est Auctoritas S. Th. qui l. 2. q. 110. a. 4. ad 1. ait. Sicut ab essentia animæ effluunt ipsius potētiæ, quæ sunt operationum principia, ita & ab ipsa gratia effluunt virtutes, per quas promoveatur ad actus.

RESPONDERI posset, effluere illas physicè exigitivè: quia producuntur à Deo ad exigentiam gratiæ, licet non effluant per ipsam acceptionem, esse à gratia. Rursus non docet S. Thomas pariter se habere in modo effluendi animam & gratiam, licet utraq; habeat suas passiones.

SECUNDUM FUNDAMENTUM est, A natura emanantur passiones suæ, Ergo & à gratia.

RESPONDETUR. Non esse necesse in 86
omnibus hæc æquiparari, præcipue cùm obsint Argumēta, quæ prætendūt oppositi.

Punctum Difficultatis III.

Determinantur Asserenda.

PEnsatis Argumentis utriusq; partis.

ASSERO Primò. *Non implicare Contradictionem, quòd gratia physicè causet habitus suos, idq; secundùm vim sibi innatam.*

RATIO. Quia id non implicat Contradictionem.

ASSERO Secundò. *Probabiliùs est, quòd saltem aliquos habitus physicè causet gratia.*

RATIO. Tum quia: si nihil obest, debemus causas rerum particulares assignare, & non recurrere ad Deum. nulla autem parti- 87
cularior causa illorum habituum assignari potest, quàm gratia. Tum quia: quodcunq; fundamentum haberi potest, quòd posito igne sequatur calor, causeturq; physicè, & non producatur à Deo, non nisi ad exigentiam ignis, idem hîc habebitur. Et sicut posito igne ponitur calor, & non posito, non ponitur; ita positâ gratiâ ponuntur habitus saltem aliqui, & non positâ, non ponuntur. Tum quia: ut vidimus in solutione Argumentorum, nihil obest, quominùs esse naturale sequatur ipsa gratia in emanatione physica suarum passionum.

ASSERO Tertiò. *Probabiliùs est inprimis non produci physicè à gratia Lumen gloriæ, & scientiam infusam, nec fidem aut spem.*

RATIO. Quia Lumen gloriæ habet se 88
potius per modum præmii, & scientia infusa tāquam effectus liberalitatis Divinæ. Jam autem, quæ per modum passionum producuntur, non se ita habent. Probabiliùs item est non produci physicè fidem & spem: quia ipsa separabilitas istorum habituum à gratia, non tantum distinctionem realem eorundem importat; sed etiam & jus existentiæ sine gratia. Cumq; nulla sit ratio, quòd hi duo habitus physicè debeāt produci, probabiliter inferri poterit, quòd non nisi per ordinem ad alios habitus, cum quibus interius cōnectitur gratia, habeat rationem emanativi. potestq; adhuc esse in hoc proportio in naturalibus, quia sicut formæ præsupponunt aliquas dispositiones, quas non causant

89 causant physicè: ita & gratia præsupponet fidem & spem.

Dices Primò. Quamvis calor conservetur sine igne, non rectè inferimus, non produci illum physicè ab igne, Ergo etiam, quamvis sine gratia cōservetur fides & spes non rectè arguetur, non produci illos à gratia.

Respondetur. Præcisè quidem id exinde totaliter non colligi, sed hoc supposito, exinde simul svaderi, quòd phsicè à gratia non producantur, quia discurrendo ex proportione naturalium ad supernaturalia, si nihil obsit, debemus ponere aliquas fixas dispositiones supernaturales, correspōdentes fixis dispositionibus naturalibus, attecedentibus esse naturale, & hæ dispositio-

90 nes in ordine supernaturali sunt fides & spes.

Dices Secundò. Non esse idem fundamentum, quòd habitus producantur physicè à gratia, quòd fundamentum est asserendi, quòd calor physicè producatur ab igne. idq; ideo, quia Deus respectu effectuum naturalium, habet se ùt causa universalis, solùmq; illos producit, ùt causa specialis, quando desunt causæ secundæ, supernaturalia autem Deus cōcursu speciali producit.

Respondetur. Ex eo, quòd Deus producat supernaturalia speciali concursu, non licèt inferre, non dari causam supernaturalem, aliàs nec actus nostros supernaturales physicè produceremus. Specialitas ergo concursûs Divini ad supernaturalia,

91 solùm ostendit, quòd Deus concurrat concursu indebito.

Dices Tertiò. Ex eo ignem non esse productivū caloris, solùm moraliter: quia nullum est fundamentum, quòd illum solùm moraliter causet.

Respondetur. Nec etiam haberi fundamētum, quòd gratia habitûs non causet physicè.

Dixi autem probabilius esse, quòd gratia physicè non emanet fidem & spem: quia probabile est, quòd etiā illos emanet physicè, ita, ut secundùm naturæ suæ conditionem nō possint antecedere infusionem charitatis, imò nec conservari, nisi ex speciali Dei dispensatione. quod ne quidem ipsum tenetur quis dicere, si sentiret in primo quidem produci pendere illos habitus à gratia, non tamen in conservari. 92

Punctum Difficultatis IV.

An habitus Fidei priùs infundatur, quàm habitus Charitatis?

QVod hîc dicetur de habitu charitatis, proportionatè applicandum erit de habitu spei. Non procedit autem difficultas de infantibus, quibus in baptismo simul duratione omnes illi habitus infunduntur; sed procedit de adultis, an scilicet, cùm priùs convertendi eliciant actum fidei, quàm actum amoris, priùs etiam illis infūdatur habitus fidei, quàm habitus charitatis. Affirmat Suar. Vasq. Kon. d. 16. in fin. Amicus d. 15. S. 4. n. 93. Negat Lugo d. 16. S. 2. 93

Argumenta partis Affirmativæ.

Primum Argumentum est. Potest conservari in peccatore fides & spes sine charitate, Ergo & primo produci.

Responderi posset negando Cōsequentiam. Eò quòd Trident. doceat nos de Antecedenti, & non doceat de Consequenti, congruitq;, ut illi habitus ad exigētiam gratiæ producantur, tanquam proprietates ad exigentiam ipsius esse supernaturalis, quàm exigentiam non dici à gratia, non ostendit arguens.

Secundum Argumentum est Amici. Sacramenta conferunt suos effectus omnibus obicem non ponentibus, sed qui ad baptismum accedit sufficienter dispositus 94 ad fidem, etiamsi non accedat sufficienter dispositus ad gratiam, accedit sine obice ad habitum fidei, esto accedat cum obice ad gratiam, Ergo illi infundetur fides.

Respondetur. Hoc Argumentum multum probare: probaret enim, quòd si quis esset dispositus per actus justitiæ, & non per actus amoris, priùs illi infunderetur justitia, quàm gratia, quòd est contra communem. Deinde dici posset duplicem obicem cogitari posse, quēdam positivum, pravæ affectionis nolendi v. g. credere, alium negativum, hoc est non positorum præ-requisitorum, qui etiam obex auferri debet: quia hoc ipso non essent illa prærequisita. Si illis non ablatis, res, ad quam prærequiruntur,

95 runtur, poneretur. In præsenti ergo aufertur tunc quidem positivus obex, non aufertur tamen negativus. Inter prærequisita enim est, positio ipsius gratiæ, exigitivæ reliquorum habituum, quam exigentiam non dari in gratia, probandum fuisset. Et licèt quidem characterem producat baptismus non producendo gratiam, non sequitur, quòd etiam infundi possit fides, non infusâ gratiâ; quia Sacra Auctoritas docet semper produci characterem, tanquam semen & virtutem in probabili sententia, ut postea producat gratiam: doctrina autem sacra non docet produci fidem ante infusionem primam gratiæ.

Tertium Argumentum est ex Kon. d. 6. dub. 4. In fideli peccatore ideo relin-
96 quitur habitus fidei & spei: quia cùm adhuc verè sit fidelis, convenit, ut adhuc aliquid reale in se habeat, quo etiam dum nihil agit, sit & determinetur intrinsecè fidelis, & potens actus fidei exercere, atqui dum aliquis ab infidelitate cõversus, priusquàm habeat habitum charitatis, verè & ex animo credit, est verè fidelis. Ergo etiam debet habere habitum. aliàs dum actu nõ credit, non esset verè ac formaliter realiter fidelis; sed solùm denominatione quadam extrinsecâ ab actu præterito.

Respondetur. Argumentum probare multum. probaret enim habitum justitiæ infundi ante habitum charitatis, casu quo actus justitiæ exerceatur ante actum charitatis. Sicut ergo in hac materia sufficit de-
97 nominari justum ab actu præterito; ita sufficiet denominari fidelem.

Quartum Argumentum à Pari. In ordine supernaturali dantur aliqui actus, qui non exigunt procedere à charitate actuali, Ergo & dabuntur habitus, quorum productio non sit connexa cum productione habitus charitatis.

Respondetur Disparitatem esse: quia si non dentur aliqui actus non procedentes ab habitu charitatis, hoc ipso nec darentur habitus distincti à charitate, quos dari supponitur. Nullum autem simile absurdum pro Antecedenti urget. Quando autem ex eo, quòd gratia habitualis requirat aliquas dispositiones, urgetur illam non esse primam radicem in ordine ad omnes operationes supernaturales, id non convincit. quia 98
etiam ante animam requiruntur dispositiones; & tamen anima est etiam radix omnium operationum viventis. Deinde gratia in adultis requirit attritionem pro dispositione, & tamen oppositi, non ponunt ante attritionis actum, charitatem.

Quintum Argumentum ex Trident. Sed de hoc infra.

Pro Parte Negativa.

Prima Ratio est, quam etiam proponit Kon: & objicit Lugo, quia Baptismus de se habet efficaciam ad infundendum habitum fidei, & aliarum virtutum, ut juxta probabiliorem sententiam decernit Pontifex in Clement. unica. de summa Trinit. & constat ex Cap: Majores de baptismo. Si 99
autem habitus fidei infunderetur, cùm primùm credit adultus, hoc ipso per se fides in baptismo nõ infunderetur, sed per accidẽs.

Responderi potest. Retorquendo argumentum. Sacramentum Pœnitentiæ est Sacramentum mortuorum natum per se cõferre gratiam, & tamen hoc non officit ejus efficaciæ, si doleat peccator ex amore Dei. Sicut ergo tunc Sacramentum Pœnitentiæ per se adhuc justificat: quia Contritio illa non justificat, nisi cum voto implicito Confessionis: ita quia fides illa in tantum meretur infusionem habitus in adulto, in quãtùm est annexa voto baptismi implicito, adhuc baptismo tribueretur.

Quod autem attinet ad verba Trident. in
quibus dicitur Cathechumenum petere ab 100
Ecclesia fidem, id eo sensu accipi potest, quòd petat instructionem in Doctrina fidei, & baptismum, qui quantum est ex illo, est infusivus habitus fidei.

Instari potest primò Ex Trid. Ses. 6. cap. 7. Ubi docet Tridentinum nos in baptismo fidem, spem, charitatem simul infusa recipere.

Responderi potest. Hæc simul recipi, scilicet per se, & quantùm est etiam ex vi baptismi. Finis etiam Concilii, ut ait Amicus, erat, enumerare dona & virtutes, quæ in justificatione conferuntur, contra Hæreticos, contendentes nos justificari extrinsecâ imputatione justitiæ Dei. Non erat autem mens Trident. definire, simulné tempore,

101 pore, an non? omnes illi habitus infundantur, quo etiam modo explicari debet Viennenſe.

INSTARI poteſt ſecundò ex Lugo. Si fides ſupponatur in adultis ante baptiſmum; poſſet evenire, quòd in adultis, ne quidem augeretur fides in baptiſmo. quòd ipſum probatur: quia ſæpe accidere poteſt diſpoſitionem ad fidem eſſe intenſiorem, quàm diſpoſitionem quæ poſtea ponitur ad gratiam, & per conſequens habitum fidei infuſum eſſe intẽſiorem, quàm poſtea infundatur charitas. Quare cum fides & aliæ virtutes ſolùm infundantur, quando infunditur charitas, propter connexionem quam habent cum charitate, & juxta intenſionem illius, non augeretur fides in eo caſu, cùm jam
102 ſupponeretur excedens menſurã charitatis.

RESPONDERI poteſt. Cùm per nos gradus intenſionis ſint homogenei, quacunq; additione gradus augebitur, & intendetur fides, augebiturq; juxta menſuram charitatis, non comparando illam charitatem ad fidem & gradus præhabitos, ſed nonniſi ad augmentum, quod hîc & nunc datur fidei, quod ſolum augmentum menſuratur charitate.

INSTAT tertiò Lugo. ex dictis ſequi, quòd fides poſſit eſſe intenſior charitate.

RESPONDETUR. Poſſe eſſe fidem intenſiorem charitate in adultis, ſi ante diſpoſitionem ad gratiam ponantur actus fidei. Retorqueri etiam poteſt Argumentum, quòd videtur probare gratiam non poſſe
103 infundi ante Sacramentum Pœnitentiæ, eò, quòd nõ poſſet poſtea augeri in Sacramento Pœnitentiæ: quia fieri poteſt, ut ſit intenſior amor Dei, ante confeſſionem, diſpoſitio autem immediata ad confeſſionem valde remiſſa. Ex quo Inferes principium illud Lug., nempe non poſſe augeri habitum præcedentem, ſi ſit remiſſior diſpoſitio ad gratiam Sacramentalem, principium inquam illud non tenere.

SECUNDA RATIO eſt. Non debere ante infuſionem gratiæ infundi habitum fidei, probat ipſa eſſentia gratiæ habitualis, quæ ideo eſt forma juſtificans, & faciens filium Dei adoptivum, quia ad eam conſequuntur potentiæ & operationes ſupernaturales, ex quo conceptu ſequitur, quòd ſicut habitus infuſi aliarum virtutum, ſic etiam habitus fi- 104
dei debeat ex ipſa gratia dimanare. quod ipſum probatur: quia non poteſt eſſe aliqua natura principium volendi, quæ non ſit principium intelligendi. Cùm ergo gratia in ordine ſupernaturali ſit prima natura & radix habituum, qui ſunt in voluntate, eadem gratia debet eſſe principium cognoſcendi, in eodem ordine ſupernaturali, adeòq; principiare fidem.

RESPONDETUR Non in omnibus debere ſervari proportionem naturæ & gratiæ, ſed nonniſi in iis, de quibus fundamentum habetur; Tu autem fundamentum non adfers, quare proportionari debeat in hoc, quod eſt eſſe radicem actualem habitûs hujus ſupernaturalis intellectivi.

INSTAT Primò Lugo. In Patria locò 105
Fidei ſuccedit Lumen gloriæ, cujus gratia eſt radix, Ergo & in via erit gratia radix fidei. Si enim eſt ſemel radix gratia in ordine ad cognoſcendum, ſemper erit.

RESPONDETUR In iſtis etiam principiis, Antecedens negando. Lumen gloriæ enim potiùs habetur tanquam præmium meritorum, non autem tanquam quid fluens ex radice, quæ radix ſit gratia.

INSTAT Secundò. Si habitus fidei juxta ſuam naturam ponitur abſq; gratia habituali, deberet utiq; in eo ſtatu habere ſecum alios habitus infuſos in voluntate: omne enim principium cognoſcitivum connaturaliter loquendo eſt appetitivum, Ergo eo ipſo, quòd Deus elevet hominem ad gradum cognoſcitivi in ordine ſupernaturali, 106
deberet eodem modo illum elevare ad gradum volitivi, nec ſufficit, quòd Deus elevet per auxilium ad volendum. Sicut non ſufficit exigentiæ intellectûs naturalis, ſi per auxilium extrinſecum ſuppleatur defectus potentiæ volitivæ.

RESPONDETUR Non adferri rationem, quæ convincat in hoc eſſe ſimilem gratiam naturæ: nam etiam per oppoſitos certum eſt, ablatâ animâ auferri intellectum, & tamen ablatâ gratiâ non aufertur fides. Non ſufficit autem, ut Deus per aliquid extrinſecum ſuppleat defectum potentiæ volitivæ: quia illo ſupletivo poſito, non ſalvatur ratio operantis ab intrinſeco, quam rationem intendit natura, poſito autem

107 ſolo habitu fidei ſalvabitur ratio elevati.

INSTAT Tertiò Idem. Aliæ virtutes morales infuſæ veniunt & abeunt ſimul cum gratia, Ergo etiam fides & ſpes.

RESPONDETUR. Argumentum multum probare: quia probat habitum fidei amitti cum gratia, ſicut amittuntur alii morales ſupernaturales. Dicentq; oppoſiti, quòd ſe ſufficienter tueantur ratione à poſteriori, quia cùm doceat fides, quòd habitus morales poſitâ gratiâ ponantur, ſublatâ tollantur: poteſtq; illa habere rationem radicis, utpote tanquam natura in ordine ſupernaturali: benè inferunt cauſari illos habitus à gratia: Tale autem fundamentum, non habetur, circa fidem & ſpem.

108 TERTIA RATIO eſt ex Lug. Quamvis poſſit poni talis habitus fidei, qui non præſupponat poſitionem gratiæ, tamen is, qui defactò datur præſupponit poſitionem gratiæ: ille enim habitus eſt magìs ſupernaturalis in ſua ſubſtantia, faciliùs autem eſt, admittere ſupernaturalitatem quoad modum in hoc, quòd habitus ponatur vel conſervetur, quando non debebat eſſe, quàm ponere illam ſubſtantiam fidei adeò ſupernaturalem, præcipue cùm omnis habitus infuſus, connaturaliter loquendo, debeat eſſe paſſio alicujus primæ radicis, quæ non alia niſi gratia.

RESPONDETUR Nomine ſupernaturalis quoad ſubſtantiam venit ſupernaturale quoad Entitatem; neq; enim gratia eſt
109 aliqua ſubſtantia, quæ ſupernaturalitas æquè ſalvabitur, quantumvis non præſupponat fides poſitionem gratiæ. Illa propoſitio, Omnis habitus infuſus, debet eſſe paſſio alicujus primæ radicis, ſalvari poteſt in præſenti per hoc: quia quamvis fides non ſit paſſio propria: hoc eſt, emanata à gratia, eſt tamen paſſio impropriè; quia ſcilicet quamvis antecedere poſſit poſitionem gratiæ: non tamen ponitur niſi ad prædiſponendum ſtatum ſecuturæ gratiæ, non abſimili modo, quo formæ partiales vel diſpoſitiones, non præſupponunt poſitionem animæ viventis, & tamen ordinem dicunt, quantum ex illis ad animam viventem, licet illæ & antecedant & ſequantur formam viventem.

Reſolutio Difficultatis. 110

ASSERO. *Probabiliùs eſſe, quòd habitus fidei connaturaliter produci poſſit ante poſitionẽ gratiæ.*

RATIO Prima Aſſerti eſt, quia talis habitus non implicat, & talem defactò ſelegiſſe Deum probabile eſt. quia, vel facit Deus contra exigentiam gratiæ, & ipſius habitûs fidei, conſervando illum ſine gratia in peccatore; vel non facit contra iſtam exigentiam. Si facit. Ergo non facit. quia ut Auctor ſupernaturalium, accommodans ſeſe ipſorum ſupernaturalium naturæ, debuit potiùs eligere habitum fidei connaturaliter ſtantem ſine gratia, ſciens quòd id deberet non raro contingere. Si autem non facit contra exigentiam gratiæ, conſervando habitum fidei indepen- 111
denter à gratia. Ergo apparet, quòd conſervet illum independenter à gratia, & quod illa ipſa fides habeat jus etiam primo ita connaturaliter exiſtendi.

RESPONDET Lugo. Fore miraculum, ſi non maneat in peccatore fides: eſſet enim id contra legem univerſalem ſtatutam à Deo, quæ tamen lex juſtas ob cauſas fuit contra exigentiam connaturalem ipſorum habituum.

CONTRA eſt. quia hoc ipſum impugnatur. Cùm potuerit Deus ſeligere habitum fidei, cui non eſſet contra naturale manere ſine gratia, talem cenſendus eſt ſelegiſſe, utpote quantum fieri poteſt accommodans ſeſe exigentiis rerum, faciensq; ſine miraculo id, quod ordinariè fit, & poteſt fieri 112
ſine miraculo.

RATIO Secunda. Sicut non ſunt multiplicanda Entia ſine neceſſitate, ſic nec principia dependedi, & ſupponendi exiſtentiam aliorum Entium. Sed nulla eſt neceſſitas, ut exiſtentia habitûs fidei dependeat ab exiſtẽtia charitatis, præcipuè cùm in multis deficiat proportio, inter cognoſcitivum naturale, & inter cognoſcitivum ſupernaturale.

RATIO Tertia eſt ex Trident. Seſſ. 6. cap. 7. *Fides,* inquit, *niſi ad eam accedat ſpes & charitas, neq; unit perfectè cum Chriſto, neq; corporis ejus vivum membrum efficit.* Ubi videtur ſupponere anteceſſionem fidei ante charitatem, cùm dicat fidei accedere charitatem. Recurrere autem ad ſolam antecedentiam ratio-

113 rationis, non est accipere simpliciter verba Trident.

Punctum Difficultatis V.

De Intensione Habituum Supernaturalium.

PLures in hac materia Sententias ponit Amicus T. 3. d. 35. S. 8. Cùm Communissima Nostrorum Sententia.

DICENDUM est. *Quocunq; etiam remisso actu, intendi habitus supernaturales.*

PROBATUR Primò. quia nullum est fundamentum negandi hanc vim actibus etiam remissioribus.

PROBATUR Secundò principaliter. quia verba Trident. ut sonant sunt accipien-
114 da, quæ simpliciter enuntiant operibus nostris bonis augeri gratiam. sic enim habet Sess. 6. Can. 24. *Si quis dixerit justitiã acceptam non conservari, atq; etiam augeri coram Deo per bona opera: sed opera ipsa fructus solùmmodò & signa esse justificationis adeptæ, non autem ipsius augendæ causam, anathema sit.* Ex quo Can. sic formatur Argumentum. De remisso opere verum est dicere: Est opus bonum, utpote ex gratia factum. Ergo verum est dicere auget justitiam, nam indefinitè Trident. dicit, opus bonum augere justitiam. Hoc ipsum urgetur verbis Trident. ibid. cap. 16. Opus remissum antecedit Dei gratia, comitatur, & sequitur, fit virtute, per quam in nos influit Christus; fit ex gratia, sine qua nullum opus est DEO gratum & meritori-
115 um. Ergo infert Trident. *nihil ipsis justificatis amplius deesse credendum est, quominùs mereantur:* deesset autem illis per oppositos fervor, & intensio. Jam autem per Tridentinum tota ratio merendi refertur in esse ex gratia, quòd competit etiã remissis actibus.

PROBATUR Tertiò. T. q. non requiritur certa intensio gratiæ ad hoc, ut justificet, Ergo nec certa intensio meriti, ut augeatur gratia. Tum quia augere merita, foret in detrimentũ merentis; quod ipsum probatur: quia habens gratiam ut quatuor, eliciendo actum ut duo, mereretur, quia ille actus, respectu illius habitûs, cùm habeat proportionem dimidii, non posset dici remissus. quòd si sit habens gratiam ut mille, erit remissus, consequenter nec merito-rius augmenti. Ergo habere intensiorem 116
gratiam, cedit in detrimentum merentis. Tum quia, ùt ait Amicus, si ad meritum est necesse super vires habitûs operari, Ergo ad meritum est necesse non connaturaliter operari: quia connaturalis operatio, non excedit potentiam. Si item sit necesse operari, intensione, quæ sit æqualis habitui, iterum ad merendum erit necesse non connaturaliter operari: quia agens liberum non est determinatum ad operari, secundùm ultimum posse.

OBJICIES Primò. Habitus acquisiti non augentur ab actibus remissioribus, Ergo neq; infusi.

RESPONDETUR negando Antecedens. Alii ponunt Disparitatem eò, quòd habitus acquisiti, physicè augeantur, Ergo ex con- 117
ditione agendi physicè, quæ est, esse ab excessu, non possunt augeri, nisi ab actibus intensioribus. habitus autem infusi augentur non nisi meritoriè, merita autem etiam non intensa, habent rationem meriti.

INSTABIS Non infunditur gratia & charitas, nisi juxta mensuram propriæ dispositionis, Ergo nec augetur.

RESPONDETUR Concedendo Totum. Sed nego, quòd actus remissus, non sit mensura debita ad quodcunq; augmentum.

OBJICIES Secundò. Si etiam actu remisso augetur habitus, sequitur, quòd si unus mereatur uno instanti, & alius decima parte quadrantis, quòd hic posterior superaret priorem infinitis gradibus gratiæ: superaret enim duratione actus infinite pluri- 118
bus instantibus.

RESPONDETUR In sententia Aristotelis non componi durationem quadrantis, infinitis instantibus. Deinde dici potest in merito non attendi ad durationem physicam, sed ad moralem: quia ipsa ratio meriti, est moralitas quædam.

OBJICIES Tertiò. Si gratia & habitus intenditur etiam actibus remissis, sequitur infinitum augmentum Sanctitatis.

RESPONDETUR Sicut nec actus sunt infiniti, ita nec augmentum illis respondens erit infinitum. Dicunt etiam alii, augeri tunc gratiam non arithmeticè, sed geòmetricè.

Ex occasione de Intensione habituum inquiri

119 quiri potest. An infusio gratiæ, & intensio aliarum virtutum, sint æquales, ita, ut quot sunt gradus gratiæ, tot sint aliarum singularum virtutum. Affirmat Cajet. Suar. Tan. Kon. Sal. Sfor. & Gran. dicit hoc esse inbubitabile, docetq; Rip. d. 28. & desumitur ex S. Thoma 3. p. q. 89. a 2. in fin. ☉. Oppositum docet Sot, & Vict. Vasq. etiam & Aragon, putant fidem & spem, non intendi nisi per proprios actus. Pro sententia Affirmante Rationes format Ripal. Tum quia Trid. Sess. 6. cap. 1. describens incrementum in gratia, dicit hoc incrementum peti in illa oratione: Da nobis Domine fidei, spei, & Charitatis augmentum. ubi incrementum Justitiæ, explicat per incrementum aliarum virtutum. Tum quia, si
120 positâ gratiâ ponuntur necessariò habitus infusi. Ergo & auctâ augentur: passiones enim seqvuntur conditionem naturæ. Tum quia rationes in oppositum non convincunt: quòd enim dicunt hominem, non per quemlibet actum reddi magìs fidelem: redditur enim magìs fidelis habitualiter. Et quamvis major sit proportio actûs ad suum habitum, quàm ad alios disparatos, habet tamen etiam cum illis mediante gratiâ nexum, quæ aucta, exigit suarum possionum augmentum.

Hactenus dicta quasi in universali de habitibus, debent intelligi proportionaliter de Fide.

QVÆSTIO II.

121 *De Actu Fidei.*

SAnctus Thomas accommodans se phrasi Aug. L. de prædest. SS. cap. 2. docet, quòd credere sit cum assensione cogitare. Ubi per Ly assensione, distinguitur fides à quocunq; assensu evidenti. Ly enim assensio sumitur hîc pro libera & à voluntate imperata adhæsione intellectûs. per Ly autem cogitare, distinguitur fides à visione Beata &c: Cogitatio enim dicit quid imperfectum, & nondum formatum per plenam veritatis visionem: quando enim possidetur Verum, non dicimur cogitare, sed scire, propter quam imperfectionem, non vocatur secunda Trinitatis persona Cogitatio Patris, sed Scientia, Verbum &c. Addi tamen aliquid debet huic definitioni, ne 122
coincidat cum fide Humana. Reflectendo ad doctrinas supra positas sic definietur Actus fidei. Quòd sit Judicium supernaturale, immediatè innitens veritati primæ, obscurè attestanti. Sicut fides pro habitu sumpta est qualitas supernaturalis principiativa actuum assentiendi propter veritatem primam obscurè attestantem. Et hæc de definitione Actûs Fidei.

Quod attinet ad divisionem actûs fidei. Celebris est illa divisio, Credere Deo. Credere Deum. Credere in Deum. Primùm significat habitudinem ad Deum, tanquam formale motivum assentiendi. Secundum habitudinem ad Deum tanquam ad Objectum materiale. Tertium habitudinem fidei ad Deum ex imperio Charitatis, 123
quâ charitate quia destituti peccatores, hinc illis S. Thom. & Aug. negant hunc actum. Nihilominus etiam peccatores Credunt in Deum hoc sensu: quia gratiâ adjuti, habent efficacem intentionem subdendi sese Deo per fidem: aliàs non possent dicere, Credo in Deum. Ad quæstionem illam, An dici possit nos credere in Ecclesiam? Respondetur, si per credere in aliquem, velis significare subjectionem intentionalem alicui, tanquam ultimo fini, sic non creditur in quidquam, nisi in Deum. Si autem per Ly credere in Deum, notetur habitudo ad objectum quod creditur, & circa quod exhibetur actus fidei, vel habitudo ad eum, cujus dictis fides exhibetur, in hoc sensu clarum est, non soli Deo nos credere: expres- 124
sè enim dicit S. Paulus ep. ad Philem. *Gratias*, inquit, *ago Deo meo audiens fidem, quam habes in JESUM CHRISTUM, & in Sanctos ejus.*

Circa alias divisiones fidei, quæ dici possent, alibi suppono tractata. hoc, de ipso actu fidei tractandum, relictum est. An Actus fidei sit discursivus.

DIFFICULTAS I.

Præmittuntur quædam, An Actus Fidei sit discursivus?

PRÆMITTO Primò. *De duplici discursu fidei institui posse quæstionem. Primò.* An fides sit discursiva discursu virtuali. nomine discur-

125 discursûs virtualis intelligendo, quando scilicet uno indivisibili actu assentitur quis uni propter aliud. *Secundò.* An sit discursiva discursu formali, qui fit per distinctos realiter actus, involventes assensum unius, propter aliud.

PRÆMITTO Secundò. *Quoad hoc punctum divisos esse Auctores.* Nam Kon. d. 9. dub. 7. etiam virtualē discursum negat fidei. Hurt. d. 39. §. 23. & 34. docet eadem incommoda sequi, si concedas fidem esse formaliter discursivam. Jam autem negato formali discursu fidei, tribuunt virtualem, post alios Rec. Suar. de Anima tr. 3. d. 3. n. 190. & Hurt. ut in philos. Formalem discursum fidei negat Cajet. Ban. Suar. Gran. & alii. Concedunt Vasq. Bec. Ripal. Lugo d. 7.
126 Sect. 1.

PRÆMITTO Tertiò. *Rationē tam discursûs virtualis, quàm formalis dupliciter spectari posse. Primò* Discursus virtualis potest sumi in quātum est assensus ex duabus præmissis uno actu & eodem, cum ipsa Conclusione conceptis, ita tamen, ut innitatur præcisè, ipsi etiam bonitati illationis & connexionis unius cum alio, tanquam rationi formali partiali assentiendi: Et hæc potest appellari ratio discursûs virtualis, quâ discursus est. *Secundò* accipi potest discursus tam virtualis, quàm formalis, ita tamen, ut in utroq; fiat assensus non propter se, sed propter aliud, connexione nihilominus illa, non habente rationem movendi, nec faciente motivum formale, & hæc ratio formalis, appellari potest
127 discursus specificativè & materialiter acceptus.

PRÆMITTO Quartò. *Connexionem adhuc ipsam dupliciter spectari posse. Primò.* Connexionem quasi merè Logicam, hoc est, prout innitentem merè principiis Logicis, dicto de omni. vel Metaphysicis. Quæ sunt eadem uni tertio, &c. *Secundò* potest spectari connexio dicti & dictionis, mobilis & motivi, quæ in hoc stat. quod revera ratio formalis motiva, objecto sit conjuncta, quas duas connexiones esse distinctas, vel ipsa earum resolutoria ostendunt; & inter alia, quia intervenit in Fideli actus, ut dictum supra, quo resolvat se, ut si per impossibile alterutrum illorum motivorum deserendum esset, potiùs desereret connexionem illam Logicam, quàm connexionem hujus dicti à 128
Deo, cum hac dictione à Deo.

PRÆMITTO Quintò. *Ipsam connexionem dicti & dictionis dupliciter spectari posse.* Vel prout est in re, vel prout subest modis nostris concipiendi. In re illa connexio est dictio Dei, & objectum, quod dicitur; ita se habens, ut dicit illa locutio Divina. Vel accipi potest connexio prout subest nostris conceptibus. sic sumpta est unio quædam, quæ annectit dictionem Divinam & objectum. sic sumpta non est motivum fidei: quia istud motivum, non dependet ab istis entibus Logicis, sicut nec aliæ rationes movendi.

PRÆMITTO Sextò. *Per omnes debere dari aliquos actus fidei, qui non sint discursivi.*

RATIO. Quia etiam in aliis habitibus 129
noscitivis, devenire est ad actus, qui ulteriùs discursu non noscuntur, nempe ipsa principia; & si illa ipsa per discursum noscerentur, de illo ipso, per quod noscerentur, quærere restaret, an per aliud noscatur. Si non per aliud. Ergo venitur jam ad aliqiud, quod non noscitur propter aliud, si per discursum, nisi eatur ad processum infinitum, deveniri debet ad aliquid non noscibile per aliud, sed per se.

PRÆMITTO Septimò. *Non esse tantam in hoc difficultatem, quod fides sit discursiva virtualiter, accipiendo discursum virtualem materialiter.*

RATIO. Quia discursus virtualis acceptus materialiter non aliud est, quàm assentiri propter aliud. sed etiam in fide hoc est. siquidem Incarnationi assentimur non pro- 130
pter illammet ipsam, sed propter revelationem. Cæterum virtualem discursum accipiendo, secundùm quod suo modo innititur saltem partialiter bonitati Consequentiæ, sic fides non potest esse discursiva virtualiter, si non potest esse discursiva formaliter: non enim est major ratio unius, quàm alterius. Unde vides rationem discursûs materialis, peti præcisè ex assensu, non propter se; ratio autem formalis, petitur ex innitentia principio. cæteroqui non revelato. Unde jam tunc tali virtuali discursu concesso in fide, si ille simul in se cōtineat tres propositiones distinctas realiter, in hoc erit similis actus ille fidei discursui etiam formali: quia sicuti hic continet tres propositiones

 distin-

131 diſtinctas realiter inter ſe connexas, ita etiam actus fidei, poteſt continere tres actus dicentes connexionem inter ſe, ratione ultimi reſolutorii. In hoc autem erit diſparitas, quia diſcurſus formalis, attendit ad connexionem Logicam, quâ talem &c. Jam autem ille actus fidei, attendet præcisè ad connexionem dicti & dictionis. Rurſus in diſcurſu formali ipſa bonitas illationis erit partiale motivum, in actu fidei habebit ſe non niſi per modum applicantis. In hoc etiam erit ſimilis diſcurſui: quia non habebunt ſe tres propoſitiones, quas continet Syllogiſmus Fidelis, ſicut ſcopæ diſſolutæ, & objecta diſconnexa. quæ accedente Logicâ non poſſint Syllogiſmum ingredi. Jam autem non ſic eſt, in materiali diſcurſu, quem
132 concedimus fidei: quia has tres propoſitiones, Quod Deus dicit eſt verum, Incarnationem dicit, Incarnatio eſt vera, nectit Logica. eſtq; hic ipſe Formaliter, Syllogiſmus quem appellamus Fidelis. licèt pro varietate Materiarum mutet ſubjectum Minoris & ſubjectum Concluſionis. *His præmiſſis.* Sit

DIFFICULTAS II.

An Aſſenſus Fidei poſſit eſſe formaliter diſcurſivus?

DICENDUM eſt. *Fidem non poſſe eſſe diſcurſivam formaliter.*

PROBATUR Primò. Quia ſi Fides eſſet diſcurſiva formaliter, inniteretur bonitati Conſequētiæ, ſaltem tanquam partiali mo-
133 tivo, in hoc enim ſenſu hîc diſputatur. ſed nullo modo poteſt inniti bonitati Conſequentiæ: quia hoc ipſo & eſſet ille actus fidei, ut ſupponitur; & non eſſet, quia non inniteretur ſpecificativo fidei, quod eſt dictio Dei, quæ nunquam eſt formata de principio, quæ ſunt eadem, vel, dici de omni. Cumq; aſſenſus ſequatur debiliorem partem, etiam aſſenſus innitens partialiter motivo non revelato, non erit actus fidei.

RESPONDET Primò Lugo. Retorquendo Argumentum. etiam poſito, quòd fides ſit non niſi virtualiter diſcurſiva, etiam in virtuali diſcurſu, debet inveniri ſuo modo ratio illationis unius ex alio.

CONTRA quia in ſuperioribus hoc ſenſu admiſimus diſcurſum virtualem, in quan-
tum ſcilicet præbetur aſſenſus objecto ali- 134
cui fidei non immediatè propter ſe. ſed non eſt diſcurſiva virtualitèr Fides accipiendo rationem diſcurſûs, pro ratione innitendi bonitati Conſequentiæ.

RESPONDET Secundò Idem. Aſſenſum fidei fundari partialiter in bonitate Illationis formalis, vel virtualis. Neq; inde fit aſſenſum Incarnationis fundari in aliquo naturali cognito: Nam licet illa bonitas illationis poſſit cognoſci naturaliter, ſicut veracitas Dei, cæterum ſicut ipſe habitus fidei, concurrit ad cognoſcendam veracitatem Dei, quatenus neceſſaria eſt ejus cognitio, ad cognoſcenda Myſteria revelata. Sic etiam à fortiori concurrit ad cognoſcendam bonitatem illationis, idq; actu ſupernaturali. Et per Ly *Soli revelationi innititur fides* 135
non excluditur, quod eſſentialiter involvitur in aſſenſu fundato in Auctoritate DEI. ad eum modum, quo dicimus credidiſſe nos Auctoritati ſoli Petri, & tamen concedimus intervenire illic diſcurſum formaliter. Quæ bonitas illationis, non ſolet appellari motivum, *ut quod,* ſed, *ut quo:* quia eſt quæ applicat, & conjungit motivum, *ut quod,* ut poſſit ſufficienter movere.

CONTRA Tum quia. Si aſſenſus ille procederet immediatè à principio naturali, non eſſet aſſenſus fidei Divinæ. Ergo etiam ſi procedat ex motivo non revelato: utrumq; hoc enim æquè requiritur, nempe & principium ſupernaturale, & motivum revelatum. Tum quia redit Argumentum. Bonitas illationis, quam tu dicis attingi actu 136
ſupernaturali orto ab habitu fidei vel innititur motivo, quod eſt revelatio. vel non innititur motivo, quod eſt revelatio. Si primum, Ergo bonitas illationis eſt revelata. Ubi autem? Si ſecundum, quomodo actus ille erit actus fidei? ſiquidem innitetur ſaltem partialiter ei, quod eſt ſolo lumine naturæ notum. Tum quia. Quando concurrit habitus fidei ad aſſenſum de veracitate Dei, cui naturaliter aliàs aſſentiri poſſemus, adhuc ſalvatur ratio formalis fidei: quia ut aliàs dictum, aſſentimur illi principio, quia dixit ſe veritatem, nihil autem dixit Deus de principio, Quæ ſunt eadem &c. Tum quia, Nego, quòd in aſſenſu fidei eſſentialiter includatur aſſenſus bonitati illationis:

137 tionis: nihil enim repugnat ex dictis supra, ut dicat fidelis, quamvis per impossibile falsum esset Principium, Quæ sunt eadem uni tertio &c. adhuc crederem. Tum quia, quamvis fides nostra moveatur à connexione cum Auctoritate Divina, non movetur à connexione Logica, sed à connexione dicti & dicentis. Tum quia, Etiam in fide humana, interventio discursûs formalis, destruit rationem præcisam fidei: vi enim discursûs, scitur non creditur. Disparitas etiam est, quia cùm ille assensus non sit certissimus, poterit alia motiva, quæ de genere suo non sunt certissima assumere, quibus adhuc promovetur in bono assentiendi; fides autem divina, cùm sit de genere suo certissima, non potest assumere etiam pro par-
138 tiali motivo bonitatem illationis, quæ non promovet rationem assensûs certissimi, sed dejicit. Tum quia, Si per rationem formalem ut quo, non aliud intelligitur, quàm ratio applicativi, cùm aliàs dixerimus etiam in assensibus intellectivis, rationes applicantes distingui à ratione motiva, hoc ipso sequetur, quòd bonitas illationis, non sit motivum etiam partiale fidei.

RESPONDERI potest Tertiò ex eodem. Non repugnat fidei, ut refundatur in aliquid, quod non sit revelatum: nam ipsa veracitas Dei, non creditur propter revelationem, licèt repugnet fidei, ut refundatur assensus Mysterii in lumen naturæ, hoc est, in aliquid, cognitum non nisi per actum naturalem.

139 CONTRA. Tum quia, Nego resolvi fidem in aliquid non revelatum. Nego item, quòd veracitas Dei non credatur propter revelationem. Tum quia, etiam posito hoc, quòd assumitur, magna disparitas est: quia cùm resolvitur fides in veracitatem Divinam quamvis non revelatam, adhuc resolvitur in aliquid Divinum & summè ex objecto certum, quod in præsenti non contingeret. Tum quia, pone, dum volo elicere Syllogismum Metaphysicum, superaddere mihi Deum habitum Metaphysicæ supernaturalem, eo casu erit ille actus supernaturalis, & certus certitudine principii, nullo autem modo certus certitudine objectiva summa. Ergo & in præsenti idem dicendum.

RESPONDET Quartò. Quod licèt omnes actus fidei, qui propriè & strictè dicuntur fides, sint propter revelationem, 140
quales sunt omnes assensus Mysteriis exhibiti; dantur tamē actus, qui strictè non sunt fidei, ut sunt actus circa principia fidei; qui tamen eliciuntur ab habitu fidei. Et sicut ab habitu pœnitentiæ eliciūtur multi actus, qui non sunt pœnitentia, ut gaudium de peccato vitato. Sic & in præsenti.

CONTRA. Nego quòd assensus principiorum fidei, non sint rigorosè actus fidei. Deinde quamvis multi sint actus pœnitentiæ, qui non sunt pœnitentia sumpta pro quadam amaritudine & inquietudine, nulli tamen sunt ejus actus sine suo specificativo: nam gaudet de peccato ablato in quantum dissono. v.g. naturæ intellectuali. Nul- 141
lum autem specificativum fidei, in innitentia principio. Quæ sunt eadem &c.

RESPONDETUR Quintò ex Eodem. Aliud esse applicare regulas Logicas Universales ad hanc Illationem, & ex illis regulis probare hanc esse bonam illationem, & hoc pertinet ad Logicam, non ad fidem; aliud verò est cognoscere in particulari hanc esse bonam illationem, absq; alia applicatione regularum Logicæ, & hoc facit fides: nam rusticus, qui nihil unquam audivit de illis præceptis, discurrit in plurimis assensibus, assentiturq; firmissimè.

CONTRA. Tum quia quærere restat, unde norit fides, idq; notitiâ innitente motivo sibi proportionato, quòd hæc in particulari illatio, sit bona. Tum quia, quod ad- 142
fertur de rusticis non convincit; nam illi, licèt non regulent suos illos assensus per principia universalia, & Logicam artificialem, regulant tamen illos aliquo æquivalenti, & per Logicam naturalem, inveniendo semper specificativum proprium illi illationi. non ostenditur autem, quodnam sit specificativum, dum assentitur huic in particulari illationi, pertinens ad fidem. Tum quia, in illo assensu, condistinguendæ sunt duæ formalitates, formalitas assensûs præcisè ex vi motivi, quod est revelatio, secunda formalitas, ratio assensûs ex cognitione bonitatis illationis, etiam in particulari, & de hac formalitate quæro, quodnam habeat sui specificativum, & quidem condi-

143 condiſtinctum ab eo, quod habetur in aliis aſſenſibus ſcientificis, advertentibus hanc in particulari illationem, eſſe bonam, ſi autem non habet fides, eo caſu proprium ſui ſpecificativum, ſequitur, quòd non attendat fides, quâ talis, illi partiali illationi.

PROBATUR Secundò. quia ſcilicet ſequeretur aſſenſus fidei non eſſe certiores aſſenſibus naturalibus, eò, quòd certitudo utriuſq; innitatur eidem motivo, nempe bonitati illationis, ſaltem ſecundùm illam formalitatem, ſecundùm quam illi bonitati inniteretur.

PROBATUR Tertiò. Phyſica non innititur revelationi in ſuis actibus. Ergo nec principiis Logicis fides: ſicut enim revelatio quâ talis, eſt extra latitudinem phyſi-
144 cam; ita non revelatum, Ly Quæ ſunt eadem, eſt extra latitudinem fidei.

DIFFICULTAS III.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT Primò Lugo. Videtur eſſe ſupra omnem facultatem intellectûs etiam per potentiam obedientialem, quod aſſentiatur alicui objecto propter aliud, & tamen non attendat ad connexionem unius cum alio: hoc enim eſt aſſentiri propter aliud.

RESPONDETUR. Impoſſibile eſt aſſentiri uni propter aliud, & non attendere ad connexionem objectivam & proportionatam, quæ in præſenti eſt in hoc: quia hoc
145 quidem dictum, & illud dictio eſt: hoc ipſo enim & eſſet illic aſſenſus propter aliud, ut ſupponitur; & non eſſet, quia non eſſet propter connexionem: hæc enim in præſenti verbis differunt. poſſibile tamen eſt aſſentiri propter aliud, & non attendere ad connexionem Logicam ſeu improportionatam: quia poteſt in principio, cui innititur connexio Logica, non invenire habitus ſui ſpecificativum, & in particulari fides.

INSTAT Idem Primò. Si hoc eſſet poſſibile; poſſet etiam intellectus aſſentiri Incarnationi, poſt cognitam revelationem, & tamen non aſſentiri propter revelationẽ.

RESPONSUM Si non attendatur ad connexionem objectivam, ſeu connexionem dicti & dictionis, non poterit aſſenſus fidei, præberi Incarnationi, poſt cognitam reve- 146
lationem, poterit tamen, quamvis non attendatur ad Logicam revelationis cum Incarnatione connexionem.

INSTAT Secundò. Cognitio bonitatis illationis per nos præſupponitur & prærequiritur, Ergo influit non aliter, quàm movendo. Ergo repugnabit intellectum tunc aſſentiri, & non moveri bonitate illationis.

RESPONDETUR Dupliciter aliqua præſupponuntur à fide. *Primò*, tanquam reſolutoria. *Secundò*, tanquam applicativa reſolutoriorum; illa quæ præſupponuntur tanquam reſolutoria, movent. Sed nego ſic præſupponi bonitatem illationis. quæ autem præſupponuntur tanquam applicativa reſolutoriorum, non movent; rationes enim applicantes, non ſunt rationes for- 147
males. Et ſic præſupponitur bonitas illationis.

INSTAT Tertiò. Fideles ruſtici aſſentiuntur Myſteriis fidei propter teſtimonium Dei, ſicut aſſentiuntur aliis rebus propter teſtimonium hominum, licet cum majori adhæſione. Si autem deberent aſſentiri diverſo modo, deberent de hac obligatione moneri, quod non fit.

RESPONDETUR Cùm ſupponat Lugo fideles ruſticos non moveri bonitate illationis Logicâ, ſed ſolâ connexione inter dictum & dictionem, hoc ipſo non attendunt ad bonitatem illationis Logicam, moneri etiam non indigent: quia dicere, aſſentiaris propter revelationem, æquivalet huic, quod eſt dicere, noli aſſentiri propter 148
aliud, quod non eſt revelatio.

INSTAT Quartò. Quando aliqua objecta ita ſe habent, ut unum non ſit aliud, & habent entitatem ſufficientem, ut poſſint agnoſci ſine alio, non eſt, cur noſter intellectus, non poſſit ſeorſim in illud tendere. Auctoritas autem Divina & Incarnatio, ita ſe habent.

RESPONDETUR Conceſſum eſſe in Præmiſſis, quòd perfici poſſit Syllogiſmus Fidelis, etiam per tres diſtinctos actus, non tamen illum ſpecificandum eſſe à principio, quæ ſunt eadem. adeòq; necdum fore illum hoc ſenſu diſcurſum formalem.

INSTAT Quintò. Poteſt voluntas diverſo actu velle finem, diverſo media, & interdum

149 terdum utrumq;, uno. Ergo etiam & fides poterit attingere sua objecta etiam diversis actibus.

RESPONDETUR Concedendo Totum, secundùm dicta immediata.

OBJICIT Secundò Rec: Suar: Probans reperiri in fide rationem discursûs stricti virtualis. Discursus virtualis, est unica cognitio, unius ex alio: quilibet autem assensus fidei, ita se habet.

RESPONDETUR. Discursum virtualem materialiter acceptum non esse nisi cognitionem unius ex alio. Discursum autem virtualem strictè sumptum, & prout discursus est, importare assensum propter, *Quæ sunt eadem*. Et sub hac formalitate, negatur fidem etiam virtualiter esse discursivam.

150 INSTAT Primò. Visio Beata est discursiva virtualiter, Ergo & fides.

RESPONDETUR Positâ veritate Antecedentis, disparitatem esse: quia scilicet Deus visus, etiam connexionem Logicam manifestat; nullibi autem connexionem Logicam, manifestavit fidei DEUS.

INSTAT Secundò Idem. Cum hæ virtualitates in actu fidei sint solùm Metaphysicæ, & consideratæ per nostros conceptus, non tollunt quod ipsa res est physicè, & à parte rei.

RESPONDETUR. Nostri conceptus non tollunt id, quod est actus fidei physicè, sed nego principium supernaturale, quod est fides, defacto & realiter concurrere ad assensum circa bonitatem Consequentiæ,
151 quantumvis non revelatam.

INSTAT Tertiò. Si fides non esset discursiva virtualiter, secundùm quod discursus importat bonitatem Consequentiæ, id ideo esset, quia assensus fidei debet esse certissimus. Sed hoc nihil probat: quia etiam cognitio Dei debet esse certissima, & tamen potest Deus pro motivo cognitionis suæ, habere bonitatem illationis.

RESPONDETUR. Ut ex vi motivi non sit aliquis actus certissimus nihil obest. quia Deus utpote omniscius & omnimodè scius debet moveri quibuscunq; motivis sciendi, & in hoc servat conditionem omnimodè scitivi. Jam autem fides non debet moveri quocunq; motivo, sed nonnisi revelato & summè certo.

OBJICITUR Tertiò ex istis, quæ adfert 152
Ripalda, de possibilitate discursûs naturalis. d. 55. de Ente n. 18. Non repugnat discursus supernaturalis, quemadmodum, neq; apprehensio & assensus supernaturalis; cùm discursus sit processio unius cognitionis ex alia, quam quid repugnat esse supernaturalem? Ergo non repugnat supernaturalis Conclusio.

RESPONDETUR. Concedendo Totum. Nego tamen id defacto esse: quia nihil deest apprehensioni & assensui, ut sit supernaturalis, sicut & ipsi fidei actui nihil deest, ne sit supernaturalis. deest autem defacto ne conclusio sit supernaturalis, & actus fidei sub formalitate Conclusionis: quia principium, Quæ sunt eadem, defacto non est revelatum. 153

INSTABIS Primò. Sicut Conclusio assentitur objecto per aliud; ita electio amat medium propter aliud, Ergo utrumq; erit supernaturale.

RESPONDETUR Non titulo dependentiæ unius ab alio deficit à supernaturalitate Conclusio, sed titulo non habitæ revelationis de principio, *Quæ sunt eadem* quod tamen formalisat Conclusionem. Nihil autem deest, quominùs intentiones & electiones sint supernaturales.

INSTABIS Secundò. Præmissæ naturales evidentes de objecto supernaturali, inducere possunt ad conclusionem, non naturalem, Ergo supernaturalem.

RESPONDETUR Concedendo Totum. procedit enim Argumentum non de 154
eo, quod est de facto, sed de posse, seu possibili, nam cur id defacto non fiat, assignata est ratio.

INSTABIS Tertiò. Cognitio quæ suapta natura non est Conclusio, potest fieri contingenter Conclusio. Ergo cognitio supernaturalis, quæ suapte natura non est Conclusio, potest fieri materialiter Conclusio.

RESPONDETUR De possibili non esse difficultatem. Circa id quod est defacto, disparitas est: quia nihil deest quominùs propositio evadat Conclusio, deest autem ne propositio supernaturalis evadat in Conclusionem supernaturalem quâ talem, nempe formalisativum Conclusionis; quod quia

155 non est revelatum sit, ut Conclusio quâ Conclusio, non sit revelata.

OBJICIT Quartò Ripalda. Scientia in Christo infusa, erat supernaturalis, fideles etiam per actus fidei infusæ, arguunt ex revelatione Dei, Mysterium revelatum; plura item judicia prudentiæ infusæ, quæ immediata non sunt, per discursum habentur, & si defacto præmissæ supernaturales præcedunt, non est ratio, quare non asseramus Conclusiones supernaturales inferri; Connaturaliùs enim est ex præmissis supernaturalibus supernaturales Conclusiones inferri.

RESPONDETUR Quod attinet ad primum, quidquid sit de Antecedente, Disparitas est. quia datur principium supernatu-
156 ralisativum illorum discursuum, non datur autem principium supernaturale, quod eliciat Conclusionem quâ talem, tanquam actum fidei. Prudentiæ supernaturalis dantur actus supernaturales, quia datur principium supernaturale ipsa prudentia, quæ dum utitur discursu, utitur tanquam applicativo merèq; naturali. Connaturale autem esset elici Conclusionem supernaturalem, si adesset principium formalisativum Conclusionis in ratione revelatæ; secus si desit: ut de facto deest revelatio, circa principium, Quæ sunt eadem.

OBJICITUR Quintò ex Istis. quæ sibi opposuit, nobiscum sentiens Qui 1 parte tr. 1.d.5.n.11. Conclusio movetur motivo præmissarum, & in illas resolvitur. Ergo Con-
157 clusio movetur saltem partialiter ex motivo præmissarum supernaturalium. Sed actus specificatus ab objecto formali supernaturali, supernaturalis est. Cur enim ex principio supernaturali extrinseco supernaturalitatem sortietur, & non ex motivo formali intrinseco?

RESPONDETUR. Quòd Conclusio moveatur motivo præmissarum non absolutè, sed ut innitenti principio, quæ sunt eadem, eoq; non revelato. Ex dictis alibi, potest esse actus naturalis habens motivum supernaturale, non rectè ergo inferetur supernaturalitas ex motivo. Paritas adlata non tenet. Ratio quia principium illud extrinsecum ordinatur per modum causæ, ad dandam speciem sui ordinis, hacq; intentione ponuntur talia principia à Deo. 158
Jam autem motiva ex dictis alibi, non ordinantur ad dandam speciem sui ordinis.

INSTABIS Primò. Præmissæ influunt efficienter in Conclusionem, Ergo & ipsa Conclusio deducta ex præmissis supernaturalibus ut supponitur, erit supernaturalis. Antecedens probatur. Tum quia causa, ut producat effectum, nequit pendere ab aliqua re, quæ ipsi nullas vires addit, ad quid enim requireret consortium illius. Tum quia, ad quid aliud assensus requireret existentiam motivi. Tum quia, aliàs habitus, esset tota ratio agendi, & potentia naturalis nonnisi conditio.

RESPONDETUR. Quando efficiens requirit aliquid in eodem genere, debet unà illud aliud, vires agendi conferre. Jam 159
autem motivum requiritur in genere motivi, adeòq; in alio genere ab efficienti. Habitus autem non erit tota ratio agendi: quia vitalitatis inclusæ in actibus supernaturalibus nullum daretur principium vitale, deberemusq; nos ad illam, & quidem in negotio salutis, merè passivè habere, quod est contra Tridentinum.

INSTABIS Secundò. Posito etiam quod Conclusio pendeat saltem directivè à præmissis, sequi adhuc debebit Conclusio ejusdem ordinis seu supernaturalis, quemadmodum cõnaturaliter amori supernaturali, debetur cognitio dirigens supernaturales.

RESPONDET Quiros. Causæ posse tribui majorem perfectionem, quàm tribuatur effectui, consequenter poterit esse di- 160
rectivum supernaturale, licèt quod dirigitur sit naturale. Deinde dici potest, per accidens esse ad Conclusionem, quòd credantur præmissæ actu supernaturali fidei; posito tamen, quòd taliter credantur, nondum connaturaliter sequi debet Conclusio supernaturalis: quia tunc non nisi sequeretur, ut dictum aliàs, si adesset illius formalisativum revelatum, quod non habetur. pendet autem à Dei libertate hoc revelare non illud.

INSTABIS Tertiò Ex iis, quæ habet d. 7. Talis Conclusio est propter motivum præmissarum, præmissæ autem sunt revelatæ, Ergo & ratio assentiendi Conclusioni erit revelata.

RESPON-

161 Respondetur Talem Conclusionem esse propter motivum præmissarum, non utcunq;, sed prout innituntur principio, quæ sunt eadem uni tertio, quod non est revelatum.

Instabis Quartò. Ad eandem speciem pertinet assensus mediatus & immediatus, propter idem motivum. Jam autem assensus Conclusionis, est mediatè propter revelationem.

Respondetur Negando assensum Conclusioni, ut Conclusio est, esse etiam mediatè propter revelationẽ absolutè sumptam. Cùm sit propter revelationem, prout innitentem principio non revelato. Quæ sunt eadem.

Instabis Quintò. Dissensus Conclusioni
162 deductæ ex revelatis est hæresis, Ergo & assensus est fides.

Respondetur. Dissensum Conclusioni, quâ Conclusio est non esse hæresim: quia non est contra revelationem. licèt objectum Conclusionis, possit continere hæresim.

QVÆSTIO III.

De necessitate Fidei.

Supponunt Primò Omnes. Fidem esse necessariam ad salutem.

Ratio. quia sine fide impossibile est placere Deo. explicuitq; id Tridentinum Sess. 6. cap. 8. Eam verò fidem supponant Catholici, debere esse supernaturalem,
163 eò, quòd oppositum, sit error Pelagianorum & Semi-Pelagianorum. colligiturq; ex Augustino 1 de Grat: Christi Cap. 41. & L. 2. cap. 26. Vega tamen in aliquo casu, docet posse aliquem justificari sine fide supernaturali, ùt videre est Libro 6. in Trid. cap. 17. 20. & 21. Videturq; illi consensisse Sotus, quamvis postea retractârit sententiam.

Supponunt Secundò Omnes. Quòd merita naturalia non habeant proportionem ad præmium supernaturale. quamvis Kon. d. 14. dub. 6. n. 71. doceat posse infidelem ex prævenienti Dei gratia facere aliqua bona, quibus ulteriorem gratiam, quâ ad fidem pertingat, impetret. Docetq; n. 108. per absolutam Dei potentiam fieri posse, ut quis sine fide supernaturali se ad justi- 164
ficationem disponat.

Supponit Tertiò Ripalda hîc d. 16. n. 28. duplicem esse fidem. quandam strictam & Theologicam, quæ Auctoritati & revelationi Divinæ ad assensum innititur. aliam latam, quæ infusa à Deo, ministerio aut testimonio creaturarum proponit honestatem moralem, ex qua virtutes naturales & supernaturales movẽtur. Idem dices, quòd sit cognitio supernaturalis, licèt non procedens propter Ly Deus dixit. quæ sit dissimilis fidei ratione motivi: non enim procedit propter Ly Deus dixit: similis tamen in supernaturalitate in exigẽtia illuminationis Spiritûs Sancti, in præfundatione ad actus virtutum supernaturalium. *His suppositis.*

Dicendum est. *Nisi Auctoritati deferatur, posse aliquem adultum salvari, etiam in præsenti rerum statu, sine fide strictè, licèt non possit salvari sine latiùs sumpta.* Dixi. Nisi Auctoritati deferatur: quia ordinariè Auctores 165
istam distinctionem non ponunt, & tamen omnes requirunt fidem ad salutem. Imò putat S. Thomas ad eum, ad quem non pervenit Lux Evangelii, si fortè vixerit secundùm lumen rationis; mittendum esse Angelum, qui eum in fide instituat. Quòd autem sine fide stricta possit quis salvari

Ratio est, quia ex una parte non est Deus adstringendus ad tale vel simile miraculum, ex altera parte connaturaliùs est, ut ex rebus creatis comparatâ notitiâ Dei, eâq; supernaturalisatâ, possit se movere homo barbarus per amorem Dei, & exer- 166
citia aliarum virtutum supernaturalium. cùm ex iisdem creaturis, possit devenire ad notitiam naturalem Dei. Quòd autem non possit aliquis pro præsenti rerum ordine salvari sine fide etiam latiùs sumpta

Ratio est, quia nemo, (ut suppono,) adultus, potest salvari sine motu suæ voluntatis in Deum supernaturali. hic autem requirit præcedentem notitiam supernaturalem, ut salvetur edictum scripturæ, saltem de fide latiùs acceptâ, quòd sine ea, impossibile sit placere Deo.

Objicitur Primò Sensus communis Theologorum in oppositum.

Respondetur Conclusionem procedere seclusâ Auctoritate. & licèt non sint

167 Auctores pro hac sententia, saltem non sunt contra illam. Ripalda etiam recenset Auctores admittentes gratiam Theologicam ad opera salutaria necessariam, quantumvis ante fidem strictam talis est. S. Thom. Bonav. Carth. Alb. M. Alen. Altisidor. Ægyd. Terrari. Henricus. Scot. Gabr. Gregor. Capr. Argent. Marsil. Gorson. Abulen. Rophen. Driedo. Soto. Cord. Med. Zum. Arag. Staplet. Curiel. Bellarm. Val. Tol. Sayr. Lorinus. Serrarius. Less. Cornel. Suar. Vasq. Henriq. Gran. Ruiz. Kon. Turria:

Objicitur Secundò Locus S. Pauli. Accedentem ad Deum oportet credere, quòd sit.

Responderi potest. Conformiter ad
168 mentem Ripalda accedi illic per creditionem, licèt non stricte sumptam. Deinde dici potest. S. Paulum non esse sibi contrarium. Nam etiam alibi posuit; quòd ex visibilibus mundi invisibilia Dei conspecta intelligantur. Unde locus ille accipi potest de fidelibus, & modo ordinario convertendis, non autem convertendis Barbaris non nisi modo extraordinario, & ad quos Lux Evangelii non pervenit.

Instabis Primò Locus ille non potest intelligi de fide lata, quia Tridētinum illum intelligit de fide, quâ homo liberè convertitur ad Deum, notitia autem ex creaturis, est necessaria, cùm sit plerumq; evidens.

Respondetur. Tridentinum illic agere non de quocunq; modo conversionis,
169 sed in proposita contra Hæreticos materia, quibus aliunde lux Evangelii illuxit. Illa autem notitia potest dici libera, ratione non positi impedimenti, ut illam redderet Deus supernaturalem.

Instabis Secundò. Justus ex fide vivit, non solùm autem ex fide, sed & ex illa notitia viveret, quia justificaretur.

Respondet Ripalda n. 148. Nomine fidei venire gratiam supernaturalem antecedentem opera bona: quia illis ipsis verbis & similibus utitur Augustinus ad significandam necessitatem gratiæ. Dici item potest, sumi fidem saltem latiùs, vel procedere dictum de ordinariè justificatis.

Objicitur Tertiò. Aug. qui primam Dei gratiam semper reducit ad auxilium, quod datur credendi, ut loquitur Lib. de 170
Grat. & lib. arb. cap. 7. & aliis locis, quæ refert Lugo.

Respondetur Loqui Augustinum de creditione, quæ fit ordinario modo, quanquam illa latiori modo sumpta fides, non est sine auxilio Dei supernaturali sante.

Instat Primò Lugo. PP. loqvuntur de fide rigorosa. Unde supponunt contingere posse, quòd aliquando proponantur nobis argumenta & motiva humana, propter quæ tamen, si operemur, non meremur: quia opus tunc non procedit ex fidei fonte.

Respondetur negando Patres universaliter loqui, de fide rigorosa, sed loqvuntur universaliter de necessitate notitiæ supernaturalis ad salutem, quam ponit Ripalda, ex qua notitia, si procedit opus, pro- 171
cedit ex fide, licet latiùs sumpta.

Instat Secundò Idem. Si fidei nomine intelligatur notitia ex Creaturis circa honestatem virtutis, frustra quæreretur, an possit ante fidem dari opus bonum in infidelibus: hoc enim esset quærere, an sine cognitione boni & honesti, possit quis habere voluntatem honestam.

Respondetur Non fore frustra quæstionem. quæretur enim, an ante fidem sine cognitione, quæ sit supernaturalis, possint haberi opera bona.

QVÆSTIO IV.

De Subjecto Fidei.

Quòd fides recipiatur in intellectu, hoc 172
non facessit difficultatem, quia habitus seqvuntur conditionem potentiæ, cujus sunt habitus, fides autem spectat ad intellectum. Est tota difficultas de subjecto remoto & capaci naturaliter fidei. v.g. an illa sit in Christo. an in Beatis. animabus purgatorii. damnatis?

Hæc inter alia sunt ex quibus taxari potest, an aliquis habitus sit in aliquo subjecto. *Primò* An subjectum illud capax sit versari circa illud objectum. si enim non sit capax versari circa illud objectum, frustra poneretur in illo habitus ille, qui dicit ordinem ad tale objectum: non enim redderet bonum habentem, & tamen debet reddere. Et ita non datur in Angelis habitus Castitatis;

173 tis: quia objectum castitatis, est refrenatio motuum sensitivorum circa delectabile. Jam autem Angeli, non sunt capaces motuum sensitivorum circa delectabilia, utpote incorporei. Ex hoc capite non repugnaret in Christo, Beatis &c: fides. quia non repugnat, ut hæc subjecta versentur circa veritatem primam obscurè aliquid attestantem. *Secundò* ex eo est id taxãdum, an actus principalis, & quasi attributionis, principiandus ab illo habitu, exerceri possit ab illo subjecto: si enim nõ possit exercere actum principalem, non erit subjectum naturaliter capax illius habitus. Ratio, quia habitus, est per ordinem ad actus, & quidem primò ad actum principalem. ex quo principio deduximus, non esse habitum pœniten-
174 tiæ in Christo: quia nõ potuit elicere actum principalem pœnitentiæ, Ego peccavi, doleo quòd peccaverim. Unde quamvis Deus dicere possit, detestor peccatum; quia non potest dicere, doleo quòd peccaverim, caret actu principali pœnitentiæ. Ex quo etiam principio deducitur Christum & Beatos, non posse connaturaliter habere habitum fidei, quia fidei principalis actus est, *Credo veritatem primam dicentem, quam non video,* quem actum non possunt elicere Beati. *Tertiò* Casu, quo supponi debeat aliquod principium, quod præstet seclusis imperfectionibus id, quod præstaret alius habitus. casu item quo supponatur, quòd uterq; habitus, si respiciat idem motivum habeantq; se per modum potentiæ, arguendum erit,
175 quòd cedat habitus imperfectior. Ratio: quia jam superflueret, locumq; illius, perfectior habitus commodiùs occupat. Ex quo etiam principio infertur in Christo & Beatis non esse habitum fidei, quia Lumen gloriæ, cæteroqui requisitum ad visionem, præstat id, seclusis imperfectionibus, quod præstaret fides, & uterq; habitus, innititur veritati primæ.

Hæc autem omnia ad hoc principium revocantur: quia deficiente fine habitûs in aliquo subjecto, non debet poni in eodem ille habitus, hoc ipso enim foret otiosus, si id non ex accidenti fiat. Inter fines autem quasi extrinsecos habitûs, est intentio ipsius causæ primæ, finem aliquem intendentis, collatione habitûs. finis autem quem inten- dit Deus in collatione habitûs, v. g. fidei, est 176
motus in DEUM voluntatis tanquam ad finem: Cujus motûs, quia sunt capaces animæ purgatorii, non desinit in illis fides, desinit in damnatis, supple, fides supernaturalis: naturalem enim fidem habent, ut & Dæmones dicuntur credere, & contremiscere.

QVÆSTIO V.

De Infidelitate.

INfidelitas ut sic, est negatio assensûs, eaq; voluntaria objecto revelato: quæ quia est oppositum quid fidei, consequenter, opposità ratione à fide, formalisari debet. Cæterum si infidelitas sumatur pro genere, etiam ad negativam infidelitatem, debet excludi Ly libera: infidelitas enim negativa, 177
etiam in fidelibus datur. Porro dividendo infidelitatem, quasi in species subalternas, alia est negativa, alia privativa, alia positiva. Negativa infidelitas est, mera non pòsitio actûs credendi, & hæc non est propriè infidelitas, aliàs enim fideles hac infidelitate essent infideles: nam non eliciunt actum circa objectum ignotum illis, etiam si sit revelatum. &c. Privativa infidelitas est non positio culpabilis actûs fidei, circa objectum revelatum. Dixi non posito culpabilis, quia fieri potest, ut sit non positio actûs fidei inculpabilis. Positiva autem infidelitas est, positio actûs dissentiendi circa objectum revelatum debitè propositum. Quando autem hæc infidelitas incurratur, & an dubitans in fide sit infidelis spectat ad 178
materias practicas. Dividendo autem infidelitatem, quasi in species ea triplex est. Ethnicismus, Judaismus, Hæresis. quæ divisio non desumitur ex diversitate errorum, in particulari fidei repugnantium: hæc enim est infinita, cùm non sint tot errores, quin possint esse plures: sed desumitur ex diversis modis oppositionis ad fidem. Ratio hujus divisionis assignari solet: quia vel sunt, qui auctorem salutis & fidei recognoscunt Christum, ita tamen, ut fidem ejus non integrè retineant, & sic fiunt Hæretici; vel qui Auctorem salutis non agnoscunt Christum, admittunt tamen figuras illius, & sic sunt Judæi; vel qui nec Auctorem salutis Christum admittunt, nec recipiunt figuras,

179 & ſic ſunt Ethnici. Procedit autem hæc diviſio nonniſi poſt lucem Evangelii, unde & qui admitteret Teſtamentum novum, non vetus, ejus error revocaretur ad hæreſim: quia novum teſtamẽtum probat vetus. Hujus ipſius diviſionis hæc Ratio reddi poteſt: quia vel nulla admittitur revelatio vera & univerſalis, & ſic committitur Paganiſmus, vel admittendo non niſi aliquas, & ſi ſit cum admiſſione revelationum etiam novæ legis, ſed non niſi aliquarum, erit hæreſis, ſi ſine admiſſione revelationis novæ legis, erit Judaiſmus. Apoſtaſia autem non eſt ſpecialis 180
infidelitas, ſed ſola circumſtantia, nam Apoſtata neceſſariò habebit aliquam ex iis infidelitatem.

Quomodo infidelitas expellat habitum fidei, decidi debet ex principiis de habitibus. Indubiè infidelitas demeritoriè expellit habitum fidei. Ratio, quia aliquid demeritoriè expellit fidem, nihil autem commodiùs, quàm id, quod ei opponitur; ſed expellit etiam ex natura rei: quia etiam error habitũ ſcientiæ expellit ex natura rei.

TRACTATUS II.

ET

1

DISPUTATIO VI. 3

DE SPE.

Subſtantialia harum materiarum, quæ ordinariè in hac materia in diſputationem veniunt, expedientur.

§. I.

Quodnam Objectum Materiale Spei.

Assero I. *Si ſumatur ſpes, prout eſt ſpes, ſeu habitus verſandi circa ſperanda à Deo, objectum illius materiale, eſt bonum nobis.*

Ratio. Tum quia non ſolùm bonum increatum, ſed etiam creata à Deo ſperari poſſunt, & ratione ſpei formali informari,
2 Ergo non debet alterutrum nonniſi dici objectum ſpei. Ergo debet dici bonum nobis: hoc enim ſolùm, continet uno nomine, bona reliqua. Tum quia, potuiſſet Deus facere decretum de ſe non communicando creaturæ per viſionem, poſſetq; adhuc tunc manere eadem ratio formalis ſperandi, Ergo apparet Objectum ſpei, non eſſe neceſſariò aliquid increatum. Tum quia ſpei naturalis objectum materiale non eſt ſolus Deus, Ergo nec ſpei ſupernaturalis.

Assero II *Si ſumatur ſpes pro habitu præcerptivo bonitatis æternæ, in hoc ſenſu objectum illius materiale, eſt ſolus Deus.*

Ratio. Tum quia hoc probant communes rationes. Tum quia, ſi ſic ſumpta ſpes, non haberet pro objecto Deum, & idem ſperaret, quod obtinetur viſione, id enim venit nomine habitûs præcerptivi, & non idem ſperaret; ſiquidem pro objecto illum ipſum ſolum Deum non haberet. Tum quia, ſpes præcerptiva 10 aureorum, habet pro objecto 10 aureos, Ergo & ſpes Beatitudinis æternæ, prout eſt habitus præcerptivus habet pro objecto Deum, qui eſt Beatitudo æterna.

Assero III. *Spei, prout eſt habitus præcerptivus, objectum materiale, quod vocant attributionis, non poteſt eſſe beatitudo formalis, vel poſſeſſio creata Dei.* 4

Ratio I. eſt. Tum quia, nomine talis objecti venit id, quod eſt non revocabile in eodem genere ad aliud: beatitudo autem formalis eſt revocabilis, nempe tanquam ratio attingendi terminum attactum, hoc eſt beatitudinẽ objectivam. Tum quia, quotiescunq; aliquis habitus reſpicit bonum, unum quidem, quod eſt tale ſimpliciter, alterum, quod eſt bonum non niſi propter aliud, toties habitus ille, per priùs reſpicit bonum tale ſimpliciter, & ita per prius reſpicitur finis, quàm media, mediaq; attribuuntur ad finem. ſed habitus ſpei eſt ordinatus,

5 tus, & Deus in se est bonum simpliciter, beatitudo autem bonum propter aliud, Ergo ad Deum primò per se attendit spes. Tum quia, Beatitudo formalis in ratione formalis boni, est bona propter Deum. Ergo si nihil obsit, sic sumpta, poterit habere etiam pro materiali Deum.

RATIO II. Si spes, prout est habitus procerptivus beatitudinis æternæ, haberet pro objecto beatitudinem formalem, & haberet idem objectum cum fruitione, & non haberet, haberet quidem: quia aliàs non hoc præcerperet, sed aliud; non haberet autem, quia fruitionis objectum est ipsemet Deus, beatitudo autem formalis, est nonnisi ratio, ut quo fruendi.

RATIO III. quia Beatitudo formalis, est
6 actus noster vitalis, nosq; sumus principium illius, & tamen non est in nobis principium, quod nos beatificat, quod beatificativum, est ipsum objectum spei, prout est habitus præcerptivus.

Ad solvendas objectiones

NOTO I. Quamvis spes pertineat ad amorem concupiscentiæ, & quamvis amore concupiscentiæ amemus bona nobis, non tamen est necesse amare propter nos, tanquam rationem *Propter quam* motivam, licèt possimus amare propter nos, tanquam propter finem *Cui.* quomodo etiam Deum amare propter nos nobis possumus.

NOTO II. Ut salvetur Deum esse objectum spei, prout illa est habitus præcerptivus beatitudinis æternæ, accipiendus est De-
7 us, non quomodocunq;, sed prout possessibilis, & sic spei objectum, erit aliquid futurum, non quidem in entitate, sed in formalitate possidendi; ita tamen, ut formalitas possessionis, non sit ratio formalis, sed sola nonnisi conditio & connotatum, perinde ac revelatio passiva respectu objecti fidei.

Ex quo ulterius

COLLIGITUR etiam desperationis idem esse objectum: nam etiam illa, prout opponitur spei præcerptivæ, desperat de Deo prout possidēdo, quamvis desperatio, prout opponitur simpliciter spei, possit esse etiam de creatis.

NOTO III. Idem objectum sub diversis rationibus spectare ad diversos habitus, & sic delectatio de Deo, ut est in se, spectabit ad amorem Dei, delectatio de Deo, ut est 8
possidendus spectat ad spem, cui etiam in Patria succedit delectatio seu fruitio.

§. II.

Quodnam sit formale Objectum Spei?

DE objecto formali spei etiam graves Auctores dissentiunt. Nam omnipotentiam Dei ponit S. Thomas, eum sequitur Ban. Vasq. & alii: sed beatitudinem objectivam, quatenus bonum nostrum est, posuit Scot. Suar. Kon. de spe d. 9. dub. 4. Amicus autem d. 29. ex duobus conflat objectum formale spei, ex supernaturali Beatitudine, ut forma objectiva, quatenus illa est perfectiva nostri appetitûs, eamq; rationem dicit esse principalem, & ex auxilio 9
Dei, quòd dicit, non esse puram conditionem objecti spei, sed esse rationem formalem, minùs principalem.

ASSERO I. *Beatitudinem ut formam objectivam, perfectivam nostri appetitûs, non esse formale objectum spei.*

RATIO. Tum quia, nomine istius formalis, debet venire ratio, ob quam speramus, & esse quasi ultimum resolutorium sperandi, sicut in scientiis, quod habet rationem resolutivi, habet rationem formalis. Sed beatitudo prædicta, non est talis: quia de illa ipsa quæri potest, cur illam speremus à Deo? Tum quia, formale motivum spei, debet esse tale, quod afficiat omnem rationem materialem spei, sed Beatitudo non est talis: quia possumus sperare victoriam Tur- 10
carum, quod materiale, nullo modo afficitur prædicto formali. Tum quia, spes naturalis non habet pro objecto formali beatitudinem naturalem, Ergo & spes supernaturalis. Et certe sperat Petrus à Paulo 10 aureos, pro formali non habet 10 aureos. Ergo nec spes, quâ spero à Deo beatitudinem, habet illam pro formali. *Ad solvendas objectiones*

NOTO I. Principale objectum formale virtutis est, quod principaliter allicit, tanquam ratio motiva, sed non utcunq;, sed tanquam ratio motiva ipsa in eodem genere, propter aliud non appetibilis. Jam autem appetitur Beatitudo formalis, propter beatitudinem objectivam.

NOTO

11 Noto II. Quod perficit operantem non sunt media, sed finis, ad quem media ipsa ordinantur. per modum autem finis, non se habet beatitudo formalis, sed objectiva.

Noto III. Quamvis de facto virtute spei nullum bonum à Deo sperare possimus, nisi secundùm regulam à Deo præscriptam; vi tamen præsentis dispositionis Divinæ, omnia bona, quæ à Deo sperare possumus, diriguntur ad consequendam beatitudinem objectivam, licèt mediante formali beatitudine, tanquam *Ratione quâ*, attingendi.

Assero II. *Omnipotentiam Dei sub conceptu Omnipotentiæ non esse objectum formale spei.*

Ratio. quia spes revocatur ad amorem
12 concupiscentiæ, amor autem, semper habet pro objecto bonum; Omnipotentia autem quâ talis, non importat conceptum bonitatis, & quamvis Omnipotentia ponat rem intra objectum spei, sub formalitate possibilis, non tamen ponit objectum sub formalitate motivi sperandi: quia possum adhuc dicere, quidquid sit, quod hoc sit possibile, non est, quod alliciat voluntatem ad versandum, circa hoc possibile; ad eum modum, quo quamvis sciat pauper possibile esse, ut Rex Mogor det illi eleemosynam, nihilominus id non sperat, &c. Cæterum motivum spei latiori modo accipiendo pro medio obtinendi, hoc sensu, est Omnipotentia, motivum, idq; voluisse videtur S. Thomas. Neq; inde sequetur, quòd præ-
13 ter tres virtutes Theologicas debeat assignari quarta, attendens ad Omnipotentiam: nam sufficit illam revocari ad spem Theologicam sub formalitate jam dicta: præcipuè verò, quia omnipotentia, quâ talis, non importat formalitatem boni, quâ talem, neq; veri. Jam verò, quod potest esse objectum virtutum Theologicarum, debet habere formalitatem veri vel boni, quia virtutes Theologicæ sunt habitus voluntatis & intellectûs, adeòq; respicientes verum & bonum, & sicut immensitas non specificat aliquam specialem virtutem, ita nec Omnipotentia.

Assero III. *Deitatem prout habet rationem bonitatis, seu bonitatem primam, esse formale spei.*

Ratio quia actus voluntatis prosecu-
tivi, habere debent pro objecto bonum, & 14
si sint Theologici, Deitatem, cui utriq; satisfiet, si ponatur pro objecto spei, bonitas prima.

Assero IV. *Divinitatem, prout habet rationem bonitatis in essendo, ingredi, rationem formalem spei motivam.*

Ratio. quia hîc quæritur tale motivum, quod sit ultimum resolutorium sperandi, tale autem resolutorium prædicta bonitas. Cæterùm bonitas dicta in essendo, se solâ non constituit formale spei: quia etiam veritas in essendo se solâ non formalisat fidem; præcipuè cùm possit esse bonitas in essēdo, & nondum sperari, sed potiùs desiderari tantùm.

Assero V. *Divinitatem seu rationem boni-*
tatis, prout habet rationem auxiliantis, ingredi rationem formalem motivam fidei. 15

Ratio quia sicut veritas prima in dicendo conjungit nobis veritatem in essendo, sic formalitas bonitatis auxiliantis, conjungit nobis bonitatem in essendo. Quæ ipsa bonitas in essendo, debet non absolutè, sed sub formalitate bonæ, nobis concipi: recurrimus autem etiam ad bonitatem auxiliantem, vel hoc ipso titulo, ut satisfiat menti S. Thomæ, qui omnipotentiam ponit pro formali spei, nomine illius fortassis intelligendo bonitatem auxiliandi. *Ad solvendas objectiones*

Noto I. Bonitatem primam auxiliantem dupliciter spectari posse, vel activè, vel passivè, sicut in simili dictū de revelatione:
bonitas auxilians passivè accepta, sunt me- 16
dia, quæ nobis Deus dat ad finem, jam autem ipsa auxilians bonitas, activè accepta, est ipsemet Deus, qui est finis & ratio sperandi.

Noto II. Causas formales per se spectare ad habitum, Cùm autem bonitas auxilians, sit causa formalis; quia motiva, spectabit etiam ad habitu spei; quamvis eadem bonitas auxilians, diverso respectu, habeat etiam formalitatem efficientis.

Noto III. Cùm sanitas v. g. non sit essentialiter alligata, ut non nisi ab hoc principio fiat, ideo principium illud, pro motivo non habet. Jam autem alligata est spes Theologica, non nisi ad bonitatem primam auxiliantem. Potest etiam dici, quod sicut spes respicit bonitatem auxiliantem, ita & timor

17 timor juſtitiam Divinam, & non ſolùm mala, quæ illa irrogat, non erit tamen timor Dei virtus Theologica. Nomine enim Virtutum Theologicarum veniunt habitus, qui primò per ſe ſunt principium actuum proſecutionis, ad quos revocentur actus fugæ. Timor autem primò per ſe reſpicit non actus proſecutionis, ſed actus fugæ. Si quis tamen diceret id non ſpectare ad rationem virtutis Theologicæ, eo ſe tueretur, quòd cùm objectum timoris ſit malum impendens, juſtitia autem Dei non ſit malum impendens, imò & quid commune, etiam coronæ juſtitiæ, reddendæ à juſto Judice, ideo juſtitia Divina non poteſt eſſe objectum timoris: nihil autem ſimile obeſt ſpei, quominùs reſpiciat bonitatem auxiliantem no-
18 bis. Cùmq; ſpes ſit virtus Theologica, reſpicere debet Deum.

NOTO IV. Id, quod ad aliud attribuitur, licèt non poſſit habere rationem objecti ultimi, poteſt habere rationem objecti immediati. Unde etiam in præſenti dicere poteris, quare ſperas? quia DEUS eſt bonitas auxilians. Unde convinceris quòd ſit talis? quia eſt bonitas per eſſentiam, bona nobis.

NOTO V. Quod poſſimus ad nos referre Deum impropriè, hoc eſt, tanquam Subjectum, cui Deus eſt bonus, proficiſceturq; ille amor concupiſcentiæ ex amore proprio noſtri, non utcunq;, ſed prout elevati ſumus, ad ſtatum Beatitudinis æternæ, quamvis amor etiam naturalis, poſſit eſſe occaſio illius, æquè ac cùm Mater amans filium
19 naturali amore, optat illi bonum ſupernaturale. *Ex his*

COLLIGES Objectum ſpei conflatum ex materiali & formali eſſe bonum nobis aſſequibile propter bonitatem primam, inquàntum habet formalitatem auxiliantis, & bonæ in eſſendo etiam nobis.

§. III.

Quænam ſit Ratio ſub qua Spei, ad quid extendatur, & cujus illa potentiæ Virtus.

Quoad Primum

ASSERO I. *Ratio ſub qua objecti ſpei, ſi ſpectetur penes objectum materiale, quod ſperatur, eſt futuritio.*

RATIO quia etiam id indicat S. Paulus, 20
qui eum, qui jam habet, docet non habere, quod ſperet, aliàs etiam S. Auguſtinus ſpem appellat deſiderium, idemq; habet communis apprehenſio. Jam autem ratio ſub qua objecti ſpei, ſi ſpectetur penes objectum formale, eſt arduitas. Ratio, quia nihil aliud commodiùs aſſignari poteſt. nec habebitur aliud per quod diſtinguatur à deſiderio. Et ſicut fides ſufficienter diſtinguitur à viſione, per ſuum formale, tali conditione circumſtantionatum, nempe veritate primam obſcurè atteſtantem; ita & ſpes diſtinguitur à deſiderio, per ſuum formale, tali ratione ſub qua circumſtantionatum, nam materiales objecti conditiones, non ſolent ſpecificare objecta & habitus.

ASSERO II. *In quo conſiſtat ratio arduitatis.* 21
Et inprimis non conſiſtit, quòd bonum expectetur ab alio.

RATIO. quia aliàs etiam DEUS deberet dici ſperare: expectat enim, ut creatura convertatur. Deinde non conſiſtit arduitas, quòd bonum habeatur auxilio illius: nam licèt id ſit verum de ſpe Theologica, non tamen de ſpe in communi: ſperamus enim aliqua nos facturos, quæ facere poſſumus. Stabit itaq; potius arduitas in hoc, quòd difficulter bonum ſperatum obtineri poſſit, & in concreto, ſpei Theologicæ in hoc erit arduitas, in quantum illa habitus præcerptivus eſt, quod ad bonum poſſidendum ita excedens, multa nos impediant & retardent.

ASSERO III. *Arduitatem non eſſe rationem* 22
formalem propter quam ſpei: quia arduitas potius retardat voluntatem. Vel ſi mavis dicere, cùm ſit aliquid creatum, non poteſt ipſum illud, eſſe formaliſativum virtutis Theologicæ.

Quoad Secundum

ASSERO. *Spem non extendi ad ſperandum bona alteri, in quantum non concipitur per modum unius aliquomodo cum ſperante, ſecus ſi ita concipiatur.*

RATIO prioris partis: quia ſpes involvit amorem concupiſcentiæ, reſpicit enim bonum ſperantis, ſed niſi eum, cui aliquid ſperamus, conciperemus per modum unius alicujus nobiſcum, ille actus non reſpiceret bonum ſperanti. Ergo nec eſſet actus ſpei.

23 Poſterioris autem partis Ratio. quia nihil tunc deeſſet ad illum actum: hocq; voluit S. Paulus, *Spes*, inquit, *noſtra ſit firma pro vobis.*

Quoad Tertium

Assero I. *Spem eſſe virtutem voluntatis.*

Ratio. quia pro objecto habet bonum, quod quâ tale reſpicit voluntas. Et ſicut, quamvis aliqui actus intellectûs præluceant deſiderio, non ſequitur deſiderium eſſe actum intellectûs: ita quamvis ſpei præluceant aliqui actus intellectûs, adhuc illa erit virtus voluntatis.

Assero II. *Ante ſpem prærequiri ſpeciales actus intellectûs:*

Ratio quia ſi non darentur peculiaria præcognita, ſpes non haberet motivum particulare, adeòq; non eſſet virtus à reliquis

24 diſtincta.

Assero III. *Hæc præcognita, Primò, non ſunt ſolum judicium, conditionatum, quòd ſcilicet non damnaretur, ſi peccaret.*

Ratio quia illud judicium, quo nititur ſpes, debet eſſe per ſe conjunctum ſpei, prædictum autem judicium, poteſt conjungi etiam cum deſperatione. *Secundò. Judicium illud non debet eſſe tale, quo aliquis ſimpliciter judicet ſe fore infallibiliter ſalvum:* Quia Tridentinum dicit tale judicium eſſe erroneum, niſi accedat ſpecialis revelatio. Judicium itaq; illud in hoc ſtat. quòd attentâ miſericordiâ Dei & voluntate ſalvandi omnes, aſſentiatur in iſtis circumſtantiis judicio practico, ſe actu ſalvandum, vel ſe poſſe actu ſalvari. Dixi Judicio practico, quo judi-

25 cet ſe non modò poſſe fieri ſalvum, ſed poſſe fieri actu ſalvum: quia judicium prius poteſt ſtare cum hoc, ut aliquis deſperet, credat tamen ſe poſſe ſalvari, ſed non ſperans ſe ſalvandum. Cæterum hoc judicium non excludit timorem: quia neſcit, an ſit Deo cooperaturus. *Ex hoc ulteriùs*

Colligetur. quomodo præſciti neſcientes ſe eſſe præſcitos poſſint adhuc habere ſpem? Et quidem cui præluceat fides, quæ eſt aſſenſus nonniſi verus. non eſt autem verum, quòd præſcitus ſit ſalvandus. reſpicit ergo ille actus fidei non hanc Univerſalem, Omnes prædeſtinati ſalvabuntur; quia in illa non continetur ſalus præſciti. Sed reſpicit hanc, Omnes homines vult ſalvos fieri, & *attentâ miſericordiâ* nemo eſt, qui non poſſit actu ſalvari; in quibus Majoribus continetur ſalus præſciti. hinc ſi revelaret alicui Deus illum damnandum, non revelaret, quòd in illa univerſali particularis illa ſalus contineatur, ſed revelaret non niſi, quòd nō contineatur ſalus in illa univerſali, omnis cooperans gratiæ Divinæ ſalvabitur. Et ſicut prædeſtinati cùm ſperant ſe cooperaturos gratiæ, non ſperant Pelagiano more, ſed attentâ miſericordiâ Dei, ita etiam præſcitus, quantùm eſt ex vi miſericordiæ, poteſt actu habere finalem perſeverantiam, adeòq; poterit etiam judicium habere prælucens actui ſpei. 26

Ad ſolvendas Objectiones

Noto I. Quando Clemens Alex: appellat ſpem opinionem futuri, Opinio autem ad intellectum pertinet, id ſolùm dicit per quandam analogiam: quia ſicut opinioni, ita ſpei conjungitur formido. 27

Noto II. Spem conſiſtere in aliquo deſiderio, ſed non utcunq;, ſed prout conjuncto ſimul cum erectione animi, quæ ipſa erectio ex parte objecti importat futuritionem, & ex parte Rationis ſub qua, arduitatem requirit. In omni autem lingua deſiderium, cum tali erectione animi, eſt ſpes: conſequenter, non ubicunq; homo poteſt uti vocabulo deſiderii, poteſt uti vocabulo ſpei, licèt ubicunq; homo uti poteſt vocabulo deſiderii cum erectione animi, poſſit etiam uti vocabulo ſpei.

Noto III. Opinionem conſequendæ beatitudinis, ſub conceptu opinionis, non poſſe eſſe virtutem per ſe infuſam: ſumendo tamen opinionem ſub ſenſu ſupra adlato, poterit eſſe ſpes, habitus infuſus, non revocabilis ad fidem, cùm ſpem numerent PP. tanquam quid condiſtinctum à fide. 28

§. IV.

Quænam ſint Subjecta capacia Spei?

Assero I. *In damnatis non datur habitus ſpei*, ſupple ſupernaturalis, quicquid ſit, quòd aliquid naturaliter ſperent.

Ratio colligatur ex dictis de ſubjecto fidei. Confirmatur. quia in damnatis non datur fides ſupernaturalis. Ergo nec dabitur ſpes ſupernaturalis. Nam fidem appellat Tridentinum principium & radicem. & quam-

29 quamvis fides possit dari sine spe. non è contra: id inde est; quia ablato habitu spei, adhuc habebit omnia requisita sua actus fidei. Jam autem spes sine fide esse non potest, tanquam sine præcognito proportionato; hinc si in damnatis non datur fides supernaturalis, nec dabitur spes supernaturalis.

ASSERO II. *In animabus purgatorii dari spem.*

RATIO colligatur ex dictis de fide. Et certè. Si quis status refrigerio spei indiget certè illarum, & quamvis sint in termino merendi, non sunt tamen in termino conjunctionis cum ultimo fine, adeóq; eam sperare possunt.

ASSERO III. *Animæ beatæ non habent spem.*

RATIO. quia principale objectum ha-
30 bitûs spei, in quantùm est habitus præceptivus, est beatitudo; quæ sperari non potest, cùm jam possideatur: dari tamen posset in illis spes diversæ rationis, quâ sperent resurrectionem corporum, viatoribus beatitudinem, & similia. Quod attinet ad continuationem beatitudinis, posset dici illam sperari, licèt non actu spei: qui sit ejusdem rationis cum nostrate, deficeret enim in principali actu; nempe appetentia beatitudinis nondum possessæ. posset tamen aliquis tueri, quòd continuationem beatitudinis non sperent propriè: quia in continuatione beatitudinis duo spectari possunt. primum intrinsecum, in quo propriè stat beatitudo, & hoc est ipsa beatitudo objectiva possessa. Secundò spectari potest aliquid
31 extrinsecum, nempe imaginaria duratio temporis. Imaginaria inquam: quia vera duratio extrinseca, stat motu cœlorum, qui tunc non erit. Quando ergo beatus sperat continuationem suæ beatitudinis, non sperat continuationem illius secundùm esse intrinsecum, idq; adhuc mensuratum ipsa æternitate, in qua quâ tali, nihil priùs, nihil posterius est. Supponitur autem sic sumptam beatitudinem possidere. sed sperat secundùm extrinsecum. Et quia illa duratio extrinseca non est beatitudo, sperando illam, non sperat propriè beatitudinem.

§. V.

Quid sentiendum de Opposita Spei Desperatione?

ASSERO I. *Desperationem non rectè definiri, quòd sit motus voluntatis positivè recedentis à Beatitudine æterna consequenda, quam judicet creatura intellectualis, vel tanquam impossibilem propter difficultates, vel tanquam non obtinendam.* 32

RATIO. quia definitio non debet dari, quantum potest fieri per divisionem. præcipuè adhuc si sit manca, prædicta autem definitio non videtur competere omni speciei, & formalitati desperationis. quod ipsum probatur. quia potest recedi à beatitudine objectiva actu positivo, quo dicatur nullo affectu ad beatitudinem accedere, utpote impossibili. Secundò volo affectu ab illa recedere, utpote impossibili. Uterq; hic actus est species desperationis, & tamen priori, non competet prædicta definitio. 33
Nam non est motus voluntatis positivè recedentis, sed potius positivè nolentis accedere. Jam autem sicut in moralibus condistinctum est non accedere, & recedere. Unde dantur neutralistæ: sic etiam in motibus intentionalibus, positivè nolle accedere, condistingvi debet, à positivè, volo recedere. Ut autem proponatur alia definitio, supponendum est hîc non agi de desperatione, in quantum importat judicium: quia non aliud est, quàm judicium non consequendæ beatitudinis, quod præsuppositum, sequitur desperatio. Sed agendum hîc de illa, prout ita sequente, & prout dicit actum voluntatis. *Hinc*

ASSERO II. *Desperationem pro actu voluntatis acceptam, esse positivam non volitionem beatitudinis æternæ, prout non consequendæ.* Dixi 34
positivam non volitionem. quia qui suspenderet actum, cæteroqui aliquo alio occupatus, & non urgente necessitate, non desperat. Utor autem potius termino, non volitio, quàm nolitio, quia non volitio, est quid commune ad actum positivum nolitionis, & ad actum, quo positivè non volo sperare. Dixi prout non consequendæ: quia, sicut in definitione spei ponitur motivum, & objectum judicii prælucentis, ita debet poni in præsenti.

ASSERO III. *Posse DEUM præscito revelare suam damnationem.* id docuit S. Thomas. Suar. Vasq. Valent. Amicus. d. 23. S. 2. contra Bonav. Argent. & alios.

35 Ratio. quia id non implicat contradictionem. Deinde, omne revelabile potest Deus revelare, ut constat ex terminis. illa autem damnatio, est revelabilis: quia illud omne est revelabile, quod Deus cognoscit ita se habere, & non fecit decretum de hoc non revelando. Cognoscit autem Deus præscitum esse damnandum, & non scitur de decreto in oppositum. Licèt præsumendum sit de Divina clementia, quòd id nunquam sit acturus. Quamvis autem omnis viator obligetur ad sperandum, per se loquendo, ex accidenti tamen potest non obligari, ut non obligaretur hic, cui revelaretur sua damnatio. Transeat, quòd non posset reddi causa à nobis, cur id Deus revelaret, sufficit, quòd illam Deus in se reperi-
36 ret, & altis suis judiciis, possetq; Deus ad ostendendum, quàm illi displicuerint peccata illius præsciti, hoc ipsum revelare. Neq; tunc Deus esset causa desperationis; licet illa revelatio esset occasio desperandi, id autem non repugnat Dei bonitati. nam multi ex forti apprehensione, v.g. casus extraordinarii, quo Deus in vita punivit aliquem peccatorem, sumunt occasionem desperandi, & tamen impedire hoc non spectat ad bonitatem Dei, & sicut bonitas Dei non impedit, ne prævisâ impœnitentiâ finali formet Deus decretũ de damnando, sic nec impediet, ne prædictam revelationẽ ponat. 37

Assero IV. *Etiam ei, qui est actu in statu justitiæ, est possibile, revelari suam damnationem prævisam.*

Ratio. quia id non implicat, quidquid in oppositum senserit Kon. d. 20. n. 93. Implicat quidem fieri talem revelationem ante prævisa illius demerita, sed non implicat post prævisa. Nec reddetur illi impossibilis sua salus: quia adhuc illi offerrentur auxilia sufficientia. possetq; Deus nullam speciem relinquere rememorativam illius revelationis; formando illam, ut dixi, post prævisa demerita, adeóq; ex voluntate, signo, & suppositione consequenti. Nec attendi debet, quòd inde sequi possint peccata gravia, quia illa revelatio nonnisi oc-
casionaliter se haberet. Imò si potest pec- 38
catori id revelari, cur non & justo, qui illa revelatione alveretur ad præsentem quem habet statum enixiùs tuendum.

Assero V. *Neminem sine motivis evidentissimis credibilitatis debere inducere in animum, quòd id sit sibi revelatum.*

Ratio. quia ex una parte non congruit id Divinæ bonitati. ex altera, nisi adsint motiva credibilitatis evidentia, nemo tenetur credere, præscinderetúrq; per hoc ansa multarum inanium apprehensionum.

Reliqua petantur ex materiis practicis.

TRACTATUS III.

1 ET 2

DISPUTATIO VII.

DE CHARITATE.

§. I.

Quodnam sit Objectum Charitatis?

Assero I. *Objectum materiale charitatis, quâ charitas est, non est solus DEUS.*

Ratio. Tum quia aliarum virtutum Theologicarum objectum materiale, non est solus Deus. Tum quia non solus Deus formali charitatis informatur. Tum quia rationes, quæ probant fidem non habere pro materiali solum Deum, etiam hîc militant. Unde proportionaliter ad dicta supra dando commune nomen Deo & Creaturis, objectum tale erit, Ratio volibilis, vel Boni.

Assero II. *Objectum Charitatis materiale, prout Charitas, est habitus fruendi, est solus DEUS.* Sumitur hæc phrasis ex Aug. L. 3. de Doctr. Christ. cap. 3. Ubi actualem charitatem, appellat verum animi motum, ad fruendum Deo. Quòd autem charitatis sic sumptæ objectum sit Deus.

3 Ratio est, quia id quo fruimur ex Doctrina Aug. & PP. habet se tanquam ultimus finis, cujus possessio beet, solus autem Deus beat.

Assero III. *Objectum formale Charitatis Theologicæ est Deitas, in qvantum habet rationem, (ut communi phrasi loqvamur,) bonitatis primæ, secundùm se & propter se bonæ, seu bonitatis in se, & per essentiam.* Quòd habeat pro objecto Deitatem.

Ratio est, quia aliàs non esset virtus Theologica.

Quòd autem Deitas sit illud objectum sub formalitate volibilis seu bonitatis.

Ratio est, quia habitus ille est habitus voluntatis, voluntas autem pro objecto habet, ut dicitur communiter bonum.

4 *Quòd autem habeat pro formali bonitatem propter se* seu in se per essentiam bonæ.

Ratio est, quia charitas est actus amoris amicitiæ. cõsequenter & habitus erit habitus amoris amicitiæ: amor autem amicitiæ respicit bonum secundùm se: & licèt v.g. Deus sit amabilis propter suam sapientiam, hæc tamen amabilitas convenit illi, in quantum ipsa sapientia bona est; licet item possit amari propter beneficia, eo tamen casu, gratitudo pro beneficiis, imperat amorem Dei, propter se, vel simpliciter erit gratitudo, non amor.

§. II.

Varietas Sententiarum & Argumentorum de motivo Charitatis.

5 Aliqui cum Vasq. & pluribus tam Recẽtioribus, quàm Antiquis docent motivum amoris erga Deum, & proximum, respectu quidem Dei, esse ipsam illius bonitatem, respectu autem proximi duplicem amorem distingvunt, & amore quidem concupiscentiæ, dicunt illum amari propter Deum, amore autem amicitiæ amari proximum, quando motivum formale illum diligendi, non est ipse Deus, & bonitas increata, sed bonitas creata proximi.

Alii autem cum communiori sententia unum assignant, motivum, nempe bonitatem increatam Dei. Pro hac sententia citatur S. Thomas. Suar. Val. & post illos Amicus d. 24. S. 3. Quanquam Suar. pro minùs principali motivo amoris proximi, ponit participatam Dei bonitatem. *Et quidem, quòd unum nonnisi sit Charitatis DEI & proximi motivum.* 6

Prima Ratio est Auctor. PP. qui unicam tantum agnoscunt charitatem, quâ Deum & proximum diligamus. & ita August. Serm. de Dominica post Ascensionem. *Non alia*, inquit, *charitas diligit proximum, quàm illa, quæ diligit DEUM, quâ charitate proximum, ipsâ charitate diligimus & Deum.*

Responderi potest. PP. non plus velle, quàm quòd idem sit habitus charitatis Dei & charitatis proximi, amati propter Deum. sed hoc non probat idem esse motivum: quia intra eundẽ habitum, possunt reperiri plura distincta specie motiva. Quod magis procedit de habitu charitatis. qui se habet per modum potẽtiæ volitivæ supernaturalis. Jam 7
autem potentia volitiva naturalis plura habet motiva. Difficilis est Richardi Locus, quem citat Amicus. *Aliquo*, inquit, *actu charitatis diligi potest DEUS, quo non diligatur proximus, quamvis eodem habitu charitatis diligatur uterq; tamen nullo actu charitatis potest diligi proximus, quo non diligatur Deus.* Sed Concedi potest Richard. fuisse in opposita sententia. vel quod loqvatur de amore proximi propter Deum, quo casu saltem indirectè debet amari Deus, non loqvitur autem de amore proximi propter bonitatem aliquam supernaturalem, propter quam illum non posse amari non ostenditur.

Secunda Ratio est, quâ utitur Amicus. Charitas, est habitus perfectissimæ dilectionis, tendens in objectum juxta perfectionem objecti diligibilis; at nulla creatura est bona, nisi bonitate participata à bonitate increata Dei. Ergo nulla est ex charitate diligibilis, nisi ultimatè propter infinitam bonitatem Dei. 8

Respondetur. Ex hoc ipso, quòd creatura non sit diligibilis, nisi bonitate participata, probatur, non ex eodem motivo diligi proximum & Deum. Deinde licèt nulla creatura sit bona, nisi bonitate participata Dei, in re loqvendo, in ordine tamen ad nostras intentiones, poterit non attendi ad formalitatem participatæ bonitatis.

Tertia Ratio à Pari.

Prima Paritas. Charitas ipsa increata Dei, cujus participatio est charitas creata,

9 nullam creaturam diligit, nisi ultimato propter seipsam, Ergo & charitas, quâ diligimus proximum.

RESPONDETUR. Etiam in Deo datur formlitas amoris, quâ diligat creaturam, etiam propter bonitatem, quam habet.

SECUNDA PARITAS. Ita se habet charitas infusa ad diligendas creaturas propter bonitatem Dei, sicut Lumen gloriæ ad easdem intelligendas propter intelligibilitatem Dei: sed specificativum visionis creaturarum in Deo non est intelligibilitas creaturarum, sed Dei. Ergo specificativum amoris creaturarum, quæ propter Deum diliguntur, non est bonitas creaturarum sed DEI.

RESPONDERI potest. Negando, quòd
10 intelligibilitas etiam creaturarum non specificet aliquas notitias de creaturis principiatas à Lumine gloriæ, licèt illæ, quâ tales, non sint beatificativæ intellectûs, nisi fortè velis ad alium habitum, non ad Lumen gloriæ, tales notitias referre.

QUARTA RATIO ex Amico est, quia quamvis directè & immediatè non semper ametur proximus propter Deum, semper tamen movetur indirectè & terminativè: amatur enim propter bonitatem participatam, quæ respectum dicit ad imparticipatam. quo posito sic urget. Semper principale specificativum, est id, quod principaliter intenditur, sive directè sive indirectè: sed etiam charitatis erga proximum motivum, quod principaliter intenditur est bo-
11 nitas increata Dei: est enim participata bonitas, respectiva ad Divinam. Ergo.

RESPONDETUR. Non omni actu amoris proximi, qui movetur bonitate participata respici bonitatem Divinam, cùm possint ad illam nostræ intentiones non attendere, quà participatam.

QUINTA RAITO est. Idem objectum specificat actum directum & reflexum; etiamsi ad directum immediatè & directè, ad reflexum autem nonnisi mediate cōcurrat. Ergo idem dicendum est de amore proximi, ob bonitatem Dei participatam.

RESPONDETUR. Consequens esse verum de amore proximi ob bonitatem participatam, in quantùm participata & respectiva est, non autem si fiat actus, vel ex motivo participatæ bonitatis absolutè & mate- 12
rialiter spectatæ, vel si fiat merè ob bonitatem supernaturalem.

Argumenta, quòd non sit idem motivum Amoris DEI & proximi.

I ARGUMENTUM est. Si foret idem objectum amoris Dei & proximi, haberet pro motivo bonitatem increatam; & hoc non: quia ille actus amoris proximi & foret actus amicitiæ, & non foret; foret quidem, quia hîc de tali actu quæritur, non foret autem: quia amor amicitiæ ex Philosopho, est gratia amici, amor autem ille proximi, est gratia Dei; hinc qui amat amicum propter amicum, sed propter complacentiam sui, non amat amore amicitiæ. Quòd si dicas amari proximum propter participatam bonita- 13
tem, hoc ipso non erit jam idem motivum amoris Dei & proximi: quia Deus non amatur propter participatam Dei bonitatem.

RESPONDETUR. Amorem amicitiæ debere esse gratiâ amici, hoc est, non propter utilitatem amantis, potest autem esse non propter utilitatem amantis, licet propter participatam Divinam bonitatem ametur. de quo aliàs.

II ARGUMENTUM est à Pari.

I PARITAS est. Potest proximus amari propter perfectionem naturalem, sine ullo ordine ad Deum, tanquam Auctorem naturæ, Ergo etiam potest amari propter perfectionem supernaturalem, sine ullo ordine ad Deum, tanquam Auctorem supernaturalium. 14

RESPONDERI posset. Tale motivum assumi quidem posse ad amandum proximum, sed ostendi debuisset, quòd ille actus adhuc proficisci posset ex habitu charitatis. Diceret enim quis, quòd talis actus proficiscatur ab habitu amicitiæ supernaturalis infusæ. Hoc tamen Argumentum probare videtur intentum essetq; satis novum, & multiplicatio Entium sine necessitate, positio talis habitûs.

II PARITAS Excellentia & Sanctitas creata fundat diversum cultum, qui appellatur duliæ. excellentia autem increata fundat cultum latriæ, Ergo etiam bonitas increata, assumpta pro motivo amandi proximum, pertinebit ad virtutem Theologicam.

15 cam. bonitas autem supernaturalis creata, assumpta pro motivo, fundabit diversam virtutem.

RESPONDETUR. Etiam illos duos cultus spectare ad eandem virtutem Religionis, licet alio specificè actu se exercentis, circa excellentiam creatam & increatam.

III PARITAS. Assensus principii est diversus ab assensu Conclusionis, idq; ideo: quia in Conclusione est diversi ordinis veritas, & diversi ordinis in principio. Ergo etiam diversus erit amor, quo amatur proximus propter Deum, & diversus propter bonitatem supernaturalem.

RESPONDETUR. Hoc Argumentum etiam contra intentum proponentis probare. probaret enim, etiamsi assumatur pro
16 motivo bonitas increata participata, diversum illum fore actum, ab amore bonitatis increatæ. Nam in posteriori casu, bonitas increata in se amaretur, non autem in priori. Directè autem dici potest, quòd sicut assensus principiorum ab assensu Conclusionis est distinctus specie; ita & amores illos duos: cum hoc solo discrimine, quòd illi assensus à duobus distinctis habitibus oriantur, ab eodem autem habitu illi duo amores. Disparitasq; erit ratio, nam cùm habitus Conclusionis & præmissarum accommodet se actibus, à quibus principiatur, si illi actus sint distincti specie, etiam habitus erunt distincti specie. Sed habitus supernaturales cùm dentur per modum potentiæ, non repugnabit idem numero esse princi-
17 pium, etiam specie distinctorum actuum. Idq; colligi potest ex PP. qui unam nonnisi charitatem agnoverunt. quod si non possit intelligi de actibus iisdem numero & specie, saltem intelligi debet de habitu. Et sicut in naturalibus, quamvis electio & intentio sint actus specie distincti, nihilominus potest esse hæc diversitas pendens ab eodem principio, quòd est voluntas, ita & in præsenti.

§. III.

Quomodo sumpta Bonitas prima sit formale Amoris DEI.

PRÆMITTO I. *Dari amorem amicitiæ erga Deum etiam naturalem.* Est præmissum in parte contra Vasq. qui, cùm docuisset 18
amorem amicitiæ semper idem motivum habere, negat duplicem habitum charitatis, quorum unus sit naturalis, alius supernaturalis.

RATIO. Tum quia potest demonstrare sibi Metaphysicus Deum esse summè bonum, quam prælucescentiam, non est cur sequi non possit amor, præcipuè cùm summum bonum, rationem qua talem, nullam habeat retractivam à sui amore. Tum quia, si non potest dari amicitiæ in Deum naturalis, possemus scire nos non manere in morte, tunc scilicet, cùm experimur nos moveri in Deum, propter illius bonitatem. Tum quia, Pius V & Gregorius XIII damnant hanc 34 propositionem Baj: distinctio illa duplicis amoris naturalis, videlicet, quo 19
Deus amatur ùt Author naturæ, & gratuiti, quo Deus amatur ùt beatificator, est vana & commentitia, & ad illudendum sacris literis, & plurimis veterum Testimoniis excogitata.

PRÆMITTO II. *Amorem amicitiæ naturalem & supernaturalem posse habere idem motivum.*

RATIO Quia vidimus aliàs, actum Naturalem & Supernaturalem motivis non distingui.

PRÆMITTO III. *Amorem amicitiæ intendere bonum amati, amorem autem concupiscentiæ intendere bonum amantis.*

Ad solvendas Objectiones contra hæc Præmissa.

NOTO I. Quòd hujus amoris duplicis 20
non meminerint PP., esse locum nonnisi ab Auctoritate Negativa: nec erat necesse Patribus condistinguere hos duos amores, quia agebant nonnisi in subjecta materia: hoc est, de amore sequente fidem, hic autem est supernaturalis. Addi etiam potest; meminisse æquivalenter PP. istis distinctionis: quia agunt de amore per gratiam, & sicut oportet ad salutem. Deniq; si huic Auctoritati negativæ, præcisè stari debet, etiam distinctio duplicis amoris, admissa à Papa non teneret.

NOTO II. Quamvis non possit in Deo distingui duplex amabilitas propter se: non enim apparet unde desumeretur illius multiplicatio; poterit tamen dari duplex amor natu-

21 naturalis & supernaturalis; desumendo il-
lius multiplicationem ex diversis principiis.

NOTO III. Posse elici actum amoris na-
turalis sine auxilio in entitate supernaturali,
quamvis fiat ex gratia cum addito, hoc est,
ordinis naturæ, de qua aliàs actum. Quæ
autem sit oppositio hujus amoris naturalis
cum peccato, dictum in materia de pœnit.
An actus sanctificet. *His Præmissis*

ASSERO I. *Quòd Charitas amans Deum pro-
pter illius bonitatem; non amet illum solùm prout
est principium supernaturalium.* est Assertum
Scoti. Gabr. & post illos Koninck disp. 21.
num. 10.

RATIO. quia amor charitatis, tendit in
bonitatem Divinam, per quam Deus ulti-
mò intrinsecè perficitur; formalitate au-
22 tem principii actuum supernaturalium ulti-
mò non perficitur: quia hæc est revocabi-
lis in ipsam bonitatem per essentiam. Rur-
sus bonitas intrinseca Divina, quâ movetur
charitas, debet esse talis, ut si illam actu De-
us non haberet, hoc ipso non esset bonus &
amabilis infinitè; quantumvis autem actu
DEUS non exhiberet bona supernaturalia,
adhuc esset DEUS bonus infinitè. Deniq;
non ideo DEUS est bonus per essentiam &
infinitè: quia est principium supernatura-
lium, sed ideo est principium supernatura-
lium, quia est bonus infinitè.

ASSERO II. *Deum prout est Auctor solùm na-
turalium, non esse objectum formale charitatis.*

RATIO eadem quæ supra. & Insuper,
quia motivum charitatis non est formalitas
23 Auctoris supernaturalium, Ergo nec for-
malitas Auctoris naturalium.

ASSERO III. *Deum, prout est radix utriusq;
illius perfectionis, vel potius prout est bonitas per
essentiam, est objectum formale charitatis.*

RATIO quia sic concepta bonitas, est
bonitas ultima & infinita. Idq; videtur do-
cere S. Th. 2 2 q. 23. a. 5. ad 2. *una sola ratio*
inquit, *attenditur principaliter à charitate, sci-
licet Divina bonitas, quæ est ejus Substantia.*

§. IV.

Quomodo sumpta bonitas prima, est moti-vum amoris proximi.

ASSERO I. *Si quis nomine amoris amicitiæ, 24
seu amoris gratiâ amati, accipiat bonitatem
inclusam in ipso amato, nomine autem amo-
ris concupiscentiæ accipiat amorem propter aliud,
seu ratione ejus, quòd non includitur in amato, in
ista acceptione non posset Creatura amari propter
Deum amore amicitiæ, sed tantum amore concupi-
scentiæ.*

RATIO Quia & amaretur in ista acce-
ptione amore amicitiæ, & non amaretur.
amaretur quidem ut supponit negans, non
amaretur autem: quia bonitas increata,
non est inclusa in proximo, quem amamus,
cùm sit entitativè ipsemet Deus.

ASSERO II. *Quòd amor amicitiæ non stet in
hoc, amari propter bonitatem inclusam in amante:
licèt etiam amari possit amore amicitiæ propter bo-
nitatem sic inclusam.*

RATIO posterioris partis, est experi- 25
entia in multis amoribus amicitiæ. Ratio
prioris partis. Tum quia sufficit ad amo-
rem amicitiæ, ut sit gratia sui, gratia autem
sui potest esse, quamvis non fiat propter bo-
nitatem inclusam in ipso amante, de quo in-
fra. Tum quia, Amans amando propter
aliquid extrinsecum, posset in hoc amore,
utilitatem & bonum non suum quærere;
adeòq; non amare gratiâ amantis, sed in
gratiam amati: consequenter adhuc ama-
re amore amicitiæ. Tum quia, potest a-
mor amicitiæ oriri propter bonitatem di-
stinctam realiter ab amato, quantumvis il-
lum possimus etiam amare propter bona
identificata illi realiter, v. g. propter dona
illius naturalia quæ habet, & propterea 26
quia est homo mihi similis, modò uterq; a-
mor procedat non in gratiam amantis, sed
amati. Ergo etiam in præsenti idem dicen-
dum. Stabit itaq; amor amicitiæ in aliquo
positivo, hoc est, quòd fiat gratiâ amati,
ex quo tanquam ex radice effluit, non ama-
re in bonum & utilitatem amantis. Unde
etiam, quando amantur pueri propter Pa-
rentes, poterit esse amor amicitiæ, in quan-
tum ipsi Parentes apprehenduntur bonum
illorum filiorum, quantumvis ordinariè
non amentur, nisi tanquam aliquid Paren-
tum, adeòq; non gratiâ sui, sed ratione Pa-
rentum, consequenter amore concupiscen-
tiæ. Quoad præsens applicando, si amen-
tur

27 tur Creaturæ respectu DEI, v. g. tanquam utiles gloriæ DEI, vel tanquam aliquid Dei præcisè in hoc sistendo, etiam amor ille creaturarum non erit amor amicitiæ: non enim est gratiâ illarum, quòd si amentur propter Deum apprehendendo, quòd sit bonum illarum, esse illas participationem Divinitatis, amabuntur amore amicitiæ, procedet enim amor gratiâ illarum. *Hinc ulteriùs*

ASSERO III. *Posse amari creaturas propter Deum & amore amicitiæ, & amore concupiscentiæ.*

RATIO petitur ex dictis immediatè: quia in amore illarum propter Deum, possum ita procedere, ut eas amem, non nisi tanquam medium gloriæ DEI; & eo casu erit amor concupiscentiæ: vel possum amare
28 re eas tanquam, quibus est bonum, esse participationem DEI, & eo casu amor ille erit amicitiæ, erit enim gratiâ amati.

ASSERO IV. *Quando amatur DEus & creaturæ propter bonitatem Divinam, amor ille proficiscitur ab eodem habitu.*

RATIO quia ex una parte nihil vetat illum ab eodem principio produci, & de cætero PP. faciunt istos amores inter se communicantes. Unde etiam arguit S. Joannes, quòd si non amatur proximus, qui videtur, nec ametur Deus, qui non videtur.

ASSERO V. *Quando amantur DEus & Creaturæ, propter bonitatem Divinam, illi actus sunt distincti specie.*

RATIO. quia eadem ratio formalis diversimodè applicata seu diversè conjuncta,
29 adfert diversitatem specificam actuum, & ita assensus præmissarum & Conclusionum, principiorum & habitûs sunt diversi specie. Jam autem bonitas Divina, quæ est ratio formalis motiva charitatis, immediatè conjungitur ipsimet Deitati, mediatè creaturis.

DICES I. Exinde sequi, quod amor ille creaturarum non sit actus Theologicæ virtutis. assumit enim pro motivo bonitatem participatam seu creatam.

RESPONDETUR. Bonitatem creatam dupliciter spectari posse pro motivo. I sumi potest, ut in illa sola, saltem pro parte sua accepta, ulteriùs illam partem non referendo, sistatur. sic sumpta illa bonitas, non est actus virtutis Theologicæ: quia pro formali non habet Deum. II sumi potest ita, ut attingatur bonitas increata, totaque 30
ratio bonitatem creatam amandi, sit bonitas increata, & eo casu, ille actus erit virtutis Theologicæ, aliterq; se habebit, quàm si assumatur principium lumine naturæ notum, cum principio revelato: quia principium revelatum in sua partialitate movendi, non refertur in aliquid creatum, secùs hîc: nam bonitas creata refertur in increatam.

DICES II. Ergo illa bonitas creata, habebit se non nisi per modum materialis.

RESPONDETUR bonitatem creatam comparatam ad id, quod amatur, habituram se per modum formalis, licèt potiùs rationem materialis habeat comparata ad ulteriorem, in quam resolvitur, bonitatem. ad eum modum, quo aliquid diverso modo 31
est Conclusio, diverso Præmissa.

DICES III. Si ratione ultimi motivi, actus ille charitatis est Theologicus, licèt fiat propter bonitatem creatam, ex eo quia resolvitur in bonitatem increatam, Ergo etiam electio mediorum erit propter se: quia ultimò & propter finem, qui est, propter se.

RESPONDETUR negando sequelam: quia in ordine electionis, statur nonnisi in ipsa utilitate medii, & in quàntum transit in amorem finis, jam non est electio, sed additio & annexio intentionalis electionis, cum intentione: In ratione autem amoris Theologici, quo amatur proximus, nunquam statur in præcisa bonitate creata; & si stetur, hoc ipso non erit ille actus virtutis Theologicæ. *Ad alias Objectiones solvendas* 32

NOTO I. Cùm actus fidei sit actus certissimus, hinc ne pro partiali motivo, assumere debet id, quod non est certissimum. Jam autem actus charitatis etiam Theologicæ, non debet esse super omnia, aliàs creatura quæ diligitur propter Deum, diligeretur super omnia, consequenter diligeretur, ùt Deus.

NOTO II. Casu quò aliquis assensum revelationi passivæ, resolveret in ipsam revelationem activam, in hoc pares erunt revelatio passiva & participata bonitas, quòd utrumq; ultimò resolvatur in aliquid Divinum, sed in hoc sunt dispares: quia hoc, quod non dicit Divinum revelatio passiva, non potest principiare actum fidei Divinæ

33 sub formalitate certissimæ, cùm tamen a-
ctus fidei debeat esse certissimus. Si autem
non principiat sic sumpta revelatio actum
certissimum hoc ipso non potest dici, quòd
assumatur pro motivo fidei Divinæ, rejici-
turq; duplici titulo, & quòd non sit quid Di-
vinum, & quòd certissimum actum princi-
piare non possit. Jam autem licèt rejici de-
beat à ratione virtutis Theologicæ præcisa
bonitas creata, in hoc tamen sublevatur:
quia illi ipsi amorem exhibemus propter
aliquid Divinum, ex alio fundamento non
impeditur, quominùs principiet & moveat
actum Theologicum, cùm ut dixi non debe-
at esse super omnia.

NOTO III. quòd virtutum Theologica-
rum objectum debeat statui Divinum non
34 tantum revocabiliter & ultimò resolutoriè,
sed etiam Divinum in se, si nihil obsit, nihil
autem obest, quamvis sola revelatio activa
assumatur pro motivo fidei, non autem re-
velatio passiva. obest autem, ne assuma-
tur bonitas creata pro partiali motivo, cùm
ex dictis ad id habeat proportionem.

§. V.

De motivo amoris proximi, propter bona proximi.

QVod attinet ad amorem proximi pro-
pter bona ipsius quæ habet.

ASSERO I. *Posse amari proximum propter
bonitatem, quam habet.*

RATIO quia si bonitas est, diligibilita-
35 tem fundat, diligibili autem respondet di-
ligere.

ASSERO II. *Posse amari proximum sistendo
in sola bonitate illius.*

RATIO quia nihil vetat sumi illam boni- 36
tatem prout absoluta est, & sine respectu ac
ordine ad Deum.

ASSERO III. *Posse amari proximum propter
dona supernaturalia, non sistendo in illis ipsis.*

RATIO. quia non implicat illa amare at-
tendendo ad ordinem ad Deum, & ejus bo-
nitatem.

ASSERO IV. *Quando non sistitur amando
proximum in solis bonis supernaturalibus quâ tali-
bus, sed amatur ulterius propter bonitatem increa-
tam, ille actus spectabit ad habitum charitatis Theo-
logicæ.*

RATIO est, quia verè tunc motivum
amandi, erit bonitas increata, adeóq; speci-
ficativa virtutis Theologicæ.

ASSERO V. *Quando sistitur amando proxi-
mum in solis bonis supernaturalibus quâ talibus, a-
ctus ille non erit virtutis Theologicæ.* 37

RATIO quia actus à motivis specifican-
tur. hinc & actus Theologicæ virtutis spe-
cificari debet, à Theologico seu Divino
motivo. actus autem ille, ùt supponit Asser-
tum, non habet pro motivo aliquid Divi-
num.

Proportionatè autem ad hæc dici debet
habitum charitatis viæ & Patriæ esse eun-
dem specie: charitas enim non evacuatur,
licèt actus amoris Patriæ specie videatur di-
stingvi à charitate viæ: hoc enim videtur &
proportio exigere actûs intellectûs prælu-
centis illi amori, & dignitas statûs, & con-
tentatio major in ipso fruitionis actu, ita ap-
petibili.

Post fidem ad visionem Virgo fidelis,
post spem ad possessionem Ea, quam ab ini- 38
tio possedit DEUS, in charitate perpe-
tua, deducat nos Mater pulchræ
dilectionis.

A. M. D. G. Bq;. V. H.
b. M.

INDEX SECUNDUS CONCLUSIONUM

DISPU-

DISPUTATIONE III.
De Passionibus Fidei.
DE CERTITUDINE.

Principalis passio fidei, est certitudo: quid illa, & quotuplex, quæ illius conditiones? Assensus fidei debet esse certissimus certitudine objectiva, sed non graduali; quo sensu debet esse certissimus ex parte subjecti? Explicatur suppositio impossibilis: infertur; si per impossibile oppositum fidei dictaret metaphysica, deberet esse homo resolutus sub conditione potiùs sequendum motivum fidei. Actus scientiæ etiam per se infusæ, non est æquè certus certitudine objectiva, ac actus fidei: licèt actus scientiæ talis, possit magis certificare subjectum. Non est tamen assensus fidei certior certitudine objectiva præ visione beatifica, sed se æquant; quantumvis visio beatifica, adferat majorem certitudinẽ ex parte subjecti. Actus fidei naturalis, non habet æqualem certitudinem Entitativam cum actu fidei supernaturalis, habet Objectivam.

Deus de absoluta potentia non potest mentiri sed potest ne infundere æqualitatem erroris? potest etiam loqui amphibologicè.

Possibilis est cognitio supernaturalis & tamen nonnisi probabilis. Item quæ comparatè ad unum instans sit vera, comparatè ad aliud falsa.

De Obscuritate Fidei.

Fides est obscura: sed obscuritas non est ejus motivum. Quid evidentia? Posita evidentia revelationis, potestne adhuc esse fides? accipiendo testimonium non nisi formaliter, & præcisè in illo sistendo, semper assensus propter illud exhibitus, est obscurus. Non apparet implicantia quare cum Visione non posset stare fides. Potest stare fides cum notitia intuitiva. Possunt hæc duo secum stare fides & opinio de eodem objecto: ubi etiam explicatur, quid sit suppositio impossibilis.

DISPUTATIONE IV.
De Conditionibus applicantibus Objectum Fidei.
DE MOTIVIS CREDIBILITATIS.

Ad assensum fidei, non sufficiunt motiva credibilitatis probabilia. Debet eum præcedere Judicium evidens: nec dantur assensus infirmi fidei, qui non supponant evidentiam credibilitatis. Pensatur evidentia motivorum credibilitatis, comparatè ad alias evidentias v. g. existit de existentia Indiarum. Proponuntur hæc motiva. Ex accidenti, fieri potest. Verum miraculum, in confirmationem falsi; sed non per se. Quod motivum credibilitatis in rudibus seu discerniculum fidei. Judicium de motivis credibilitatis est in Entitate naturale. Sed insuper datur illuminatio Spiritus Sancti.

De imperio Voluntatis.

Ad actum fidei debet antecedere actus voluntatis. possibile est tamen illum poni sine tali imperio. Sed requireretur ne etiam posita evidentia, quòd Deus sit verax, & quod hoc dixerit? Hoc imperium posset esse necessarium; de facto est liberum. Voluntas credendi est supernaturalis in entitate. Explicatur natura piæ affectionis.

De propositione Fidei per Papam.

Pensatis rationibus utriusq; partis, hunc Papam esse verum Papam, est objectum fidei condicionatè: ex sola præcisè ratione applicantis, & proponentis misteria fidei, non infertur hunc Papam esse verum Papam; sed ex eo præcisè, quòd Omnis legitime electus, sit verus Papa, de fide est Clementem v. g. esse verum Papam. Colliguntur varia hanc materiam concernentia.

DISPUTATIONE V.
De Speciebus Habitu, Actu Necessitate Subjecto, oppositis Fidei.
DE SPECIEBUS ET HABITU.

Species concurrentes ad actus supernaturales, adeq; ad actus fidei, non sunt supernaturales. Dantur habitus supernaturales. Possibiles sunt habitus supernaturales infusi, & in particulari fidei, qui non tantùm dent simpliciter posse, sed etiam facile posse: de facto tamen habitus infusus non facilitat: sed ex actibus supernaturalibus acquiritur habitus supernaturalis, in entitate. Non fit simul actus naturalis circa objectum, circa quod fit actus supernatu-

naturalis. Pensatis rationibus utriusq; partis an actus supernaturales physicè augeant suos habitus, Infertur; non implicare, quòd ab actibus supernaturalibus intēdatur physicè habitus illis proprius; defacto tamen id non fit. Pensatis item rationibus utriusq; partis, An gratia physicè producat suos habitus, infertur; id non implicare, & de facto saltem aliquos habitus, physicè causari à gratia. Deniq; pensatis rationibus utriusq; partis, an habitus fidei priùs infundatur quàm habitus charitatis, infertur: probabilius esse quòd producatur habitus fidei, non dependenter à gratia producatur. Habitus fidei (idem dic de reliquis) etiam remisso actu intenditur.

De Actu Fdei.

Post præmissa decernitur Fidem non posse esse discursivam formaliter.

De necessitate Fidei.

Fides est necessaria ad salutem, sed nisi auctoritati deferatur, posset aliquis adultus salvari, etiam in præsenti rerum statu, sine fide stricta, licèt non possit salvari sine fide, latiùs sumpta.

Quodnam Subjectum fidei & quid infidelitas.

TRACTATU II.
DISPUTATIONE VI.
DE SPE.

SI sumatur spes prout est spes seu habitus versandi circa speranda à Deo, objectum illius materiale, est bonum nobis: si autem sumatur pro habitu præcerptivo bonitatis æternæ, in hoc sensu, objectum illius materiale, est solus Deus: sed non Beatitudo formalis. Beatitudo ut forma objectiva, perfectiva nostri appetitûs, non est formale objectum spei: nec omnipotentia: sed Deitas prout habet rationem bonitatis, quà bonitatis in essendo, quà in auxiliando.

Ratio sub qua objecti spei, si spectetur penes objectum materiale, quod speratur, est futuritio Quid arduitas? non est illa ratio formalis propter quam spei.

Spes non extenditur ad sperandum bona alteri, nisi in quantùm concipitur per modum unius aliquo modo cum sperante.

Spes est Virtus voluntatis, prærequirit aliquos speciales actus intellectûs.

In Damnatis & Beatis non datur habitus spei, secus in animabus purgatorii.

Quid tenendum de Desperatione?

TRACTATU III.
DISPUTATIONE VII.
DE CHARITATE.

OBjectum materiale charitatis, qua charitas est, non solus est Deus; sed tantum Charitatis prout est habitus fruendi: objectum autem ejusdem formale, est ipsa Deitas, prout habet rationem bonitatis primæ. Quæ Ratio propter quam Charitatis? quomodo sumpta Bonitas prima est motivum amoris proximi? Moventne ad hoc etiam bona proximi.

ERRATA.

DISPUTATIONE I.

Num. 23. vers. 3. Effectus lege Actus.
Num. 54. v. 10. exiturum l. exstiturum
Num. 69. v. 3. sumpto l. sumpta
Num: 87. v. 11. currente l. concurrente
Num: 90. v. 11. ait l. ajunt
Num: 92. v. 17. quia l. qui
Num: 118. v. 8. Augustinus l. Augustini
Num: 116. v. 10. dicito l. dictio
Num: 116. v. 17. fidelitatem l. hæc duo
Num: 117. v. 9. promissionum l. promissorum
Num. 137. v. 12. essentie l. essentiæ
Num. 149. v. 6. & l. Et
Num. 152. conclusionem l. Conclusio
Num: 163. v. 3. Objicit l. Objicitur
Num: 164. v. 17. ipsa l. ipso
Num: 167. v. 3. reqviritur l. qværitur
Num: 170. v. 6. Objicitur l. Objicit
Num: 191. v. 1. exponatur l. opponatur
Num: 199. v. 11. ratione l. remotione
Num: 212. v. 13. producenda l. producendam
Num: 225. v. 6. Prædicatum l. prædictum
Num: 232. post ly propter *dele* nota
Num: 235. v. 15. ut l. &
Ib: Metapyhsicè l. Metaphysicè
Num: 246. v. 7. post ly nostram *dele* nostram
Ib. v. 13. fidem l. fides

num. 248

Num: 248. v. 14. Auctoritatis l. Auctoritates
Num: 249. v. 6. provenerit l. prævenerit
Num: 252. v. 11. applcativis l. applicativis
Num: 266. v. 3. certur l. certior
Num: 273. v. 11. 9. l. quæst.
Ib. v. 11. quæ l. qui
Num: 275. v. 5. proponentis l. propositionis
Ib. v. 16. ut l. id
Num: 276. v. 12. idem l. ideam
Num 284. possunt l. potest
Num: 283. v. 1. illam l. sufficientiam
Num: 304. v. 2. revelatione l. revelationi
Num: 311. v. 6. post ly Tertio *dele* Non
Num: 322. v. 15. nec l. ne
Num: 325. v. 9. est l. &
Num: 329. v. 6. articulus l. articulo
Ib. v. 9. subjecto l. objecto
Num: 340. v. 12. implicat hoc l. implicat. Hoc
Num: 342. v. 11 Excludit l. Excluditur
Ib. v. 12. excludit l. excluditur
Num. 388. v. 13. priore l. priori
Num: 417. v. 14. definitum l. finitum
Num: 421. v. 15. etsi l. & si
Num: 464. v. 2. Mojorem l. Majorem

DISPUTATIONE II.

Num: 13. v. 10. supponitur l. sumitur
Num: 47. v. 15. modali l. modale
Num: 123. v. 17. propsitione l. propositione
Num: 130. v. 14. qui l. quia
Num: 139. v. 6. innetererur l. inniteretur
Num. *163*. v. *7*. eitam l. etiam
Num. *171*. v. 5. Præmissa l. Præmissæ

DISPUTATIONE III.

Num. 16. v. 14. propositio l. proposito
Num. 22. v. 14. hunc semper l. sed
Num. 39. v. 14. intentionis l. intensionis
Num 43. v. 15. ssaensum l. assensum
Num: 44. v. 6. relucenti l. relucentis
Num. 52. v. 14. verificandi l. verificandæ
Num. 56. v. 8. eixstens l. existens
Num. 57. v. 2. possibile l. impossibile
Num. 60. v. 16. Ergo l. ergo
Num. 81. v. 13. dici l. elici
Num. 89. v. 2. possis l. posse
N. 100. v. 17. Cum ille intellectus l. Quod ille Actus
Num. 105. v. 1. Metaphysicè l. Metaphysicæ
Num. 131. v. 5. post ly de, *dele* non
Num. 132. v. 16. quidam l. quidem
Num. 161. v. 15. ad l. id
Num. 182. v. 17. post ly an *dele* non
Num. 191. v. 9. auxiloq; l. auxilioq;
Num. 216. v. 7. dentitatem l. entitatem
num. 228. v. 3. promissis l. præmissis
num. 248. v. 7. post ly dicit *dele* dicit
num. 285. v. 3. evidentialem l. eminentialem
Ib. v. 13. continere l. contineri
num. 313. v. 6. pugant l. pugnant
num. 322. v. 16. præesse l. per esse

DISPUTATIONE IV.

num: 2. v. 9. proposita l. proponente
num: 6. v. 14. qua l. quæ
num. 47. v. 8. evidetnem l. evidentem
num. 49. v. 17. applicato illi l. applicante illud
num: 228. v. 5. dici l. elici
num. 238. v. 12. voluntati l. revelationi
num. 271. v. 1 motivis l. motiva

DISPUTATIONE V.

num. 27. v. 3. supernaturales l. supernaturalis
num. 37. v. 7. Instabis l. Instat
num. 53. v. 17. mali l. malè
num. 66. v. 5. esse l. inesse
num. 89. v. 16. attecedentibus l. antecedentibus
num. 156. v. 15. Qui l. Quiros
num. 159. v. 15. supernaturales l. supernaturalis
num. 167. v. 5. talis l. Talis
num. 177. v. 12. posito l. positio

DISPUTATIONE VI.

num. 32. v. 13. nullo l. Nolo
Ib. v. 14. impossibili l. impossibilem

DISPUTATIONE VII.

num. 9. v. 5. formlitas l. formalitas
num. 11. v. 8. Raito l. Ratio
num. 16. v. 11. Disparitasq; l. Disparitatisq;.

OMISSA.

DISPUTATIONE I.

Num. 94. v. 8. post ly luce O. at
num. 104. post ly definitive O. est
Num. 244. v. 9. post ly Articulum O. hanc enim negant, sed immediatè debet assumi primò scriptura, ad probandam auctoritatem Ecclesiæ, qua illius auctoritate probata, potest postea illi assumi, ad probandum Articulum.
num. 282. v. 16. post ly Parochi O. esse sufficientem
num. 284. v. 8. post ly svadebatur O. v. g.
num. 319. v. 16. post ly quo O. in
num. 330. v. 9. post ly esse, O. Deum
num. 413. v. 1. post ly apprehendit O. tanquam sufficiens motivum
num. 445. v. 15. post ly imperatus O. ex modo nostro concipiendi.

DISPUTATIONE II.

num. 87. v. 2. post ly se O. non
num. 182. v. 12. post ly revelationi O. veræ

DISPUTATIONE III.

num. 46. v. 12. post ly increatum O. non inqvam
num. 80. v. 10. post ly vellem O. per te (valet
num. 85. v. 4. post ly veritate O. prima
num. 128. v. 13. post ly quia O. si
num. 131. v. 2. post ly non O. est

DISPUTATIONE IV.

num. 18. v. 8. post ly apprehendens O. non apprehendendo.

DISPUTATIONE V.

num. 27. v. 3. post ly supernaturali O. ut

DISPUTATIONE VI.

num. 24. v. 3. post ly si O. non.

❧(:) ✠ (:❧

